

Jaarstukken 2021

Jaarstukken 2021



Jaarstukken 2021

Inhoudsopgave

Infographic.....	1
Deel 1 Hoofdpijnen	2
2021, een samenvatting.....	3
Leeswijzer	5
Deel 2 Jaarverslag.....	7
Wijken.....	8
Wijken algemeen	9
Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek	17
Noordwest.....	23
Noordoost	29
Presikhaaf.....	34
Malburgen.....	40
Schuytgraaf, Elderveld.....	45
De Laar, Elden.....	51
Rijkerswoerd, Kronenburg, Vredenburg	56
Stad	61
Bestuur, dienstverlening en financiën	62
Veiligheid	73
Bereikbaarheid.....	81
Economie	87
Onderwijs	96
Cultuur	101
Participatie en armoedebestrijding.....	108
Zorg.....	123
Welzijn en inclusie	134
Gezondheid en sport.....	144
Klimaat en energie	149
Ruimtelijke ontwikkeling.....	158
Wonen en leefomgeving	164

Paragrafen.....	175
Lokale heffingen.....	176
Risicomanagement en weerstandsvermogen	181
Onderhoud kapitaalgoederen.....	200
Financiering	212
Bedrijfsvoering	217
Verbonden partijen.....	223
Grondbeleid	244
Investerings	253
Subsidies	257
Integriteit	264
Deel 3 Jaarrekening	267
Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar	268
Balans en de toelichting.....	278
Bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.....	311
Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa tabel)	313
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	342
Deel 4 Bijlagen	343
Afkortingenlijst.....	344
Begrippenlijst	347

Infographic

Jaarstukken 2021 in één oogopslag



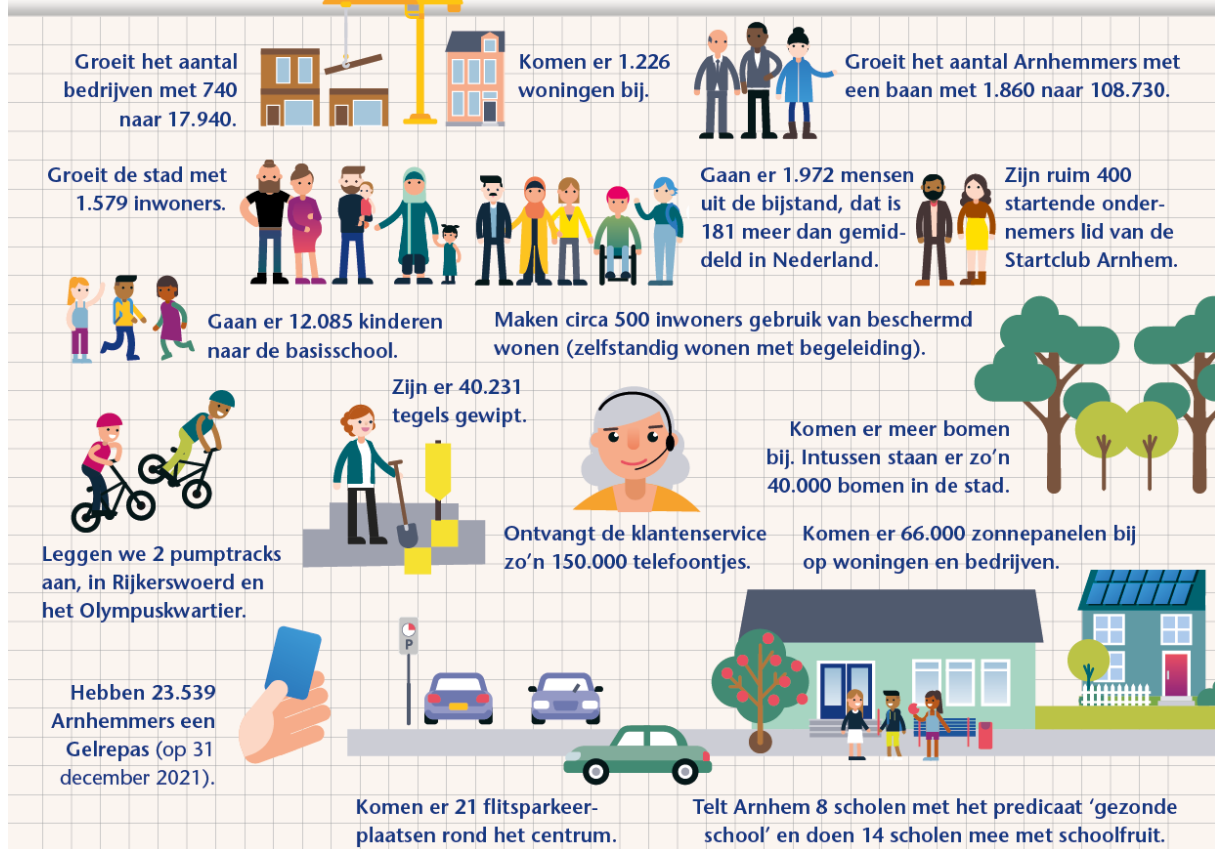
Wat zijn de inkomsten?



Wat zijn de uitgaven?



In 2021...



Wilt u meer weten? Kijk op financien.arnhem.nl

Deel 1 Hoofdlijnen

Deel 1 bestaat uit:

1. Hoofdlijnen van beleid
2. Leeswijzer

2021, een samenvatting

Het jaar 2021 stond, net als het jaar ervoor, grotendeels in het teken van corona en de gevolgen daarvan. Voor veel inwoners, ondernemers en instellingen waren dit zware tijden. Als gemeente hebben we steun geboden daar waar dat mogelijk was, soms organisatorisch, vaak ook financieel. Ondanks de coronacrisis staat Arnhem er goed voor, ook financieel. Er is hard gewerkt aan goede en mooie dingen voor de stad. Op onderwerpen als duurzaamheid en klimaatadaptatie, bereikbaarheid, schone mobiliteit en woningbouw zijn ondanks corona resultaten geboekt. Ook is extra woningbouw mogelijk gemaakt, wat een dringende noodzaak is in de totaal overspannen woningmarkt van dit moment. Waar Arnhem altijd achterliep bij andere gemeenten als het gaat om uitstroom uit de bijstand, is die uitstroom nu minimaal gelijk aan het landelijk gemiddelde. Het college heeft in 2021 een nieuwe visie op het sociaal domein en specifiek voor jeugdbeleid opgesteld. Deze is inmiddels vastgesteld door de gemeenteraad. Hiermee is een goede basis is gelegd om op voort te bouwen. Want er zal ook de komende 4 jaar nog veel werk te verzetten zijn, zowel in het sociaal domein als fysiek in de stad. In de Arnhem-Oost aanpak komen verschillende beleidslijnen samen, om juist in de zwakkere wijken het verschil te maken en een negatieve spiraal te doorbreken.

Corona

Het realiseren van alle plannen en ambities kreeg zoals gezegd een andere wending door een crisis die zijn weerga niet kent: corona. Nog steeds trekt corona een zware wissel op onze inwoners, ondernemers en instellingen. Om de crisis het hoofd te bieden, kwam er een herstelagenda waarin de gemeente extra steun uittrok voor bewoners en bedrijven die in de knel dreigden te komen. Via de herstelagenda werd € 19 miljoen in de stad geïnvesteerd om de werkgelegenheid, de bedrijvigheid, de aantrekkelijkheid en daarmee de leefbaarheid van Arnhem te beschermen. Het einde van de coronacrisis lijkt in zicht, maar het blijft onvoorspelbaar hoe die zich ontwikkelt en wat dit voor onze inwoners betekent. Zeker nu zich een nieuwe crisis voltrekt in Oekraïne, die ook een grote impact op ons dagelijks leven zal hebben. Om nog maar te zwijgen van de humanitaire ramp die zich in Oekraïne zelf voltrekt. We moeten - ook daarom - klaar blijven staan voor onze inwoners en ondernemers.

Medewerkers

De afgelopen jaren werd thuiswerken het nieuwe normaal. Inmiddels beschikken medewerkers over IT-middelen waarmee 'hybride werken' gefaciliteerd wordt. Ook op het stadhuis en stadskantoor is dat zichtbaar, bijvoorbeeld met vergaderruimtes die speciaal zijn ingericht voor bijeenkomsten waarbij een deel van de deelnemers op een andere locatie werkt. De gemeente wil een inclusieve diverse organisatie zijn. Waar iedereen zichzelf kan zijn en de eigen kwaliteiten en talenten kan inzetten. In 2021 is daarom ook gewerkt aan een open cultuur waarin ieder van ons zich thuis voelt. Hoe meer diversiteit, hoe krachtiger geopereerd kan worden in de samenleving. En de gemeente heeft hierin een voorbeeldfunctie.

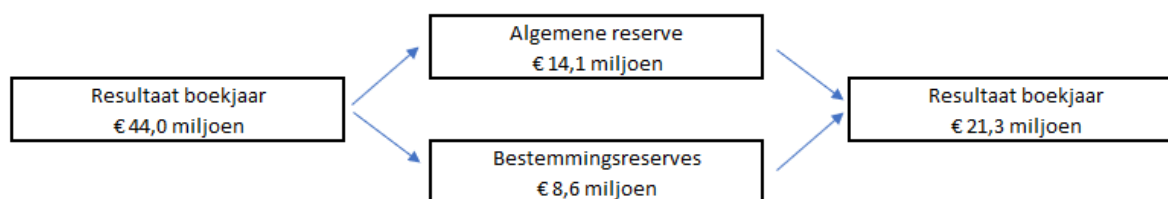
En verder... (een greep uit 2021)

Werd het vernieuwde en verduurzaamde gasloze, all electric zwembad Valkenhuizen opgeleverd, startte een campagne tegen (huiselijk) geweld, werd een nieuwe aanpak tegen drugscriminaliteit onder jeugdigen ingevoerd, werd de schulddienstverlening voor inwoners verder verbeterd, werden 'groene bushaltes' en fietsvlonders geplaatst, verbeterden we de flora en fauna in de stad met de biodiversiteitagenda en de dierenwelzijnsagenda, gingen we aan de slag met het aardgasvrij maken van Kronenburg/Vredenburg, gingen we verder aan de slag met klimaatadaptatie, kwam het nieuwe afvalbeleid op de agenda van de gemeenteraad, werd het Romeinse Castellum op de Unesco werelderfgoedlijst geplaatst, kwamen er regels voor woningsplitsing en verkamering, kregen zo'n 1.000 ondernemers hulp en advies via van Bedrijven Weten en het loket Geldzaken & Ondernemen, werden projecten uit het huisvestingsplan voor het primair onderwijs uitgevoerd, startte het project 'Gezond & Fit' voor een gezonde opgroeiende jeugd, kreeg het project 'Veilig in en om school' vorm, werden diverse buurthuizen opgeknapt, kwam er een Arnhems uitvoeringskader beeldende kunst in de openbare ruimte en werd er flink geïnvesteerd in bewegen in de openbare ruimte.

Financieel resultaat

We sluiten het jaar 2021 af met een positief financieel resultaat voor mutaties in de reserves van € 44,0 miljoen. Gedurende het jaar zijn overeenkomstig de genomen raadsbesluiten mutaties gedaan in de reserves. Per saldo is er in 2021 al € 14,1 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve. Daarnaast is er per saldo € 8,6 miljoen toegevoegd aan diverse bestemmingsreserves voor door de raad bestemde uitgaven die in toekomstige jaren nog volgen. Door deze mutaties die al in het jaar gedaan zijn, komt het positieve financieel resultaat na mutaties in de reserves in 2021 uit op € 21,3 miljoen. Schematisch ziet dit er als volgt uit:

Resultaat voor mutaties reserves	-/-	Tussentijdse mutaties (bijvoorbeeld bij begroting en de turaps)	=	Resultaat na mutaties reserves
----------------------------------	-----	---	---	--------------------------------



In het jaarverslag is per programma uiteengezet waardoor de belangrijkste afwijkingen tussen realisatie en begroting worden veroorzaakt. Hieruit blijkt dat het veelal gaat om incidentele afwijkingen, waaronder een incidenteel voordeel op beschermd wonen en de winstneming in de grondexploitatie. Het incidentele karakter van dit positieve resultaat leidt er toe dat deze effecten niet structureel meegenomen kunnen worden naar de toekomst.

De weerstandsfactor komt uit op 1,9. De ratio is hoger dan de weerstandsfactor van 1,4 zoals in de begroting is opgenomen. De weerstandsfactor drukt uit in welke mate de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen, zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het tot stand komen van de weerstandsfactor en de ontwikkeling van de totale financiële positie wordt nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Leeswijzer

Inleiding

De jaarstukken zijn een onderdeel uit de P&C-cyclus. In de Begroting wordt het gemeentelijk beleid op hoofdlijnen toegelicht. In de jaarstukken wordt zowel beleidsinhoudelijk als financieel verantwoording afgelegd over de resultaten die in 2021 zijn behaald. De jaarstukken bestaan uit twee delen: het jaarverslag en de jaarrekening.

Jaarverslag

In het jaarverslag staat de beleidsinhoudelijke verantwoording centraal. Deze verantwoording wordt gegeven aan de hand van de 3W-vragen:

- wat wilden we bereiken?
- wat hebben we gedaan?
- wat heeft het gekost?

Jaarrekening

De jaarrekening is financieel van aard. Hierin wordt verantwoording afgelegd over de financiën van de gemeente.

In deze leeswijzer wordt aangegeven hoe de indeling van de jaarstukken eruit ziet.

Opbouw van de jaarstukken

In de inhoudsopgave staat vermeld uit welke hoofdstukken de jaarstukken bestaan. In het kort worden deze hoofdstukken hier toegelicht.

Deel 1 - hoofdlijnen van beleid

In het eerste hoofdstuk staan de belangrijkste opgaven en het beleidsinhoudelijke en financiële resultaat in 2021 benoemd.

Deel 2 - jaarverslag

Het jaarverslag is opgebouwd uit drie onderdelen:

1. Acht wijkprogramma's (W) - Sinds 2017 zijn acht wijkprogramma's ingesteld. De 24 wijken zijn geclusterd in acht gebieden: Noord-West, Noord-Oost, Presikhaaf, Centrum/Spijkerkwartier/Arnhemse Broek, Malburgen, Rijkerswoerd/Kronenburg/Vredenburg, Elden/De Laar en Schuytgraaf/Elderveld.

2. Dertien stedelijke programma's (S) - In de stedelijke programma's zijn de 3 W-vragen opgenomen. De doelenboom is een belangrijk onderdeel in de stedelijke programma's. Bij het onderdeel 'wat hebben we bereikt' is de verantwoording op de doelen opgenomen. Het onderdeel 'wat hebben we gedaan' bestaat uit de verantwoording op de inspanningen.

Bij de doelen en inspanningen wordt aangegeven of deze op koers (groen bolletje), gedeeltelijk op koers (oranje bolletje), niet op koers lopen (rood bolletje) of gerealiseerd zijn (grijs bolletje).

Binnen de wijkprogramma's en stedelijke programma's zijn bij het onderdeel 'wat heeft het gekost' een financieel overzicht met een toelichting op de afwijkingen opgenomen. In de tabel met de afwijkingen zijn de volgende afkortingen opgenomen:

- V/N - Voordeel/ Nadeel;
- C - Hoofdzakelijk coronagerelateerd met daarbij de keuze tussen Ja en Nee;
- I/S - Incidenteel/ Structureel;
- AR/BR - Algemene reserve/ Bestemmingsreserve.

3. Tien paragrafen - De paragrafen vormen een 'dwarsdoorsnede' van de begroting. Er worden kaderstellende beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten. De paragrafen geven daarmee belangrijke aanvullende informatie over de meerjarige financiële positie van de gemeente. Een deel van de paragrafen zijn in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht voorgeschreven.

De volgende verplichte paragrafen vanuit het BBV zijn opgenomen:

1. Lokale heffingen - In deze paragraaf wordt stilgestaan bij de diverse gemeentelijke belastingen en heffingen en de consequenties daarvan voor de inwoners.
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing - Het weerstandsvermogen geeft aan hoe solide de financiële positie van de gemeente is. In deze paragraaf zijn ook financiële kengetallen opgenomen, zoals het weerstandsvermogen, de solvabiliteit en de schuldquote.
3. Onderhoud kapitaalgoederen - In deze paragraaf wordt toegelicht op welke wijze het onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen (zoals wegen, riolering, gebouwen) gewaarborgd is.
4. Financiering - Hier wordt toegelicht op welke wijze met de financieringsbehoefte van de gemeente is omgegaan.
5. Bedrijfsvoering - In de paragraaf wordt gerapporteerd over de voortgang van interne ontwikkelingen binnen de gemeentelijke organisatie.
6. Verbonden partijen - De gemeente werkt samen met andere partijen om bepaalde doelen te bereiken. Als de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft bij een partij, is dit een zogenoemde verbonden partij. In deze paragraaf worden alle verbonden partijen toegelicht.
7. Grondbeleid - De gemeente speelt een rol in het kopen en verkopen van gronden. Hier wordt verder ingegaan op het gevoerde grondbeleid.

Op verzoek van uw raad zijn drie niet verplichte paragrafen in de jaarstukken opgenomen:

8. Investerings - In deze paragraaf wordt over de realisatie van de investeringen gerapporteerd.
9. Subsidies - De gemeente verstrekt subsidies aan instellingen die een bijdrage leveren aan gemeentelijke doelstellingen. In deze paragraaf wordt aangegeven welke instellingen subsidie hebben ontvangen inclusief de subsidiebedragen.
10. Integriteit - In deze paragraaf wordt aangegeven op welke wijze invulling is gegeven aan het Arnhemse integriteitsbeleid.

Deel 3 - Jaarrekening

Het derde deel van de jaarstukken bestaat uit de financiële jaarrekening. Dit hoofdstuk biedt, conform de vereisten vanuit het BBV, diverse financiële overzichten.

In de jaarstukken kunnen afrondingsverschillen ontstaan in de balans of winst- en verliesrekening.

Interactieve website jaarstukken

De jaarstukken zijn digitaal beschikbaar op: financien.arnhem.nl. Op de website is bij de stedelijke en wijkprogramma's de volgende extra informatie te vinden:

- In de doelenboom zijn ook de teksten te zien vanuit de Begroting 2021 en Turap-2.
- Bij de onderdelen 'wat heeft het gekost' de overzichten per kostensoort, portefeuilleonderdelen en taakvelden.
- Totaaloverzicht subsidies.
- Totaaloverzicht reserves.

Deel 2 Jaarverslag

Het jaarverslag bestaat uit drie onderdelen:

1. Wijkprogramma's (W)
2. Stedelijke programma's (S)
3. Paragrafen

Wijken

De diverse taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is en die op wijkniveau plaatsvinden, zijn opgenomen in de volgende 8 wijkprogramma's (bundeling van logisch samenhangende wijken):

- W1 Wijkprogramma Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek (CSA)
Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek

- W2 Wijkprogramma Noordwest
Burgemeesterswijk, Hoogkamp, Transvaal, Heijenoord, Lombok, Klarendal, Klingelbeek e.o.,
Schaarsbergen e.o., Sint Marten en Sonsbeekkwartier

- W3 Wijkprogramma Noordoost
Alteveer, Cranevelt, Geitenkamp, Monnikenhuizen, Velperweg e.o.

- W4 Wijkprogramma Presikhaaf
Presikhaaf West en Presikhaaf Oost

- W5 Wijkprogramma Malburgen
Malburgen West, Malburgen Oost/Noord, Malburgen Oost/Zuid, waaronder Het Duifje en Immerloo

- W6 Wijkprogramma Schuytgraaf/Elderveld
Schuytgraaf en Elderveld

- W7 Wijkprogramma De Laar/Elden
De Laar en Elden

- W8 Wijkprogramma Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg (RKV)
Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg

Wijken algemeen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Afgelopen jaar is gestart met het aanbrengen van meer structuur in de wijkopgaven. Hiervoor is binnen het cluster Strategie, Beleid en Regie onder ander een team Wijken ingericht met als bedoeling om de samenwerking tussen de stedelijke programma's en de wijkopgaven verder te stroomlijnen. De adviseurs werken nauw samen met de wijkmanagers van de Teams Leefomgeving. Onderdeel van het team is ook een nieuwe werkwijze van Burgerparticipatie. Burgerparticipatie en wijkgericht werken zijn niet los van elkaar te zien.

1. Evaluatie van Wijken Weten

In de afgelopen jaren heeft Arnhem op basis van de Koersnota 'Van Wijken Weten' werk gemaakt van meer wijksturing. Er zijn stevige ambities neergezet met een duidelijke visie op bestuurlijke vernieuwing. Dat betekent iets voor de stedelijke opgaven en voor de wijze waarop we deze vernieuwing samen met inwoners en organisaties in de stad organiseren. Afsproken is om Van Wijken Weten te evalueren. Deze evaluatie is in 2021 uitgevoerd en de uitkomsten daarvan zijn voorgelegd aan de gemeenteraad. Hoewel de evaluatie kritisch is op onderdelen is ons duidelijk dat Arnhem echt goud in handen heeft met het wijkgericht werken. De onderzoekers constateren dat de Arnhemse aanpak van wijksturing succesvol is en op onderdelen verder doorontwikkeld moet worden. Wij blijven de goede dingen doen voor de stad en voor onze inwoners en zien voldoende aanleiding om dat vorm te blijven geven met een aanpak samen met onze samenwerkingspartners. Of dat nu zorginstellingen zijn, woningcorporaties, bedrijven of dat het gaat om de gezondheidsdienst, welzijnsorganisaties of de politie. Uit de uitgevoerde evaluatie blijkt dat het goed gelukt is om bewoners en stakeholders in onze wijken daadwerkelijk meer invloed te geven. De gemeente Arnhem wordt meer dan voorheen het geval was als nabij ervaren. Daarmee is een belangrijke stap gezet in de uitvoering van de filosofie achter de Koersnota: werken vanuit de leefwereld van bewoners in plaats van dat de gemeente vertelt en doet wat vanuit het perspectief van de overheid nodig is.

Wijksturing is de ambitie van de gemeente Arnhem om te willen sturen vanuit de leefwereld van de inwoners. Niet alleen om burgers (meer) invloed te geven op hun directe leefomgeving, maar ook om effectiever als gemeente de goede keuzes te maken in de uitvoering. Wijksturing vindt plaats 'van buiten naar binnen' en is dus vraaggericht. De wijken van Arnhem zijn geclusterd in acht gebieden die elk een eigen wijkprogramma hebben. De teams Leefomgeving (TLO's) vormen de schakel tussen het stedelijk bestuur en het wijkbestuur: zij halen de agenda's op bij inwoners en andere stakeholders en vertalen deze naar wijk-programma's, daarbij rekening houdend met de stedelijke programma's en hun consequenties voor de wijken. De aanbevelingen zijn vertaald in drie concrete opgaven:

1. we koesteren wat goed is;
2. we verbeteren de samenhang van wijksturing en stedelijke programma's;
3. we versterken de uitvoering.

2. Wijkspelregels

Afgelopen jaar zijn de wijkspelregels vastgesteld nadat we samen met inwoners uit alle wijken een uitgebreid participatieproces hebben doorlopen. Bij de behandeling van de begroting 2022 zijn ook de bijbehorende budgetten vastgesteld en de nieuwe spelregels zijn per 1 januari ingegaan. De Spelregels Arnhemse Wijkaanpak beschrijven de samenwerking met bewoners en bewonersoverleggen en beschrijven rollen en verantwoordelijkheden. Ook omschrijven de spelregels de voorwaarden voor de besteding van bewonersbudgetten in de wijken. De nieuwe spelregels zijn tot stand gekomen na een zorgvuldig doorlopen proces dat goed is gewaardeerd door bewoners. Alle bewonersoverleggen konden meedoen en vele hebben dat ook gedaan. Een onderdeel van de spelregels is de bevoegdheid van de bewonersoverleggen om te adviseren over de besteding van de zogenaamde bewonersbudgetten. De budgetverdeling kent een lange voorgeschiedenis en is in hoofdzaak gebaseerd op drie typen wijken: aandachtswijk, preventiewijk en beheerwijk. Een verdeling op basis van type wijk is nog steeds logisch. Daarnaast ontvangt een aantal wijken nog een vaste subsidie voor bijvoorbeeld de wijkvereniging.

In de spelregels is gedetailleerd beschreven hoe het bewonersoverleg moet functioneren op de onderdelen taken, samenstelling van het bewonersoverleg, organisatie, werkwijze en middelen. De bestaande spelregels waren nog gebaseerd op de organisatiestructuur van de gemeente Arnhem vóór de komst van de Teams Leefomgeving. Met de nieuwe Spelregels Arnhemse Wijkaanpak willen we maximaal ruimte bieden aan maatwerk in de wijk. Het gaat daarbij om het vormgeven van de bewonersparticipatie, om zeggenschap over bewonersbudgetten en om het organiseren van wijkcommunicatie. Zo willen we inspelen op wat in de wijken leeft en samen met wijkbewoners

kijken wat nodig is. Bewoners krijgen meer invloed op wat in de wijk gebeurt en waar de prioriteiten liggen. De aanpak vraagt om maatwerk van bewonersvertegenwoordiging passend bij de specifieke wijk en hoe de bewoners uit die wijk hieraan vorm willen geven.

3. Buurthuizen

Een aantal Arnhemse buurthuizen heeft het initiatief genomen om intensiever te gaan samenwerken. Hun doel was om het functioneren van de buurthuizen in de wijken te verbeteren, een duidelijke en herkenbare positie ten opzichte van gemeente en professionele organisaties in te nemen en zo de toekomst van de buurthuizen veilig te stellen. Gezamenlijk constateerden we dat, ondanks de toenemende aandacht voor wijkgericht werken van overheid en professionele organisaties, een eenduidig gemeentelijk beleidskader met betrekking tot de buurthuizen in Arnhem nog ontbreekt. Dat was aanleiding om een samenwerkingstraject te starten om de waarde en betekenis van de Arnhemse buurthuizen te onderzoeken en gezamenlijk te verkennen wat nodig is om die waarde te kunnen blijven leveren. Het afgelopen half jaar werkten de Samenwerkende Buurthuizen, collega Buurthuizen en de gemeente Arnhem aan de uitgangspunten voor een eenduidig gemeentelijk beleidskader. In een notitie is de essentie van dit co-creatieproces uitgewerkt.

4. Burgerkracht

Inwoners van Arnhem kunnen sinds 2016 gebruik maken van de Subsidieregeling Burgerkracht Sociaal Domein. Met de regeling stimuleren we samenredzaamheid en burgerinitiatieven. En dat werkt: zo'n 180 initiatieven hebben financiële en inhoudelijke ondersteuning gekregen. Arnhem is er een mooiere stad door geworden, met meer onderling contact en sociale samenhang. De regeling is inmiddels geëvalueerd en in het afgelopen jaar is besloten dat de regeling ook de komende jaren wordt ingezet. De voortzetting van de regeling wordt door inwoners zeer op prijs gesteld. Er zijn in de afgelopen jaren veel goede ideeën gesteund en deze hebben ook een aantoonbare meerwaarde gehad voor de stad en de inwoners. We blijven daarom heel graag initiatieven laagdrempelig faciliteren met financiële, praktische en inhoudelijke ondersteuning.

5. Bewonersondersteuning

Bewonersondersteuning is van groot belang is voor participatie van bewoners in wijken. De eerdere veronderstelling dat door de komst van de teams Leefomgeving de behoefte aan opbouwwerk / bewonersondersteuning zou afnemen is niet juist gebleken. Vanuit de wijkbudgetten is vanaf 2017 tot nu toe onverminderd opbouwwerk en bewonersondersteuning ingezet door de Teams Leefomgeving omdat bewoners aangeven dat er behoefte is aan deze vorm van ondersteuning van initiatieven in de wijken. In 2021 is op basis van de ervaringen die in de afgelopen jaren zijn opgedaan een nieuwe visie op bewonersondersteuning uitgewerkt. Het is een visie waarin ruimte is voor maatwerk per wijk en waarin wordt beschreven wat bewonersondersteuning inhoudt en hoe dit concreet kan worden vormgegeven in de wijken. In 2022 worden de voorstellen besproken in college en raad.

6. Ontmoeten en Verbinden

Ontmoeten en Verbinden is een belangrijk (en structureel) middel voor het realiseren van verschillende doelstellingen in de stad. Ook in 2021 was er € 500.000 per jaar beschikbaar om voorzieningen, zoals een buurthuis of sportclub, te verbeteren of toe te voegen in wijken waar de behoefte het grootst is en de noodzaak het hoogst. Uitgangspunt is dat de voorzieningen waar mensen elkaar ontmoeten toegankelijk en betaalbaar zijn voor bewoners. Het kan dus bijvoorbeeld gaan om voorzieningen om specifieke groepen uit hun isolement te halen of om mensen samen te laten sporten. Het kan ook gaan om het realiseren of verbeteren van een bestaande plek. Belangrijke voorwaarde is dat er draagvlak is voor de plannen en dat er aantoonbaar wordt aangesloten bij behoeften van doelgroepen. In de afgelopen anderhalf jaar is twee keer een uitvraag gedaan in alle wijken van Arnhem. Dit heeft geleid tot tientallen aanvragen. De werkwijze is een succes, ondanks het feit dat de introductie nagenoeg samenviel met de periode van lockdowns als gevolg van de coronapandemie. In 2022 gaan we bestaande afspraken borgen en een heldere en toegankelijke subsidieregeling Ontmoeten en Verbinden opstellen.

7. Subsidies in de sociale basis

Bij de behandeling van het raadsvoorstel herijking Welzijn 'Samen werken aan een sterke sociale basis' is de toezegging gedaan om met partijen in de stad die al jaren subsidie ontvangen, waar mogelijk en wenselijk, meerjarige afspraken te maken. De intentie is steeds om te investeren in partnerschap. Hierdoor krijgen partijen die lokaal goed zijn ingebed gerichte opdrachten. Met alle partijen die we al jaren subsidiëren, zijn we in gesprek om hun activiteiten ook in het komend jaar te borgen. Zij hebben hun plannen ingediend en wij formuleren de beschikkingen. Het zijn vaak zeer goede voorbeelden van Arnhemse algemene voorzieningen die er voor zorgen dat inwoners laagdrempelig terecht kunnen voor advies, ondersteuning of begeleiding. In een groot aantal wijken

worden bewoners via deze algemene voorzieningen geholpen met hun vragen en problemen zodat ze zelf weer verder kunnen. Of ze worden begeleid bijvoorbeeld bij het maken van huiswerk, ondersteund door middel van zorg of geholpen richting (vrijwilligers)werk. Of bij het leveren van een andere bijdrage aan de stad. Daarnaast zijn er in wijken nieuwe methodieken ontwikkeld die als doel hebben om mensen op andere manieren te bereiken of zijn er initiatieven die de potentie hebben om in de hele stad van waarde te zijn. Dit sluit goed aan bij de visie op het sociaal domein die de raad nog bespreekt waarbij we gebiedsgericht willen werken en de wijknetwerken en de behoeften van bewoners centraal stellen.

Parallel daaraan zien wij dat er in 2022 een echt goede slag moet worden geslagen in ons subsidie-instrumentarium. Subsidies zijn een belangrijk instrument om resultaten te bereiken en om te sturen op de door uw raad gewenste verandering. De huidige manier waarop wij subsidies verstrekken is ontoereikend voor de vraagstukken waar we op dit moment, en naar de toekomst toe, voor staan in het sociaal domein. We willen in onze nieuwe wijze van subsidie verstrekken duidelijkheid en zekerheid bieden aan organisaties maar ook ruimte houden voor innovatie. Het totaalbedrag van de subsidies die voor 2022 worden verstrekt aan verschillende partijen bedraagt € 1.352.077. Dit bedrag wordt gedekt uit de bestaande financiële middelen uit de wijken en vanuit de stedelijke programma's. In een aantal gevallen betekent dit een verschuiving tussen stedelijke programma's. Dit zal verwerkt worden in verzamelbesluit 1 – 2022.

8. Monitor Leefbare Wijken

In de vergadering van november 2020 is door de raad de motie 'Voorkomen stadsvernieuwing 4.0' (20M257) aangenomen. De raad riep het college op om werk te maken van preventie om te voorkomen dat wijken en buurten (verder) afglijden. Vanuit die oproep zijn we aan de slag gegaan. Dat deden we onder andere al in de Arnhem Oost wijken, waarvoor extra aandacht is. Maar ook andere wijken hebben permanent impulsen nodig om de leefbaarheid goed op peil te houden. De gemeente heeft een belangrijke rol bij het signaleren en het voeren van regie op buurtverandering. Hiervoor is een breed samenspel met organisaties in de stad nodig. Ook is van groot belang dat inwoners bij de eigen wijk betrokken zijn.

Als eerste basis voor de visie heeft onderzoeksbureau I&O research literatuuronderzoek uitgevoerd naar het ontstaan van aanpakken van (potentieel) kwetsbare wijken. Dit onderzoek dient als onderlegger voor deze eerste visie op wat er nodig is de komende jaren. De raad is hiervoor op 1 juni 2021 geïnformeerd. In verschillende wijken zijn ook wijkgesprekken gehouden. Het onderzoek vormt de basis voor de nieuwe Arnhemse Leefbare Wijken-monitor (ALW-monitor). Elke twee jaar wordt onder de inwoners van Arnhem een grootschalig onderzoek uitgevoerd naar de beleving van inwoners op verschillende thema's zoals leefbaarheid, veiligheid, maatschappelijke participatie, gezondheid, etc. Ook in 2021 werd dit onderzoek uitgevoerd. Begin oktober ontvingen meer dan 15.000 willekeurig geselecteerde inwoners per post een uitnodiging om een vragenlijst in te vullen. Naast deze uitnodiging per brief, gingen onderzoekers in een aantal wijken ook langs de deuren om inwoners te helpen de vragenlijst in te vullen. De respons is 33%. De uitkomsten van het onderzoek worden gebruikt voor nieuwe wijkgesprekken en voor het doorontwikkelen van de wijkprogramma's.

9. Opstellen gebiedsagenda's werk, armoede en schulden

Voor de verschillende wijken zijn in 2021 gebiedsagenda's opgesteld. Zo is 2021 afgerond met gebiedsagenda's voor werk, armoede en schulden voor de 3 gebieden Malburgen, CSA en Noord-Oost. Daarbij ook concrete afspraken over hoe de Sociale wijkteams, Werk en Inkomen en de teams Leefomgeving en in elk geval het programma Doorbraak Naar Werk (DNW) die komend jaar ook kunnen uitvoeren. Het is ook de start van deze manier van werken voor alle acht gebieden in Arnhem. Er is een proces ontworpen, waardoor stapsgewijs gebiedsagenda's kunnen worden gemaakt; een uniforme werkwijze om per gebied echt de focus te krijgen op dat wat daar nodig is. In 2022 voor in ieder geval Social wijkteam, Werk & Inkomen, DNW en teams Leefomgeving en hopelijk snel daarna ook voor welzijn en sociaal domein breed. Tegelijkertijd hebben we gewerkt aan het versterken van de randvoorwaarden voor goede samenwerking tussen Sociale wijkteams en Werk & Inkomen te versterken.

10. Sociaal beheer Multifunctionele Centra (MFC's)

In Arnhem zijn zeven MFC's. In deze gebouwen zijn in verschillende wijken diverse maatschappelijke functies gevestigd, zoals scholen, kinderopvang en wijkorganisaties. Het merendeel van de MFC's wordt overdag vooral gebruikt door het onderwijs en een aantal andere hoofdgebruikers. Daarnaast worden de gebouwen veelal in de avonden en weekenden gebruikt voor bewonersinitiatieven. Hierbij kan worden gedacht aan samenkomsten van bewoners, taal-, dans- muzieklessen, vergaderingen, bijtarten, etc. In het afgelopen jaar is er een afbakening gemaakt tussen beheer tijdens dag- openstelling en beheer in avonden en weekeinden. Beheer in de namiddag en avonden, na 16.00 uur, noemen we 'sociaal beheer'. Na 16.00 uur hoeft er geen zorg hoeft te worden

gedragen voor coördinatie van schoonmaak of andere taken uit de normale dienstverlening. Tussen 7.30 uur - 16.00 uur is er regulier beheer aanwezig.

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2021

20M257g Stadsvernieuwing 4.0 voorkomen

In het derde kwartaal is op basis van de analyse een indicatorenmodel opgesteld. Elke twee jaar wordt een grootschalig onderzoek uitgevoerd naar de beleving van inwoners op thema's als leefbaarheid, veiligheid, maatschappelijke participatie en gezondheid. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door I&O Research. Begin oktober ontvingen meer dan 15.000 willekeurig geselecteerde inwoners per post een uitnodiging om een vragenlijst in te vullen. Naast deze uitnodiging per brief, gingen onderzoekers in een aantal wijken ook langs de deuren om inwoners te helpen de vragenlijst in te vullen. In totaal vulden 5244 inwoners de vragenlijst in. Dat is een respons van 33%. Inwoners konden tot en met begin december meedoen aan het onderzoek. Nu alle ingevulde vragenlijsten verzameld zijn, zijn we aan de slag om de resultaten te analyseren en te rapporteren. De raad wordt in het eerste kwartaal 2022 geïnformeerd over de uitkomsten. Daarna worden er wijkgesprekken ingepland.

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Thema	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/ BR
Lasten		8.293	V				
Sociale wijkteams							
Zorg	Gezondheid	4.066	V	Beschermd wonen	N	I	AR
Zorg	Gezondheid	1.014	V	Doelgroepenvervoer	J	I	AR
Zorg	Gezondheid	709	V	Jeugdzorg	N	I	AR
Zorg	Gezondheid	338	V	WMO begeleiding	N	I	AR
Zorg	Gezondheid	295	V	Huishoudelijke ondersteuning	N	I	AR
Teams Leefomgeving							
Schulddienstverlening	Kansengelijkheid	626	V	Schulddienstverlening	N	I	AR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Kansengelijkheid	528	V	Onderwijsbeleid	N	I	AR
Armoedebeleid	Kansengelijkheid	459	V	Armoederegelingen	N	I	AR
Welzijn	Meedoen	429	V	Preventief jeugdbeleid, ondersteuning jeugdw.	N	I	AR
Bedrijfsvoering	Bedrijfsvoering	390	V	Beleidscapaciteit	N	I	AR
Groen	Openbare ruimte	210	V	Programma's groot onderhoud wegen, groen ,bomen en spelen 2021	N	I	BR
Openbare ruimte	Openbare ruimte	168	V	Programma groot onderhoud spelen 2021	N	I	BR
Armoedebeleid	Kansengelijkheid	127	V	TONK (Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten)	J	I	AR
Wijksturing en Wijkzaken	Bedrijfsvoering	-152	N	TLO huisvestingslasten	N	I	AR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	-158	N	Multifunctionele centra - exploitatie	N	I	AR
Sport	Gezondheid	-206	N	Beheer objecten in gebruik voor sport	N	I	AR
Welzijn	Meedoen	-550	N	Bewonersondersteuning	N	I	AR

Baten	307	V					
--------------	-----	---	--	--	--	--	--

Sociale wijkteams

Teams Leefomgeving

Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	155	V	Multifunctionele centra - exploitatie	N	I	BR
Sport	Gezondheid	152	V	Beheer objecten in gebruik voor sport	N	I	AR

Toevoegingen aan reserves	-1.207	N					
----------------------------------	--------	---	--	--	--	--	--

Sociale wijkteams

Teams Leefomgeving

Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	-100	N	Multifunctionele centra - exploitatie	N	I	BR
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Wonen	-102	N	Parkeerplan Spijkerkwartier	N	I	BR
Wonen	Openbare ruimte	-173	N	Programma's groot onderhoud wegen, groen ,bomen en spelen 2021	N	I	BR
Groen	Openbare ruimte	-218	N	Programma's groot onderhoud wegen, groen ,bomen en spelen 2021	N	I	BR
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Openbare ruimte	-614	N	Programma's groot onderhoud wegen, groen ,bomen en spelen 2021	N	I	BR

Ottrekkingen aan reserves	606	V					
----------------------------------	-----	---	--	--	--	--	--

Sociale wijkteams

Teams Leefomgeving

Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Openbare ruimte	668	V	Programma's groot onderhoud wegen, groen ,bomen en spelen 2021	N	I	BR
Wijksturing en Wijkzaken	Bedrijfsvoering	398	V	Parkeerplan Spijkerkwartier	N	I	BR
Inclusie	Meedoen	153	V	Burgerkracht	N	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	-215	N	Multifunctionele centra - exploitatie	N	I	BR
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Wonen	-398	N	Parkeerplan Spijkerkwartier	N	I	BR

Sociale wijkteams

De grootste afwijkingen worden hieronder toegelicht:

Beschermd wonen

Van het voordeel wordt circa € 4,1 miljoen op de wijkprogramma's en circa € 2,1 miljoen vermeld op het programma S07 Zorg. Vanaf 2021 is de Wet Langdurige Zorg (Wlz) opengesteld voor mensen met psychiatrische problematiek. Een aanzienlijk deel van de inwoners die een toewijzing Beschermd Wonen hadden, is doorgestroomd naar de Wlz. In de septembercirculaire 2021 heeft het Rijk aangegeven met welk bedrag de Integratieuitkering Beschermd Wonen verlaagd werd. De lasten zijn in 2021 door de uitstroom van cliënten harder gedaald dan de uitname van het budget. In de resultaatbestemming wordt een voorstel gedaan om dit incidentele voordeel toe te voegen aan de bestemmingsreserve Wmo & Jeugdzorg en kan bijdragen aan het opvangen van het tekort Beschermd Wonen dat zal ontstaan door het nieuwe objectief verdeelmodel.

De uitstroom van cliënten naar de Wlz heeft mogelijk ook een beperkend effect op het aantal cliënten in andere zorgvormen binnen de Wmo.

Doelgroepenvervoer

Van het voordeel wordt circa € 1,0 miljoen op de wijkprogramma's vermeld en € 68.000 op het programma S07 Zorg. Bij doelgroepenvervoer is door corona het gebruik afgenomen. Bovendien zijn in 2020 nieuwe beleidsregels

Wmo en Jeugdwet vastgesteld en is een nieuwe verordening leerlingenvervoer aangenomen. Dit alles heeft geleid tot een positief resultaat doelgroepenvervoer. Dit resultaat is aanvullend op Turap-2 2021 van € 530.000.

Jeugdzorg

Tegenover het voordeel van € 709.000 staat er een nadeel van € 1,1 miljoen op programma S07 Zorg. In totaal is het nadeel voor de jeugdzorg € 391.000. In Turap-2 2021 is aangegeven dat de verwachte groei in de Jeugdzorg, die tot grote tekorten zou leiden, niet optreedt. Hierdoor is het van € 2,0 miljoen, dat eerder uit behoedzaamheid aan de begroting Jeugdzorg is toegevoegd, deels overbodig te zijn en bij Turap-2 2021 de begroting verlaagd. Ondanks dat het aantal ingezette trajecten nog steeds terugloopt, blijken de totale kosten Jeugdzorg sinds september toegenomen. Dit kan veroorzaakt worden doordat kinderen langer in behandeling blijven. Corona is hierbij van invloed. Behandelaren geven aan dat de kans op terugval groter is als jongeren na behandeling weer in dezelfde situatie terugkeren. Specifiek bij GGZ-behandelaren en bij aanbieders van jeugdverblijfszorg zien we de omzetten stijgen. Dit wordt nauwlettend gemonitord om te bepalen wat het effect van deze stijging is voor 2022 en verder.

WMO begeleiding

Van het voordeel wordt circa € 300.000 op de wijkprogramma's vermeld en circa € 1,2 miljoen op programma S07 Zorg. De daling van kosten waar in Turap-2 2021 en bestuursrapportages al over gerapporteerd is, zet zich vooralsnog door. We verwachten dat de verscherpte eisen in de inkoop medio 2020 en meer aandacht voor rechtmatigheid van zorgverlening door aanbieders bijgedragen hebben aan deze daling. Ook zijn, mede door de nieuwe beleidsregels, andere vormen van zorg ingezet. Deze zorg past goed bij de zorgvraag, maar is vaak goedkoper.

Huishoudelijke ondersteuning

Van het voordeel wordt € 295.000 op de wijkprogramma's vermeld en € 55.000 op het programma S07 Zorg. Bij Turap-2 was de verwachting dat de stijging in het aantal cliënten een financieel effect zou hebben. Dit effect is minder dan verwacht, omdat de groei te zien is bij de algemene voorziening huishoudelijke ondersteuning en niet bij de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning. De tarieven bij de algemene voorziening huishoudelijke ondersteuning zijn lager dan de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning, zodoende is dit financieel gunstiger. Tevens is er een daling te zien bij de PGB's en deze daling kan te maken hebben met de openstelling van de Wlz.

Teams Leefomgeving

Afwijkingen die zich in alle wijken voordoen, worden hieronder toegelicht. Wijkspecifieke afwijkingen worden toegelicht op het desbetreffende wijkprogramma.

Armoederegelingen

Er is sprake van meer gebruik van de nieuwe Gelrepass (€ 0,4 miljoen) en van de verruimde Individuele Studietoelage (€ 0,2 miljoen), samen een overschrijding van € 0,6 miljoen.

Van een aantal armoederegelingen is minder gebruik gemaakt dan in de begroting was voorzien (afgerond € 1,0 miljoen). Zo zijn voor Individuele Inkomensvoorziening ondanks de verruiming voor gezinnen minder aanvragen ingediend (€ 0,2 miljoen). Voor kwijtschelding was een kostenstijging voorzien, maar deze is uitgebleven (€ 0,5 miljoen). Daarnaast is er minder gebruik gemaakt van Kansrijk Opgroeien (€ 0,1 miljoen) en Tegemoetkoming Chronisch Ziekten en Gehandicapten (€ 0,1 miljoen).

TONK

Ondanks de ruime en verlengde regeling (3 maanden verlenging nadat de landelijke regeling is gestopt) is er minder gebruik gemaakt van deze coronaregeling.

Beleids capaciteit

Het voordelige resultaat Strategie, Beleid en Regie (SBR) binnen de wijken bedraagt € 390.000. Dit wordt veroorzaakt door voordeel op de salariskosten bij de wijken. Daar staat een nadeel in de salariskosten op de uren, programma S00, tegenover van € 276.000. Voor correcte beeldvorming moeten beide afwijkingen in samenhang worden beschouwd.

Programma's groot onderhoud groen en bomen 2021

Jaarprogramma groot onderhoud "wegen"

Het beschikbare budget voor groot onderhoud wegen is in 2021 volledig besteed. Wel is afgeweken van het oorspronkelijke jaarplan. In sommige wijken zijn projecten uitgesteld, terwijl in andere wijken projecten naar voren zijn gehaald. In de wijkprogramma's waar minder is besteed, zijn voordelen ontstaan die worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve groot onderhoud openbare ruimte. In de wijken waar meer projecten hebben plaatsgevonden hebben extra onttrekkingen aan deze bestemmingsreserve plaatsgevonden.

Jaarprogramma's groot onderhoud "groen, bomen en spelen"

Een deel van de jaarprogramma's groot onderhoud aan groen, bomen en spelen is niet gerealiseerd (€ 0,4 miljoen). Door toevoeging aan de bestemmingsreserve "Groot onderhoud openbare ruimte" worden deze middelen gereserveerd voor de uitvoering in 2022.

Onderwijsbeleid

Het voordeel op onderwijsbeleid wordt grotendeels verklaard vanuit het ontwikkelrecht (€ 145.000) en het VVE beleid (€ 171.000). Voornamelijk vanwege Corona is het bereik van de doelgroep in 2021 iets teruggelopen. In het laatste kwartaal van 2021 is een herstel zichtbaar in het bereik.

Het resterende voordeel wordt veroorzaakt door een aantal kleinere overige posten.

Multifunctionele centra (MFC) -gebruikersexploitatie (verdeeld over 7 MFC's)

Er zijn hogere kosten gemaakt voor de inkoop van schoonmaak en energiekosten. Dit geeft een nadeel van € 260.000. Dit kon slechts voor een deel worden doorbelast aan de gebruikers, waardoor hier niet een gelijke stijging van de baten tegenover staat. Tevens zijn door het vertrek van de Confettischool uit de MFC de Omnibus de baten ook lager uitgevallen. Een ander nadeel op de gebruikersexploitatie zijn de kosten van inhuur voor vervanging maar ook voor uitbreiding van het aantal bezettingssuren. Dit geeft nog eens een nadeel van € 141.000. Hier staat een voordeel op het onderhoud van € 100.000 tegenover. Dit betreft onderhoud wat is doorgeschoven naar volgende jaren en hier staat gelijk nadeel op de dotaties aan de BR Onderhoud tegenover.

Multifunctionele centra (MFC) -bedrijfsexploitatie (verdeeld over 7 MFC's)

Mede als gevolg van corona waren in 2021 de verhuurmogelijkheden beperkt terwijl de kosten van beheer doorliepen. Tevens zijn kosten gemaakt voor de inhuur van een kwartiermaker voor Sociaal Beheer. De lasten waren hierdoor hoger (€ 142.000) dan de baten (€ 53.000), wat per saldo een nadeel geeft van € 89.000.

Multifunctionele centra (MFC) -eigenaarsexploitatie (verdeeld over 7 MFC's)

In 2021 is veel gepland onderhoud voor de MFC's niet uitgevoerd. Dit geeft een voordeel van € 328.000. Een deel van dat onderhoud moet wel worden uitgevoerd en is doorgeschoven naar 2022. Dit leidt tot een lagere onttrekking uit de BR Onderhoud van € 219.000.

Schulddienstverlening

Voornamelijk door corona en de problemen bij PLANgroep zijn er minder inwoners geholpen met hun schulden. Daarnaast was de verwachting dat meer inwoners zich zouden melden met financiële problemen door corona.

Beheer objecten in gebruik voor sport (verdeeld over 60 objecten)

Door de gemeente zijn gebruikerslasten voorgesloten voor een bedrag van € 150.000 (nadeel op de lasten) welke zijn doorbelast aan de gebruikers (voordeel op de baten van € 150.000). Daarnaast is er op een aantal objecten meer onderhoud gepleegd dan geraamd was. Dit geeft nog eens een nadeel van € 57.000.

Preventief jeugdbeleid

Subsidies in het kader van preventief jeugdbeleid zijn deels vanuit de stedelijke budgetten gedekt in 2021. Het nadeel dat hierdoor is ontstaan is weggevallen tegen overige voordelen. Het (deels flexibele) budget preventief jeugdbeleid is daardoor niet volledig ingezet, waardoor sprake is van een onderschrijding van € 0,4 miljoen. Dit zal in de begroting 2022 en verder gecorrigeerd worden.

Bewonersondersteuning

In tegenstelling tot de in de begroting ingeboekte bezuinigingen op bewonersondersteuning tot en met het jaar 2021 is de behoefte vanuit de inwoners naar bewonersondersteuning blijven bestaan. Hierdoor is er in 2021 een overschrijding van € 550.000 veroorzaakt.

TLO Huisvestingslasten

De overschrijding van de begrote lasten met € 152.000,- wordt met name veroorzaakt door de huur en energiekosten van de door TLO gehuurde locaties in de wijken.

Parkeerplan Spijkerkwartier

Het oplossen van het parkeerprobleem in het Spijkerkwartier staat al jaren op de agenda. De parkeerproblemen bestaan in hoofdlijnen uit een beperkt aantal beschikbare parkeerplaatsen op straat in de avond en nacht. Er is een gebrek aan openbare parkeerplaatsen voor wijkbezoekers overdag en een lage kwaliteit van de openbare ruimte als gevolg van de vele geparkeerde auto's van buiten de buurt. Er is in 2021 aan de reserve € 102.000 toegevoegd en € 398.000 onttrokken.

Burgerkracht

De onttrekking op de Bestemmingsreserve Burgerinitiatieven Sociaal Domein was op de stedelijke portefeuille begroot, is echter op dezelfde portefeuille op de wijken onttrokken. Op zowel stad als wijk ontstaat er hierdoor een aan elkaar tegengestelde financiële afwijking. Beide afwijkingen heffen elkaar op.

Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek



In het wijkprogramma Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek (CSA) bevinden zich de wijken Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's	Doelen	Inspanningen
Meedoen		
	Meer plekken in de wijk voor ontmoeting	
	In de wijken Centrum, Spijkerkwartier en Arnhemse Broek versterken we de ontmoetingsplekken en laagdrempelige voorzieningen voor bewoners.	
	Inspanningen 2021	
	Uit het budget Ontmoeting en Verbinden zijn meerdere initiatieven ondersteund waaronder de Symfonie en de Lommerd. De verbouwingen leiden tot meer toegankelijkheid en bruikbaarheid. Ook werden buurtinitiatieven, waar ingezet werd op ontmoeting en sociale binding, ondersteund. Voorbeelden zijn opschoondagen, de buurtkeuken en een schaatsbaan op Thialf.	
	Versterken van sociale cohesie	
	We werken aan het versterken van de sociale cohesie op basis van een integrale gebiedsagenda waarin de doelen sociale basis, werk, armoede en schuldhulpverlening samenkomen.	
	Inspanningen 2021	
	Via initiatieven zoals het Toon Hermanshuis, De Kansen, Broek Omhoog, Buurtgroenbedrijf en de Buurtkeuken worden sociale verbanden versterkt in de buurt. De algemene voorliggende voorzieningen in de wijk worden samen met het Sociale wijkteam gemonitord en waar nodig bijgesteld. Algemene voorzieningen zijn voorzieningen die laagdrempelig voor inwoners toegankelijk zijn.	
	Verbeteren ondersteuning op financiën	
	We willen partners laten samenwerken in de wijk, naast dat men stedelijk een loketfunctie heeft.	

Inspanningen 2021

Op stedelijk niveau is er een loket ingericht en ook op wijkniveau wordt er in de Symfonie na de verbouwing samengewerkt. Alle betrokken partijen (Sociaal wijkteam, Werk & Inkomen, Rijnstad en team Leefomgeving) werken samen door onder andere een gezamenlijk spreekuur te houden. Op deze manier is de drempel lager en worden mensen niet van het kastje naar de muur gestuurd.

Kansengelijkheid

Blijvend kansrijk

Door een mix van interventies op het gebied van participatie en sociale verbinding wordt ervoor gezorgd dat mensen mee kunnen blijven doen. We maken afspraken voor meerdere jaren.

Inspanningen 2021

Op het gebied van kansengelijkheid zetten we alleen in op langdurige projecten, voor een duurzaam effect. Zo sporten ongeveer 25 kwetsbare jongvolwassenen in clubverband bij stichting RAAK. En worden mensen die moeite hebben om mee te komen in het 'normale leven' bereikt via initiatieven als Broek Omhoog en De Kansen. De Kansen en Broek Omhoog bieden een dagelijkse inloop voor volwassenen gericht op maatschappelijke participatie/ activering en sociale binding in de wijk. Zo'n 200 mensen worden hiermee bereikt.

Minder onderwijs terugval

We werken er aan dat minder jongeren terugvallen in niveau na de overgang van Basisonderwijs (PO) naar Voortgezet onderwijs (VO).

Inspanningen 2021

Via het programma Kansrijk Opgroeien zijn via de Doorgaande Leerlijn en de Fridayschool op de basisscholen (Hugo de Grootsschool en Paulusschool) kinderen uit groep acht voorbereid op de middelbare school. Ook de middelbare scholen worden hierbij betrokken. Bij het Fort wordt aan groepen van rond de 10 kinderen tussen 8 en 12 jaar na school een veilige plek geboden waar ze zich kunnen ontwikkelen.

Gezondheid

Realiseren van faciliteiten voor sport en bewegen in de wijk van 0 - 100 jaar

In het gebied CSA zijn weinig sportfaciliteiten. Samen met het Sportbedrijf wordt gewerkt aan een herijking van de inzet op sport en bewegen wijkbreed, zodat deze beter aansluit op de behoefte en vraag van bewoners.

Inspanningen 2021

Er is door het Sportbedrijf een plan opgesteld, waar uitvoering aan wordt gegeven. Zo was bijvoorbeeld de schaatsbaan op Thialf voor kinderen van de basisscholen een succes. Het behoefteonderzoek naar bewegen voor ouderen in Coehoorn en Spoorhoek moet nog starten.

Integrale aanpak gezonde leefstijl

We willen de komende jaren dat kinderen gezonder leven: met een afname van het overgewicht als gevolg.

Inspanningen 2021

Er is in samenwerking met het basisonderwijs ingezet op Gezond Onderweg (GO). En op het Jongeren op gezond gewicht (JOGG) programma vanuit het Sportbedrijf. Het overgewicht neemt nog niet af, maar de programma's JOGG en GO zijn in uitvoering. Mede door corona is het lastig gebleken deze doelgroep te bereiken.

Openbare Ruimte

Aantrekkelijkere buitenruimte door vergroening

In CSA wordt veel vergroend of daar worden plannen voor ontwikkeld. Bewonersinitiatieven hebben aan dit doel bijgedragen.

Inspanningen 2021

Grotere projecten in de openbare ruimte zijn gestart of in ontwikkeling. De resultaten van de diverse groene bewonersinitiatieven zijn zichtbaar in de wijk. Zo is er bijvoorbeeld in Spoorhoek veel verharding verwijderd en is de grond door bewoners ingeplant. In de omgeving van Broek Omhoog zijn de boomspiegels vergroot, van vlechtwerk van wilgentenen voorzien en ingeplant.

Duurzaamheid

Klimaatbestendiger wijk

In het Arnhemse Broek is een hittestafari geweest. We willen in CSA groeninitiatieven stimuleren en deze slim verbinden aan grotere projecten.

Inspanningen 2021

Er zijn wijkgroenagenda's opgesteld in samenwerking met gemeente en bewoners, waarin veel aandacht is voor hittestress in de wijk. In Spijkerkwartier zijn door het buurtgroenbedrijf diverse initiatieven ontplooid om de wijk klimaatadaptiever te maken.

Energietransitie (Wijk van de toekomst)

Inwoners en wijkorganisaties werken samen aan de energietransitie.

Inspanningen 2021

In de wijken zijn er bewonersavonden geweest om energietransitie toe te lichten en de behoefte van bewoners te peilen. Er is een verbinding tussen de Blauwe Wijkeconomie Spijkerkwartier en de gemeente (en andere partners).

Wonen

Ontwikkeling van levensbestendige woningen.

Bij de kansen die zich voordoen in de wijk op het gebied van transformatie of nieuwbouw van woningen, gaan we aan de slag met de ontwikkeling van levensbestendige woningen.

Inspanningen 2021

Wijkontwikkelingen en woonbehoeften worden gemonitord.

Ook in de voorfase bij grote initiatieven op het gebied van transformatie en nieuwbouw worden de behoeften van bewoners meegenomen. Een voorbeeld is de herontwikkeling van het ROC Rijn IJssel aan de Thorbeckestraat, waar levensbestendig wonen is opgenomen in de plannen.

Wijkeconomie

Groter zelforganiserend vermogen buurtgroenbedrijf

Buurtgroenbedrijf (BGB) is volop in ontwikkeling. Zo hebben zij een impactmeting uitgevoerd in samenwerking met de WUR. Bij de meeste groeninitiatieven in het Spijkerkwartier en ook deels in het Arnhemse Broek is het Buurtgroenbedrijf betrokken. Zij zijn de verbindende schakel tussen partijen zoals de gemeente en de bewoners. Daarnaast heeft het BGB ook veel kennis van zaken, zodat zij grotere projecten ook zelfstandig uit kunnen voeren. Voor 2022 zullen zij inzetbaar zijn voor het hele gebied Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek.

Inspanningen 2021

Verschillende afdelingen binnen de gemeente, zoals Wijkonderhoud, Ontwerp en het team Leefomgeving ondersteunen het Buurtgroenbedrijf. Hierdoor hebben ze een groot aantal groeninitiatieven in het Spijkerkwartier gerealiseerd.

Maximaal zelf organiserende wijkorganisatie De Blauwe Wijk Economie (DBWE).

Wijkorganisatie De Blauwe Wijk Economie is op zoek naar duurzame samenwerkingsrelaties met de HAN, gemeente en andere partijen. De aansluiting met de gemeente is er en afspraken over ondersteuning zijn gemaakt.

Inspanningen 2021

De verschillende wijkorganisaties zijn met elkaar in gesprek over samenwerking op diverse thema's (zoals klimaatadaptatie, vergroening, hittestress, parkeren) en zoeken aansluiting bij de gemeente. De Blauwe Wijkeconomie is een belangrijke uitvalsbasis voor diverse initiatieven in de wijk.

Verbeteren van de samenwerking in leefomgeving in relatie tot ondernemers en bewoners

Aan de samenwerking wordt op meerdere plekken gewerkt. Bij het project 'Schoon, Heel en Veilig Steenstraat en omgeving' worden voor een groot gebied maatregelen getroffen en initiatieven ontplooid. Dit is een meerjarig proces, waartoe nu de eerste stappen zijn gezet. Bij het 1,5 meter loket zijn alle vragen van bewoners en ondernemers in de coronatijd samengekomen.

Inspanningen 2021

In verband met corona hebben een aantal thema's minder prioriteit gekregen (keurmerk Veilig Ondernemen). Wel is met ondernemers uit de Steenstraat nagedacht over een toekomstige visie voor deze straat (schoon, heel en veilig). Ook is geïnvesteerd in een betere aansluiting tussen ondernemers Steenstraat en de binnenstad. Op het gebied van graffiti bestrijding is in 2021 samengewerkt.

Veiligheid

Minder overlast

In alle wijken in CSA zijn wijkveiligheidsoverleggen. Het project Centrum (overleg voor een preventieve aanpak met alle disciplines die te maken hebben met de doelgroep dak- en thuislozen en mensen die zorgen voor verward gedrag in het Centrum) en de straatcoaches zijn ingebed. De inzet van de straatcoaches wordt door de ondernemers, bewoners en de organisaties als een groot succes benoemd.

Inspanningen 2021

Binnen het actieprogramma Schoon Heel Veilig Steenstraat en omgeving is aandacht voor personen met ernstig verward gedrag op straat. Door de inzet van straatcoaches en de aanpak uit het overlast en zorgoverleg (OZO) is er gerichte aandacht voor deze groep.

Burgerparticipatie

Het hele jaar wordt er op allerlei manieren in de wijken samengewerkt met bewoners. Er is een goed beeld van de wijken door gesprekken met bewoners, inbreng van professionals, diverse bewonersinitiatieven, cijfers van de wijk en de wijkoverleggen. Deze zijn gebruikt voor het wijkprogramma.

Door het jaar heen zijn er in het kader van verschillende projecten participatietrajecten met bewoners geweest over onder andere wonen, groen, afval, verkeer en speeltuintjes. Ook bij grotere ontwikkelingen zijn participatietrajecten georganiseerd zoals de herontwikkeling van Rembrandt, ROC Rijn IJssel Thorbeckestraat, de herinrichting van de Van Muijlwijkstraat en de Steenstraat.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2021		Rekening	
	2020	Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	30.646	29.846	26.211	25.118	1.093
Baten	9.595	9.566	8.454	8.492	38
Saldo lasten en baten	-21.051	-20.280	-17.757	-16.626	1.131
Toevoegingen aan reserves	534	20	1.075	1.514	-439
Onttrekkingen aan reserves	35	8	552	602	51
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-499	-12	-523	-911	-388
Gerealiseerd resultaat	-21.550	-20.292	-18.280	-17.537	742

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Thema	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/ BR
Lasten		1.157	V				
Sociale wijkteams							
Zorg	Gezondheid	296	V	WMO Begeleiding (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Zorg	Gezondheid	151	V	Beschermd wonen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Zorg	Gezondheid	73	V	Doelgroepenvervoer (Zie wijken algemeen)	J	I	AR
Zorg	Gezondheid	64	V	Huishoudelijke ondersteuning (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Jeugd /Jeugdzorg	Gezondheid	37	V	Jeugdzorg (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Teams Leefomgeving							
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Openbare ruimte	414	V	Programma groot onderhoud wegen 2021 (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Schulddienstverlening	Kansengelijkheid	90	V	Schulddienstverlening (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Armoedebelid	Kansengelijkheid	82	V	Armoederegeling & TONK (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Welzijn	Meedoen	66	V	Preventief jeugdbeleid, ondersteuning jeugdvw. (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Kansengelijkheid	47	V	Onderwijsbeleid (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Bedrijfsvoering	Bedrijfsvoering	28	V	Beleids capaciteit (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Openbare ruimte	Openbare ruimte	-10	N	Programma groot onderhoud spelen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Wijksturing en wijkzaken	Bedrijfsvoering	-42	N	TLO huisvestingslasten (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Sport	Gezondheid	-63	N	Beheer objecten in gebruik voor sport (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Welzijn	Meedoen	-76	N	Bewonersondersteuning (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Baten		31	V				
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Sport	Gezondheid	31	V	Beheer objecten in gebruik voor sport (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Toevoegingen aan reserves							
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Groen	Openbare ruimte	-9	N	Programma's groot onderhoud wegen, groen, bomen en spelen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Openbare ruimte	-102	N	Parkeerplan Spijkerkwartier (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Wonen	-325	N	Programma's groot onderhoud wegen, groen, bomen en spelen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR

Onttrekkingen aan reserves		16	V				
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Wijksturing en Wijkzaken	Bedrijfsvoering	398	V	Parkeerplan Spijkerkwartier (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Inclusie	Meedoen	16	V	Burgerkracht (Zie Wijken algemeen)	N	I	BR
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Wonen	-398	N	Parkeerplan Spijkerkwartier (Zie wijken algemeen)	N	I	BR

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers opgenomen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

- St. Rijnstad
- Sportbedrijf Arnhem BV
- St. Pas
- Kinderopvang SKAR BV
- St. Welzijn Ouderen Arnhem

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Noordwest



In het wijkprogramma Noordwest bevinden zich de wijken Klarendal, Burgemeesterswijk/ Hoogkamp, Schaarsbergen en omgeving, Sint Marten/ Sonsbeekkwartier, Heijenoord en Lombok, Hoogstede/Klingelbeek en omgeving.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's	Doelen	Inspanningen
---------	--------	--------------

Meedoen

Meer passende ontmoetingsplekken

In elk wijk zijn nu goede ontmoetingsplekken, waardoor bewoners voldoende mogelijkheden hebben om elkaar te ontmoeten en zelf activiteiten te organiseren. De Bakermat is nu een volwaardig wijkcentrum in de Burgemeesterswijk waar veel bewoners uit de wijk betrokken bij zijn als vrijwilliger of als deelnemer van activiteiten. Jeugdcentrum Vogelwijk in Klarendal is relatief nieuw, het is een goede aanvulling op de Wasplaats en het MFC en het heeft de potentie om voor jong en oud, nog meer van betekenis te worden. Het MFC Klarendal en de Wasplaats hebben maar beperkte ruimte voor bewonersactiviteiten en het MFC wordt ook niet ervaren als een "eigen plek". Jeugdcentrum Vogelwijk aan de Agnietenstraat wordt beheerd door bewoners en de activiteiten worden ook door bewoners zelf georganiseerd.

Inspanningen 2021

2021 was voor de verschillende buurthuizen een lastig jaar. Door de coronamaatregelen konden activiteiten regelmatig niet doorgaan of alleen in aangepaste vorm. Daardoor kwam de exploitatie in verschillende buurthuizen ook onder druk te staan. Dit heeft ook zijn wissel getrokken op de bewoners die deel uitmaken van de stichtingsbesturen. De buurthuizen in Noord West worden nu allemaal beheerd en geëxploiteerd door bewoners in de wijk (zelfbestuur) en er wordt verantwoordelijkheid genomen voor de programmering in het buurthuis.

De Bakermat in de Burgemeesterswijk is in 2021 verbouwd en is nu volledig als buurthuis in bedrijf. Jeugdcentrum Vogelwijk is een jeugdcentrum voor onder andere kinderen en jongeren dat zich in 2021 ontwikkeld heeft tot een volwaardige ontmoetingsplek en daarvoor ook subsidie heeft gekregen.

Meer samenwerking tussen buurthuizen

Het verkennen van de samenwerkingsmogelijkheden vindt op verzoek van de buurthuizen vooral plaats binnen het netwercoverleg van de samenwerkende buurthuizen op het stadsbrede niveau. Daarnaast wordt met name in de buurthuizen in Sint Marten/Klarendal verkend hoe de vrijwilligers beter kunnen worden ondersteund, bijvoorbeeld door het gezamenlijk aanbieden van trainingen. Dit is nog in ontwikkeling.

Inspanningen 2021

In 2021 zijn de buurthuizen en andere bewonersinitiatieven in Sint Marten en Klarendal uitgenodigd om gezamenlijk na te gaan hoe ze elkaar kunnen versterken en meer samenwerken. Dit heeft geleid tot een uitgebreid overzicht en een plan voor samenwerkingsmogelijkheden en afspraken met betrekking tot het verbeteren van de zichtbaarheid van voorliggende voorzieningen en inzicht in de mogelijkheden van de verschillende locaties/buurthuizen in dit gebied. De samenwerking tussen de buurthuizen is verder opgepakt binnen het stadsbrede overleg voor de samenwerkende buurthuizen. De Nieuwe Hommel, 't Huukske, de Wasplaats en de Bakermat nemen daar actief aan deel.

Meer zicht op voorliggende voorzieningen en activiteiten

Hieraan is invulling gegeven door een structurele (kennis)uitwisseling op te zetten tussen de verschillende partijen/bewoners in het gebied Sint Marten/Klarendal die activiteiten organiseren voor bewoners. Gezamenlijk zijn de samenwerkingsmogelijkheden verkend en daarover zijn afspraken gemaakt. De verschillende initiatieven kennen elkaar en zijn op de hoogte van elkaars aanbod. Het Sociale wijkteam is hier ook op aangesloten zodat doorverwijzing van bewoners beter plaatsvindt.

Inspanningen 2021

De doelen die we in ons gebied willen bereiken zijn op basis van gesprekken in de kerngroep sociaal domein in ons gebied (team Leefomgeving, Sociale wijkteams, Werk en Inkomen) tot stand gekomen. Deze hebben we vervolgens in twee ronden voorgelegd aan en besproken met het collectief van de overige professionele partners. Met deze partners hebben we de doelen aangescherpt en hen gevraagd welke inspanningen zij, al dan niet gezamenlijk, kunnen leveren om de doelen te bereiken. Dit heeft geleid tot het programma 2022. De partners zijn op de hoogte van elkaars activiteiten en de bijdrage daarvan op onze doelen.

Verbetering sociaal-economische situatie van gezinnen

Er is met wijkcoaches en regisseurs een werkwijze ontwikkeld om gezinnen in de bijstand en/of met hoge schulden te ondersteunen waarbij specifieke aandacht is voor de vraag of en welke ondersteuning nodig is voor de kinderen in het gezin. De doelstelling was om op basis van deze werkwijze met 25 gezinnen aan de slag te gaan. Om verschillende redenen heeft het project vertraging opgelopen en heeft het project zich in 2021 beperkt tot 10 gezinnen. Uit de tussenevaluatie is gebleken dat de samenwerkingsafspraken nog beter uitgewerkt moeten worden en de voorzieningen die er voor kinderen zijn beter in beeld moeten komen.

Inspanningen 2021

De samenwerking met Sociaal wijkteam en Werk en inkomen is vormgegeven via het kernteam sociaal domein waarin het team leefomgeving, Werk en Inkomen en Sociale wijkteam vertegenwoordigd zijn. De doelen die we in de wijken willen behalen en de inspanningen die daarvoor nodig zijn worden daar afgestemd. Wegens vertrek van het teamleider Sociale Wijkteam en vertraging in het realiseren van de gezamenlijke werkplekken voor regisseurs van Werk en Inkomen en wijkcoaches van het Sociale wijkteam (onder andere vanwege corona) zijn we minder ver in de samenwerking (ook op uitvoeringsniveau) dan we hadden gewild.

Er is een pilot geweest binnen tien gezinnen om helder te krijgen welke ondersteuning er nodig is bij gezinnen in de bijstand/met hoge schulden. De evaluatie hiervan is in januari 2022.

Kansengelijkheid

Meer ontplooiingskansen voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben waaronder het verminderen van overgewicht van kinderen.

Vanuit programma Kansrijk Opgroeien is er ingezet op verschillende activiteiten voor kinderen in een naschools programma. Het programma is gericht op creativiteit, het vergroten van sociale vaardigheden, extra ondersteuning op taalontwikkeling en de behoefte aan meer beweeglessen.

Inspanningen 2021

Er nemen wekelijks circa 95 kinderen deel aan het naschools programma. Op verschillende dagen in de week worden er verschillende activiteiten/ projecten aangeboden, inspelend op de vraag en behoefte van dat moment, zoals de uitvoering van de Huiswerkclub. In het eerste half jaar van 2021 was er een beweegprogramma voor kinderen uit groep 3 en 4. Met daarnaast een programma voor de oudere kinderen, gericht op het vergroten van sociale vaardigheden.

Vanaf oktober 2021 zijn er 3 nieuwe activiteiten/ projecten van start gegaan onder de vlag van Kansrijk Opgroeien. Dit naar aanleiding van de vraag vanuit school en ouders om extra ondersteuning te bieden op de taalontwikkeling en de behoefte aan meer beweglessen voor voornamelijk de jongere leeftijd.

Doorstroom naar Jeugdwerk 12+/ De Mix

In 2021 heeft de doorstroom van de Huiswerkclub MFC Klarendal naar De Mix vorm gekregen. Negen kinderen uit groep 8 zijn warm overgedragen aan het Jeugdwerk 12+ en worden op De Mix begeleid. Daarnaast vinden de start- en voortgangsgesprekken met deze kinderen en hun ouders ook plaats op De Mix, uitgevoerd door het Jeugdwerk 12+ en het Sociale wijkteam.

Zes kinderen uit groep 8 zijn naast de doorstromers ook nog aangehaakt op de Huiswerkclub bij De Mix en er was ruimte voor oud-deelnemers/ inmiddels brugklassers om hun huiswerk te maken op De Mix.

Ouderbetrokkenheid

Voor alle deelnemers van de Huiswerkclub hebben start- en/of voortgangsgesprekken plaatsgevonden met de deelnemers en hun ouders. Deze gesprekken zijn uitgevoerd door de coördinator van de Huiswerkclub en de gezinscoach vanuit het Sociale wijkteam. In de gesprekken krijgen ouders ruimte om aan te geven waar hun kind extra ondersteuning op kan gebruiken en worden ouders gestimuleerd om thuis ook met de ondersteuning van hun kind aan de slag te gaan.

Het inzetten van de hulp of vaardigheden van ouders tijdens de Huiswerkclub heeft helaas nog geen doorgang kunnen vinden door de steeds weer aangescherpte maatregelen.

Gezonde Leefstijl

Het sportelement is in de basis al verweven in de Huiswerkclub. Daarnaast heeft in 2021 het thema Gezonde Leefstijl een stevigere plek gevonden binnen de Huiswerkclub. In de eerste helft van 2021 is door stagiaires een programma ontworpen en uitgevoerd en in de tweede helft, met een doorloop naar dit jaar, is Vitesse Goals aangehaakt om met de kinderen van de bovenbouw aan de slag te gaan met dit thema.

Openbare Ruimte

Meer inspraak voor bewoners bij besluiten in de openbare ruimte

Bij de projecten die in de openbare ruimte hebben plaatsgevonden zijn de bewoners betrokken en hebben zij invloed gehad op de inrichting. Voorbeelden daarvan zijn Graaf Ottoplein, Rossorum, rotonde Hommelseweg, groot onderhoud Sterrenberg en Bakenberg. Het team Leefomgeving heeft hierin een ondersteunende en adviserende rol gehad.

Inspanningen 2021

In 2021 is in afstemming met bewoners de rotonde op de kruising Hommelseweg/Dalweg gerealiseerd. De ambitie was ook om het proces voor burgerparticipatie voor de herinrichting Hommelseweg (uitvoering eind 2022/begin 2023) op te starten, maar dit is vertraagd en wordt het eerste kwartaal 2022 opgestart. De herinrichting van de Dalweg is verschoven naar 2023.

De ontwikkeling van een parkeerplan voor Klarendal -zuid heeft nog niet plaatsgevonden vanwege de vertraging in het tot stand komen van een stadsbrede parkeervisie voor de wijken rond het centrum. De afspraak is dat het plan gebaseerd wordt op deze visie.

Het onderzoek naar de verkeerssituatie Arnhem-West, mede in relatie tot de nieuwe projecten die daar lopen, heeft plaatsgevonden. Dit toont aan dat de verkeersintensiteit binnen aanvaardbare marges ligt, uitgaande van landelijke normering daarvoor. Echter, de bewoners ondervinden wel degelijk overlast van verkeerssituaties zoals bijvoorbeeld parkeerdruk, te hard rijden in wijken, sluipverkeer door wijken en ontbreken schoolzone. Duidelijk is dat een oplossing hiervoor een langeretermijnvisie vraagt. Dit onderwerp is door het team Leefomgeving wel aangekaart maar in 2021 niet opgepakt door de kernorganisatie. Voor 2022 zit dit wel in de planning bij de afdeling Mobiliteit. De ontwikkeling van een parkeerplan kon helaas niet in 2021 worden opgepakt.

Meer verbinding tussen wijkinitiatieven en plannen in de gemeentelijke organisatie

Voor de wijken Sint Marten, Sonsbeek en Klarendal is in samenwerking met de gemeentelijke organisatie een wijkgroenagenda opgesteld die samen met bewoners uitgevoerd gaat worden.

Inspanningen 2021

Bewonersinitiatieven zijn actief opgepakt en in samenwerking met bewoners. Voorbeelden daarvan zijn: Graaf Ottoplein, Rossorum, en de Boerderijtuin in Sint Marten. Daarnaast lopen in het gebied diverse kleinere projecten zoals van aanleg tot groenstrookjes, het tegelwippen en aanleg van geveltuinen aan met name de Klarendalseweg en de adoptie van boomspiegels in verschillende wijken in ons gebied.

Duurzaamheid

Energietransitie Aardgasvrij en bewustwording en besparen

In alle wijken zijn gesprekken gevoerd over energietransitie. Daarin is aan de orde geweest wat de bewoners nu zelf kunnen ondernemen. Op een aantal punten zijn ambities bijgesteld (niet voor 2030 van het gas af maar maximaal inzetten op besparing). Alle actieve groepen zijn in beeld en hebben contact met de gemeentelijke organisatie. Zij weten de weg te vinden voor hulp of ondersteuning.

Inspanningen 2021

In de Hoogkamp loopt een bewonersinitiatief om een grootschalig buurtenergiesysteem te ontwikkelen. In de Burgemeesterswijk, Guldenbodem en Sterrenberg loopt een initiatief om te komen tot een gezamenlijke energiescan van de woningen. In Schaarsbergen is een platform duurzaamheid actief, dat zich richt op de ondersteuning van bewoners in de energietransitie. Groen West houdt zich ook bezig met verschillende duurzaamheidsinitiatieven zoals elektrisch deelvervoer en vergroening.

Veiligheid

Bewoners hebben minder last van gevoelens van onveiligheid

Er wordt meer toezicht- en handhavingcapaciteit ingezet (waaronder buurtconciërges) op de leefbaarheidsaspecten zoals het ruimen van weesfietsen en wrakken, afvaldumping en parkeeroverlast bij coffeeshops. In Klarendal wordt regelmatig met bewoners geschouwd om de overlastsituaties op te sporen en aan te pakken. De overlast van verwarde personen is een blijvend probleem ook al worden de instrumenten die daarvoor beschikbaar zijn, zoals buurtgesprekken, preventieve bemoeizorg, gedragsaanwijzing op grond van de Wet woonoverlast, ingezet.

Inspanningen 2021

Het Veiligheidsoverleg is ingesteld en de verschillende toezichthoudende en handhavende partners zijn daar op aangesloten. Op basis van signalen en meldingen worden onderwerpen opgepakt. Voorbeelden daarvan zijn overlast bij huis van Puck (afsluiting parkeerterrein), oplossen verkeersoverlast bij koffieshops Sonsbeeksingel, aanpak jeugdoverlast vanuit Sonsbeekpark en overlast vanuit diverse panden door kwetsbare bewoners. Ter voorkoming van overlast en om tijdig zorg te kunnen bieden aan verwarde personen, is bemoeizorg ingezet. In Klarendal zijn samen met bewoners en toezichthoudende partijen, 4 wijkschouwen georganiseerd om overlastlocaties aan te pakken.

Burgerparticipatie

Binnen het team Noord-West is (bewoners)participatie een doorlopend proces. Het hele jaar wordt op allerlei manieren in de wijken samengewerkt met bewoners en partners. Via de bewonersoverleggen en wijkverenigingen, maar ook via verschillende themagroepen of met bewoners die een burgerinitiatief willen ontwikkelen. Maar ook bij de inpassing van fysieke projecten in de wijk, bij bijeenkomsten over de energietransitie, verkeer, inrichting van de buitenruimte etc.

Voor het opstellen van het wijkprogramma 2022 is een aantal specifieke acties uitgezet:

- Een bustour langs alle wijken om input vanuit de wijken op te halen.
- Netwerkbijeenkomsten met partners en wijkprofessionals om de doelen van het programma en de inspanningen hiervoor te formuleren.
- Bespreking van het wijkprogramma in de bewonersoverleggen.
- In Klarendal en Sint Marten een wijkbrede enquête via de wijkkrant om behoeften en ideeën op te halen voor het wijkprogramma.

Door alle contacten en de uitkomsten van de acties is een goed beeld ontstaan van de behoefte in de wijken.

Wat heeft het gekost

	Rekening		Begroting 2021		Rekening	
	2020		Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000						
Middelen						
Lasten	28.962		28.754	29.184	28.383	802
Baten	1.898		1.768	1.876	1.941	65
Saldo lasten en baten	-27.064		-26.986	-27.308	-26.442	867
Toevoegingen aan reserves	416		100	134	229	-96
Onttrekkingen aan reserves	177		44	324	513	189
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-239		-56	190	283	93
Gerealiseerd resultaat	-27.303		-27.042	-27.118	-26.158	960

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Thema	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/ BR
Lasten		608	V				
Sociale wijkteams							
Zorg	Gezondheid	1.585		Beschermd wonen	N	I	BR
Zorg	Gezondheid	113		Doelgroepenvervoer (Zie wijken algemeen)	J	I	AR
Zorg	Gezondheid	32		Huishoudelijke ondersteuning (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Jeugd /Jeugdzorg	Gezondheid	-447		Jeugdzorg (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Zorg	Gezondheid	-530		WMO Begeleiding (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Teams Leefomgeving							
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	73	V	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Armoedebeleid	Kansengelijkheid	68	V	Armoederegeling & TONK (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Bedrijfsvoering	Bedrijfsvoering	65	V	Beleidscapaciteit (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Schulddienstverlening	Kansengelijkheid	56	V	Schulddienstverlening (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Openbare ruimte	Openbare ruimte	25	V	Programma groot onderhoud spelen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Welzijn	Meedoen	2	V	Preventief jeugbeleid, ondersteuning jeugdvw. (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Wijksturing en Wijkzaken	Bedrijfsvoering	-17	N	TLO huisvestingslasten (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Sport	Gezondheid	-21	N	Beheer in objecten in gebruik voor sport (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Kansengelijkheid	-44	N	Onderwijsbeleid (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Welzijn	Meedoen	-104	N	Bewonersondersteuning (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Openbare ruimte	-248	N	Programma groot onderhoud wegen 2021 (Zie wijken algemeen)	N	I	BR

Baten		60	V				
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	49	V	MFC (Zie wijken Algemeen)	N	I	BR
Sport	Gezondheid	11	V	Beheer objecten in gebruik voor sport (Zie wijken Algemeen)	N	I	BR
Toevoegingen aan reserves		-81	N				
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	-24	N	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Groen	Openbare ruimte	-28	N	Onderhoud spelen, groen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Wonen	Openbare ruimte	-29	N	Onderhoud spelen, groen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Onttrekkingen aan reserves		251	V				
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Openbare ruimte	265	V	Programma groot onderhoud wegen 2021 (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Inclusie		29	V	Burgerkracht (Zie wijken algemeen)			
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)		-43	N	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers opgenomen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

- Sportbedrijf Arnhem BV
- St. Rijnstad
- St. Welzijn Ouderen Arnhem
- Kinderopvang SKAR BV
- St. Bouwspiegelplaats De Leuke Linde

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Noordoost



In het wijkprogramma Noordoost bevinden zich de wijken Geitenkamp, Monnikenhuizen, Velperweg e.o., Alteveer en Cranevelt.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's	Doelen	Inspanningen
Meedoen		
	Meer bewoners zijn sociaal zelfredzaam	●
Er zijn verschillende ontmoetingscentra in de wijk waar inwoners laagdrempelig gebruik van kunnen maken.		
	Inspanningen 2021	●
Verschillende ontmoetingscentra in Noordoost worden (financieel) ondersteund. In het MFC de Wetering is een ontmoetingsplek gerealiseerd, beheerd en geëxploiteerd door stichting Rijnstad en stichting Stevig.		
	Meer bewoners participeren in de vorm van (vrijwilligers)werk	●
Het creëren van meer leer- en werkplekken, onder andere in de Vlindertuin, heeft vertraging opgelopen door de coronacrisis.		
	Inspanningen 2021	●
<ul style="list-style-type: none"> • De oprichting van het buurtgroenbedrijf is stop gezet, vanuit de wijk is er op dit moment te weinig interesse om te werken in het groen. Bewoners willen zich wel inzetten voor het schoonhouden van hun eigen straat. • De uitbreiding van het aantal sociaal ondernemers met leer- en werkervaringsplekken in de Vlindertuin is in tijd naar achteren verschoven omdat de verbouwing van de Vlindertuin is vertraagd. Medio april 2022 wordt hier weer actie op gezet. • De training basisvaardigheden 'Eigen-Wijs' is voor de tweede keer aangeboden aan inwoners in de wijk. Deze training is erg succesvol, lijtjes met Sociaal wijkteam en Werk & Inkomen zijn kort, zodat deelnemers een goede follow-up krijgen. De training in het najaar is opgeschort in verband met corona. 		

De zelfstandigheid en zelfredzaamheid van bewoners is vergroot

De eerste deelnemers zijn gestart met 'Social Coin'. Een project waarin de deelnemers met een schuld bij de gemeente maatschappelijk actief worden en hiermee 'coins' verdienen waarmee ze kunnen aflossen op hun schuld. Organisaties in de wijk zorgen voor taken die de deelnemers kunnen uitvoeren. Als gevolg van de coronacrisis is het project wel in 2021 gestart maar met aanzienlijk minder deelnemers dan verwacht. De gezinsgerichte aanpak waarbij wordt gekeken naar het verlagen en wegnemen van stressfactoren om zo financiële problemen op te lossen en te voorkomen, wordt voortgezet.

Inspanningen 2021

De pilot gezinsgerichte aanpak waarbij wordt gekeken naar het verlagen en wegnemen van stressfactoren om zo financiële problemen op te lossen en te voorkomen, loopt door tot en met ultimo 2021. Deze methodiek wordt vanaf 2022 stedelijk geborgd bij stress-sensitieve werkwijzen binnen Werk en Inkomen.

Kansengelijkheid

Meer kinderen hebben de mogelijkheid om hun talent te ontdekken en te ontwikkelen

Met het uitvoeringsprogramma Kansrijk Opgroeien krijgen kinderen op basisschool de Witte Vlinder extra sport- en cultuureducatie. Met de Noord-Oost Academy wordt ingezet om de overgang van de basisschool (PO) naar het voorgezet onderwijs (VO) te vergemakkelijken.

Inspanningen 2021

In samenwerking met het wijknetwerk is het uitvoeringsprogramma Kansrijk Opgroeien opgesteld. Het programma richt zich op de onderdelen onderwijs, vrije tijd en thuis. Op basisschool de Witte Vlinder loopt een in- en naschools programma sport- en cultuureducatie. Er wordt gewerkt aan het invoeren van een verlengde leertijd. Het Jongeren Toezicht Team Geitenkamp (onderdeel van Rijnstad) is tijdelijk stopgezet vanwege gebrek aan deelnemers. Het kostte moeite om deelnemers te vinden. De Noord-Oost Academy is gestart met een tweede groep, waarbij de samenwerking met andere wijkpartners is geïntensiveerd.

Openbare ruimte

De wijk Geitenkamp is klimaatbestendiger

De wijk wordt steeds meer vergroend. Voorbeelden hiervan zijn: geveltuinen, pleintjes, vergroten boomspiegels, ligusterhagen.

Inspanningen 2021

- In samenwerking met Save Plastics is het eerste regenreservoir geproduceerd en wordt er gezocht naar een geschikte plek in het gebied Noordoost. Deze regenreservoirs bieden naast opslag van water ook ruimte om te zitten.
- Op verschillende pleintjes in Geitenkamp zijn in samenwerking met aanwonenden de gevels en het plein vergroend.
- In de straten waar de riolering wordt vervangen, wordt ook ingezet op het terugplaatsen van ligusterhagen in het straatbeeld. Samen met de Schatgravers en hun 'ligusterlied' worden bewoners hiervoor enthousiast gemaakt. Dit werkt goed. Bij 30 huizen (onder andere de Nieuwe Aanleg en Ericalaan en omgeving) zijn er ligusterhagen teruggeplaatst. De mensen die niet in deze straten wonen, worden geënthousiasmeerd door onder andere advertenties in de wijkkrant om hier ook aan deel te nemen.

Minder waterloverlast

Het streven is om waterberging in Beekdal te realiseren om water bij hevige regenval vast te houden en zo de wateroverlast benedenstrooms te beperken.

Inspanningen 2021

De initiatiefgroep Beek op de Paasberg wordt actief ondersteund. De bevindingenrapportage wordt afgerond in het eerste kwartaal 2022.

Wonen

De wijk Geitenkamp wordt vitaler

Het vitaler maken van de wijk vergt een langjarige inspanning. Activiteiten waarop is ingezet zijn het bruisend maken van het Marktplein, het reguleren van instroom van nieuwe inwoners en het aanpakken van ondermijning. Het vergroten van diversiteit onder huurders, door bijvoorbeeld verkleining van de sociale woningvoorraad, vraagt een langere tijdsinvestering.

Inspanningen 2021

- Met de drie woningbouwcorporaties in Geitenkamp zijn de 'hotspots', plekken waar de leefbaarheid onder druk staat, in beeld gebracht en zijn er afspraken gemaakt over interventies gericht op het sturen op instroom van kwetsbare inwoners en omgaan met kwetsbare inwoners.
- Door de coronacrisis zijn de festiviteiten rondom 100 jaar Geitenkamp niet doorgegaan.
- Er is een visie ontwikkeld voor het Marktplein. Het plan 'Toekomstigbestendig Marktplein' geeft aan wat er nodig is op de korte en middellange termijn. De eerste acties worden in samenwerking met de Arnhem Oost-aanpak opgepakt.
- De provincie staat niet open voor een wijkendeal met Geitenkamp, wel kan aanspraak worden gemaakt op verschillende provinciale regelingen.

Wijkeconomie

Meer bruisend Marktplein

In het laatste kwartaal 2020 is geconcludeerd dat een grotere supermarkt aan het Marktplein noodzakelijk is voor de levensvatbaarheid van het Marktplein met zijn winkels. Er is extra onderzoek gedaan naar verschillende stedenbouwkundige opties.

Inspanningen 2021

Er ligt een ontwikkelkader voor het vergoten van de supermarkt. De eerste acties voor het vergoten van de supermarkt wordt in samenwerking met de Arnhem-Oost aanpak in 2022 opgepakt.

Veiligheid

Bewoners ervaren minder parkeeroverlast

Bewoners van de wijken Velperweg e.o. en Alteveer Cranevelt ervaren parkeeroverlast. Er zijn wel stappen gezet om dit te verminderen door oplossingsrichtingen samen op te stellen. Deze maatregelen worden uitgevoerd in 2022.

Inspanningen 2021

Rondom Hydepark is aandacht geweest voor verwachte parkeerdruk. In 2022 wordt het stedelijk parkeerbeleid door de gemeenteraad vastgesteld. In het stedelijke parkeerbeleid worden de aanbevelingen en wensen uit de wijk meegenomen.

Bewoners ervaren meer veiligheid in hun directe omgeving

In het wijkveiligheidsoverleg Geitenkamp wordt de staat van de wijk besproken op de thema's verloedering, overlast jeugd, verwarde personen, verkeer en drugscriminaliteit, en worden eventuele acties uitgezet en gemonitord.

Inspanningen 2021

- De bewoners van de Geitenkamp die verkeerd voorbeeldgedrag vertonen, met name richting jongeren (en daarmee ook een status hebben binnen de wijk) en de inwoners die op niet-legale wijze hun inkomsten genereren zijn inmiddels in beeld. Er zijn kleine stappen gezet. We hebben onvoldoende kunnen doorpakken als gevolg van de verschillende belangen van de samenwerkende organisaties. Eind 2021 is een projectleider persoonsgerichte aanpak aangesteld die in januari 2022 gaat starten.
- In samenwerking met wijkprofessionals wordt een aanpak op overlastgevende jongeren ontwikkeld. Belangrijk onderdeel is informatie delen en verwerken (convenant in de maak).
- Zeswekelijks is er een overleg zorg en overlast (OZO). Dit overleg gaat over overlastgevende huishoudens waarbij verschillende acties worden uitgezet.

Burgerparticipatie

Door onze rol en aanwezigheid in de wijk zien we participatie als een constant proces. In het hele gebied zien we in de afzonderlijke buurten diverse georganiseerde bijeenkomsten waar bewoners participeren met onze collega's en het team Leefomgeving, Wijkplatform, buurt- en/of wijkverenigingen, maar ook andersoortige verenigingen (denk aan sport, cultuur en groen). Ook de koffiebus heeft drie buurten (Plattenburg, Arnhemse Allee en Angerenstein) aangedaan om behoeften op te halen. Voor het tot stand komen van de wijkprogramma's 2022 hebben we in alle buurten nog een extra 'ronde' gedaan.

Voor projecten in het gebied die grootschaliger zijn, denk bijvoorbeeld aan de herinrichting van de Velperweg, plannen met de Jozefkerk en de nieuwbouw van Novartis, worden meer incidentele gelegenheden georganiseerd middels inspraakavonden en/of online bijeenkomsten. Met name de online-uitzendingen worden erg hoog

gewaardeerd. Men is vaak onder de indruk van de professionaliteit van de uitvoering en positief verrast door de inspraakmogelijkheden (break-out-rooms). We merken in sommige buurten dat online-vergaderen gezien wordt als een goede toevoeging, maar dat het geen automatische vervanging is.

Met de professionals in de wijk (zoals Sociale Wijkteam, Rijnstad, woningcoöperaties) wordt periodiek op vaste overlegmomenten de huidige stand van zaken besproken. Gezamenlijk wordt richting gegeven aan toekomstige plannen en initiatieven.

Wat heeft het gekost

	Rekening		Begroting 2021		Rekening
	2020	Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	23.835	23.475	23.069	21.377	1.692
Baten	1.650	1.622	1.690	1.618	-72
Saldo lasten en baten	-22.186	-21.853	-21.379	-19.759	1.620
Toevoegingen aan reserves	375	66	141	209	-68
Onttrekkingen aan reserves	168	29	377	633	256
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-207	-37	236	425	188
Gerealiseerd resultaat	-22.392	-21.890	-21.142	-19.334	1.809

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Thema	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/BR
Lasten		1.483	V				
Sociale wijkteams							
Zorg	Gezondheid	852	V	Beschermd wonen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Zorg	Gezondheid	351	V	Jeugdzorg (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Zorg	Gezondheid	154	V	Doelgroepenvervoer (Zie wijken algemeen)	J	I	AR
Zorg	Gezondheid	100	V	Huishoudelijke ondersteuning (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Zorg	Gezondheid	-90	N	WMO Begeleiding (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Teams Leefomgeving							
Publieke gezondheid	Gezondheid	231	V	Vastgoed publ gezondheidszorg (Wijkspecifiek)	N	I	BR
Schulddienstverlening	Kansengelijkheid	94	V	Schuldhelpverlening (Zie Wijken Algemeen)	N	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Kansengelijkheid	79		Onderwijsbeleid (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Armoedebelid	Kansengelijkheid	65	V	Armoederegeling & TONK (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Bedrijfsvoering	Bedrijfsvoering	53	V	Beleids capaciteit (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Welzijn	Meedoen	28	V	Preventief jeugd beleid, ondersteuning jeugdw. (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Openbare ruimte	Openbare ruimte	20	V	Programma groot onderhoud spelen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Wijksturing & wijkzaken	Bedrijfsvoering	-21	V	TLO huisvestingslasten (Zie wijken algemeen)	N	I	AR

Sport	Gezondheid	-34	N	Beheer objecten in gebruik voor sport (zie wijken algemeen)	N	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	-68	N	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Welzijn	Meedoen	-109	N	Bewonersondersteuning (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Openbare ruimte	-222	N	Programma groot onderhoud wegen 2021 (Zie Wijken Algemeen)	N	I	BR

Baten 4 V

Sociale wijkteams

Teams Leefomgeving

Sport	Gezondheid	20	V	Beheer objecten in gebruik voor sport (Zie wijken algemeen)	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	-16	N	MFC (Zie wijken algemeen)	N	BR

Toevoegingen aan reserves -57 N

Sociale wijkteams

Teams Leefomgeving

Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	-3	N	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Groen	Openbare ruimte	-13	N	Onderhoud spelen, groen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Wonen	Openbare ruimte	-41	N	Onderhoud spelen, groen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR

Onttrekkingen aan reserves 286 V

Sociale wijkteams

Teams Leefomgeving

Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Openbare ruimte	226	V	Programma groot onderhoud wegen 2021 (Zie Wijken Algemeen)	N	I	BR
Inclusie	Meedoen	60	V	Burgerkracht (Zie wijken algemeen)	N	I	BR

Publieke gezondheidszorg

De positieve afwijking op de lasten (€ 231.000) kan grotendeels worden verklaard door:

- In 2020 is via de niet-bestede middelen € 75.000 geraamd voor het opzetten van een Wijk(netwerk) onderneming. Deze activiteiten hebben minder middelen in beslag genomen dan geraamd.
- Daarnaast is er een afwijking van € 74.000 voor onderhoud planmatig die niet is uitgevoerd.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers opgenomen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

- Sportbedrijf Arnhem BV
- St. Rijnstad
- St. Welzijn Ouderen Arnhem
- St. Pas
- Kinderopvang SKAR BV

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Presikhaaf



In het wijkprogramma Presikhaaf bevinden zich de wijken Presikhaaf West en Presikhaaf Oost.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's	Doelen	Inspanningen
---------	--------	--------------

Meedoen

Meer Presikhavers zijn sociaal zelf- en samenredzaam (er is meer sociale cohesie)

Het wijkplatform pakt een rol om de participatie van bewoners in Presikhaaf te verhogen. Bewonersinitiatieven krijgen indien nodig professionele ondersteuning en worden in contact gebracht met elkaar. Via netwerkkansen voor kinderen, jongeren en ouderen worden professionals samen gebracht met als doel inwoners samen te brengen en activiteiten op elkaar af te stemmen

Inspanningen 2021

De buurthuizen De Overkant en de Oosthof zijn onder andere door ondersteuning van middelen vanuit Ontmoeten en Verbinden in staat geweest om buurtbewoners en wijkpartners te faciliteren. Diverse ontmoetingsmogelijkheden voor kwetsbare bewoners hebben doorgang kunnen vinden. Vitanos heeft tijdens corona met jongeren, kwetsbare ouderen bezocht om ze te voorzien van een maaltijd. Stichting Samra, Stichting Jonge Alleenstaande Moeders (JAM), Stichting Welzijn Ouderen Arnhem (SWOA) en Rijnstad hebben in deze lastige periode gezorgd voor verbinding met en ondersteuning van buurtbewoners die nauwelijks een netwerk hebben. Wijkbewoners nemen delen aan activiteiten, hebben oog voor elkaar en nemen boodschappen mee. Door laagdrempelige ontmoetingsactiviteiten (het aanbieden van koffie en thee, het samen eten) in verschillende buurten hebben we bijgedragen aan de verbetering van de sociale cohesie. De pilot migrantenouderen heeft ouderen en hun behoefte naar ontmoeten in kaart gebracht, de activiteiten zijn in beeld gebracht en de borging is besproken met de professionals rond ouderen.

Meer Presikhavers zijn financieel zelfredzaam: verantwoordelijkheid kunnen nemen voor eigen administratie en (tijds) hulpvraag

Het loket goed geregeld is gestart in Presikhaaf. De meerwaarde van de samenwerking tussen Werk en Inkomen, Sociale wijkteams en team Leefomgeving heeft onvoldoende bijgedragen aan het verbeteren van de financiële zelfredzaamheid van de wijkbewoner.

Inspanningen 2021

Samen met het Sociaal wijkteam en Werk & Inkomen en uitvoeringspartners is gesproken over de herijking van het bestaande aanbod. Er is veel aanbod van activiteiten, door samenwerking en van elkaar leren kan dit mogelijk bijgesteld worden. De samenwerking tussen Werk & Inkomen, Sociaal wijkteam, woningbouwvereniging en team Leefomgeving leidt mogelijk tot een project in Presikhaaf1.

Meer Presikhavers hebben een gezonde leefstijl

Bij activiteiten voor kinderen in Presikhaaf wordt standaard water gedronken. Gezond opvoeden (GO) en Jongeren op gezond gewicht (JOGG)-activiteiten dragen bij aan het bevorderen van een gezonde leefstijl. De kookgroepen en wijkmaaltijden dragen bij aan het kunnen bereiden en opeten van gezond voedsel. Jongeren en jongerenwerkers van Rijnstad, in samenwerking met een diëtiste, gaan een uitdaging aan om af te vallen en een gezonde leefstijl aan te leren.

Inspanningen 2021

Kennis van medewerkers JOGG en GO vormt een onderdeel van het netwerk kansen voor kinderen. Bij alle activiteiten voor kinderen wordt water gedronken. Er is een visie ontwikkeld voor samen spelen in Presikhaaf. Er wordt gezocht naar manieren om aandacht te vragen voor goede voeding, beweging, fysiek en geestelijk welbevinden.

Meer Presikhavers zijn voldoende zelfredzaam in de Nederlandse taal

We weten hoeveel kinderen gebruik maken van voorschoolse voorzieningen en waar de knelpunten liggen voor ouders om geen gebruik van voorschoolse voorzieningen te maken. We investeren in het netwerk vroeg voorschoolse educatie (VVE). De informele taalgroepen dragen bij aan de verbetering van de taalvaardigheid en ze dichten de kloof met het aanbod van reguliere taalaanbieders. Niet-uitkeringsgerechtigden kunnen gebruik maken van dit aanbod.

Inspanningen 2021

Er is een werkgroep gestart die de huidige activiteiten voor kinderen tot 4 jaar in beeld brengt en ook hoeveel kinderen er gebruik van maken. Er start een stedelijke meting naar het taalniveau voor kinderen tot 4 jaar.

Kansengelijkheid

Meer ouders zijn in staat om hun rol en verantwoordelijkheid te nemen als het gaat om opvoedingsvraagstukken

Het team Leefomgeving Presikhaaf maakt afspraken in de kwartaalgesprekken met samenwerkingspartners (Rijnstad, Presikhaaf University (PU), scholen, Stichting Jam, Sportbedrijf en Rozet) om de betrokkenheid van ouders bij de activiteiten voor kinderen te verhogen. Ouders zijn vrijwilliger bij de activiteiten voor en door kinderen. Professionals hebben gesprekken georganiseerd tussen ouders en jongeren over opvoedvraagstukken en onderwerpen (drugs, criminaliteit, mentale gezondheid) die thuis lastig te bespreken zijn. Jongerenwerkers zoeken contact met het Sociale wijkteam bij opvoedvraagstukken.

Inspanningen 2021

Vanwege corona zijn er geen activiteiten voor ouders georganiseerd. In de opdrachtverlening aan de wijkorganisaties Stichting JAM, Stichting PU, SAMRA en Vitanos is vastgelegd dat de partijen samenwerken met de ouders en dat zij proberen de ouderbetrokkenheid bij activiteiten te verhogen. Het in kaart brengen van de behoefte aan ondersteuning van ouders is opgepakt.

Presikhaafse kinderen worden meer ondersteund bij de ontwikkeling van sociaal-emotionele vaardigheden

Via onder andere visit Prikko zijn jongeren in samenwerking met Openluchtmuseum en Presikhaaf University ingezet als conservator van hun eigen wijk. Jongeren lieten zien waar ze trots op zijn en toonden dit via een expositie. Professionals delen ervaringen en werken samen om jongeren de meerwaarde van hun culturele achtergrond te laten ervaren en uit te dragen. De professionals bespreken met kinderen hun positieve en negatieve eigenschappen en leren ze hiermee om te gaan. Hierbij is het uitgangspunt het versterken van een positief zelfbeeld.

Inspanningen 2021

Het beschrijven van (on)gewenst gedrag met ouders en partners moet nog plaatsvinden. Managers van alle wijkpartijen komen twee keer per jaar bij elkaar waarbij ze uitspreken wat ze aan doelen willen bereiken, hoe we samenwerken en van elkaar kunnen leren. De pilot mediawijsheid voor professionals die met jeugd werken is gestart.

Presikhaafse jongeren zijn meer weerbaar ten behoeve van hun identiteitsontwikkeling

Stichting Presikhaaf University, Stichting JAM, Pactum, EL ELE Dans en muziekschool, de Kansenmakers en de jongerenwerkers van Rijnstad en Sportbedrijf zetten activiteiten in om jongeren te laten ervaren hoe ze hun mentale weerbaarheid kunnen versterken. Sport, het zoeken en vinden van stageplekken en werk, muziek en dans hebben actief bijgedragen aan het versterken van de weerbaarheid van jongeren. Jongeren met een beperking en meiden worden nog niet voldoende ondersteund door deze activiteiten. De huisartsenpraktijk heeft in overleg met het Sociale wijkteam en het team Leefomgeving gekozen voor de inzet van een praktijkondersteuner jeugd zodat jongeren laagdrempelig en sneller geholpen kunnen worden. Deze preventieve inzet is een maatwerkoplossing voor jongeren die kampen met mentale gezondheidsproblemen. De pilot mediawijsheid heeft in kaart gebracht wat kinderen, professionals en ouders nodig hebben om online weerbaar te worden. In 2022 wordt een cursus aan professionals aangeboden.

Inspanningen 2021

In Presikhaaf is een netwerk opgericht voor en door professionals die werken met jongeren. De pilot mediawijsheid voor professionals die met jeugd werken is gestart. Presikhaaf University is gestart om te werken met talentenkaarten waardoor jongeren zicht krijgen op hun talenten.

Veiligheid

Er is minder fysieke verloedering in Presikhaaf

De inzet van de buurtconciërges en het openstellen van de afvalcontainers hebben bijgedragen aan minder dumping van afval op straat. Er is in beeld gebracht waar de overlastplekken zijn rond dumping en bijplaatsing van afval. Er is aandacht geschonken aan het melden van dumpingen via fixi. Heel Arnhem schoon, het kindervolkteam en kindervolkwerk Rijnstad prikken afval om zo Presikhaaf schoon te houden.

Inspanningen 2021

Er zijn folders in meerdere talen verschenen bij de afschaffing van Diftar. Onderzoek naar het gedrag van inwoners rond het bijplaatsen van afval is wel geïnitieerd maar niet opgepakt. Een uitdaging is om uit te zoeken waarom bewoners structureel afval bijplaatsen en hoe dit gedrag te veranderen is. Er zijn twee bewonersinitiatieven om de buitenruimte te verfraaien opgepakt.

Er wordt minder hard gereden in Presikhaaf en de parkeeroverlast is verminderd

De wijkagenten en handhavers van de gemeente zetten actief in op het controleren van snelheden en fout parkeren bij winkelcentrum Presikhaaf.

Inspanningen 2021

Vragen van bewoners rond mobiliteit zijn door de deskundige afgehandeld. Waar mogelijk is aandacht gevraagd voor voorrang voor langzaam verkeer. Via overleg met partijen is aandacht gevraagd voor mogelijkheden om te hard rijden te beperken en parkeeroverlast te verminderen. Er is gehandhaafd op snelheid en fout parkeren bij winkelcentrum Presikhaaf.

Er wordt minder woonoverlast ervaren

Er is geïnvesteerd in een sterk netwerk van professionals om kennis te delen en overlastsituaties in kaart te brengen en met een passende aanpak hier op in te spelen. Overlast en zorgoverleg (OZO), wijkveiligheidsoverleg)

Inspanningen 2021

Voor Presikhaaf3 is een concept visie in de maak die samen met bewoners en professionals wordt opgesteld. Stedelijk wordt ingespeeld op nieuwe wetgeving en Presikhaaf wordt aangemeld als wijk waar woningen gekocht worden door de bewoners. Bij de Arnhem-Oost aanpak wordt aandacht gevraagd voor een integrale aanpak waarbij bewoners mee kunnen denken en er mogelijkheden komen zodat de huidige bewoners kunnen blijven leven, werken en wonen in Presikhaaf.

Burgerparticipatie

Binnen team Leefomgeving Presikhaaf is bewonersparticipatie een doorlopend proces. Door middel van het inzetten op bewonerscontacten proberen we de kansen en mogelijkheden, dan wel uitdagingen, te vertalen naar het wijkprogramma.

We halen veel informatie op uit de gesprekken met de partijen die werkzaam zijn in de wijk zoals onder andere Sociale wijkteam, Werk & Inkomen, Rijnstad, Sportbedrijf, Rozet, PU, JAM, Samra, El Ele, Vitanos, Buren voor elkaar, Bieb 3000 en scholen. Samen met hen proberen we in de haarvaten van de samenleving te zitten, onze partners zijn bij uitstek de ogen en oren van de wijk.

Voor de totstandkoming van het wijkprogramma 2022 hebben we een aantal acties uitgezet:

- er zijn gesprekken gevoerd met een afvaardiging van het bewonersplatform en met de bewonersoverleggen in Presikhaaf,
- er zijn gesprekken georganiseerd met jongeren om op te halen hoe zij hun kansen en mogelijkheden zien in de wijk
- er is gesproken met verschillende sleutelfiguren uit de wijk,
- de koffiebus heeft rondgereden in Presikhaaf en bewoners gesproken over wat zij belangrijk vinden in de wijk,
- via sociale media kanalen hebben we bewoners gevraagd een bijdrage te leveren om met ons, team Leefomgeving, het gesprek aan te gaan over hun wijk en de kansen en uitdagingen die zij voor Presikhaaf zien.

Projecten zoals onder andere ontwikkeling P3, Arnhem-Oost aanpak en vervanging kunstgrasveld kennen een eigen dynamiek met een eigen participatieproces voor betrokkenen.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2021		Rekening	
	2020	Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	22.882	23.787	22.917	21.142	1.775
Baten	2.141	1.962	2.154	2.285	131
Saldo lasten en baten	-20.741	-21.825	-20.763	-18.857	1.906
Toevoegingen aan reserves	378	117	129	392	-263
Onttrekkingen aan reserves	256	74	231	196	-34
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-123	-43	102	-195	-297
Gerealiseerd resultaat	-20.863	-21.868	-20.661	-19.052	1.609

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Thema	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/ BR
Lasten		1.511	V				
Sociale wijkteams							
Zorg	Gezondheid	498	V	WMO Begeleiding (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Zorg	Gezondheid	434	V	Beschermd wonen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Zorg	Gezondheid	138	V	Doelgroepenvervoer (Zie wijken algemeen)	J	I	AR
Zorg	Gezondheid	83	V	Huishoudelijke ondersteuning (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Jeugd /Jeugdzorg	Gezondheid	-133	N	Jeugdzorg (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Teams Leefomgeving							
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Openbare ruimte	202	V	Programma groot onderhoud wegen 2021 (Zie Wijken Algemeen)	N	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Kansengelijkheid	132	V	Onderwijsbeleid (Zie Wijken Algemeen)	N	I	BR
Armoedebelid	Kansengelijkheid	113	V	Armoederegelingen & TONK (Zie Wijken Algemeen)	N	I	BR
Schulddienstverlening	Kansengelijkheid	78	V	Schulddienstverlening (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Welzijn	Meedoen	77	V	Preventief jeugdbeleid, ondersteuning jeugdvw. (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Bedrijfsvoering	Bedrijfsvoering	37	V	Beleidscapaciteit (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Sport	Gezondheid	9	V	Beheer objecten in gebruik voor sport (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Wijksturing en Wijkzaken	Bedrijfsvoering	-10	N	TLO huisvestingslasten (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	-16	N	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Welzijn	Meedoen	-131	N	Bewonersondersteuning (Zie Wijken Algemeen)	N	I	BR
Baten		39	V				
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	38	V	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Sport	Gezondheid	1	V	Beheer objecten in gebruik voor sport (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Toevoegingen aan reserves							
		-267	N				
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Wonen	Openbare ruimte	-9	V	Onderhoud spelen, groen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	-18	V	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Groen	Openbare ruimte	-33	V	Onderhoud spelen, groen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR

Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Openbare ruimte	-207	V	Programma groot onderhoud wegen 2021 (Zie Wijken Algemeen)	N	I	BR
Onttrekkingen aan reserves		-34	N				
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Inclusie	Meedoen	17	V	Burgerkracht (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	-51	N	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers opgenomen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

- St. Rijnstad
- Sportbedrijf Arnhem BV
- St. Pas
- Kinderopvang SKAR BV
- St. Welzijn Ouderen Arnhem

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Malburgen



In het wijkprogramma Malburgen bevinden zich de wijken Malburgen West, Malburgen Oost/Noord, Malburgen Oost/Zuid, waaronder Het Duifje en Immerloo.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's	Doelen	Inspanningen
Meedoen		
	Meer Malburgers doen mee door arbeidsparticipatie en/of maatschappelijke participatie.	●
	Samen met het Sociaal Wijkteam, Werk en inkomen en met input van het Project Achter de Voordeur is de Integrale Gebiedsagenda opgesteld. Hierin is de samenwerking vastgelegd en zijn de doelen geformuleerd. De acties hieruit worden nog verder uitgewerkt.	
	Inspanningen 2021	●
	De wijkplatforms zijn formeel zelfstandig geworden. De opbouwwerker heeft tot nu toe ondersteuning geboden. Het team Leefomgeving moet nog wel een vinger aan de pols houden.	
	Meer Malburgers zijn (meer) financieel zelf- of samenredzaam	●
	Er wordt geïnvesteerd in een samenwerking tussen het Sociaal Wijkteam, Werk en Inkomen door het opstellen van plan.	
	Inspanningen 2021	●
	Samen met het Sociaal Wijkteam, Werk en inkomen en met input van het Project Achter de Voordeur is een Integrale Gebiedsagenda opgesteld. Hierin is de samenwerking vastgelegd en zijn de doelen geformuleerd. De acties hieruit worden verder uitgewerkt. Men is actief op huisbezoek geweest, bewoners hebben ondersteuning aangeboden gekregen richting werk en schuldhulpverlening. Het Loket Goed Geregeld draait in Malburgen. In Malburgen werken verschillende professionals op het gebied van sociaal-domeingerelateerde zaken. De volgende stap is meer te investeren in een netwerk aanpak voor het actief samenwerken binnen individuele (zorgelijke) casussen.	

Malburgers voelen zich gezamenlijk meer verantwoordelijk voor elkaar en de wijk

Er wordt geïnvesteerd in buurthuizen om meer sociale cohesie in de wijk te krijgen.

Inspanningen 2021

Het Huis voor de Wijk is verbouwd en officieel geopend. Hier zijn de activiteiten gestart. Verschillende wijkpartijen bieden hier activiteiten aan. Ook is de Hotspot, een jongeren ontmoetingsruimte geopend en gestart. De buurthuiskamer in 't Duifje is verzelfstandigd en gestart met activiteiten. Het activiteitenprogramma in de Fresh is uitgebreid voor meerdere doelgroepen.

Kansengelijkheid

De Malburgse jeugd heeft en krijgt, ook in het verdere leven, zoveel als mogelijk de kans om mee te doen.

De activiteiten die nu op jongeren en kinderen worden ingezet zijn geïnventariseerd. Vanuit kansrijk opgroeien is op alle basisscholen een programma gedraaid. De behoefte onder en het aanbod aan jongeren is in kaart gebracht door Goed Geschud. Dit moet nog worden vertaald naar concrete acties.

Inspanningen 2021

Er is gestart met Rijnstad, AM Support, Empowering Nisa, Omars Gym Academy en partijen in andere wijken om het zomerprogramma op elkaar te laten aansluiten. Met de coördinatoren van Kansrijk Opgroeien zijn de afspraken geactualiseerd.

Volwassen Malburgers hebben, krijgen en pakken zoveel als mogelijk hun kans om mee te doen

De samenwerking met partijen is geïntensiveerd. Door de coronacrisis is het niet gelukt om dit met alle betrokkenen te intensiveren. Het aantal betrokkenen waarmee het niet is gelukt, is relatief klein.

Inspanningen 2021

Samen met het Sociaal Wijkteam, Werk en inkomen en met input van het Project Achter de Voordeur is de Integrale Gebiedsagenda opgesteld. Hierin is de samenwerking vastgelegd en zijn de doelen geformuleerd. De acties hieruit worden nog verder uitgewerkt. Het Achter de Voordeur Project is voortgezet in Immerloo (Gelderseplein, Brandenbrugseplein en Kleefseplein). In opdracht van team Leefomgeving worden alle nieuwe bewoners die zich hier vestigen bezocht.

Meer Malburgers met een migratieachtergrond hebben, krijgen en pakken zoveel als mogelijk hun kans om mee te doen

Samen met de collega's van Strategie, Beleid en Regie inventariseren we de behoefte en het aanbod (stedelijk en in de wijk). Dit om in te spelen op het veranderende landschap (zoals wet inburgering).

Inspanningen 2021

In het Huis voor de Wijk vinden taalcursussen plaats. In Malburgen West heeft zich een groep gevormd met de wens hier les in te krijgen. Dit wordt in 2022 in MFC de Spil opgestart. Hierbij is aansluiting bij (ontwikkelings)activiteiten voor de kinderen zoals LOGO 3000, de Speelmorgen en Spel aan Huis (diensten die Rijnstad verzorgt) en de VoorleesExpress (van Rozet).

Gezondheid

Meer Malburgers zijn gezond en maken minder gebruik van specialistische zorg

Er wordt in samenwerking met inwoners een groene route ontwikkeld waar inwoners door middel van het scannen van een code zelf een beweegoefening kunnen doen. De openbare ruimte bij het Olympusgebied wordt voorzien van buitensportmogelijkheden.

Inspanningen 2021

De uitvoering van de Groene Route in Malburgen is gestart. Er zijn paaltjes met QR-code bij MFC De Spil in Malburgen West geplaatst. Bewoners kunnen een code scannen om zelf beweegoefeningen te doen. De openbare ruimte bij het Olympusgebied is op diverse manieren onder de aandacht gebracht. Bewoners maken dankbaar gebruik van de geboden buitensportmogelijkheden. Ditzelfde geldt voor de beweegtuin en de wandelroutes. Partijen die zich in Malburgen met sport en jeugd bezighouden hebben gezamenlijk een zomerprogramma samengesteld en gecommuniceerd. In 2022 wil het team Leefomgeving zich inzetten met het onder de aandacht brengen van gezonde voeding in buurthuizen en ontmoetingsplekken in de wijk.

Veiligheid

Meer Malburgers voelen zich veilig in hun buurt, in hun straat en in hun woning

Samen met wijkpartijen en de gemeente wordt gewerkt aan een passende wijkaanpak.

Inspanningen 2021

Er is geïnvesteerd in een brede aanpak op criminaliteit. De BOTOC-aanpak krijgt meer handen en voeten door middel van gerichte projecten waarbij bewoners, professionals en scholen betrokken zijn. Deze inspanning wordt voortgezet in 2022.

Meer Malburgers voelen zich beschermd tegen het gevaar van (kwalijk) menselijk handelen in hun leefomgeving

Bij incidenten waarbij bewoners overlast ervaren zijn er met verschillende wijkpartijen actieplannen gemaakt en bewoners betrokken.

Inspanningen 2021

De BOTOC-aanpak krijgt meer handen en voeten door middel van gerichte projecten waarbij bewoners, professionals en scholen betrokken zijn.

Bij de situatie bij Eimerssingel oost werd door de scholen, bewoners en huis voor de wijk een onveilige situatie ervaren. In overleg met alle relevante partijen is deze situatie aangepast en hebben partijen in de wijk opdracht gekregen om vaker aanwezig te zijn op deze plek. Er is ook extra inzet geweest van jeugd en jongerenwerk tijdens vakanties.

Meer Malburgers voelen zich veilig in de openbare ruimte

In Malburgen zijn specifieke plekken bekend en aangewezen waar de fysieke veiligheid verbeterd kan worden. Als voorbeeld daarvan is het gebied rondom De Hobbit aangewezen als hotspot, evenals het winkelcentrum de Drieslag.

Inspanningen 2021

Er is besloten om een wijkpost voor de handhavende diensten op de Drieslag te openen. De opening vindt plaats in februari 2022. Straatcoaches hebben verbinding gevonden met andere partijen in de wijk en delen actief informatie. De actieve wijkbeheergroepen geven signalen van overlast door rechtstreeks aan Team Leefomgeving.

Burgerparticipatie

Het wijkprogramma voor 2022 bouwt verder op de thema's van 2021. Gedurende het jaar 2021 heeft het team Leefomgeving Malburgen verschillende signalen uit de wijk ontvangen en gebruikt voor aanpassingen op het programma 2022.

In 2021 hebben inwoners, en wijkpartijen namens hen, samen met team Leefomgeving, gewerkt aan buurtvoorzieningen en ontmoetingsplekken. De buurt huiskamer in 't Duifje en het Huis voor de Wijk zijn geopend. Er is een start gemaakt met een haalbaarheidsonderzoek naar een geschikte plek voor de herhuisvesting van muziekvereniging DWS. In samenwerking met de bewonersoverleggen is overlegd over een aantal fysieke ontwikkelingen, waaronder een groene route door de wijk, en heeft gemeente Arnhem meegewerkt aan het realiseren van groeninitiatieven die bijdragen aan een fijnere leefomgeving.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2021		Rekening	
	2020	Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	34.363	35.570	31.681	30.466	1.215
Baten	4.112	3.894	4.069	3.856	-213
Saldo lasten en baten	-30.252	-31.676	-27.612	-26.610	1.003
Toevoegingen aan reserves	548	193	286	422	-136
Onttrekkingen aan reserves	417	73	366	352	-13
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-131	-120	79	-70	-149
Gerealiseerd resultaat	-30.383	-31.796	-27.533	-26.679	854

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Thema	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/BR
Lasten		1.246	V				
Sociale wijkteams							
Zorg	Gezondheid	614	V	Beschermd wonen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Zorg	Gezondheid	257	V	WMO Begeleiding (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Zorg	Gezondheid	147	V	Doelgroepenvervoer (Zie wijken algemeen)	J	I	AR
Zorg	Gezondheid	-43	N	Huishoudelijke ondersteuning (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Jeugd /Jeugdzorg	Gezondheid	-210	N	Jeugdzorg (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Teams Leefomgeving							
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Kansengelijkheid	129	V	Onderwijsbeleid (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Armoedebeleid	Kansengelijkheid	127	V	Armoederegelingen & TONK (zie wijken algemeen)	N	I	BR
Welzijn	Meedoen	121	V	Preventief jeugdbeleid (zie wijken algemeen)	N	I	BR
Schulddienstverlening	Kansengelijkheid	114	V	Schulddienstverlening (zie wijken algemeen)	N	I	BR
Groen	Openbare ruimte	99	V	Programma groot onderhoud Groen (zie wijken algemeen)	N	I	BR
Bedrijfsvoering	Bedrijfsvoering	58	V	Beleids capaciteit (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
		26	V	Programma groot onderhoud spelen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Openbare ruimte Sport	Openbare ruimte Gezondheid	-21	N	Beheer objecten in gebruik voor sport (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Wijksturing en Wijkzaken	Bedrijfsvoering	-24	N	TLO huisvestingslasten (zie wijken algemeen)	N	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)		-72	N	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Welzijn	Wonen Meedoen	-76	N	Bewonersondersteuning (zie wijken algemeen)	N	I	BR

Baten		-215	N				
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Sport	Gezondheid	9	V	Beheer objecten in gebruik voor sport (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	35	V	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Kansengelijkheid	-259	N	Onderwijs achterstandenbeleid (Wijkspecifiek)	N	I	BR
Toevoegingen aan reserves		-128	N				
Sociale wijkteams							
Openbare ruimte	Openbare ruimte	17	V	Programma groot onderhoud Spelen 2021 (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Teams Leefomgeving							
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	-6	N	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Wonen	Wonen	-17	N	Programma groot onderhoud wegen, groen, bomen en spelen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Groen	Openbare ruimte	-40	N	Programma groot onderhoud spelen, groen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Openbare ruimte	-82	N	Programma groot onderhoud wegen, groen, bomen en spelen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Onttrekkingen aan reserves		-30	N				
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Inclusie	Meedoen	15	N	Burgerkracht (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	-45	V	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR

Onderwijs achterstandenbeleid

Dit betreft de Rijksuitkering voor het Onderwijs achterstandenbeleid (OAB middelen). Deze zijn per abuis niet conform de juiste verdeelsleutel binnen de wijkbegrotingen geboekt. Daardoor zijn er op sommige wijken voordelen en op andere wijken nadelen ten opzichte van de begroting ontstaan. Per saldo over het totaal van de wijken is het resultaat echter neutraal

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers opgenomen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

- St. Rijnstad
- St. Pas
- Kinderopvang SKAR BV
- Sportbedrijf Arnhem BV
- St. Flores Onderwijs

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Schuytgraaf, Elderveld



In het wijkprogramma Schuytgraaf/Elderveld bevinden zich de wijken Schuytgraaf en Elderveld.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's	Doelen	Inspanningen
---------	--------	--------------

Meedoen

Vergroten van samenwerking

In Schuytgraaf is er bewonersondersteuning ingezet die onderzoek heeft gedaan naar behoeften op het gebied van ontmoeten en een netwerk van contacten heeft opgebouwd en in andere wijken heeft gekeken welke vormen van bewonersoverleg daar zijn en welke passend zou kunnen zijn voor Schuytgraaf.

Halverwege het jaar is er weer bewonersondersteuning ingezet in Elderveld, vooral ten behoeve van de doelgroep oudere bewoners.

Inspanningen 2021

De bewonersondersteuner heeft een trekkersrol in het onderzoek naar behoeften van ontmoeten in de wijk gehad. Hij ondersteunt een groepje bewoners die ontmoetingsactiviteiten willen organiseren en hier eerste stappen in hebben gezet. Zodra de maatregelen het toestaan zullen de eerste activiteiten tot uitvoering komen. Daarnaast zijn de wijkvereniging en wijkmedia ondersteund om nieuwe vrijwilligers te vinden en zijn mogelijkheden voor samenwerking met bijvoorbeeld het ondernemersnetwerk verkend. Zo is een netwerk van contacten ontstaan, waarmee verkend wordt hoe en in welke vorm een bewonersoverleg in Schuytgraaf passend is.

Samen met partners wordt 5-6 keer per jaar een sociale tafel georganiseerd, waar samen met maatschappelijke partners uit de wijk afspraken gemaakt worden over wat er nodig is in de wijk en hoe daar uitvoering aan gegeven wordt.

Vergroten van ontmoetingsmogelijkheden

Er hebben behoefteonderzoeken plaatsgevonden rondom het thema ontmoeten; waar is nu echt behoefte aan en hoe is dat te realiseren? Hier blijkt ruimte voor ontmoeting voor jongeren prioriteit te hebben, zowel buiten overdekt als binnen en ook wordt behoefte geuit aan (meer/andere) mogelijkheden voor sporten en bewegen in de openbare ruimte.

Inspanningen 2021

Het ontwerp van de kapschuur is gereed en er is budget beschikbaar. Door sterke prijswisselingen van materiaal is de realisatie opgeschoven naar 2022. De publiek toegankelijke ruimten binnen de Omnibus kunnen gebruikt worden om elkaar te ontmoeten, bijvoorbeeld voor ouders als hun kinderen sporten. Andere mogelijkheden zijn er binnen de Omnibus niet, door de grote ruimtevraag van het basisonderwijs. Een binnenruimte is vooral gezocht bij het sportpark Schuytgraaf en in de bestaande jongerenruimte The Mall aan de Leidenweg. Door corona lopen afspraken en aanpassingen vertragingen op. Een tijdelijke beschutte container in de openbare ruimte in Schuytgraaf is gerealiseerd. De andere MOP in Schuytgraaf is gerepareerd.

Meer ontmoetingsplekken voor jongeren

Jongerenwerk vindt plaats op straat en in de kantine van EKCA (Eerste Korfbal Club Arnhem). Jongeren geven aan vooral behoefte te hebben aan een Jongeren OntmoetingsPlek in de openbare ruimte. Wel wordt er vraag gezien bij jongere kinderen en tieners om binnenactiviteiten te organiseren.

Inspanningen 2021

Er is een Jongeren OntmoetingsPlek bij de waterzuivering in Elderveld gerealiseerd. De niet-beschutte container (met letters eruit gelast) is vervangen door een dichtere container. Met de basisscholen is verkend op welke onderwerpen samengewerkt kan worden met het tiener- en jongerenwerk en of activiteiten op de scholen plaats kunnen vinden. Door de maatregelen zijn er nog geen verdere activiteiten gestart.

Meer aandacht voor wensen en behoeften van ouderen op het gebied van wonen/zorg/welzijn

Er is na enquêtes onder en gesprekken met zowel professionals als oudere bewoners een plan de campagne 'oud worden in Elderveld' opgesteld. Daaruit is een 10 punten actielijst opgesteld.

Inspanningen 2021

Professionals zijn bevroegd voor het plan 'oud worden in Elderveld' met een enquête, waarvan de resultaten en vervolgstappen binnen de sociale tafel besproken zijn.

Op verschillende locaties, zoals bij het winkelcentrum en de ouderenflats, zijn oudere bewoners geïnterviewd over wat zij vinden dat er nodig is om prettig oud te worden in Elderveld op het gebied van wonen, zorg, welzijn en openbare ruimte.

De opgehaalde input is verwerkt in een plan de campagne 'oud worden in Elderveld' en daaruit is er een 10 punten actielijst opgesteld.

Met zorg- en welzijnsprofessionals en vrijwilligers uit Elderveld zijn de eenzaamheidscoalities gestart om eenzaamheid onder ouderen in Elderveld aan te pakken en hebben er 8 bijeenkomsten plaatsgevonden. Er zijn doelen benoemd waaruit acties zijn vastgesteld die doorlopend worden uitgevoerd. De bewonersondersteuner in Elderveld heeft het stokje eind van het jaar overgenomen van de Wijkmakers.

Meer bewoners hebben de mogelijkheid om te participeren

Met het gebiedsteam Werk & Inkomen en het Sociaal wijkteam zijn cijfers over de wijk besproken en afspraken gemaakt over (fysieke) samenwerking in de wijk. De stedelijke lijn wordt gevolgd en waar nodig aangevuld met wijkprojecten. Zodra de coronamaatregelen het toestaan worden er weer gezamenlijke spreekuren opgestart.

Inspanningen 2021

Uit de cijfers blijkt niet dat er veel bewoners met een uitkering zijn in de Schipholfat. Er is daarom nog geen aparte aanpak opgesteld. Wel is eind van het jaar geconcludeerd dat er samenloop mogelijk is met een achter de voordeur project van de woningcorporatie die aan de slag gaat met verduurzamen.

In coronatijd zijn er geen gezamenlijke inloopspreekuren geweest van professionals in de wijk. Deze worden weer opgestart als de maatregelen het toelaten.

Door werkafspraken tussen het gebiedsteam Werk en Inkomen en de coaches van het Sociale Wijkteam worden bewoners straks beter bediend op sociale en financiële vraagstukken. Om meer samen op koers te komen is er een driehoeksoverleg geformeerd waar een bestuurder van het Sociaal wijkteam, een teamleider Werk & Inkomen en een wijkmanager van team leefomgeving aan deelnemen. Hier wordt ingezet op een betere samenwerking tussen de gebieden en thema's die spelen in de gebieden.

Kansengelijkheid

Meer kinderen maken gebruik van het voorzieningenaanbod

In Elderveld zijn afspraken gemaakt met de scholen, Rozet, Sportbedrijf Arnhem en Rijnstad over een programma onder schooltijd, na school en in de vrije tijd. In Schuytgraaf is het netwerk jeugd gestart, voor professionals en vrijwilligers die met en voor jeugd werken. Samen wordt gewerkt aan een masterplan jeugd om voor de korte en lange termijn het opvoeden en opgroeien in de wijk te ondersteunen. Met het Jongleren en de scholen in MFC de Salamander zijn eerste afspraken gemaakt met Rozet en cultuuraanbieders en het Sportbedrijf Arnhem over programmering onder en na schooltijd.

Inspanningen 2021

Er is specifieke aandacht voor het (verantwoord) gebruik van sociale media bij welzijnsactiviteiten, de Vitesse Hattrick, de schaatsbaan en run for fun zijn uitgevoerd. KIES-trainingen worden aangeboden aan kinderen. Met de scholen in Elderveld, Rozet en het Sportbedrijf is een programma onder school, na school en in de vrije tijd ingezet. Leerkrachten van de scholen in Elderveld stimuleren ouders om kinderen die dat nodig hebben aan naschoolse activiteiten deel te laten nemen. Op het gebied van sport en bewegen is een 0-meting gedaan om de motorische ontwikkeling van kinderen bij te kunnen gaan houden.

Met Rozet en drie scholen in Schuytgraaf vindt overleg plaats over aanbod op cultuurgebied, tussen de herfstvakantie en de kerstvakantie heeft een eerste pilot plaatsgevonden.

De speelmorgen in Schuytgraaf is gestart, waarbij de vraag meteen groter blijkt dan het aanbod, en er is extra geïnvesteerd in materialen en cursussen voor de vrijwilligers.

Openbare Ruimte

Meer bewegingsmogelijkheden in de openbare ruimte

In een enquête over ontmoeten onder bewoners is de wens naar voren gekomen voor meer beweegmogelijkheden in de openbare ruimte. Een vervolgenquête ging over de invulling van een sport- en spelveld in de buurt van MFC de Omnibus, waar ook een klankbordgroep met bewoners is gevormd, om over te kunnen gaan naar de ontwerpfase. Samen met projectteam Schuytgraaf is een onderzoek gestart naar het verschil in de aanwezige voorzieningen en uitgesproken behoeften. We zijn er tot op heden onvoldoende in geslaagd om meer beweegmogelijkheden in de openbare ruimte te creëren terwijl uit enquête blijkt dat daar wel behoefte aan is.

Inspanningen 2021

Uit de enquête is naar voren gekomen welke voorzieningen bewoners op het sport- en speelveld willen. Samen met projectteam Schuytgraaf is het verschil in behoeften en de al aanwezige voorzieningen besproken. Er is een klankbordgroep gevormd met bewoners die mee willen denken in de ontwerpfase.

Door bewoners, scholen, en partners is de wijk is aangegeven dat het braakliggend terrein en de haal-/brengsituatie rond het Breezandpad in Elderveld een doorn in het oog is. Er is een projectleider aangesteld die gaat inventariseren hoe deze ruimte ingericht kan worden en welke financiering nodig is.

Veiligere openbare ruimte

In het wijkveiligheidsoverleg bespreken professionals en gemeente samen wat er aan signalen is en hoe deze opgepakt kunnen worden.

Inspanningen 2021

Acties rondom het ruimen van zwerf fietsen en zwerfvuil zijn ingezet. Op verzoek van bewoners of partners kunnen deze herhaald worden. Er is een wijkveiligheidsoverleg voor het gebied, dat eens in de 6 weken plaatsvindt. Afdeling veiligheid, team Leefomgeving, handhavende instanties (boa's en politie) en jongerenwerk bespreken actuele ontwikkelingen met elkaar en stemmen af over acties. Tevens wordt gekeken hoe onderwerpen voor de langere termijn aangepakt kunnen worden.

Doel meer aandacht voor behoud van groen, inrichting van de openbare ruimte en veiligheid

In grote projecten als gasloos Elderveld Noord en het ontwikkelperspectief Elderveld is aandacht voor kansen om groen te behouden en leefbaarheid en veiligheid te bevorderen.

Er zijn veel bewonersinitiatieven rondom groen; bijvoorbeeld het aanleggen en onderhouden van buurttuinen. Deze worden waar nodig ondersteund.

Inspanningen 2021

- De concept groenvisie Elderveld is gereed.
- De Kaaghof en het schoolplein bij MFC de Salamander zijn vergroend.
- Voor bewonersinitiatief voedselbos Stoeterij is een plan gemaakt en vindt nu overleg plaats met de gemeente over onder andere haalbaarheid en benodigde financiële middelen.
- Er is een wijkveiligheidsoverleg voor het gebied, dat eens in de 6 weken plaatsvindt. Afdeling veiligheid, team Leefomgeving, handhavende instanties (boa's en politie) en jongerenwerk nemen deel aan dit overleg en wisselen actuele signalen uit. Tevens wordt gekeken hoe onderwerpen op langere termijn aangepakt kunnen worden.

Burgerparticipatie

Team leefomgeving heeft in de wijken op allerlei manieren informatie opgehaald. Zo is team Leefomgeving onder andere bij het winkelcentrum van Schuytgraaf en Elderveld in gesprek gegaan met bewoners over wat zij de pluspunten in hun wijk vinden en waar zij nog wensen hebben. In april heeft een (digitaal) wijkgesprek plaatsgevonden met bewoners van Elderveld over de leefbaarheid van hun wijk. In allerlei andere contacten met bewoners (bijvoorbeeld naar aanleiding van meldingen over spelen of groen) is gesproken over hoe bewoners het wonen in de wijken Schuytgraaf en Elderveld ervaren. Het wijkplatform Elderveld heeft een digitale enquête gehouden onder bewoners om mogelijke actiepunten op te halen. Op de website www.inschuytgraaf.nl en via sociale media is een enquête over ontmoeten gehouden. Met organisaties die werken in de wijken worden gesprekken gevoerd over wat zij signaleren, wat zij doen en wat er aan gezamenlijke aanpak nodig is in de wijken (bijv. de sociale, fysieke en veiligheidstafel en het netwerk jeugd Schuytgraaf). Zo is team leefomgeving doorlopend op allerlei manieren in gesprek met bewoners en organisaties in de wijken.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2021		Rekening	
	2020	Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	23.909	25.587	24.352	23.155	1.197
Baten	2.738	2.541	2.622	2.812	190
Saldo lasten en baten	-21.172	-23.046	-21.730	-20.343	1.387
Toevoegingen aan reserves	914	242	567	658	-91
Onttrekkingen aan reserves	266	104	810	707	-103
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-648	-138	243	49	-194
Gerealiseerd resultaat	-21.819	-23.184	-21.487	-20.294	1.193

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Thema	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/ BR
Lasten		1.234	V				
Sociale wijkteams							
Jeugd /Jeugdzorg	Gezondheid	564	V	Jeugdzorg (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Zorg	Gezondheid	358	V	Beschermd wonen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Zorg	Gezondheid	127	V	Doelgroepenvervoer (Zie wijken algemeen)	J	I	AR
Zorg	Gezondheid	8	V	Huishoudelijke ondersteuning (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Zorg	Gezondheid	-103	N	WMO Begeleiding (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Teams Leefomgeving							
Armoedebelid	Kansengelijkheid	78	V	Armoederegelingen & TONK (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Bedrijfsvoering	Bedrijfsvoering	66	V	Beleidscapaciteit (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Kansengelijkheid	65	V	Onderwijsbeleid (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Schulddienstverlening	Kansengelijkheid	55	V	Schulddienstverlening (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Openbare ruimte	Openbare ruimte	35	V	Programma groot onderhoud spelen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Groen	Openbare ruimte	32	V	Programma groot onderhoud Groen (zie wijken algemeen)	N	I	BR
Sport	Gezondheid	22	V	Beheer objecten in gebruik voor sport (Zie Wijken algemeen)	N	I	BR
Welzijn	Meedoen	27	V	Preventief jeugdbeleid, ondersteuning jeugdvw. (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Wijksturing en Wijkzaken	Bedrijfsvoering	-4	N	TLO huisvestingslasten (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Welzijn	Meedoen	-22	N	Bewonersondersteuning (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	-74	N	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Baten		192	V				
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	140	V	Onderwijs achterstandenbeleid (wijkspecifiek)	N	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	49	V	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Sport	Gezondheid	3	V	Beheer objecten in gebruik voor sport (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Toevoegingen aan reserves		-90	N				
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Groen	Openbare ruimte	-17	N	Programma's groot onderhoud wegen, groen, bomen en spelen 2021	N	I	BR
Wonen	Openbare ruimte	-23	N	Programma's groot onderhoud wegen, groen, bomen en spelen 2021	N	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	-50	N	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR

Onttrekkingen aan reserves		-51	N				
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Openbare ruimte	25	N	Programma's groot onderhoud wegen, groen, bomen en spelen 2021	N	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	-76	V	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR

Onderwijs achterstandenbeleid

Dit betreft de Rijksuitkering voor het Onderwijs achterstandenbeleid (OAB middelen). Deze zijn per abuis niet conform de juiste verdeelsleutel binnen de wijkbegrotingen geboekt. Daardoor zijn er op sommige wijken voordelen en op andere wijken nadelen ten opzichte van de begroting ontstaan. Per saldo over het totaal van de wijken is het resultaat echter neutraal

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers opgenomen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

- Sportbedrijf Arnhem BV
- St. Rijnstad
- St. Welzijn Ouderen Arnhem
- Kinderopvang SKAR BV
- St. Pas

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

De Laar, Elden



In het wijkprogramma De Laar/Elden bevinden zich de wijken De Laar en Elden.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's	Doelen	Inspanningen
---------	--------	--------------

Meedoen

Sterkere onderlinge contacten in de buurt (sociale cohesie)

Er wordt geïnvesteerd in het ontwikkelen en ondersteunen van straatinitiatieven rondom groen en speelplekken in de openbare ruimte. Ook wordt ingezet op een ontmoetingsplekken.

Inspanningen 2021

Dit heeft veel mooie resultaten opgeleverd waarbij bewoners onderling beter zijn verbonden rondom gezamenlijke betrokkenheid bij projecten in de eigen leefomgeving. Daarnaast is door bewonersondersteuning hard gewerkt aan het ondersteunen en verbinden van de verschillende werkgroepen en initiatieven in de wijk. Ondanks de grote remmende werking van corona zijn hierop veel vorderingen gemaakt.

Binnen het scholencomplex aan de Brabantweg is in samenwerking met de scholen en Rozet een leer- en educatiecentrum en ontmoetingsplek voor de jeugd gerealiseerd. Met de uitvoering van extra ruimtebehoefte kon nog niet gestart wegens corona.

Er is een nieuwe visie op spelen en bewegen in de wijk opgesteld. Ook inclusief spelen, gezondheid en ontmoeting zijn hierin belangrijke elementen.

Wergroepen en bewonersinitiatieven zijn waar nodig actief ondersteund, de onderlinge verbinding is gestimuleerd.

Er is geïnvesteerd in het met bewoners openen en ontwikkelen van een wijkruimte in Sporthal De Laar. Dit was een intensief traject. Naast andere ontwikkelingen en de impact van corona zijn er geen substantiële vorderingen gemaakt op het verder verbeteren van de sporthal of de omliggende buitenruimte.

Meer mensen voelen zich prettig en kunnen meedoen in hun omgeving (sociaal zelfredzaam)

De inzet is te investeren op onderlinge samenwerking en dus het vergroten van het netwerk bij de maatschappelijke wijkpartijen.

Inspanningen 2021

Er is geïnvesteerd in het verbeteren van het onderlinge contact en samenwerking binnen het netwerk van maatschappelijke wijkpartijen. Daarnaast is geïnvesteerd in voldoende passende locaties. Waar mogelijk zijn lopende initiatieven voortgezet en ondersteund. De corona pandemie was hierbij een zeer remmende factor. De volgende stap is dat het impact heeft voor bewoners.

Sterker zelforganiserend vermogen van bewoners (financieel zelfredzaam)

De inspanning is te investeren in de noodzakelijke randvoorwaarden zoals gemeenschappelijke huisvesting voor praktische samenwerking met wijkprofessionals.

Inspanningen 2021

Er is geïnvesteerd in zowel de inhoudelijke als de fysieke samenwerking tussen het Sociaal Wijkteam en Werk en Inkomen. Hiertoe is onder andere een gemeenschappelijke huisvesting gerealiseerd binnen het gebied, waarbij ook ruimte is voor samenwerking met andere wijkprofessionals en inwoners. De belangrijkste randvoorwaarden voor succesvolle inhoudelijke samenwerking zijn hiermee in 2021 gerealiseerd. De corona pandemie was een remmende factor op de ontwikkeling van spreekuren in de wijk. Dat wordt de volgende stap.

Kansengelijkheid

Bewoners de mogelijkheid bieden om zelfstandiger en steviger in de maatschappij te staan en indien nodig meer zelf de regie te kunnen voeren over hun leven.

De fysieke gezamenlijke huisvesting wordt gerealiseerd en de samenwerkingsrelatie versterkt. Er wordt een sociale tafel opgestart en er wordt gewerkt aan een gebiedsagenda met Werk & Inkomen.

Inspanningen 2021

Ondanks de remmende werking van de corona pandemie is er geïnvesteerd in het contact met en de samenwerking tussen de verschillende wijkpartners. Ook is geïnvesteerd in meer maatschappelijke wijklocaties en een betere samenwerking tussen de locaties en de wijkpartners via een zogenoemde sociale tafel. Via bewonersondersteuning zijn de onderlinge relaties tussen de actieve bewonersgroepen versterkt, zijn lijnen korter geworden en is de samenwerking verbeterd. Hiermee is een basis gelegd om op verder te bouwen.

Zo veel mogelijk kinderen bereiken die extra ondersteuning kunnen gebruiken in hun ontwikkeling en hier een goed en passend programma voor aan te bieden.

Kansrijk Opgroeien 12- wordt actief op scholen ingezet. Daarvoor worden eigen leerkrachten extra ingehuurd. Hierdoor hebben de scholen goed zicht op de behoeftes van de leerlingen. Het Focuz Academy programma voor 12+ is verder doorontwikkeld en sluit goed aan op de behoefte van kinderen en jongeren uit de wijk.

Inspanningen 2021

De projectleiders hebben een breed programma aangeboden aan de jeugd tot en met 18 jaar. Er is een intensieve samenwerking tussen de scholen, kinder- en jongerenwerk en andere partners. Er is onder andere ingezet op het verbeteren van de sociale weerbaarheid, sport en bewegen en creatieve ontwikkeling.

Openbare ruimte

Meer bewoners zijn tevreden over hun leefomgeving

Er zijn een flink aantal bewonersinitiatieven gestart en gerealiseerd die zich richten op de kwaliteit en het (gezamenlijk) gebruik van de openbare ruimte en speelplekken. Daarmee is ook gewerkt aan het verbeteren van de sociale cohesie. Bewoners, werkgroepen, buurtconciërge (groenaannemer) en gemeente hebben daarin veel samen opgetrokken. Deze grotere betrokkenheid lijkt een indicatie voor meer tevredenheid over de eigen leefomgeving.

Inspanningen 2021

- Een flinke slag is gemaakt met het adequaat reageren op meldingen en ideeën van bewoners: deze worden beter geanalyseerd en signalen worden eerder opgepikt. Het inbrengen van eigen initiatieven wordt gestimuleerd. Waar haalbaar worden deze gefaciliteerd.
- Er is een nieuwe visie op spelen en bewegen in de wijk opgesteld. Ook inclusief spelen, gezondheid en ontmoeting zijn hierin belangrijke elementen.
- De goede samenwerking met diverse wijk-werkgroepen en dorpsplatform heeft een structureel karakter gekregen en verloopt steeds beter.
- De verdere verbetering van het winkelcentrum De Laar Oost komt niet goed van de grond. Enkele fysieke aanpassingen zijn gerealiseerd. Het ondernemersoverleg is gestopt.

Duurzaamheid

Meer aandacht voor het onderwerp duurzaamheid in de wijk

Vanuit ArnhemAan worden gezamenlijke wijkgesprekken gevoerd op het gebied van Energie en Duurzaamheid.

Inspanningen 2021

Arnhem AAN, is een langjarige stadscampagne over duurzame energie, hebben wijkgesprekken gevoerd. De werkgroep De Laar Energiebewust was hier actief bij betrokken. Bovendien organiseerden zij onder andere warmtewandelingen en thema-avonden voor de wijk.

Wonen

Meer passende woningen voor de diverse doelgroepen

Er wordt op verschillende locaties in de wijk gewerkt aan de bouw van appartementen, waarbij het zowel gaat om nieuwbouw als transformatie. Door de grote druk op het realiseren van nieuwe woningen is er hierbij slechts beperkte aandacht geweest voor de specifieke woonbehoeften vanuit Elden of De Laar.

Inspanningen 2021

Er is met de betrokken partners onderzocht hoe de huisvestingsmogelijkheden voor jongeren in de wijk kunnen worden verbeterd. Bewoners zijn betrokken bij gebiedsontwikkelingen waarbij sprake is van nieuwbouw of het omvormen van bestaande gebouwen.

Veiligheid

Meer bewoners voelen zich veilig en zijn betrokken in hun buurt.

De buurt- en jeugdoverlast is sterk afgenomen. Om dit stabiel te krijgen is er een beweging richting preventie gestart. Samen met 3 gebieden uit Arnhem Zuid is er een preventie-aanpak opgesteld. Verloedering van de leefomgeving wordt in samenwerking met onder andere de corporaties en de Overlast en Zorg coördinator aangepakt. Buurt WhatsApp groepen en het aantal AED's (op bewonersinitiatief) breiden nog steeds uit. Ook werkgroep De Laar Schoon gaat gestaag door. Verder zijn samen met bewoners verschillende verkeerskwesaties opgepakt.

Inspanningen 2021

In samenwerking met bewoners zijn diverse verkeersknelpunten aangepakt. Bewonersgroepen zijn ondersteund in initiatieven om de veiligheid in de wijk te bevorderen.

Buurt- en jeugdoverlast is adequaat aangepakt en er is een start gemaakt met een preventieve aanpak. Hierbij wordt intensief samengewerkt met de gebieden Schuytgraaf- Elderveld en Rijkerswoerd-Kronenburg-Vredenburg.

Burgerparticipatie

Er is actief ingezet op burgerparticipatie, weliswaar gehinderd door coronamaatregelen.

De deuren van de nieuwe wijkruimte in De Laar zijn officieel geopend. Het verbinden van de verschillende bewonersinitiatieven heeft nieuwe samenwerkingsrelaties opgeleverd. Zowel tussen initiatieven onderling als tussen professionals en de gemeente.

Met werkgroepen, dorpsplatform en individuele of incidenteel samenwerkende bewoners zijn initiatieven opgepakt.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2021		Rekening	
	2020	Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	16.484	16.948	16.404	16.264	140
Baten	1.330	1.246	1.311	1.377	66
Saldo lasten en baten	-15.154	-15.701	-15.093	-14.887	206
Toevoegingen aan reserves	434	52	79	142	-63
Onttrekkingen aan reserves	142	15	327	315	-12
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-292	-37	247	173	-74
Gerealiseerd resultaat	-15.445	-15.738	-14.846	-14.713	132

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Thema	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/ BR
Lasten		128	V				
Sociale wijkteams							
Zorg	Gezondheid	152	V	Beschermd wonen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Zorg	Gezondheid	84	V	Doelgroepenvervoer (Zie wijken algemeen)	J	I	AR
Zorg	Gezondheid	-2	N	Huishoudelijke ondersteuning (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Zorg	Gezondheid	-129	N	WMO Begeleiding (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Jeugd /Jeugdzorg	Gezondheid	-217	N	Jeugdzorg (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Teams Leefomgeving							
Zorg	Gezondheid	138	V	Verloederingsprojecten (Wijkspecifiek)	N	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Kansengelijkheid	82	V	Onderwijsbeleid (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Welzijn	Meedoen	77	V	Preventief jeugdbeleid, ondersteuning jeugdvw. (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Openbare ruimte	Openbare ruimte	52	V	Programma groot onderhoud spelen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Schulddienstverlening	Kansengelijkheid	41	V	Schulddienstverlening (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Bedrijfsvoering	Bedrijfsvoering	33	V	Beleids capaciteit (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Wijksturing en Wijkzaken	Bedrijfsvoering	-26	N	TLO huisvestingslasten (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Sport	Gezondheid	-27	N	Beheer objecten in gebruik voor sport (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Welzijn	Meedoen	-32	N	Bewonersondersteuning (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Groen	Openbare ruimte	-98	V	Programma groot onderhoud Groen (zie wijken algemeen)	N	I	BR
Baten		29	V				
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Sport	Gezondheid	29	V	Beheer in objecten voor sport (Zie wijken algemeen)	N	I	AR

Toevoegingen aan reserves		-63	N				
----------------------------------	--	-----	---	--	--	--	--

Sociale wijkteams

Teams Leefomgeving

Groen	Openbare ruimte	-21	N	Programma groot onderhoud groen (zie Wijken algemeen)	N	I	BR
Wonen	Openbare ruimte	-42	N	Programma groot onderhoud spelen (zie Wijken algemeen)	N	I	BR

Onttrekkingen aan reserves		-11	N				
-----------------------------------	--	-----	---	--	--	--	--

Sociale wijkteams

Teams Leefomgeving

Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Openbare ruimte	148	V	Programma groot onderhoud wegen 2021 (zie wijken algemeen)	N	I	BR
Inclusie	Meedoen	1	N	Burgerkracht (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Zorg	Gezondheid	-160	N	Verloederingsprojecten (Wijkspecifiek)	N	I	BR

Verloederingsprojecten

In 2020 zijn er middelen meegenomen ten behoeve van projecten om verloederings in de wijk te voorkomen/aan te pakken. Deze middelen bleken hoger ingeschat dan nodig waren. Hierdoor ontstaat zowel een voordeel op de lasten (€ 138.000) als op de onttrekking van de reserve (€ 160.000).

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers opgenomen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

- St. Rijnstad
- Sportbedrijf Arnhem BV
- St. Pas
- St. Flores Onderwijs
- St. Welzijn Ouderen Arnhem

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Rijkerswoerd, Kronenburg, Vredenburg



In het wijkprogramma RKV bevinden zich de wijken Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg/Holthuizen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Thema's	Doelen	Inspanningen
Meedoen		
	Meer aandacht voor kwetsbare bewoners	
	Er wordt geïnvesteerd in een ontmoetingsplek aan het Croydonplein. In samenwerking met bewoners en professionals wordt ook gewerkt aan een activiteitenprogramma voor deze locatie.	
	Inspanningen 2021	
	Op 4 oktober is de ontmoetingsplek aan het Croydonplein in gebruik genomen. Direct na opening ontstond er een stroom bezoekers. De ruimte wordt samen met bewoners ingericht. Bewoners van de doorstroomlocatie aan de Groningensingel hebben geholpen met het schilderen van de muren. In samenwerking met bewoners en professionals in de wijk wordt er nu verder gewerkt aan het programma voor deze locatie. Als professionals (Werk & Inkomen, Rijnstad, Sociaal wijkteam en team Leefomgeving) hebben we de sociale gebiedsvisie vastgesteld. Deze gebiedsvisie vormt de leidraad voor de gesprekken aan de sociale tafel.	
	Minder inwoners zijn eenzaam	
	Samen met SWOA en andere wijkpartijen kijken we welke investering we kunnen doen om meer mogelijkheden tot ontmoeting te creëren.	

Inspanningen 2021

Met de SWOA wordt, naast de reguliere samenwerking, samengewerkt op twee projecten. In 2021 zijn er afspraken gemaakt voor de inzet van de MaxMobiel die ervoor zorgt dat bewoners zich laagdrempelig binnen de wijk kunnen verplaatsen. De uitrol hiervan zal in 2022 plaatsvinden.

Daarnaast is de SWOA nauw betrokken bij de ontwikkeling van het programma voor de ontmoetingsplek aan het Croydonplein.

Met onze wijkpartners is gesproken over het beter inzichtelijk maken van de mogelijkheden tot ontmoeting die er al zijn en hoe we die optimaal kunnen benutten door ze aan elkaar te verbinden. Een uitwisselingsgesprek tussen deze partners vindt plaats in januari 2022.

Meer mensen zijn gezond door te bewegen en te ontmoeten

Er wordt ingezet op bewegen. Vanuit Kansrijk Opgroeien wordt ingezet op bewegen in het naschoolse programma.

Voor jongeren wordt een jongerenontmoetingsplek, in de vorm van een container, gerealiseerd in Rijkerswoerd. Ook zijn er gesprekken opgestart om in de Kemphaan weer een jongerenontmoetingsplek op te starten. Hiervoor is een subsidieaanvraag ingediend en toegekend.

Inspanningen 2021

Er is ingezet op bewegen. De ESA (sportvereniging) heeft een mooie ontwikkeling doorgemaakt. Vanuit Kansrijk Opgroeien wordt ingezet op bewegen in het naschoolse programma. Run4Fun heeft met groot succes plaatsgevonden. In 2022 zal gekeken worden of het aantal groepen uitgebreid moet worden.

De spelcontainers staan weer in de wijk.

In september is de skatebaan/pumptrack in Rijkerswoerd officieel geopend. Deze wordt intensief gebruikt.

In het laatste kwartaal van 2021 is er een jongerenontmoetingsplek, in de vorm van een container, geplaatst in Rijkerswoerd.

Ook zijn er gesprekken opgestart om in de Kemphaan weer een jongerenontmoetingsplek in te richten. Hiervoor is een subsidieaanvraag ingediend en toegekend.

Kronenburg en Vredenburg zijn gezonde en gewilde wijken

De gebiedsvisie voor Kronenburg door de raad vast te laten stellen.

Inspanningen 2021

De gebiedsvisie voor Kronenburg is in de raad vastgesteld. In het participatietraject zijn bezwaren van de bewoners naar voren gekomen. Bewoners worden betrokken bij de verdere uitwerking van de plannen, zodra de raad deze heeft goedgekeurd. Op een deelonderwerp, het parkeren aan de kant van de Schepen te Bierwischstraat, zijn gesprekken al in een gevorderd stadium. Participatie zoals het hoort te zijn, geven de bewoners aan.

Openbare ruimte

Een groene en gezonde wijk

Op diverse plekken in het gebied vinden in samenwerking met bewoners vergroeningsprojecten plaats.

Inspanningen 2021

Op diverse plekken in het gebied hebben in samenwerking met bewoners vergroeningsprojecten plaats gevonden. Onder andere de Willem Dreessingel in Rijkerswoerd, het Heiligerleeplein, de driehoek in Kronenburg en de boomspiegels in het Schepen te Boeckoppad.

Meer bloemrijke plekken in de wijk

Het maaibeleid van diverse bermen wordt aangepast waardoor bloemrijke bermen ontstaan.

Inspanningen 2021

Het maaibeleid van diverse bermen is aangepast waardoor bloemrijke bermen ontstaan. Bij diverse bewonersinitiatieven wordt ook gekeken naar de realisatie van een moestuin/pluktuin.

Meer verantwoordelijkheid voor een veilige en aantrekkelijke leefomgeving

In Vredenburg is een plan van aanpak opgesteld om verloedering op Loppersumhof/Stedumhof aan te pakken. De eerste acties hiervan zijn uitgevoerd.

Inspanningen 2021

In Vredenburg is een plan van aanpak opgesteld om verloedering van een eerste plek aan te pakken. Er is ook al een start gemaakt met de uitvoering daarvan. Daarnaast wordt gekeken naar de verloedering van het gebied rondom de Stedumhof en Loppersumhof.

Veiligheid

Vermindering sociale problematiek

Overlast staat hoog op de agenda. In afstemming met professionals zoals Sociaal Wijkteam en wijkagent wordt ingezet op vermindering van de jeugdoverlast.

Inspanningen 2021

In diverse vormen wordt hier aandacht aan besteed. Zowel met professionals via het overlast- en zorgoverleg als met bewoners. Bewoners hebben een aantal specifieke plekken gemeld waar vervolgens extra handhaving en jongerenwerk op is ingezet. Het gaat om specifieke plekken zoals de playground en de skatebaan in Rijkerswoerd. Voor jongeren is er een jongerenontmoetingsplek (in de vorm van een container) gerealiseerd. En er is een start gemaakt om van de Kemphaan weer een ontmoetingsplek voor jongeren te maken.

Verminderen van onveilige verkeerssituaties

Bewoners van Rijkerswoerd hebben de onveilige verkeerssituaties in kaart gebracht. Met de werkgroep Veilig in de Wijk wordt hierover periodiek afgestemd en is in samenwerking met verkeer gewerkt aan het verbeteren van een aantal kruispunten voor veiligere situaties.

Inspanningen 2021

Bewoners van Rijkerswoerd hebben de onveilige verkeerssituaties in kaart gebracht.

Minder overlast door dealers op straat

Er wordt een wijkveiligheidsoverleg opgezet, hierin nemen diverse professionals uit de wijk deel.

Inspanningen 2021

Er is een wijkveiligheidsoverleg opgezet, waaraan diverse professionals uit de wijk deelnemen. De problematiek wordt daar ingebracht en de plekken die dan naar voren komen krijgen extra aandacht.

Burgerparticipatie

In april 2021 is een brief huis aan huis bezorgd bij alle bewoners van Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg. In deze brief is de bewoners gevraagd om aan de hand van enkele vragen aan te geven wat er goed gaat in de wijk, wat er beter kan en welke prioriteiten zij daarin zien. Aan de hand van de reacties, per mail en telefoon, is een concept wijkprogramma opgesteld. Dit is verspreid in de wijk, waarbij is aangegeven dat we met de platforms in overleg zouden gaan om het programma per wijk nader uit te werken. Met de platforms van Rijkerswoerd en Vredenburg is overleg geweest om de gebiedsbrede actiepunten te verfijnen naar de verschillende wijken. Daarmee is het wijkprogramma definitief. Het gesprek met Kronenburg moet nog plaatsvinden. Het wachten is op een uitspraak van de raad over het ontwikkelperspectief in Kronenburg. Het resultaat is een overkoepelend wijkprogramma met daaronder een meer gedetailleerd programma per wijk.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2021		Rekening	
	2020	Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	26.734	24.969	24.924	23.316	1.608
Baten	1.265	1.123	1.194	1.257	63
Saldo lasten en baten	-25.469	-23.846	-23.729	-22.058	1.671
Toevoegingen aan reserves	681	60	239	328	-88
Onttrekkingen aan reserves	243	12	564	470	-94
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-438	-48	325	142	-182
Gerealiseerd resultaat	-25.908	-23.893	-23.405	-21.916	1.489

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Thema	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/ BR
Lasten		1.497	V				
Sociale wijkteams							
Jeugd /Jeugdzorg	Gezondheid	764	V	Jeugdzorg (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Zorg	Gezondheid	178	V	Doelgroepenvervoer (Zie wijken algemeen)	J	I	AR
Zorg	Gezondheid	139	V	WMO Begeleiding (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Zorg	Gezondheid	53	V	Huishoudelijke ondersteuning (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Zorg	Gezondheid	-80	N	Beschermde wonen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Teams Leefomgeving							
Wijksturing en Wijkzaken	Bedrijfsvoering	160	V	TLO lasten (Wijkspecifiek)	N	I	BR
Zorg	Gezondheid	147	V	Ontmoeten & vergroenen Kronenburg (Wijkspecifiek)	N	I	BR
Schulddienstverlening	Kansengelijkheid	98	V	Schulddienstverlening (zie wijken algemeen)	N	I	BR
Groen	Openbare ruimte	74	V	Programma groot onderhoud Groen (zie wijken algemeen)	N	I	BR
Armoedebelief	Kansengelijkheid	53	V	Armoederegelingen & TONK (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Bedrijfsvoering	Bedrijfsvoering	51	V	Beleids capaciteit (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)			V	Onderwijsbeleid (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Welzijn	Kansengelijkheid Meedoen	39	V	Preventief jeugd beleid, ondersteuning jeugd w. (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Openbare ruimte	Openbare ruimte	21	V	Programma groot onderhoud spelen (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	Wonen	-2	N	MFC (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Wijksturing en Wijkzaken	Bedrijfsvoering	-8	N	TLO huisvestingslasten (Zie wijken algemeen)	N	I	AR
Sport	Gezondheid	-71	N	Beheer objecten in gebruik voor sport (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Welzijn	Meedoen	-152	N	Ontmoeten & vergroenen Kronenburg	N	I	BR
Baten		47	V				
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Sport	Gezondheid	47	V	Beheer objecten in gebruik voor sport (zie Wijken algemeen)	N	I	AR
Toevoegingen aan reserves		-69	N				
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Wonen	Openbare ruimte	-12	N	Onderhoud spelen (zie wijken algemeen)	N	I	BR
Groen	Openbare ruimte	-57	N	Onderhoud groen en bomen (zie wijken algemeen)	N	I	BR

Onttrekkingen aan reserves		-125	N				
Sociale wijkteams							
Teams Leefomgeving							
Inclusie	Meedoen	15	N	Burgerkracht (Zie wijken algemeen)	N	I	BR
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	Openbare ruimte	4	N	Programma's groot onderhoud wegen, groen ,bomen en spelen 2021	N	I	BR
Zorg	Gezondheid	-144	N	Ontmoeten & vergroenen Kronenburg (Wijkspecifiek)	N	I	BR

Ontmoeten & vergroenen Kronenburg

De negatieve afwijking op de lasten bij Welzijn (€ 152.000) valt weg tegen de positieve afwijking op de lasten van Zorg. Beide afwijkingen hebben betrekking op ontmoeten & vergroenen Kronenburg. De positieve afwijking op de onttrekking bij Zorg loopt weg tegen de meegenomen Niet bestede middelen in 2021 Bij Welzijn die hun aanwending in 2022 gaan krijgen. Dit is geen gevolg van bewust beleid. Veel meer dat er bij het overhevelen van de Niet bestede middelen een keuze wordt gemaakt voor één portefeuille, terwijl de daadwerkelijke kosten betrekking kunnen hebben op verschillende portefeuilles.

TLO Lasten

Mede als gevolg van de maatregelen op Corona waren er voor sommige activiteiten minder middelen nodig, dan in 2020 ingecalculeerd (via de Niet bestede middelen). Dit geeft een voordeel op de lasten van € 119.000. De overige € 41.000 is een voordeel die is ontstaan op de loonkosten van TLO RKV.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers opgenomen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

- St. Rijnstad
- Sportbedrijf Arnhem BV
- St. Welzijn Ouderen Arnhem
- St. Pas
- Kinderopvang SKAR BV

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Stad

De diverse taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is en die op stedelijk niveau plaatsvinden, zijn opgenomen in 13 stedelijke programma's:

- S00 Bestuur, dienstverlening en financiën
- S01 Veiligheid
- S02 Bereikbaarheid
- S03 Economie
- S04 Onderwijs
- S05 Cultuur
- S06 Participatie en armoedebestrijding
- S07 Zorg
- S08 Welzijn en inclusie
- S09 Gezondheid en sport
- S10 Klimaat en energie
- S11 Ruimtelijke ontwikkeling
- S12 Wonen en leefomgeving

Bestuur, dienstverlening en financiën

Wat we ook doen, we doen het voor onze inwoners, voor onze bedrijven. Voor mensen die de stad bezoeken. Het is niet meer dan logisch dan dat we bij het verwezenlijken van onze ambities zoveel mogelijk de samenwerking zoeken. Met inwoners en bedrijven en met de regio Arnhem-Nijmegen. De wereld houdt immers niet op bij de gemeentegrens. We willen goed bereikbaar zijn. Dat betekent niet alleen een gastvrij stadhuis, maar ook goede digitale dienstverlening, zodat mensen zoveel mogelijk en makkelijk op afstand dingen kunnen regelen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities	Doelen	Inspanningen
----------	--------	--------------

Arnhem is een dienstverlenende en herkenbare netwerkgemeente, die open staat voor maatschappelijke initiatieven in het publieke domein zowel vanuit de stad als vanuit de wijken

Samen met de stad - Arnhem heeft een transparant, democratisch bestuur dat zich richt op samenwerking met inwoners en bedrijven

Zie voor een toelichting de inspanningen 'Rekenkamer: uitvoeren onderzoeksprogramma' en 'College: Vroegtijdig in gesprek gaan met de raad, bewoners en verschillende partijen'.

Rekenkamer: Uitvoeren onderzoeksprogramma

De rekenkamer heeft in 2021 de onderzoeken naar meldingen openbare ruimte, corona-steun-maatregelen, de rol van de raad bij Van Wijken weten en ondermijning afgerond. Van deze onderzoeken zijn corona steunmaatregelen en ondermijning in 2021 behandeld in de raad. Het onderzoek meldingen openbare ruimte betreft een rekenkamerbrief en wordt niet behandeld in de raad tenzij de raad dit onderwerp zelf agendeert. Het onderzoek Van Wijken weten wordt mogelijk in 2022 behandeld door de raad samen met de evaluatie van het college.

Afgelopen jaar is de rekenkamer een onderzoek gestart naar het daklozenbeleid.

De onderzoeken naar onderwijshuisvesting en het daklozenbeleid worden naar verwachting in het eerste kwartaal van 2022 aan de raad aangeboden.

Het opstarten van de onderzoeken naar armoede en communicatie met burgers stonden in het onderzoeksprogramma voor 2021 genoemd. Het onderzoek naar armoede wordt doorgeschoven naar 2022. Een onderzoek naar communicatie met burgers blijft op de longlist staan

Naast het uitvoeren van reguliere onderzoeken heeft de rekenkamer een pilot gefaciliteerd op verzoek van twee raadsleden. Deze pilot betrof de methode Duisenberg en had als doel om de controlerende macht van raadsleden te vergroten. De rekenkamer heeft hiervoor externe onderzoekscapaciteit aangetrokken en het initiatief bekostigd.

De rekenkamer heeft met het oog op de komende gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 besloten om geen rondje langs de fracties te maken, maar met de nieuwe raad in contact te treden over onderwerpen voor het onderzoeksprogramma 2022-2023.

College: Vroegtijdig in gesprek gaan met de raad, bewoners en verschillende partijen

Naar aanleiding van het projectplan van de raads werkgroep (Aan de slag met burgerparticipatie), ervaringen van inwoners en ambtenaren is er een actieprogramma 'Samen maken we Arnhem' opgesteld. Het doel hiervan is om met elkaar, ambtenaren, raad, college en inwoners, verder op orde te komen en een goede basis te leggen. De focus van het actieprogramma 'Samen maken we Arnhem' ligt op inhoud, proces en het omkeren van rollen binnen burgerparticipatie. Algemeen geldt dat het proces van burgerparticipatie centraal staat en niet systemen en regels.

Om op orde te komen, zijn er twee handreikingen ontwikkeld: Handreiking betrek de buurt bij uw bouwplan (een werkwijze voor burgers en bouwontwikkelaars) en een Arnhems Stappenplan Participatie. De eerste handreiking is eind 2021 door het college vastgesteld, de tweede handreiking volgt begin 2022. Beide handreikingen zijn een hulpmiddel om het participatieproces in te richten en te werken aan verwachtingsmanagement. Corona heeft ook dit jaar invloed gehad op de wijze waarop er met inwoners en ondernemers in gesprek kon worden gegaan.

Samen met de regio - Arnhem speelt een relevante en betekenisvolle rol in de regionale, landelijke en grensoverschrijdende netwerken

Arnhem heeft in 2021 een actieve rol gespeeld in de Groene Metropoolregio (GMR), samen met Nijmegen en 16 andere regiogemeenten. De gemeenten werken binnen de GMR aan maatschappelijke opgaven op het gebied van duurzaamheid en circulariteit, binnensteden, wonen en ruimte, bereikbaarheid, economie en werkgelegenheid, cultuur en erfgoed, en toerisme. De gemeenten werken vanuit een gezamenlijke visie en aan de hand van een regionale agenda waarvan jaarlijks een nieuwe editie verschijnt. Ook in de landelijke netwerken G40, VNG en in de Euregionale samenwerking (Euregio en 100.000+ stedennetwerk) heeft Arnhem een actieve rol gespeeld.

Arnhem draagt in 2021 bij aan het proces versterking regio Arnhem-Nijmegen

Er zit nieuwe energie in de regio. De Groene Metropoolregio is op 1 januari 2021 als Gemeenschappelijke Regeling van start gegaan als opvolger van het Gemeenschappelijk Orgaan regio Arnhem-Nijmegen. In het opbouwjaar 2021 is veel werk verricht. Met de zeer beperkte (gemeentelijke) middelen die in dit eerste jaar beschikbaar waren, is vol overgave bestuurlijk en ambtelijk gewerkt aan vijf integrale opgaven: Verbonden regio, Productieve regio, Circulaire regio, Ontspannen regio en Groene groeiregio. Als een van de twee grote steden in de regio heeft Arnhem hier nadrukkelijk aan bij gedragen, onder andere via de burgemeester in het Algemeen Bestuur en vier portefeuillehouders in de verschillende bestuurlijke teams.

De 18 regiogemeenten willen met de nieuwe versterkte regio krachtiger samen werken aan de grote maatschappelijke opgaven. Onze regio groeit door toenemende inwoneraantallen, waarbij tegelijkertijd kwalitatieve welvaartsontwikkeling achterblijft. Veel opgaven en ambities vragen om een bovenlokale aanpak. Er is gezamenlijke inzet nodig om iedereen werk en huisvesting te kunnen bieden en tegelijkertijd de regio bereikbaar te houden; de regio duurzaam, energieneutraal en circulair te maken en de kwaliteit van de leefomgeving te behouden en te versterken. Een samenhangende regionale agenda die met een grotere overtuigingskracht wordt uitgedragen, moet de regio bovendien in staat stellen om beter samen te werken met provincie, Rijk en Europa en slimme allianties aan te gaan met partners in de samenleving.

Veel projecten en activiteiten op het gebied van mobiliteit, economie en duurzaamheid vanuit de oude samenwerking (Gemeenschappelijk Orgaan) zijn voortgezet, en er zijn nieuwe domeinen toegevoegd: onder andere cultuur en erfgoed en de ruimtelijke opgaven op het gebied van wonen en natuur.

Vanuit de opgave Productieve regio is samen met The Economic Board (TEB), de provincie en vele stakeholders een concept Human Capital Agenda (HCA) opgesteld. Daarmee bundelen we krachten om de uitdaging rondom de krapte in de arbeidsmarkt aan te gaan. Besluitvorming over de HCA vindt in 2022 plaats. In mei 2021 is het gewijzigde Regionaal Programma Werklocaties vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

Het afgelopen jaar is veel energie gestoken in de versterking van de samenwerking met The Economic Board (TEB). Dit heeft als resultaat dat de uitvoering van enkele speerpunten uit de regionale agenda 2022 bij TEB ligt. Het is belangrijk, ook gelet op de subsidierelatie van de GMR met TEB te blijven investeren in wederzijds vertrouwen en een constructieve samenwerking. Samen met de provincie Gelderland en TEB is in 2021 gewerkt aan een Bestuursakkoord met een gezamenlijke investeringsagenda. Het akkoord is getekend en het (bestuurlijk) gebiedsoverleg is gestart. De volgende stap is dat de gedeelde ambities concreet worden in initiatieven en projectideeën en vervolgens landen in de gezamenlijke investeringsagenda.

Belangrijke mijlpaal vanuit Circulaire regio was het vaststellen van de Regionale energiestrategie (RES) door alle partners. Verder zijn er nieuwe stappen gezet voor het 'Lifeport Circular Lab', een netwerk van proeftuinen rond circulaire regionale opgaven en is toegewerkt naar een kennisagenda voor circulariteit en klimaatadaptatie in de regio. Ons Koele Netwerk (klimaatadaptatie) in centrum was één van de pilots daarvoor. In het speerpunt circulaire bouw en infrastructuur is inmiddels de circulaire impactladder die de circulaire doelen uit de woondeal uitwerkt, bijna afgerond. Vanaf 2025 moet er 25% circulair gebouwd worden in onze regio, vanaf 2030 al 50%.

In de opgave Groene groeiregio stond de verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley centraal. Onder het motto 'Meer landschap meer stad' moet deze strategie voorzien in een flinke groei van het aantal woningen in de regio en tegelijkertijd de regio groen en bereikbaar te houden. De gemeenteraden zijn via een consultatieronde bij dit proces betrokken. In de aanloop naar een Verstedelijkingsakkoord met het Rijk, is er een start gemaakt met zes gebiedsuitwerkingen, waarvan spoorzone Arnhem-Oost er een van is. Mede dankzij de Woondeal Arnhem-Nijmegen is voor circa € 28 miljoen Woningbouwimpulsgelden toegekend aan vijf grote ontwikkelprojecten in de regio Arnhem Nijmegen voor de bouw van 4.909 woningen.

Vanuit de opgave Verbonden regio wordt onder meer gewerkt aan het bereikbaar houden van de regio. De verbetering van de A12-spoorcorridor is hier ook in 2021 weer een belangrijk lobbydossier geweest. In 2021 heeft het Rijk een proces opgestart om de spoorcorridor A12 (Utrecht-Arnhem-Duitse grens) op te pakken. Met investeringen in het spoor houden we de regio Arnhem-Nijmegen groen, leefbaar, schoon en bereikbaar. De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen vraagt om een verbetering van de A12-spoorcorridor: de spoorverbinding Randstad-Arnhem-Metropoolregio Rijn-Ruhr. De regio werkt hierop samen met de provincie en het Rijk. De regio heeft daarnaast onder andere zijn Regionaal Meerjaren Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid

(RMUV) vastgesteld op 1 december 2021. In deze agenda staan ruim 170 maatregelen die de komende jaren de verkeersveiligheid verbeteren in de 18 gemeenten van onze regio. Ook is een regionale agenda Mobiliteitshubs gepresenteerd die zich richt op het op korte termijn realiseren van een regionaal netwerk van 12 hubs.

In de opgave Ontspannen regio is onder meer een gezamenlijk handelingskader gemaakt voor de particuliere verhuur van vakantiewoningen, dat voor alle gemeenten bruikbaar is. Ook is samen met partners een plan gemaakt om in de hele regio een kwalitatief routesysteem voor fietsen en wandelen uit te rollen. Uitvoering zal lokaal gebeuren. Daarnaast hebben de wethouders van Cultuurregio 025 in goede onderlinge samenwerking en afstemming kaders vastgesteld voor de uitvoering van het Transformatievoorstel cultuur. Hiervoor stelt de provincie op regionaal niveau € 1,3 miljoen beschikbaar.

Arnhem werkt in netwerken van steden in Nederland en de Euregio én in belangenorganisaties als VNG en G40 samen aan beleidsafstemming en -beïnvloeding en draagt bij aan lobbydossiers richting het Rijk en Europa

Vanuit Arnhem nemen de wethouders Van Dellen, Bouwkamp en Louwers landelijk deel aan een commissie van de VNG. Daar komen de belangrijkste ontwikkelingen en (lobby)dossiers richting het Rijk aan de orde. Arnhem maakt onder andere deel uit van het bestuurlijk netwerk en de VNG-commissie Grensoverschrijdende Samenwerking. Vanuit Arnhem is een actieve bijdrage geleverd op het gebied van samenwerking met Duitse partners onder andere tijdens de coronapandemie. Er is vaak contact geweest met het GrensInfoPunt (GIP) in Kleef over de TOZO-regeling en steun voor ondernemers die grensoverschrijdend zaken doen. In de lobby naar Den Haag is samen opgetrokken om de VNG van informatie uit de grensregio te voorzien.

Arnhem is lid van de Euregio Rijn-Waal en neemt deel aan het samenwerkingsverband van 100.000+-steden. In 2021 is gewerkt aan het ontwikkelen van nieuwe projecten in het kader van de gezamenlijke duurzaamheidsagenda. Ook werd gestart met het opstellen van een grensoverschrijdend mobiliteitsplan. Vanuit de Euregio werd het samenwerkingsprogramma Interreg VI voor de periode 2021-2027 in Brussel ter goedkeuring ingediend. Het Intergemeentelijk Subsidiebureau wist bijna 15 miljoen euro aan externe subsidiemiddelen voor Arnhemse projecten aan te trekken.

Het G40 netwerk heeft, ondanks het feit dat fysieke bijeenkomsten in 2021 niet plaatsvonden, een belangrijke rol gehad in onze kennisuitwisseling. De doelen bleven overeind staan. Het netwerk biedt een breed platform voor kennisuitwisseling tussen de steden onderling en geeft ruimte aan kennisdeling met partners op de diverse beleidsterreinen van het netwerk. Het stedennetwerk zoekt zowel in de belangenbehartiging als in de kennisuitwisseling samenwerking met andere partijen, zoals de VNG, de G4, het IPO en Platform31. Arnhem werkte actief in onder andere de fysieke pijler mee aan het thema duurzaamheid. Ook in de sociale pijler deelt Arnhem de kennis over de werkwijze, onder andere op jeugdbeleid en het sociaal domein. Tenslotte zijn we in de pijler economie betrokken bij de onderwerpen Binnensteden, versterken MKB en Smart Cities.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Arnhem blijft zich inzetten voor verbetering van de (digitale) dienstverlening aan haar inwoners en ondernemers

Hoewel er het hele jaar aan de balies helaas vaker dan wenselijk hinder was van technische storingen, waardeerden de burgers de baliedienstverlening van Burgerzaken over 2021 gemiddeld met een 8,8. Er zijn voorbereidingen getroffen om de klanttevredenheid breder te gaan meten, ook voor andere dienstverleningskanalen. Dit wordt vanaf 2022 stapsgewijs uitgerold; het tempo hiervan is mede afhankelijk van de technische mogelijkheden in de Arnhemse context (meting van de klanttevredenheid over de telefonische dienstverlening wacht bijvoorbeeld op vervanging van de huidige telefooncentrale, die hierin meer mogelijkheden moet gaan bieden).

Zie in de toelichting hieronder bij de inspanning 'digitaliseren van het klantproces' welke activiteiten zijn uitgevoerd in het kader van de (digitalisering van de) dienstverlening.

Digitaliseren van het klantproces

Bij Burgerzaken lag de klantvraag in 2021 weer nagenoeg op het niveau van vóór corona. Er waren zo'n 10% meer geboorte- en overlijdensaangiften. Daarnaast was sprake van een duidelijke toename in het aantal naturalisatieverzoeken (+60%) en briefadresaanvragen (+75%). Er is stevig geïnvesteerd in opleiding en ontwikkeling van medewerkers om, met steeds meer en ingewikkelder wet- en regelgeving binnen het vakgebied, de kwaliteit van dienstverlening op peil te houden. Dit vertaalt zich in ruim voldoende en gestaag stijgende scores op de zogenaamde zelfevaluatie. Blijvend aandachtspunt is de borging van de informatieveiligheid. Zie hiervoor ook de paragraaf Bedrijfsvoering, onderdeel Informatie.

Verder is hard gewerkt aan verbetering en uitbreiding van de digitale dienstverlening van Burgerzaken. Met het afvalreferendum konden burgers voor het eerst digitaal ondersteuningsverklaringen indienen. Invoering van zogenaamde e-diensten voor bijvoorbeeld digitale aangifte van overlijden is door de technische complexiteit minder snel verlopen dan verwacht. Wel zijn intussen alle technische tests afgerond; in 2022 volgt nog een functionele testfase, waarna de eerste e-diensten dan toch live kunnen gaan. De uitrol hiervan zal meerdere jaren in beslag gaan nemen.

Behalve via het digitale kanaal en de post blijft het voor burgers ook mogelijk om alle burgerzaken aan de balie te regelen. De upgrade van het hiervoor gebruikte afspraken- en klantgeleidingssysteem is voorbereid en zal in 2022 worden ingevoerd.

De Klantenservice heeft in 2021 ruim 130.000 telefoontjes van bewoners, ondernemers en organisaties beantwoord. Ruim 80% handelt het team zelfstandig af, regelmatig met ruggespraak met de vakafdeling. Op weekbasis gaat het om 2500 telefoontjes en deze duren gemiddeld vier en een halve minuut. De Klantenservice is allround inzetbaar en werkt op alle gemeentelijke systemen die nodig zijn om bewoners adequaat van dienst te zijn.

In 2021 is gewerkt aan het optimaliseren van het dagelijks dashboard. Door inzicht te hebben in wanneer mensen bellen en waarover kan het personeel efficiënter ingezet worden. Piekbelastingen worden zoveel mogelijk opgevangen; de wachttijden zijn in de loop van 2021 gedaald en bedroeg in het laatste kwartaal gemiddeld 1 minuut en 43 seconden. Verder is er gewerkt aan de uitvoering van het Plan van aanpak Rekenkamer ten behoeve van een betere bereikbaarheid en klantvriendelijkheid. Het opzetten van een klanttevredenheidsonderzoek is voorbereid.

Ook zijn er nieuwe diensten toegevoegd in 2021, namelijk: de telefonische dienstverlening voor het Energieloket en de dienstverlening voor Ondernemen@arnhem.nl.

Innoveren met data

De monitor op Zorg Dichterbij is verder doorontwikkeld, er is voor Doorbraak naar werk een monitor vormgegeven en is er voor wijkveiligheid en dienstverlening een start gemaakt voor een monitor. Ook is er met het programma Mobiliteit een proces doorlopen om te komen tot meetbare doelen. Met de HAN is een convenant gesloten om samen te werken op het gebied van data-analyse, mixed reality en 3D en inclusie en diversiteit, om met meer continuïteit van samenwerking kennis te delen en ontwikkelen. Om informatiegestuurd werken duurzaam te borgen in de organisatie zijn analyseteams ingericht en is een team van data-ontwikkelaars opgezet. In de komende jaren zal de capaciteit en expertise uitgebreid moeten worden om informatiegestuurd werken duurzaam op te zetten en te borgen binnen de organisatie.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Een inclusieve organisatie

De verandermanager Diversiteit & Inclusie heeft, samen met de organisatie, een uitvoeringsplan geschreven. Hierin staan verschillende acties benoemd die van belang zijn om opgepakt te worden om dichterbij onze gestelde ambitie te komen. Ook worden er diverse zaken benoemd die reeds gebeuren.

Bewust worden

Er zijn lab-dagen georganiseerd om op te halen wat er reeds gebeurd op het onderwerp, maar ook om op te halen wat er nog zou moeten gebeuren om dichterbij onze ambitie te komen. Wervingsprocedures worden anders ingezet dan in het verleden. Dit om meer inclusieve trajecten te doorlopen, met als resultaat te komen tot meer diversiteit in het personeelsbestand.

Aantrekken nieuw personeel

De werkvoorarnhem website wordt steeds beter gevonden. We zijn nu bezig met een doorontwikkeling van de website. We hebben een bijeenkomst georganiseerd waarin we input hebben gekregen van mensen uit verschillende doelgroepen (niet westers, visuele beperking), omdat we streven naar een inclusieve werkvoorarnhemsite. We zijn voornemens om het komende half jaar de website verder te optimaliseren en nog veel meer in te zetten op foto en video.

Daarnaast zijn we bezig met het maken van een social media strategie zodat we een nog breder publiek bereiken.

We werken sinds 6 maanden ook veel meer met vacaturevideo's en LinkedIn. We zien dat er een toename is van sollicitanten en de diversiteit hiervan.

Instroom jongeren

De afgelopen periode hebben we kritisch gekeken naar bijvoorbeeld ons traineeprogramma. Dit met als doel om het goede ervan te kunnen doorontwikkelen, en verder te kunnen verbreden.

Arnhem: dienstverlenend en herkenbaar - Flexibele werkomgeving voor personeel

Het programma hybride werken is in 2021 verder doorontwikkeld en zal de komende jaren nog top of mind zijn. In 2021 is een groot aantal vergaderruimten ingericht met goede audiovisuele faciliteiten, waardoor vergaderen in fysieke vorm in combinatie met betrokkenen op afstand goed mogelijk is. Verder is een aantal oefenruimten ingericht om te toetsen of de nieuwe werkplekken aan de behoeften voldoen. Door de nieuwe lockdown zullen de resultaten pas in 2022 duidelijk worden.

Er is ook een week van het hybride werken georganiseerd in oktober om de medewerkers kennis te laten maken met meerdere aspecten van het hybride werken, zoals bijvoorbeeld hoe vergader je hybride; welke tools kun je gebruiken en welke tips zijn er voor thuiswerken.

In 2021 is gestart met de aanbesteding van het thuismeubilair, dit zal doorlopen tot in 2022.

In de CAO-Gemeenten, die in 2021 is afgesloten, is een thuiswerkvergoeding afgesproken voor de dagen dat de medewerker thuiswerkt.

Modernisering van de digitale werkplek

Het nieuwe intranet is uitgerold, de mogelijkheden voor online samenwerking in OneDrive zijn uitgerold en de eerste samenwerkingen in Teams met bestandsdeling zijn gestart. Het vervolg wordt nu voorbereid, inclusief het migreren van de afdelingsmappen naar SharePoint en Teams.

[Afhandeling amendementen en moties Begroting 2021](#)

[20M240g Inclusie in relatie tot autisme binnen de gemeentelijke organisatie](#)

Het behoeftenonderzoek is afgerond en gepresenteerd. De bevindingen die naar voren zijn gekomen bij de zoektocht naar (autisme-)ambassadeurs nemen we mee bij de stappen die we zetten naar een diverse en inclusieve organisatie. In het uitvoeringsplan diverse en inclusieve organisatie worden de specifieke aandachtspunten en acties geconcretiseerd. Deze motie is inmiddels afgedaan met een [raadsbrief van 21 december 2021](#)

[20M246 Openbare sollicitatieprocedures openstellen](#)

In verband met de Tijdelijke wet verkiezingen COVID-19 zijn voorafgaand aan de Tweede Kamerverkiezingen drie extra plaatsvervangend leden benoemd voor het hoofdstembureau van Kieskring Arnhem. Zij zijn geworven via een openbare procedure via Gelderlander, Arnhemse Koerier en website.

[20M255 Anticyclisch investeren, anticyclisch sparen](#)

Deze motie is met een raadsbrief 'anticyclisch investeren Arnhemse Herstelagenda Coronacrisis' d.d. 27-10-2020 afgedaan.

[20M274 Arnhems subsidieregister](#)

Het subsidieregister over 2020 is gepubliceerd op <https://opendata.arnhem.nl/documents/Arnhem::subsidieregister-2020/about>. Het register betreft een dump van de data die gebruikt zijn voor de paragraaf Subsidies in de jaarstukken. Ten opzichte van de informatie in de jaarstukken is het register echter meer op detailniveau, bijvoorbeeld inclusief projectcode en kostenplaats. Naar het subsidieregister wordt verwezen in de paragraaf subsidies in de begroting en jaarstukken.

[20M276 Een overzichtelijke begroting in de media](#)

Bij de Begroting 2022 is een infographic opgesteld en deze is in de Arnhemse Koerier gepubliceerd.

[20M277 Voortaan wel meetbare doelen](#)

In de Perspectiefnota is in de bijlage een lijst met indicatoren opgenomen. Voor de zomer heeft de gemeenteraad een brief ontvangen met het vervolg in de aanpak. In de Begroting 2022 is een verdere invulling gegeven aan deze motie. Het verbeteren en vergroten van meetbare doelen zal ook in de komende periode nog aandacht krijgen.

[20M296 Zorgen dat iedereen veilig kan stemmen](#)

Deze motie zag op een brede inzet en openstelling van gebouwen in de stad als stemlokaal voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2021, deze coronaproof in te richten en optimaal toegankelijk te maken voor mensen met een fysieke beperking, ook voor vervroegd stemmen. Men verzocht om een overzicht. Deze motie is afgehandeld.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2021		Rekening	
	2020	Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	92.532	85.575	89.669	96.891	-7.222
Baten	518.807	482.692	526.029	532.966	6.938
Saldo lasten en baten	426.275	397.116	436.360	436.075	-284
Toevoegingen aan reserves	37.858	13.478	38.549	42.181	-3.632
Onttrekkingen aan reserves	18.321	20.549	28.088	27.972	-116
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-19.536	7.071	-10.460	-14.209	-3.748
Gerealiseerd resultaat	406.739	404.187	425.899	421.867	-4.032

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/ BR
Lasten	-6.082	N				
Regionale samenwerking	975	V	Go Arnhem Nijmegen City Region	N	I	AR
Financiën	727	V	Vaste financiering	N	I	AR
Financiën	548	V	Vlottende financiering	N	I	AR
Financiën	442	V	voordeel nota budgetoverheveling 2020	N	I	AR
Bedrijfsvoering	293	V	Vastgoedmanagement - onderhoud	N	I	AR
Bedrijfsvoering	281	V	Vastgoedmanagement - energie en beheer wagenpark	J	I	AR
Financiën	-181	N	Voorlopige aanslag vpb 2016	N	I	AR
Automatisering	-253	N	Automatisering GEO	N	I	AR
Personeel en Organisatie	-276	N	Beleidscapaciteit	N	S	AR
Personeel en Organisatie	-320	N	Saldo Inhuurbalie	N	I	AR
Regionale samenwerking	-450	N	Versterkingsproces Regio	N	I	AR
Automatisering	-554	N	Automatisering digitale overheid	N	I	AR
Financiën	-818	N	Resultaat op OZB	N	I	AR
Automatisering	-1.400	N	De Connectie	N	I	AR
Financiën	-1.550	N	Correctie BTW Compensatiefonds 2015-2019	N	I	AR
Financiën	-1.570	N	Nog te betalen loonkosten n.a.v Principe-akkoord CAO	N	I	AR
Regionale samenwerking	-1.976	N	Groene Metropool	N	I	AR
Baten	6.657	V				
Financiën	3.876	V	Gemeentefonds: nieuwe DU/IU/taakmutaties voor inzet op andere programma's	N	I	BR
Regionale samenwerking	2.196	V	Groene Metropool	N	I	AR
Financiën	1.450	V	Correctie BTW Compensatiefonds 2015-2019	N	I	AR
Financiën	824	V	Gemeentefonds: actualisatie uitkeringsfactor en maatstaven, ruimte onder plafond BTW-compensatiefonds, DU/IU/taakmutaties ten laste van algemene middelen	N	I	AR
Automatisering	409	V	Automatisering Digitale Overheid	N	I	AR
Regionale samenwerking	355	V	Versterkingsproces Regio	N	I	AR
Financiën	179	V	Resultaat op OZB	N	I	AR
Personeel en Organisatie	131	V	Saldo Inhuurbalie	N	I	AR
Financiën	-50	N	Vlottende financiering	N	I	AR
Financiën	-135	N	Vaste financiering	N	I	AR
Bedrijfsvoering	-479	N	Niet gerealiseerde rendabele uren	N	S	AR
Automatisering	-850	N	Interne doorbelastingen en niet gerealiseerde opbrengsten	N	I	AR
Regionale samenwerking	-1.249	N	Go Arnhem Nijmegen City Region	N	I	AR
Toevoegingen aan reserves	-3.876	N				
Financiën	-3.876	N	Niet begrote DU/IU/taakmutaties tbv besteding in 2022	N	I	BR
Ottrekkingen aan reserves	-176	N				
Bedrijfsvoering	-176	N	Vastgoedmanagement - onderhoud	N	I	BR

GO Arnhem Nijmegen City Region

Het nadeel van € 173.000 bestaat uit een voordeel van € 975.000 op de lasten en een nadeel van € 1.25 miljoen op de baten. Op 16 december 2020 (zaaknr 507251) heeft de raad ingestemd met het voorstel om het GO Arnhem-Nijmegen in te trekken, wegens de vorming van De Groene Metropoolregio. De Groene Metropoolregio voert haar eigen administratie, waardoor de betreffende lasten en baten uit de begroting van Arnhem gehaald zijn. Echter, in 2021 voerde gemeente Arnhem tot 1 oktober nog de administratie uit voor de regionale samenwerking, zowel voor GO Arnhem Nijmegen als haar opvolger De Groene Metropoolregio. De afname van baten en lasten in de begroting is niet volledig correct verwerkt, waardoor de werkelijke daling van lasten en baten per saldo tot een tekort heeft geleid. Vanaf 2022 zal dit gecorrigeerd worden.

Resultaat op vlottende en vaste financiering

Vlottende financiering:

Het resultaat op de vlottende financiering van € 498.000 wordt verklaard door het feit dat de gemeente Arnhem in 2021 geen gebruik heeft gemaakt van vlottende financiering. De hiervoor begrote kosten zijn niet gemaakt.

Vaste financiering:

In de vaste financiering is een voordeel gerealiseerd ten opzichte van de begroting van € 592.000 omdat geen nieuwe leningen zijn aangetrokken, waarvoor dus ook niet de begrote rente kan worden verantwoord. Er zijn minder rentekosten gemaakt dan begroot.

Voordeel posten nota budgetoverheveling 2020

Het ontstane voordeel van € 0,44 miljoen wordt verklaard doordat posten uit de nota budgetoverheveling 2020 uiteindelijk niet zijn overgeheveld van 2020 naar 2021, terwijl daarmee in de begroting wél rekening was gehouden. Deze bestedingen konden alsnog in 2020 worden gedaan in plaats van in 2021 zoals was begroot.

Vastgoedmanagement

Onderhoud en energie kantoorhuisvesting.

In afwachting van besluitvorming over de huisvestingsplannen wordt terughoudend omgegaan met onderhoud aan het stadhuis. Er is minder uitgevoerd dan in het meerjarenonderhoudsplan is opgenomen. Daarnaast is ook een deel van het onderhoud dat wel noodzakelijk is maar niet uitgevoerd kon worden, doorgeschoven naar 2022. Dit geeft een voordeel van € 293.000 op de lasten met daar tegenover een lagere onttrekking uit de BR Onderhoud van € 176.000. Voor een deel is hierbij sprake van een verschuiving van kosten naar 2022.

Door een zachte winter enerzijds en doordat als gevolg van corona meer thuis wordt gewerkt anderzijds, vallen de energiekosten € 100.000 lager uit. Tevens is er minder gebruik gemaakt van het wagenpark voor zowel het college van B&W als van de overige voertuigen. Dit is grotendeels het gevolg van corona. Dit geeft een incidenteel voordeel op onderhoud, brandstof en inhuur van diensten van in totaal € 170.000.

Voorlopige aanslag VPB 2016

Op landelijk niveau is het vraagstuk ontstaan of er vennootschapsbelasting betaald moet worden over opbrengsten die verband houden met reclame in de openbare ruimte. Hiervoor is in de jaarrekening 2020 reeds een risico opgenomen. In 2021 is er nog geen uitsluitsel gekomen over deze kwestie. Echter, voor het jaar 2016 moest in 2021 een aangifte gedaan worden. Voorzichtigheidshalve zijn hierin de reclameopbrengsten meegenomen en is direct een pro-forma bezwaar ingediend.

Geografisch informatie systeem

Binnen het Geografisch Informatie Systeem (GIS) is in 2021, als gevolg van corona, intensiever ingezet op het 'werken op afstand'. Dit betekende hogere kosten ten opzichte van de begroting van € 0,25 miljoen.

Beleids capaciteit

Het nadelige resultaat Strategie, Beleid en Regie (SBR) op programma S00 bedraagt € 276.000. Dit wordt veroorzaakt door nadeel op de salariskosten. Hier staat een voordeel in de salariskosten in de wijken tegenover van € 390.000. Voor correcte beeldvorming moeten beide afwijkingen in samenhang worden beschouwd.

Inhuur balie

Vanaf het tweede kwartaal van 2020 is het inhuurproces gecentraliseerd binnen de gemeente Arnhem. Dit betekent dat professionals met de daarbij behorende systemen (Netive) binnen de gemeente zijn gevestigd. De kosten zijn

€ 0,32 miljoen hoger dan begroot. Dit heeft te maken met inzet van inhuurkrachten als gevolg van extra inzet en vervanging van ziekte en door hogere kosten aan het inhuursysteem Netive. De inhuurbalie voert ook werkzaamheden uit voor de Connectie, waarbij de afspraak is dat deze partij 40% van de kosten voor rekening neemt. Dit betekent ook hogere baten dan begroot van € 0,13 miljoen in 2021.

Versterkingsproces regio

met behulp van de provincie heeft de gemeente Arnhem samen met andere partners hard gewerkt aan het versterkingsproces van de regionale samenwerking. In 2021 zijn er zowel meer kosten gemaakt dan voorzien bij de begroting, als meer baten vanuit o.a. de provincie hiervoor ontvangen.

Innovatiebudget digitale overheid

In het project ID-Contract wordt voortgebouwd op de Proof of Concept ID-bellen van de gemeenten Arnhem, Nijmegen en Drechtsteden. Binnen dit project is een prototype ontwikkeld om geauthenticeerd te bellen. Dit prototype is op beperkte schaal met gebruikers gevalideerd. Samen met de Belastingdienst, de Sociale Verzekeringsbank, Digicampus, de HAN en Radboud Universiteit wordt in dit project onderzocht onder welke voorwaarden inwoners op een betrouwbare manier en inclusieve wijze zich kunnen authenticeren waar dat momenteel slecht of niet mogelijk is.

Dit project is meerjarig van aard en wordt grotendeels vergoed door een subsidie vanuit het Rijk. Voor 2021 is er € 0,55 miljoen aan kosten gemaakt op dit project (nadeel lasten). Hiervan is € 0,41 miljoen vergoed vanuit het Rijk (voordeel baten).

Resultaat OZB

Het negatieve resultaat op OZB van € 0,82 miljoen is te verklaren door hogere lasten in verband met de financiële effecten van bezwaarafhandeling. Deze hogere lasten worden maar gedeeltelijk gecompenseerd door de opbrengsten OZB die bijna € 0,18 miljoen hoger uitvallen dan begroot.

De Connectie

Het nadelig resultaat wordt enerzijds veroorzaakt door afgesloten maat- en meerwerkovereenkomsten, die betrekking hebben op gemeentebrede opdrachten en projecten (0,5 miljoen). Anderzijds zijn de effecten van het Cao-akkoord en de aanpassing van de ABP-premies verwerkt in het resultaat (0,6 miljoen).

Correctie BTW compensatiefonds

In 2021 heeft een correctie voor het BTW compensatiefonds en BTW plaatsgevonden. Hierdoor heeft zowel een extra betaling als een teruggave plaats moeten vinden. Per saldo levert dit een nadeel op van +/- €100.000.

Nog te besteden middelen als gevolg van de nieuwe CAO's gemeenten

De VNG en de vakbonden zijn tot een akkoord gekomen. Daarmee zijn de afspraken uit het principeakkoord definitief gemaakt. De looptijd van de nieuwe CAO's is van 1 januari 2021 tot en met 1 januari 2023. De nieuwe afspraken hebben financiële gevolgen, waaronder stijging van salarissen en een eenmalige uitkering. Dit heeft geleid tot een extra kostenpost van € 1,57 miljoen in 2021.

Groene Metropool

Voor De Groene Metropoolregio is er in 2021 € 1,98 miljoen aan kosten gemaakt. Daar staat tegenover dat de participerende partijen een bijdrage hebben geleverd van in totaal 2,2 miljoen. Per saldo 0,22 miljoen voordeel. De Groene Metropoolregio (als opvolger van het GO Regio Arnhem Nijmegen) zit in 2021 nog in de begroting van de gemeente Arnhem, maar voert vanaf 1-10-2021 hun eigen administratie en maakt sindsdien geen onderdeel meer uit van de gemeentelijke begroting

Gemeentefonds

Het voordeel op het gemeentefonds ontstaat vanwege het feit dat de september- en decembercirculaires 2021 niet in de begroting zijn verwerkt. De begroting is gebaseerd op de meicirculaire 2021. Uit de september- en decembercirculaire 2021 ontstaan de volgende effecten:

- Als gevolg van wijzigingen in de uitkeringsfactor en actualisatie van de maatstaven ontstaat een voordeel van € 0,3 miljoen.
- In het kader van behoedzaamheid rekenen we eventuele ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds vooraf niet mee. Voor 2021 valt deze vrij en dit levert een voordeel van € 2,4 miljoen op.
- Nieuwe middelen in de vorm van decentralisatie-uitkeringen en taakmutaties voor het uitvoeren van diverse taken van in totaal € 3,9 miljoen. Een groot deel hiervan is in de decembercirculaire bekend gemaakt.

Hiervan wordt voorgesteld deze over te hevelen naar de programma's waarbinnen deze taken worden uitgevoerd ter dekking van de kosten vanaf 2022 (zie onder dotaties reserve).

- Wijzigingen in taakmutaties, decentralisatie- en integratie-uitkeringen die niet overgeheveld zijn naar het beleidsveld leveren een nadeel voor de algemene middelen op van € 1,9 miljoen. Hierin is de uitname van de Wet langdurige zorg (Wlz) van € 1,6 miljoen opgenomen. Op programma S07 Zorg ontstaat hierdoor een voordeel van eenzelfde omvang. Voor de jaren vanaf 2022 wordt de begroting van het beleidsveld hierop aangepast.
- Voor een aantal compensatiemaatregelen over 2021 is de exacte verdeling en daarmee het bedrag per gemeente nog niet bekend c.q. opgenomen, omdat bijvoorbeeld voor het bepalen van de definitieve compensatie van de inkomstenderving over 2021 de afspraak geldt dat dit in 2022 gebeurt op basis van de vastgestelde jaarrekeningcijfers 2021. Op basis van deze systematiek hebben we in 2021 (en 2022) nog geen toekenningsbeschikking gehad van een aanvullende financiële compensatie, en tevens kunnen we geen voldoende en nauwkeurige schatting van ons aandeel maken omdat wij geen inzicht hebben in de kosten en inkomstenderving van alle andere gemeenten. Op grond van deze gehanteerde overweging verwerken we deze compensatie in 2022.

Dotaties reserve als gevolg van resultaat gemeentefonds

In 2021 hebben negen niet begrote dotaties aan de reserves plaatsgevonden, als gevolg van het resultaat uit het gemeentefonds ter grootte van € 3.875.972:

1. In de decembercirculaire 2021 zijn middelen ontvangen voor het opvangen van de exploitatietekorten van de Sociale Werkbedrijven. Deze middelen worden ter gedeeltelijke dekking voor verlenging van het aanwijsbesluit van Scalabor gebruikt en in 2023 ingezet. Om die reden wordt het budget gereserveerd in de BR Taakmutaties GF/overloop.
2. In de decembercirculaire 2021 zijn middelen ontvangen in het kader van versterking dienstverlening gemeenten. In het rapport Ongekend onrecht van de Parlementaire Onderzoekingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) is toegelicht dat naast de hersteloperatie voor getroffen ouders en kinderen, ook maatregelen nodig zijn die structureel tot brede verbeteringen in beleid en uitvoering moeten leiden. Onderdeel hiervan is het versterken van de dienstverlening bij alle onderdelen van de overheid, waaronder de gemeenten. Deze middelen worden vanaf 2022 ingezet en om die reden gereserveerd in de BR Taakmutaties GF/overloop.
3. In de decembercirculaire 2021 zijn middelen ontvangen voor de kosten die gemeenten maken voor informatievoorziening in voorbereiding op het nieuwe inburgeringsstelsel en voor het ondersteunen van de zogenaamde Einde lening inburgeringsplichtig (ELIPs). Dit zijn inburgeraars die hun lening voor de inburgering (vrijwel) volledig hebben uitgeput, maar nog steeds inburgeringsplichtig zijn. Conform afspraak worden deze middelen gedoteerd aan de BR Inburgering, integratie en asiel voor dekking van de gemaakte kosten vanaf 2022.
4. In de decembercirculaire 2021 zijn middelen ontvangen voor de zogenaamde erfgoeddeal met als doel om de relatie tussen erfgoed en de inrichting van de leefomgeving te versterken. De kosten voor project renaissance Velperweg worden vanaf 2022 besteed en om die reden worden de middelen gedoteerd aan de BR Taakmutaties GF/overloop.
5. In de decembercirculaire 2021 zijn middelen ontvangen in het kader van het experiment gesloten coffeeshopketen, waarin Arnhem een van de deelnemende gemeenten is. De bijdrage houdt verband met het uitvoeren van deze extra werkzaamheden, zoals het uitvoeren van toezicht en handhaving. Deze middelen worden vanaf 2022 besteed en om die reden gereserveerd in de BR Taakmutaties GF/overloop.
6. In de decembercirculaire zijn middelen toegevoegd in het kader van de kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht. Besteding van deze middelen vindt in 2022 plaats en het budget wordt om die reden gereserveerd in de BR Taakmutaties GF/overloop.
7. In de septembercirculaire 2021 zijn middelen ontvangen voor de kosten van de handhaving van de quarantaineplicht in het kader van Covid-19. Conform afspraak worden deze middelen gedoteerd aan de BR Taakmutaties GF/overloop, zodat Arnhem en de regiogemeenten hieruit in 2022 de kosten kunnen dekken.
8. In de septembercirculaire 2021 zijn middelen ontvangen voor de kosten inzake de Europese richtlijn energieprestatie gebouwen. Besteding van deze middelen vindt plaats in 2022, om die reden vindt de dotatie aan de BR Taakmutaties GF/overloop plaats.
9. In de septembercirculaire 2021 zijn middelen ontvangen in het kader van uitvoering en implementatie van Breed offensief om meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te krijgen. Besteding van de middelen vindt in 2022 plaats en om die reden wordt dit budget gereserveerd in de BR Taakmutaties GF/overloop.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen uit dit programma opgenomen. Deze indicatoren zijn overgenomen uit de Begroting 2022.

Indicatoren programma					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Klanttevredenheid					
Eenheid: Cijfer					
Bron: KTO - Streefcijfer is minimaal 8, deze indicator wordt vanaf dit jaar voor het eerst gemeten.					
Toegankelijkheid stemlokalen					
Eenheid: Percentage					
Bron: Bureau Verkiezingen. Streefcijfer: 75% volledig toegankelijk / 0% niet toegankelijk voor mensen met een lichamelijke beperking. Deze indicator wordt vanaf dit jaar voor het eerst gemeten.					
Opkomst verkiezingen Tweede kamer	76,90				73,60
Eenheid: percentage					
Bron: Centraal stembureau. Streefcijfer: minimaal 49,6%. Afkortingen: Tweede Kamer (TK), gemeenteraad (GR), Provinciale staten (PS), waterschappen (WS) en Europees Parlement (EP).					
Opkomst verkiezingen Gemeente Raad		49,60			
Eenheid: percentage					
Bron: Centraal stembureau. Streefcijfer: minimaal 49,6%. Afkortingen: Tweede Kamer (TK), gemeenteraad (GR), Provinciale staten (PS), waterschappen (WS) en Europees Parlement (EP).					
Opkomst verkiezingen Provinciale Staten			50,70		
Eenheid: percentage					
Bron: Centraal stembureau. Streefcijfer: minimaal 49,6%. Afkortingen: Tweede Kamer (TK), gemeenteraad (GR), Provinciale staten (PS), waterschappen (WS) en Europees Parlement (EP).					
Opkomst verkiezingen Europees Parlement				39,20	
Eenheid: percentage					
Bron: Centraal stembureau. Streefcijfer: minimaal 49,6%. Afkortingen: Tweede Kamer (TK), gemeenteraad (GR), Provinciale staten (PS), waterschappen (WS) en Europees Parlement (EP).					
Opkomst verkiezingen Waterschappen				45,50	
Eenheid: percentage					
Bron: Centraal stembureau. Streefcijfer: minimaal 49,6%. Afkortingen: Tweede Kamer (TK), gemeenteraad (GR), Provinciale staten (PS), waterschappen (WS) en Europees Parlement (EP).					

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl).

BBV - Indicatoren					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Woonlasten éénpersoonshuishouden	704	695	700	707	694
Eenheid: Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.					
Bron: COELO, Groningen					
Woonlasten meerpersoonshuishouden	768	759	763	750	711
Eenheid: Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.					
Bron: COELO, Groningen					
WOZ-waarde woningen	175	187	204	217	239
Eenheid: De gemiddelde WOZ waarde van woningen x €1.000.					
Bron: CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken					
Formatie ambtelijk apparaat		5,90	5,80	5,80	6,10
Eenheid: Toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van eigen organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari. In fte per 1.000 inwoners.					
Bron: Eigen gegevens gemeente.					

Bezetting ambtelijk apparaat	5,80	5,70	5,90	6,10
Eenheid: Werkelijk aantal fte dat werkzaam is binnen eigen organisatie. In fte per 1.000 inwoners.				
Bron: Eigen gegevens gemeente				
Apparaatskosten per inwoner	646	490	490	406
Eenheid: De noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor het uitvoeren van de organisatorische taken.				
Bron: Eigen gegevens gemeente.				
Kosten inhuur externen als % van de loonsom	13	21	17	22,70
Eenheid: Inzet van uitzendkrachten, zzp'ers of detacheringsovereenkomsten in procenten.				
Bron: Eigen gegevens gemeente.				
Overhead % van totale lasten	7	5	9,50	9
Eenheid: Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces in procenten.				
Bron: Eigen gegevens gemeente				

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

BVO De Connectie
 DataLand
 Economic Board regio Arnhem-Nijmegen
 Euregio Rijn-Waal
 GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
 NV Bank Nederlandse Gemeenten
 Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

Regionale en andere bovenlokale lichamen

- Economic Board;
- Euregio Rijn-Waal.

Publieke dienstverlening

- Werkgroep Tegengaan Identiteitsfraude (WTI);
- Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA);
- Samenwerking met Vreemdelingenketen in de BRP-straat Zevenaar.

Subsidies

Er zijn geen partijen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Coalitieakkoord 2018-2022](#);
- [Evaluatie van de Rekenkamer Arnhem 2015](#);
- [Nota Arnhem, stad op de kaart in internationaal perspectief/Beleidskader voor internationaal beleid tot 2020](#);
- [MIRT Agenda stedelijk netwerk Arnhem Nijmegen](#);
- [Discussienotitie Regionale Samenwerking samen steviger en sterker](#);
- [Contourennotitie regio Arnhem-Nijmegen via raadsbrief d.d.21-01-2020](#);
- [Visie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen \(2020\)](#);
- [Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen \(2020\)](#);
- [Gemeenschappelijke regeling regio Arnhem-Nijmegen \(2020\)](#);
- Wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke regeling Arnhem-Nijmegen (2021);
- [Bedrijfsplan versterkte regio \(2020\)](#);
- [Beleid internationale betrekkingen \(2021\)](#).

Veiligheid

Veiligheid is de grond onder onze voeten en een basiswaarde om je te kunnen ontwikkelen. Iedereen moet in Arnhem prettig kunnen leven, wonen en werken en zich daarbij veilig kunnen voelen. Waar misdaad niet loont en criminaliteit en ondermijning geen kans maken. Arnhemmers moeten zich veilig voelen in hun wijk en buurt. Dit draagt bij aan sociale betrokkenheid en verheft de wijk. We zetten dus volop in op het aanpakken van criminaliteit als diefstal en overval. Ook in de digitale wereld neemt de criminaliteit toe: hacken, phishing, identiteitsfraude. Er ligt in Arnhem een forse opgave, want we scoren als het gaat om veiligheid simpelweg niet goed genoeg.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ook in het jaar 2021 had de coronacrisis ons nog volop in de greep. Vanuit het programma Veiligheid is, ter ondersteuning aan de leidende rol van onze burgemeester (in de stad en in de regio), volop aan de slag gegaan met alle maatregelen die nodig waren voor de stad, de regio en onze eigen organisatie. Uiteraard volgend op de landelijke crisismaatregelen van het kabinet. Een crisis die veel impact heeft op de samenleving waarbij we alle zeilen hebben moeten bijzetten om zo goed mogelijk, en met de juiste maatvoering, onze stad hier doorheen te loodsen. Het onvoorstelbare van deze crisis zat in de duur en de grilligheid van het verloop door de frequent terugkerende golven van besmettingen en de daaropvolgende aanvullende strikte maatregelen die toen weer getroffen moesten worden. De onrust en onvrede in de samenleving uitte zich in diverse demonstraties, acties en overlast van jongeren. Toezicht op de naleving van de afgekondigde maatregelen werd met begrip maar wel op een consequente en gepaste wijze uitgevoerd. Het positieve gedrag van inwoners, ondernemers en organisaties om zich te houden aan de richtlijnen heeft ertoe bijgedragen dat het treffen van strenge bestuurlijke maatregelen beperkt is gebleven. De toename van jeugdoverlast in diverse wijken heeft ertoe geleid dat er samen met de Teams Leefomgeving, de wijkagenten en de jongerenwerkers stevig op is ingezet. Met het oog op deze overlast is extra aandacht geschonken aan het veilig laten verlopen van de jaarwisseling.

De coronacrisis maakt ook dat deze van invloed is geweest op de gestelde ambitie en doelen in voortgang en verwachting. Desondanks zijn er forse stappen gezet om de veiligheid in de stad te verbeteren. Deze zijn hieronder weergegeven bij de verschillende doelen en inspanningen.

Ambities	Doelen	Inspanningen
----------	--------	--------------

Arnhem: een veilige stad!

Criminaliteit maakt geen kans

Het terugdringen van de omvang van het aantal delicten in Arnhem heeft onverminderd de volle aandacht gehad. In de lokale driehoek worden de veiligheidsincidenten periodiek besproken en wordt gestuurd op een effectieve aanpak. Door de pandemie is er een verandering te zien in de aard van de criminaliteit. Woninginbraken en zakkenrollen nemen af terwijl de digitale criminaliteit oprukt. Er wordt een norm gesteld door te handhaven. Bestuursrechtelijke maatregelen zijn getroffen waaronder het sluiten van panden en het intrekken van horecaverunningen in verband met het aantreffen van hennep, andere drugs en illegale prostitutie. Tegen ondermijnende criminaliteit wordt stevig opgetreden en worden barrières opgeworpen met het Interventieteam Ondermijning Arnhem. In preventieve zin door het regelmatig en structureel controleren van kwetsbare branches maar ook bij speciale integrale acties naar aanleiding van signalen en onderzoek. In het plan van aanpak Ondermijnende criminaliteit 2022-2026 wordt een brede aanpak voor de komende jaren uitgerold. Hierin zijn de bevindingen van het onderzoek in 2021 van de Rekenkamer naar Ondermijning in Arnhem verwerkt. De aanpak van Mensenhandel krijgt hierin eveneens aandacht. Ondermijnende drugscriminaliteit onder jeugdigen wordt met het project BOTOC aangepakt. We willen voorkomen dat jongeren afglijden in criminaliteit en hen een beter perspectief bieden in hun ontwikkeling. Het (landelijke) experiment gesloten coffeeshopketen, waaraan Arnhem deelneemt, is nog in de opstartfase en heeft vertraging opgelopen. Lokaal is er een projectplan opgesteld en gaan de lokale voorbereidingen door waaronder het opstellen van een nieuw coffeeshopbeleid dat past bij het experiment.

Omvang criminaliteit in verhouding tot centrumstad van 100.000+

In de lokale driehoek zijn de veiligheidsincidenten periodiek besproken en is gestuurd op een effectieve aanpak. De aandacht is vooral gericht op het voorkomen en oplossen van HIC-delicten (High Impact Crimes). De opmars van de digitale criminaliteit is voor de lokale driehoek aanleiding de aanpak te intensiveren. Cameratoezicht, waaronder de inzet van mobiel/tijdelijk cameratoezicht, is ingezet om de openbare orde te handhaven en incidenten en delicten te voorkomen of tijdig hierop te acteren. Eind 2021 is het aanwijzingsbesluit voor het gebruik van de camera's verlengd tot 01-01-2024. In 2021 is er veel aandacht geweest voor jeugdoverlast. Met name (dreigende) ongeregelheden op enkele hotspots (Geitenkamp, wijken nieuw-zuid, Malburgen, onderkade Rijn, park Sonsbeek) vroegen om tijdig en integrale inzet van vele partijen. Ook is aandacht geweest voor het veilig laten verlopen van de jaarwisseling met tijdelijk cameratoezicht op enkele geïnventariseerde hotspots.

De politiecijfers in 2021 laten op onderdelen schommelingen zien ten opzichte van 2020.

Afname en gelijk

- Aantal woninginbraken is 15% minder dan in 2020.
- Het totaal aan High Impact Crimes is gedaald met ca. 15%.
- Openlijk geweld, mishandeling, bedreiging en stalking zijn in 2021 min of meer gestabiliseerd.
- Het aantal incidenten inzake hard- en softdrugs blijft ongeveer gelijk.
- Na een de stijging in 2020 naar recordhoogte van overlastmeldingen over rondhangende jeugd, met name veroorzaakt door de coronamaatregelen, is deze in 2021 gestabiliseerd.
- Totaal van misdrijven 'ondermijning' (mensenhandel, drugshandel/afval drugslab, wapenhandel, witwassen) is na een stijging in de jaren 2019 en 2020 gestabiliseerd.

Toename

- Overlast van verwarde personen blijft ook in 2021 fors toenemen.
- Het aantal incidenten cybercrime in 2021 blijft stijgen ten opzichte van voorgaande jaren.

Misdaad mag niet lonen

Witwassen, drugshandel in welke vorm dan ook, illegaal gokken, mensenhandel en illegale prostitutie zijn vormen van criminaliteit die direct of indirect de openbare orde aantasten en de samenleving ontwrichten. In dat kader is er een norm gesteld. Zo heeft het Interventieteam Ondernijning Arnhem, onder regie van programma veiligheid en in samenwerking met diverse afdelingen van de gemeente (waaronder handhaving, de politie, de ODRA en andere relevante partners) integrale controle-acties uitgevoerd op voor ondernijning kwetsbare branches zoals massagesalons en sisha lounges. Voorts zijn twee bedrijventerreinen onder de loep genomen en gecontroleerd. Met de verruiming van het BIBOB-beleid eind 2020 en de aanstelling van een BIBOB-coördinator en BIBOB-onderzoeker in 2021 is een begin gemaakt met het strengere toezicht 'aan de poort' voor het verkrijgen van een horeca-vergunning. Zo zijn er vier aanvragen gestuurd naar het Landelijke Bureau BIBOB voor een advies. In twee gevallen heeft dit geleid tot een weigering. De andere zijn nog in onderzoek. In de strijd tegen drugsriminaliteit is bestuurlijk gehandhaafd door het zeven keer sluiten van een pand voor drie maanden en het geven van twintig waarschuwingen voor hennepwekerijen. Voor harddrugs zijn zeven panden voor drie maanden gesloten en vier waarschuwingen gegeven. In 2021 heeft de Rekenkamer onderzoek gedaan naar en aanbevelingen gedaan voor de aanpak van ondernijning in Arnhem. De uitkomst is meegenomen in het eind 2021 vastgestelde plan van aanpak Ondernijning 2022-2026. Hierin worden op verschillende domeinen interventies voorbereid en uitgevoerd. Onderdeel hiervan is mensenhandel. In 2021 is hiervoor aandacht geweest door het versterken van de samenwerking met de politie en OM en het verstevigen van de aanpak. Dit heeft inmiddels geleid tot het sluiten van een pand in verband met het aantreffen van illegale prostitutie. We zijn gastheer geweest van de expositie 'Open je ogen voor mensenhandel' van COMENSHA om de bewustwording bij de inwoners te verhogen. Om de digitale weerbaarheid tegen seksuele uitbuiting onder jongeren te vergroten is samen met de provincie een webinar georganiseerd. In het Veiligheidshuis is een screeningsoverleg Mensenhandel waarin signalen worden geduid en vervolgacties worden voorbereid.

Met het project BOTOC is een begin gemaakt met een offensief tegen drugsriminaliteit onder jeugdigen. Dit heeft in 2021 geleid tot de volgende acties:

- In de wijken Presikhaaf en Malburgen is gestart met het 'streetwise' toezicht van straatcoaches om jongerenoverlast te signaleren en daarop te acteren.
- Door jongerenwerkorganisaties Presikhaaf University (Presikhaaf) en AM Support (Malburgen) worden jongeren begeleid om een Persoonlijk Ontwikkel Plan (POP) op te stellen.
- Start "Prospect 4 Cash!" gericht op begeleiding van jongeren op zoek naar werk door jongerenwerk in samenwerking met een uitzendbureau.
- Prioritering in de Driehoek (overleg tussen Burgemeester, politie en OM) van de repressieve aanpak van drugsriminaliteit door jongeren onder het motto 'ingrijpen en aanpakken'. Hiervoor worden bestuursrechtelijke en strafrechtelijke instrumenten ingezet.

- Het inrichten en voorbereiden van het Preventie Interventie Team dat zich richt op het in een vroeg stadium signaleren van jonge kinderen met ernstige gedragsproblemen met als vindplaats de basisschool. Start en uitvoering is door corona doorgeschoven naar begin 2022.
- Knooppunt risicojeugd: In het Veiligheidshuis Arnhem is een pilot in voorbereiding gericht op een Persoons Gerichte Aanpak (PGA) op criminele jeugd en groepen.

Het (landelijke) experiment gesloten coffeeshopketen, waaraan Arnhem deelneemt, bevindt zich in de opstartfase en zal in 2022 verder tot uitvoering komen. In 2021 is wel de lokale voorbereiding gestart met het opstellen van een projectplan en de voorbereiding voor een nieuw coffeeshopbeleid dat past bij het experiment.

Online criminaliteit voorkomen

De gemeente Arnhem heeft het afgelopen jaar met de politie verkend hoe de samenwerking rondom het thema cybercrime verstevigd kan worden. De samenwerking wordt met name verstevigd rondom de preventieve kant van cybercriminaliteit. Bijvoorbeeld bij het inzetten van het multimedia lab, een gezamenlijke campagne en het verkennen van nieuwe gezamenlijk projecten rondom de kwetsbare doelgroepen. Om de bewustwording van de gevaren van cybercrime onder jongeren te vergroten, zijn de voorbereidingen getroffen om het project Join Hackshield te starten. Het project heeft als doel om de bewustwording van kinderen in de leeftijd 8 tot 12, als mede de bewustwording van hun ouders en grootouders, te vergroten. Het idee is dat de verschillende generaties van elkaar leren. Het project zal in 2022 starten en verder vorm aannemen, en zal zich in eerste instantie richten op de wijken waar men het meest kwetsbaar is om slachtoffer te worden van cybercriminaliteit.

Crisisbeheersing op orde

In 2021 stond de crisisbeheersing in het teken van de coronacrisis. Een crisis die een maximaal beroep doet op de VGGM en andere uitvoerende disciplines (waaronder politie, handhaving). De organisatie staat, maar vraagt voortdurend aandacht en scherpte om tijdig de juiste maatregelen te treffen die de (lokale en regionale) aanpak van de pandemie vraagt. De flexibiliteit en slagvaardigheid van alle betrokken organisaties is daarentegen groot gebleken in 2021. Voorbereiding en uitvoering van evenementen, demonstraties en van voetbalwedstrijden van Vitesse hebben door de coronacrisis een ander karakter gekregen. Door een creatief samenspel is met direct betrokkenen gekeken wat binnen de gegeven regelgeving nog wel mogelijk was om doorgang te verlenen aan de activiteit. De onrust en onvrede in de samenleving over de landelijke maatregelen uitte zich in lokale demonstraties. Deze vereisten een zorgvuldige voorbereiding om ongeregelheden te voorkomen. In samenwerking met de VGGM wordt de crisisbeheersing waar het betreft het voorkomen van calamiteiten en rampen lokaal en in de regio nauwgezet uitgevoerd.

Beschermd tegen calamiteiten en rampen

Ook in 2021 vroeg de coronacrisis veel capaciteit van de crisisorganisatie. Zowel de gemeente, maar ook onze partners van politie en GGD/VGGM zijn intensief betrokken bij de aanpak van de coronacrisis. Binnen het Gemeentelijk Knooppunt Corona (GKC) werkten de gemeenten in Gelderland-Midden samen aan regionale advieslijnen en de juridische interpretatie van de Tijdelijke wet maatregelen covid-19. De belangrijkste onderwerpen uit 2021 waren: terrassen, EK voetbal kijken in de horeca, coronatoegangsbewijs, communicatie en demonstraties. De gemeente hield in 2021 nauw contact met de sectoren waar de coronamaatregelen de grootste impact hebben. Met name met horeca, evenementenorganisatoren, kunst en cultuurinstellingen, detailhandel, welzijnsorganisaties en sportverenigingen is veelvuldig (proactief) en continu overleg. Voor vragen over de coronamaatregelen kunnen ondernemers, inwoners en organisaties terecht bij het anderhalvemeterloket. In 2021 zijn hier net iets meer dan 900 vragen binnen gekomen.

De aanpak van de coronacrisis vergde ook in 2021 extra inzet van handhaving en politie. Algemene (regionale) handhavinglijn is/was: eerst waarschuwen, daarna eventueel een dwangsom/boete en sluiting van de zaak. Focus lag daarbij op excessen. Op 11 februari, 31 maart en 1 april 2021 gold er een alcoholverbod in Park Sonsbeek. Eveneens is van 27 juli tot 25 september 2021 in Park Sonsbeek een bevel tot nachtsluiting en een alcoholverbod van kracht geweest om te voorkomen dat de aanhoudende feesten van grote groepen jongeren zorgden voor een toename aan coronabesmettingen onder jongeren en anderen.

In samenwerking met VGGM is de crisisbeheersing, waar het betreft calamiteiten en rampen los van corona, lokaal en in de regio nog steeds nauwgezet uitgevoerd. Activiteiten op het gebied van opleiden, trainen en oefenen zijn veelal in aangepaste vorm doorgegaan.

Begeleiding, toezicht en handhaving van demonstraties vormden een extra uitdaging in verband met de coronamaatregelen. Ook was er duidelijk sprake van een toename aan demonstraties. Dit is mede te verklaren vanuit een toename van de polarisatie en maatschappelijke onrust in de samenleving. In 2021 zijn er maar liefst 70 demonstraties in Arnhem gehouden, waarvan de demonstratie 'weg met dit Kabinet' op 27 april 2021 de grootste was.

Veiligheid voor de wijk en als persoon

In 2021 is de aanpak om de wijkveiligheid te verbeteren voortvarend doorgezet. Er is een wijkveiligheidsoverleg per wijk/gebied met een kernbezetting van veiligheid, Team Leefomgeving, wijkagent, handhaving, overlast- en zorgcoördinator en Jongerenwerk. Om de effectiviteit te verbeteren in de uitvoering van de wijkveiligheid wordt informatie over veiligheid en leefbaarheid op wijkniveau ontsloten en gebundeld. In diverse wijken heeft de wijkaanpak geresulteerd in een integrale projectaanpak tot op persoons-, straat- en buurtniveau. Met integrale acties zijn diverse panden gecontroleerd van waaruit overlast wordt ervaren door omwonenden. In de aanloop naar de jaarwisseling zijn preventieve maatregelen getroffen in de wijken. Met het project BOTOC wordt een vuist gemaakt tegen ondermijnende drugsriminaliteit onder jeugdigen in bepaalde wijken. Met acties uit het uitvoeringsplan seksuele intimidatie is gestart. In het Veiligheidshuis zijn er multidisciplinaire overleggen voor risicojeugd, personen met verward gedrag en radicalisering ten behoeve van een persoonsgerichte aanpak.

Steun bij aanpak woonoverlast

Woonoverlast belemmert een prettig woonklimaat. Het wijkgerichte Overlast- en Zorgoverleg wordt ingezet voor het behandelen van diverse vormen van overlast. Daar waar het gaat over een combinatie van zorg en overlast lukt het veelal om te komen tot een passende oplossing. Bij ernstige en herhaaldelijke overlast vanuit een woning voor direct omwonenden wordt gebruik gemaakt van de Wet Aanpak Woonoverlast (WAW). Het zijn ingewikkelde casussen die vragen om zorgvuldigheid, maatwerk en nauwe samenwerking met partners. De behandeling van deze complexe zaken is belegd bij de Interventiespecialist woonoverlast van de afdeling Veiligheid. Naast een aantal waarschuwingen in de vorm van een brief of gesprek met de overlastgever of eigenaar van een pand van waaruit overlast plaatsvindt, is er in één situatie een formele gedragsaanwijzing opgelegd. We zien een toename van woonoverlast in de wijken bij verkamerde panden. Er zijn in 2021 via het Pandenoverleg integrale handhavingsacties op 24 overlastgevende panden in de wijken uitgevoerd. Het betreft over het algemeen geluidsoverlast, overlast van arbeidsmigranten en 'hoarder' problematiek. Specifiek is er in twee wijken aandacht voor de buurtoverlast van zogenaamde 'wijkkoningen en windhappers'. De personen worden uit de anonimiteit gehaald en gezamenlijk wordt bekeken welke mogelijkheden er zijn om hun onschendbaarheid aan te pakken. Deze aanpak is succesvol en wordt in 2022 verbreed. Indien nodig wordt bij overlast opgeschaald naar het Veiligheidshuis voor een persoonsgerichte aanpak.

Veiligheid als basis voor persoonlijke ontwikkeling

De aandacht voor radicalisering blijft onverminderd. In een persoonsgerichte aanpak in het Veiligheidshuis worden personen die om uiteenlopende redenen dreigen te radicaliseren gevolgd. Het afgelopen jaar is er ingezet op vroegsignalering, onder andere via internet, om tijdig te kunnen interveniëren. Er zijn ruim 100 professionals getraind om radicalisering te leren herkennen en om handelingsperspectief uit te dragen. Ook zijn er dit jaar weer 15 jongeren opgeleid als sleutelfiguren en rolmodellen voor de Arnhemse jeugd. Een begin is gemaakt met het bouwen aan een signaleringsnetwerk in de Arnhemse sport. In 4 netwerkbijeenkomsten met partners in de stad is gesproken over de polarisatie in de lokale samenleving om kennis te delen en van elkaar te leren. Binnen het weerbaarheidsproject moeders heeft de stichting JAM 15 jonge moeders begeleid. Er is een begin gemaakt met het inrichten van een inter-religieus netwerk. Het gehele programma wordt gevolgd en geëvalueerd door wetenschappelijk onderzoek vanuit de universiteit Utrecht.

In april 2021 is het uitvoeringsplan seksuele intimidatie vastgesteld. Per 1-1-2021 is al een speciaal meldpunt en een website geopend. In 2021 zijn 77 meldingen ontvangen. De meeste gingen over verbale intimidatie. Er is een campagnefilm gemaakt en via social media is aandacht gevaagd voor het onderwerp. Door de burgemeester zijn gastlessen verzorgd. Er is een voorlichtingsprogramma ontwikkeld voor het VO dat in 2022 wordt uitgevoerd. Er is een webinar georganiseerd en een training ontwikkeld voor professionals. De APV is op initiatief van de raad aangepast zodat seksuele intimidatie op straat strafbaar is.

Slachtoffers van huiselijk geweld zijn gesteund. In 2021 zijn 23 huisverboden opgelegd. Hiervan zijn er vijf verlengd. Van de 18 tijdelijke huisverboden die van rechtswege zijn afgelopen is in vijf gevallen het tijdelijke huisverbod niet verlengd omdat er strafrechtelijk een straf is opgelegd.

Met het project BOTOC wordt drugsriminaliteit onder jeugdigen tegengegaan. Zorgwekkende signalen vanuit scholen over toegenomen drugsgebruik in en rondom scholen is aanleiding geweest voor het opzetten van een aanpak om de veiligheid in en rondom de scholen te verbeteren (VIOS). Het project is gestart op een paar VO-scholen en wordt in de komende jaren verbreed.

De politie heeft in totaal 2243 meldingen gekregen over personen met verward gedrag. Personen met verward gedrag willen we zo vroeg mogelijk in beeld hebben en naar gepaste zorg toe begeleiden. Ten behoeve van het delen van informatie door de politie met de zorgpartners zijn afspraken gemaakt en vastgelegd in een convenant.

Iedere wijk heeft evenveel recht op veiligheid

Voor een effectieve uitvoering van de wijkveiligheid is gewerkt aan een Radar-wijkveiligheid waarmee, op basis van real-time data, informatiegestuurd wordt gewerkt aan de veiligheid en leefbaarheid. In het eerste kwartaal van 2022 is deze operationeel.

In diverse wijken heeft de wijkaanpak geresulteerd in een integrale projectaanpak tot op persoons-, straat- en buurtniveau. In Malburgen richtte deze zich op de overlast rondom De Drieslag. In de Geitenkamp is een persoonsgerichte aanpak op volwassenen en jongeren gestart om de leefbaarheid te bevorderen. In De Laar, en aanpalende wijken, is ingezet op het terugdringen van ernstige jeugdoverlast. In de Steenstraat e.o. is voor meerdere jaren een integrale aanpak gestart waaronder toezicht en handhavingsacties (Hyena-acties, Ondernijning). In het centrum is ingezet op de veiligheid op de Onderkade en voor Park Sonsbeek zijn maatregelen getroffen om de overlast te beteugelen. Met integrale acties zijn diverse panden, waaronder panden met arbeidsmigranten, gecontroleerd die overlast in de wijk veroorzaakten.

In de aanloop naar de jaarwisseling zijn, met brede inzet van partners (politie, Openbaar Ministerie, jongerenwerk, zorg), preventieve maatregelen getroffen in de wijken. Hotspots zijn geïnventariseerd en er zijn acties op uitgezet, onder andere met extra cameratoezicht én met een persoonsgerichte aanpak op jongeren en hun ouders.

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2021

[20M294 Ook boa's verdienen waardering](#)

Deze motie is afgedaan. De boa's hebben de bonus ontvangen.

Wat heeft het gekost

	Rekening		Begroting 2021		Rekening	
	2020		Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000						
Middelen						
Lasten	16.727		16.477	20.618	20.254	364
Baten	2.168		1.694	5.100	4.368	-732
Saldo lasten en baten	-14.559		-14.783	-15.518	-15.886	-368
Toevoegingen aan reserves	432		72	421	151	269
Onttrekkingen aan reserves	1.055		350	706	706	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	623		278	285	554	269
Gerealiseerd resultaat	-13.936		-14.505	-15.233	-15.332	-99

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/BR
Lasten	106	V				
Openbare orde en veiligheid	320	V	Controle op het coronatoegangsbewijs	J	I	AR
Openbare orde en veiligheid	302	V	Drugsondernijning Arnhem	N	I	AR
Openbare orde en veiligheid	319	V	VGGM	N	I	AR
Openbare orde en veiligheid	-269	N	Budgetoverheveling veiligheid algemeen	N	I	BR
Openbare orde en veiligheid	-281	N	Handhaving	N	I	AR
Openbare orde en veiligheid	-285	N	Corona kosten	J	I	AR
Baten	-622	N				
Openbare orde en veiligheid	-302	N	Drugsondernijning Arnhem	N	I	AR
Openbare orde en veiligheid	-320	N	Controle op het coronatoegangsbewijs	N	I	AR

Toevoegingen aan reserves	269	V				
Openbare orde en veiligheid	269	V	BR Taakmutaties		N	I BR
Onttrekkingen aan reserves	0					

Controle coronatoegangsbewijzen

Vanuit het Rijk is extra geld beschikbaar gesteld voor de controle op het coronatoegangsbewijs. De gelden zijn beschikbaar gesteld voor de periode van 22 september t/m 31 december 2021 waarin controle op het controletoeegangsbewijs uitgevoerd moest worden. Mede als gevolg van de verzwaarde coronamaatregelen heeft er niet het gehele kwartaal ondersteuning van de controle coronatoegangsbewijzen plaatsgevonden. Hierdoor is er een voordeel op de lasten ontstaan en een nadeel op de baten van € 320.433. Per saldo is het effect € 0.

Drugsondermijning wijken Arnhem

Het kabinet heeft onder de naam BOTOC een breed scala aan maatregelen en interventies in gang gezet die ondersteunend zijn aan de hoofdthema's van de aanpak of die in bredere zin nodig zijn om de ondermijningsaanpak toekomstbestendig te maken. Hiervoor zijn middelen voor een projectperiode van 2021-2022 ter beschikking gesteld. Zoals aangegeven bij de ambitie 'misdaad mag niet lonen' worden een aantal geplande uitvoerende werkzaamheden, waaronder ondersteuning Preventie Interventie Teams, in het jaar 2022 uitgevoerd waardoor er een voordeel op de lasten en een nadeel op de baten is ontstaan van € 302.000 (resultaat per saldo € 0).

VGGM- brandbestrijding

Over 2020 is een terugbetaling ontvangen van VGGM, onderdeel Brandweer. Dit voordelige resultaat van € 319.051 komt onder meer door een vertraging bij het invullen van vacatures, wat deels gecompenseerd wordt door externe inhuur en een lagere uitbetaling aan vrijwilligers doordat er geen opleidingen/oefeningen zijn georganiseerd, minder kosten zijn voor opleiden en oefenen door de coronacrisis, en minder onderhoudskosten van voertuigen, blusvoorzieningen en verbruiksartikelen.

Openbare orde en veiligheid

In de nota budgetoverheveling is rekening gehouden met een toevoeging aan de reserves van € 350.000. Deze is ook als dusdanig opgenomen in de Begroting 2021. Onder andere door hogere personele kosten/inhuurkosten, het opstellen van diverse actieplannen, advies Preventiecampagne en inzet stadsmariniers is er € 269.000 minder toegevoegd aan de reserves.

Handhaving

De personeels- en inhuurkosten zijn hoger dan begroot uitgevallen omdat in de tweede helft van 2021 een extra inspanning op handhavingsactiviteiten is geleverd.

Coronakosten

Als gevolg van de voortdurende coronapandemie is er een nadeel op de lasten ontstaan van € 285.000. Deze lasten zijn onder andere veroorzaakt doordat uitvoering is gegeven aan het corona beleid op diverse terreinen, waaronder bijvoorbeeld handhaving & ondersteuning vuurwerkverbod, alcoholverbod in Park Sonsbeek, inzet van stewards in het horecagebied en communicatieve ondersteuning.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen uit dit programma opgenomen. Deze indicatoren zijn overgenomen uit de Begroting 2022.

Indicatoren programma					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal overvallen	0,45	0,95	0,88	0,68	0,49
Eenheid: Overvallen per 10.000 inwoners					
Bron: Waarstaatjegemeente					
Misdrijven per 10.000 inwoners	731	674	731	690	648
Eenheid: Aantal per 10.000 inwoners					
Bron: Waarstaatjegemeente					
Aantal straatroof	1,70	1,80	3	2,50	1,80
Eenheid: Straatroof per 10.000 inwoners					
Bron: Waarstaatjegemeente					
Drugsdelicten	10,90	10,80	15,40	14,30	14,53
Eenheid: Aantal drugsdelicten per 10.000 inwoners					
Bron: Waarstaatjegemeente					
Politieregistraties overlast jeugd	41,80	31,10	42,80	100,60	99,03
Eenheid: Politieregistraties overlast jeugd per 10.000 inwoners					
Bron: Waarstaatjegemeente					
Politieregistraties overlast door verwarde personen	74,90	89,40	102,20	111,90	138,05
Eenheid: Per 10.000 inwoners					
Bron: Waarstaatjegemeente					
% Onveiligheidsgevoel algemeen	36		37		
Eenheid: Percentage					
Bron: Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn (tweejaarlijks, cijfers worden rond de zomer 2022 verwacht)					
% Onveiligheidsgevoel in de buurt	28		29		
Eenheid: Percentage					
Bron: Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn (tweejaarlijks, cijfers worden rond de zomer 2022 verwacht)					
Tijdelijk huisverbod	17	28	27	28	
Eenheid: Aantal huisverboden op jaarbasis					
Bron: Gemeente Arnhem					

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website [waarstaatjegemeente](http://www.waarstaatjegemeente.nl).

BBV - Indicatoren					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Verwijzigingen Halt	12	11	10	13	
Eenheid: Verwijzigingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar					
Bron: Waarstaatjegemeente					
Diefstal uit woning	34,60	25,30	28,40	21,80	18,30
Eenheid: Aantal winkeldiefstallen per 10.000 inwoners					
Bron: CBS					
Winkeldiefstal	45,20	47,30	56,50	47,70	44,19
Eenheid: Aantal winkeldiefstallen per 10.000 inwoners					
Bron: CBS					

Geweldsmisdrijven	8	8,20	7,60	7	6,60
Eenheid: Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling).					
Bron: CBS					
Vernieling	9,20	8,30	10	10,80	10,10
Eenheid: Aantal vernielingen en beschadigingen per 1000 inwoners					
Bron: CBS					
Jongeren met een delict voor de rechter	0,80	0,80	0,70	0,60	
Eenheid: Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen					
Bron: CBS					

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

- Politie;
- Brandweer;
- Openbaar ministerie;
- Veiligheidshuis regio Arnhem;
- Veilig Thuis.

Subsidies

Er zijn geen partijen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Kadernota veiligheid 2018-2022](#);
- [Meerjarenbeleidsplan politie 2019-2022](#);
- [Uitvoeringsplan aanpak radicalisering Arnhem 2019](#);
- [Een evaluatie van de Arnhemse radicaliseringsaanpak](#);
- [APV wijziging bevoegdheid inzet mobiel cameratoezicht](#);
- [Experiment gesloten coffeeshopketen](#);
- [Regionaal beleidsplan Rampenbestrijding en Crisisbeheersing 2020-2023](#).

Bereikbaarheid

Een van de voorwaarden van een leefbare en gezonde stad is dat die bereikbaar is. Voor inwoners én voor bezoekers. Of het nu met de auto, met het openbaar vervoer, met de fiets of te voet is. Het busvervoer is op orde: schoon, frequent, comfortabel en inclusief. Daar blijven we naar streven en dat is ook onze inzet bij de nieuwe concessie voor het openbaar vervoer in deze regio. Daarnaast krijgt de autobereikbaarheid extra aandacht. We onderzoeken de parkeervoorzieningen voor nu en in de toekomst en hoe we met slimme verkeerslichten de doorstroming op de ring kunnen verbeteren. Schone, elektrische auto's faciliteren we door meer laadpunten in de stad te realiseren, mogelijk gekoppeld aan tijdelijke opslag van energie.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities	Doelen	Inspanningen
----------	--------	--------------

Arnhem is beter bereikbaar

Realiseren van comfortabele/toegankelijke mobiliteit

Er zijn goede stappen gezet om de kwaliteit van het vervoersysteem dat voor iedereen beschikbaar moet zijn verder te verbeteren. Er is veel tijd en aandacht besteed aan het voorbereiden van concrete (hoogwaardig) openbaar vervoer- en fietsprojecten, zoals het project Velperweg. Er is een aantal extra projecten in voorbereiding genomen, die (deels) gefinancierd gaan worden uit de bestemmingsreserve bereikbaarheid. Ook zijn er enkele projecten in voorbereiding waarmee verkeersonveilige locaties worden aangepakt. Met de oplevering van de rotonde Hommelseweg-Dalweg is een verkeersveiligheidsknelpunt opgelost. Het project Westervoortsedijk, dat de afgelopen jaren is voorbereid, is momenteel in uitvoering.

Lobbyen met betrekking tot het spoordossier

Arnhem is via de regio Arnhem Nijmegen (Groene Metropoolregio) op dit moment betrokken bij de totstandkoming van de Ontwikkelagenda Toekomstbeeld OV 2040. In deze ontwikkelagenda geeft het Rijk aan wat kansrijke spoorcorridors en verbindingen zijn op de wat langere termijn, na 2030.

We lobbyen als regio (Arnhem) op dit moment bij het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat (I&W) en proberen dit nu op te pakken met andere belangrijke partners langs de A12-corridor (Vervoerregio Amsterdam, G4, provincies Gelderland en Utrecht, NS en NS Internationaal, Foodvalley, The Economic Board). Belangrijkste activiteiten daarbij zijn:

- De belangen van Arnhem (en daarmee de gehele regio) behartigen in de corridorstudie A12 Utrecht – Arnhem – Duitse grens.
- Het verbeteren van de huidige ICE naar Frankfurt en inzetten op een nieuwe ICE-verbinding (Berlijnlijn) via Arnhem (ook als duurzaam alternatief voor het vliegverkeer).
- Het realiseren van een oplossing voor de spoorknop Oost, waarbij dit in combinatie met de ontwikkeling van de verstedelijkingslocatie spoorzone Arnhem-Oost wordt beschouwd. Onderdeel van die ontwikkeling is ook het onderzoek naar een nieuw station aan de oostkant van Arnhem.
- De belangen van Arnhem (en daarmee de gehele regio) behartigen in de GNOE (Goederenroutering Noordoost Europa)-studie om te voorkomen dat een eventuele noordtak van de Betuweroute door Arnhem gaat lopen. Dit in verband met de aantasting van de leefbaarheid in Arnhem (en omliggende kernen) en het belemmeren van de woningbouwlocatie Arnhem-Oost.
- Tot afspraken komen met ProRail, NS en ministeries van I&W en van Binnenlandse Zaken (BZK) om het emplacement dat in de spoorzone Arnhem-Oost ligt beschikbaar te krijgen voor de ontwikkeling van de spoorzone Arnhem-Oost.

Maatregelenpakket voor alternatieven: fiets en openbaar vervoer

In het huidige coalitieakkoord heeft de bereikbaarheid van de stad Arnhem prioriteit gekregen. Dat heeft geresulteerd in een toenemend aantal fiets- en openbaar vervoerprojecten. Extra inzet op deze duurzame vervoerswijzen is ook noodzakelijk vanwege de verstedelijkingsopgave en de daarmee samenhangende noodzaak om de stad bereikbaar en leefbaar te houden. In samenwerking met de provincie en de regio zetten we vol in op de fiets en Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV). Er wordt onder andere gewerkt aan de voorbereiding van de Arnhemse delen van de snelfietsroute Arnhem - Dieren, en van de projecten HOV IJssellaan, bussenplein Kronenburg, Velperweg en Hub Rozet. Het project Westervoortsedijk is momenteel in uitvoering. Met het raadsbesluit over de fietsenstalling Hub Rozet is een belangrijke stap gezet richting de realisatie van een nieuwe bewaakte fietsenstalling in de zuidelijke binnenstad. Ook met het collegebesluit voor de Velperweg is een belangrijke stap gezet richting de realisatie van dit project.

We gaan de bestemmingsreserve bereikbaarheid inzetten voor de gemeentelijke bijdrage aan fietsprojecten en andere emissievrije verkeersprojecten (motie 20M248 voorrang voor fiets en ander emissievrijverkeer en de motie 21M21 budget voor accentnota fiets). Hierdoor kunnen we extra projecten in voorbereiding nemen.

Belangrijkste daarvan zijn het verbeterplan RijnWaalpad, snelfietsroute Schuytgraaf, snelfietsroute Arnhem - Wageningen en de stadsfietsroute Arnhem Noord-Alteveer.

We hebben daarnaast het onderzoek 'Rijnkruisingen voor de Fiets, op weg naar de toekomst' uitgevoerd. Het is een technisch onderzoek naar de mogelijkheden om de infrastructuur over de Rijn fietsvriendelijker te maken, vanuit de doelen verminderen barrièrewerking, fietsstimulering en het perspectief van een groeiende stad. Als invulling van de motie 'Meer fiets, minder auto' (20M05) is een advies opgesteld met de titel 'Meer ruimte voor de fiets'. Dit rapport is een opsomming van Arnhemse gebiedsontsluitingswegen waar een veilige (vrijliggende) fietsvoorziening ontbreekt, en waar fietsstraten mogelijk zijn. Ook hebben we bijgedragen aan de 'Meerjaren Regioagenda Fiets 2021-2024' en hebben we in het kader van het Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF) bijgedragen aan een contourenschets met fietsprojecten voor de komende periode. Onze inspanningen binnen het thema fiets zijn gebundeld in de Fietsagenda. Afgelopen jaar is de Fietsagenda 2021-2024 opgesteld met daarin informatie over de actuele Arnhemse fietsprojecten en relevante ontwikkelingen op fietsgebied.

Opstellen automaatregelenpakket

De coronacrisis heeft de situatie op de weg en de hoeveelheid autoverkeer veranderd. Het gaat daarbij om de hoeveelheid verkeer en met name de verdeling over de dag. Hierdoor is de aanpak van deze inspanning veranderd en voeren we eerst onderzoek uit, voordat we met concrete maatregelen aan de slag gaan. Er wordt nu vooral onderzocht hoe de lessen en effecten van de coronaperiode basis kunnen vormen voor een structurele aanpak van de autobereikbaarheid waarbij Arnhem wel bereikbaar is voor bezoekers, maar waarbij het voor het doorgaand verkeer niet interessant is om door Arnhem te rijden. Er zijn goede stappen gezet in het project waarin wordt onderzocht of met behulp van (dynamisch verkeersmanagement) maatregelen tot een toolbox kan worden gekomen om Arnhem minder interessant te maken voor het doorgaand verkeer.

Parkeercapaciteit Centrum (Singelgarage)

We zijn bezig met het opstellen van een parkeervisie. Deze visie raakt alle relevante parkeeronderwerpen zoals parkeerregime in de wijk, parkeernormen, beschikbaarheid parkeerplaatsen in het centrum, straat- versus garageparkeren. Als tussenstap in het proces is er gewerkt aan een discussienota. In het kader van deze discussienota zijn drie digitale avonden georganiseerd waarin bewoners, ondernemers en ontwikkelaars van Arnhem hun input konden geven op de verschillende parkeerthema's. Deze input wordt verwerkt in de discussienota die vervolgens weer input zal vormen voor de parkeervisie. Ook is er, doordat er geen nieuwe garage komt onder het Bestuurskwartier, een doorstart gemaakt met het onderzoek naar een nieuwe Singelgarage. We hebben ook voortgang geboekt op het verbeteren van de parkeerkwaliteit van gemeentelijke garages. Voor de garage Rozet heeft zich dat vertaald in een raadsbesluit over de fietsenstalling HUB Rozet en een raadsbesluit over Eerste fase duurzame mobiliteitshub Rozet. Voor de Muisgarage zijn, op basis van een richtinggevend visieplan en consultatie van belangrijke stakeholders, quickwins bepaald om de parkeergarage een beter aanzicht te geven en publieksvriendelijker te maken.

Visie op mobiliteitshubs

We hebben bijgedragen aan een regionale visie op mobiliteitshubs. Daarop aansluitend zijn wij bezig met het opstellen van een eigen visie op mobiliteitshubs. Dit beleidskader zal een beschrijving geven van wat mobiliteitshubs zijn (en hoe ze daarin verschillen van transferia), de functie ervan in het mobiliteitssysteem en waar deze mobiliteitshubs in Arnhem een zinvolle plek hebben. Hierbij zal ook een koppeling worden gemaakt naar de parkeervisie. Keuzes die daarin worden gemaakt zullen immers gevolgen hebben voor deze visie. Ook wordt er gezorgd voor een goede koppeling met de ontwikkelingen op het gebied van deelvervoer.

Opstellen bereikbaarheidsprofielen

Een bereikbaarheidsprofiel beschrijft de kwaliteit van de bereikbaarheid van locaties met de auto, het openbaar vervoer of de fiets. Op de Campus Arnhem en de Gelderse Poort hebben we dergelijke profielen opgesteld om op basis hiervan duurzame vervoerwijzen te kunnen aanbieden. Hiermee is er een start gemaakt met het opstellen van de bereikbaarheidsprofielen, die we voor alle delen van de stad willen opstellen. Doordat dit een arbeidsintensief proces is, hebben we dit voor minder gebieden gedaan dan gepland.

Verkeersveiligheid

Dit jaar is een top 10 van objectief en subjectief verkeersonveilige wegvakken en kruispunten opgeleverd. Voor veel van deze locaties lopen al trajecten om de verkeersveiligheid te verbeteren (bijvoorbeeld de Velperweg), of is het knelpunt al aangepakt (Apeldoornseweg, Oude Zevenaarseweg-Calandweg en recentelijk het kruispunt Hommelseweg - Dalweg). De overige locaties zijn nu in beeld. Indien daar groot onderhoud plaatsvindt, zal worden gekeken of het verkeersveiligheidsknelpunt direct kan worden aangepakt. We zorgen daarbij dat we goed voorbereid zijn op subsidies vanuit het Rijk en de provincie.

Taxi

Er is enkele malen contact geweest met het bestuur van SKTA (Stichting kwaliteitstaxi Arnhem) over het draagvlak bij de taxibranche voor implementatie van de taxiverordening. Het is nog steeds een zeer slechte periode voor de taxibranche. Hoogste prioriteit voor de taxibranche is nu om weer normaal te kunnen gaan functioneren en geld te verdienen. Zodra de zaken weer normaal zijn, zal het bestuur het draagvlak toetsen onder de chauffeurs. Daarna heeft de stichting nog minimaal een half jaar nodig om tot implementatie van de taxiverordening over te kunnen gaan. Wij kijken nog wel welke werkzaamheden wij hierop vooruitlopend kunnen uitvoeren (zoals het verbeteren van de huidige taxistandplaatsen), maar deze werkzaamheden liggen grotendeels stil.

Realiseren van veilige, logische en betrouwbare mobiliteit

We zijn bezig met het opstellen van een parkeervisie, waarin de kaders voor hoe wij willen omgaan met het parkeren, in samenhang met de grote ambities van de stad, worden vastgelegd. Daarnaast hebben wij meegewerkt aan de regionale visie op mobiliteitshubs. Daarop aansluitend zijn wij bezig met het opstellen van een eigen visie op mobiliteitshubs.

Zie de inspanningen benoemd bij het vorige doel 'realiseren van comfortabele/toegankelijke mobiliteit'.

Inzetten van schone, slimme en duurzame mobiliteit

Het beleidskader deelmobiliteit is in concept gereed. Er zijn meerdere ontwikkelingen in de stad die het noodzakelijk maken om een beleidskader inclusief beleidsregels vast te stellen als leidraad voor vergunningverlening en verkeersbesluiten voor deelvervoer. Er is namelijk een aantal aanbieders van deelvervoer die óf willen uitbreiden (zoals Greenwheels en Mywheels), of willen toetreden tot de markt in Arnhem. Daarnaast spelen er meerdere wijkinitiatieven om elektrische deelauto's te plaatsen (Heijenoord, Angerenstein, Spijkerkwartier en Cranevelt/Alteveer).

Er is verder gebouwd aan laadinfrastructuur voor elektrische auto's en het uitvoeringskader elektrisch laden is vastgesteld. Ook worden er steeds meer projecten voorbereid om het gebruik van schoon vervoer (fiets, OV) te stimuleren.

Ontwikkelen integrale laadinfrastructuur

Er is verder gebouwd aan laadinfrastructuur voor elektrische auto's. Parallel daaraan is gewerkt aan het uitvoeringskader elektrisch laden dat door het college is vastgesteld. Dit kader beschrijft hoe wij de regie houden en invulling geven aan de transitie naar elektrisch vervoer en de publieke, semi-publieke en private laadinfrastructuur die hiervoor benodigd is. In Schuytgraaf worden, als vervolg op een succesvolle proef, nieuwe straatlantaarns van aansluitpunten voor elektrische auto's voorzien.

Opstellen mobiliteits-communicatieplan

Er is bewust voor gekozen om deze inspanning nog niet uit te voeren, zodat dit kan worden gecombineerd met inspanningen vanuit andere programma's.

[Afhandeling amendementen en moties Begroting 2021](#)

[20M248 Voorrang voor de fiets en ander emissievrijverkeer](#)

Onderdeel van de Begroting 2022-2025 is de meerjarige doorrekening van de bestemmingsreserve. Daarbij is aangegeven dat en hoe we aanvulling geven aan deze motie.

[20M279 Parkeren ook voor fietsen geregeld: fietsvlonders en fietskluisjes](#)

10 juni 2021 is er een brief naar de raad gestuurd, waarmee deze moties is afgedaan.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2021		Rekening	
	2020	Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	21.575	21.873	21.878	20.751	1.127
Baten	5.316	7.683	5.760	6.339	580
Saldo lasten en baten	-16.259	-14.190	-16.119	-14.412	1.707
Toevoegingen aan reserves	7.785	6.950	6.679	7.423	-744
Onttrekkingen aan reserves	7.856	7.911	8.543	7.711	-833
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	71	961	1.865	287	-1.577
Gerealiseerd resultaat	-16.188	-13.229	-14.254	-14.124	130

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/ BR
Lasten	818	V				
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	1.040	V	Parkeerexploitatie	N	I	BR
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	240	V	Openbare verlichting	N	I	AR
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	-462	N	Projecten (zie baten)	N	I	AR
Baten	462	V				
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	462	V	Projecten (zie lasten)	N	I	AR
Toevoegingen aan reserves	-417	N				
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	-417	N	Parkeerexploitatie	N	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	-726	N				
Mobiliteit: incl duurzame mobiliteit	-726	N	Parkeerexploitatie	N	I	BR

Parkeerexploitatie

De kosten voor het beheer en onderhoud zijn lager uitgevallen. Er hebben zich minder storingen voorgedaan waardoor het storingsonderhoud lager is uitgevallen. Het grootste voordeel is ontstaan door het uitstellen van onderhoudswerkzaamheden aan de parkeergarages naar 2022 voor een bedrag van € 726.000. Om dit groot onderhoud te financieren was in 2021 een onttrekking uit de bestemmingsreserves begroot, welke nu eveneens doorschuift naar 2022.

Het resterende voordeel op de parkeerexploitatie wordt conform geldende afspraken toegevoegd aan de bestemmingsreserve "Bereikbaarheidsfonds".

Openbare Verlichting

Door vertraging in de afronding van diverse storingsprojecten (o.a. verwerking van revisiegegevens op het uitbesteed onderhoud) heeft er nog geen eindafrekening op deze projecten kunnen plaatsvinden. Dit heeft een incidenteel voordeel opgeleverd in 2021.

Projecten

Gedurende het jaar zijn extra werkzaamheden uitgevoerd, waarvan de kosten in rekening zijn gebracht. Dit leidt tot hogere lasten en hogere baten. Per saldo heeft dit geen effect op het financieel resultaat van de gemeente Arnhem.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen uit dit programma opgenomen. Deze indicatoren zijn overgenomen uit de Begroting 2022.

Indicatoren programma					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Aandeel fiets in modal spit	21	26	21	25	
Eenheid: Percentage t.o.v. totale mobiliteit voor ritten van alle Arnhemmers					
Bron: Odin (Onderweg in Nederland, CBS)					
Waardering bereikbaarheid binnenstad fiets		8,40			
Eenheid: Gemiddelde waardering bereikbaarheid van de binnenstad op een schaal van 0 tot 10					
Bron: Binnenstadsmonitor (tweejaarlijkse meting, in 2020 niet uitgevoerd i.v.m. corona, mogelijk geen continuering van dit onderzoek)					
Aandeel openbaar vervoer in modal split	10	9	7	5	
Eenheid: Percentage t.o.v. totale mobiliteit voor ritten van alle Arnhemmers					
Bron: Odin (Onderweg in Nederland, CBS)					
Waardering bereikbaarheid binnenstad OV		8,20			
Eenheid: Gemiddelde waardering bereikbaarheid van de binnenstad op een schaal van 0 tot 10					
Bron: Binnenstadsmonitor (tweejaarlijkse meting, in 2020 niet uitgevoerd i.v.m. corona, mogelijk geen continuering van dit onderzoek)					
Aantal mobiliteitshubs in voorbereiding	0	0	0	2	2
Eenheid: Aantal hubs in initiatieffase of verdere voorbereiding					
Bron: Gemeente Arnhem					
Aantal gerealiseerde mobiliteitshubs	0	0	0	0	0
Eenheid: aantal hubs gerealiseerd					
Bron: Gemeente Arnhem					
Aantal gebruikers mobiliteitshubs	0	0	0	0	0
Eenheid: Aantal gebruikers per jaar					
Bron: Gemeente Arnhem					
Bereikbaarheid van de binnenstad per auto		6,30			
Eenheid: Gemiddelde waardering bereikbaarheid van de binnenstad per auto op een schaal van 0 tot 10					
Bron: Binnenstadsmonitor (tweejaarlijkse meting, in 2020 niet uitgevoerd i.v.m. corona, mogelijk geen continuering van dit onderzoek)					
Kwaliteit van de parkeergarages	7,10	7,10			
Eenheid: Gemiddelde kwaliteit van de parkeergarages op een schaal van 0 tot 10					
Bron: Binnenstadsmonitor (tweejaarlijkse meting, in 2020 niet uitgevoerd i.v.m. corona, mogelijk geen continuering van dit onderzoek)					
Autoparkeermogelijkheden nabij de binnenstad	6,50	6,50			
Eenheid: Gemiddelde autoparkeermogelijkheden nabij binnenstad op een schaal van 0 tot 10					
Bron: Binnenstadsmonitor (tweejaarlijkse meting, in 2020 niet uitgevoerd i.v.m. corona, mogelijk geen continuering van dit onderzoek)					
Aantal verkeersongevallen	1041	1172	1120	811	
Eenheid: Aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners					
Bron: Bestand geregistreerde ongevallen in Nederland					
Aantal aangepakte knelpunten		1	2	1	4
Eenheid: Aantal knelpunten uit de top verkeersonveilige locaties dat wordt aangepast					
Bron: Gemeente Arnhem					

Aantal kwaliteitstaxi's	0	0	0	0	0
--------------------------------	----------	----------	----------	----------	----------

Eenheid: Aantal taxi's

Bron: Aantal vergunningen

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. Er zijn voor dit programma geen verplichte indicatoren. Zie voor meer informatie de website [waarstaatjegemeente](#).

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

- Provincie Gelderland;
- Rijkswaterstaat;
- Regio Arnhem-Nijmegen;
- Wijkplatforms en wijkteams;
- Gecontracteerde partijen.

Subsidies

Er zijn geen partijen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Accentnota Fiets, fietsambitie Arnhem 2019-2024 \(januari 2020\)](#);
- [Toekomstbeeld stedelijk OV Arnhem en Nijmegen](#);
- [Accentnota fiets, fietsambitie Arnhem 2019-2024](#);
- [De Arnhemse Binnenstad 2015](#);
- [Visie "Ruimte voor beleving in de Arnhemse binnenstad"](#);
- [Hoogwaardig Openbaar Vervoer \(HOV\)-Actieplan](#).

Economie

In het voorjaar van 2020 staat de wereld op z'n kop. Een wereldwijd verspreid virus remt de economie sterk af en het is afwachten wat de structurele consequenties zijn. In 2022 komt daar ook de oorlog in Oekraïne bij. Het is afwachten wat de structurele consequenties zijn. Voor Arnhem betekent dit samen de schouders eronder en werken aan een krachtig herstel. De uitdagingen op het vlak van economie en maatschappij waren voor de coronacrisis al stevig, maar vandaag de dag nog urgenter. Alles moet uit de kast worden gehaald voor het behoud van werkgelegenheid en het voorzieningenniveau. Een uitdaging die we in Arnhem gezamenlijk moet oppakken met de ondernemers, het onderwijs, de gemeente en andere overheden.

Een duurzame en vitale economie is cruciaal in relatie tot de andere uitdagingen die de stad kent zoals het welzijn van haar inwoners, mobiliteit en bereikbaarheid, woningbouw en ruimtelijke kwaliteit en verduurzaming. Dat vraagt in zijn integraliteit om een standvastige inzet en een centrale positie van de economie in het beleid van Arnhem. De aanwezigheid van banen, innovaties en investeringen in de stad is een impuls voor de ontwikkeling van de welvaart van de stad als geheel.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities	Doelen	Inspanningen
Vol energie zetten wij in op een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat om maximale werkgelegenheid in Arnhem en de regio te creëren, waarbij iedereen zijn talenten benut		

Toekomstbestendiger vestigingsklimaat voor bedrijven en kennisinstellingen

Het afgelopen jaar heeft, door de coronacrisis, de nadruk vanuit economie vooral gelegen op het ondersteunen van ondernemers in de breedste zin van het woord. Ondernemers spreken, een luisterend oor bieden en informeren over Rijks- en gemeentelijke regelingen was een belangrijk onderdeel van de account-rol die economie vervult richting bedrijven. Het anderhalve-meter loket is een goed voorbeeld van die inzet, waarbij ondernemers integraal en snel geadviseerd zijn over vraagstukken rond de coronamaatregelen. Daarnaast is er, met de stad een economische agenda opgesteld, waarin we gezamenlijk vooruitkijken om de economie in Arnhem toekomstbestendig te houden. Doel van deze agenda is om met de bedrijven en kennisinstellingen hieraan te werken en de kracht van Arnhemse economie in te zetten.

Versterken ondernemersklimaat en optimaliseren dienstverlening aan ondernemers

In het werken aan een optimale dienstverlening voor ondernemers zijn dit jaar de resultaten uit de evaluatie van de pilot 'Van Bedrijven Weten' verder geïmplementeerd. We zetten in op het blijvend optimaliseren van de dienstverlening aan bedrijven en zelfstandigen, door de vraag van ondernemers centraal te stellen en drempels weg te nemen. Hiervoor werken we gemeentebreed aan ondernemersvraagstukken met een 'multidisciplinairteam' en hanteren we de Ondernemersdesk (ondernemen@arnhem.nl) als ingang voor ondernemersvragen. Ook is in de uitvoering nadrukkelijk de verbinding met het anderhalvemeterloket en de Pilot Geldzaken en ondernemen gelegd. Daarnaast is een voucherregeling voor kleine zelfstandigen ontwikkeld, waardoor kleine ondernemers bij het aflopen van de coronasteun vanuit het Rijk, bij de gemeente een aanvraag kunnen doen van maximaal 500 euro, om zichzelf of hun bedrijf te ontwikkelen en/of voor om- of bijscholing. Het aantal beoogde vouchers is in 2021 niet gehaald doordat de regeling in het vierde kwartaal later open gegaan is dan in de planning voorzien was.

Dit is ondersteund door actief accountmanagement en gerichte acquisitie waarbij proactief één-op-één met ondernemers en met ondernemers-/ brancheverenigingen wordt gesproken over hun vraagstukken en verbandingen met (economische) opgaven van de stad. Dit jaar hebben veel van deze gesprekken in het teken gestaan van de impact die de coronacrisis heeft op ondernemers. Met onder andere Startclub Arnhem en de MKB deal Smart Together (digitalisering) is daarnaast ingezet op de groei en versterken van starters en het MKB.

Voldoende aanbod en kwaliteit van werklocaties

Voor een toekomstbestendig vestigingsklimaat is het van belang om voldoende en kwalitatief goed aanbod van werklocaties te hebben in de stad. Door de grote vraag naar ruimte voor wonen en leven komen werklocaties onder druk te staan, daar waar Arnhem geen uitbreidingsruimte kent voor bedrijvigheid. Dit terwijl het Regionaal Programma Werklocaties 2021 - 2024 aangeeft dat er nog steeds meer vraag is naar ruimte dan aanbod. Ook in gebiedsontwikkelingen komt functiemenging op bedrijventerreinen nadrukkelijker aan bod. Functiemenging kan een middel zijn, maar is niet overal toepasbaar. Dit is een van de redenen dat in 2021 een proces is opgestart om te komen tot een visie werklocaties, welke in het eerste kwartaal van 2022 wordt afgerond.

Verder is in 2021 gericht actie ondernomen rond duurzaam ondernemen. Zo is contact opgenomen met eigenaren van grote kantoorpanden, welke nog niet (lijken) te voldoen aan label C. Op de Gelderse Poort is een pilot gestart met deelfietsen. Vanuit het onderwerp veiligheid zijn op enkele terreinen het afgelopen jaar specifieke acties geweest om ondermijning tegen te gaan.

Een betere bereikbaarheid van de stad

Stimuleren van duurzaam vervoer is het afgelopen jaar opgepakt door onder andere de pilot deelfietsen in samenwerking met kantoorlocatie Gelderse Poort.

Het parkeren (van personenwagens en vrachtwagens) blijft een punt van aandacht voor zowel ondernemers als de gemeente.

Aantrekkelijk woon- en leefklimaat

Binnen de gebiedsontwikkelingen en vraagstukken rond woningbouw is ook aandacht voor woningen voor studenten en expats. Regionaal wordt een start gemaakt met beleid voor huisvesting van arbeidsmigranten.

Aantrekkelijker stad in en voor de regio

De coronacrisis is in 2021 een grote uitdaging gebleken voor het zijn van een aantrekkelijke stad. De impact van de pandemie op de toeristische sector, de binnenstad, de evenementen en de cultuur is ongekend. Toch zijn er ook heel veel mooie stappen gezet: de herstelagenda en het herstelplan binnenstad, de oprichting van Verenigd Creatief, Modedpartners 025 en Startclub Arnhem, het Kwartierenplan, start van de herijking van het Masterplan Airborne, het meerjarenplan Citymarketing Arnhem 2022 – 2025, de ontwikkeling van de Citystore, de Sonsbeek Tentoonstelling, de Grote Schijn, het WK BMX en diverse ontwikkelingen binnen de regionale toeristische samenwerking tonen aan dat de stad niet stil heeft gezeten.

Bruisende Binnenstad

2021 werd gekenmerkt door de impact van corona. Het eerste en laatste deel van het jaar was de stad en het land in een gedeeltelijke lockdown. De zomermaanden lieten een glimp van herstel zien voor de retail en horeca. Organisatorisch stond het jaar vooral in het teken van ondernemersondersteuning en ondernemerscontact. Het college stelde de Herstelagenda vast met daarin anticyclische investeringen. Platform Binnenstad Arnhem (PBA) heeft haar herstelplan (een advies hoe nu op te treden rond de crisis) opgeleverd en daar waar kan is ruimhartig gereageerd op ondernemersvragen via het anderhalvemeterloket en rondom belastingzaken. Ook biedt de pilot Geldzaken schuldhulpverlening, financieel advies, coaching en werk naar werk begeleiding. Alles om werkgelegenheid te behouden daar waar het kan.

Om de transformatie naar een 'place to meet' te versnellen is het nieuwe omgevingsplan (voorheen bestemmingsplan) nagenoeg gereed gemaakt in 2021. Dit zal in het eerste kwartaal 2022 in procedure worden gebracht waarbij ingrepen in de functionele structuur worden beoogd. Uitgegaan wordt van een mix van functies met een sterk kernwinkelgebied in het hart van de binnenstad met in de straten en gebieden eromheen meer ruimte voor nieuwe functies zoals wonen, leisure, ambacht en kantoor. Hiermee blijft de binnenstad gezond en bruisend en wordt gehoor gegeven aan de opdracht van de raad om te werken aan huisvesting voor de creatieve sector (zie ook het programma Cultuur).

Om de binnenstad een duidelijker profiel te geven is in 2021 het Kwartierenplan gerealiseerd. In dit plan is de wijkidentiteit van acht kwartieren van de binnenstad benoemd. Via een implementatieplan kan de identiteit op de juiste manier uitgedragen worden richting bewoners, bezoekers en bedrijven. Ook wordt er aangesloten bij de kernwaarden van de Arnhemse citymarketing (Groen, Creatief en Vrij).

Arnhem positioneren voor bewoners en bezoekers

In het afgelopen jaar is het meerjarenplan Citymarketing Arnhem 2022 – 2025 opgesteld. Hierin wordt nadrukkelijk ingezet op duurzame mode en energie. Hiermee sluit de koers van Citymarketing Arnhem aan op de Economische Agenda. Het afgelopen jaar zijn er daarnaast diverse bijeenkomsten met de stad georganiseerd, zijn campagnes zoals Zomer in Arnhem uitgevoerd en is door Citymarketing Arnhem actief bijgedragen aan Studiestad Arnhem, Mode Partners 025 en het marketingoverleg energie.

Er vindt met de uitvoeringpartners Platform Binnenstad Arnhem en Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen strategisch overleg plaats over de inzet op het merk Arnhem voor de doelgroepen bewoners, bezoekers, bedrijven en studenten.

Het merk Arnhem wordt altijd ingezet op maat voor de verschillende doelgroepen en altijd in het perspectief van het verhaal van de stad en regio.

Stimuleren van herhaalbezoek, langer verblijf en meer besteding

2021 is wederom een zwaar en onvoorspelbaar jaar geweest voor de toeristische sector. Toerisme is ten opzichte van 2020 aangetrokken maar blijft nog steeds achter bij de jaren voor de coronacrisis. De onderlinge verschillen in herstel in de sector blijven groot. We werken met onze partners in en rondom de stad aan projecten die de sector helpen herstellen en op een duurzame wijze verder ontwikkelen. We zetten in op het versterken van het (toeristisch) product in combinatie met het spreiden van bezoekers en beschermen van de natuur. Dit heeft vorm gekregen in een Regiodealaanvraag met daarin de vertaling van de Arnhemse ambitie om de duurzame poort naar de Veluwe te vormen, onze inzet in de netwerksamenwerking Veluweop1, het opgeleverde visuele concept voor het belevingsgebied Veluwezoom, de concept recreatiezoneringskaart van de Veluwe en de plek voor duurzaam toerisme in de regionale agenda van de Groene Metropoolregio. Ook is een nieuwe Citystore Arnhem (nieuwe VVV met ander concept) ontwikkeld, die in 2022 in de Eusebius zal openen.

Vanwege onzekerheid rondom coronamaatregelen is al begin 2021 opnieuw gekozen voor een aangepaste Bridge2Liberation editie. Om een zo groot mogelijk bereik te realiseren, is gekozen voor meerdere locaties in de stad, waar afwisselend live of geprojecteerd programma was. De locaties waren: Focus Filmtheater, Theater aan de Rijn, Musis, Olympus College en Eusebius. Het programma werd ook live uitgezonden door Omroep Gelderland.

In 2021 zijn belangrijke stappen gezet in de positionering van de Airborne Region. Zo is er door middel van een inspiratiebijeenkomst en themabijeenkomsten een begin gemaakt met de herijking van het Masterplan uit 2018. Medio februari 2022 moet het nieuwe masterplan gereed zijn.

In 2020 zou het provinciale subsidieprogramma Gelderland Herdenkt, waarvoor wij penvoerder zijn, worden afgesloten. Door corona zijn echter veel activiteiten en evenementen uitgesteld. Een deel van die activiteiten kon alsnog in 2021 worden uitgevoerd, maar een klein deel is opnieuw doorgeschoven naar 2022. Tegelijkertijd heeft de provincie in 2021 wel het subsidieprogramma Vrijheid geopend: het vervolg op Gelderland Herdenkt. Arnhem participeert binnen het programma Vrijheid vanuit twee regio's: Airborne Region en Regio Veluwe. In 2022 wordt het programma vervolgd.

Hoogwaardig voorzieningenniveau

In het grootste deel van 2021 waren evenementen niet toegestaan. Door over te schakelen naar digitale events hebben festivals als Fashion + Design Festival Arnhem (FDFA) en Innovate een groter bereik gekregen, maar is ingeboet op de communityfunctie die evenementen normaliter wel hebben. Veel jaarlijkse Arnhemse evenementen hebben ervoor gekozen hun programma een jaar op te schuiven.

In de zomerperiode hebben enkele spraakmakende evenementen binnen alle beperkingen toch plaats kunnen vinden. De internationale Sonsbeektentoonstelling heeft ondanks twee keer uitstel door corona toch doorgang kunnen vinden, met een editie passend bij de traditie en vraagstukken die nu spelen. De tentoonstelling, die plaatsvond op dertien verschillende binnen- en buitenlocaties in Arnhem en Gelderland met meer dan 44 werken van nationale en internationale kunstenaars, is goed bezocht. In totaal waren er 148.000 bezoekers (waarvan 57.000 bij Kröller Müller) blijkt uit het onderzoek door de HAN naar het bezoekersprofiel en de economische impact.

Er waren 2500 bezoekers bij het uitgestelde UCI WK BMX dat plaatsvond op 21 en 22 augustus 2021 op Papendal. Deelnemers waren uitsluitend de Junioren en Elite rijders. De camping, de breedtesporters en het Ultimate Urban Festival zijn door de coronacrisis niet doorgegaan. In het kader van het WK zijn 2 goed bezochte pumtracks geopend in Arnhem en hebben meer dan 3000 kinderen deelgenomen aan clinics. Voor Gelrepashouders was het mogelijk met 50% korting een ticket te kopen, hier is 14 maal gebruik van gemaakt. De European Cup BMX op Papendal is eind september wel in volle omvang doorgegaan, dat wil zeggen met breedtesporters van alle leeftijden en de Europese top. Er waren zo'n 1200 deelnemers, met een camping. Nederland was net weer open en de cup werd gecombineerd met het Framed en Zomervreugdfestival, waardoor het druk bezocht is.

In 2021 heeft voor het eerst De Grote Schijn plaatsgevonden: een magische avondwandeling in park Zypendaal waar zo'n 30.000 bezoekers uit Arnhem en wijde omtrek aan deel hebben genomen.

Creatieve Industrie

De gemeente heeft middelen en aandacht geïnvesteerd in de ontwikkeling van 'Creatief Arnhem'. De creatieve sector heeft het afgelopen jaar onderzoek gedaan naar versterking van de organisatiegraad van de creatieve industrie, om daarmee van toegevoegde waarde te zijn voor andere sectoren in de stad. Zij gaan komend jaar een coöperatie oprichten.

Het Kwartierenplan is ontwikkeld om een goede verbinding en samenwerking tussen de binnenstad, Modekwartier en Spijkerkwartier tot stand te brengen. Er wordt ingezet op goede bewegwijzering naar het Modekwartier en het Spijkerkwartier, op het vergroenen van de openbare ruimte plus het verfraaien van de elektriciteitskastjes en meer kunst in de openbare ruimte. Daarmee wordt de creativiteit van onze stad, één van onze kernwaarden, goed zichtbaar.

Huisvesting van de Creatieve en Culturele sector is een opdracht vanuit raad en college om het toekomstige tekort aan werkruimtes voor deze sector op te lossen. Gemeentelijke panden (waaronder scholen), woningbouw corporaties en particulieren worden hierbij betrokken.

Modepartners 025 (ArtEZ, State of Fashion, FDFA, Museum Arnhem en Rijn IJssel) werken intensief samen om het bewustzijn over de huidige uitdagingen in het modesysteem te vergroten en alternatieve ontwerppraktijken een podium te bieden. Zij zijn in 2021 vanuit de programma's cultuur en vitale economie ondersteund om met behulp van een projectleider verdere stappen te zetten om onder andere het netwerk van partners uit te breiden en een meerjarenuitvoeringsprogramma op te stellen. Daarbij is ook verbinding gelegd met het uitvoeringsprogramma circulaire economie.

Optimaler human capital aanwezig voor werkgevers

In de afgelopen 12 maanden hebben we met partners in de stad, ondernemers, ondernemersverenigingen, private en publieke sectoren en ondernemersverenigingen veel contact gehad over de uitdagingen op de arbeidsmarkt. Deze partijen streven allen naar één gezamenlijk doen; Optimaler Human Capital voor werkgevers.

Als onderdeel van de economische agenda zijn er afspraken gemaakt met afgevaardigden van bovenstaande partijen om samen aan een Human Capital agenda te gaan werken. Deze agenda kent een viertal speerpunten waarop ingezet wordt:

- Leven Lang ontwikkelen;
- Aantrekken en behoud van talent;
- Onbenut arbeidspotentieel;
- Veerkrachtige arbeidsmarkt.

Onder deze speerpunten zijn verschillende projecten en initiatieven ondergebracht die bijdrage aan het doel; Optimaler human capital voor werkgevers.

Regionale Human Capital Aanpak op kansrijke sectoren

We hebben in de Groene Metropoolregio een opdracht geformuleerd waarmee een kwartiermaker aan de slag gaat om een Human Capital Agenda te realiseren. Hierbij moet ook een verbinding worden gemaakt met de regionale investeringsagenda en de inspanningen van The Economic Board (TEB) op de iconische clusters. Vanuit TEB is een Civic entrepreneur aangesteld om de Regionale Human Capital Agenda op te stellen, commitment te verkrijgen van verschillende stakeholders en betrokken partijen. De eerste versie van deze Regionale Human Capital Agenda is live, momenteel wordt er hard gewerkt aan het fine tunen ervan. In de volgende fase (eerste kwartaal 2022) wordt commitment van alle betrokken partijen gevraagd en zal er gestart worden met het uitvoeringsprogramma.

De regionale arbeidsmarkt biedt momenteel perspectief in zorg, techniek, ICT en Energie. We steunen initiatieven als Techiekpact, House of IT, SEECE, Connectr, Innovate en nog veel meer andere initiatieven die een bijdrage leveren aan het bestrijden van de krapte op de arbeidsmarkt gericht op bovengenoemde sectoren.

Aantrekken en binden van studenten

Het samenwerkingsverband Arnhem Studiestad wordt steeds verder geprofessionaliseerd. Eenmaal per kwartaal komt de stuurgroep bij elkaar welke bestaat uit verschillende bestuurders van de onderwijsinstellingen en de wethouders van de gemeente Arnhem. Die sturen de regiegroep aan, welke bestaat uit directeurs van de onderwijsinstellingen en een bestuursadviseur Vitale Economie van de gemeente Arnhem welke maandelijks vergaderen. De samenwerkingsovereenkomst is opgesteld. Deze samenwerkingsovereenkomst heeft een duur van in ieder geval twee jaar. Inmiddels zijn er vanuit alle onderwijsinstellingen grenswerkers aangesteld. Deze zorgen voor de verbinding tussen de studenten, de projectleiders en het bestuur. Dit zal bijdragen aan een integrale samenwerking. Vanuit Arnhem Studiestad zijn we ook een samenwerking aangegeven met Start-Club Arnhem. Samen organiseren we een aantal collegetours en is Start-Club Arnhem betrokken bij de Student City Challenge 2022.

City Deal Kennis Maken (CDKM) wordt ingezet om de verbinding te leggen naar de maatschappelijke opgave. Het afgelopen jaar hebben Arnhem en Nijmegen de handen ineengeslagen om het landelijke congres te organiseren. Tevens wordt de samenwerking met City Marketing steeds meer geconcretiseerd bij het profileren van Arnhem als aantrekkelijke (studie)stad. Daarnaast zet City Marketing in op het profileren van Arnhem als broedplaats voor innovatie en het creëren van een ultieme woon en werkplaats.

Waar het gaat over aantrekken maar vooral ook behoud van studenten werken we nauw samen met Connectr. Connectr is een innovatielab waar onderwijs en bedrijfsleven samenwerken aan de wereldwijde verduurzamingsopgave.

Het bieden van faciliteiten en een gebundelde kennisinfrastructuur voor het adequaat opleiden van studenten en professionals in de energiesector

Vanuit het energiecluster in (regio) Arnhem zetten wij onder de noemer Hotspot Energy in op onderwijsinnovatie, praktijkgericht onderzoek en kennisontwikkeling in de driehoek van onderwijs, ondernemers en overheid. Connectr krijgt steeds meer vorm. Binnen Connectr is Human Capital één van de inspanningslijnen. Samen met marktpartijen onderzoekt Connectr of zij specifieke opleidingen kan opzetten binnen de thema's waarbinnen zij actief is. Er is nu met marktpartijen een bedrijfsopleiding op het gebied van laadinfrastructuur in ontwikkeling.

Arnhem beter op de kaart als energiestad

We zien dat onze inzet op een groeiend en bloeiend energiecluster in Arnhem, dat bijdraagt aan de oplossingen voor de maatschappelijke opgaven in de energietransitie en duurzaamheid, momentum heeft. Samen met onze partners zoals Connectr zetten we mooie stappen in het bouwen aan een groeiend en bloeiend ecosysteem, het stimuleren van energie-innovaties en het op de kaart zetten van Arnhem als Hotspot Energy.

Het creëren van inspirerende en innovatieve energiegerelateerde kennis- en werklocaties

Samen met onze partners op de drie energie Hotspots IPKW, Kenniscampus HAN / HVHL en Arnhems Buiten, zijn we bezig met het opstellen van ambitiedocumenten met betrekking tot programma, ruimtelijke kwaliteit, bereikbaarheid en synergie met de omgeving. Het ambitiedocument van Kenniscampus HAN / HVHL is gereed en nu worden afspraken vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst om tot uitvoering te komen. De processen om te komen tot ambitiedocumenten voor Arnhems Buiten en IPKW zijn vertraagd maar lopen wel door.

Innovatie stimuleren

Uit de middelen van de Herstelagenda hebben we samen met (cofinanciering van) de provincie een subsidieregeling voor haalbaarheidsstudies in de energie-innovatie op de drie Arnhemse thema's: waterstof- en brandstoftechnologie, batterij- en laadinfrastructuur en ICT/smartgrids, de groeiversneller Energie opgezet. Er zijn het afgelopen jaar diverse vouchers uit deze subsidieregeling uitgereikt.

Bouwen aan een groeiend energie ecosysteem

We bouwen samen met onze partners verder aan Connectr dat moet zorgen voor verbinden, versnellen en vergroten van ons energie ecosysteem. Een delegatie van de noordelijke provincies is op werkbezoek geweest bij Connectr. Uit accountmanagementgesprekken met bedrijven uit het energie ecosysteem blijkt dat er momenteel veel samenwerkingen worden opgestart met partijen uit Rotterdam. Deze samenwerkingen bieden nieuwe kansen en dragen bij aan het groeien van ons ecosysteem.

Betere (inter)nationale positionering van Arnhem als energiestad

Samen met de Stichting Citymarketing hebben we gebouwd aan een energieke coalitie voor het positioneren en promoten van Arnhem als energiestad. In deze energieke coalitie participeren stakeholders zoals KIEMT, HAN, IPKW, Arnhems Buiten en enkele grote energiebedrijven. Samen publiceren we via Citymarketing nieuws, interviews over Arnhem als Hotspot Energy. Daarnaast is de eerste energykrant uitgegeven. We merken dat deze berichten interesse wekken uit onder meer Rotterdam en Amsterdam.

[Afhandeling amendementen en moties Begroting 2021](#)

[20A75 Aanvullend evacuatiemonument](#)

We zijn bezig met de uitvoering van het amendement. Nadat alle betrokken partijen zijn gesproken, is er een ontwerper geselecteerd die de opdracht heeft gekregen voor een ontwerp. Begin juli 2021 is er een raadsbrief gestuurd over de Slag om Arnhem waarin de stand van zaken van de uitvoering van dit amendement een plek heeft gekregen. We lopen qua planning nog in lijn met de informatie van die brief. De verwachte oplevering is september 2022.

[20M269 Sparen voor evenementen](#)

Deze motie is op 8 juni 2021 afgedaan met een raadsbrief.

Wat heeft het gekost

	Rekening		Begroting 2021		Rekening	
	2020		Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000						
Middelen						
Lasten	6.424		6.556	8.087	6.616	1.471
Baten	1.316		935	1.653	1.033	-620
Saldo lasten en baten	-5.107		-5.622	-6.434	-5.584	851
Toevoegingen aan reserves	249		0	1.010	1.407	-397
Onttrekkingen aan reserves	401		100	397	208	-189
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	153		100	-613	-1.199	-586
Gerealiseerd resultaat	-4.955		-5.522	-7.047	-6.783	264

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/BR
Lasten	1.501	V				
Toerisme en recreatie	384	V	Gelderland Herdenkt (zie ook baten)	N	I	BR
Economische Zaken / Acquisitie	298	V	Beleidscapaciteit	N	I	AR
Evenementen	276	V	Evenementen	N	I	BR
Economische Zaken / Acquisitie	256	V	Actieplan Werk - Ondernemers	N	I	BR
Toerisme en recreatie	148	V	Impulsaanpak winkelgebieden	N	I	BR
Toerisme en recreatie	139	V	Slag om Arnhem	N	I	BR
Baten	-387	N				
Toerisme en recreatie	-387	N	Gelderland Herdenkt (zie ook baten)	N	I	BR
Toevoegingen aan reserves	397	V				
Economische Zaken / Acquisitie	271	V	Vitale Economie, programmalijnen	N	I	BR
Evenementen	126	V	Sfeer- en Beeldbepalende Evenementen	N	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	189	V				
Evenementen	150	V	Sfeer- en Beeldbepalende Evenementen	N	I	BR
Economische Zaken / Acquisitie	39	V	Vitale Economie, programmalijnen	N	I	BR

Gelderland Herdenkt

Het project Gelderland Herdenkt zou in eerste instantie in 2021 eindigen, maar dit is onder andere door corona verlengd tot 2022. Als gevolg hiervan is in 2021 minder subsidie ontvangen en verstrekt dan begroot. Naar verwachting volgen deze baten en lasten in 2022 alsnog.

Beleidscapaciteit

In de afgelopen jaren is een onevenwichtigheid ontstaan tussen de formatieve en daadwerkelijk ingezette capaciteit bij het cluster Strategie, beleid en regie (SBR). Het nadelige verschil is in 2021 tijdelijk opgelost in afwachting van een onderzoek waarbij opgaven en bezetting met elkaar in verband en vergeleken met andere gemeenten worden gezien. De incidentele dekking voor beleidscapaciteit is toegerekend naar de verschillende

stads- en wijkprogramma's. Het extra budget dat aldus ter beschikking is gekomen bleek op het programma Economie niet volledig nodig te zijn, waardoor sprake is van een voordeel van € 298.000.

Evenementen en Slag om Arnhem

Veel evenementen, waaronder de herdenking van de Slag om Arnhem, zijn door corona geannuleerd of hebben in aangepaste vorm doorgang gehad. De niet-bestede middelen van deze evenementen worden via de Bestemmingsreserve Evenementen overgeheveld naar 2022.

Actieplan Werk - Ondernemers

In 2021 is voor het Actieplan Werk - Ondernemers € 370.000 beschikbaar gesteld. Hiervan is aan het eind van het jaar € 114.091 besteed en wordt € 255.909 via de Bestemmingsreserve SEF overgeheveld naar 2022. Achterblijven van de bestedingen heeft vooral te maken met het achterblijven van de aanvragen op de voucherregelingen voor ondernemers. Er zijn hiervoor minder aanvragen ingediend dan vooraf gedacht. Dit komt men name doordat de regeling later is gestart in 2021 dan gepland. Momenteel wordt gekeken hoe deze voucherregeling passend kan worden ingezet voor 2022.

Impulsaanpak Winkelgebieden

In 2021 is € 150.000 beschikbaar gesteld voor de Impulsaanpak Winkelgebieden. Voor deze aanpak is een uitvoeringsplan gemaakt, welke in 2022 geïmplementeerd zal worden. Deze middelen zijn daardoor niet uitgegeven en via de BR SEF voor 2022 gereserveerd.

Mutaties Reserves

De mutaties op de reserves, zowel de BR SEF als de BR Evenementen, houden met bovenstaande verband. Er zijn minder onttrekkingen en meer toevoegingen gedaan dan begroot in verband met afgelasting of versoering van evenementen. Daarnaast is het restant budget Actieplan Werk ook toegevoegd aan de BR SEF ter besteding in 2022.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen uit dit programma opgenomen. Deze indicatoren zijn overgenomen uit de Begroting 2022.

Indicatoren programma					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Snelgroeiende bedrijven	19,60	23,10	21,40	18,30	
Eenheid: Snelgroeiende bedrijven (10% autonome groei aantal werknemers per jaar, over een periode van drie jaar) per 1.000 vestigingen, *voorlopige cijfers					
Bron: CBS- Lokale economie					
Aantal bezoekers binnenstad	346	328	344		214
Eenheid: Aantal bezoekers binnenstad x 1000. In 2020 is door Locatus i.v.m. corona geen passantentelling uitgevoerd.					
Bron: Locatus					
Banen in de EMT sector	7,40	7,80	7,90	7,90	
Eenheid: Het aantal banen in de sector EMT, als aandeel van de totale werkgelegenheid.					
Bron: PWE					
Aantal studenten wat kiest voor Arnhem als MBO en HBO	24166	23817	23941	24068	23480
Eenheid: Aantal studenten per jaar					
Bron: DUO					

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl).

BBV - Indicatoren					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Demografische druk	57,60	58,30	58,10	58	57,50
Eenheid: De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar (%).					
Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek					

Funciemenging	58,30	58,50	58,60	58,40
Eenheid:	De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen (%).			
Bron:	PWE			
Aantal banen	958,60	968,50	975,70	967,10
Eenheid:	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.			
Bron:	PWE			
Aantal vestigingen	135,80	142,30	147	156,50
Eenheid:	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar			
Bron:	PWE			

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Economic Board regio Arnhem-Nijmegen
 Euregio Rijn-Waal
 Facility Point
 GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
 Recreatieschap Overbetuwe
 Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

- Economic Board regio Arnhem Nijmegen;
- Ondernemers Kontakt Arnhem (OKA);
- Platform Binnenstad Arnhem (PBA);
- Stichting Arnhemse bedrijventerreinen (StAB);
- Industriepark Kleefse Waard (IPKW);
- GreenBusinessclub Gelderse Poort (GbcGP)
- Overige werklocaties;
- Oost NL;
- Provincie Gelderland;
- VNO NCW;
- Onderwijs- en kennisinstellingen; HAN, Van Hall Larenstein, ROC Rijn IJssel, ArtEZ;
- Stichting Kiemt;
- Stichting Ondernemersfonds Arnhem;
- Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN);
- Stichting Citymarketing Arnhem/ Dit is Arnhem;
- Veluwe op 1;
- Stichting Airborne Region
- DOCKS (Durven Ondernemen Centraal Klarendal & St. Marten);
- Stichting Atelierbeheer SLAK;
- FDFA;
- Ontwerpersplatform Arnhem (OPA);
- Innovate;
- Schakel 025 -Stroomversneller;
- Verenigd Creatief Arnhem;
- Gelrestad Sport.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers opgenomen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

- St. Ondernemersfonds Arnhem
- Toerisme veluwe arnhem nijmegen
- St. Citymarketing Arnhem
- St. Bridge to Liberation
- St. Airborne Museum

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Economische Koers Arnhem](#);
- [Investeringsagenda Arnhem-Nijmegen](#);
- Evenementenvisie [Evenement organiseren - Gemeente Arnhem](#);
- [Detailhandelsvisie](#);
- [Mise-en-place - de Arnhemse Horecavisie](#);
- [Arnhem, stad op de kaart in internationaal perspectief/ Beleidskader voor internationaal beleid tot 2020](#);
- [New Energy made in Arnhem](#);
- [Standplaatsenbeleid](#);
- [Plan van Aanpak Huisvesting Creatieve en Culturele Sector Arnhem](#);
- [Visie Circulaire Economie en Plan van aanpak CE](#) (juli 2021);
- [RPW 2021-2024](#) (juni 2021 - agendapunt 6.10 bijlage 1);
- [Visie Nieuwe Haven](#) (juli 2020 - agendapunt 6.1 bijlage 1);
- [Economisch beleid - Gemeente Arnhem](#) (aan de raad aangeboden).

Onderwijs

Goed onderwijs is de basis. Wie gemotiveerd naar school gaat en een goede opleiding kan afronden, heeft later zoveel meer kansen. Vandaar dat we extra inzetten op het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten. Zonder diploma op zak krijgen jongeren het zoveel moeilijker. Dat begint al bij de kinderopvang en de peuterspeelzaal. Kinderen maken een goede start en hebben daar hun leven lang profijt van. Vroegtijdig schoolverlaten staat nooit op zichzelf. Vandaar dat we zorgen voor een goede afstemming tussen jeugdhulp en onderwijs en het tijdens en naschools leren.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities	Doelen	Inspanningen
----------	--------	--------------

Onderwijs: Arnhemmers met dezelfde talenten hebben dezelfde kansen (inclusief onderwijshuisvesting)

Een goede startpositie op school

Investerings in de eerste levensjaren van een kind zijn cruciaal voor de verdere ontwikkeling. Met voor- en vroegschoolse educatie willen we zoveel mogelijk kinderen met het risico op een taal- of ontwikkelingsachterstand bereiken. Kinderen met een achterstand worden zo vroeg mogelijk gesignaleerd en goed voorbereid op het reguliere onderwijs. Dit gebeurt in de voorschoolse periode in de peuterspeelzalen en de kinderopvang. Deze locaties zijn inclusieve locaties, alle kinderen zijn welkom en krijgen er een passend aanbod. Als kinderen onverhoopt toch met een achterstand aan het onderwijs beginnen, wordt extra ondersteuning geboden om de onderwijskansen van deze kinderen te vergroten. Hier is een doorlopende lijn van voorschool naar vroegschool. Doel is dat kinderen aan groep 3 beginnen zonder taalachterstand. Daarnaast heeft Arnhem een stedelijk aanbod voor nieuwkomers. Zo heeft Arnhem twee locaties in de stad waar de mogelijkheid is voor statushouders en kinderen van arbeidsmigranten om een jaar lang intensief taalonderwijs te volgen voordat ze instromen in het reguliere onderwijs. Daarnaast is er onderwijs voor AZC-kinderen. Op meerdere scholen zijn er taalschakelklassen. Daarnaast kent Arnhem een zomer- en weekendschool. Arnhem heeft in 2021 extra ingezet op de zomerschool om de gevolgen van de lockdown door corona te herstellen.

Doorontwikkeling passende kinderopvang, ontwikkelrecht en onderwijsachterstandenbeleid (OAB)

Samen met betrokken kinderopvangorganisaties, jeugdgezondheidszorg (toeleiding) en Stichting PAS volgen we de kwaliteit van de gesubsidieerde peuteropvang (Ontwikkelrecht, VVE en Passende Kinderopvang).

In 2021 hadden corona en het personeelstekort in de kinderopvang veel impact op de locaties. Met extra middelen is ingezet op versterking op de groepen en vanuit toezicht zijn de opleidingsvereisten tijdelijk aangepast. Dankzij deze interventies konden we ervoor zorgen dat de locaties zo veel mogelijk open konden blijven en een goede plek konden blijven bieden voor alle kinderen. Kinderen met een extra ondersteuningsvraag kregen bijvoorbeeld tijdelijk één op één begeleiding.

Corona had veel impact op het onderwijs. Daarom heeft stichting PAS de capaciteit van de zomerschool uitgebreid: hierdoor konden meer kinderen naar de zomerschool.

Aansluiting passend onderwijs en jeugdhulp

Het Samenwerkingsverband (SWV) is een belangrijke samenwerkingspartner van de gemeente wanneer het gaat om passend onderwijs en jeugdhulp. Deze samenwerking is versterkt zodat tezamen de regie op dit onderwerp gemonitord kan worden. Het SWV heeft een belangrijke rol bij het toetsen en mogelijk maken van dekkend aanbod voor jongeren. De aansluiting tussen passend onderwijs en jeugdhulp is ingericht met gecontracteerde zorgaanbieders. Zo kunnen wijkcoaches snel schakelen wanneer jongeren extra ondersteuning nodig hebben. Voor niet dekkende of niet gecontracteerde zorg wordt er altijd gekeken naar wat er nodig is om de beste plek voor de jongere te organiseren. Maatwerk wordt afgestemd met alle betrokken partijen, ouders/verzorgers en de jongere.

Het SWV en de gemeente zijn van mening dat het vangnet en passend aanbod dekkend is om iedere jongere de juiste plek te bieden om een vervolgstap te maken in onze maatschappij. Of dat nou school, werk of iets anders betekent. We zien mogelijkheden om in de samenwerking efficiëntieverbeteringen toe te passen zodat het passende aanbod en vangnet nog beter fungeert. Regieschap en coördinatie zijn hierbij belangrijke factoren die hiertoe zouden kunnen leiden. Het SWV, de gemeente, het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) en andere (regionale) samenwerkingspartners zijn hierover in overleg om ervoor te zorgen dat procesmatig werken de voortgang en begeleiding niet stagneert.

Goede toekomstbestendige (onderwijs)huisvesting

Vanaf de zomer 2021 is de gemeente met de VO Onderwijsbestuurders, jongeren en andere betrokkenen in overleg geweest om te komen tot een gedegen Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs. Ook de gemeenteraad is betrokken geweest in de vorming van dit plan. Dit heeft geleid tot richtinggevende principes en wensen voor toekomstbestendige onderwijshuisvesting. Het plan is in december 2021 doorgestuurd aan de raad ter agendering.

Kansen voor de toekomst

Het jaar 2021 heeft voornamelijk in het teken gestaan van de effecten van corona op het onderwijs. Voorbeelden hiervan zijn de omschakeling naar hybride werken en zorgen dat de leerlingen zoveel mogelijk lesstof krijgen aangeboden.

We zien een beweging van onderwijs richting de wijk. Waarbij de maatschappelijke vraagstukken uit de wijk worden geïntegreerd in het onderwijs. Bovendien signaleren we een trend in het onderwijs waarbij adequate hulp aan kwetsbare jongeren steeds doelgerichter en efficiënter wordt ingericht met behulp van schoolmaatschappelijk werk. Ondanks de coronamaatregelen lopen we niet achter op de koers.

De uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs maakt verbinding en een sterkere samenwerking tussen de gemeente en scholen mogelijk. Vanuit de gemeente zijn er middelen beschikbaar gesteld om projecten te starten waarbij de psychosociale achterstand buiten schooltijd kan worden aangepakt. Dit hangt nauw samen met de ontwikkeling van de pedagogische wijk. Bovendien heeft de gemeente met VIOS (Veiligheid in om school) een sterk programma uitgerold waarbij alle samenwerkingspartners met elkaar de (sociale) veiligheid van Arnhemse jongeren waarborgen. Dit systeem kent een goede signaleringsfunctie waarbij tijdig kan worden ingegrepen indien jongeren, door wat voor omstandigheden dan ook, gehinderd worden om dagelijkse schoolgang veilig te beleven.

Nieuw plan voorkomen voortijdig schoolverlaten (VSV)

Sinds het openstellen van de subsidieregeling 'Aanpak Voortijdig Schoolverlaten Arnhem 2021 tot en met 2024' zijn er gevarieerde aanvragen ingediend. Scholen en samenwerkingspartners weten goed gebruik te maken van de mogelijkheden die de gemeente biedt binnen de kaders van de VSV-aanpak. Het onderwijs neemt de regie in de uitvoer. Met alle partijen zijn monitoringsafspraken gemaakt om de beoogde resultaten en kwaliteit te borgen. Ondanks de beperkingen rondom corona hebben we in september 2021 een succesvolle VSV-bijeenkomst georganiseerd in het Gelredome. Eén van de uitvoerders van een VSV-project heeft daarbij als gastheer deze locatie beschikbaar gesteld.

Bij de vervolgaanvragen voor kalenderjaar 2022 hebben we gezien dat goede resultaten hebben geleid tot mogelijkheden voor meerjaren subsidieverstrekking. Vooral de inzet van Schoolmaatschappelijk- / jongerenwerkers blijkt zeer effectief te zijn voor een goede aansluiting bij de jongeren. Vanuit deze aansluiting wordt samen met de jongere schoolhervatting of een andere route, bijvoorbeeld naar werk, gerealiseerd.

Ontwikkelen van integrale aanpak kwetsbare jongeren tot 27 jaar

Met de nieuwe regionale aanpak jeugdwerkloosheid is er in gezamenlijkheid (onderwijs en arbeidsmarkt) een aanpak ontwikkeld waarbij de transitie van onderwijs naar werk centraal staat, maar ook zeker aandacht is voor de andere leefgebieden van jongeren zoals financiën, wonen en zorg. De uitgangspunten die zijn geformuleerd in het Arnhemse jeugdbeleid worden door vertaald naar de uitvoeringsplannen en opdrachten van maatschappelijke partners. Hierdoor ontstaat er meer samenhang en verbinding tussen de verschillende leefgebieden.

[Afhandeling amendementen en moties Begroting 2021](#)

[20M252 Duidelijkheid voor het onderwijs](#)

Deze motie is afgedaan middels een raadsbesluit over gemeentelijke bijdrage aan de verbetering van de ventilatie in schoolgebouwen. De betalingen voor verbeteringen van de ventilatie in schoolgebouwen zijn inmiddels uitgekeerd.

[20M256 Ouderbijdrages beperken](#)

Omdat met name in het voortgezet onderwijs- Rhedense leerlingen Arnhemse scholen bezoeken en vice versa (dit geldt voor de scholen binnen het samenwerkingsverband De Verbinding), is besloten hierin samen op te trekken. Arnhem en Rheden werken bovendien samen binnen de Gelrepas, een participatie instrument dat vooralsnog voor sportieve, culturele en recreatieve activiteiten ingezet kan worden voor de doelgroep, maar ook mogelijkheden biedt tot uitbreiding naar andere minimaregelingen.

Per 1 augustus 2021 is de wet Vrijwillige Ouderbijdrage gewijzigd. De kern van de wijziging:

- Alle leerlingen moeten mee kunnen doen met activiteiten die de school organiseert, ook als ouders de vrijwillige ouderbijdrage (cat.4 zie afd. 1) niet betalen.

- Scholen worden verplicht dit expliciet te vermelden in de schoolgids en het schoolplan.
- Kosten die voor ouders overblijven, betreffen voorgeschreven persoonsgebonden materiaal (cat. 2).

Doordat de zogenaamde "categorie 4 schoolkosten" is gewijzigd naar de vorm van een vrijwillige ouderbijdrage, mag er geen uitsluitingsgrond meer zijn voor leerlingen om aan bepaalde activiteiten deel te nemen. De wetgever verplicht daarnaast scholen hier expliciet over te communiceren naar leerlingen en hun ouders. De gemeente heeft aangegeven hierop toe te zien.

Bovendien heeft het college aangegeven aan de schoolbesturen dat wij voornemens zijn onze schoolkostenregeling hierop aan te passen. Dat betekent dat wij tegemoet komen in kosten uit categorie 2 (persoonsgebonden materialen die langer dan een jaar meegaan).

Daarnaast willen wij ook de verstrekking van deze vergoeding op een andere wijze in gaan richten. Wij willen daartoe de (vernieuwde) GelrePas inzetten. Deze biedt de mogelijkheid om een vergoeding direct aan de doelgroep toe te kennen. Een leerling kan via een geormerkt tegoed zelf de benodigde middelen aanschaffen, bij geselecteerde aanbieders. De GelrePas is als uitvoerder alle geïnventariseerde participerende scholen aan het koppelen in het systeem van de Gelrepas.

Per start studiejaar 2022/2023 verwachten we het operationeel te hebben. Los daarvan geven we gehoor aan het signaal van scholen dat er verschraving plaatsvindt door de wetswijziging. Hierover worden gesprekken gevoerd met schoolbestuurders.

[20M281 Tekort aan studieplekken voor studenten in Arnhem](#)

Deze motie is afgedaan. In de wekelijkse coronaraadsbrieven is aandacht besteed aan hoe studieplekken tijdens de lockdown zijn ingericht.

[20M282 Bijdrage aan de regionale aanpak personeelstekort onderwijs](#)

Deze motie is afgedaan. De stuurgroep Regionale Aanpak Personeelstekort (RAP) heeft de relatie tussen de krapte op de woningmarkt en het lerarentekort al ruimte tijd geleden besproken. Vanuit RAP is naar aanleiding hiervan de website wordlaraarinarnhem.nl ontwikkeld.

Over het algemeen zegt de stuurgroep dat de woningnood geen thema is voor het personeelstekort. De gemeenteraad heeft in juli 2020 het 'Plan van Aanpak: Woningbouwontwikkeling' vastgesteld. De regio en gemeente Arnhem spannen zich samen in voor de realisatie van voldoende huur- en koopwoningen in de betaalbare segmenten.

Wat heeft het gekost

	Rekening		Begroting 2021		Rekening
	2020		Primitief	Definitief	2021
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	19.216	18.895	19.747	19.757	-10
Baten	2.971	2.395	2.683	2.847	163
Saldo lasten en baten	-16.245	-16.499	-17.064	-16.911	153
Toevoegingen aan reserves	8.187	8.004	8.457	8.698	-241
Onttrekkingen aan reserves	6.473	6.922	7.307	7.570	263
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-1.714	-1.082	-1.150	-1.128	22
Gerealiseerd resultaat	-17.959	-17.581	-18.214	-18.039	175

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/ BR
Lasten	23	V				
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	332	V	Beleidscapaciteit	N	I	AR
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	-309	N	Onderwijshuisvesting	N	I	AR
Baten	151	V				
Onderwijs (incl. biblioth, volksuni)	151	V	Onderwijshuisvesting	N	I	AR
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	0					

Onderwijshuisvesting

Het nadeel op onderwijshuisvesting wordt veroorzaakt door enerzijds hogere lasten vanuit de OZB door aanslagen uit oude jaren en hogere taxaties. Anderzijds door niet geraamde beheerskosten, welke worden doorbelast aan (tijdelijke) gebruikers, wat een deel van het voordeel op de baten verklaart.

Beleidscapaciteit

In de afgelopen jaren is een onevenwichtigheid ontstaan tussen de formatieve en daadwerkelijk ingezette capaciteit bij het cluster Strategie, beleid en regie (SBR). Het nadelige verschil is in 2021 tijdelijk opgelost in afwachting van een onderzoek waarbij opgaven en bezetting met elkaar in verband en vergeleken met andere gemeenten worden gezien. De incidentele dekking voor beleidscapaciteit is toegerekend naar de verschillende stads- en wijkprogramma's. Het extra budget dat aldus ter beschikking is gekomen bleek op het programma Onderwijs niet volledig nodig te zijn, waardoor sprake is van een voordeel van € 332.000.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen uit dit programma opgenomen. Deze indicatoren zijn overgenomen uit de Begroting 2022.

Indicatoren programma					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Het percentage (doelgroep)peuters dat gebruik maakt van VVE of ontwikkelrecht (verplichte BBV-indicator)		97	86	92	86
Eenheid: Doel is om alle peuters met een risico op een taalachterstand (deze kinderen krijgen een VVE- indicatie) te bereiken. Het totaal aantal peuters in Arnhem met deze indicatie was in het schooljaar 2019/2020 488. 2020 staat voor schooljaar 2019/2020.					
Bron: Stichting PAS					
Voortijdige schoolverlaters VO		0,95	0,83	0,61	0,84
Eenheid: % voortijdig schoolverlaters van totaal aantal leerlingen in het VO					
Bron: DUO					
Voortijdige schoolverlaters MBO		7,20	7,20	6,40	6,93
Eenheid: % voortijdig schoolverlaters van totaal aantal leerlingen in het MBO					
Bron: DUO					

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website [waarstaatjegemeente](#).

BBV - Indicatoren					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	2,90	2,70	2,70	2,50	2,60

Eenheid: % voortijdig schoolverlaters van totaal aantal leerlingen

Bron: DUO

Absoluut verzuim	0,50	1,10	1,80	3,10
-------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Eenheid: Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar. De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2019" staat voor schooljaar "2018/2019". Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar.
Streefwaarde absoluut verzuim: 0,5 per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar.

Bron: Ingrado

Relatief verzuim	27	26	32
-------------------------	-----------	-----------	-----------

Eenheid: Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar.

De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2019" staat voor schooljaar "2018/2019".

Streefwaarde relatief verzuim: 20 per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar.

Bron: Ingrado

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

Op alle gebieden wordt nauw samengewerkt met besturen en medewerkers van onderwijs (primair onderwijs (PO), voortgezet onderwijs (VO), (voortgezet) speciaal onderwijs (V)SO, middelbaar beroepsonderwijs (MBO) en hoger beroepsonderwijs (HBO), voorschoolse voorzieningen, kinderopvang, maatschappelijke partners en sociaal ondernemers.

In de uitvoering worden maatschappelijke partners betrokken.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers opgenomen die in 2021 meer dan € 1.000.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

- St. Natuurcentrum Arnhem
- St. Peutercentra Arnhem
- Rijn IJssel Roc
- IVIO-Opleidingen
- De Onderwijsspecialisten

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Subsidieregeling Aanpak voortijdig schoolverlaten](#);
- [Plan van aanpak voortijdig schoolverlaten Arnhem 2021 tot en met 2024](#);
- Jaarprogramma onderwijshuisvesting 2020;
- [Herstelagenda: Arnhemse aanpak onderwijs](#);
- [Subsidieregeling Voorschools Aanbod Arnhem](#);
- [Raadsvoorstel en -besluit Verzelfstandiging Natuurcentrum Arnhem](#);
- [Raadsbesluit om gemeentelijke leerplichttaken regionaal uit te voeren](#);
- [Raadsbesluit om RMC-taken / Team VSV onder te brengen bij het RBL](#);
- [Raadsbesluit d.d. 6 november 2017 wijziging MGR sociaal domein](#);
- [Integraal huisvestingsplan primair onderwijs Arnhem 2017-2026](#).

Cultuur

Een stad met een rijk cultureel aanbod is aantrekkelijker om te wonen, te werken en te verblijven. Onze inzet is daarom dat we blijven werken aan de verdere ontwikkeling van ons culturele aanbod. We stimuleren culturele instellingen om meer mensen in aanraking te brengen met kunst en cultuur, om zoveel mogelijk mensen te laten meedoen. Cultuur is er immers voor iedereen. En we stimuleren cultuurmakers te innoveren en nieuwe dingen uit te proberen. Daar hoort bij dat we zorgen voor voldoende ateliers, oefenruimtes en presentatiemogelijkheden in de stad. Daarnaast moet cultuurhistorisch erfgoed een prominente plek hebben in de stad. Mensen moeten het kunnen zien, er meer over te weten kunnen komen en het kunnen beleven.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities	Doelen	Inspanningen
----------	--------	--------------

Kunst en cultuur verlevendigt de stad en verbindt Arnhemmers met elkaar

Verbreiding van cultuurbereik en participatie

Door corona is de toegankelijkheid en bereikbaarheid van cultuur en cultuurdeelname in periodes tot stilstand gekomen. Een voorbeeld hiervan is dat cultuuractiviteiten in het onderwijs achterbleven. Er is ook sprake van dalende aantallen cursisten bij allerlei lessen, een afnemend aantal vrijwilligers en minder Arnhemmers die actief zijn in de amateurkunst. Wel zijn er allerlei culturele creatieve vormen bedacht om cultuur te blijven beleven, zoals het Arnhems Uurtje Cultuur van Rozet.

Cultuur is van en voor iedereen

Er is met partners uitvoering gegeven aan het Convenant Cultuureducatie Primair Onderwijs 2015 - 2023. Een van de pijlers van het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) 2021-2024 is cultuureducatie verbreden naar het buitenschoolse onderwijs en een koppeling realiseren met het voortgezet onderwijs. Onderdeel van CmK is Meer muziek in de Klas waarvoor in 2021 een muziekkkoord is afgesloten voor de regio Gelderland-Midden, waarin de ondertekenende partijen afgesproken hebben zich in te zetten om de kwaliteit van het muziekonderwijs in het basisonderwijs te borgen en te versterken. De financiële dekking van het aandeel van de gemeente in het programma CmK is structureel begroot binnen de cultuurbegroting (in de subsidie voor Rozet). Door corona zijn de activiteiten op het gebied van cultuureducatie in het onderwijs achtergebleven. In 2021 is het tweejarig programma Age Friendly Cultural Cities, bedoeld om de deelname aan cultuur door ouderen een impuls te geven, met een half jaar vertraging vanwege corona afgerond. Onder de noemer 'Cultuurparticipatie 55+' hebben de partners in Age Friendly Cultural Cities voor de periode 2021-2023 een convenant afgesloten om het programma voort te zetten met als doel de kwaliteit van de cultuurparticipatie voor ouderen te borgen.

Amateurkunst Aanbieders Arnhem (AAA), een samenwerkingsverband van aanbieders van amateurkunsteducatie en -participatie in Arnhem, is in 2020 eenmalig ondersteund middels een opstartsubsidie en in 2021 met een subsidie om de inzet van het platform voor de toekomst te borgen. Het platform behartigt de belangen van amateurkunstaanbieders in de stad en brengt in kaart waar de wensen en behoeften liggen. Ook zet het zich in voor sectorbrede onderwerpen zoals onder andere huisvestingstekorten, eerlijke beloning, subsidies en de gevolgen van de coronacrisis.

Versterking van de culturele infrastructuur

De uitvoering van de acties in het kader van de Actualisatie van STROOMversnelling ligt op koers. We hebben de afgelopen periode geïnvesteerd in ons makersklimaat, er is een plan 'Huisvesting van de culturele en creatieve sector' vastgesteld en onder andere ingezet op versterking van de lokale media onder andere met een Mediafonds, zoals bij de inspanningen is aangegeven.

Stimulering van het makersklimaat en van nieuwe verbindingen, ook met andere domeinen

Schakel025, is het platform dat het culturele veld in de volle breedte ondersteunt en verbindt door het delen van kennis over de beroepspraktijk. Schakel025, dat onder andere de regeling Stroomversneller uitvoert, heeft twee keer een extra impuls gekregen door een extra bijdrage uit de coronamiddelen van het Rijk. Hierdoor kunnen makers extra worden ondersteund. Ook heeft Schakel025 een programma ontwikkeld om de verbinding tussen makers, de kunst- en cultuursector en andere domeinen te versterken. Uitvoering van het programma vindt in 2022 plaats.

Het Arnhemse uitvoeringskader beeldende kunst in de openbare ruimte is vastgesteld. Doel is het standaardiseren van processen met betrekking tot kunstopdrachten en het waarborgen van een artistiek en kwalitatief hoogwaardige collectie beeldende kunst in de openbare ruimte. Er zijn kunstopdrachten verstrekt, zoals Kunstroute Schuytgraaf, en pilots uitgevoerd met onder andere muurschilderingen in de stad. De internationale Sonsbeektentoonstelling heeft ondanks twee keer uitstel door corona toch doorgang kunnen vinden, met een editie passend bij de traditie en vraagstukken die nu spelen. De tentoonstelling, die plaatsvond op dertien verschillende binnen- en buitenlocaties in Arnhem en Gelderland met meer dan 44 werken van nationale en internationale kunstenaars, is goed bezocht. In totaal waren er 148.000 bezoekers (waarvan 57.000 bij Krölller Müller) blijkt uit het onderzoek naar het bezoekersprofiel en de economische impact van de HAN.

Modepartners 025 (ArtEZ, State of Fashion, FDFA, Museum Arnhem en Rijn IJssel) werken intensief samen om het bewustzijn over de huidige uitdagingen in het modesysteem te vergroten en alternatieve ontwerp praktijken een podium te bieden. Vanuit het cultuurbudget en het programma Vitale Economie is een bijdrage geleverd om met een projectleider verdere stappen te zetten om onder andere het netwerk van partners uit te breiden en een meerjarenuitvoeringsprogramma op te stellen. Daarbij is ook verbinding gelegd met het uitvoeringsprogramma circulaire economie.

Zorg voor voldoende ateliers, oefenruimtes en presentatiemogelijkheden in de stad

Huisvesting voor de culturele en creatieve sector is van groot belang. De raad heeft op 7 juli 2021 ingestemd met het 'plan huisvesting voor de creatieve en culturele sector'. Eén van de instrumenten is een subsidieregeling 'Creatieve bedrijfsverzamelgebouwen'. Het doel hiervan is het realiseren van nieuwe ateliers, expositieruimtes en/of werkruimtes voor creatieven door het subsidiëren van kosten voor planvorming en/of haalbaarheidsonderzoek van een creatief bedrijfsverzamelgebouw. Sinds augustus 2021 zijn er 11 aanvragen ingediend, waarvan 4 aanvragen gehonoreerd zijn, 1 is ingetrokken en 6 wachten nog op een definitieve beoordeling. Er zijn nog geen nieuwe m2 gerealiseerd, daarmee lopen we achter op de planning van gemiddeld 3.000m2 per jaar in de periode 2021 tot en met 2024.

Versterken lokale media

De Streekomroep Midden Gelderland (RTV Arnhem) is in ontwikkeling en de raad is in oktober geïnformeerd over de voortgang van de professionalisering. De organisatie is versterkt en er wordt samengewerkt met andere lokale omroepen, de NOS en Omroep Gelderland. Dit draagt bij aan een betere omroep. Doordat er in de gemeentebegroting 2022 geen extra middelen toegekend zijn voor de omroep en er geen structurele oplossing is voor de ondersteuning ervan, dreigt het gevaar dat de huidige ontwikkelingen niet alleen stagneren, maar dat de omroep straks weer terug bij af is. Vooruitlopend op een mogelijke structurele oplossing is besloten om net als in 2021 ook in 2022 €100.000 extra beschikbaar te stellen vanuit de rijksmiddelen voor coronaondersteuning. Het nieuwe kabinet wil de toekomstige financiering van lokale omroepen niet meer via het gemeentefonds laten gaan en heeft extra middelen begroot voor de lokale media. De uitwerking hiervan, en de gevolgen voor de toekomstige financiering van de lokale omroep, zullen wij nauwlettend volgen.

Het Mediafonds Arnhem is september 2021 gelanceerd en loopt tot september 2023. Mediamakers kunnen hier een beroep doen op financiële ondersteuning van hun journalistieke initiatieven. Er is reeds een aantal aanvragen ingediend. Hiervoor is in totaal € 130.000 beschikbaar gesteld.

Profilering en vitalisering van het culturele klimaat

We hebben op verschillende manieren gewerkt aan het behouden en versterken van onze positie als cultuurstad, zie hiervoor de toelichting bij onderstaande inspanningen. De voorbereiding van een financieel haalbaar plan binnen de kaders en de besluitvorming over de vernieuwing van het Stadstheater en huisvesting van onze rijksgezelschappen heeft meer tijd gevegd.

Toekomstbestendige huisvesting van Museum Arnhem, onze Rijksgezelschappen Oostpool en Introdans en het Stadstheater

De vernieuwbouw van Museum Arnhem zit in de laatste fase. Heropening van Museum Arnhem is in het voorjaar voorzien. Op 25 januari jl. is de raad naar aanleiding van [art. 44 vragen](#) geïnformeerd over de voortgang. Het museum heeft de tijdelijke sluiting benut om in de afgelopen jaren een groot collectie- en registratieproject uit te voeren. Ook zijn, in aanloop naar het nieuwe depot, werkzaamheden gestart voor het afstoten en overdracht in beheer van enkele deelcollecties (zoals bouwfragmenten resp. archeologie). Dit met als doel de kwaliteit en samenstelling van de collectie te verbeteren en/of objecten een plaats te geven waar ze beter functioneren. Het college heeft hiermee ingestemd en de raad in december geïnformeerd. Begin 2022 volgt de formele afhandeling.

De huisvesting van het Stadstheater en onze rijksgezelschappen Oostpool en Introdans, en het (onderdeel van) de Lauwersgracht Alliantie loopt al meerdere jaren en is zeer complex. Toen in de loop van 2021 bij de uitwerking van het concept Programma van Eisen (o.b.v. raadsbesluit 16 december 2020) helder werd dat dit niet binnen de door de gemeenteraad vastgestelde financiële kaders paste, is gewerkt aan een nieuw [raadsvoorstel 'Vervolg Lauwersgrachtalliantie'](#) dat in december 2021 is voorgelegd. Op 2 februari jl. heeft de gemeenteraad het raadsvoorstel geamendeerd en besloten tot vernieuwing van het Stadstheater. Met het Stadstheater worden verschillende scenario's uitgewerkt en wordt toegewerkt naar één integraal project met de grote en een kleine zaal. Samen met Oostpool en Introdans worden gesprekken met de provincie gevoerd over een bijdrage aan hun huisvesting.

Van de reeds gemaakte plankosten is een bedrag van € 417.418 afgeboekt op het jaarresultaat. Dit omdat met het recent aangenomen raadsvoorstel deze plannen niet meer zullen worden uitgevoerd en ook niet bijdragen aan de realisatie van de vernieuwing van het Stadstheater.

Versterking van de (samenwerking in de) cultuurregio 025 Arnhem Nijmegen

De Cultuurregio 025 heeft een stevige positie gekregen binnen de maatschappelijke opgave 'Ontspannen Regio' van de Groene Metropoolregio (GMR). De basis voor de gezamenlijke agenda is het Transformatievoorstel dat op verzoek van de provincie in het kader van de coronacrisis is opgesteld in intensieve samenwerking met de regiogemeenten. De provincie heeft hiervoor een bijdrage van € 1,3 miljoen beschikbaar gesteld, minder dan de € 6 miljoen die was gevraagd. Dit betekende dat scherpe keuzes moesten worden gemaakt. Hiervoor is eind 2021 de Kadernotitie voor het uitvoeringsplan Transformatievoorstel Cultuurregio 025 vastgesteld. Focus voor inzet van de middelen ligt op innovatie, scholing personeel, cultuureducatie en amateurkunst. Daarnaast worden de werkzaamheden van Cultuur Oost en Erfgoed Gelderland in overleg met hen beter gericht en afgestemd op wat er in onze regio nodig is; dit binnen de provinciale opdracht. Nadere uitwerking volgt in het eerste kwartaal van 2022 onder regie van GMR; de culturele sector wordt actief betrokken.

Erfgoed levert een bijdrage aan een aantrekkelijke stad om in te wonen, te werken, te winkelen en te recreëren

Beschermen, herbestemmen en zichtbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed

Voor de toelichting wordt verwezen naar onderstaande inspanningen.

Bescherming en herbestemming van cultuurhistorisch erfgoed

Aan bescherming en herbestemming van cultuurhistorisch erfgoed is op verschillende manieren invulling gegeven. Als voorbeelden kunnen worden genoemd: vergunningaanvragen voorzien van advies op het gebied van monumenten en archeologie, de aanwijzing van de Lucaspastorie in Elden, dijkhuisjes in Elden en de steenfabriek Elden als gemeentelijk monument en bescherming van cultuurhistorische waarden via het bestemmingsplan. Bij dat laatste kan worden gedacht aan het bestemmingsplan voor Coberco met de kenmerkende melkfabriek langs de Westervoortsedijk. Met betrekking tot Elden is gestart om cultuurhistorische waarden en potentiële monumenten in beeld te brengen, naast de al genoemde objecten. De Walburgiskerk kan ook niet ongenoemd blijven. Restauratie en herbestemming van dit icoon zijn afgerond waarbij de gemeente en het Rijk een adviserende rol hadden. Voorbereidend werk in relatie tot de Omgevingswet kan vooral worden gekoppeld aan het bepalen van werkingsgebieden op het gebied van monumenten en archeologie die doorvertaald zijn naar het digitale stelsel voor het toekomstige Omgevingsplan. Dit werk is afgerond. Tot slot van deze voorbeelden is deelgenomen aan de vervaardiging van de beheervisie Sonsbeek voor een goede omgang met hier aanwezige cultuurhistorische waarden.

Ter voorbereiding op een soepel proces tussen ODRA en Erfgoed en optimalisering van de dienstverlening is begonnen met het maken van een afsprakenkader in relatie tot proces en rollen. Dit afsprakenkader wordt gemaakt door het Gelders Genootschap dat voor deze opdracht is ingehuurd.

Met de komst van de Omgevingswet komt de juridische grondslag voor team Welstand en Monumenten te vervallen. Gemeenten moeten op dat moment beschikken over een adviescommissie voor omgevingskwaliteit. De onderliggende verordening is door het college vastgesteld en ligt in 2022 voor aan de gemeenteraad. De

nieuwe commissie wordt ingezet als een verbreding van het huidige team Welstand en Monumenten. Dit om op het gebied van stedenbouw en landschap ontwikkelplannen beter in relatie tot hun omgeving te kunnen beoordelen, de gedachte van de Omgevingswet volgend.

Samen met het programma NemiA is gewerkt aan een startnotitie voor de verduurzaming van monumenten. Dit krijgt een vervolg in 2022 en gaat leiden tot een beleidsinstrument op dit gebied (richtlijnen, informatievoorziening en ondersteuningsmogelijkheden).

Aan het project 'Citizen Science' van de Universiteit Leiden is een financiële bijdrage verschaft voor inventarisatie en toets van aanwezig archeologisch erfgoed in Arnhem-Noord. Dit maakt deel uit van een groter project om de Veluwe op dit punt beter in beeld te krijgen. Voor Arnhem leverde het project onbekende grafheuvels op en uitgestrekte akkercomplexen uit de ijzertijd. Bij dit project zijn burgers ingeschakeld die samen met archeologen aan de hand van het Actueel Hoogtebestand Nederland de Veluwe afzochten naar archeologische relictten.

Een actualisatie van de archeologische verwachtingskaart met Tweede Wereldoorlog als tijdlaag is in conceptvorm gereed gekomen.

Zichtbaar en beleefbaar maken van erfgoed

In 2021 heeft het Romeinse fort in Meinerswijk de status van UNESCO werelderfgoed gekregen, een dossier waar lang aan is gewerkt. Het fort maakt deel uit van de Nedergermaanse limes die als geheel is aangewezen als werelderfgoed.

Ter voorbereiding op de herinrichting van de Velperweg is een beroep gedaan op de zogeheten Erfgoeddeal, een samenwerkingsverband tussen het Rijk, gemeenten en maatschappelijke organisaties die actief zijn in de ruimtelijke ordening en erfgoedzorg. Dit heeft geleid tot een subsidie van €600.000 euro die voor de herinrichting van de Velperweg wordt ingezet om cultuurhistorische accenten te leggen zoals relaties met landgoederen. Een ander voorbeeld van beleefbaar maken van erfgoed is het terugbrengen van cultuurhistorie in de openbare ruimte van de Geitenkamp. Andere voorbeelden zijn de openstelling van het stadhuis tijdens Open Monumentendag en ondersteuning van het werk van het bijbehorende stichtingsbestuur en het tentoonstellen van archeologisch vondstmateriaal in Rozet waaronder de 'Vondst van de Maand' die in de edities van de Arnhemse Koerier wordt opgenomen. De verkenning van nieuwe functies in de historische kelders is afgerond. Het vervolg wordt in 2022 opgepakt.

Ontsluiting van kennis over erfgoed

De monumentendatabase Planon is gevuld met monumenten- en andere erfgoedgegevens. Deze zijn vertaald naar werkingsgebieden die een plek krijgen in het digitale stelsel van het Omgevingsplan. Redactioneel en financieel is een bijdrage geleverd aan het boek De Geitenkamp als onderdeel van de Arnhemse Monumentenreeks. Het kader voor het publieksboek met betrekking tot de archeologie van de zuidelijke binnenstad is met de uitgever afgestemd. Er vindt nu historisch onderzoek plaats om resten van aangetroffen markante gebouwen van een geschiedkundige context te voorzien. Denk hierbij aan het minderbroedersklooster aan de Broerenstraat. Er zijn verschillende lezingen gegeven. Deze zijn gekoppeld aan de zogeheten ArcheoAcademy, een onderdeel van de Archeohotspot in Rozet die, onder beperkingen van de coronacrisis, weer open is. Samen met Rozet is gewerkt aan verdere programmering van de Archeohotspot.

Regisseren en uitvoeren van archeologisch onderzoek en archeologisch depotbeheer

In Arnhem zijn verschillende archeologische projecten uitgevoerd waarbij de regie bij de gemeente lag. Hierbij kan worden gedacht aan proefsleuvenonderzoek in Malburgen (Sluiseiland) en Gaardenhage maar ook aan de opgravingen aan de Nieuwstraat/Rijnkade. Het onderzoek naar de Romeinse limesweg in Schuytgraaf is uitgevoerd door archeologen van de gemeente. De Limesweg werd niet gevonden, wel een Karolingische weg uit omstreeks 700 n. Chr. Wellicht gaat het hier om een route tussen Elst en Arnhem-Meinerswijk. Ook het onderzoek naar het Romeinse grafveld in Schuytgraaf is uitgevoerd. Dit kon hierdoor, met het oog op de nieuwbouw, beter begrensd worden. Gebleken is dat afdekking van de vindplaats met harde materialen negatieve gevolgen heeft voor de zichtbaarheid van sporen. Voor het zelf kunnen uitvoeren van archeologisch onderzoek (behoud van certificaat) vond een jaarlijkse externe audit plaats. Op vrijwel alle punten voldeed het onderliggende kwaliteitshandboek en hanteren daarvan.

Regioadviesing archeologie

De regioarcheologie is verlengd voor de periode 2021-2024 met provinciale subsidie en bijdragen van deelnemende gemeenten als financiële basis. Werkzaamheden van de regio-archeoloog bestonden hoofdzakelijk uit het geven van advies met betrekking tot archeologie in ruimtelijke projecten. Daarnaast heeft UNESCO ook in de regio werelderfgoed aangewezen. Het gaat om de Romeinse tempels in Elst en het castellumterrein in de Bijland. Ook op dit dossier is inzet gepleegd. Samen met Arnhemse archeologen wordt aan een handboek gewerkt met richtlijnen voor archeologisch onderzoek in de regio en Arnhem. De regioarcheoloog heeft ook gefunctioneerd bij vervanging van Arnhemse archeologen en als senior archeoloog op Arnhemse projecten. Samenwerking wordt inhoudelijk en praktisch als erg nuttig ervaren.

Impact corona: extra steun culturele instellingen en kunstenaars

De maatregelen tegen verspreiding van het coronavirus hebben al bijna twee jaar ingrijpende gevolgen voor de culturele en creatieve sector. In december 2020 en in april 2021 hebben we een pakket aan maatregelen genomen om de sector te ondersteunen. Daarbij volgden we de drie pijlers: hulp bieden bij nood, ondersteunen tijdens de overgangssituatie en werken aan transitie & innovatie. Met beide steunpakketten hebben we de culturele infrastructuur in Arnhem overeind gehouden en noodsteun geboden aan een breed spectrum van culturele instellingen, van professioneel tot amateur, van gesubsidieerd tot particulier. Ook hebben we diverse maatregelen genomen om zelfstandige makers en zzp'ers te ondersteunen.

De maatregelen van het derde steunpakket Kunst & Cultuur 2022 -2023 in november 2021 concentreren zich op '[makers](#)', '[transitie & innovatie](#)' en '[huisvesting](#)'. We hebben daarbij onder andere aandacht voor werk en inkomen, alumni van de kunstvakopleidingen, opdrachten voor kunst in de openbare ruimte en verbinding met andere domeinen (zoals het sociale domein). Hiermee wordt aangesloten op de actiepunten van de actualisatie van het Arnhems cultuurbeleid Stroomversnelling uit 2020. Voor de drie achtereenvolgende steunpakketten zijn de rijks coronamiddelen ingezet (in totaal circa € 4,8 miljoen). Dit betreft de rijks- en meerjarige door fondsgesubsidieerde instellingen ontvangen rechtstreeks ondersteuning van het Rijk.

Met de decembercirculaire is wederom door het Rijk een bedrag van circa € 480.000 beschikbaar gesteld voor de lokale culturele infrastructuur. Dit heeft begin 2022 geleid tot een aanvullend pakket met focus op ondersteuning van individuele makers en culturele instellingen waar de gemeente geen (structurele) subsidierelatie mee heeft. Het is duidelijk dat de (na-ijl)effecten van de crisis ingrijpend en langdurig zullen zijn, zoals het herstel van publieksbereik, planning van producties, interen op reserves waardoor er geen ruimte is voor investeringen, de gevolgen voor de werkgelegenheid en de inkomenspositie van werknemers en zzp'ers.

[Afhandeling amendementen en moties Begroting 2021](#)

[20A79 Versterken lokale media](#)

Het amendement is in uitvoering. Voor de toelichting wordt verwezen naar de inspanning 'Versterken lokale media'.

[20A81 Huisvesting cultuurorganisaties](#)

Wat betreft de huisvesting van het Stadstheater en onze rijkgezelschappen Oostpool en Introdans (Lauwersgracht Alliantie) is gewerkt aan een nieuw raadsvoorstel dat in december 2021 is voorgelegd. Zie voor een verdere toelichting de inspanning 'Toekomstbestendige huisvesting van Museum Arnhem, onze Rijkgezelschappen Oostpool en Introdans en het Stadstheater'.

[20M258 Begroten, niet dromen](#)

Wat betreft de huisvesting van het Stadstheater en onze rijkgezelschappen Oostpool en Introdans (Lauwersgracht Alliantie) is gewerkt aan een nieuw raadsvoorstel dat in december 2021 is voorgelegd. Zie voor een verdere toelichting de inspanning 'Toekomstbestendige huisvesting van Museum Arnhem, onze Rijkgezelschappen Oostpool en Introdans en het Stadstheater'.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2021		Rekening	
	2020	Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	32.652	32.670	35.579	34.508	1.071
Baten	5.575	6.381	6.016	6.485	469
Saldo lasten en baten	-27.077	-26.289	-29.563	-28.023	1.540
Toevoegingen aan reserves	1.197	1.208	3.416	4.765	-1.349
Onttrekkingen aan reserves	1.186	837	1.938	1.871	-67
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-10	-370	-1.478	-2.894	-1.416
Gerealiseerd resultaat	-27.087	-26.659	-31.041	-30.917	125

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/ BR
Lasten	980	V				
Cultuur	897	V	Coronakosten cultuur	J	I	BR
Cultuur	500	V	Dekking toekomstige kapitaallasten Stadstheater	N	I	BR
Cultuur	-417	N	Kosten PIM Stadstheater / Lauwersgrachtalliantie	N	I	AR
Baten	408	V				
Cultuur	408	V	Vastgoed	N	I	AR
Toevoegingen aan reserves	1.340	N				
Cultuur	840	N	Niet-bestede middelen	J	I	BR
Cultuur	500	N	Dekking toekomstige kapitaallasten Stadstheater	N	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	0					

Coronakosten cultuur

Wegens corona zijn er extra subsidies binnen cultuur uitbetaald. In totaal gaat dit om een bedrag van € 1,8 miljoen in 2021. Hierin zijn ook de kosten meegenomen die op basis van speciale coronasubsidieregelingen zijn gemaakt. Deze kosten worden gedekt uit de middelen die als rijksbijdrage Coronasteun Cultuur zijn ontvangen en die deels vanuit 2020 zijn overgeheveld naar 2021.

Kosten PIM Stadstheater / Lauwersgrachtalliantie

Van de reeds gemaakte plankosten is een bedrag van € 417.418 afgeboekt op het jaarresultaat. Dit omdat met het recent aangenomen raadsvoorstel 'Vervolg Lauwersgrachtalliantie; zaaknummer 455870' deze plannen niet meer zullen worden uitgevoerd en ook niet bijdragen aan de realisatie van de vernieuwing van het Stadstheater.

Dekking toekomstige kapitaallasten Stadstheater

In de begroting is een jaarlijks gelijkblijvend bedrag van € 500.000 opgenomen ter dekking van de kapitaalslasten renovatie Stadstheater Arnhem. Deze kapitaalslasten zullen pas na voltooiing van de verbouwing gemaakt worden. Tot die tijd zullen deze jaarlijkse kapitaallasten toegevoegd worden aan de BR Cultureel Vastgoed zoals is besloten in het raadsvoorstel 'Huisvesting Lauwersgrachtalliantie (zaaknummer 455870)'.

Vastgoed

Op de baten voor het beheer van de gemeentelijk panden die onder cultuur vallen is een voordeel behaald van € 408.000. Dit bestaat uit de volgende onderdelen:

a. Niet begrote doorbelaste servicekosten, voordeel: € 171.000.

Bij de drie culturele instellingen Musis, Focus en Rozet worden servicekosten doorbelast. Deze zijn niet begroot waardoor het voordeel ontstaat. Hier staat ook nadeel op de lasten tegenover, maar dat is wel aanzienlijk lager.

b. Kwijtschelding huur 2021 in verband met corona, voordeel: € 133.000.

In 2021 is een bedrag geraamd voor de derving van de huur als gevolg van corona. Dit budget staat onder de baten. In de realisatie is echter een dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren geboekt, omdat de eventuele daadwerkelijke kwijtschelding pas in 2022 zal plaatsvinden. Dit staat als nadeel onder de lasten.

Op de baten staat nu een voordeel van € 133.000 terwijl op de lasten een nadeel staat van € 160.000.

c. Kwijtschelding huur 2020 in verband met corona, voordeel: € 9.000

De afwikkeling van de kwijtschelding over 2020 geeft ten opzichte van de daarvoor opgenomen voorziening een voordeel van € 9.000.

d. Indexatie huren 2021, voordeel: € 71.000

Gedurende het jaar zijn de huren geïndexeerd en is een nieuw contract afgesloten met een hogere huur. Dit geeft een voordeel van € 61.000.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen uit dit programma opgenomen. Deze indicatoren zijn overgenomen uit de Begroting 2022.

Indicatoren programma					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Rapportcijfer culturele voorzieningen		7,50			
Eenheid:	Gemiddelde waardering voor het aanbod van culturele voorzieningen op een schaal van 0 tot 10				
Bron:	Binnenstadsmonitor (tweejaarlijkse meting, in 2020 niet uitgevoerd i.v.m. corona, mogelijk geen continuering van dit onderzoek)				
Waardering aanbod culturele voorzieningen	41		41		
Eenheid:	% (helemaal) eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende voorzieningen voor culturele activiteiten.				
Bron:	Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn (tweejaarlijks, cijfers worden rond de zomer 2022 verwacht)				

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. Er zijn voor dit programma geen verplichte indicatoren. Zie voor meer informatie de website [waarstaatjegemeente](#).

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Regionaal Historisch Centrum Gelders Archief

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

Cultuur

De culturele basis- en meerjarenvoorzieningen, het culturele middensegment en makers tot aan de amateurkunstverenigingen.

Erfgoed

- Provincie Gelderland;
- Rozet;
- Museum Arnhem;
- Stichting Manuscript;
- Stichting Open Monumenten Dag;
- Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland (AWN), afdeling 17;
- Deelnemende gemeenten regio-archeologie (Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Westervoort, Zevenaar).

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers opgenomen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

- St. Rozet
- St. Muis en Stadstheater
- St. Museum Arnhem
- St. Focus Filmtheater
- Stichting Schakel025

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Kadernota 'STROOM – cultuurbeleid Arnhem'](#);
- [Tussenevaluatie 'Arnhem, Stroomt Door', 2016](#);
- [STROOMversnelling: actualisatie cultuurbeleid, 2020](#);
- [Cultuurprofiel 025 Arnhem Nijmegen](#);
- Erfgoedagenda gemeente Arnhem.

Participatie en armoedebestrijding

De beste manier om mee te kunnen doen is het hebben van betaald werk. Wanneer je werkt en in je eigen onderhoud kunt voorzien, ben je niet meer afhankelijk van anderen en kun je zelf beslissen hoe je leven er uit ziet. Voor veel Arnhemmers is dat geen gemakkelijke opgave. Zij hebben, naast armoede, een afstand tot werk. Zij kunnen geen werk vinden of behouden, hebben geen of niet de juiste opleiding of hebben een fysieke of sociale beperking waardoor het moeilijker is een passende baan te vinden. Wij vinden het belangrijk dat meer Arnhemmers werk vinden en kunnen behouden. Het liefst een betaalde baan, maar om daar te komen zetten we ook in op werkervaringsplaatsen, leerbanen, activerend werk of begeleid werk. Zodat iedereen de kans krijgt om mee te doen en op termijn zo zelfstandig mogelijk kan leven. Nu is deze inzet belangrijker dan ooit: de coronacrisis zorgt er voor dat de komende tijd nog meer Arnhemmers onze hulp nodig hebben. Juist nu moeten we investeren in werk, werk en nog eens werk. En investeren in opleiding, trainingen, werkervaring, stages, belemmeringen opheffen, werkgevers ontlasten en zo meer. Voor diegenen die een klein duwtje in de rug nodig hebben, maar we moeten juist nu ook zeker investeren in die Arnhemmers die langduriger begeleiding nodig hebben om duurzaam aan het werk te kunnen gaan. Werkgevers spelen een belangrijke rol bij het bieden van deze kansen. Daarom ondersteunen we hen bij het inrichten van hun werk zodat meer werkzoekenden op de arbeidsmarkt een plek vinden. Met advies, met het vinden van geschikte kandidaten voor hun vacatures, met ondersteuning om werk passend te maken, of met tijdelijk werkgeverschap. Zo zorgen wij er voor dat er meer Arnhemmers kunnen uitstromen uit de uitkering en dat het voor steeds minder mensen nodig is om van een uitkering afhankelijk te zijn.

Armoede is meer dan 'geen geld hebben'. Armoede betekent vaak niet meer mee kunnen doen. Met sporten, met evenementen, met de buurt. Armoede zorgt voor veel problemen, van stress tot sociale uitsluiting. Het is een negatieve spiraal waaraan het lastig is je te onttrekken. Daarnaast is 'Arnhemmers schuldenvrij' onze ambitie. Dat is een bijzonder uitdagende opgave. Zeker nu, in een tijd waar door corona mensen voor het eerst in de schulden raken of de schulden vergroot worden. Iedere Arnhemmer heeft recht op een perspectiefrijke toekomst. Dit doen we door te zorgen dat hun financiële basis op orde is en dat ook de ouders uit deze situatie komen. Vroegtijdig signaleren van een langdurig laag inkomen en schulden, kan zorgdragen dat mensen sneller bereikt en geholpen worden. We richten ons er daarbij op dat voorzieningen niet alleen een vangnet zijn, maar ook worden ingezet als een springplank en activering voor onze inwoners. Tegelijkertijd zetten we in op het creëren van een kansrijk netwerk om deze mensen heen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities	Doelen	Inspanningen
----------	--------	--------------

Doorbraak naar werk

Investeren in voorkomen

Afgelopen jaar hebben we geïnvesteerd, vooral in regionaal verband, in het aan het werk houden van mensen en in het doorgeleiden van mensen van de ene naar de andere baan. Het platform 'MiddenGelderlandwerkdooor' is daarvoor neergezet, gericht op begeleiden van werk naar werk. Ook het Regionaal Mobiliteitsteam richt zich hierop. Voor jongeren hebben we ons gericht op het onderhouden van sluitende routes van onderwijs naar werk en ondersteuning van het vinden van stageplaatsen. Voor nieuwkomers zijn ondanks Corona in 2021 meer dan 100 duale trajecten gestart. De uitstroomresultaten zijn veelbelovend.

Doorontwikkelen sluitende aanpak jongeren in kwetsbare posities

In 2021 zijn zowel het nieuwe regionale als lokale voortijdig schoolverlaten programma gestart. De programma's zijn gericht op het ondersteunen en verbinden van de verschillende initiatieven die zich richten op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Daarnaast is er in 2021 een regionale aanpak jeugdwerkloosheid ontwikkeld in samenwerking met de regionale partners. De aanpak richt zich op de doelgroep die het hardst geraakt is door de veranderde arbeidsmarkt namelijk laagopgeleide jongeren en jongeren zonder startkwalificatie. De regionale aanpak jeugdwerkloosheid is een aanvulling of voortdrijving van bestaande lokale en regionale initiatieven gericht op het verbeteren van de arbeidskansen voor jongeren. Met de inzet van de provinciale middelen zijn afgelopen schooljaar 55 mbo-studenten ondersteund bij het vinden van een stageplek. Daarnaast zijn er matches gemaakt tussen vso- en pro-leerlingen en werkgevers in kansrijke branches zoals transport en logistiek.

Herijken aanpak statushouders en nieuwkomers

Hierin trekken de programma's Doorbraak Naar Werk en Meedoen in Arnhem samen op. Er zijn 108 duale trajecten gestart waaronder ook statushouders (met een langer verblijf in Nederland). Met de ondersteuning vanuit Werk en Inkomen wordt invulling gegeven aan het Actieplan Werk, waarbij we verder gaan met de duale trajecten, een impuls geven op taal en een pilot aanbodgericht bemiddelen organiseren.

De drie jaar die we hebben uitgetrokken voor de pilot zijn nog niet om, maar we beschikken wel over de eerste uitstroomcijfers. Eind 2021 is 37% van de deelnemers uitgestroomd naar werk of opleiding. Het einddoel is dat er na 3 jaar 40% van de doelgroep is uitgestroomd.

Samenwerken met UWV, SVB en Justitie

Door de impact van de lockdowns op de economie van Midden-Gelderland is de werkloosheid over geheel 2020 slechts beperkt toegenomen. In de eerste helft van 2021 nam de werkloosheid zelfs af. In Midden-Gelderland was de werkloosheid halverwege 2021 zelfs weer lager dan eind 2019. Het CPB geeft als oorzaak van deze beperkte werkloosheid dat veel bedrijven tijdens de coronacrisis schaarse vakmensen vasthielden ('hamsterden' of 'labour hoarding'). Dat werd mede mogelijk gemaakt door de steunpakketten van de overheid die gericht waren op behoud van werkgelegenheid. In het Regionaal Mobiliteitsteam werken sociale partners, gemeenten en het UWV intensief samen. Instrumenten van alle partijen kunnen op ieder moment 'ontschot' worden ingezet, ongeacht de regeling waarin een werkzoekende verkeert. Verder zien we dat het aantal personen dat gebruik maakt van de diensten en expertise van het leerwerkloket stijgt. Ook personen met een WW-uitkering melden zich voor een adviesgesprek. Onze samenwerking met het UWV richt zich ook op het signaleren en bespreekbaar maken van financiële problemen en adequaat doorverwijzen naar ons gemeentelijke schuldhulpaanbod. Begin 2022 start een pilot met UWV rondom vroegsignalering.

Dichtbij de Arnhemmer en integraal

Om de problemen rondom de inwoner integraal op te pakken hebben we het afgelopen jaar verder geïnvesteerd in het borgen en verstevigen van de samenwerking tussen wijkcoaches en regisseurs. Op deze manier dragen we eraan bij dat zij elkaar goed weten te vinden en problemen die begeleiden naar werk in de weg kunnen staan optimaal oppakken.

Daarnaast hebben we geïnvesteerd in gebiedsgericht werken waarbij de Sociale wijkteams, Werk & Inkomen en teams Leefomgeving een gezamenlijk jaarplan maken dat gericht is op de kernproblemen van een wijk. Gezamenlijke focus, inzet van middelen en capaciteit dragen bij aan het oppakken van de complexe problematiek.

Met maatschappelijke instellingen (motie 20M176), waaronder kerken, is een periodiek overleg opgestart, waarin over en weer uitwisseling plaatsvindt over ontwikkelingen binnen het sociaal domein en waar wordt afgestemd voor de verdere doorontwikkeling van de samenwerking. Met de moskeeën wordt uitgewerkt op welke manier we de samenwerking onderling kunnen intensiveren.

Doorontwikkelen gebiedsagenda's

Het afgelopen jaar hebben we intensief geïnvesteerd in het opstellen van gezamenlijke gebiedsagenda's tussen Sociale wijkteams, Werk & Inkomen en teams Leefomgeving. Er zijn drie gebiedsagenda's gerealiseerd waarin ook onderlinge afspraken zijn gemaakt over de inzet van middelen, capaciteit en focus. Ook is een processchema beschreven hoe we de aankomende jaren voor alle gebieden agenda's kunnen gaan opstellen. De uitbreidingen richting welzijn en zorg zijn daar onderdeel van. Ook de onderlinge verbinding met de uitvoeringsplannen van het programma wordt gerealiseerd.

Transformatie cluster Werk en Inkomen

De gebiedsteams van Werk en Inkomen zijn op sterkte en voeren vanuit het perspectief van onze inwoners, in nauwe samenwerking met de Sociale wijkteams, regie op trajecten richting activering en toeleiding naar (betaald) werk. We professionaliseren de gespreksvoering tussen regisseur, wijkcoach en inwoner (samen beslissen), werken aan de totstandkoming van gebiedsagenda's en aan de doorontwikkeling van de inrichting van onze (stedelijke) participatie rotonde. Hierdoor ontstaat een sluitende netwerksamenwerking dichtbij de Arnhemmer en gericht op perspectief. Er zijn in 2021 meer regisseurs ingezet om het spreken van onze huidige inwoners in de bijstand te versnellen en uitvoering te geven aan de herstelagenda. Meer inwoners zijn op trajecten geplaatst en vanuit een vollediger inwonersbeeld kunnen we nu aan het netwerk bijdragen.

Bij de benadering van onze inwoner vinden wij het belangrijk dat wij in onze communicatie duidelijk en begrijpelijk zijn. Dit betekent dat wij naast professionaliseren van onze gespreksvoering gestart zijn met het herzien van onze schriftelijk communicatie. Belangrijkste doelstelling is voor alle doelgroepen in heldere en begrijpbare taal te communiceren. Met een verdere optimalisatie van onze interne processen en de monitoring zetten wij in op integrale en meetbare processen die aansluiten bij de transformatie van het cluster.

Werken loont

In 2021 is Werken Loont geïmplementeerd. Het is een applicatie die de inwoner meer grip geeft op financiën bij de uitstroom naar betaald werk. De komende periode gaan we deze nieuwe werkwijze doorontwikkelen. Ook de pilot Ondersteuning op Maat is geïmplementeerd, een maatwerkbudget dat is gekoppeld aan de nazorg van Werk en Inkomen. De evaluatie van Surplus is afgerond.

Perspectief bieden

Werk is cruciaal om Arnhemmers die een beroep doen op ondersteuning vanuit de Participatiewet zo snel mogelijk op weg te helpen naar zelfredzaamheid en naar betaald werk. De coronacrisis leek deze uitdaging te vergroten. Er is een grote krapte op de arbeidsmarkt ontstaan. Desondanks waren er nog teveel mensen die er niet tussen komen en onnodig langs de kant staan. In deze veranderende omstandigheden zijn we samen met onze ketenpartners goed en creatief op zoek naar de mogelijkheden en het benutten van kansen. We bieden Arnhemmers steeds meer perspectief door hen te faciliteren bij het (om)scholen naar vraagsectoren. We doen dit door aanbodgericht te bemiddelen en door korte trainingen en coaching bij het vinden van ander werk. Maar ook door tijdelijk werkgeverschap te bieden via initiatieven als de Arnhemse Werkbrigade, zodat arbeidsvaardigheden niet verdwijnen en mensen werkfit blijven. Zo zijn in 2021 31 Arnhemmers via de Werkbrigade gestart met een betaalde baan waardoor zij geen of minder beroep meer hoeven te doen op een bijstandsuitkering.

Door de coronacrisis zijn de inspanningen voor jongeren in kwetsbare posities geïntensiveerd. De samenwerking met ketenpartners is versterkt omdat de urgentie toenam. De leerling- en studentnetwerken op het vso, pro, entree en mbo 2 hebben ook tijdens de periodes van lockdown doorgang gehad. Hierdoor hebben we deze jongeren vroeg in beeld en kunnen we een sluitende route naar werk of vervolgopleiding ondersteunen en monitoren. We hebben ons in 2021 gericht op deze jongeren zonder startkwalificatie. Het is in 2021 niet gelukt om van alle inwoners in de bijstand een goed beeld te krijgen van wie wel of niet een startkwalificatie heeft en voor wie inzet op het behalen daarvan opportuun is. Tot slot werken we intensief samen met het UWV voor een groep jongeren in kwetsbare positie met kortdurende WW. We pakken de jongeren preventief op en begeleiden hen naar werk.

Doorontwikkelen (Centrum voor) Activerend Werk

Activerend Werk is een co-productie van de programma's Zorg Dichterbij en Doorbraak Naar Werk. Het is een werkvorm om inwoners met een grote afstand tot de reguliere arbeidsmarkt kansen te bieden om mee te doen en te ondersteunen in hun arbeidsontwikkeling naar betaald werk. Activerend Werk wordt met een mix van middelen vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en de Participatiewet bekostigd. Het afgelopen jaar is met name geïnvesteerd in het borgen en bestendigen van de kwaliteit van het aanbod van (best) passende activerend werkplekken.

Jaarlijks telt Activerend Werk circa 1060 unieke deelnemers uit Arnhem vanaf 18 jaar. Ongeveer 52% neemt deel aan een zogenaamd ontwikkelarrangement, gericht op het zetten van stappen naar betaald werk waar mogelijk. Ongeveer 48% neemt deel aan een zogenaamd stabiel arrangement; gericht op behouden of versterken van de bereikte mate van participatie. Wij hebben vastgesteld dat de stap van Activerend Werk naar betaald (begeleid) werk (geflankeerd door bijvoorbeeld jobcoaching en loonkostensubsidie) soms te groot is. Vandaar dat we in 2021 hebben geïnvesteerd in het vereenvoudigen en verbeteren van deze verbinding. Hiertoe werd onder andere de Start-up Basisbaan voorbereid.

Doorontwikkelen Scalabor

In 2021 konden we vanuit de regierol van Werk en Inkomen voor vrijwel iedere Arnhemmer met arbeidspotentie een aanbod doen voor intakes, assessments en arbeidstraining bij het arbeidsontwikkelbedrijf van Scalabor. Wanneer een tijdelijke of permanente vorm van begeleid of beschermt werk nodig is, is Scalabor als aanbieder van werkgelegenheid een belangrijke partner in het doorgeleiden naar of (tijdelijk) bieden van passend werk. Voor wat betreft de brugfunctie naar de reguliere arbeidsmarkt zijn in de doorontwikkeling van Scalabor afgelopen jaar belangrijke stappen gezet, bijvoorbeeld door de inzet van de succesvolle pilot Aanbodgericht bemiddelen en de pilot Arnhemse Werkbrigade.

Doorontwikkelen Werkgeversservicepunt Midden Gelderland (WSP)

De dienstverlening van het WSP is gericht op het adviseren van werkgevers in onze arbeidsmarktregio over inclusief ondernemen, het faciliteren van werkgevers bij het vervullen van de banenafpraak en het verwerven van vacatures en arbeidsmogelijkheden voor mensen met een afstand tot werk. Als gevolg van de coronacrisis was in de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland de behoefte groot om op regionaal niveau in te zetten op behoud van werkgelegenheid en het zo veel als mogelijk voorkomen van werkloosheid. Het Werkgeversservicepunt Midden-Gelderland vervult met de inrichting en uitvoering van het platform 'Middengelderlandwerktdoor' hierin een belangrijke rol in onze regio en zal dat in 2022 voortzetten zolang dat nodig is. Eind 2021 heeft het WSP een regionale bestuurlijke opdracht gekregen om een accentverschuiving aan te brengen: om in plaats van vraaggericht (vanuit de vacature) meer aanbodgericht (vanuit de inwoner) te werken om zo in te spelen op de huidige krapte op de arbeidsmarkt, waarin voor de primaire doelgroep van het WSP nu veel kansen liggen. Dit past in het streven naar een flexibele en wendbare organisatie, die snel kan inspelen op veranderingen in de arbeidsmarkt. Dit betekent op de korte termijn onder andere de dienstverlening verbreden naar werkervaringsplekken/stages en op zoek gaan naar werkgevers die inclusief willen werken in een intensieve samenwerking met andere ketenpartners zoals Scalabor en andere re-integratiebedrijven.

Doorontwikkelen Leerwerkloket Midden Gelderland

Het Leerwerkloket adviseert inwoners, werknemers en werkgevers over scholingsvragen. Jaarlijks werden er circa 500 adviesgesprekken gevoerd. Dit aantal werd in 2020 met 700 ruimschoots overschreden. Deze trend heeft zich in 2021 doorgezet. Er werden 726 kandidaatgesprekken gevoerd (onder andere informatievragen, loopbaanadviezen, competentiescans, scholingsvouchers): 60% inwoners uit Arnhem en 40% uit regio en overige gemeenten; 33% met een WW-uitkering, 20% werknemers (van-werk-naar-werk), 19% met een Participatiewet-uitkering, 10% zelfstandige ondernemers, 5% scholier/ schoolverlater, 14% overig. Verder werden er in 2021 circa 140 adviezen aan werkgevers gegeven (voorlichting, scholingsvragen, taal op de werkvloer, aanvragen leerbedrijven).

Daarnaast zorgt het Leerwerkloket voor voorlichting bij professionals in de regio over de mogelijkheden van leren en werken en over het aanbod van bijvoorbeeld MBO-instellingen, vakscholen, leerbedrijven en partners zoals Centrum voor Activerend Werk, Scalabor en Werkgeversservicepunt. Het Leerwerkloket heeft de afgelopen tijd ook nieuwe diensten ontwikkeld zoals bijvoorbeeld de oriëntatiecarrousel, de branchegerichte ontwikkelarrangementen, en meer. Zo werden (in samenwerking met Kansenmakers) 40 jongeren ondersteund naar leerbanen/ stages, waren er 96 deelnemers aan de oriëntaties, stroomden 84 deelnemers (in samenwerking met onder andere werkgevers, Scalabor, ROC) in op leer-werk-trajecten en hebben 58 hiervan inmiddels weer een baan.

Door de coronacrisis verandert het bereik van het Leerwerkloket: meer mensen die in een reguliere situatie geen gebruik hadden gemaakt van de dienstverlening van de gemeenten; meer zij-instroom-vragen; meer werkgevers die vragen om loopbaanadviezen voor hun medewerker en meer bezoekers van de website. Het Leerwerkloket werkt dan ook nauw samen met het Regionale Mobiliteits Team.

Inclusief werk

Betekenisvol werk is voor veel kwetsbare inwoners essentieel. Werkgevers bieden dat werk, in allerlei varianten. Dat waarderen wij en we stimuleren werkgevers om onze ketenpartners en ons gemeentelijk instrumentarium daar zo veel mogelijk bij te gebruiken.

Ondersteunen netwerk Inclusief Gelderland

Het inclusief werkgeversnetwerk Midden-Gelderland Samen voor een Baan is een initiatief van de stichting Inclusief Midden-Gelderland, WSP Midden-Gelderland, het UWV en Scalabor. In 2021 organiseerde het netwerk diverse bijeenkomsten en kennislunches, verspreidde ze nieuwsbrieven en publiceerde ze een nieuwe uitgave van het magazine 'Inclusief'.

Herijken Social Return On Investment-aanpak

De herziening van ons gemeentelijke inkoopbeleid om meer maatschappelijk verantwoord te gaan inkopen en aanbesteden, is in het voorjaar van 2021 van start gegaan in de vorm van het implementatie-project 'Lokaal, sociaal, duurzaam en circulair inkopen'. Social return on investment is daarin een van de speerpunten. In dit project wordt ernaar gestreefd om met ieder bedrijf of organisatie waarmee we een financiële relatie hebben afspraken te maken over hun bijdrage om mensen met een afstand tot werk meer mogelijkheden te bieden om mee te kunnen doen in de samenleving. In 2021 is de mogelijkheid om Social Return toe te passen bij subsidieverstrekingen opgenomen in de Algemene Subsidie Verordening.

Tegelijk met dit project is begin 2021 ook het regionale project 'social return' gestart. In 2021 zijn voorbereidingen getroffen om te komen tot een regionaal steunpunt om ondernemers met een social returnverplichting te begeleiden bij de invulling hiervan.

Gemeente Arnhem als inclusieve werkgever

Zie voor de toelichting het programma S00 bij het doel 'Inclusieve organisatie'.

Samen sterk

De ambities van de gemeente Arnhem voor haar stad zijn groot. We leggen de lat graag hoog om met partners optimaal samen te werken voor onze inwoners en werkgevers. De acties om deze ambities waar te maken zijn onder andere onderdeel van de herstelagenda en vitale economie. We hebben in 2021 lokaal gewerkt waar nodig en (boven) regionaal om onze ambities te versterken en voor gezamenlijke positionering en lobby richting het Rijk. Dit hebben we gedaan door met onze netwerkpartners in te zetten op het Regionaal Mobiliteitsteam en het Actieplan jeugdwerkloosheid. Daarnaast heeft de bestuurder als lid van VNG Commissie Integratie, Participatie en Schulden en als voorzitter van het Regionaal Werkbedrijf zich ingezet voor de regio.

Gezamenlijke lobby

De afgelopen periode is ingezet op een intensievere samenwerking regionaal en bovenregionaal op het gebied van arbeidsmarktbeleid. Inmiddels werken we samen met The Economic Board en de Groene Metropool Regio op het ontwikkelen van een human capital agenda. Door het opzetten van een goede (boven)regionale human capital agenda verstevigen we onze positie en lobby naar het Rijk. Dit alles met als doel om onze inwoners en werkgevers optimaal te faciliteren om meer weer- en wendbaar te zijn.

Ontwikkelen en uitvoeren Strategische Agenda Arbeidsmarkt Midden Gelderland

De Strategische Agenda Arbeidsmarkt Midden Gelderland met aanvullende projecten als Perspectief op Werk en Werken aan Werk is actueler dan ooit. De huidige crisis laat zien dat we met onze partners in het Regionaal Werkbedrijf en de regiogemeenten samen sterker staan en meer kunnen voor onze inwoners en werkgevers als we intensief samenwerken. In 2021 ontving regio MG extra middelen die ingezet worden voor mensen die een kwetsbare arbeidsmarktpositie hebben, jongeren die zelfstandig onvoldoende in staat zijn om hun weg te vinden naar de arbeidsmarkt en de inzet richting ondernemers en werkgevers. Om optimaal in te zetten op vragen van mensen en werkgevers wordt samen gewerkt in een regionaal mobiliteitsteam (RMT). Het RMT Midden-Gelderland is officieel gestart per 1 juli 2021 en heeft sindsdien al meer dan 100 inwoners van Midden-Gelderland geholpen. Zo'n 70% is inwoner van de gemeente Arnhem.

Meer Arnhemmers zijn financieel zelfredzaam

Financiële basis op orde

Volgens de meest recente cijfers neemt, afgaande op het aantal huishoudens met een laag inkomen, het risico op armoede in Arnhem relatief iets af. Het nam ook iets meer af dan gemiddeld in Nederland. Echter, kijken we naar het *aantal* huishoudens dat moet rondkomen van een laag inkomen, dan is dit aantal onveranderd hoog. Rondkomen voor de noodzakelijke kosten met een uitkering of een minimumloon is nog steeds een flinke uitdaging. We hebben gelukkig ook in 2021 een aanzienlijk deel van deze huishoudens kunnen bereiken met onze inkomensregelingen. Corona heeft ook voor Arnhemmers financiële gevolgen gehad. In 2021 hebben we voortvarend enkele coronaregelingen ingevoerd waarmee we diverse huishoudens hebben kunnen ondersteunen. Daarnaast hebben we fors ingezet op het voorkomen en aanpakken van schulden. Het college heeft de Individuele Inkomensvoetstuk voor gezinnen verruimd. Ook hebben we de toeslagen van de huidige Individuele studietoelage verhoogd, vooruitlopend op de nieuwe wet Studietoelage en hebben we de bijzondere bijstand levensonderhoud voor jongeren tot 21 jaar verhoogd.

Vergroten toegang tot en gebruik van (inkomens)ondersteuning en voorzieningen

We hebben de lijnen uitgezet om het bereik en het gebruik van de regelingen te stimuleren. Enerzijds door betere communicatie (ook conform motie 20M353). Zo zijn we gestart met een nieuwe campagne om hulpmogelijkheden beter onder de aandacht te brengen. Anderzijds zijn we gestart met het verbeteren van de informatie op onze website en het ontwikkelen van informatiemateriaal voor zogenaamde vindplaatsen zodat ook onze partners beter vroegtijdig kunnen signaleren en kunnen doorverwijzen naar de juiste hulp. We verwachten dit in het eerste kwartaal 2022 voor een belangrijk deel te kunnen implementeren. Ook hebben we ingezet op meer persoonlijke hulp en voorlichting bij de inkomensondersteuning. Onder andere door de start van Goed Geregeld Arnhem, de activiteiten van het Loket Geldzaken en Ondernemers en de nieuwe meer persoonlijke werkwijze van regisseurs en consultants Werk & Inkomen. Daarnaast zijn we gestart met het in beeld brengen van mogelijkheden om de aanvraag van regelingen verder te kunnen vereenvoudigen. Hiermee zijn we echter minder ver dan we hadden gewild. De werkzaamheden als gevolg van corona hebben de structurele aanpassingen wat vertraagd.

GelrePas 2.0

De nieuwe Gelrepas is met ingang van 1 januari 2021 operationeel. In 2021 hebben we gebruikt om goed te monitoren en bij te stellen waar nodig. De website wordt goed bezocht; veel pashouders hebben de Gelrepas-app gedownload. Ondanks corona is de Gelrepas goed gebruikt. We verwachten dat meer Arnhemmers de pas gaan gebruiken als de situatie dat weer toelaat. Inmiddels zijn ook een aantal 'regelingen' ondergebracht bij de Gelrepas, waaronder de tegemoetkoming Peuterspeelzaal, tegemoetkoming dierenartskosten, gratis grofvuil ophalen en gratis budgetcheck. Het onderbrengen van de schoolkostenregeling voor leerlingen uit een gezin met een laag inkomen en de vergoeding ID-kaart zijn in voorbereiding (ook conform motie 20M342).

Inzet op resultaten van het convenant Beschermingsbewind

Sinds april 2020 is het convenant 'Samen Sterker' door 26 bewindvoerders ondertekend. In 2021 lag de focus op de uitwerking en concretisering van de afspraken in het convenant. Dit is gelukt. In juli 2021 is het convenant uitgebreid met een addendum. Hierbij zijn nadere afspraken gemaakt over instroom in beschermingsbewind, doorstroom naar schuldienstverlening, uitstroom uit beschermingsbewind en nazorg. De werking van het convenant gaat daarmee verder dan de mogelijkheden van de Wet adviesrecht gemeenten bij schuldbewind (Ags). Er is daarom besloten om, mede door de ervaringen van andere gemeenten met dit adviesrecht, geen gebruik van het adviesrecht te maken. De evaluatie van de afspraken in het convenant wordt in 2022 uitgevoerd.

Verlagen van de vaste lasten

In het kader van de energietransitie is beleid geformuleerd om ervoor te zorgen dat ook deze groep kan meedoen aan deze transitie. We zijn gestart met een wijkgerichte aanpak met energiecoaches, die huishoudens helpen de energiekosten te beperken. De aanpak is gericht op het stimuleren van het juiste gedrag, technische aanpassingen en de isolatie in woningen. We zijn aan het bekijken hoe we deze aanpak kunnen intensiveren. Daarnaast zijn we eind 2021 gestart met de voorbereiding van het uitvoeren van de eenmalige financiële tegemoetkoming van het Rijk voor huishoudens met een laag inkomen.

Pilot: ondersteuning op maat

De pilot Ondersteuning op Maat is van start gegaan samen met het instrument WerkenLoont, een applicatie die de inwoner meer grip geeft op de uitstroom naar betaald werk. Met deze pilot willen we ervaring opdoen met de vraag of op deze wijze een eventuele armoedeval bij de uitstroom naar betaald werk beter opgevangen kan worden. Voor de zomer 2022 vindt de eerste evaluatie plaats.

Gerichte aanvulling voor gezinnen met kinderen in het VO

In 2021 is de Individuele Inkomensvoet voor gezinnen met kinderen vanaf 12 jaar verhoogd. Ook hebben we met ingang van 1 januari 2022 de inkomensgrens van de Individuele Inkomensvoet voor gezinnen met kinderen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar verhoogd van 105% naar 110% van de bijstandsnorm.

Voorkomen en beperken (langdurige) armoede

Langdurige armoede is een hardnekkig probleem. Het aantal Arnhemse huishoudens dat hiermee te maken heeft ligt, afhankelijk van definitie, helaas nog steeds tussen en de 4.000 en 9.000. Om (langdurige) armoede te voorkomen heeft het college in 2021 op diverse terreinen acties ondernomen. Samen met diverse partners in de stad hebben we ons ingezet om financiële problemen zo vroeg mogelijk te signaleren en aan te pakken. Met een nieuwe communicatiecampagne willen we het hulpaanbod nog meer onder de aandacht brengen. Met dat doel hebben we tevens meer vindplaatsen benut. Met de nieuwe Gelrepass beogen we inwoners met een laag inkomen nog meer sociaal te activeren. Om inwoners zo snel en zo goed mogelijk te begeleiden naar betaald werk, hebben we verder geïnvesteerd in het verstevigen van de samenwerking tussen regisseurs en wijkcoaches in de wijken. We noemen ook de samenwerking met UWV die goed gestart is, waarmee we de doorstroom van WW naar de bijstand zoveel als mogelijk willen voorkomen. Tenslotte noemen we onze investering in de Arnhemse kinderen die in armoede opgroeien. We hebben gezorgd voor meer kennis en handvatten om kinderarmoede gericht aan te pakken en we zijn gestart met programma's om voortijdig schoolverlaten nog meer te voorkomen.

Inkomensondersteuning gericht op perspectief en activering

Arnhem heeft een fors pakket aan inkomensregelingen en voorzieningen voor inwoners met een laag inkomen. De bestaanszekerheid voor huishoudens met een uitkering en een minimumloon is fragiel. Het college wil daarom een goed vangnet behouden voor inwoners in diverse situaties (ook de werkende met een risico op armoede) die dit tijdelijk en soms langere tijd nodig hebben. Tegelijkertijd beoogt het college dat zoveel mogelijk Arnhemmers voldoende inkomen genereren uit betaald werk. Dat betekent dat werken moet lonen.

In 2021 zijn we gestart met het verkennen van mogelijkheden om een zo eenvoudig mogelijk gemeentelijk vangnet te realiseren, met een betere balans tussen armoederisico's opvangen voor diverse situaties (dus meer maatwerk) enerzijds en werk stimuleren anderzijds (ook conform motie 20M344). Dit alles binnen de kaders van de landelijke wetgeving. Hiertoe zijn ook enkele gesprekken gevoerd met het Nibud. De nieuwe Gelrepass en de pilot Ondersteuning op Maat die beide in 2021 geïmplementeerd zijn, zijn goede voorbeelden van meer maatwerk.

We zijn echter minder ver dan we hadden gewild. Het is een complex vraagstuk. Bovendien hebben de extra werkzaamheden als gevolg van corona veel van onze tijd gevraagd. In 2022 willen we de benodigde stappen zetten.

Gebiedsgerichte sturing en wijkgerichte integrale aanpak

Zie voor de toelichting de doelstelling hierboven 'Dichtbij de Arnhemmer en integraal' en de inspanning 'Doorontwikkeling gebiedsagenda'.

Vergroten van de gezamenlijke kracht met onze maatschappelijke partners

Het afgelopen jaar hebben we een aantal acties ondernomen om de samenwerking met de partners uit de stad te versterken.

We hebben ketenpartnerbijeenkomsten georganiseerd om de organisaties in de stad te betrekken bij onze aanpak en kennisdeling met elkaar te stimuleren en het netwerk onderling te versterken. Daarnaast hebben enkele partners een bijdrage geleverd aan de uitingen in de campagnes Geldzorgen (zoals posters en filmpjes) en zijn bijhorende materialen (flyers, posters) verspreid via een groot aantal partners in de stad.

Met de Dullertsstichting hebben we gezamenlijk gewerkt aan een betere aansluiting onderling. Enerzijds door training te organiseren over 'het signaleren en doorverwijzen bij schulden', anderzijds door inhoudelijke informatie-uitwisseling te organiseren tussen de stichting en het cluster Werk & Inkomen.

De Moedige (Arnhemse) Dialoog heeft op verzoek van de gemeente een toolkit ontwikkeld om met werkgevers in gesprek te gaan over geldzorgen bij hun werknemers. De toolkit bevat handvatten om geldzorgen bij werknemers te signaleren en bespreekbaar te maken. De Moedige dialoog verwijst vervolgens door naar het hulpaanbod van de gemeente.

Een inwonerspanel (met jong en oud) als belangrijke voedingsbron voor koers

Het afgelopen jaar hebben we op verschillende manier geïnvesteerd om praktijkervaring van onze inwoners rondom armoede op te halen. Zo hebben we gebruik gemaakt van de All-In Tool van Stimulanz, waarbij jongeren de dienstverlening onderzoeken en aangeven wat zij nodig hebben. Verder zijn we gestart met het Bureau Ruimtekoers om cultuurparticipatie te bevorderen onder inwoners die met een uitkering leven. Door deze vorm stimuleren we de deelname aan de maatschappij, tegelijkertijd krijgen we waardevolle informatie terug over hoe het leven in armoede is, en wat verbeterd kan worden aan de dienstverlening.

Ook hebben we gebruik gemaakt van de stadsgesprekken met de jeugdigen om informatie op te halen over wat zij nodig hebben ter bevordering van kansengelijkheid. Verder maken we gebruik van ervaringsdeskundigen die we inzetten bij onze bijeenkomsten met partners en de campagnes over geldzorgen.

Doorbreken Generatiearmoede

Naar aanleiding van het uitgebrachte rapport (januari 2022) over het duurzaam doorbreken van kinderarmoede hebben we concreet inzicht gekregen welke cruciale elementen daadwerkelijk behulpzaam zijn om ouders en hun kinderen vooruit te helpen. Deze resultaten betrekken we bij het verstevigen van de acties die gedaan worden vanuit Kansrijk Opgroeien, de gesprekken met het onderwijs, de doorontwikkeling van Arnhemse Jeugd Doet Mee en het verstevigen van het maatschappelijk netwerk rondom jeugdigen.

Daarnaast hebben we uitvoering gegeven aan de aanpassing van de schoolkostenregeling en kunnen ouders vanaf 2022, via de Gelrepas, een gedeelte van het budget (geoormerkt) spenderen aan schoolkosten. Daarmee vergroten we deelname van kinderen in het onderwijs.

Ook is er in september een themabijeenkomst met raadsleden georganiseerd waarin zij meegenomen worden in de eerste voorlopige resultaten van het rapport, wat er gedaan wordt in de stad vanuit Kansrijk Opgroeien en op welke manier de Arnhem-Oost aanpak een aandeel heeft in het doorbreken van kinderarmoede.

Doorontwikkeling Kansrijk Opgroeien bij inzet op gelijke kansen

Zie ook de toelichting bij de inspanning 'Doorbreken generatiearmoede'.

Het afgelopen jaar is, ondanks de coronamaatregelen, geïnvesteerd in de jeugd vanuit Kansrijk Opgroeien. De investering heeft plaatsgevonden op gezondheid, cultuur, sport waarin ook het aanleren van vaardigheden centraal stonden. De acties uit kansrijk opgroeien zijn onder andere in kaart gebracht. In 2022 zullen deze acties nader worden herijkt en indien nodig aangepast aan de uitkomsten van het rapport duurzaam doorbreken van kinderarmoede. Elementen die nog onvoldoende gewaarborgd worden, worden dan meegenomen.

Aanpassen Schoolkostenregeling

We zijn gestart met de voorbereiding van een nieuwe werkwijze bij het tegemoetkomen aan schoolkosten voor ouders. De nieuwe werkwijze gaat in bij het schooljaar 2022-2023. Vanaf dat moment komen we als gemeente expliciet tegemoet in de kosten voor persoonsgebonden materialen waar ouders/leerlingen verantwoordelijk voor zijn (categorie 2). De tegemoetkoming verstrekken wij direct aan de leerlingen. Dit doen wij via een geoormerkt tegoed op de Gelrepas (conform motie 20M342), gedekt vanuit het huidige budget Schoolkostenregeling. We hebben gesproken met Stichting Leergeld over samenwerking hierin.

Gerichte aanvulling voor gezinnen met kinderen in het VO

In 2021 is de Individuele Inkomenstoelage voor gezinnen met kinderen vanaf 12 jaar verhoogd. Ook hebben we met ingang van 1 januari 2022 de inkomensgrens van de Individuele Inkomenstoelage voor gezinnen met kinderen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar verhoogd van 105% naar 110% van de bijstandsnorm.

Inkomen en uitgaven in balans: minder financiële problemen en problematische schulden bij inwoners

In 2021 hebben we toegewerkt naar een integrale armoede- en schuldenaanpak. In de voortgangsrapportage van deze armoede- en schuldenaanpak staan acties beschreven waarmee we financiële problemen zoveel mogelijk willen voorkomen of in een zo vroeg mogelijk stadium signaleren en aanpakken. Rondom de nieuwe Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) zijn pilots gedraaid om een effectief hulpaanbod bij het signaleren van enkelvoudige betalingsachterstanden te ontwikkelen. Middels een communicatiecampagne hebben we ons hulpaanbod zoveel mogelijk onder de aandacht gebracht bij inwoners en ketenpartners. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen om begin 2022 te starten met een wijkgerichte vervolgcampagne. Tenslotte hebben we, ondanks de beperkende maatregelen door corona, zoveel mogelijk vindplaatsen benut om inwoners met geldzorgen te bereiken. Voorbeelden hiervan zijn UWV, SVB, huisartsen, verloskundigen en de rechtbank.

Intensiveren van preventie; voorkomen van financiële problemen

In 2021 hebben we opnieuw stappen gezet om financiële problemen bij Arnhemmers te voorkomen. Via onze partner Rijnstad is het Goed Geregeld Arnhem Loket van start gegaan voor alle inwoners met financiële vragen. We zijn gestart met de communicatiecampagne 'Geldzorgen, samen komen we eruit' en hebben ook de voorbereidingen getroffen voor de wijkgerichte vervolgcampagne die begin 2022 van start is gegaan. Doel van beide campagnes is om inwoners bekend te maken met ons aanbod, het taboe rondom geldzorgen te doorbreken en hen en onze ketenpartners de weg te wijzen naar hulp. We hebben op meerdere manieren ketenpartners betrokken bij ontwikkelingen binnen ons aanbod schulddienstverlening. Zo namen we hen mee in onze voortgangsrapportage en organiseerden we twee ketenpartnerbijeenkomsten. Naast het informeren van de ketenpartners over relevante ontwikkelingen faciliteerden we daarmee ook de kennisuitwisseling en samenwerking tussen de ketenpartners zelf. Voor de wijkcoaches organiseerden we een SDV-tour om hen bij te praten en nadere samenwerkingsafspraken te maken. Voor de jongeren die 18 jaar worden, hebben we het lesprogramma 'Hoe word je rijk' ingekocht. Daarnaast hebben we de landelijke Kwitstart-app lokaal gevuld met informatie op meerdere leefgebieden die van belang is als je 18 wordt.

Versterken activerende schulddienstverlening, hulp bij financiële problemen

Hulp bij schulden weer op koers

Tot de herfst van 2021 verliep de samenwerking binnen de schulddienstverlening door de Sociale wijkteams, Oprécht, de bewindvoerders en PLANgroep naar tevredenheid. In de herfst werd duidelijk dat er bij PLANgroep door gebrek aan capaciteit achterstanden in hun werkvoorraad waren ontstaan. Dit leidde onder meer tot lange wachttijden aan de telefoon bij PLANgroep voor inwoners met budgetbeheer. Vanaf eind 2021 had PLANgroep deze achterstanden weggewerkt en is hun dienstverlening weer op orde. Deze problemen hebben ook effect gehad op het aantal meldingen voor schulddienstverlening.

Integrale aanpak op koers

We hebben in 2021 mooie stappen gezet in een integrale dienstverlening voor onze inwoners met een bijstandsuitkering. Er zijn met cluster Werk en Inkomen samenwerkingsafspraken gemaakt om geldzorgen snel te signaleren, bespreekbaar te maken en passende hulp aan te bieden. Dit hebben we ook met de Connectie inzake de gemeentelijke belastingen gedaan. We leverden een actieve bijdrage aan het opstellen van het jeugdbeleid en pakken in de uitvoering gezamenlijk zaken op. Daarnaast is de samenwerking met UWV, de SVB en de vrouwenopvang Moviera geïntensiveerd waardoor de drempel om hulp te vragen voor inwoners is verlaagd.

Hulp voor jongeren op koers

Voor de jongeren met schulden hebben we onderzocht of we het hulpaanbod kunnen verruimen en meer maatwerk kunnen bieden. We hebben hierbij de jongeren zelf betrokken en hun mening hierin meegenomen. Over deze aanpak wordt in 2022 een besluit genomen. Tenslotte is de samenwerking tussen Oprécht en het JONAHuis (voor dakloze jongeren) geïntensiveerd. Ook hierdoor wordt de drempel voor jongeren om hulp te zoeken verlaagd.

Slim monitoren en sturen

Om instroom in de uitkering te voorkomen en uitstroom te bevorderen, inwoners te kunnen ondersteunen in hun arbeidsontwikkeling, is nodig dat we weten wat werkt. Voor het cluster Werk en Inkomen en het programma Doorbraak naar Werk is daarom gestart met opzetten van een monitor op de belangrijkste kerntaken. Slimmer (bij)sturen wordt hierdoor mogelijk.

Inrichten monitor programma Doorbraak Naar Werk

In 2021 is een betrouwbare data infrastructuur ingericht en ontsloten. Daarnaast is een proces neergezet waarbij wensen ten aanzien van informatievoorziening en indicatoren uit bestuur en organisatie kunnen worden geprioriteerd en ontwikkeld door een analyseteam. Goedgekeurde indicatoren worden toegevoegd aan de monitor Doorbraak naar Werk die voor steeds meer managers en medewerkers toegankelijk is gemaakt. Het werken met het analyseteam is ingebed in de lijnorganisatie. Inzet en effectmeting wordt steeds beter mogelijk.

Een analyseteam dat uitsluitend werkt voor cluster Werk & Inkomen en voor programma Doorbraak naar Werk prioriteert informatieverzoeken vanuit de organisatie en bestuur. We zijn de basisset indicatoren verder aan het uitbouwen.

Doorontwikkelen Kritische Prestatie-indicatoren (KPI's)

De focus heeft in 2021 gelegen op de ontwikkeling van indicatoren die ken- en stuurgetallen leveren over de inwoners in de bijstand. We hebben dagelijks actuele cijfers over de ontwikkeling van het bijstandsvolume en hebben de inwoners in beeld die van de dienstverlening van Werk & Inkomen gebruik maken.

[Afhandeling amendementen en moties Begroting 2021](#)

[20A76 Iedereen een startkwalificatie](#)

In de begroting 2022 is het amendement overgenomen. We zijn begonnen met het ontsluiten van data. Daarbij zal de focus in eerste instantie liggen op jongeren < 27 jaar zonder startkwalificatie en met bijstandsuitkering. Dit is de groep waarbij we enerzijds verwachten dat een startkwalificatie ook het meest bijdraagt aan het vergroten van kansen op de arbeidsmarkt, anderzijds verwachten we dat een groot deel van deze groep niet in staat zal zijn de startkwalificatie te behalen. Vanaf begin 2022 zijn we in gesprek met onze partners over monitoring en ook of inzet op het behalen van startkwalificaties doelmatig lijkt te zijn.

[20A80 Investeren in een sociaal sterke stad](#)

Dit amendement is overgenomen in de Begroting 2021.

[20M273 TOZO en NOW verantwoording](#)

De motie betreft een oproep om bij de verantwoording van de TOZO en NOW gelden bij de landelijke overheid samen met de VNG aan te dringen op eerlijke en haalbare eisen voor de controle van de TOZO en NOW gelden. Dit hebben we meegenomen in de signalen richting het Rijk.

[20M297g Laat EcoVrede niet vallen tijdens en na het lopende onderzoek](#)

Deze motie is afgedaan.

Wat heeft het gekost

	Rekening		Begroting 2021		Rekening	
	2020		Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000						
Middelen						
Lasten	195.488	173.395	180.642	184.837	-4.195	
Baten	143.602	112.334	125.360	130.643	5.283	
Saldo lasten en baten	-51.885	-61.061	-55.283	-54.194	1.089	
Toevoegingen aan reserves	4.991	554	4.974	4.288	686	
Onttrekkingen aan reserves	6.385	1.344	10.148	10.118	-29	
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	1.394	790	5.174	5.830	657	
Gerealiseerd resultaat	-50.492	-60.271	-50.109	-48.364	1.745	

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/ BR
Lasten	-4.040	N				
Werk en Inkomen	1.079	V	Uitvoering TOZO-regeling	J	I	AR
Werk en Inkomen	116	V	Werkinvesteringsfonds	N	I	BR
Werk en Inkomen	82	V	Regionale samenwerking	N	I	BR
Werk en Inkomen	-150	N	Compensatie SW-bedrijven	J	I	AR
Werk en Inkomen	-158	N	Doorontwikkeling W&I	N	I	AR
Werk en Inkomen	-250	N	Beleidscapaciteit	N	I	AR
Schulddienstverlening	-589	N	Hulp aan gedupeerden Toeslagenaffaire. Zie ook baten.	N	I	AR
Werk en Inkomen	-871	N	Actieplan Werk	N	I	AR
Werk en Inkomen	-1.649	N	Gebundelde uitkering (BUIG)	N	I	AR
Werk en Inkomen	-1.650	N	Afwikkeling ESF-subsidie Actieve Inclusie	N	I	AR
Baten	5.236	V				
Werk en Inkomen	2.897	V	Gebundelde uitkering (BUIG)	N	I	AR
Werk en Inkomen	1.650	V	Afwikkeling ESF-subsidie Actieve Inclusie	N	I	AR
Schulddienstverlening	740	V	Hulp aan gedupeerden Toeslagenaffaire. Zie ook lasten.	N	I	AR
Werk en Inkomen	114	V	Uitvoering TOZO-regeling	J	I	AR
Werk en Inkomen	71	V	Werkinvesteringsfonds	N	I	BR
Werk en Inkomen	32	V	Extra inzet beleidscapaciteit	N	I	AR
Werk en Inkomen	-268	N	Regionale samenwerking	N	I	BR
Toevoegingen aan reserves	686	V				
Werk en Inkomen	500	V	Actieplan Werk	N	I	AR
Werk en Inkomen	186	V	Regionale samenwerking	N	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	-29	N				
Werk en Inkomen	158	V	Doorontwikkeling W&I	N	I	AR
Werk en Inkomen	-187	N	Werkinvesteringsfonds	N	I	AR

Uitvoering TOZO-regeling

Als gevolg van de coronacrisis verzorgt de gemeente de TOZO-uitkeringen (bijstand voor zelfstandige ondernemers). De kosten voor de uitkering worden 100% vergoed door het Rijk. Voor de uitvoeringskosten krijgt de gemeente een vast bedrag per besluit vergoed. Een deel hiervan is gereserveerd in de BR taakmutaties voor uitvoeringskosten die in toekomstige jaren gemaakt worden, bijvoorbeeld voor invordering. Na deze reservering resteert een voordeel van € 1,1 miljoen ten gunste van de AR.

Werkinvesteringsfonds

Tot en met 2022 is in totaal een bedrag van € 2,5 miljoen beschikbaar in het Werkinvesteringsfonds. In 2021 was er € 1,0 miljoen begroot (als lasten en onttrekking aan reserve). Er zijn voldoende initiatieven aangedragen en ook inmiddels toegekend. De kosten voor deze initiatieven lopen echter deels door naar 2022 waardoor er in 2021 een voordeel op de lasten ontstaat van €116.000. Daarnaast hebben we een ESF-subsidie ontvangen voor één van de initiatieven (het buurtbaanbureau) wat zorgt voor een voordeel op de baten van € 71.000. Er is dus ook een lagere onttrekking aan de reserve gedaan van € 187.000. Per saldo is het effect € 0.

Regionale samenwerking

Arnhem ontvangt, als centrumgemeente van onze arbeidsmarktregio, diverse middelen vanuit het Rijk voor participatie met een specifiek bestedingsdoel (perspectief op werk, middelen voor versterking arbeidsmarktregio, impuls baankansen, opzet van regionale mobiliteitsteams en aanpak jeugdwerkloosheid). Over de inzet van de middelen vindt regionale afstemming plaats, dit gebeurt via het regionaal Werkbedrijf. Nu bij de jaarrekening

maken we de balans op van alle projecten en bijbehorende middelen die hieronder vallen. Een deel van de middelen, € 3.314.000 hevelen we over naar 2022, overeenkomstig de nota budgetoverhevelingen. Er is een voordeel van € 82.000 op de lasten ontstaan. Dit voordeel wordt per saldo veroorzaakt door onder andere extra personele kosten (- € 210.000) en minder lasten vanwege verlate opstart van een aantal projecten (€ 292.000). Dit resulteert in een nadeel op de baten van in totaal € 268.000, doordat er € 292.000 minder subsidiebatens zijn ontvangen. Aan de reserves is derhalve minder toegevoegd, in totaal € 186.000. Per saldo is het effect € 0.

Compensatie SW-bedrijven

In verband met corona heeft het Rijk in 2021 wederom extra middelen beschikbaar gesteld als compensatie voor omzetverlies bij SW-bedrijven. Arnhem maakt deze bijdrage rechtstreeks over aan het arbeidsontwikkelbedrijf Scalabor. Regionaal en met Scalabor is afgesproken het bedrag voor het eerste halfjaar van 2021 in te zetten voor de kosten voortvloeiend uit de nieuwe afspraken over het werk en de begeleiding voor de sw-medewerkers (verlenging van het aanwijsbesluit) vanaf 2023 en het bedrag voor het derde kwartaal (€ 150.000) weer door te zetten naar Scalabor. Omdat in de begroting nog geen rekening was gehouden met dit bedrag ontstaat er een nadeel op de lasten (binnen het programma Participatie en Armoedebestrijding) en een voordeel op de baten (binnen het programma Bestuur, dienstverlening en financiën). Per saldo is het effect gemeentebreed € 0.

Doorontwikkeling Werk & Inkomen

Er zijn in 2021 meer regisseurs ingezet om het spreken van onze huidige inwoners in de bijstand te versnellen. Vanwege de krappe arbeidsmarkt is het een uitdaging de personele inzet binnen budget op orde te krijgen, onder andere omdat we ook gebruik maken van inhuur. We hebben in 2021 een deel van het totaal beschikbare budget voor de doorontwikkeling van W&I naar voren gehaald. Dit leidt tot €158.000 hogere kosten. Hier staat een hogere onttrekking aan de reserve ter hoogte van hetzelfde bedrag tegenover. Per saldo is het effect €0.

Beleidscapaciteit

In de afgelopen jaren is een onevenwichtigheid ontstaan tussen de formatieve en daadwerkelijk ingezette capaciteit bij het cluster Strategie, beleid en regie (SBR). Het nadelige verschil is in 2021 tijdelijk opgelost in afwachting van een onderzoek waarbij opgaven en bezetting met elkaar in verband en vergeleken met andere gemeenten worden gezien. De incidentele dekking voor beleidscapaciteit is toegerekend naar de verschillende stads- en wijkprogramma's. Het extra budget dat aldus ter beschikking is gekomen bleek op het programma Participatie en armoedebestrijding niet toereikend te zijn, waardoor er sprake is van per saldo een nadeel van € 218.000.

Hulp aan gedupeerden toeslagenaffaire

Pas laat in het jaar werd duidelijk dat alle kosten voor hulp aan gedupeerden van de toeslagenaffaire werden vergoed door het Rijk. Daarom is het budget voor deze hulp maar gedeeltelijk opgenomen in de begroting. Dit heeft geleid tot een voordeel op de baten en hogere kosten dan begroot.

Het normbedrag voor vergoeding van uitvoeringskosten voor het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen en openstaande vorderingen Werk en Inkomen ligt hoger dan de Arnhemse kosten die binnen dit programma zijn verantwoord. Een deel van de werkelijke kosten is gemaakt in een ander programma. Dit heeft geleid tot een positief resultaat op dit onderdeel van € 151.000.

Actieplan Werk

We zetten vanuit het Actieplan Werk onder meer in op Arnhemmers die al langer aan de kant staan en die door corona nog moeilijker aan het werk komen. Het gaat dan om extra inspanningen om hen aan het werk te helpen zoals meer begeleiding en langere trajecten. In 2021 hebben we hier meer middelen voor ingezet dan eerder gedacht. Hiermee hebben we het gehele beschikbare budget vanuit het Actieplan Werk dat binnen het programma Participatie en armoedebestrijding beschikbaar was, ingezet en vervalt de eerder voorgestelde budgetoverheveling van € 500.000.

Op het project coronabanen uit het Actieplan Werk is een voordeel gerealiseerd. Deze middelen zijn gepositioneerd binnen het programma Wonen en Leefomgeving. Dit voordeel is ook ingezet voor de extra inzet in 2021 om juist nu mensen meer of langer te ondersteunen richting werk. Per saldo leidt dit tot een nadeel op het Actieplan Werk binnen het programma Participatie en armoedebestrijding van € 371.000. Hier staat een voordeel tegenover bij het programma Wonen en Leefomgeving. Per saldo is het effect € 0.

Gebundelde uitkering (BUIG)

Op 3 juli 2019 heeft de raad ingestemd met het programmaplan 'Doorbraak naar Werk' en het realistisch en actueel begroten van BUIG (gebundelde uitkering). De Arnhemse prognose en begroting wordt berekend door de landelijke (procentuele) ontwikkeling toe te passen op de realisatie van het voorgaand jaar. Zoals in de raadsbrief 'Gebundelde uitkering (BUIG) 2021 en 2022' van 9 november 2021 gecommuniceerd zagen wij de uitkeringslasten voor Arnhem minder hard stijgen dan de landelijke ontwikkeling. Deze lijn heeft zich voortgezet wat resulteert in een positief saldo van ruim € 1,2 miljoen (ruim € 1,6 miljoen nadeel lasten en € 2,9 miljoen voordeel baten) ten opzichte van het tekort waarmee in de begroting 2021 rekening is gehouden. In 2021 heeft Arnhem daarmee vooralsnog beter gepresteerd dan de door het Rijk verwachte landelijke ontwikkeling. Ten opzichte van het budget heeft Arnhem een tekort van 0,8%. In 2020 was het tekort nog 4,5%. De daadwerkelijke landelijke ontwikkeling, op basis van de landelijke realisatiecijfers over 2021, wordt in de loop van 2022 bekend.

Afwikkeling ESF-subsidie Actieve Inclusie

In 2021 heeft de financiële afwikkeling van de ESF-subsidie Actieve Inclusie plaatsgevonden. De ontvangen subsidie is hoger dan bij de jaarrekening 2020 opgenomen. Dit leidt tot een voordeel op deze subsidie van per saldo € 285.000. Hier staan hogere lasten voor regisseurs Werk & Inkomen tegenover. Per saldo is het effect € 0.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen uit dit programma opgenomen. Deze indicatoren zijn overgenomen uit de Begroting 2022. In de bestuursrapportage Doorbraak naar Werk is meer informatie te vinden, is de voortgang op alle indicatoren opgenomen en zijn de trends en duiding hiervan beschreven.

Indicatoren programma					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
% gemeentelijke inkoopdossiers met SROI-component					
Eenheid: Percentage					
Bron: Inkoopadministratie, indicator in ontwikkeling					
Percentage bijstandsgerechtigden dat inkomsten heeft uit werk					9,10
Eenheid: Percentage inwoners met bijstand dat ook inkomsten uit werk heeft.					
Bron: Administratie W&I, Indicator in ontwikkeling					
Uitstroompercentage algemene bijstand			2,10	1,90	2,40
Eenheid: Uitstroompercentage algemene bijstand.					
Bron: Divosa					
Instroompercentage bijstand			2,40	2	2
Eenheid: Instroompercentage bijstand.					
Bron: Divosa					
Aantal huishoudens met ten minste 1 jaar inkomen tot 120% sociaal minimum	15000	14800	14600	14700	
Eenheid: Aantal huishoudens					
Bron: CBS					
Aantal huishoudens met ten minste 4 jaar inkomen tot 120% sociaal minimum	8500	8600	8700	9100	
Eenheid: Aantal huishoudens					
Bron: CBS					
Aantal kinderen in huishoudens met ten minste 1 jaar inkomen tot 130% sociaal minimum	5200	5200	5000	5100	
Eenheid: Aantal kinderen					
Bron: CBS					
Aantal kinderen in huishoudens met ten minste 4 jaar inkomen tot 130% sociaal minimum	3200	3000	3000	3000	
Eenheid: Aantal kinderen					
Bron: CBS					

% huishoudens dat afgelopen 12 maanden moeite heeft gehad om van het inkomen rond te komen	19	21		
Eenheid: Percentage				
Bron: Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn (tweejaarlijks, cijfers worden rond de zomer 2022 verwacht)				
% huishoudens dat onverwachte noodzakelijke uitgave van € 1.000 kon betalen zonder daarvoor schulden te maken		64		
Eenheid: Percentage				
Bron: Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn (tweejaarlijks, cijfers worden rond de zomer 2022 verwacht)				
% bereikte huishoudens bij huisbezoek Vroegsignalering	72	59	68	
Eenheid: Percentage				
Bron: Vroeg Eropaf				
Aantal inwoners met financiële vragen	1346	849	785	
Eenheid: Inwoners aangemeld bij Sociale Wijkteams Arnhem				
Bron: Sociale wijkteams				
Aantal aanmeldingen voor Schulddienstverlening	382	922	879	
Eenheid: Inwoners aangemeld bij PLANgroep				
Bron: PLANgroep				
Gemiddelde schuld van huishouden dat start met een schuldregeling		36000	25600	
Eenheid: Schuld in Euro's				
Bron: PLANgroep				
Gemiddelde aantal schuldeisers van huishouden dat start met een schuldregeling		13	12	
Eenheid: Aantal schuldeisers				
Bron: PLANgroep				
Aantal huishoudens schuldenvrij uitgestroomd na traject Schulddienstverlening	180	333	385	
Eenheid: Aantal per jaar				
Bron: PLANgroep				
Volumeontwikkeling uitkeringslast BUIG	100	96,70	98,40	94,30
Eenheid: Indexcijfer afgezet tegen andere gemeenten				
Bron: Divosa				

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website [waarstaatjegemeente](http://www.waarstaatjegemeente.nl).

BBV - Indicatoren					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Netto arbeidsparticipatie	65,40	66,50	66,40	67,70	
Eenheid: Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.					
Bron: CBS					
Personen met een bijstandsuitkering	82,50	80,10	76,80	84,30	79,70
Eenheid: Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.					
Bron:					
Percentage werkloze jongeren	3	3	3	3	
Eenheid: Het percentage werkloze jongeren 16-22 jaar					
Bron: CBS					
Lopende re-integratievoorzieningen	9,80	6,40	6,70	6,50	
Eenheid: Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar					
Bron: BS- Participatiewet					

Kinderen in uitkeringsgezin	12	11	11	10
------------------------------------	-----------	-----------	-----------	-----------

Eenheid: Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.

Bron: Verweij Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland

Scalabor B.V.

Werkvoorziening Midden-Gelderland (Presikhaaf Bedrijven)

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

Participatie

- Werkgeversorganisaties;
- Werknemersorganisaties;
- Onderwijsorganisaties;
- Regionaal Werkbedrijf;
- Economic Board;
- Regiogemeenten;
- UWV;
- Stichting Inclusief Midden Gelderland;
- Inclusief Werkgeven Midden Gelderland;
- Woningbouwcorporaties;
- Leerwerkloket Midden Gelderland;
- Werkgeversservicepunt Midden Gelderland;
- Scalabor;
- Centrum voor Activerend Werk;
- Stichting Sociale wijkteams Arnhem.

Armoede en schulddienstverlening

- Stichting Sociale wijkteams Arnhem;
- Dullertsstichting;
- Stichting Leergeld;
- Jeugdfonds Sport en Cultuur;
- Arnhemse Dialoog;
- De Voedselbank Arnhem, De Kledingbank;
- Partners van Vroeg Eropaf (woningcorporaties, energiebedrijven, zorgverzekeraars, waterbedrijven);
- Stichting Rijnstad, Humanitas, SWOA;
- PLANgroep;
- Oprécht;
- Bewindvoerders aangesloten bij het convenant;
- Zuidweg en Partners;
- Over Rood;
- Landelijke partners (Schuldenlab, Schouders Eronder).

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers opgenomen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

- St. Rijnstad
- Scalabor
- BV Real
- St. Leergeld Arnhem
- De Onderwijsspecialisten

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

Participatie

- [Programmaplan Doorbraak Naar Werk.](#)

Armoede en schulddienstverlening

- [Doorontwikkeling Armoedeagenda en schulddienstverlening;](#)
- [Zij aan zij: schuldenvrij - De Arnhemse visie op schulddienstverlening;](#)
- [De weg uit armoede: werken aan perspectief Arnhemse armoedeaanpak - 2020 e.v.;](#)
- Uitvoeringsagenda Schulddienstverlening 2020-2021.

Zorg

Wanneer inwoners door een beperking of (chronische) ziekte er (tijdelijk) niet in slagen zichzelf te redden in het dagelijks leven biedt de gemeente Arnhem hen ondersteuning, begeleiding en zorg. Deze zorg willen we zo dicht mogelijk bij huis in de eigen woonomgeving of zo thuis mogelijk aanbieden. Om dit te bereiken werken we intensief samen met de Sociale wijkteams, zorgaanbieders, huisartsen en welzijnsorganisaties.

Tijdens de coronaperiode hebben aanbieders veel aandacht gegeven aan het voortzetten van de ondersteuning en zorg aan onze inwoners en zijn alternatieven gevonden om de zorg zoveel mogelijk te continueren. In veel gevallen is gebruik gemaakt van digitale vormen van ondersteuning. Zo kregen inwoners bijvoorbeeld begeleiding via beeldbellen. Digitale zorgverlening zal, los van corona, in de toekomst meer worden ingezet omdat het een waardevolle aanvulling is gebleken op de al bestaande zorg en ondersteuning en door veel inwoners wordt gewaardeerd.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities	Doelen	Inspanningen
Arnhem is een inclusieve stad waarin alle inwoners, ook met een beperking of chronische ziekte, zo zelfstandig als mogelijk leven in de wijk en meedoen aan de samenleving		

Alle inwoners die hulp nodig hebben om zelfstandig te leven ontvangen de nodige zorg en ondersteuning tijdig, op maat en dicht bij huis

In 2020 zijn beleidsregels in werking getreden, waardoor duidelijker is geworden wat onder passende, effectieve en efficiënte zorg wordt verstaan. Ook zorgaanbieders zijn via de aanbesteding en met hogere kwaliteitseisen opnieuw geselecteerd om vanaf 1 juli 2020 zorg te mogen verlenen. Binnen deze kaders werken Sociale wijkteams en aanbieders samen om passende zorg te verlenen, waardoor kwetsbare inwoners ondersteund worden om zo zelfstandig en zo thuis mogelijk te kunnen leven. Vanuit de inwonerservingsonderzoeken blijkt dat deze zorg helpt om inwoners zo zelfstandig mogelijk te laten functioneren en dat de ingezette zorg gewaardeerd wordt.

We versterken de (veer)kracht van onze inwoners thuis en in instellingen met een integrale aanpak

Bij de inzet van passende zorg wordt beter gekeken of deze er toe leidt dat de eigen kracht en het sociale netwerk van inwoners wordt versterkt en algemene voorzieningen in wijken beter worden benut. Sociale wijkteams spreken inwoners en aanbieders hierop aan. Ook in de nieuwe aanbestedingseisen en beleidsregels staat deze aanpak centraal. Sociale wijkteams gaan meer begeleiding zelf uitvoeren, waardoor deze begeleiding niet versnipperd over veel verschillende aanbieders, maar door wijkcoaches zelf wordt gedaan, die veel kennis hebben van de sociale netwerken en algemene voorzieningen in de eigen wijk. In 2021 zijn de pilots in Malburgen en Schuytgraaf voor de jeugdzorg en in Spijkerkwartier en Kronenburg voor de Wmo gestart en is de aanpak, waarin wijkcoaches zelf begeleiding bieden, doorontwikkeld.

Daarnaast wordt in complexe (veelal multiprobleem-) situaties samen met het Instituut voor Publieke Waarden (IPW) de doorbraakmethode toegepast. Waar nodig wordt via onorthodoxe maatwerkoplossingen ervoor gezorgd dat inwoners weer stappen kunnen zetten in hun ontwikkeling. We doen ervaring op met deze aanpak en hebben inmiddels veel inwoners geholpen.

Ook hebben we dit jaar weer Arnhemmers ondersteund die door fysieke problematieken hinder ondervonden in het leiden van een zelfstandig leven. Bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van een hulpmiddel, een aanpassing aan hun woning of ondersteuning/advisering te bieden aan mensen die doorstromen richting een andere woning die beter past bij hun fysieke welzijn.

We versterken de zorgtoewijzing

De beleidsregels voor zorg zijn vastgesteld en Sociale wijkteams zijn hierover geïnformeerd en werken met behulp van deze beleidsregels. Ook aanbieders zijn geïnformeerd over de nieuwe aanbestedingseisen, waarin de kwaliteit en gewenste transformatie van zorg is verduidelijkt. In periodieke contractgesprekken wordt besproken welke stappen aanbieders hierin kunnen zetten. De gemeente Arnhem voert deze gesprekken samen met de regionale inkooporganisatie. Ook worden Sociale wijkteams ondersteund in de zorgtoewijzing via gezamenlijke Analyse- en Actieteams (A2-teams). Door gezamenlijk te kijken naar ontwikkelingen in de zorg, via een verbeterde Zorgmonitor, kunnen patronen en trends worden herkend. Deze Zorgmonitor vormt ook de basis voor de periodieke bestuursrapportage.

In 2021 hebben de wijkteams een pilot gedraaid waarin een speciaal team is opgericht voor de meest complexe vraagstukken op het gebied van wonen-rollen-vervoer-huishoudelijke ondersteuning; 'Expertiseteam WRVH'. Dit gespecialiseerde team ondersteunt de wijkcoaches door mee te denken bij complexe casuïstiek, verzorgt trainingen en heeft diverse andere taken om de inwoners in complexe situaties te helpen.

We sturen op kwaliteit en resultaat

Per 1 juli 2020 is de nieuwe aanbesteding ingegaan en zijn alle ingeschreven aanbieders getoetst aan de hogere kwaliteitseisen. Het aantal gecontracteerde aanbieders is sterk verminderd en de overgebleven aanbieders voldoen aan de hogere kwaliteitseisen. In de aanbesteding zijn ook de eisen bij de verschillende zorgvormen verduidelijkt en aangescherpt. Bijvoorbeeld via periodieke contractgesprekken monitoren we of aanbieders hieraan voldoen en spreken we hen hierop aan. We blijven kwaliteits- en rechtmatigheidscontroles uitvoeren, zowel door de VGGM (kwaliteit) als door onze afdeling Handhaving. Daarbij werken we niet alleen signaalgestuurd, maar voeren we ook steekproefsgewijze controles uit. In de raadsbrief d.d. 9 november jl. is uitgebreid gerapporteerd over het intensiveren van het toezicht op de kwaliteit en rechtmatigheid van de Wmo- en jeugdzorg.

We vergroten het inzicht of passende zorg wordt ingezet (monitoring)

De raad ontvangt periodiek een bestuursrapportage over de ontwikkelingen in het sociale domein. Op wijkniveau is een dashboard beschikbaar waarin we de zorg(kosten) tot op detail kunnen monitoren. Zogenaamde Analyse en Actieteams (A2-teams) werken met deze data (bijvoorbeeld volumes, producten, duur, kosten, aanbieders, zorgpaden en verwijzers). Het team is samengesteld vanuit verschillende disciplines (inhoudelijk, financieel en data-analisten) en zij gaan op wijkniveau of per zorgvorm in gesprek met het Sociale wijkteam over de data. Daarbij wordt gekeken naar de resultaten en ontwikkelingen in de wijk en de stad en wordt actie ondernomen als dat nodig is.

We ontschotten zorgsystemen en verkrijgen toereikend rijksbudget

Het ontschotten van zorgsystemen en het verkrijgen van toereikende rijksbudgetten is een zaak van lange adem, waarbij goed samengewerkt moet worden met andere gemeenten, de VNG en de G40. Recent is een succes geboekt doordat via een AEF-onderzoek is aangetoond dat de huidige rijksmiddelen voor jeugdzorg tekortschieten en gemeenten structureel extra middelen moeten krijgen om de jeugdzorg goed uit te kunnen voeren. Voor de jaren 2021 en 2022 heeft het Rijk inmiddels extra middelen toegekend en voor latere jaren wordt verwacht dat het nieuwe kabinet extra middelen beschikbaar zal stellen. Om dit te bereiken wordt de huidige lobby voortgezet samen met andere gemeenten, VNG en de G40.

Het zorglandschap is nog steeds versnipperd over Wmo/jeugdzorg, Zorgverzekeringswet en Wet Langdurige Zorg, waarbij in de jeugdzorg een discussie gaande is over verdere regionalisering van een deel van de taken. Via het ontwikkelen van een Norm voor opdrachtgeverschap zijn we bezig om tot een werkbaar aanpak te komen. Inmiddels is de Regiovisie samenwerking en opdrachtgeverschap Jeugd, Wmo en Beschermd wonen in Centraal-Gelderland vastgesteld.

Meer kwetsbare Arnhemmers nemen actief deel aan de maatschappij

Er wordt in de participatieketen steeds beter samengewerkt ter ondersteuning van de inwoners die willen werken. Ontwikkeling van de inwoner staat centraal. Waar mogelijk is dit gericht op een stapje verder op de Participatieladder en op doorstroom of uitstroom. In de overige gevallen gaat het om het versterken of stabiliseren van de mate van participatie. Er is voldoende passend aanbod.

Een rendementsmeting Activerend Werk laat zien dat deelnemers die in 2020 deelnamen aan een traject Activerend Werk (n= 374) binnen 1 jaar daadwerkelijk stappen hebben gezet op de participatieladder (gemiddeld zijn ze 1,4 trede gestegen). Zie voor meer informatie hierover het figuur onderaan deze paragraaf. In de afgelopen periode is het aantal inwoners dat zich meldt voor en actief aan de slag is met Activerend Werk (AW) aan het stijgen. Dit heeft vooral te maken met de intensievere samenwerking tussen Zorg dichterbij en Werk & Inkomen. In de participatieketen wordt samengewerkt aan voldoende, passende ontwikkelmogelijkheden. De ontwikkeling van basisbanen is hier een voorbeeld van en geeft inwoners de kans om na Activerend Werk betaald met begeleiding aan de slag te gaan én zich verder te ontwikkelen. Daarnaast wordt er nauw samengewerkt op het grensvlak Onderwijs en Activerend werk om kwetsbare jongeren de juiste ondersteuning te bieden in hun ontwikkeling naar zelfstandigheid.

Zie de inspanningen benoemd bij het doel 'Alle inwoners die hulp nodig hebben om zelfstandig te leven ontvangen de nodige zorg en ondersteuning tijdig, op maat en dicht bij huis'

Meer jeugdigen ontwikkelen zich naar zelfredzaamheid en ontvangen waar nodig passende zorg

Meer jeugdigen kunnen meedoen aan het dagelijks leven

Met het jeugdbeleid 2021-2025 'Opgroeien in Arnhem: een toekomst vol kansen' hebben we de richting van en samenhang in ons werk versterkt. Zo sluiten we beter aan bij de kansen en uitdagingen van Arnhemse kinderen en jongeren. Het jeugdbeleid bevat kaders waarbinnen wij ons werk doen op een integrale, effectieve manier, samen met onze samenwerkingspartners en Arnhemse kinderen, jongeren en hun ouders.

Wij zetten sinds 2020 steungezinnen in om ondersteuning te bieden aan gezinnen die dat kunnen gebruiken. Vrijwilligers zorgen een dag(deel) voor de opvang van kinderen uit kwetsbare gezinnen. De vrijwilligers krijgen professionele begeleiding. Hiermee voorkomen wij zwaardere zorg. Inmiddels begeleiden wij 26 jongeren op deze manier. Dit breiden wij in 2022 uit met 22 nieuwe matches.

Versterken eigen kracht van jeugdigen, sociaal netwerk en inzet algemene voorzieningen

Om het aanbod van voorzieningen in de wijk (sociale basis) aan te laten sluiten bij waar kinderen en jongeren behoefte aan hebben, hebben wij hiernaar onderzoek gedaan (Goed Geschut, zie programma Welzijn en Inclusie).

Vanuit verschillende samenwerkingspartners kregen wij signalen dat de mentale gezondheid van meer kinderen en jongeren onder druk stond als gevolg van de coronacrisis. Scholen vroegen naar aanleiding hiervan om extra ondersteuning vanuit de gemeente. In reactie hierop hebben wij ondersteuning georganiseerd door studenten van de HAN-opleidingen Pedagogiek en Social Work. Zij pakken lichte hulpvragen op door een luisterend oor en begeleiding te bieden. Verder zijn wij met VO- en PO-scholen in gesprek over hoe wij voorliggende hulp in de school kunnen organiseren (bijvoorbeeld kinderwerkers, jongerenwerkers).

Voor kinderen die zich somber of neerslachtig voelen kan afleiding helpend zijn. Daarom hebben wij de jongerenwerkers (Rijnstad, AM Support, PU en Youth for Christ) gevraagd hier een rol in te nemen. De jongerenwerkers fungeren als vast aanspreekpunt per wijk en kunnen deze jongeren laagdrempelig, voorliggend coaching en(sport) activiteiten bieden. Indien nodig kunnen de jongerenwerkers kinderen of jongeren ook aanmelden voor jeugdhulp.

Meer kwetsbare jeugdigen wonen veilig thuis

Met de acties uit de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming (GVJB) willen wij de veiligheidsketen voor kinderen in onveiligheid verbeteren en verkorten. Op 30 juni 2021 zijn de afspraken rondom de GVJB op bovenregionaal niveau vastgesteld. De contracten met de jeugdbescherming zijn met ingang van 1 januari 2022 aangepast. In het eerste kwartaal van 2022 worden afspraken over aanmeldroutes en verdere samenwerking binnen het veiligheidsnetwerk verder uitgewerkt.

Het Team Vertrouwd, Aanwezig en Veilig (VAV) is in januari 2021 van start gegaan vanuit de Sociale wijkteams Arnhem, waarbij gezinnen aan huis worden ondersteund om de veiligheid te herstellen ter voorkoming van jeugdbeschermingsmaatregelen. Inmiddels worden 15 gezinnen ondersteund wat uitgebreid kan worden naar nog twee gezinnen die ondersteuning vanuit Team VAV kunnen ontvangen.

Het regionale Perspectieoverleg is vanaf eind 2021 omgevormd in het Regionaal Expertteam Centraal Gelderland. Hier worden complexe dossiers multidisciplinair besproken en er wordt geadviseerd over ambulante begeleiding of uithuisplaatsing. Bovendien wordt geholpen om voor de Jeugdbescherming tijdig passende jeugdhulp in te zetten.

Op 1 maart 2021 is het Digitaal Scheidingsloket live gegaan waarmee we complexe scheidingen voorkomen door relevante informatie te bieden aan ouders en hen hulp te bieden. Deze informatie en hulp is ook beschikbaar voor kinderen van ouders die uit elkaar gaan of gaan scheiden. Het doel is vechtscheidingen te voorkomen omdat uit cijfers blijkt dat dit een oorzaak is voor een groot aantal kinderen dat in de jeugdzorg belandt.

In de afgelopen twee jaar is het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen en het aantal jongeren in verblijf licht afgenomen. In de komende jaren zetten we het bovenstaand beleid voort om verdere daling mogelijk te maken.

Veilig Thuis

Zie de toelichting in het programma Welzijn en Inclusie de inspanning 'Uitvoeren regiovisie 2019-2022 huiselijk geweld en kindermishandeling'.

Minder jeugdigen zijn van zorg afhankelijk

We versterken de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. Met Passend Wijs en de Sociale wijkteams hebben we de afgelopen periode gewerkt aan verschillende thema's: richtlijnen voor inzet van jeugdhulp binnen onderwijs, afspraken over samenwerking bij hoogbegaafdheid en organiseren van voorliggende voorzieningen in scholen voor kinderen of jongeren met hulpvragen (bijvoorbeeld jongerenwerkers of kinderwerkers).

Met de inzet van de praktijkondersteuner jeugd (POH) bij drie huisartsenpraktijken krijgen kinderen dichtbij huis hulp, in een vertrouwde omgeving. De POH heeft aandacht voor veerkracht in het omgaan met problemen en om kinderen te leren dat het normaal is dat je wel eens problemen hebt. Uit de proef met de POH jeugd blijkt dat minder kinderen verwezen worden naar specialistische jeugdzorg. 75% van de kinderen kon door de POH geholpen worden. Nog 25% werd verwezen naar specialistische zorg. In 2021 is het aantal praktijken uitgebreid naar 8 en het aantal praktijkondersteuners naar 4. Er is een start gemaakt met het onderzoeken van een overdracht van de POH jeugd naar een uitvoeringsorganisatie.

In november 2020 zijn de wijkteams gestart met het zelf bieden van begeleiding in de wijken Malburgen en Schuytgraaf. Zo ontvangen kinderen dichtbij, lichte hulp. Tot 1 november 2021 zijn 77 trajecten gestart waarbij de wijkcoach zelf begeleiding biedt. In beide teams gaat het om een grote verscheidenheid aan vragen waarbij coaches begeleiding bieden (bijvoorbeeld bij zelfstandig leren wonen of de scheiding van ouders).

We zien dat kinderen en jongeren in kwetsbare positie extra aandacht verdienen als zij 18 worden, omdat zij dan te maken hebben met andere rechten en plichten. We hebben onderzoek gedaan naar de werkwijze rond het opstellen en bewaken van toekomstplannen voor jongeren in de jeugdzorg om hen goed voor te bereiden op vertrek uit jeugdzorg. Op basis van dit onderzoek ontwikkelen wij een aanpak om de overgang van 18- naar 18+ beter te laten verlopen voor deze groep jongeren in een kwetsbare positie. Een start van de aanpak is de Kwikstart-app. Sinds januari 2022 heeft Arnhem een lokale pagina in de Kwikstart-app waar jongeren informatie kunnen vinden om de overgang van 18- naar 18+ soepeler te laten verlopen.

Zie de inspanningen bij de doelen 'meer jeugdigen kunnen meedoen aan het dagelijks leven' en 'Meer kwetsbare jeugdigen wonen veilig thuis'

Een meer inclusief Arnhem, waarbij meer kwetsbare Arnhemers (blijven) wonen in de wijk

Er zijn voldoende geschikte en betaalbare woningen voor kwetsbare Arnhemers

We hebben afspraken gemaakt met corporaties om jaarlijks 120 woningen beschikbaar te stellen voor Arnhemers die beschermd wonen verlaten, maar via reguliere wegen niet aan een woning kunnen komen; de zogenaamde convenantwoningen. De afspraken met betrekking tot de convenantroute is in 2021 herijkt, waarbij de eerste prioriteit het opstellen van een nieuw aanmeldformulier was. Het vernieuwde aanmeldformulier geeft alle partijen een duidelijker beeld van wat er van hen wordt gevraagd en verwacht. Ook de positie en rol van de wijkcoach is beter verankerd in het proces.

We koppelen zorg(behoeften) aan wonen

Maandelijks worden aanvragen van inwoners die niet zelfstandig aan een woning kunnen komen besproken in het Stedelijk Verhuur Overleg (SVO). In 2021 zijn 115 voordrachten voor een convenantwoning besproken in het Stedelijk Verhuuroverleg, met de volgende verdeling:

- 27 uitstroom Maatschappelijke opvang;
 - 88 uitstroom Beschermd Wonen.
- Van deze 115 voordrachten zijn er:
- 87 woningen toegewezen;
 - 19 afgewezen;
 - 9 nog openstaand.

Naast de voordrachten in het SVO zijn er door Vivare en Portaal 5 woningen omgeklapt middels een omklapcontract. Verder zijn er bij Vivare 8 woningen toegewezen in het kader van uitstroom uit de W-Deal, een project waarin jongeren een deal krijgen aangeboden: progressie boeken op het vlak van leren en werken, in ruil voor een kamer. Hier kunnen jongeren, onder begeleiding, oefenen met het op zichzelf wonen.

Zorggerelateerde woonoverlast wordt minder

Meldingen rond zorggerelateerde overlast worden geregistreerd en met de betreffende zorgaanbieder besproken, zodat passende maatregelen getroffen kunnen worden. Als het gaat om zorgaanbieders die niet zijn gecontracteerd door de gemeente Arnhem, maar bijvoorbeeld door het Zorgkantoor, of door Justitie, dan wordt met deze partijen contact gezocht en het signaal gedeeld.

Als het specifiek om beschermd wonen gaat, is het casusoverleg 'onhoudbare situaties beschermd wonen' gestart. Naast de primaire bedoeling, het invullen van de zorg voor mensen met een intensieve en complexe zorgvraag, heeft het meerwaarde voor aanbieders, doordat zij meer onderling afstemmen.

Meer bewoners met een kwetsbaarheid kunnen in grotere mate in hun eigen woonomgeving zelfstandig (begeleid) wonen

De regio Centraal Gelderland stuurt samen met Inkoop SDCG op deze transformatie, waarbij een belangrijke ontwikkelopdracht bij de, in juli 2020 gecontracteerde, zorgaanbieders ligt. Daarnaast werkt iedere gemeente aan de lokale basisinfrastructuur en zorgt voor voldoende geschikte woningen om de doorstroom mogelijk te maken en stimuleert wooninnovatie: voldoende diversiteit aan woonvoorzieningen die niet locatie-gebonden zijn (wonen-zorg losgekoppeld). In de praktijk is het 'omklappen' van woningen nog niet altijd mogelijk en moet de inwoner bij afschaling verhuizen. Voldoende geschikte woningen en een gevarieerd aanbod in Arnhem en de regio zijn hiervoor noodzakelijk. Dit blijft een belangrijk aandachtspunt de komende jaren. Dit is ook een belangrijk onderdeel van de nieuwe regionale samenwerkingsafspraken.

We ontwikkelen meer preventieve activiteiten

Voor inwoners in een beschermd wonen of ambulante begeleidingstraject bieden we in Arnhem buurtcirkels aan, dit zijn groepen cliënten die (met coördinatie van een zorgprofessional) elkaar helpen met zaken waar cliënten in het dagelijks leven tegenaan lopen.

De uitvoering van buurtcirkels verloopt goed. Ondanks de coronapandemie zijn vele bijeenkomsten van de buurtcirkels toch doorgegaan (soms in digitale vorm). We zien positieve resultaten op de zelf- en samenredzaamheid van de deelnemers. Zie ook de toelichting bij de inspanning 'Er is een integrale aanpak voor mensen met verward gedrag'.

Er zijn regionaal sluitende afspraken Beschermd Thuis

De samenwerkende gemeenten in het programma Samen aan Zet (de gemeenten Arnhem, Rheden, Renkum, Lingewaard, Westervoort, Duiven, Overbetuwe, Zevenaar, Doesburg en Rozendaal) werken aan de regionale transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis. In 2021 is in regionaal verband verder gewerkt aan de diverse ontwikkellijnen die in de regio Centraal Gelderland zijn afgesproken in de doordecentralisatie van beschermd wonen. Er zijn inhoudelijk goede en toekomstgerichte stappen gezet en hiermee is ook invulling gegeven aan diverse aspecten van de Norm voor Opdrachtgeverschap: er is een bestuurlijk akkoord overeengekomen met procesafspraken, er is een gezamenlijke visie opgesteld (de Kadernota) met daarin uitgewerkt wat onze inzet is voor de inwoners die zijn aangewezen op beschermd wonen, hoe we de transformatie naar beschermd thuis verder doorzetten en de gezamenlijke organisatie ervan. Ook is er gewerkt aan de governance-structuur en er ligt een advies voor de implementatie van de nieuwe toegang vanaf 1-1-2023. Waar nog geen overeenstemming over is bereikt zijn de uitgangspunten voor de begroting vanaf 2023. Er is een meningsverschil ontstaan tussen de gemeente Arnhem en de regiogemeenten over de verdeling van de gelden voor beschermd wonen. Het Transitieteam Beschermd Thuis (landelijke ondersteuning van de regio's bij de doordecentralisatie) is gevraagd om onze regio te ondersteunen in dit proces en met een voorstel te komen voor mogelijke oplossingsrichtingen. Het streven is om dit ondersteuningstraject voor de lokale verkiezingen te hebben afgerond.

Er is een integrale aanpak voor mensen met verward gedrag

In 2021 is geïnvesteerd in het tijdig signaleren van verward gedrag, waardoor personen tijdig kunnen worden voorzien van de juiste en benodigde hulp en ondersteuning en gewerkt wordt aan een duurzaam perspectief. Het vroeg signaleringssysteem waarbij de politie signalen van personen met verward gedrag, systematisch verstrekt aan VGGM zal moeten leiden tot een meer persoonsgerichte en preventieve aanpak. Voor het bereiken van de nodige hulp en ondersteuning aan personen met verward gedrag is het noodzakelijk dat in een vroegtijdig stadium door politie gegevens worden verstrekt. Dit is geregeld in een convenant dat op 29 november 2021 is ondertekend door alle betrokken partijen. De VGGM bekijkt de melding, inventariseert wat desbetreffende persoon over wie de melding gaat nodig heeft, schakelt waar nodig andere partners in, zoals het Sociale Wijkteam, Overlast en Zorg Coördinator, e.d., en kan er voor kiezen om bemoeizorg in te zetten.

Per 1 juni 2021 is bemoeizorg in de gemeente Arnhem uitgebreid. Naast de al bestaande mogelijkheden die RIBW AVV biedt voor (dreigend) dak- en thuislozen, zijn nu Leger des Heils en Siza gestart met bemoeizorg voor een bredere doelgroep. De aanvraag voor de inzet van bemoeizorg loop via (het Centraal Meldpunt van) VGGM. De pilot 'Welkom in je wijk!', die tot doel heeft het stigma van onbegrepen gedrag in de woonomgeving tegen te gaan, heeft door de coronacrisis vertraging opgelopen. De bewustwordingsbijeenkomsten voor professionals, buurtbewoners en vrijwilligers zijn inmiddels gehouden. In het tweede kwartaal 2022 wordt geëvalueerd of deze werkwijze wordt gecontinueerd.

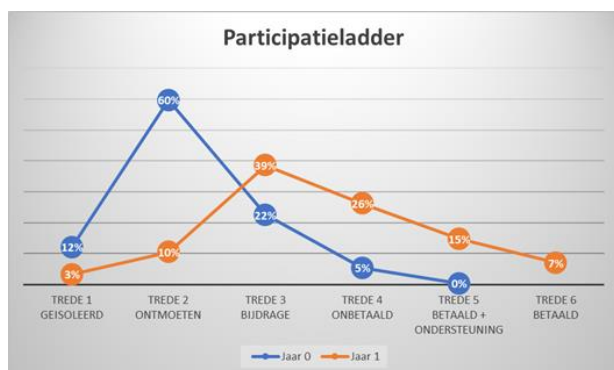
In het derde en vierde kwartaal zijn we, samen met Pro Persona Connect, gestart met Mental Health First Aid (MHFA). De cursus richt zich op het vergroten van kennis over psychische aandoeningen en het leren situaties

beter in te schatten. Deelnemers ontwikkelen vaardigheden om te kunnen handelen, zowel bij mensen met beginnende psychische problemen als bij mensen die in een crisis verkeren. Deze aanpak loopt in 2022 door en er wordt geëvalueerd of deze werkwijze wordt doorgezet.

De pilot 'Noodbed voor mensen met verward gedrag' is door corona vertraagd en half oktober gestart. In de laatste 3 maanden van 2021 is er slechts 1 maal gebruik gemaakt van het noodbed.

Onze bestuurders hebben op landelijk niveau aandacht gevraagd voor de uitvoeringsproblemen die we tegen komen in de Wet zorg en dwang en de Wet verplichte GGz. Met onze partners voeren we overleg om op lokaal en regionaal niveau tot verbeteringen te komen.

Figuur behorend bij het doel 'Meer kwetsbare Arnhemmers nemen actief deel aan de maatschappij:



Afhandeling amendementen en moties Begroting 2021

[20M272 Geld jeugdzorg blijft voor jeugdzorg](#)

Deze motie is afgedaan met de raadsbrief Ontwikkelingen Zorg en extra rijksmiddelen Jeugdzorg van 15 juni j.l.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2021		Rekening	
	2020	Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	60.704	49.793	63.788	59.433	4.355
Baten	5.222	4.940	1.651	5.831	4.180
Saldo lasten en baten	-55.482	-44.853	-62.137	-53.603	8.534
Toevoegingen aan reserves	2.009	628	6.113	6.280	-167
Onttrekkingen aan reserves	3.425	1.512	2.355	2.627	271
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	1.416	884	-3.758	-3.653	105
Gerealiseerd resultaat	-54.066	-43.969	-65.895	-57.256	8.639

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/ BR
Lasten	4.151	V				
Zorg	2.154	V	Beschermd wonen	N	I	AR
Zorg	1.604	V	Compensatie rijk WLZ uitname (nadeel S00)	N	I	AR
Zorg	1.165	V	WMO begeleiding	N	I	AR
Zorg	205	V	Sociaal hospitaal	N	I	AR
Zorg	68	V	Doelgroepenvervoer	N	I	AR
Zorg	55	V	Huishoudelijke ondersteuning	N	I	AR
Jeugd /Jeugdzorg	-1.100	N	Jeugdzorg	N	I	AR
Baten	3.984	V				
Zorg	1.834	V	Eigen bijdrage	N	I	AR
Zorg	898	V	Rijksbijdrage Kinderopvangtoeslagaffaire	N	I	AR
Zorg	625	V	Terugvordering meerkosten corona	N	I	AR
Zorg	393	V	Ontvangsten rijk en regio			
Zorg	234	V	Terugvordering zorgaanbieders	N	I	AR
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	0					

Beschermd wonen

Van het voordeel wordt circa € 2,1 miljoen vermeld op het programma S07 Zorg en circa € 4,1 miljoen op de wijkprogramma's. Vanaf 2021 is de Wet Langdurige Zorg (Wlz) opengesteld voor mensen met psychiatrische problematiek. Een aanzienlijk deel van de inwoners die een toewijzing Beschermd Wonen had, is doorgestroomd naar de Wlz. In de septembercirculaire 2021 heeft het Rijk aangegeven met welk bedrag de Integratiewet Beschermd Wonen verlaagd werd. De lasten zijn in 2021 door de uitstroom van cliënten harder gedaald dan de uitname van het budget. In de resultaatbestemming wordt een voorstel gedaan om dit incidentele voordeel toe te voegen aan de bestemmingsreserve Wmo & Jeugdzorg en hiermee kan bijdragen aan het opvangen van het tekort Beschermd Wonen dat zal ontstaan door het nieuwe objectief verdeelmodel.

De uitstroom van cliënten naar de Wlz heeft mogelijk ook een beperkend effect op het aantal cliënten in andere zorgvormen binnen de Wmo.

Compensatie Rijk Wlz uitname (Nadeel zie S00)

In programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën worden wijzigingen in de rijksuitkeringen verantwoord die niet overgeheveld zijn naar een beleidsveld. De uitname i.v.m. de Wet langdurige zorg (Wlz) van € 1,6 miljoen zorgt voor een nadeel op de algemene middelen. Hier staat een voordeel van dezelfde omvang tegenover op het programma S07 Zorg. Voor de jaren vanaf 2022 wordt de begroting van het beleidsveld hierop aangepast.

Wmo begeleiding

Van het voordeel wordt circa € 1,2 miljoen vermeld op programma S07 Zorg en circa € 300,000 op de wijkprogramma's. De daling van kosten waar in Turap-2 2021 en bestuursrapportages al over gerapporteerd is, zet zich vooralsnog door. We verwachten dat de verscherpte eisen in de inkoop medio 2020 en meer aandacht voor rechtmatigheid van zorgverlening door aanbieders bijgedragen hebben aan deze daling. Ook zijn, mede door de nieuwe beleidsregels, andere vormen van zorg ingezet. Deze zorg past goed bij de zorgvraag, maar is vaak goedkoper.

Sociaal Hospitaal

In 2020 is Arnhem gestart met Sociaal Hospitaal, een pilot waarbij het Instituut voor Publieke Waarden (IPW) Arnhem helpt om bij multiprobleemhuishoudens te komen tot een eigen integraal maatwerkplan. Doel is om een doorbraak te realiseren om de situatie van de inwoner te verbeteren. De uitvoeringskosten van IPW voor deze doorbraakmethode zijn in 2021 lager uitgevallen dan begroot, met name omdat het "bureaucratie-vrije budget" dat beschikbaar is per casus, niet volledig is uitgegeven. In de loop van 2022 wordt naar verwachting een voorstel aan de raad voorgelegd over de manier waarop de aanpak wordt voortgezet.

Doelgroepenvervoer

Van het voordeel wordt € 68.000 op het programma S07 Zorg vermeld en circa € 1,0 miljoen op de wijkprogramma's. Bij doelgroepenvervoer is door corona het gebruik afgenomen. Bovendien zijn in 2020 nieuwe beleidsregels Wmo en Jeugdwet vastgesteld en is een nieuwe verordening leerlingenvervoer aangenomen. Dit alles heeft geleid tot een positief resultaat doelgroepenvervoer. Dit resultaat is aanvullend op Turap-2 2021.

Huishoudelijke ondersteuning

Van het voordeel wordt € 55.000 bij het programma S07 Zorg vermeld en € 295.000 op de wijkprogramma's. Bij Turap-2 was de verwachting dat de stijging in het aantal cliënten een financieel effect zou hebben. Dit effect is minder dan verwacht, omdat de groei te zien is bij de algemene voorziening huishoudelijke ondersteuning en niet bij de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning. De tarieven bij de algemene voorziening huishoudelijke ondersteuning zijn lager dan de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning, zodoende is dit financieel gunstiger. Tevens is er een daling te zien bij de PGB's en deze daling kan te maken hebben met de openstelling van de Wlz.

Jeugdzorg

Tegenover het nadeel van € 1,1 miljoen staat er een voordeel van € 709.000 op de wijkprogramma's. Totaal nadeel voor de jeugdzorg is € 391.000. In Turap-2 2021 is aangegeven dat de verwachte groei in de Jeugdzorg, die tot grote tekorten zou leiden, niet optreedt. Hierdoor blijkt het bedrag van € 2,0 miljoen, dat eerder uit behoedzaamheid aan de begroting Jeugdzorg is toegevoegd, deels overbodig te zijn en is bij Turap-2 2021 de begroting verlaagd. Ondanks dat het aantal ingezette trajecten nog steeds terugloopt, blijken de totale kosten Jeugdzorg sinds september toegenomen. Dit kan veroorzaakt worden doordat kinderen langer in behandeling blijven. Corona is hierbij van invloed. Behandelaars geven aan dat de kans op terugval groter is als jongeren na behandeling weer in dezelfde situatie terugkeren. Specifiek bij GGZ-behandelaars en bij aanbieders van jeugdverblijfszorg zien we de omzetten stijgen. Dit wordt nauwlettend gemonitord om te bepalen wat het effect van deze stijging is voor 2022 en verder.

Eigen bijdrage

Vanuit het CAK heeft de gemeente Arnhem nog een eigen bijdrage over oude boekjaren ontvangen. Bij het CAK heeft in 2020 een systeemwijziging plaatsgevonden waardoor de afdrachten onvolledig waren in 2020 en we geen inzicht hadden in de hoogte van de geïnde eigen bijdragen in 2020. Dit heeft geresulteerd in een lagere afdracht eigen bijdragen in 2020 en heeft in 2021 juist geleid tot een hoger bedrag. Totaal bedrag is € 840.000. Daarnaast is het verwachte effect van de openstelling van de Wet langdurige zorg gunstiger dan aangekondigd bij Turap-2 2021.

Rijksbijdrage Kinderopvangtoeslagaffaire

Eind 2021 heeft het rijk bekend gemaakt dat de gemeenten een compensatie krijgen voor de verleende hulp aan gedupeerden van de toeslagenaffaire. Voor deze inwoners van de gemeente Arnhem is ook zorg ingezet binnen zowel WMO als Jeugdzorg. Deze compensatie staat tegenover de lasten die voor deze inwoners in de lasten 2021 zijn opgenomen.

Terugvordering meerkosten corona

Als centrumgemeente heeft de gemeente Arnhem de meerkosten corona voor de regio betaald. De gemeente Arnhem heeft vervolgens de lasten die betrekking hebben op andere gemeenten, bij desbetreffende gemeenten teruggevorderd.

Ontvangsten Rijk en regio

Niet alle rijksmiddelen die in de loop van 2021 zijn ontvangen, zijn opgenomen in de begroting. Tegenover deze baten staan even hoge lasten. Hier staat een nadeel op de lasten tegenover (dit is onderdeel van het totale nadeel Jeugdzorg). Het voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door de specifieke uitkering van het Rijk voor de

transitie van vastgoed Jeugdzorgplus van Pactum/OG Heldring. Doel van deze specifieke uitkering is investeren in het voorkomen van gesloten plaatsingen van jongeren en verbeteren van Jeugdzorgplus.

Terugvordering zorgaanbieders

Naar aanleiding van rechtmatigheidsonderzoeken zijn zorggelden teruggevorderd.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen uit dit programma opgenomen. Deze indicatoren zijn overgenomen uit de Begroting 2022. . In de bestuursrapportage Zorg Dichterbij is meer informatie te vinden, is de voortgang op alle indicatoren opgenomen en zijn de trends en duiding hiervan beschreven.

Indicatoren programma					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Gemiddelde zorgkosten per inwoner.		835	887	847	711
Eenheid: Gemiddelde zorgkosten in € per inwoner.					
Bron: Gemeente Arnhem					
Inwonerstevredenheid over kwaliteit geboden ondersteuning				79	73
Eenheid: Percentage					
Bron: Gemeente Arnhem					
Verhouding WMO-begeleiding, basis vs. specialistisch, aandeel basis		40	41	47	50
Eenheid: Percentage					
Bron: Gemeente Arnhem					
Verhouding WMO-begeleiding, basis vs. specialistisch, aandeel specialistisch		49	44	31	29
Eenheid: Percentage					
Bron: Gemeente Arnhem					
Verhouding WMO-begeleiding, basis vs. specialistisch, aandeel basis+specialistisch		11	15	22	21
Eenheid: Percentage					
Bron: Gemeente Arnhem					
Verhouding Huishoudelijke Ondersteuning, maatwerk vs. algemene voorziening, aandeel maatwerk		81	84	65	43
Eenheid: Percentage					
Bron: Gemeente Arnhem					
Verhouding Huishoudelijke Ondersteuning, maatwerk vs. algemene voorziening, aandeel algemeen		19	16	35	57
Eenheid: Percentage					
Bron: Gemeente Arnhem					
Percentage inwoners in AW met een ontwikkelarrangement		49	45	42	44
Eenheid: Percentage					
Bron: Gemeente Arnhem					
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing CSA		89	105	114	112
Eenheid: Aantal					
Bron: Gemeente Arnhem					
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Elden en De Laar		115	123	128	123
Eenheid: Aantal					
Bron: Gemeente Arnhem					
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Malburgen		132	156	160	146
Eenheid: Aantal					
Bron: Gemeente Arnhem					

Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Noord-Oost	124	138	136	125
Eenheid: Aantal				
Bron: Gemeente Arnhem				
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Noord-West	139	172	176	154
Eenheid: Aantal				
Bron: Gemeente Arnhem				
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Presikhaaf	105	104	119	109
Eenheid: Aantal				
Bron: Gemeente Arnhem				
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing Schuytgraaf-Elderveld	142	154	159	143
Eenheid: Aantal				
Bron: Gemeente Arnhem				
Aantal jeugdhulpaanbieders met een toewijzing VKR	138	151	147	124
Eenheid: Aantal				
Bron: Gemeente Arnhem				
Aantal jeugdbeschermingsmaatregelen	401	427	395	377
Eenheid:				
Bron: Gemeente Arnhem				
Aantal jeugdigen in verblijf	571	610	562	509
Eenheid:				
Bron: Gemeente Arnhem				
Aantal 0-17-jarigen met een JW-toewijzing	5048	5346	5150	5031
Eenheid: Aantal				
Bron: Gemeente Arnhem				
Aantal 18+ers met een JW-toewijzing	467	679	609	528
Eenheid: Aantal				
Bron: Gemeente Arnhem				
Beschermde Wonen, aantal inwoners met verblijf	1071	1013	958	605
Eenheid: Aantal				
Bron: Gemeente Arnhem				

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl).

BBV - Indicatoren					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	790	870	780	820	750
Eenheid: Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep					
Bron: CBS - Monitor Sociaal Domein WMO					
Jongeren met jeugdhulp	11,40	12,80	12,90	12,20	12,10
Eenheid: Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar					
Bron: CBS - Monitor Sociaal Domein WMO					
Jongeren met jeugdreclassering	0,80	0,80	0,70	0,60	0,50
Eenheid: Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar)					
Bron: CBS - Monitor Sociaal Domein WMO					

Jongeren met jeugdbescherming	1,20	1,20	1,40	1,30	1,10
Eenheid: Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.					
Bron: CBS - Monitor Sociaal Domein WMO					

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen
MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

- Stichting Sociale wijkteams;
- Zorgaanbieders en welzijnsorganisaties;
- Onze Huisartsen en Arts en Zorg
- Cliënten- en Adviesraden Sociaal Domein;
- Zorgbelang Gelderland.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers opgenomen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

- St. Veilig Thuis Gelderland Midden
- Centrum voor Activerend Werk
- RIBW. Arnhem & Veluwe Vallei
- St. Vitale Verbindingen
- Leger des Heils Gelderland

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- Visie sociaal domein 'Sociaal domein in beweging';
- Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Arnhem 2019;
- Verordening Jeugdhulp gemeente Arnhem 2019;
- Nadere regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Arnhem 2019;
- Nadere regels jeugdhulp gemeente Arnhem 2019;
- Beleidsregels Leerlingenvervoer gemeente Arnhem 2020;
- Voorstellen tot maatregelen jeugdzorg;
- Kadernota De veerkrachtige samenleving Arnhem;
- Beleidsregels Wmo (2019);
- Beleidsregels Jeugd (2019);
- Beleidsplan Jeugd Wmo;
- Uitvoeringsplan deel Wmo;
- Jeugdbeleid 2021-2025. Opgroeien in Arnhem: een toekomst vol kansen;
- Inrichtingsplan Jeugdhulp;
- Regionaal Transformatieplan Jeugd;
- Regioaanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 'Samen Veilig' 2019-2023;
- Regiovisie samenwerking en opdrachtgeverschap Jeugd, Wmo en Beschermd wonen in Centraal-Gelderland;
- [Verordening Leerlingenvervoer gemeente Arnhem 2020](#);
- Raadsbrief Ontwikkelingen zorgdomein (december 2018);
- Transformatieplan Beschermd Thuis 2019-2021;
- Raadsbrief bestuurlijke uitgangspunten doordecentralisatie beschermd wonen (maart 2020);
- Raadsbrief kwaliteit, toezicht en handhaving (juni 2019);
- Raadsbrief Voortgang regionale samenwerking beschermd wonen (februari 2021);
- Raadsbrief Voortgang regionale samenwerking beschermd wonen vanaf 2022 (juni 2021);
- Raadsbrief afspraken en contracten jeugdbescherming, juli 2021.

Welzijn en inclusie

In Arnhem is iedereen gelijk en krijgt iedereen gelijke kansen. Dat is onze ambitie. We willen een stad zijn waar inwoners kunnen zijn wie ze willen zijn en een ieder zijn identiteit en eigenheid met trots kan uitdragen. In veiligheid en vrijheid. Een stevige sociale basis is nodig. Een sociale basis waarin iedereen gelijkwaardige kansen heeft om zich te ontwikkelen en om mee te doen. We hebben daarbij speciale aandacht voor het voorkomen en tegengaan van discriminatie en willen de positie van inwoners met een beperking versterken. We ondersteunen burgerinitiatieven, zetten in op jeugdpreventie en geven ondersteuning bij opgroei- en opvoedvragen. Mantelzorgers verdienen onze bijzondere aandacht en ondersteuning, net als mensen die informele zorg en vrijwilligerswerk doen. We zorgen voor goede algemene voorzieningen, zoals ontmoetingsplekken. We bieden statushouders en vluchtelingen een nieuw thuis en toekomstperspectief. En zetten stevig in op de beweging van maatschappelijke opvang naar wonen. We stimuleren Arnhemmers om open te staan voor elkaar en elkaar te helpen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities	Doelen	Inspanningen
----------	--------	--------------

Arnhemmers voelen zich thuis en kunnen meedoen in hun stad

Veilig en positief opgroeien

Het onderzoek naar de behoefte van Jeugd- en Jongerenwerk is inmiddels afgerond. De resultaten moeten nu worden omgezet in concrete verbeterpunten voor het huidige Jeugd en Jongerenwerk. Daarnaast is het Jeugdbeleidsplan 2021-2025 opgeleverd. In dit plan is uitgesproken dat jonge Arnhemmers dezelfde kansen op persoonlijke ontwikkeling hebben, een stabiele basis hebben en in veiligheid en vrijheid kunnen leven, waarbij de uitgangspunten om deze doelen te bereiken zijn: gebiedsgericht, preventie voorop en sterk in maatwerk.

Sluitende aanpak ketenpartners voor vroegsignalering

Met het aanbod gezinsprogramma's (Homestart, Spel aan Huis, Speelmorgens) worden ouders met jonge kinderen ondersteund bij vragen over opvoeden en de (taal)ontwikkeling van hun kind. Dit aanbod is van belang voor vroegsignalering en preventie en leidt toe naar het aanbod peuteropvang dat voor alle kinderen vanaf 2 jaar beschikbaar is. De partners op jeugd- en jongerenwerk, sport, onderwijs, en jeugd(gezondheids)zorg werken goed samen, maar dit blijft om aandacht vragen. Corona heeft het belang van deze samenwerking extra zichtbaar gemaakt. Een mooi voorbeeld hiervan is dat de afgelopen maanden partijen de handen ineen hebben geslagen en een programma hebben samengesteld voor jongeren in Arnhem onder de naam Make My City Proud. Ook in de recente lockdown hebben de partijen zich ingezet om een programma te draaien dat verveling tegen gaat, jongeren perspectief biedt en zo ook signalen vroegtijdig kan oppikken.

Ontwikkelen van voorliggende voorzieningen

Het (door-)ontwikkelen van aanbod in het afschalen of het voorkomen van zwaardere zorg is een aspect in het geheel. Daarnaast speelt vroegsignalering en doorverwijzing een belangrijke rol. Hierin trekken we samen op met het programma Zorg Dichterbij. Er zijn diverse projecten en pilots die hierin zijn gestart en worden doorontwikkeld:

- Welzijn op recept: deze pilot loopt in de wijken Malburgen en Klarendal. Met als doel psychosociale problemen op te pakken en het voorkomen van inzet bij een psycholoog in het geval dat met ontmoeting of anders opgepakt kan worden in het voorliggende veld.
- Doorontwikkeling Voor Elkaar in Arnhem (VEIA): deze pilot loopt stadsbreed met als doel vraag en aanbod op een laagdrempelige wijze met elkaar te verbinden. Dit is een samenwerking tussen diverse welzijnspartijen die werken met vrijwilligers. Dit kan fysiek en digitaal zijn.
- Buurtschakels: deze pilot loopt in de wijk CSA, met als doel het sociale netwerk te versterken van het individu met een collectieve aanpak.

Meedoen en openstaan voor elkaar

Corona heeft veel effect op hoe we elkaar ontmoeten en kunnen participeren in onze stad. Zo hebben we in de afgelopen periode veel knelpunten gesignaleerd in de wijken. Mede dankzij de steunpakketten vanuit het Rijk zijn er in 2021 aanvullende activiteiten gestart om de negatieve (gezondheids)effecten van de coronamaatregelen te beperken. Dit is opgepakt aan de hand van drie actielijnen: Jeugd, kwetsbare groepen en leefstijl interventies & sport. De meeste activiteiten zijn gestart vanaf de zomervakantie en liepen door tot eind 2021. Daarnaast is in co-creatie intensief samengewerkt met de samenwerkende buurthuizen aan een visie voor toekomstbestendige buurthuizen in Arnhem om het ontmoeten in de wijken verder te borgen.

Netwerkaanpak eenzaamheid

In 2020 is gestart met de netwerkaanpak eenzaamheid in de wijken Malburgen en Elderveld. Hiervoor werken we samen met het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en met de organisaties en initiatieven in de wijken. Ontmoeten maakt ook deel uit van de aanpak eenzaamheid. De aanpak is ook opgenomen in opdrachten aan de welzijnspartners.

Bestendigen regenboogaanpak

De gemeente Arnhem maakt zich al jaren sterk voor het verbeteren van de sociale acceptatie, veiligheid en emancipatie van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, trans- intersekse en queer personen (LHBTIQ+ personen). In 2021 hebben we op verschillende momenten extra aandacht gevraagd voor LHBTIQ+ thema's, bijvoorbeeld bij het 20-jarig jubileum van het openstellen van het burgerlijk huwelijk voor personen van gelijk geslacht, 'Paarse Vrijdag' en 'coming-out dag'. Zo hebben we op Paarse Vrijdag verschillende plekken in Arnhem paarsverlicht, hebben we op 'coming-out dag' in samenwerking met FOCUS Filmtheater een film en gespreksavond georganiseerd en heeft Stichting Welzijn Ouderen Arnhem (SWOA) zoals elk jaar weer een Regenboog-kookworkshop georganiseerd. Daarnaast is dit jaar voor het eerst de 'Progress' Regenboogvlag gehesen. Dit om extra aandacht te vragen voor gemarginaliseerde groepen binnen de LHBTIQ+ gemeenschap.

Zoals elk jaar maken de kinderen in het onderwijs, zo vroeg mogelijk kennis met onder andere LHBTIQ+ thema's. Helaas was dit, door de coronacrisis, beperkter mogelijk. Toch hebben onder andere Theatergroep Mind Mix en Theater aan Z op verschillende Arnhemse basis- en middelbare scholen prachtige voorstellingen mogen spelen. Ook hebben we samen met Rozet en Historicus Alex Bakker een tentoonstelling voorbereid over de geschiedenis van transpersonen in Nederland, deze is vanaf januari tot en met maart 2022 te zien in Rozet.

Daarnaast hebben we de partners in de stad betrokken bij het ontwikkelen van het actieplan 'Vrij zijn in Arnhem' (zie ook hieronder bij de inspanning 'Voorkomen en tegengaan van discriminatie'). Samen met onder andere de klankbordgroep LHBTIQ+ hebben we doelen ontwikkeld op het gebied van zichtbaarheid, versterken van de samenwerking tussen de partners en bewustwording. Via de campagne #ArnhemDurft geven we specifiek aandacht aan bewustwording. De doelen en acties zijn in het actieplan opgenomen. De aanpak is een doorlopend proces en blijft constant in ontwikkeling.

Herformuleren welzijnsopdrachten

Afgelopen jaar zijn de eerste stappen gezet richting de herijking van het welzijnsbeleid. Er zijn diverse inspanningen verricht om op de genoemde thema's stappen te zetten. Zo is bijvoorbeeld gewerkt aan een integraal jeugdpreventieplan voor Arnhem-Zuid en is de regeling Ontmoeten en Verbinden uitgevoerd en zijn daarmee maatschappelijke accommodaties in de wijken ondersteund. Ondanks deze inspanningen moeten er nog stappen worden gezet naar een herijkte welzijnsopdracht. Zo moet het subsidiehuis Welzijn nog worden aangepast.

Ondersteuning mantelzorgers

Tijdens de coronacrisis is gebleken hoe cruciaal informele zorg is, dat mensen naar elkaar omkijken. Voor Elkaar In Arnhem is gestart, een samenwerking tussen MVT (Mantelzorg Vrijwillige Thuishulp Arnhem), SWOA (Stichting Welzijn Ouderen Arnhem), Rijnstad en de gemeente, waarbij hulpvragen van Arnhemmers gekoppeld worden aan vrijwilligers.

Duurzame inburgering

Bureau nieuwkomers is in januari 2021 gestart als pilot en begeleidt 120 nieuwkomers en oudkomers. In de begeleiding wordt uitgegaan van toekomstperspectief en inzet naar een hoger taalniveau. Daarnaast werken we met maatschappelijke begeleiding en buddy's ter ondersteuning van de inburgering. In het afgelopen jaar zijn er 140 buddy's gekoppeld aan nieuwkomers en zijn er 58 maatschappelijke begeleidingstrajecten per huishouden ingezet.

De pilot Duale trajecten is in maart 2020 gestart. Er zijn eind 2021 in totaal 108 trajecten gestart in deze pilot, waarvan 42 bij de Mondmaskerfabriek en 66 bij de horecavoorziening A Beautiful Mess. De drie jaar die we hebben uitgetrokken voor de pilot zijn nog niet om, maar we beschikken wel over de eerste uitstroomcijfers. Eind 2021 is 37% van de deelnemers uitgestroomd naar werk of opleiding (het einddoel is dat er na 3 jaar 40% van de doelgroep is uitgestroomd.)

Tevens is de aanbestedingsprocedure voor de taalaanbieders afgerond. In de aanbesteding is nadruk gelegd op een snelle start, toewerken naar zelfredzaamheid en het gecombineerd leren van taal en participeren bij voorkeur door werk. We werken hierin samen met acht gemeenten in de regio.

Vorbereiden op de nieuwe inburgeringswet en ontwikkelen nieuwe werkwijze

In aanloop naar de gewijzigde Wet inburgering en het actieplan nieuwkomers zijn er nieuwe afspraken gemaakt met samenwerkingspartners en is de inkoop van inburgeringstrajecten inmiddels afgerond.

Een passend vangnet

Ook in 2021 had de coronapandemie een grote invloed op de vraag naar opvang. Het is gelukt zowel kwantitatief als kwalitatief aan deze vraag tegemoet te komen.

In 2021 is een drietal woonprojecten voor dak- en thuisloze jongeren gerealiseerd. De opgedane ervaringen nemen we mee in volgende projecten.

Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren

Het actieprogramma dak- en thuisloze jongeren is beëindigd per 1 januari 2022. De uitgangspunten en opbrengsten zijn ondergebracht in de brede aanpak dakloosheid en worden daarmee voortgezet.

De eindrapportage van de Arnhemse aanpak in het kader van het actieprogramma is op 11 januari 2022 aangeboden aan de raad.

Uitvoeren regiovisie 2019-2022 huiselijk geweld en kindermishandeling

In 2021 hebben we gewerkt aan drie thema's

- 1) meer inzetten op vroegsignalering en preventie van huiselijk geweld;
- 2) huiselijk geweld stoppen en duurzaam oplossen;
- 3) het hebben van aandacht voor specifieke aanpakken (denk bijvoorbeeld aan eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling).

In 2021 hebben we subsidie verleend aan Moviera om uitvoering te geven aan Vrouwenopvang en ambulante hulpverlening. Daarnaast hebben ze extra financiering ontvangen voor een tweetal (preventieve) projecten, Pleger in Ons (PION) en Kinderen in de opvang.

We hebben het overleg "veiligheid achter de Voordeur" structureel gemaakt, hieraan nemen teamleiders van het Sociaal wijkteam, bestuursadviseurs en op aanvraag Moviera of een andere partij deel. In dit overleg staan uitwisseling van kennis, aanbod en hiaten centraal om zo de samenwerking en het aanbod in de wijken te verbeteren, daar waar het veiligheidsvraagstukken betreft rondom huiselijk geweld en kindermishandeling, personen met verward gedrag of gesloten plaatsen voor de jeugd.

In 2021 hebben we subsidie verleend aan Moviera en Expertise Centrum Samenleving om trainingen en webinars te organiseren voor professionals uit het sociale en veiligheidsdomein. Daarnaast hebben we in dat jaar gewerkt aan een subsidieregeling Huiselijk Geweld en Kindermishandeling om een breder palet aan activiteiten gericht op preventie van huiselijk geweld en kindermishandeling in de regio Arnhem – Achterhoek mogelijk te maken. Wederom is dit aanbod kosteloos toegankelijk voor professionals uit het sociale en veiligheidsdomein centrumgemeente Arnhem. Doelstelling is dat professionals eerder weten te handelen, hun kennis over de meldcode toeneemt en signalen van huiselijk geweld eerder worden opgepikt en passende hulpverlening kan worden ingezet. Daarnaast hebben we de nodige aandacht besteed aan bewustwordingscampagnes zoals Orange The World en fototentoonstelling Mensenhandel.

We hebben de 'Lokale Alliantie Veilig Ouder Worden' verder vormgegeven en zijn bezig met een aanpak rondom vrouwelijke genitale verminking (VGV).

We werken intern meer samen met onze collega's uit de domeinen, zoals armoede, schulden, ouderen, jeugd, scholen, inclusie en communicatie, maar dit moet nog meer. Daarom zullen we hier in 2022 meer aandacht aan besteden. De doelstelling hiervan is dat iedereen in de gemeente ervan doordrongen is dat we 'allemaal een verantwoordelijkheid hebben ten aanzien van de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling'.

Thema Veilig Thuis

Arnhem is centrumgemeente voor de regio Arnhem-Achterhoek. De prioriteiten uit de regioaanpak zijn gebaseerd op 1) meer inzetten op vroegsignalering en preventie van huiselijk geweld onder andere door het gebruik van de verbeterde meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling 2) huiselijk geweld stoppen en duurzaam oplossen en 3) het hebben van aandacht voor specifieke aanpakken (denk bijvoorbeeld aan eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling). Om te kunnen ontwikkelen op deze prioriteiten is samenwerking met regionale en lokale partners cruciaal. Denk hierbij aan regiogemeenten, de Sociale wijkteams, Veilig Thuis, jeugdgezondheidszorg, jeugdzorgaanbieders en Moviera. In de uitvoering van de regioaanpak is de subsidie aan Moviera (vrouwenopvang) daarom van belang.

We brengen in kaart welke gevolgen de coronacrisis heeft op huiselijk geweld en zorgen dat we de resultaten verwerken in een passende aanpak (motie 20M205 Meer aandacht voor huiselijk geweld). Daarbij blijven de prioriteiten en acties uit de bestaande regioaanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 'Samen Veilig' 2019-2023, zoals vastgesteld op 17 september 2019, van kracht en wordt de regioaanpak zo nodig aangepast met de uitkomsten van het onderzoek naar de gevolgen van de coronacrisis.

Versterken ketensamenwerking OGGz-partners

De uitdagingen waarvoor de opvang zich gesteld zag door de voortdurende coronapandemie heeft geleid tot (nog) kortere lijnen en (nog) betere samenwerking tussen alle betrokken partijen. De gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van een passend vangnet wordt sterk gevoeld.

Aanpak terugdringing dakloosheid

Op preventie, het voorkomen van dakloosheid, werd ook in 2021 onverminderd ingezet. Dit gebeurde onder meer door de oprichting van het daklozenloket, het voorkomen van huisuitzettingen en door waar nodig de kostendelersnorm niet toe te passen. Opvang vindt sinds april 2020 plaats in eenpersoonkamers. Dit is zo gebleven, ook nadat de noodopvang op het cruiseschip per 1 oktober 2021 beëindigd is. Er zijn tijdelijke extra opvanglocaties geopend, en een aantal daklozen heeft de stap van opvang naar een voorziening van begeleid wonen kunnen maken. De afbouw van capaciteit heeft nog niet kunnen plaatsvinden, enerzijds omdat het eerste woonproject voor volwassenen pas in 2022 gaat lopen, en anderzijds omdat de woonprojecten die gerealiseerd zijn voor jongeren de druk op de opvang nog onvoldoende verlicht hebben. Door de wooncrisis en de effecten van de coronacrisis moet de capaciteit voor opvang van gezinnen en van jongeren zelfs tijdelijk uitgebreid worden. Voor opvang van volwassenen is de huidige capaciteit toereikend.

Inclusief Arnhem

Sinds 2020 werken we bij het programma Inclusief Arnhem met vijf focuspunten:

- voorkomen en tegengaan van discriminatie en racisme;
- positie inwoners met een beperking versterken;
- diversiteit in organisaties;
- inclusieve gemeentelijke organisatie;
- inclusieve gemeentelijke communicatie.

Op alle vijf focuspunten hebben we diverse inspanningen verricht. Alle geplande activiteiten/ inspanningen zijn uitgevoerd, op één na. Dit betreft het onderzoek naar in hoeverre Arnhemmers met een migratieachtergrond, een LHBTIQ+ identiteit of een beperking zich herkennen en erkend voelen in onze communicatie. Dat onderzoek is wel gestart in 2021, maar de uitkomsten verwachten wij in april 2022. Zie voor een uitgebreid verslag van de inspanningen voor de focuspunten, de tekst bij het betreffende focuspunt. Onder dit kopje geven we de hoofdlijn weer van de inspanningen in 2021:

- Inzetten op het vergroten van de bewustwording en het leveren van een bijdrage door onder andere de campagne #ArnhemDurft in juni 2021. Hierin roepen we Arnhemmers op voor elkaar op te komen als iemand gediscrimineerd wordt.
- Het actieplan 'Vrij zijn in Arnhem' dat samen met de stad is ontwikkeld om discriminatie en racisme te voorkomen en terug te dringen. Eind 2021 zijn we begonnen met het vertalen van dat plan in een uitvoeringsplan met concrete acties, planning, wie het oppakken of met wie we het oppakken en hoe we het monitoren en evalueren.
- Samen met de stad hebben we in 2021 de lokale inclusieagenda VN-verdrag Handicap ontwikkeld. Deze heeft het college eind 2021 in ontvangst genomen. Ook hiervoor zijn we eind 2021 gestart met het opstellen van een uitvoeringsplan.
- Het starten van een onderzoek naar hoe we de gemeentelijke communicatie inclusiever kunnen maken. De uitkomsten van dat onderzoek gebruiken we in 2022 om een uitvoeringsplan op te stellen.
- In 2021 zijn we samen met organisaties uit de stad (Provincie Gelderland, Rozet, Rabobank, Rechtbank Gelderland, Dirkzwager, Volkshuisvesting en gemeente Arnhem), gestart met een traject om van elkaar te leren in het diverser en inclusiever maken van de organisaties.
- Het uitwerken van de bestuursopdracht 'Een diverse en inclusieve organisatie' in een uitvoeringsplan 'inclusieve en diverse organisatie' dat we in maart 2022 presenteren.
- Om te kunnen sturen op de diversiteit en inclusiviteit van alle partijen die van de gemeente een subsidie ontvangen, is in de Algemene subsidieverordening een paragraaf over diversiteit en inclusie opgenomen. Zo kunnen we subsidieontvangers verplichten om invulling te geven aan inclusie en diversiteit. De gewijzigde subsidieverordening is ter vaststelling aan de gemeenteraad gestuurd.

Voorkomen en tegengaan van discriminatie en racisme

In de eerste helft van 2021 hebben we het actieplan 'Vrij zijn in Arnhem' ontwikkeld. In dit plan staan 37 acties waarmee discriminatie en racisme de komende twee jaar moeten worden teruggedrongen. Het actieplan is de opbrengst van gesprekken met inwoners en organisaties, en versterkt de stadsbrede beweging naar een inclusief Arnhem. De acties in het plan zijn verdeeld over drie pijlers:

- de kracht van diversiteit laten zien,
- meer besef van discriminatie en racisme,
- 'zero tolerance' tegen discriminatie en racisme.

Eerste stappen op dit gebied zijn al gezet met de campagne #ArnhemDurft in juni 2021. Hierin roepen we Arnhemmers op voor elkaar op te komen als iemand gediscrimineerd wordt.

Daarnaast hebben we gesprekken gevoerd met verschillende partners over de verdere uitvoering van dit actieplan. Met InDifferent hebben we gesproken over hoe hun netwerken op scholen kunnen uitbreiden. Met Vizeer zijn we in gesprek over de uitvoering van acties gericht op het verhogen van meldingsbereidheid. Vizeer werkt eveneens mee aan een pilot van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid naar het vergroten

van meldingsbereidheid bij moslimdiscriminatie. Deze pilot is eind 2021 afgerond en het rapport van deze pilot wordt in het eerste kwartaal 2022 verwacht.

Om in Arnhem meer besef te creëren over en kennis te nemen van ons slavernijverleden is de wens uitgesproken door de gemeenteraad en het college om een onderzoek naar het slavernijverleden van Arnhem uit te voeren. We zijn nog op zoek naar financiële dekking hiervoor.

In De Week van Diversiteit hebben we extra aandacht gevraagd voor het thema Discriminatie en Racisme. Zo zijn er met Focus Filmtheater verschillende Filmavonden met gesprek georganiseerd.

Positie inwoners met een beperking versterken

In 2021 is een klankbordgroep VN-verdrag gestart met onder andere ervaringsdeskundige inwoners. De belangenplatforms Arnhems platform chronisch zieken en gehandicapten (Apcg) en Bijzonder in Arnhem zijn hier bij aangesloten.

In het najaar hebben er vier kleinschalige fysieke themabijeenkomsten plaatsgevonden met inwoners, organisaties en vertegenwoordiging vanuit de gemeente. De thema's waren: ondersteuning (zorg en welzijn), wonen en buurt, onderwijs (leren en ontwikkelen) en werk en inkomen. De bijeenkomst over wonen en buurt hebben we gezamenlijk met het Apcg georganiseerd. Tijdens de bijeenkomsten is een toekomstvisie op het thema geformuleerd, zijn knelpunten opgehaald, mooie voorbeelden genoemd en agendapunten aangegeven. Vanuit alle input (monitor, interviews, themabijeenkomsten) is de Arnhemse inclusieagenda VN-verdrag Handicap opgesteld. In november is de agenda gepresenteerd, in samenwerking met de belangenplatforms. De uitzending was met zowel gebarentolken als een schrijftolk en ondertitelde video's voor iedereen toegankelijk en te volgen. We hebben een start gemaakt met inclusieve beelden: foto's van inwoners met een beperking in hun maatschappelijke rol.

Arnhemse Standaard Toegankelijkheid

Implementatie van de Arnhemse Standaard Toegankelijkheid (AST) gebeurt in samenwerking met het Apcg. Het handboek toegankelijke openbare ruimte wordt gebruikt bij inrichting en beheer en onderhoud van de openbare ruimte. In het handboek zijn ook 'hoofdlooproutes' beschreven. Dit zijn veelgebruikte routes tot belangrijke voorzieningen in de stad. In 2021 zijn afspraken gemaakt met het Apcg voor het schouwen van een aantal hoofdlooproutes waaronder die in Malburgen. Bij de aanleg van koele routes in de stad, wordt ook rekening gehouden met deze hoofdlooproutes. Het gemeentelijk vastgoed moet voldoen aan de AST. Bij de planning, realisatie en aanbesteding van gemeentelijke nieuwbouwprojecten en bij renovaties is de AST een standaardonderdeel van het Programma van Eisen. Voor elke processtap van idee tot en met evaluatie laten we een ervaringsdeskundige (via het Apcg) meekijken. Er zijn vijf gemeentelijke panden geschouwd door het Apcg om een begin te maken met het voldoen aan de AST-normen.

Toegankelijk stemmen

Het verloop tijdens de Tweede Kamerverkiezingen van 2021 is door team Inclusie, bureau Verkiezingen en het Apcg op toegankelijkheid geëvalueerd. De uitkomsten zijn gebruikt voor de voorbereiding van de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022.

Naast dat we dan zorgen voor de toegankelijkheid van de stembureaus, hebben we de volgende voorzieningen ingericht:

- de 'stemmal met soundbox' voor Arnhemmers met een visuele beperking (op twee locaties);
- een gebarentalig stembureau, dat is een stembureau waar één of twee mensen gebarentaal beheersen om dove kiezers wegwijs te maken;
- een proefstemlokaal op het stadhuis, in de periode vóór de verkiezingen, waar inwoners praktische uitleg krijgen over het stemproces.

Semiopenbare toiletten

In januari 2021 is in samenwerking met organisatie HogeNood gestart om het beschikbare aantal semiopenbare toiletten te verdubbelen en de vindbaarheid ervan te vergroten via de HogeNoodApp. Vanaf november 2021 hebben we het Apcg gevraagd hier extra op in te zetten. Dit loopt door tot in 2022

Inclusieve speeltuinen

Het is belangrijk dat kinderen met en zonder beperking samen kunnen spelen en zo samen opgroeien. Niet alle speeltuinen, toestellen en activiteiten voor kinderen zijn al toegankelijk. Ouders en kinderen met een beperking hebben ook niet altijd het gevoel dat ze welkom zijn.

We zijn in 2021 gestart met een proef om de speeltuinen inclusief te maken. Dit doen wij in samenwerking met de betreffende wijk/buurt, ervaringsdeskundigen, Bijzonder in Arnhem en het Apcg. Het uiteindelijke doel is dat kinderen in hun eigen wijk samen kunnen spelen.

Afdeling Openbare ruimte ontwikkelt normen voor de inrichting van inclusieve speeltuinen aan de hand van deze pilot.

Algemene Subsidieverordening

In de Algemene Subsidieverordening Arnhem (ASV) zijn definities van diversiteit en inclusie opgenomen. Het college kan de subsidieontvangers verplichtingen opleggen om hier invulling aan te geven. Bijvoorbeeld aan de toegankelijkheid van gesubsidieerde activiteiten voor mensen met een beperking.

Week van de Toegankelijkheid van 4-8 oktober 2021

Een van de activiteiten, in samenwerking met belangenplatform Bijzonder in Arnhem, was de filmvertoning 'Crip Camp' in Focus. Deze film, over de emancipatie- en rechtenbeweging van mensen met een beperking, werd bezocht door inwoners en gemeenteambtenaren. In een nabespreking zijn de parallellen met Nederland en Arnhem besproken.

Diversiteit in organisaties

In 2021 zijn we begonnen met een aantal bijeenkomsten voor onze deelnemende organisaties en partners. Dit waren er iets minder dan gepland, omdat we vanwege de coronamaatregelen niet fysiek bij elkaar konden komen. De deelnemende organisaties hebben in online sessies gedeeld welke stappen zij zetten in het diverser maken van hun personeelsbestand, ze hebben gebrainstormd over nieuwe projecten en ideeën en inspirerende gastsprekers hebben leerzame kennis gedeeld. Naast de organisaties die al meedoen aan 'Diversiteit in Organisaties', hebben meerdere organisaties zich gemeld om ook mee te doen en we zijn nu bezig de groep deelnemende organisaties uit te breiden.

Daarnaast zijn we begonnen met de tweede editie van ons DUO-project, waarbij een van onze partners samen met een andere deelnemende organisatie in gesprek gaat om van elkaar te leren. Er zijn inmiddels 17 koppels ontstaan en we horen positieve berichten over de stappen die gezet worden. Zo heeft Flores (Samen met de HAN en Empowering Nisa) een klas van 20 Pabo-studenten met een diverse achtergrond opgestart om straks, na 4 jaar als basisschoolleraren aan de slag te gaan. Dit omdat kinderen met een migratieachtergrond onevenredig vaak te maken hebben met onder advisering door stereotype beelden die hun (veelal 'witte') leraren hebben. Daarnaast zullen deze diverse leraren fungeren als voorbeeld voor hun toekomstige leerlingen.

Inclusieve gemeentelijke organisatie

De gemeente Arnhem wil binnen vijf jaar een inclusieve en diverse organisatie zijn die op alle niveaus binnen de organisatie een afspiegeling is van de Arnhemse beroepsbevolking. Dit staat in de raadsbrief 'rapport stappen diverse en inclusieve organisatie' en de bijlage bestuursopdracht 'Een diverse en inclusieve organisatie' van 6 april 2021. Wij willen dit om beter toegerust te zijn voor de opgaven van de stad, beter dienst te verlenen en om meer toekomstbestendig te kunnen zijn in deze steeds veranderende samenleving. Maar bovenal omdat wij vinden dat iedereen waardevol is en het recht heeft op een volwaardige werkomgeving waar geen ruimte is voor uitsluiting. We willen een stad en een organisatie zijn waar alle inwoners zich in herkennen en zich welkom voelen. Ook willen wij een voorbeeld zijn voor andere gemeenten en (Arnhemse) organisaties. Deze ambitie willen we binnen vijf jaar realiseren door ons te richten op een divers personeelsbestand op verschillende niveaus en een inclusieve (werk)cultuur waarin medewerkers graag blijven werken. Hoe wij dit gaan realiseren, leggen we vast in het uitvoeringsplan 'inclusieve en diverse organisatie' dat in het eerste kwartaal van 2022 wordt vastgesteld.

Met de geformuleerde ambitie leggen we de lat hoog. Dit vraagt veel én continue inzet en aandacht. Hiervoor hebben wij zowel personeel als budget beschikbaar gesteld. In 2021 hebben we al de nodige acties in gang gezet. Zo is per 1 september 2021 de kwartiermaker Inclusie en Diversiteit gestart. Daarnaast zijn verschillende acties in gang gezet die bijdragen aan het diverser en inclusiever maken van de organisatie. Zo hebben de clustermanagers en afdelingshoofden trainingen gevolgd waarbij zowel (het belang en urgentie van) diversiteit en inclusie in de dagelijkse werkzaamheden als de mogelijke obstakels die daarbij komen kijken, aan bod kwamen. De trainingen zijn een voortraject voor het maken van de clusteractieplannen waar begin 2022 al de eerste stappen in zijn gezet. Verder heeft P&O en het merendeel van de leidinggevenden de training 'selecteren zonder vooroordelen' gevolgd en hebben we ons bij een sollicitatie laten begeleiden door een extern bureau, gericht op het inclusief werven. De kennis en ervaring die we daarmee hebben opgedaan passen we toe in onze werving. Het trainen van medewerkers en het standaardiseren van inclusief werven en selecteren als methodiek zetten we komende periode verder voort.

Ook zijn in de zomer van 2021 de vragen van de Nederlandse InclusiviteitsMonitor (NIM) uitgezet onder alle medewerkers om een goed beeld te krijgen van de ervaren mate van inclusiviteit binnen de organisatie en de concrete uitdagingen waar inzet op nodig is. Daarnaast is in 2021 de barometer Culturele Diversiteit opnieuw ingezet waardoor we jaarlijks bij kunnen houden of we vorderingen maken met ons beleid om medewerkers met een niet-westerse migratieachtergrond binnen te halen en te houden op verschillende niveaus. Het rapport van de NIM en de resultaten van de barometer culturele diversiteit zijn via [deze link](#) terug te vinden.

Ook hebben wij in 2021 weer met verschillende activiteiten aandacht besteed aan diversiteit en inclusie tijdens Diversity Week in oktober om de bewustwording van onze collega's rondom dit thema te vergroten. Verder hebben wij de regeling 'Vitaliteitspact' met twee jaar verlengd. Wij willen als organisatie wat doen voor de oudere werknemer die door het verhogen van de AOW-leeftijd langer moet doorwerken. De regeling draagt eraan bij dat medewerkers van 62 jaar en ouder duurzaam kunnen blijven doorwerken tot de pensioengerechtigde leeftijd en vitaal met pensioen gaan.

Inclusieve gemeentelijke communicatie

Als gemeente willen we dat onze communicatie toegankelijk, begrijpelijk en inclusief is. We investeren daarin langs drie lijnen: Schrijven in begrijpelijke taal, toegankelijke gemeentelijke websites en communicatie waarin Arnhemmers met een migratieachtergrond, een LHBTIQ+ identiteit of een beperking zich herkennen en erkend voelen.

Begrijpelijke taal

In februari ondertekenden we de 'Direct Duidelijk Deal' met het ministerie van Binnenlandse Zaken. Daarna zijn we begonnen met het trainen van onze medewerkers in schrijven op B1-niveau (90 personen in 2021) en het coachen daarin (18 personen). Brieven zijn herschreven en er is een lezerspanel opgezet. Daarin zitten 130 Arnhemmers die feedback geven op onze teksten.

Toegankelijke websites

Sinds 2020 moeten overheidswebsites en -apps voldoen aan wettelijke toegankelijkheidseisen. In 2021 inventariseerden we onze sites en apps en troffen we voorbereidingen om de toegankelijkheid te verbeteren. Het betreft hier deels eigen websites, deels websites van verbonden partijen en soms ook van contractpartijen waaraan wij werkzaamheden hebben uitbesteed. Richting verbonden partijen en contractpartijen kan de gemeente sturen op basis van af te sluiten contracten. Op de eigen websites heeft de gemeente directe invloed. De gemeentelijke website is als voorloper onderzocht en aan de verbetervoorstellen die daaruit voortkwamen, hebben we het afgelopen jaar gewerkt. Voor de overige gemeentelijke websites is er een project gestart om ook daar de toegankelijkheid op het juiste niveau te brengen. Het project loopt tot 2022/2023.

Herkennen en erkend voelen

We willen weten of en in hoeverre Arnhemmers met een migratieachtergrond, een LHBTIQ+ identiteit of een beperking zich herkennen en erkend voelen in onze communicatie. Wat doen we goed? Wat kan beter of moet anders? We gaven Instituut Verwey-Jonker opdracht om ons, op basis van wetenschappelijke kennis én gesprekken met Arnhemmers, inzicht en aanknopingspunten te bieden. Het onderzoek is najaar 2021 gestart en in mei 2022 verwachten we de uitkomsten.

[Afhandeling amendementen en moties Begroting 2021](#)

[20M245g Integrale inclusievisie en actieplan](#)

Na gesprek met de indieners in januari 2021 is de project-/procesmanager gestart. Na een traject van co-creatie met de relevante personen en organisatie in de stad. Het actieplan 'Vrij zijn in Arnhem' is in juli 2021 door het college voorgelegd aan de raad. Het actieplan, waarvoor in de perspectiefnota voor 2 jaar € 200.000 is vrijgemaakt, werd in het vierde kwartaal 2021 in behandeling genomen door de raad. Het plan wordt, naar verwachting, in januari 2022 vastgesteld.

[20M268 Homogenezing in kaart brengen en actief tegengaan](#)

Op advies van Bureau van Wijk zijn we in gesprek met diverse geloofsgemeenschappen met als gemeenschappelijk thema inclusie. Zie ook de raadsbrief 23 maart 2021. Inmiddels zijn er gesprekken gevoerd met verschillende kerken en met de verschillende moskeebesturen. En zijn we bezig met een inventarisatie van de verschillen organisaties waar gelovige LHBTIQ+ers terecht kunnen en naar de mogelijkheden dit in Arnhem te organiseren. Deze motie is met de hierboven genoemde raadsbrief afgedaan.

[20M278 Met de regenboogdoelgroep samen werken aan de regenboogdoelen](#)

De uitvoering van deze motie past in de uitwerking van zowel de regenboogagenda als 'Vrij zijn in Arnhem'. InDifferent is in het schooljaar 2021/2022 aan de slag gegaan met de uitvoering van deze motie. Dit zetten zij in 2022 voort. Daarbij is het streven om binnen twee jaar een InDifferent-netwerk te realiseren op alle Arnhemse scholen voor voortgezet onderwijs en stellen we eind schooljaar 2021/2022 vast wat een realistische doelstelling is voor het MBO. Om zo te voldoen aan de volgende toezegging 'Wethouder Louwers zegt toe te streven naar het doel om binnen twee jaar op alle VO- en MBO-scholen een netwerk te hebben dat de LHBTIQ+-leerlingen ondersteunt en de raad te informeren als dat binnen twee jaar niet lukt.'. De motie is afgedaan met de raadsbrief van [11 november 2021](#).

[20M299 Veilig klimaat voor seksuele diversiteit](#)

In gesprekken met het onderwijs blijven we benadrukken dat een veilig leefklimaat voor alle leerlingen voorop staat en we benadrukken dat seksuele diversiteit geaccepteerd moet worden. Als we merken, of signalen krijgen, dat dit niet het geval is, dan gaan wij hierover in gesprek met de betreffende school om te komen tot verbeteringen. Daarnaast blijven we met het onderwijs in gesprek over Inclusie. Deze motie is met dezelfde raadsbrief van 11 november 2021 afgedaan.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2021		Rekening	
	2020	Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	21.088	19.859	26.913	23.673	3.240
Baten	1.227	754	1.486	1.437	-48
Saldo lasten en baten	-19.860	-19.105	-25.428	-22.236	3.192
Toevoegingen aan reserves	880	0	1.880	4.211	-2.331
Onttrekkingen aan reserves	2.930	200	765	827	63
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	2.051	200	-1.115	-3.384	-2.269
Gerealiseerd resultaat	-17.810	-18.905	-26.543	-25.620	923

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/ BR
Lasten	2.951	V				
Welzijn	1.295	V	Vrouwenopvang en huiselijk geweld	N	I	BR
Asielzaken	870	V	Inburgering en integratie	N	I	BR
Welzijn	786	V	AWBZ/MO middelen	J	I	AR
Baten	0					
Toevoegingen aan reserves	-2.158	N				
Asielzaken	-959	N	Inburgering en integratie	N	I	BR
Welzijn	-1.199	N	Vrouwenopvang en huiselijk geweld	N	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	0					

Vrouwenopvang en huiselijk geweld

Het regioplan is conform afspraak uitgevoerd, tegelijkertijd heeft corona het lokale plan vertraagd in 2021. Het voordeel zal conform besluitvorming van de raad worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Beschermd en Weerbaar.

Inburgering en integratie

In de Begroting zijn extra rijksmiddelen voor Inburgering en integratie beschikbaar gekomen. Deze middelen zijn niet volledig besteed in 2021. Het restant zal conform besluitvorming van de raad via toevoeging aan de bestemmingsreserve voor dit doel beschikbaar blijven.

AWBZ / MO middelen

In 2020 is in de Herstelagenda inzet op vernieuwing van de maatschappelijke opvang en op de beweging van opvang naar wonen opgenomen. Vanwege Corona konden geplande c.q. voorgenomen activiteiten geen doorgang vinden. Bij de budgetoverheveling is een bedrag overgeheveld naar 2022, echter resteert er nog steeds een voordeel.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen uit dit programma opgenomen. Deze indicatoren zijn overgenomen uit de Begroting 2022.

Indicatoren programma					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Kengetal sociale cohesie	5,70		5,70		
Eenheid: Het kengetal sociale cohesie geeft aan in hoeverre er sprake is van binding met de buurt en buurtbewoners.					
Bron: Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn (tweejaarlijks, cijfers worden rond de zomer 2022 verwacht)					
Actief als vrijwilligers	32		33		
Eenheid: % inwoners dat actief is als vrijwilliger					
Bron: Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn (tweejaarlijks, cijfers worden rond de zomer 2022 verwacht)					
Kengetal emotioneel eenzaam	2,50		2,80		
Eenheid: Het kengetal emotioneel eenzaam geeft aan in hoeverre inwoners onvoldoende netwerk om zich heen hebben zoals familie, vrienden, burens.					
Bron: Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn (tweejaarlijks, cijfers worden rond de zomer 2022 verwacht)					
Kengetal sociaal eenzaam	2,70		2,60		
Eenheid: Het kengetal sociaal eenzaam geeft aan in hoeverre inwoners zich eenzaam voelen.					
Bron: Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn (tweejaarlijks, cijfers worden rond de zomer 2022 verwacht)					
Waardering aanbod voorzieningen ouderen			27		
Eenheid: % Eens met de stelling voldoende voorzieningen voor ouderen					
Bron: Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn (tweejaarlijks, cijfers worden rond de zomer 2022 verwacht)					
Waardering aanbod voorzieningen jongeren			22		
Eenheid: % Eens met de stelling voldoende voorzieningen voor jongeren					
Bron: Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn (tweejaarlijks, cijfers worden rond de zomer 2022 verwacht)					
Mantelzorg	19		22		
Eenheid: % inwoners dat het afgelopen jaar mantelzorg heeft gegeven					
Bron: Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn monitor VLW (tweejaarlijks)					
Aantal dak- en thuislozen					
Eenheid: Aantal					
Bron: Deze indicator wordt vanaf 2022 opgenomen in de GMSD					
Tijd tot opvang (zowel direct als langdurig)					
Eenheid: Aantal dagen					
Bron: Deze indicator wordt vanaf 2022 opgenomen in de GMSD					
Duur van opvang (zowel direct als langdurig)					
Eenheid: Aantal dagen					
Bron: Deze indicator wordt vanaf 2022 opgenomen in de GMSD					
Mate van terugval					
Eenheid: Percentage					
Bron: Deze indicator wordt vanaf 2022 opgenomen in de GMSD					
Aantal gerealiseerde woonplekken t.b.v. uitstroom uit de maatschappelijke opvang					
Eenheid: Aantal					
Bron: Deze indicator wordt vanaf 2022 opgenomen in de GMSD					

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. Er zijn voor dit programma geen verplichte indicatoren. Zie voor meer informatie de website [waarstaatjegemeente](#).

Met wie werken we samen

Partners

Passend Vangnet: Naast subsidiepartners werken we vooral samen met VGGM, Veilig Thuis, COA en Sociale wijkteams en woningcorporaties.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers opgenomen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

- St. IrisZorg
- St. Moviera
- St. Veilig Thuis Gelderland Midden
- Pactum
- St. Rijnstad

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Eindevaluatie Minder Opvang Beter Leven](#);
- [Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren](#);
- [Kamerbrief over Een \(t\)huis, een toekomst, De aanpak van dak- en thuisloosheid](#);
- Plan van Opvang naar wonen;
- Herijking welzijnsopdracht. Samen werken aan een sterke sociale basis. Richtinggevende notitie;
- Meedoen en Thuis voelen, een nieuw bestaan in Arnhem;
- [Arnhemse standaard toegankelijkheid](#);
- Uitvoeringsplan inclusief Arnhem.

Gezondheid en sport

Er zijn tientallen redenen waarom je gezonder wilt leven. Je voelt je fitter, je zit lekkerder in je vel en samen sporten levert je sociale contacten op. Maar de gezondheidsverschillen in onze stad zijn groot. Dat komt met name door ongezond gedrag, zoals roken, te weinig bewegen, ongezonde voeding en problematisch alcoholgebruik. Deze verschillen hangen vaak samen met de sociaaleconomische status en de omgeving waarin het moeilijk is gezonde keuzes te maken. Dat willen we veranderen. Met verschillende programma's helpen we onze inwoners een gezonde leefstijl eigen te maken. We stimuleren bewegen voor iedereen, bijvoorbeeld door activiteiten te organiseren en sportaccommodaties te realiseren.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities	Doelen	Inspanningen
----------	--------	--------------

Arnhemmers gezonder en fitter

Gezonde leefstijl

Een gezonde leefstijl is de basis voor een gezond en prettig leven. De meest recente update van onze inspanningen is gegeven in de raadsbrief 'voortgang gezond en fit van juni 2021'.

Terugkijkend op 2021 kunnen we concluderen dat we langzaam aan stappen zetten zijn richting een meer preventieve aanpak, die breder is dan enkel sporten. Het aantal leefstijltrajecten is uitgebreid. JOGG en GO is uitgebreid naar meer wijken. Er zijn extra buurtsportcoaches aangesteld (onder andere in De Laar) en vanuit de GIDS-middelen zijn we aanjager van verschillende (preventieve) initiatieven. Zowel aan de 'software' kant (stimulering) als aan de 'hardware' kant (beweegvoorzieningen) blijven we ontwikkelen. Recent voorbeeld is de geopende pumptrack in Rijkerswoerd. Ook op het thema Rookvrij zijn verschillende stappen gezet.

De eerste stappen zijn gezet op een aanpak betreffende de mentale gezondheid van onze inwoners (vooral gericht op jongeren). Hier is in 2022 nog veel te winnen.

De coronacrisis brengt aan het licht dat leefstijl-gerelateerde aandoeningen een risicofactor vormen voor een ernstiger ziekteverloop bij het oplopen van corona. Onze leefstijlprogramma's zijn dus ook in het licht van infectiepreventie van belang.

Het werk van de GGD Gelderland-Midden heeft ook in 2021 sterk in het teken gestaan van de bestrijding van de coronapandemie (testen, bron- en contactonderzoek, vaccineren). Bij het vaccineren zoekt de GGD zoveel mogelijk de mensen in de wijken op. De GGD is erin geslaagd om daarnaast de overige reguliere zorg grotendeels (soms op aangepaste wijze) doorgang te laten vinden.

Kinderen hebben rond en na hun geboorte een kansrijke start

In 2021 is vooral stilgestaan bij het verduurzamen van de aanpak Kansrijke Start. Dit heeft onder andere geleid tot een herinrichting van de samenwerking Kansrijke Start. Daarnaast is er op basis van input uit de lokale coalitie en een drietal bijeenkomsten met professionals gewerkt aan een plan van aanpak 'Samen voor een Stevige Start' om in 2022 concreet invulling te geven aan de opgave en doelstellingen van Kansrijke Start. Het verbeteren van de samenwerking, met name de aansluiting van het medische op het sociale domein, het beter signaleren van kwetsbaarheid en sociale regievoering zijn belangrijke thema's die in 2022 in werkgroepen uitgewerkt zullen worden. Het afgelopen jaar is steeds vaker de aansluiting gezocht met betrokken beleidsdomeinen en programma's (onder andere armoede, jeugdzorg, kinderopvang, kansrijk opgroeien) om werken aan kansengelijkheid integraal op te pakken en meer gebiedsgericht te werken.

Minder inwoners hebben overgewicht

Het programma GO! draait nu volledig in de vijf Arnhem-Oost wijken. Steeds meer kinderen nemen deel aan dit programma en samen met het gezin begeleid naar een gezondere leefstijl. We maken ons wel zorgen over de impact van de coronacrisis op de gezondheid van Arnhemmers, zeker als het gaat om het thema overgewicht. Ook in 2021 was de impact groot door de lockdowns en de daarmee gepaard gaande sluiting van sportvoorzieningen.

Het programma JOGG draait op volle toeren. Steeds meer sportkantines worden gezond, en de voorbereidingen zijn getroffen om in 2022 extra watertappunten aan te leggen bij scholen en sport- en speelplekken. Ook heeft de gemeente dit jaar het convenant gezonde sportevenementen getekend en de overeenkomst met JOGG-Nederland voor onbepaalde tijd verlengd. Hiermee is de JOGG-aanpak in Arnhem voor de lange termijn zeker gesteld.

Meer (jonge) Arnhemmers voldoen aan de beweegnorm

We hebben in 2021 stappen gezet in de samenwerking met het onderwijs, om door middel van de 2+1+2 aanpak bewegen stevig(er) te positioneren in de verlengde leerdag. Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO-aanpak) zal hier ook een impuls aan geven.

De Pumtrack in Rijkerswoerd is inmiddels geopend en is een groot succes. Dagelijks zijn er tientallen kinderen die hier enthousiast gebruik van maken. Ook de urban sporthal in Klarendal is inmiddels weer geopend en draait goed.

Tegelijkertijd zien we een uitdaging in relatie tot de sportverenigingen. Recent onderzoek laat zien dat het verenigingslidmaatschap in Arnhem (19%) ver achterblijft op het landelijk gemiddelde. Corona heeft de situatie ook geen goed gedaan, maar dit is een trend die we al langer zien. Daarom zetten we stappen om onze sportparken anders te gebruiken (beter te benutten). Met name op sportpark de Bakenhof zijn stappen gezet om het sportpark veel meer een centrale ontmoetingsplek van de wijk te maken. Dit sluit goed aan bij de Arnhem-Oost aanpak. We zetten dus enerzijds in op het versterken van verenigingen waar dat kan, en anderzijds op aanvullend (op verenigingsgebruik) gebruik van de sportparken door de wijk, welzijnspartijen en het onderwijs. Het streven is een centrale ontmoetingsplek voor de wijk, waarbij de vereniging een verbindende rol kan spelen.

Voor ouderen is het aanbod uitgebreid, er zijn meer wandelgroepen opgericht en er zijn verschillende interventies gestart (zoals soople, valpreventie).

De status staat op 'gedeeltelijk op koers', omdat we wel stappen zetten, maar corona de winst grotendeels teniet doet. Door corona zijn sportvoorzieningen een groot gedeelte van het jaar gesloten geweest en hebben competities stilgelegen. Dit heeft als consequentie dat er in die perioden minder bewogen is.

Problematisch alcohol- en drugsgebruik terugdringen/ Kinderen en jongeren kunnen rookvrij opgroeien

Wij zetten mooie stappen richting een rookvrije generatie. De scholen en sportverenigingen zijn inmiddels rookvrij. In 2021 zijn ook de speeltuinen in Arnhem ingericht als rookvrije zone. Daarnaast zijn sinds januari 2021 de bushaltes voor het Ziekenhuis Rijnstate een rookvrije zone. Deze bushalte is het begin van een beweging naar rookvrije zones bij/op alle bushaltes in de gemeente.

Voor de zomer is het preventieakkoord 'Een leven lang Gezond & Fit in Arnhem' ondertekend door gemeente en partners zoals onder andere VGGM, Sportbedrijf Arnhem, IrisZorg, Menzis en het Rijnstate Ziekenhuis. Met dit akkoord is nogmaals aandacht gevraagd voor een rookvrije generatie en stoppen met roken. Dit akkoord fungeert tevens als een convenant Rookvrij en resulteerde in een gezamenlijke aanpak Stoppen met Roken. Onder andere Menzis, Rijnstate, VGGM, OnzeHuisartsen en de gemeente Arnhem werken hierbij samen om Arnhemmers te stimuleren en te ondersteunen bij het stoppen met roken.

Alcoholgebruik en mentale gezondheid bij onder andere jongeren zijn ook belangrijke thema's in het preventieakkoord. Daarnaast is er samen met de scholen, IrisZorg en veel andere partijen een aanpak tegen drugsgebruik op school opgestart. Hiermee hebben wij in 2021 ingezet op zowel het tegengaan van drugsgebruik alsmede het aanpakken van mogelijke onderliggende (mentale) problemen. Wij bouwen hier in 2022 op voort.

[Afhandeling amendementen en moties Begroting 2021](#) [20A74 Actieplan voetganger](#)

In het ontwerp van de omgevingsvisie is al nadrukkelijke aandacht voor een beweegvriendelijke openbare ruimte. Aandacht voor de voetganger nemen we nu al mee in gebiedsontwikkelingen, zoals in Kronenburg. In bredere zin werken we aan een uitvoeringsagenda 'bewegen in de openbare ruimte', samen met onder meer de disciplines mobiliteit, openbare ruimte, sport en gezondheid.

Met de raadsbrief 'Voortgang gezond en fit' is de raad geïnformeerd op welke wijze uitvoering is gegeven aan verschillende moties, amendementen en toezeggingen. Namelijk:

- Motie 20M323 'Blijvend aandacht voor gezonde voeding'
- Motie 20M325 'Versteende wijken eerst'
- Motie 19M62 "Een gezonde leefstijl is de basis"
- Motie 20M326 'Actief en sportief ouderen benaderen'
- Motie 20M04 'Neem alle doelgroepen mee in de fietsagenda Arnhem'
- Motie 19M137 'Op naar een rookvrije generatie'
- Motie 20M365 'Onderzoek alternatieve infill-materiaal bij kunstgrasvelden'
- Toezegging ID 570 betreffende denksporten.
- Amendement 20A91 'Gemeente geeft goed rookvrij voorbeeld'

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2021		Rekening	
	2020	Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	24.062	20.157	24.842	23.188	1.653
Baten	6.454	2.674	6.308	5.296	-1.012
Saldo lasten en baten	-17.608	-17.483	-18.534	-17.893	642
Toevoegingen aan reserves	397	354	628	548	80
Onttrekkingen aan reserves	989	260	432	457	25
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	592	-94	-195	-90	105
Gerealiseerd resultaat	-17.016	-17.577	-18.730	-17.983	747

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/ BR
Lasten	1.308	V				
Sport	1.900	V	Kostprijsverhogende BTW sport (zie baten)	N	I	AR
Sport	232	V	5x5 voetbal Valkenhuizen	N	I	AR
Sport	178	V	Corona Sport en Horeca	J	I	AR
Sport	-487	N	Vastgoed Sport	N	I	AR
Sport	-515	N	SPUK IJsbanen en zwembaden (zie baten)	J	I	AR
Baten	-532	N				
Sport	515	V	SPUK IJsbanen en zwembaden (zie baten)	J	I	AR
Sport	230	V	Vastgoed sport	N	I	AR
Sport	-1.277	N	SPUK Subsidie sport (zie lasten)	N	I	AR
Toevoegingen aan reserves	0					
Onttrekkingen aan reserves	0					

Kostprijsverhogende BTW Sport en subsidie SPUK

Sinds 2019 is de BTW op sport niet meer aftrekbaar en derhalve kostprijsverhogend. Ter compensatie hiervan is een subsidieregeling ingesteld, Spuk-Sportstimulering, waarmee de lasten gecompenseerd kunnen worden. In 2021 is een groter bedrag aan kostprijsverhogende BTW geboekt dan begroot. Hier staat een bedrag aan ontvangen subsidie SPUK tegenover. Daarnaast is bij de definitieve afrekening over 2020 gebleken dat meer subsidie ontvangen is (€ 0,6 miljoen) dan bij jaarrekening 2020 verwacht. Als voorschot was 80% van de aangevraagde subsidie ontvangen en omdat de regeling landelijk overvraagd werd, is ook met deze 80% rekening gehouden in de jaarrekening 2020. Pas in de loop van 2021 werd duidelijk dat over de aanvragen 2020 100% subsidie uitgekeerd werd. Dit heeft tot een voordeel in 2021 geleid.

5x5 voetbal Valkenhuizen

Met Sportbedrijf Arnhem is afgesproken om het positief jaarresultaat 2019 aan sport te besteden. Daarvoor heeft het Sportbedrijf 5x5 Voetbal op Valkenhuizen ontwikkeld. Conform het regulier subsidieproces heeft gemeente Arnhem de teveel ontvangen subsidie 2019 teruggevorderd. Hiervan is een deel al herbeschikt aan Sportbedrijf voor de skills-boxen en is een eenmalige bijdrage voor de exploitatie van 5x5 voetbal gedaan. De investering in

5x5 voetbal is vertraagd. Het bedrag van € 232.000 vormt daarom een voordeel in 2021. Bij Turap 1 van 2022 zal worden voorgesteld dit voordeel in te zetten voor de investering in 5x5 voetbal.

Corona Sport en Horeca

in Turap 2 is er € 250.000 toegevoegd aan de begroting Sport voor het 'Afwegingskader Corona' zoals deze in 2020 en 2021 werd gehanteerd. van dit corona-potje zijn twee posten geboekt, nl € 31.539 coronasteun Zwembad Klarenbeek en € 40.588 coronasteun aan het Nederlands Watermuseum. Het resterende bedrag van de 250k vormt dit voordeel.

Vastgoed sport

Op beheer van de gemeentelijke panden die onder dit programma vallen is een nadeel op de lasten ontstaan van € 467.000 en op de baten een voordeel van € 230.000. Er is met name voor 4 sportpanden meer onderhoud gepleegd dan was voorzien. Dit geeft een nadeel van € 285.000. Daarnaast worden door de gemeente bepaalde servicekosten voorgeschoten die ook doorbelast worden aan huurders. Deze lasten en baten zijn niet geraamd en dit geeft een nadeel op de lasten van € 182.000 en een voordeel op de baten van € 230.000. Mogelijk zal uit de afrekening in 2022 nog een terugbetaling van het voordelig verschil volgen.

SPUK IJsbanen en zwembaden

In 2021 zijn er twee compensatieregelingen (SPUK) geweest voor het effect van de coronamaatregelen op ijsbanen en zwembaden. Voor de zwembaden Valkenhuizen, De Grote Koppel en Zwembad Klarenbeek is een aanvraag ingediend en compensatie toegekend. Deze middelen zijn uitbetaald aan Sportbedrijf Arnhem en St. Openluchtwzembad Klarenbeek.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen uit dit programma opgenomen. Deze indicatoren zijn overgenomen uit de Begroting 2022.

Indicatoren programma					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
% voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen				54	
Eenheid: Percentage inwoners dat voldoet aan de Nederlands Norm Gezond Bewegen (19 en ouder)					
Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD (vierjaarlijks)					
% roken				21	
Eenheid: Percentage inwoners dat rookt					
Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD (vierjaarlijks)					
% voldoet aan alcoholrichtlijn				43	
Eenheid: Percentage inwoners dat voldoet aan de alcoholrichtlijn					
Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD (vierjaarlijks)					
% kinderen eet minstens elke dag fruit	70				
Eenheid: Percentage kinderen (0 tot 11 jaar) dat minstens elke dag fruit eet					
Bron: Kindmonitor GGD					
% lid van sportvereniging	20	20			
Eenheid: Percentage inwoners dat is aangesloten bij een sportvereniging					
Bron: Sportbonden en NOC*NSF. Kennis- en Informatiesysteem Sport (KISS).					
% goed/ zeer goed ervaren gezondheid				80	
Eenheid: Percentage inwoners dat de gezondheid als goed of zeer goed ervaart					
Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD (vierjaarlijks)					
Waardering sportvoorziening	60		61		
Eenheid: % eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende sportvoorzieningen					
Bron: Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn (tweejaarlijks, cijfers worden rond de zomer 2022 verwacht)					
Waardering speelvoorzieningen kinderen				60	
Eenheid: % eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende speelplekken voor kinderen					
Bron: Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn (tweejaarlijks, cijfers worden rond de zomer 2022 verwacht)					

Waardering voorzieningen om te bewegen

73

Eenheid: % eens met de stelling: in de buurt zijn voldoende mogelijkheden om te bewegen

Bron: Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn (tweejaarlijks, cijfers worden rond de zomer 2022 verwacht)

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website [waarstaatjegemeente](#).

BBV - Indicatoren

Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Niet sporters				46,90	

Eenheid: Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD's, CBS en RIVM

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Sportbedrijf Arnhem

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

- Sportbedrijf Arnhem;
- Eerstelijnsgezondheidszorg (onder andere huisartsen);
- Rijnstate;
- Onderwijsinstellingen;
- Sociale Wijkteams;
- Menzis;
- Iriszorg verslavingspreventie;
- Indigo;
- Provincie Gelderland;
- Sportaanbieders;
- Partners uit het Verloskundig Samenwerkingsverband Kracht (Arnhem e.o.).

Daarnaast zijn er nog een aantal kleinere partijen die een preventief aanbod hebben in Arnhem.

Subsidies

Hieronder zijn de vijf grootste subsidieontvangers opgenomen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

- Sportbedrijf Arnhem BV
- St. Sportcentrum Rijkerswoerd
- St. Zwembad Klarenbeek

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Plan Gezond en fit](#);
- Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2020-2024 '[Gezondheid breed op de agenda](#)' (mei 2020);
- [Nationaal Preventieakkoord](#);
- Sport- en beweegakkoord Gemeente Arnhem (juni 2020).

Klimaat en energie

Arnhem heeft de ambitie om in 2050 een klimaatneutrale gemeente te zijn. Hoe we dat gaan doen, hebben we vastgelegd in het programma New Energy Made in Arnhem. We streven naar een fikse CO2-reductie en energiebesparing in de bebouwde omgeving en bij bedrijven, aardgasvrije wijken en steeds meer zonnepanelen. Maar ook schone mobiliteit zoals zero emissie openbaar vervoer en elektrische deelauto's en fietsen. Bewustwording en gedrag spelen daarbij een belangrijke rol. Met 'Arnhem Aan' willen we mensen enthousiasmeren en motiveren om aan de slag te gaan met energie besparen en hernieuwbare energie opwekken.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Bij de Jaarstukken 2020 is door een afvaardiging van de gemeenteraad een Duisenbergonderzoek uitgevoerd naar het programma S10 Klimaat en Energie. In het rapport zijn in het kader van de Jaarstukken een aantal aanbevelingen aan het college gedaan. Eén hiervan was zorg te dragen voor een inzichtelijke verantwoording op zowel de stand van zaken op het maatschappelijk effect (Wat hebben we bereikt?) als op de geleverde prestaties (Wat hebben we gedaan?). In onderstaande teksten is zo mogelijk aangegeven met een korte onderbouwing of Arnhem de gestelde beleidsdoelen haalt, of gaat halen.

Ook is in het Duisenbergonderzoek de aanbeveling gedaan om een verkenning te doen naar een ander gebruik van de kleuren voor de stoplichten bij de langjarige beleidsdoelen. Hierbij is opgemerkt dat zolang het langjarige beleidsdoel nog niet gehaald is, een doel nog niet 'op groen' kan staan. Om hier een vervolg op te geven hebben we in dit programma het gebruik van de 'stoplichten' aangepast (dit geldt niet voor de andere programma's in dit jaarverslag). Deze aanpak bespreken we graag met betrokkenen bij het Duisenbergonderzoek en/of de auditcommissie.

Bij de beleidsdoelen is de duiding van de 'bolletjes' als volgt:

- Groen: Het doel is bereikt;
- Oranje: Het doel is nog niet bereikt. De inspanningen om deze te bereiken worden (deels) uitgevoerd;
- Rood: Het doel wordt (waarschijnlijk) niet bereikt. De inspanningen hebben niet het gewenste effect of (kunnen) niet worden uitgevoerd, of er zijn nieuwe ontwikkelingen waardoor het doel moet worden bijgesteld/aangepast.

In de teksten bij de doelen wordt met een toelichting aangegeven of er wordt verwacht dat we de doelen gaan behalen of dat hier nog een mate van onzekerheid is (zoals hierboven aangegeven).

Bij de inspanningen is de betekenis van de bolletjes als volgt:

- Groen: De voorgenomen activiteiten lopen op koers;
- Oranje: De voorgenomen activiteiten lopen gedeeltelijk op koers;
- Rood: De voorgenomen activiteiten lopen niet op koers;
- Grijs: De activiteiten zijn gerealiseerd.

Naast alle doelen en inspanningen waarover hieronder gerapporteerd wordt, wordt jaarlijks een monitoringsdashboard van het programma gepubliceerd op www.arnhemincijfers.nl/links. De raad wordt hiervan ook op de hoogte gebracht met een raadsbrief.

Ambities	Doelen	Inspanningen
In 2030 61% CO2-reductie t.o.v. 2017, dit is 572 kT CO2, verdeeld: 130 kT autonome ontwikkelingen, 191 kT (in)direct binnen actieprogramma NemiA, 5 kT (in)direct binnen andere programma's Arnhem en 246 kT buiten de gemeentegrens (in de regio)		

Gebouwde omgeving: 77 kT CO2-reductie in 2030 (ten opzichte van 2017)

De meest recente data over CO2-uitstoot (Landelijke klimaatmonitor) zijn van 2020. Hieruit is een dalende trend voor de gebouwde omgeving (woningen en publieke gebouwen) zichtbaar sinds 2015. Sinds referentiejaar 2017 is 61 kT CO2 gereduceerd. Welk deel hiervan een gevolg is van autonome ontwikkelingen en welk deel van programma-inspanningen is niet te achterhalen. Voor de actualisatie van de monitoring van de CO2-uitstoot en -reductie verwijzen we naar het monitoringsdashboard van het programma NemiA dat in het tweede kwartaal van 2022 verschijnt.

Transitievisie Warmte opgesteld in 2021, elke 5 jaar herijken

De transitievisie warmte is vastgesteld door het college. De raadsbehandeling is gestart in december.

Uitvoeringsplan per wijk opstellen (8 jaar voor aardgasvrij)

Deze inspanning draagt bij aan de inspanning om voor 2030 6.500 bestaande woningen aardgasvrij te maken in de gebouwde omgeving. Een belangrijk onderdeel van het uitvoeringsplan per wijk of buurt is de betaalbaarheid voor de bewoners. Hiervoor is financiering van de onrendabele top nodig. Vooral nog is deze alleen te verkrijgen via de Proeftuin subsidies of bijdragen en aanvulling vanuit het klimaatfonds. Voor circa 1.300 woningen is op dit moment een subsidie/bijdrage ontvangen.

Proeftuin Kronenburg (Smart Polder): voor de eerste 386 appartementen is eind april 2021 een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen partijen. Eind 2022 verwachten wij dit uit te breiden met nog eens 120 appartementen. In het vierde kwartaal van 2021 zijn de corporaties gestart met het ophalen van draagvlak onder de huurders en trekt de gemeente samen met een corporatie op bij het verkrijgen van draagvlak van particuliere woningeigenaren binnen een VVE. Aansluiten op het warmtenet is vrijwillig. Onder huurders dient wettelijk 70% draagvlak opgehaald te worden en ook binnen de VVE dient consensus te zijn. Het uitvoeringsplan is nagenoeg gereed.

Proeftuin Elderveld-Noord: wij verwachten medio 2022 tot een samenwerkingsovereenkomst te komen met de professionele partijen. Ondertussen betrekken we de bewoners bij de planvorming om te komen tot een passend aanbod voor de bewoners. Er wordt parallel gewerkt aan het uitvoeringsplan, dat naar verwachting eind 2022 gereed is.

Hoogkamp: voor Hoogkamp is een integrale businesscase opgesteld en een Proeftuinbijdrage aangevraagd van circa € 6 miljoen bij BZK, voor 660 woningen. Ook is vanuit het Klimaatfonds € 300.000 beschikbaar gesteld. Voor deze buurt voorzien wij als techniek een buurtenergiesysteem, bestaande uit een collectieve warmtepomp en een warmtenet. In maart 2022 wordt bekendmaking van de toekenning van de Proeftuinbijdrage verwacht. Bij toekenning zal naar verwachting het uitvoeringsplan in 2023 gereed zijn.

De ontwikkelingen in de kansrijke buurt Plattenburg en de 5 all-electric buurten zijn nog in een initiatieffase. Voor deze buurten is nog geen zicht op financiering van de onrendabele top.

Voor de kansrijke buurt Immerloo (flats Volkshuisvesting en Vivare) zal geen uitvoeringsplan worden opgesteld. Deze woningen worden al aardgasvrij verwarmd en de overstap naar aardgasvrij koken en warm tapwater wordt nu voorbereid en uitgevoerd.

5% energiebesparing in gebouwde omgeving in 2023 en 15% in 2030 (ten opzichte van 2017)

De meest recente data over energiegebruik dateren uit 2020. Het energiegebruik in de gebouwde omgeving laat een dalende trend zien. In 2020 is 3,2 % minder energie verbruikt dan in 2017. Daarmee liggen we op koers voor 2023.

We hebben vol ingezet op energiebesparing in alle wijken van Arnhem, al dan niet in samenwerking met wijkinitiatieven. In 2021 hebben we hiervoor wijkgesprekken gevoerd, het gratis aanbod van energiebesparingsmaatregelen, zoals de energie bespaar box, gefinancierd vanuit rijkssubsidies, woonwensencoach gesprekken, energiescans, de campagne Arnhem Aan en het stimuleren van collectieve inkoopacties. In de prestatieafspraken met de corporaties en huurdersverenigingen zijn concrete afspraken over energiebesparing opgenomen. Circa 1.100 corporatiewoningen met label D/E/F/G zijn verbeterd tot label A/B/C in 2020 ten opzichte van 2019. De resultaten van 2021 worden gemonitord en zijn in de loop van 2022 bekend.

150.000 zonnepanelen op daken in 2023, 250.000 zonnepanelen op daken in 2030

Eind 2020 lagen er naar schatting 125.000 zonnepanelen op woningen en publieke gebouwen (aantallen van eind 2021 zijn nog niet bekend). Voor bedrijven en instellingen is een aparte doelstelling geformuleerd. Verwachting is dat de doelen van 2023 (150.000 zonnepanelen) en 2030 (250.000 zonnepanelen) worden gehaald. Deels via autonome ontwikkelingen, deels door extra stimulering, bijvoorbeeld met collectieve inkoopacties.

1.500 bestaande woningen en publieke gebouwen aardgasvrij in 2023 en 6.500 in 2030

Sinds 2018 (startjaar monitoring Liander) zijn er 371 bestaande woningen aardgasvrij gemaakt. Naar verwachting komen daar in 2023 circa 400 woningen bij in Immerloo (appartementen Volkshuisvesting). Met nog een aantal particulieren die individueel de overstap gaan maken verwachten we dat in 2023 circa 800 bestaande woningen aardgasvrij zijn, in plaats van 1.500. Het duurt vele malen langer om overeenstemming tussen partijen te krijgen en draagvlak bij bewoners om vrijwillig over te stappen dan voorzien. Als we kijken naar de financiële middelen die op dit moment beschikbaar zijn zouden we maximaal circa 2.300 bestaande woningen aardgasvrij kunnen maken voor 2030.

1.000 huishoudens in energiearmoede geholpen

Aangepast: 2500 huishoudens in energiearmoede geholpen in 2023

De raad heeft de Arnhemse aanpak energiearmoede begin 2021 vastgesteld, en daarmee een hogere ambitie op het aantal geholpen huishoudens ten opzichte van de ambitie in het programmaplan, voorzien van middelen uit het klimaatfonds.

Begin 2021 is gestart met het opzetten van een organisatie vanuit de wijken en het opzetten van samenwerking met onze partners in de stad. Door corona is deze pas begin mei, na het stookseizoen van 2021, gereed gekomen. Vanaf september 2021 is de aanpak verder uitgerold. Tot eind december 2021 zijn 105 huishoudens begonnen aan een coachingstraject. In totaal hebben 139 huishoudens zich aangemeld. Er zijn 60 energiecoaches, waarvan 32 aan het werk en 28 in opleiding.

Eén van de doelen van de aanpak is om een wijk in zijn kracht te zetten zodat inwoners ook vooruit kunnen na afloop van de aanpak energiearmoede. We zijn daarmee gestart in het Spijkerkwartier omdat we konden meeliften op wijkinitiatieven. Met de lessen die we daar hebben geleerd starten we binnenkort in de Geitenkamp en in Malburgen.

Mede vanwege de stijgende energieprijzen willen we zo snel mogelijk veel huishoudens bereiken. Daarom starten we begin 2022 met een korter traject in al verduurzaamde woningen. Met deze aanpak verwachten we 1500 huishoudens extra te bereiken. Dit doen we door in Immerloo 4 inwoners uit deze buurt zonder betaald werk op te leiden tot energiecoach zodat zij in hun eigen buurt aan de slag kunnen gaan.

3 Arnhemse innovaties in wijken getest in 2023 en 10 in 2030

Tot nu toe zijn 2 (Arnhemse) innovaties getest in Arnhemse wijken: oplaadpunten voor auto's aan lantaarnpalen in Schuytgraaf, samen met Arnhems bedrijf Allego, en een batterijopslag met energiemanagementsysteem (EMS) op Koningspleij noord, dat gekoppeld wordt aan het zonnenveld in aanbouw. Het EMS is gekoppeld aan de laadpunten in de stad, waardoor elektrische auto's stroom krijgen uit het zonnenveld, zodra de zonnepanelen in bedrijf zijn. Verder wordt de bruikbaarheid van innovaties op het gebied van aquathermie, restwarmte uit industrie, een buurtenergiecentrale, buurtbatterij en zonnefolie onderzocht. Het is nog onzeker of één van deze innovaties in 2023 al zo ver is dat deze in wijken getest kan worden.

Bedrijven en Industrie: 38kT CO2-reductie in 2030 (ten opzichte van 2017)

De meest recente data over CO2 uitstoot uit de landelijke Klimaatmonitor zijn van 2020. Hieruit is een dalende trend voor de bedrijven en industrie (commerciële dienstverlening, industrie en overig) zichtbaar sinds 2015. Sinds referentiejaar 2017 is circa 67 kT CO2 gereduceerd. Welk deel hiervan een gevolg is van autonome ontwikkelingen en de coronacrisis, en welk deel van programma-inspanningen is niet te achterhalen. Voor de actualisatie van de monitoring van de CO2-uitstoot en -reductie verwijzen we naar het monitoringsdashboard van het programma NemiA dat in het tweede kwartaal van 2022 verschijnt.

Communicatie en bewustwording intensiveren: 30% van bedrijven bekend met verduurzamingsmaatregelen in 2023 en 100% in 2030

Eind 2020 was 27% van de bedrijven bekend met de verplichtingen voor het nemen van verduurzamingsmaatregelen. Naar verwachting gaat de doelstelling van 2023 gehaald worden.

Energiebesparing bevorderen: 5% energiebesparing bij bedrijven en industrie in 2023 en 15% in 2030 (ten opzichte van 2017)

De meest recente data over energiegebruik bij bedrijven en industrie zijn van 2020. In dit jaar is 9,2% minder energie gebruikt dan in peiljaar 2017. Het is mogelijk dat het energieverbruik in 2020 relatief laag was door corona. Als deze trend doorzet, liggen we op koers voor de doelstelling in 2030.

Om energiebesparing te stimuleren, subsidiëren we energiescans, die we onder de aandacht brengen van de ondernemers. Om meer bekendheid te geven aan zowel de energiescans als de regeling voor duurzame terrasverwarming is gebruik gemaakt van Lijn2030. Deze aanpak heeft gewerkt en wordt voortgezet in 2022. De ODRA voerde in 2021 132 energiecontroles uit op verplichte energiemaatregelen bij bedrijven. Ook is gestart met het uitvoeren van 80 hercontroles bij eerder gecontroleerde bedrijven. Naast de Green Deal zorg hebben we een Green Deal in voorbereiding voor kantorenpark Gelderse Poort.

De subsidieregeling voor duurzame terrasverwarming heeft gelopen tot en met november 2021. Circa 40 horecaondernemers hebben gebruik gemaakt van de regeling. Er is een bedrag van ruim € 37.000 aan subsidies toegekend. Met deze bijdrage hebben deze horeca-ondernemers duurzame terrasverwarming kunnen toepassen in plaats van bijvoorbeeld traditionele gasheaters.

Opwek en hergebruik van energie bevorderen: 25.000 zonnepanelen op daken bij bedrijven en industrie en 75.000 zonnepanelen op daken en 2 pilots met gebruik restwarmte in 2030

Eind 2021 lagen er naar schatting 47.000 zonnepanelen op daken van bedrijven en instellingen, een fikse toename vergeleken met eind 2020. Deze groei komt grotendeels door het gereedkomen van zon op dak installaties op Industriepark Kleefse Waard en bij IPC Groene Ruimte. Ook hebben we actief bedrijven benaderd met toegekende rijkssubsidies (SDE+) voor zon op dak, die nog niet zijn benut. Hierdoor zijn er 8 zonnepanelen installaties gerealiseerd.

Verschillende bedrijven hebben we doorverwezen naar de groeiversneller zon (provincie) voor een financiële vergoeding voor technische ondersteuning die ze nodig hebben bij het realiseren van zon op dak.

In 2021 is het project Zon op Molenbeke voorbereid, en dit zal in 2022 gerealiseerd worden. Het dak van Tennisvereniging Molenbeke kan ruimte bieden aan 1.416 panelen. Dit is een coöperatief initiatief waar omwonenden in kunnen investeren en stroom kunnen afnemen. De zonnepanelen gaan stroom opwekken vergelijkbaar met de elektriciteitsbehoefte van circa 120 huishoudens.

Het aantal zonnepanelen uit het doel van 2023 (25.000) is inmiddels ruimschoots gehaald.

Er zijn in 2021 nog geen pilots restwarmte gestart bij bedrijven.

Meer bedrijven en industrie aardgasvrij maken: 100 extra bedrijven aardgasvrij in 2023 en 500 in 2030

De gesprekken met Arnhemse bedrijven over de benutting van restwarmte hebben nog niet plaatsgevonden doordat bedrijven in coronatijd met andere zaken bezig waren. In de proeftuinwijk Smart Polder Kronenburg zijn twee kantoorpanden opgenomen om aardgasvrij te worden (circa 500 woningbouwequivalenten).

Grootschalige opwek: 34 KT CO₂-reductie in 2030

De drie windmolens op gemeentegrond die binnenkort in exploitatie gaan leveren jaarlijks 9,75 kT CO₂ reductie/vermeden CO₂.

Het reeds gerealiseerde zonneveld Drielsedijk en de in aanbouw en voorbereiding zijnde zonnenvelden Koningspleij noord en IJsseloord 2 leveren jaarlijks ruim 8 kT CO₂ reductie/vermeden CO₂.

Samen is dit bijna 18 kT, iets meer dan de helft van de doelstelling van 2030.

Zodra de vierde windmolen in exploitatie gaat, levert dit nog 3,25 kT extra CO₂ reductie/vermeden CO₂.

De binnenstedelijke zonnenveldlocaties waarmee we het overige deel van de CO₂ reductie-doelstelling willen invullen, zijn alle relatief klein. Het betreffen relatief complexe locaties met meervoudig ruimtegebruik of op water en met verschillende betrokken partijen. Het kost daardoor veel tijd en er zijn maatschappelijke middelen nodig om de businesscase sluitend te krijgen. Het is daarom nog onzeker of de doelstelling van 2030 gehaald kan worden.

5 windmolens in Arnhem in 2030 gerealiseerd

In 2021 zijn 3 van de 4 windmolens van windpark Koningspleij noord gebouwd. Deze zullen begin 2022 in bedrijf worden genomen. De 3 windmolens staan op gemeentegrond. Rijn en IJssel Energie Coöperatie is samen met 566 inwoners en bedrijven uit Arnhem en omgeving voor 67% eigenaar van deze drie windmolens, Prowind heeft de andere 33% in eigendom. De vierde molen wordt later gebouwd door Raedthuys Pure Energie, op het terrein van IPKW. Het burgeraandeel in het windpark is dus 50%. De 4 windmolens hebben een totaal maximaal vermogen van circa 17 MW en gaan stroom opwekken vergelijkbaar met de elektriciteitsbehoefte van 11.000 huishoudens.

De voorbereiding van de windmolen Drielsedijk is opgeschort, vanwege de uitkomsten van het onderzoek Wind boven Veluwe, dat in het kader van de Regionale energiestrategie is uitgevoerd. Hieruit blijkt dat er in een straal van 8 km rondom de Veluwe door het voorkomen van de beschermde wespandief vrijwel geen ruimte is voor extra windmolens. Planontwikkelingen voor windmolens rondom de Veluwe, die in een vergevorderd stadium zijn, gaan vóór deze Arnhemse locatie. De provincie zal eerst meerjarig nader onderzoek doen naar het voorkomen van de wespandief. Het kunnen ontwikkelen van een windmolen op de locatie Drielsedijk is afhankelijk van de resultaten van dit onderzoek. Dit zal pas over enkele jaren duidelijk zijn.

42 MWp (circa 45 ha) zonnepanelen gerealiseerd

- In 2021 is een groot deel van zonnepanelen Koningsplein noord gebouwd. In het tweede kwartaal van 2022 wordt dit zonnepanelen in bedrijf genomen. Door een vertraagde levering van de zonnepanelen start de exploitatie iets later dan gepland. Het zonnepanelen is 8,5 ha groot, zal 34.000 zonnepanelen met een totaal opgesteld vermogen van 11 MWp hebben. Het zonnepanelen heeft 181 lokale en regionale mede-investeerders. De zonnepanelen gaan stroom opwekken vergelijkbaar met de elektriciteitsbehoefte van 4.000 huishoudens.
- Een vergunning voor een zonnepark op de bult IJsseloord 2 is aangevraagd en in procedure. Als de vergunning is verleend zal SDE++ subsidie worden aangevraagd. Als die toegekend is, kan de bouw beginnen. De locatie is 4 ha groot en zal een opgesteld vermogen van 6 MWp hebben. De zonnepanelen zullen stroom leveren aan bedrijventerrein IJsseloord 2.
- Zonnecarports bij Gelredome en Nederlands Openluchtmuseum zijn in (prille) voorbereiding (samen 3 hectare, circa 3,2 MWp), echter door de carportconstructie en de grote prijsstijgingen van materialen die daarvoor nodig zijn (onder andere staal) en transport ervan, zijn de businesscases van deze projecten op dit moment moeilijk sluitend te krijgen.
- Deze vijf locaties leveren ruim de helft (20 MWp) van het beoogde opgesteld vermogen. De binnenstedelijke zonnepanelenlocaties waarmee we het overige deel van de doelstelling willen invullen zijn alle relatief klein. Het betreffen relatief complexe locaties met meervoudig ruimtegebruik of op water en met verschillende betrokken partijen. Het kost daardoor veel tijd en er zijn maatschappelijke middelen nodig om de businesscase sluitend te krijgen en deze te realiseren. Het is daarom nog onzeker of de doelstelling van 2030 gehaald kan worden.
- Zoekgebied zonnepanelen Deelen wordt in samenhang met andere opgaven in buitengebied noord opgepakt: revitaliseren en verduurzamen van de Oranjekazerne, het vergroten van de biodiversiteit, het maken van ecologische verbindingen, onder andere door het weghalen van hekken, de transitie naar natuurinclusieve landbouw en zonering van de recreatiedruk. Dit alles met betrokken stakeholders waaronder Rijksvastgoedbedrijf, agrariërs, natuurorganisaties, gemeente Ede en provincie Gelderland. De voorbereiding zal nog enkele jaren in beslag nemen. Het is nog onzeker of een grootschalig zonnepanelen (minimaal 15 ha) in het zoekgebied bij vliegbasis Deelen op Arnhems grondgebied haalbaar is. Indien dit wel zo is, dan kan hier circa 22 MWp aan vermogen worden opgesteld.

Definitief bod Regionale energiestrategie en structuur warmte in juli 2021

In juni 2021 heeft de gemeenteraad het definitieve bod Regionale energiestrategie 1.0 vastgesteld.

Duurzame mobiliteit: reductie van 42 kT CO2 in 2030

De meest recente data over CO2 uitstoot (Landelijke klimaatmonitor) zijn van 2020. Hieruit is een licht dalende trend voor verkeer en vervoer zichtbaar sinds 2015. Sinds referentiejaar 2017 is 2,6 kT CO2 gereduceerd. Welk deel hiervan een gevolg is van autonome ontwikkelingen en welk deel van programma-inspanningen is niet te achterhalen. Voor de actualisatie van de monitoring van de CO2-uitstoot en -reductie verwijzen we naar het monitoringsdashboard van het programma NemiA dat in het tweede kwartaal van 2022 verschijnt.

Werkgevers aanpak modalshift: doelstelling voor 2023 25 % minder autogebruik bij 10 bedrijven

Door capaciteitskrapte is dit project nog niet gestart. Indien er in 2022 capaciteit voor is, zal het gestart worden.

Uitbreiden gebruik zero emissie deelmobiliteit: in 2030 1000 deelauto's en 2000 deelfietsen

In 2021 zijn er in Arnhem in totaal 25 elektrische deelauto's bijgekomen, en 8 elektrische bakfietsen. Deze zijn verdeeld over 5 hubs met in totaal 10 elektrische deelauto's en 8 elektrische bakfietsen. Naast de inspanningen van de gemeente Arnhem, zijn op initiatief van verschillende wijken 15 elektrische deelauto's geplaatst in enkele wijken.

Na een stagnatie van de plaatsing van elektrische deelfietsen worden er in 2022 op een viertal locaties abri's neergezet voor elk 8 deelfietsen (totaal 32 elektrische deelfietsen). Het beleidskader wordt ook in 2022 vastgesteld.

Vergroten aandeel elektrische voertuigen: in 2023 1000 laadpunten en 20 snelladers

Door de uitvoering van de concessies en verschillende pilots is het aantal laadpunten in 2021 gestegen naar 600 laadpunten en 7 snellaadlocaties (met circa 16 snelladers). Omdat eind 2021 het Uitvoeringskader elektrisch laden in Arnhem is vastgesteld, kan in 2022 een versnelling van de uitrol van laadinfrastructuur verwacht worden.

Verduurzamen/verminderen mobiliteitsbewegingen stadslogistiek: doel 2025 100 % zero emissie bestelvoertuigen in de binnenstad en 25 % minder stadslogistieke bewegingen.

De binnenstad wordt in 2025 afgesloten voor bestelvoertuigen op fossiele brandstoffen. Ondernemers worden verleid om al eerder zero-emissie te gaan rijden in de binnenstad door privileges toe te kennen aan zero-emissie voertuigen, zoals langer toegang tot de binnenstad en rijden op de busbaan. Deze privileges zijn in samenspraak met binnenstadbewoners en -ondernemers en logistieke ondernemers bedacht.

Taxibeleid verduurzamen: doel 2030 is 100 % zero emissie taxi's in de binnenstad



Door capaciteitskrapte is dit project nog niet gestart. Indien er in 2022 capaciteit voor is zal het gestart worden.

Zero emissie concessie doelgroepenvervoer: doel in 2030 is 100 % zero emissie doelgroepenvervoer



In 2021 is de dialoog gestart met de aanbieders van doelgroepenvervoer in onze regio. Zij hebben informatie gekregen over de mogelijkheden van de gemeente Arnhem om wensen die er bij hen leven op het gebied van laden te kunnen faciliteren. Deze informatie moeten de aanbieders in 2022 verwerken in een plan om hun vervoermiddelen te verduurzamen. Hiervan hangt de verlenging van hun contract af.

Vergroten aandeel zero emissie voertuigen leveranciers gemeente: doel 2023 is 100 % van nieuw in te zetten bestel- en personenauto's moet zero emissie zijn.



Het is op dit moment nog niet bekend hoeveel zero emissie voertuigen onze leveranciers inzetten.

Zero emissie openbaar vervoer concessie: doel in 2023 is een volledig zero emissie OV concessie



Er is vanuit Arnhem al input gegeven voor een pakket van eisen van deze concessie. In 2022 moet er opnieuw overleg plaatsvinden over de wijze waarop de nieuwe concessie zero emissie gaat worden.

Stimulering waterstofmobiliteit: in 2022 90 waterstof-elektrische personenwagens in Arnhem



Deze doelstelling is nagenoeg gehaald. Er rijden nu 70 waterstofauto's in deze regio rond, die regelmatig tanken in Arnhem. Daarnaast werkt Prezero, samen met de HAN en de gemeente Arnhem aan het bouwen van een waterstofhuisvuilwagen. Deze is in eerste kwartaal 2022 gereed

Meer bewustwording en gedragsverandering



De communicatiecampagne Arnhem Aan is in 2021 verder uitgerold. Hierbij is aandacht besteed aan diverse doelgroepen.

Voortzetten communicatiecampagne Arnhems AAN



Met de Arnhem Aan campagne hebben we meer Arnhemmers bereikt over energie besparen, het opwekken van hernieuwbare energie en het afkoppelen van het aardgas. Dit hebben we gedaan door wijkgesprekken, via social media, berichten in de koerier en het beantwoorden van vragen via het energieloket. Uit het digipanelonderzoek (november 2021) blijkt dat 29% van de respondenten bekend is met ArnhemAan.

Communicatie en bewustwordingsactiviteiten per thema



Op de thema's gebouwde omgeving, duurzame mobiliteit, bedrijven en industrie en grootschalige opwek zijn communicatie- en bewustwordingsacties uitgevoerd onder de vlag van Arnhem Aan.

- Gebouwde omgeving: In alle wijken zijn gesprekken gevoerd over energie besparen, het opwekken van hernieuwbare energie en het afkoppelen van het aardgas. Goede voorbeelden zijn opgehaald en gedeeld.
- Bedrijven en industrie: Er is een proefzitevenement voor de horeca georganiseerd ten behoeve van de subsidieregeling duurzame terrassen.
- Grootschalige opwek: In de wijkgesprekken is gecommuniceerd over de Regionale energiestrategie. In de pers is veel aandacht besteed aan de bouw van de windmolens en het zonneveld bij Koningspleij noord. Verder is een tijdelijk informatiecentrum bij de windmolens en het zonneveld neergezet, dat in 2022 in gebruik wordt genomen.
- Duurzame mobiliteit: in 2021 is gecommuniceerd over de laadinfrastructuur (NOS bij lantaarnpaalladen) en is met enkele wijken in Arnhem-Noord gesproken over de gecombineerde aanpak van laadpalen en deelvervoer.

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2021

Niet van toepassing.

Wat heeft het gekost

	Rekening		Begroting 2021		Rekening	
	2020		Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000						
Middelen						
Lasten	5.901		5.495	7.475	4.528	2.947
Baten	2.381		473	1.392	1.728	336
Saldo lasten en baten	-3.520		-5.022	-6.082	-2.799	3.283
Toevoegingen aan reserves	2.595		0	55	635	-580
Onttrekkingen aan reserves	3.970		3.200	3.203	543	-2.661
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	1.375		3.200	3.148	-92	-3.240
Gerealiseerd resultaat	-2.145		-1.823	-2.934	-2.891	43

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/BR
Lasten	2.981	V				
Duurzaamheid	2.546	V	Klimaatfonds	N	I	BR
Duurzaamheid	475	V	Herstelboeking OW project (CAN)	N	I	BR
Duurzaamheid	265	V	Volkshuisvestingsfonds	N	I	BR
Duurzaamheid	-149	N	Europese subsidieprojecten	N	I	BR
Duurzaamheid	-156	N	Beleidscapaciteit	N	I	AR
Baten	163	V				
Duurzaamheid	163	V	Europese subsidieprojecten	N	I	BR
Toevoegingen aan reserves	580	V				
Duurzaamheid	535	V	Energie Made in Arnhem diversen	N	I	BR
Duurzaamheid	45	V	Europese subsidieprojecten	N	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	-2.661	N				
Duurzaamheid	-111	N	Energie Made in Arnhem diversen	N	I	BR
Duurzaamheid	-2.550	N	Klimaatfonds	N	I	BR

Klimaatfonds

De middelen in dit fonds zijn bedoeld ter stimulering van klimaatinvesteringen. In 2020 en 2021 is het grootste gedeelte van het klimaatfonds via geaccordeerde nota's bestemd en hiermee zijn stappen gezet richting een veelvoud aan klimaatinvesteringen binnen de gemeente Arnhem. Deze impactvolle investeringsprojecten hebben een meerjarige uitvoering. Werkelijke onttrekking aan de BR Duurzaam Arnhem zullen dus gefaseerd plaats vinden en op een andere manier over de komende jaren verdeeld zijn. Dit leidt tot een voordeel aan de lastenkant van €2,5 miljoen en een nadeel door lager dan geraamde onttrekkingen aan de bestemmingsreserve van circa €2,5 miljoen.

Herstelboeking OW project (CAN)

Administratieve boeking vanuit programma S11 naar overige programma's. Deze boeking zorgt ervoor dat het totaal van het onderhanden werk correct op de juiste programma's komt en hiermee aansluit bij het totaal van de projecten op dat programma. Het betreft hier dus een verschuiving over de programma's maar het heeft geen effect op het totale jaarresultaat.

Volkshuisvestingsfonds

Het betreft hier een meerjarig integraal verduurzamingsproject in Arnhem Oost. Dit project zit nog in de opstartfase en de kosten gaan pas in 2022 op gang komen. Het saldo van €265.000 zal verrekend worden met de BR klimaat en energie.

Europese subsidieprojecten NEMIA

De Europese projecten hebben een looptijd van meerdere jaren, waardoor de realisatie per jaar kan afwijken van de begroting. Minder gemaakte subsidiabele kosten leidt tot minder ontvangen subsidie. Het saldo wordt verrekend met de BR klimaat en energie.

Beleids capaciteit

In de afgelopen jaren is een onevenwichtigheid ontstaan tussen de formatieve en daadwerkelijk ingezette capaciteit bij het cluster Strategie, beleid en regie (SBR). Het nadelige verschil is in 2021 tijdelijk opgelost in afwachting van een onderzoek waarbij opgaven en bezetting met elkaar in verband en vergeleken met andere gemeenten worden gezien. De incidentele dekking voor beleids capaciteit is toegerekend naar de verschillende stads- en wijkprogramma's. Het extra budget dat aldus ter beschikking is gekomen bleek op het programma Klimaat, energie en milieu niet toereikend te zijn, waardoor sprake is van een nadeel van € 156.000.

Energie Made in Arnhem

De klimaatopgave is een langjarig programma, waarbij noodzakelijk geworden kosten pas verdeeld in de toekomst worden uitgegeven. Dit leidt tot een volatiel uitgave patroon in de jaren. Om deze volatilititeit op te vangen worden er dotaties en onttrekkingen aan de BR klimaat en energie gedaan.

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen uit dit programma opgenomen. Deze indicatoren zijn overgenomen uit de Begroting 2022. In de voortgangsrapportage NemiA, die ieder jaar ter informatie aan de raad wordt aangeboden, is de voortgang op alle indicatoren opgenomen en zijn de trends en duiding hiervan beschreven.

Indicatoren programma					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
CO2 uitstoot gebouwde omgeving	929	895	857		
Eenheid: kT					
Bron: Klimaatmonitor					
CO2 reductie gebouwde omgeving t.o.v. peiljaar 2017	0	34	-72		
Eenheid: Vermindering in CO2 uitstoot t.o.v. 2017					
Bron: Klimaatmonitor					
CO2-uitstoot bedrijven en industrie	171	159	148	116	
Eenheid: kT					
Bron: Klimaatmonitor					
CO2-reductie bedrijven en industrie t.o.v. peiljaar 2017	0	12	23	55	
Eenheid: Vermindering in CO2 uitstoot t.o.v. 2017					
Bron: Klimaatmonitor					
CO2-uitstoot verkeer en vervoer	373	371	370		
Eenheid: kT					
Bron: Klimaatmonitor					
CO2-reductie verkeer en vervoer t.o.v. 2017	0	2	3		
Eenheid: Vermindering in CO2 uitstoot t.o.v. 2017					
Bron: Klimaatmonitor					
Vermeden CO2-uitstoot door duurzame opwek elektriciteit	0	4	5		
Eenheid: Vermindering in CO2 uitstoot t.o.v. 2017					
Bron: Klimaatmonitor					

Aantal unieke bezoekers website Arnhem Aan	9459	12802	15369
---	-------------	--------------	--------------

Eenheid: Aantal bezoekers

Bron: Gemeente Arnhem

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website [waarstaatjegemeente](#).

BBV - Indicatoren					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Hernieuwbare elektriciteit		3,90	4		

Eenheid: Deel van de energie die afkomstig is uit natuurlijke hulpbronnen die constant worden aangevuld, zoals uit wind, zon en waterkracht (%)

Bron: Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

Triple helix partners uit het netwerk Energy made in Arnhem, zoals: woningbouwcorporaties, Alliander, Firan, ENGIE, Vattenfall, provincie Gelderland, Rijkswaterstaat, Waterschappen, Rijksvastgoedbedrijf, Rijn- en IJssel Energiecoöperatie, VNO/NCW, HAN, RijnIJssel College, wijkinitiatieven, Clean Mobility Centre, Stichting KiemT, Ondernemersverenigingen, Allego, stichting E-laad, Oost Nederland Energiek, Natuur- en Milieu Gelderland, regiogemeenten, G40 gemeenten.

Subsidies

Er zijn geen partijen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

- Stg. Kiemt

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

- [Programmaplan New Energy Made in Arnhem 2020-2030](#);
- [Luchtagenda gemeente Arnhem](#);
- [De Arnhemse aanpak van de wijkgerichte energietransitie](#);
- [Kaders voor besteding van het klimaatfonds](#);
- [Arnhemse aanpak Energiearmoede](#);
- [Regionale energiestrategie 1.0](#).

Ruimtelijke ontwikkeling

De regio Arnhem Nijmegen groeit sterk. Vooral de steden Arnhem en Nijmegen zijn relatief sneller gegroeid dan andere steden in het land. Daarom hebben Rijk, provincie en regio een woondeal gesloten. Het doel daarvan is het structureel verbeteren van de woningmarkt, op een duurzame en circulaire manier. De regio Arnhem-Nijmegen en regio Foodvalley vormen samen de groenste metropoolregio van het land. Om naast de groei van deze regio ook het groene profiel te versterken zijn er met het Rijk en de provincie eveneens afspraken gemaakt om een verstedelijkingsstrategie op te stellen met als doel een integrale visie op de relatie tussen leefomgeving, wonen, economie en bereikbaarheid. De verstedelijkingsstrategie geeft richting aan de ruimtelijke ontwikkeling in breder regionaal verband en wordt voor Arnhem vertaald in onder andere de Omgevingsvisie en gebiedsgerichte ontwikkelperspectieven voor versnellingslocaties zoals benoemd in de woondeal.

De wetgeving, en het bijbehorende instrumentarium in het ruimtelijke domein gaan met de invoering van de Omgevingswet veranderen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities	Doelen	Inspanningen
----------	--------	--------------

Voor een stad die ruimte geeft aan nieuwe initiatieven en waarden in stand houdt of verbetert

Arnhem geeft richting

Dit programmadoel betreft inspanningen die de koers en richtinggevende kaders stellen voor de ontwikkeling van de stad vanuit de unieke kwaliteiten van Arnhem. Dit doen we onder meer door het opstellen van de Omgevingsvisie Arnhem 2040 en gebiedsgerichte ontwikkelperspectieven die kaderstellend zijn voor de ontwikkeling en versterking van gebieden waar belangrijke ontwikkelopgaven voor de stad samen komen.

Ontwikkelen omgevingsvisie

De omgevingsvisie Arnhem 2040 schetst een beeld voor ontwikkeling van de stad tot circa 2040. Met als doel dat Arnhem in een veranderende wereld zijn unieke kwaliteiten behoudt en voor al zijn huidige en nieuwe bewoners de best mogelijke leefomgeving biedt. Het ontwikkelen van deze plannen gaat altijd gepaard met participatie door de directe omgeving.

In 2021 is het Voorontwerp Omgevingsvisie Arnhem 2040 vastgesteld. We werken de visie verder uit in enerzijds beleidsthema's zoals de hoogbouw- en verdichtingsvisie, kaders voor inclusievere en gemengdere wijken, een mobiliteitsvisie die gekoppeld is aan de verstedelijkingsopgave met de stad, en meer aandacht voor een gezonde, groene en leefbare leefomgeving. Anderzijds wordt de visie uitgewerkt in ontwikkelperspectieven en gebiedsvisies. We zijn gestart met de vertaling naar een langjarige strategie gericht op de groene groei van de stad in een verstedelijkingsstrategie. Deze verstedelijkingsopgave concentreert zich in een drietal gebieden: Spoorzone Arnhem-Oost, Centrum Zuid-Kronenburg, Centrum.

Het ontwikkelperspectief Spoorzone Arnhem-Oost, fase 1 is vastgesteld. Fase 2 wordt in 2022 uitgewerkt naar de uitvoeringsagenda. De Spoorzone is verankerd in de Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool Arnhem-Nijmegen Foodvalley als sleutelgebied waar het urgent is dat Rijk, provincie en regio samenwerken om dit gebied tot ontwikkeling te brengen. Daarnaast is voor Presikhaaf 3 een ontwikkelperspectief in ontwikkeling. Ook gaan we de komende jaren intensief aan de slag in Kronenburg. Er is een ontwikkelperspectief opgesteld waarin de plannen voor deze wijk verder worden uitgewerkt met bewoners en andere belanghebbenden. Ook in en om het centrum zal een deel van de verstedelijking plaatsvinden. Er liggen een aantal grote gebiedsontwikkelingen in het verschiep die bepalend zijn voor de kwaliteit, vitaliteit en gevarieerdheid van de toekomstige binnenstad. Het gaat dan bijvoorbeeld om de gebiedsontwikkelingen rond het Koningsplein (stadstheater), het Bestuurskwartier, Coberco, Station en Centrum West (onder andere Museum, Coehoorn).

Om het versnellen van de bouw van woningen te bevorderen en een structurele bouwstroom op gang te brengen is het Arnhems Stadsakkoord gesloten. Dit is een publiek-private samenwerking en bestaat uit procesafspraken tussen marktpartijen (ontwikkelaars, aannemers en makelaardij), woningcorporaties en gemeente. Met als doel om bij te dragen aan versnelling van de bouwopgave, het juiste programma op de juiste plek en het continueren van de bouwstroom. Dit met behoud van ambities en ruimtelijke kwaliteit.

Arnhem is fysiek op orde

Dit programmadoel betreft voorbereidende werkzaamheden om de komende jaren toe te werken naar een integraal omgevingsplan voor het hele grondgebied van de gemeente. Het omgevingsplan bevat alle regels over de fysieke leefomgeving en geeft invulling aan de maatschappelijke opgaven uit de omgevingsvisie. De samenhangende en gebiedsgerichte benadering van het omgevingsplan gaat bijdragen aan de verbetering van onze dienstverlening.

Toewerken naar integraal omgevingsplan

De raad heeft begin 2022 verschillende kaderstellende besluiten uit het Plan van Aanpak Omgevingsplan genomen over de volgende onderwerpen: delegatie, verplichte participatie, handreiking spelregels participatie, bindend adviesrecht, nadeelcompensatie en de commissie omgevingskwaliteit. Daarna leggen we de raad nog een voorstel voor de legesverordening voor. De verwachte invoeringsdatum van de Omgevingswet is verplaatst naar 1 januari 2023. Daarmee hebben we wat meer tijd om de besluiten te implementeren in onze organisatie en voor de communicatie met de stad.

Het terugbrengen van het aantal (beheergerichte) plannen met een hogere mate van uniformiteit en die voldoen aan de DSO-standaarden (Digitaal Stelsel Omgevingswet) ligt op schema. Het uitstel van de invoeringsdatum geeft ons de mogelijkheid om een groter deel van het Arnhemse grondgebied 'DSO-proof' te maken.

Arnhem maakt mogelijk

Met dit programmadoel werken we stapsgewijs aan de verbetering van de dienstverlening aan inwoners en bedrijven. Dit doen we door het inrichten van een digitaal loket waarin alle relevante informatie over de fysieke leefomgeving goed vindbaar, betrouwbaar en volledig is. De digitale werkwijze van de Omgevingswet is geborgd in de organisatie en de mogelijkheid is gecreëerd dat ketenpartners kunnen samenwerken.

Inrichting van de aansluiting op de Landelijke voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet

Inmiddels is de inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet verschoven naar 1 januari 2023. De reden is dat de minister wil dat de Omgevingswet op een verantwoorde manier wordt ingevoerd. Door het uitstel is er meer tijd is om goed te oefenen met de nieuwe ICT-systemen (Digitaal Stelsel Omgevingswet). Het goed kunnen werken met de digitale systemen van het Rijk is essentieel voor onze dienstverlening. Tegelijkertijd zijn de voorbereidingen in Arnhem vergevorderd. Afgezien van de stabiliteit van het Digitaal Stelsel Omgevingswet zijn er voor Arnhem geen belemmeringen om met de nieuwe wet aan de slag te gaan. De extra tijd die we krijgen met het uitstel geeft ons wat meer ruimte om ons de nieuwe werkwijze eigen te maken en op die manier nog beter voorbereid te zijn op de datum van inwerkingtreding. Hierbij beschouwen we de nieuwe instrumenten uit de Omgevingswet als kans om initiatievenprocessen soepeler te laten verlopen. Bij de implementatie betrekken we de bevindingen uit het proces van het stadsakkoord.

Milieubeheer en -handhaving leveren een bijdrage aan gezonde leefbare wijken en openbare ruimte

Dit programmadoel gaat over alle werkzaamheden op het vlak van milieubeheer en -handhaving die een bijdrage leveren aan gezonde leefbare wijken en openbare ruimte. Een deel van de werkzaamheden wordt uitgevoerd door de Omgevingsdienst Regio Arnhem, in opdracht van de gemeente als bevoegd gezag.

Activiteiten energie, duurzaamheid en luchtkwaliteit uitvoeren

In 2021 is de milieuzone uitgebreid met bestelvoertuigen. Ook hebben we de aanscherping van de milieuzone-regels voorbereid voor vrachtwagens, naar emissieklasse 6. Een adviesbureau onderzoekt de mogelijkheden voor het ontlasten van de centrumring en we bereiden de zero emissie zone binnenstad (2025) voor.

De ontwikkeling van de luchtkwaliteit laat zien dat we inmiddels onder de grenswaarden van de EU zitten. De inspanningen zijn er nu vooral op gericht om ook de WHO-normen voor fijnstof (PM10 en PM2,5) te halen. De focus ligt daarbij op het voorkomen van hinder door houtstook door het organiseren van workshops 'Houtstoken met minder overlast'.

We beheren het Burgermeetnet dat in 2020 is opgezet.

Activiteiten bodem en ondergrond uitvoeren

De aanpak van locaties met een milieurisico ligt op koers. Eind 2021 zijn er nog 13 (voormalige) bedrijfslocaties waar een (meerjarige) sanering loopt. Hierbij is geen sprake van gezondheidsrisico's maar vanwege een te grote verontreiniging in het grondwater (verspreidingsrisico) is er een saneringsplicht. Daarnaast zijn er 6 gesaneerde locaties waar nazorg plaatsvindt door middel van onder andere langjarige of eeuwigdurende monitoring.

Vanwege de loodproblematiek is in 2019 gestart met de sanering van tuinen waar al een gezondheidsrisico bekend was. Begin 2021 is gestart met de vervolgfase: door middel van nieuw onderzoek brengen we de verontreinigingssituatie in beeld van tuinen in het Spijkerkwartier, St. Marten en een deel van het Arnhemse Broek. Dit project loopt door tot in 2023-2024, waarbij tuinen met humane risico's zullen worden aangepakt via sanering of andere maatregelen (naar schatting 50-200 tuinen). Het voor dit project aangevraagde uitvoeringsbudget (SPUK) is eind 2021 vastgesteld op € 600.000 en uitgekeerd aan de gemeente.

Samen met de provincie en het Gelders Ondergrond overleg brengt de gemeente de PFAS-problematiek in Gelderland beter in beeld; hiervoor is een SPUK van € 1,2 miljoen uitgekeerd door het Rijk aan de provincie.

Activiteiten externe veiligheid uitvoeren

Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van risicovolle activiteiten. Indien nodig wordt afgestemd met de VGGM/brandweer als onderdeel van de verantwoording van de risico's.

Activiteiten geluidshinder uitvoeren

Het Actieplan Omgevingslawaai 2021-2023 is opgesteld, op basis waarvan voor een aantal belangrijke gemeentelijke wegen stil asfalt wordt toegepast. Hierdoor zal het aantal geluidgehinderden langs gemeentelijke wegen afnemen. Het ontwerp is in 2021 ter inzage gelegd en inmiddels door het college vastgesteld.

Activiteiten milieuhandhaving uitvoeren

De raad wordt in het tweede kwartaal 2022 geïnformeerd over het geactualiseerde kader voor risicogericht milieutoezicht bij bedrijven. Dit is iets later dan gepland. Het kader zal mogelijk gevolgen hebben voor de financiering van het ODRA werkpakket omdat de inzet op deze taak naar verwachting wordt geïntensiveerd.

Hieronder is een toelichting op een aanvullende inspanning bij het doel 'Arnhem maakt mogelijk' gegeven:

Afhandelingstermijn bouwvergunningen

Met het amendement "80% op tijd" heeft de Arnhemse gemeenteraad ODRA gevraagd om 80% van de reguliere omgevingsvergunningen bouw binnen een termijn van 8 weken af te handelen. Van de 767 WABO-omgevingsvergunningen met reguliere termijn die ODRA in 2021 heeft verleend, zijn er 443 binnen 8 weken verleend. In 83 gevallen heeft ODRA zelf de afhandelingstermijn verlengd vanwege de werkdruk op piekmomenten. Bij 22 vergunningen is daarnaast de fatale termijn overschreden. Van 219 vergunningen is de afhandelingstermijn verlengd omdat de aanvrager aanvullend onderzoek diende te leveren of andere gegevens ontbraken. In totaal komt dit er op neer dat 14% van de verleende reguliere vergunningen vertraging heeft opgelopen door werkdruk bij ODRA. Dat is ruim binnen de gevraagde norm. Dit geldt niet voor het aantal overschrijdingen van de fatale termijn: hierbij is het streven om dit in het geheel niet te laten plaatsvinden. De verklaring voor deze cijfers ligt vooral in het feit dat ODRA in 2021 een uitstroom heeft gekend van een aantal ervaren medewerkers, in een zeer krappe arbeidsmarkt. Er is vervolgens gekozen voor het versneld zelf opleiden van een aantal onervaren nieuwe medewerkers. Dit is tijdelijk ten koste gegaan van de primaire productie. Inmiddels is dit capaciteitsprobleem opgelost.

Afhandeling amendementen en moties Begroting 2021

Niet van toepassing.

Wat heeft het gekost

	Rekening	Begroting 2021		Rekening	
	2020	Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	46.930	37.600	40.133	44.030	-3.896
Baten	48.028	36.731	37.595	46.480	8.885
Saldo lasten en baten	1.098	-869	-2.538	2.451	4.989
Toevoegingen aan reserves	7.874	2.758	11.628	8.753	2.875
Onttrekkingen aan reserves	3.893	0	8.381	5.878	-2.503
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	-3.981	-2.758	-3.247	-2.875	372
Gerealiseerd resultaat	-2.883	-3.627	-5.785	-425	5.360

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/BR
Lasten	-3.996	N				
Grondzaken	2.758	V	Fasering projecten ruimtelijke ontwikkeling en anterieure overeenkomsten		I	AR
Grondzaken	256	V	Administratieve wijziging		I	AR
Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet	100	V	Stikstofagenda		I	AR
Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet	-7	N	Grondwal/woonwagenkamp Bethanienstraat		I	BR
Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet	-134	N	ODRA		I	AR

Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet	-303	N	Visie Nieuwe Haven	I	AR
Grondzaken	-2.340	N	Resultaat grondexploitatie 2021	I	BR
Grondzaken	-4.326	N	Fasering projecten Grondexploitatie	I	AR
Baten	9.008	V			
Grondzaken	8.912	V	Resultaat grondexploitatie 2021	I	BR
Grondzaken	4.361	V	Fasering projecten Grondexploitatie	I	AR
Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet	219	V	ODRA	I	AR
Grondzaken	-256	N	Administratieve wijziging	I	AR
Grondzaken	-657	N	Afgesloten projecten	I	BR
Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet	-1.050	N	Grondwal/woonwagenkamp Bethanienstraat	I	BR
Grondzaken	-2.521	N	Fasering projecten ruimtelijke ontwikkeling en ant overeenkomsten	I	AR
Toevoegingen aan reserves	3.081	V			
Grondzaken	2.516	V	Administratieve wijziging	I	BR
Grondzaken	1.709	V	Resultaat grondexploitatie 2021 (geraamd)	I	BR
Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet	1.057	V	Grondwal/woonwagenkamp Bethanienstraat	I	BR
Grondzaken	723	V	Afgesloten projecten	I	BR
Grondzaken	-2.924	N	Resultaat grondexploitatie 2021 (werkelijk)	I	BR
Ottrekkingen aan reserves	-2.516	N			
Grondzaken	-2.516	N	Administratieve wijziging	I	BR

Fasering overige projecten ruimtelijke ontwikkeling en anterieure overeenkomsten

Fasering in de voortgang van de projecten leidt tot afwijkingen op de geraamde lasten en baten in 2021. Maar omdat het saldo van de lasten en baten 2021 op de doorlopende projecten naar de balans gaat als onderhanden werk, is er per saldo geen resultaat voor de exploitatie. Het voordeel op de lasten valt weg tegen het nadeel op de baten.

Administratieve wijziging

Bij het verwerken van de Financiële Jaarrapportage Projecten (FJP) is een administratieve fout gemaakt. Het betreft bedragen die elkaar opheffen en per saldo leidt het niet tot een resultaat. Het gaat om een bedrag van € 256.000 op zowel de lasten als de baten en € 2.516.000 op zowel de dotaties als de onttrekkingen.

Stikstofagenda

Medio 2021 is er een budget van € 100.000 begroot voor de verdere uitwerking van de stikstofagenda. De opdrachten voor het benodigde vervolgonderzoek over natuurherstel zijn in afwachting van de offertes. Dit heeft langer op zich laten wachten. Daarnaast zijn er subsidie mogelijkheden vanuit de provincie die onderzocht worden. Het oplossen van de problemen rondom de stikstofdepositie en het natuurherstel zijn langjarige projecten. Het budget valt vrij in het rekeningresultaat 2021 en in de Begroting 2023 zal hiervoor weer een budget begroot worden. Het budget is nodig in 2022 en 2023 om hier verdere stappen in te kunnen zetten.

Grondwal/Woonwagenkamp Bethaniënstraat

Voor de sanering van de grondwal is een specifieke uitkering van het Rijk van € 1.050.000 miljoen beschikbaar gekomen in 2021. Dit bedrag is begroot in de exploitatie, maar als vooruit ontvangen naar de balans geboekt. Hierdoor is er een nadeel op de baten maar is ook de dotatie aan de BR Taakmutaties met een gelijk bedrag lager uitgevallen. De middelen zullen in 2022 ingezet worden voor de sanering van de grondwal.

ODRA

De kosten voor de ODRA voor vergunningverlening van bouwaanvragen zijn hoger dan begroot, hier staan hogere leges tegenover. We zien dat er wat meer vergunningen voor kleinere bouwwerken zijn verleend dan voorzien en wat minder in de categorie grotere bouwwerken. Voor het taakgebied milieuvergunningverlening en -toezicht zijn er geen grote afwijkingen van de planning.

Visie Nieuwe Haven

Voor het beëindigen van de woonfunctie in de Nieuwe Haven is in totaal € 3,5 miljoen budget beschikbaar in de begroting tot en met 2022. Met eigenaren van 10 van de 15 woonboten zijn inmiddels afspraken gemaakt over uitkoop of verplaatsing. De kosten voor deze 10 oplossingen zijn hoger uitgevallen dan begroot door met name hoger uitgevallen taxatiewaarden door de forse prijsstijging op de woningmarkt. Het project is hiermee nog niet afgerond. Een totaalbeeld van de uiteindelijke kosten is daardoor nog niet te maken.

Resultaat Grondexploitatie

Het resultaat op de grondexploitatie is € 8.281.000 voordelig. In de begroting werd rekening gehouden met een voordelig resultaat van € 1.709.000. Het resultaat is daarmee € 6.572.000 hoger dan begroot, verdeeld over een nadeel van € 2.340.000 op de lasten en een voordeel van € 8.912.000 op de baten.

Het totale resultaat van € 8.281.000 kan als volgt worden gespecificeerd:

a. tussentijdse winstneming op 2 projecten	€ 7.160.000 V
b. resultaat op 4 afgesloten projecten	€ 1.195.000 V
c. resultaat op erfpachten door verkoop en hogere canon baten	€ 1.179.000 V
d. mutaties voorzieningen uit doorrekening toekomstige ontwikkelingen	-/- € 880.000 N
e. kosten uit voorstudies	-/- € 287.000 N
f. beheer strategische posities en overige kosten	-/- € 86.000 N

Het resultaat ad € 8.281.000 wordt als volgt bestemd:

- € 262.000 (tot het bedrag in de reserve) wordt onttrokken aan de BR Voorstudie omdat de kosten hoger waren dan het begrote budget;
- € 2.924.000 wordt toegevoegd aan de BR Grondexploitatie om het beschikbare weerstandsvermogen aan te vullen naar het benodigde weerstandsvermogen (het benodigde weerstandsvermogen voor de projecten is berekend op € 19.171.000 en beschikbaar aan reserves is € 16.247.000). Geraamd was een dotatie ten bedrage van € 1.709.000;
- € 5.619.000 valt vrij aan de algemene middelen in het resultaat 2021.

Fasering projecten grondexploitatie

Fasering in de voortgang van de bouwgronden in exploitatie (BIE ofwel grondexploitatieprojecten) leidt tot afwijkingen op de geraamde lasten en baten in 2021. Maar omdat het saldo van de lasten en baten 2021 op de doorlopende projecten naar de balans gaat als onderhanden werk, is er per saldo geen resultaat voor de exploitatie. Het nadeel op de lasten loopt weg tegen het voordeel op de baten.

Afgesloten overige projecten

In de begroting was rekening gehouden met de afwikkeling van 2 projecten waarvan de opbrengst van het project Bergstraat/Coehoorn toegevoegd zou worden aan de BR Kapitaallasten. Alleen het andere project Deltakwartier is afgesloten. Daardoor is er een nadeel op de baten maar ook een voordeel op de dotaties omdat de dotatie aan de BR Kapitaallasten niet gedaan hoefde te worden.

Indicatoren

Op dit moment zijn er geen specifieke Arnhemse indicatoren behorend bij de doelstellingen van dit programma. Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. Er zijn voor dit programma geen verplichte indicatoren. Zie voor meer informatie de website [waarstaatjegemeente](#).

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

Ruimte

- ODRA;
- Provincie Gelderland;
- Regio gemeenten;
- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden(VGGM);
- VNG (Vereniging Nederlandse gemeenten);
- Ministerie van BZK;
- CASA;
- Groenforum.

Milieu

- Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA);
- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden.

Subsidies

Er zijn geen partijen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

Ruimte

- [Structuurvisie Arnhem 2020](#);
- [Groenvisie 2017-2035](#);
- [Welstandsnota](#);
- [De Arnhemse aanpak van de wijkgerichte energietransitie](#).

Milieu

- [Luchtagenda gemeente Arnhem](#);
- [Actieplan Omgevingslawaaï](#);
- [Rapportage geluidskaarten](#);
- [Beleidsnota bodem 2012, Provincie Gelderland, gemeente Arnhem en gemeente Nijmegen](#);
- [Nota Bodembeheer](#);
- [Notitie Herijking loodbeleid 2020](#)
- [Actualisatie Nota Bodembeheer- addendum 2014](#);
- [Actualisatie Nota Bodembeheer-2017-2018](#);
- [Actualisatie Nota Bodembeheer-BKK2020](#);
- [Actualisatie Nota Bodembeheer-BKK- PFAS](#);
- [Beleidsplan externe veiligheid](#).

Wonen en leefomgeving

Onze stad is een groene, levendige, ondernemende en inclusieve stad waar Arnhemmers fijn en betaalbaar kunnen wonen. Grote 'nieuwe' overstijgende opgaven, zoals de energietransitie, klimaatadaptatie en levensloopbestendigheid, zijn uitdagingen waar Arnhem voor staat. In de Arnhemse woonprincipes 2016-2025 wil Arnhem haar positie als aantrekkelijke woonstad, onderscheidend in de regio, versterken. Arnhem is een groene stad met een unieke ligging aan de Rijn. Zij geeft prioriteit aan ontmoetingsruimte in stadsparken, wijkparken en buurtgroen. Dit programma omvat de volgende onderdelen: wonen en een aantal aspecten van de openbare ruimte, zoals water, havenbeheer, stadsreiniging, bossen, parken en ecologie, stedelijk groen, spelen, dierenwelzijn, afval en riolering. Daarbij is klimaatadaptatie een belangrijk aandachtspunt. Met klimaatadaptatie bereiden we Arnhem voor op de effecten van de klimaatverandering, op heviger weer. We passen de stad aan zodat deze minder kwetsbaar is voor hoog en laag water, extreme regenval, hitte en langdurige droogte. We willen het Arnhemse groen versterken. Dat levert een prettige buurt op, maar draagt bijvoorbeeld met verkoeling en wateropname ook bij aan klimaatadaptatie.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we gedaan

Ambities	Doelen	Inspanningen
----------	--------	--------------

Arnhem biedt woonruimte

Beschikbare en betaalbare woningen

In 2021 zijn 1.226 woningen toegevoegd aan de woningvoorraad in Arnhem. Dit betreft het grootste aantal toegevoegde woningen sinds 2011. Hiermee is de ontwikkeling van de woningvoorraad goed op peil. De harde plancapaciteit bestaat uit 4.188 woningen. Daarnaast staan er 4.099 woningen op de zachte planningslijst. Dit is voldoende voor de berekende woonbehoefte tot 2030. Voor de periode 2031-2040 dienen echter nog veel woningen te worden toegevoegd. Dit vergt nog een grote opgave.

Bij de aantallen afgegeven vergunningen zien we in 2020 en 2021 een daling, mogelijk mede veroorzaakt door de coronacrisis. In de periode januari tot en met augustus 2021 zijn 549 woningen vergund. Gezien het hoge aantal vergunningen in de afgelopen jaren en de omvang van de harde en zachte planvoorraad voorzien wij geen problemen voor een stabiele, hoge bouwproductie voor de komende jaren.

Conform het Plan van Aanpak Woningbouwontwikkeling wordt voor nieuwe projecten minimaal 30% sociale huur afgesproken. De sociale huurwoningen in deze nieuwe plannen worden bij voorkeur verhuurd door een woningcorporatie. Sociale koop tot € 200.000 of iets daarboven wordt door de markt momenteel niet opgepakt, wat overigens voor de hele regio Arnhem-Nijmegen geldt. De opgave voor koopwoningen in het middensegment ('betaalbare koop' tot € 325.000) wordt wel in voldoende mate opgepakt.

Ondanks de flinke toevoegingen de afgelopen jaren, zien we dat de woningmarkt onder grote druk staat en dat het voor sommige, voornamelijk kwetsbare, doelgroepen moeilijk blijft om aan geschikte huisvesting te komen.

Versnellen en doorprogrammeren van (betaalbare) woningen

We sturen op een voldoende en evenwichtig aanbod van woningen. Hierbij is het belangrijk dat we streven naar meer gemengde wijken, waarbij er meer spreiding ontstaat van kwetsbare mensen over de stad. We doen dit als volgt:

1. Binnen onze woningbouwplannen sturen we op minimaal 30% sociale huur. Bij woningbouwplannen is het van belang dat we bouwen naar behoefte. Dat betekent dat er naast de sociale huur, vooral een opgave ligt in de (betaalbare) koopsegmenten. Voor het realiseren van betaalbare woningen is verder uitwerking gegeven aan het premium partnership met corporaties en is de samenwerking met marktpartijen versterkt. Een belangrijk instrument om deze samenwerking in goede banen te kunnen leiden is de doelgroepenverordening. Een voorstel hiervoor is in 2021 aan de gemeenteraad aangeboden.
2. In overleg met partners wordt momenteel gewerkt aan de versnelling en het doorprogrammeren van diverse locaties. In de woondeal is een aantal locaties opgenomen waar kansen voor verstedelijking en toevoegen van woonvoorraad liggen. We werken hierbij met integrale ontwikkel- en gebiedsperspectieven, waar we in samenspraak met bewoners een koers bepalen voor deze wijken. De raad heeft informatie ontvangen over een aantal van deze perspectieven.
3. Met ontwikkelende partijen (ontwikkelaars en corporaties) zijn de afgelopen periode verkennende gesprekken gevoerd over de uitgangspunten voor een stadsakkoord. Dat stadsakkoord is begin 2022 ondertekend. Deze uitgangspunten zijn vertaald in een concrete aanpak die nu met marktpartijen en woningcorporaties doorlopen wordt.
4. We sluiten aan bij de regionale aanpak huisvesting arbeidsmigranten. Het regionale beleidskader zal naar verwachting medio 2022 worden voorgelegd aan alle gemeenteraden in de regio Arnhem-Nijmegen. Om te komen tot dit beleidskader is tijdens een regionaal portefeuillehoudersoverleg met de wonen-wethouders al wel een startnotitie en een plan van aanpak vastgesteld. Ook is een procesregisseur al aan het werk met het thema en het beleidskader.

Uitbreiden woonwagenlocaties

De uitwerking van het plan van aanpak uitbreiding woonwagenlocaties (juni 2020) is opgepakt, maar uitvoering blijkt in de praktijk weerbarstig. Weerstand rond de mogelijke uitbreidingen, planologische belemmeringen die opgelost moeten worden, het ontbreken van draagvlak onder woonwagenbewoners en de complexe financiële vraagstukken bemoeilijken de voortgang.

Ten aanzien van de realisatie van een nieuw toewijzingssysteem is er voortgang geboekt. Er is overeenstemming tussen de gemeente, de huurdersvereniging woonwagenbewoners en de woningcorporaties over de koers. Inmiddels is er ook over de belangrijkste onderdelen overeenstemming. Vaststelling is binnen afzienbare termijn te verwachten.

Voldoende woningen voor alle Arnhemmers

In 2021 hebben we voldaan aan onze doelen en hebben we meer woonplekken gerealiseerd. In totaal hebben we 87 convenantwoningen toegewezen. Daarbij hebben we, in samenwerking met de SSH&, drie studenteneenheden voor jongeren gerealiseerd.

Via het Nova Wonen met Sterren programma hebben we acht jongeren een plek kunnen geven in de gemeente Arnhem.

Kamers met Aandacht is in 2021 ook voortvarend van start gegaan in de gemeente Arnhem. Er hebben zich gastgezinnen aangemeld met een kamer en we hebben reeds gastgezinnen/kamers geselecteerd. Momenteel onderzoeken wij de juiste match voor jongeren. Hiervoor is afstemming nodig met de partners in het werkveld.

Collectieven, zelfbouw en flexwonen bevorderen

In de stad zien we een grote behoefte aan zelfbouwmogelijkheden en collectieve woonvormen. Het Huybert van Olden Hofje (Schuytgraaf) is in ontwikkeling en het project in Elderveld (Leidenweg) is in 2021 opgeleverd. De Witte Wilgen in Schuytgraaf is momenteel in ontwikkeling en voor Gaardenhage en een CPO-project in Coehoorn worden voorbereidingen getroffen. Momenteel wordt binnen enkele concrete 'zachte' projecten bekeken óf en hoe we CPO-projecten mogelijk kunnen maken, hierbij bekijken we ook hoe we door middel van een informatieavond en via beleid en ruimtelijk instrumentarium CPO kunnen stimuleren.

Om te voorzien in de grote vraag naar woningen, zetten we in Arnhem ook in op de bouw van flexwoningen. Op dit moment lopen gesprekken voor de realisatie van flexibele woonvormen op het Merwedeterrein en een aantal andere locaties. Voor het Merwedeterrein is een substantiële subsidie van het Rijk beschikbaar gesteld. Voor de andere flexwoonprojecten hebben we van het Rijk een kleine stimulansbijdrage gehad in het kader van de Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen. Daarnaast wordt onderzocht of een aanvraag kan worden ingediend voor de flexpool van de Groene Metropoolregio. Mogelijk kunnen hierdoor experts van buitenaf, met kennis van flexwoonprojecten, worden toegevoegd aan het projectteam flexwonen.

Duurzame en levensloopgeschikte woningen

De corporaties en de gemeente werken gezamenlijk aan de wijkgerichte energietransitie. In de prestatieafspraken met de corporaties en huurdersverenigingen zijn concrete afspraken over energiebesparing gemaakt. Circa 1.100 corporatiewoningen met label D/E/F/G zijn verbeterd tot label A/B/C in 2020 ten opzichte van 2019. De resultaten van 2021 worden gemonitord en zijn in de loop van 2022 bekend.

Voor gestapelde nieuwbouw hebben wij in 2021, volgens de Arnhemse Woonprincipes, rekening gehouden met het realiseren van levensloopgeschikte bouw. Daarbij werden in 2021, indien mogelijk, liften en buitenpandige ruimtes voor scootmobiel toegevoegd aan gestapelde nieuwbouw. Voor het ontwikkelen van gestapelde nieuwbouw hebben we, met de huisvestingsverordening als leidraad, onder andere rekening gehouden met het volgende:

- Het realiseren van woonruimtes voor senioren op één gelijkvloerse verdieping. Als dit niet mogelijk bleek werd een traplift toegevoegd aan de woning.
- Het borgen van de toegankelijkheid van woningen (denk hierbij aan de hoogte van deurposten en de draaicirkel van rollators).

Woningen verduurzamen

De corporaties en de gemeente werken gezamenlijk aan de wijkgerichte energietransitie. De Transitievisie warmte is ontwikkeld in intensieve samenwerking met de woningcorporaties en andere belanghebbenden en betrokkenen. Bij de twee kansrijke wijken (Elderveld en Kronenburg) zijn de corporaties partner in het ontwikkelingsproces naar een plan voor duurzame/ fossielvrije warmtevoorziening (zie ook het programma Klimaat en Energie). De aanvraag voor het Volkshuisvestingsfonds is ondersteund door de corporaties. Bij de wijkgesprekken over de energietransitie nemen de corporaties deel aan het gesprek als partner in de wijk. In de prestatieafspraken met de corporaties en huurdersverenigingen zijn concrete afspraken over energiebesparing opgenomen. Circa 1.100 corporatiewoningen met label D/E/F/G zijn verbeterd tot label A/B/C in 2020 ten opzichte van 2019. De resultaten van 2021 worden gemonitord en zijn in de loop van 2022 bekend.

Levensloopgeschikte woningen ontwikkelen en bestaande woningen levensloopgeschikter maken

Conform de Arnhemse woonprincipes hebben we ook in 2021 rekening gehouden met levensloopgeschikt wonen in onze gemeente. Bij de woningbouwprojecten in Elderveld is logischerwijs rekening gehouden met levensloopgeschikt wonen.

Met de corporaties en huurdersorganisatie zijn in 2021 gesprekken gevoerd over levensloopgeschikter wonen in de gemeente Arnhem. Om de doorstroming te bevorderen, onderzochten wij in 2021 de woningvoorraad van corporaties en de eisen/selectiecriteria van een levensloopgeschikte woning. We zijn van plan om de doorstroming te bevorderen door meer woningen beschikbaar te maken voor levensloopgeschikt wonen. Door kritisch na te denken over de criteria van een levensloopgeschikte woning in onze stad kunnen wij de doorstroming bevorderen.

Doorstroming van voldoende woningen voor senioren blijft wel een aandachtspunt in onze gemeente. Het toevoegen van voldoende betaalbare (huur)woningen voor senioren inwoners vergt extra aandacht.

Leefbare woonomgeving

Prestatieafspraken met corporaties

Uit de samenwerkingservaring met corporaties en zorgpartijen blijkt dat de vitaliteit en leefbaarheid van wooncomplexen in belangrijke mate wordt bepaald door een goede mix van bewoners. Met corporaties werken wij verder samen aan de toepassing van de vrije toewijzingsruimte als de situatie in een wijk of buurt daar aanleiding toe geeft. Extra ruimte is essentieel voor goede leefbaarheid. Hiermee kunnen wooncomplexen en de leefomgeving waarbij de leefbaarheid onder druk staat, weer vitaal worden gemaakt. Daarnaast werken we met corporaties aan wijk schetsen en instrumenten om de leefbaarheid en veerkracht van wijken te vergroten.

Nieuwbouw

Bij de woningbouwplannen wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de leefbaarheid in bepaalde wijken en het realiseren van een gevarieerd wijkaanbod. Recente voorbeelden hiervan zijn de gebiedsvisie (Kronenburg) en de inspanningen voor het Ontwikkelperspectief Presikhaaf-3. Nieuwbouw draagt hierbij aan sociale cohesie, veiligheid, verduurzaming en vergroening van de openbare ruimte in de wijk.

Aanpak goed verhuurderschap

We geven uitvoering aan een Arnhemse aanpak 'goed verhuurderschap' om excessen op de huurmarkt te voorkomen en de veiligheid en leefbaarheid in de wijken te beschermen. Binnen deze aanpak staat niet enkel het stellen van regels centraal, maar vooral een samenwerking tussen gemeente, huurders en verhuurders. Binnen deze aanpak hebben we het Huurdershuis een aanvullende opdracht gegeven om huurders derdelijnschulp te bieden. Ook hebben we stichting KKVV gesubsidieerd. Via KKVV bieden we verhuurders kosteloos een beheerapplicatie aan, die tevens kan dienen als communicatieplatform voor verhuurders, huurders en omwonenden.

Uitvoering Plan van Aanpak Verkameringsbeleid en Woningssplitsing

Door het nieuwe verkameringsbeleid zorgen we dat voorkomen wordt dat hierdoor extra druk op de leefbaarheid ontstaat. We maximeren bijvoorbeeld het aantal personen dat in een woning mag wonen.

Uitvoeringsplan Arnhem-Oost

Afgelopen jaar is door de gemeenteraad het richtinggevend kader 'een doorbraak voor Arnhem-Oost' vastgesteld. Resultaat van de landelijke coalitieonderhandelingen is dat programma Leefbare en Veilige Wijken valt onder de verantwoordelijkheid van de minister voor Wonen en daarmee een plek heeft in het regeerakkoord. Het programma en de manier van financiering worden nu verder uitgewerkt door het ministerie van BZK. Daarmee ontstaat ook meer helderheid en richting voor het programma Arnhem-Oost. Los van de rijksmiddelen blijven wij inzetten op een langdurige en meerjarige generatieaanpak voor onze kwetsbaarste wijken. Er is gewerkt aan de uitvoeringsagenda Arnhem-Oost. Deze wordt in het voorjaar 2022 ter informatie aan de Raad gestuurd. De inzet vanuit NPO-middelen wordt ingezet voor de Rijke Leerdag in de wijk onder andere in Malburgen (Bakenhof), Presikhaaf (Bethaniënstraat), Geitenkamp (Guido de Bres / pedagogisch medewerker in de Rommelkist). Per gebied wordt gekeken naar wat er nodig is en met welke partners dit het beste vorm kan worden gegeven.

Beleed op splitsen en verkameren van woningen

In het Plan van Aanpak Verkameringsbeleid en Woningssplitsing zijn zes acties opgenomen. Al deze acties zijn uitgevoerd of in uitvoering genomen: Zo is er een facetbestemmingsplan vastgesteld waarin regels over nieuwe verkameringsbeleid en splitsingen zijn verankerd. Daarnaast zijn regels over het beheer van kamerverhuurbedrijven opgenomen in de APV. Ook werken we samen met huurders, verhuurders en de omgevingsdienst aan een aanpak 'goed verhuurderschap';

We merken dat vanuit het Rijk steeds meer instrumenten en mogelijkheden ter beschikking worden gesteld om te sturen op de woningvoorraad en malafide verhuurderschap. De komende jaren zullen we deze instrumenten afwegen tegen bestaand instrumentarium en de bestaande inzet.

Naar een klimaatadaptieve stad

Begin 2021 heeft de raad de 'Strategie Klimaatadaptatie Arnhem' vastgesteld. Met dit document ligt er een beleidskader waarmee de gemeente samen met haar partners de opgave klimaatadaptatie ter hand kan nemen. In vervolg op de strategie heeft de gemeente een netwerk geformeerd van partners (onder andere corporaties, ontwikkelaars, bewonersorganisatie en onderwijsinstellingen). Gezamenlijk werken we aan een groot aantal maatregelen die bijdragen aan een klimaatadaptief Arnhem. De Uitvoeringsagenda Klimaatadaptief Arnhem (juli 2021) geeft hiervan een uitgebreid beeld.

Actualisatie van de stresstest

Op dit moment zijn enkele onderzoeken gestart waarmee we nieuwe informatie krijgen over de kwetsbaarheden van Arnhem. De uitkomsten van deze onderzoeken zullen gebundeld worden in een actualisatie van de stresstest.

Gezamenlijke uitvoeringsagenda voor Arnhem

De Uitvoeringsagenda Klimaatadaptief Arnhem, editie juli 2021 is gereed. De agenda geeft een overzicht van de maatregelen die de gemeente en haar partners de komende tijd gaan uitvoeren op het gebied van klimaatadaptatie.

Stimuleren en faciliteren

Een groot aantal bewoners heeft gebruik gemaakt van ondersteuning bij planvorming en de subsidie klimaatadaptatie. Wegens de grote hoeveelheid aanvragen is het subsidiebudget daarom onlangs verhoogd.

Gebiedsgerichte maatregelen

Doordat klimaatadaptatie in steeds meer projecten een prominente rol heeft gekregen zijn in diverse projecten kansen benut om Arnhem klimaatadaptiever te maken. Inmiddels is er in samenwerking met onze partners een omvangrijk pakket aan maatregelen in voorbereiding en uitvoering. De Uitvoeringsagenda Klimaatadaptief Arnhem, editie juli 2021 geeft hiervan een uitgebreid beeld.

Meer bomen

De uitwerking van het bomenplan is in volle gang. Er is geïnventariseerd waar nieuwe bomen geplant kunnen worden. Het plantseizoen 2021-2022 en 2022-2023 zijn en zullen op diverse plekken nieuwe bomen geplant worden. Dode en zieke bomen zijn in het plantseizoen 2021-2022 vervangen door nieuwe bomen conform de boombeheerlijst

Minder verharding

Zowel op particulier terrein (via de subsidieregeling klimaatadaptatie) als via ruimtelijke projecten wordt de hoeveelheid verharding waar mogelijk verminderd. Er is een monitoringssysteem ontwikkeld waarmee we kunnen volgen in hoeverre de hoeveelheid verharding in de komende jaren afneemt.

Arnhems groen versterken

De diverse maatregelen om het Arnhemse groen te versterken verlopen grotendeels volgens planning.

Herkenbare stad: Verhogen kwaliteit van onze bossen, natuurterreinen, parken en boomstructuren

Door complexiteit en bijzondere omstandigheden als gevolg van corona ligt het verbeteren van de parken iets achter, met name in het park Sonsbeek en de zuidelijke uiterwaarden. De resultaten voor 2021 zijn te lezen bij het hoofdstuk over Parken en Bossen. De belangrijkste punten staan ook hieronder:

- In 2021 is gestart met de actualisatie van de beheervisie Sonsbeek, Zijpendaal en Gulden Bodem. Planning is dat deze voor de zomer 2022 gereed is.
- Er zijn in de parken Klarenbeek, Sonsbeek, Angerenstein, Presikhaaf en Immerloo beheermaatregelen uitgevoerd zoals nieuwe aanplant bomen en struiken, dunningen in bos en het opknappen van paden en hekwerken.
- De verbinding van het natuurgebied Meinerswijk met De Bakenhof is 'on hold' gezet in afwachting van de resultaten uit het participatieproces met bewoners. We verwachten deze gesprekken begin 2022 af te ronden en dan een besluit te nemen over het vervolg.
- De Uitvoeringsagenda Bomenplan Arnhem 2020-2022 geeft een uitgebreid beeld op welke wijze er invulling wordt gegeven aan de 4 pijlers van het Bomenplan.

Herkenbare stad: Alle (verpachte) agrarische gronden in eigendom van gemeente Arnhem kennen biologische landbouw / veeteelt, met een SKAL certificering

De gesprekken met pachters lopen iets achter op schema. Dit als gevolg van onder andere de complexiteit, een nieuw natuurontwikkelingsproces rondom de Kemperheide met stichting ARK en de revitalisering van de kazerne Schaarsbergen.

Herkenbare stad: Verhogen aandeel bomen en bos in Arnhem

Dit punt ligt op schema. Bij de projecten in de stad worden extra bomen geplant en we investeren in groeiplaatsen van bestaande bomen. Tijdens de boomfeestdag zijn onder andere op verschillende plekken bomen aangeplant en is in Presikhaaf een kinderklimaatbos aangeplant. Door deze investering beogen we een toename van het kroonvolume van Arnhemse bomen en krijgt Arnhem meer groenmassa. Jaarlijks wordt het kroonvolume gemonitord.

Natuurvriendelijke stad: Bij ruimtelijke project is natuurinclusief bouwen en ontwerpen de norm

Het collegebesluit van mei 2021 maakt het mogelijk de open norm 'voldoende natuurinclusieve maatregelen' toe te voegen aan nieuwe bestemmingsplannen. Hieraan wordt invulling gegeven via een Puntensysteem & maatregelencatalogus Natuurinclusief Bouwen. Bij de bouw van woningen is de ontwikkelaar verplicht om zowel nestvoorzieningen in te bouwen voor gebouwbewonende diersoorten als groene en blauwe maatregelen te nemen op/aan/om het gebouw.

Natuurvriendelijke stad: Kennis van de biodiversiteit en verbeteren leefgebieden kenmerkende soorten

In februari 2021 heeft het college de Biodiversiteitsagenda 2021-2025 vastgesteld. Er heeft een aanbesteding plaatsgevonden voor het monitoren van 14 gebieden in Arnhem voor 2021, '22, '23 en '24 via onder andere de Meetlat Biodiversiteit van het IPC. De resultaten voor 2021 worden begin 2022 verwacht.

Natuurvriendelijke stad: Verbeteren van het natuurvriendelijke beheer en inrichting ons van groen

Elk jaar neemt het gebied dat we extensief maaien toe. Het onderzoek naar de duurzame verskeersborden loopt nog. De resultaten worden in de eerste helft van 2022 gedeeld met de raad.

Groene en gezonde stad: Verhogen aandeel bomen en bos in Arnhem

Dit punt ligt op schema. Bij de projecten in de stad worden extra bomen geplant en we investeren in groeiplaatsen van bestaande bomen. Tijdens de boomfeestdag zijn onder andere op verschillende plekken bomen aangeplant en is in Presikhaaf een kinderklimaatbos aangeplant. Door deze investering beogen we een toename van het kroonvolume van Arnhemse bomen en krijgt Arnhem meer groenmassa. Jaarlijks wordt het kroonvolume gemonitord.

Samenwerkende stad: Het vergroten van het bewustzijn onder de inwoners voor groen en vergroenen (onder andere tuinen)

Er vinden volop activiteiten plaats die het bewustzijn onder onze inwoners voor groen vergroten, zoals:

- Bezoekerscentrum Molenplaats Sonsbeek is omgetoverd tot een 'groene VVV'.
- Er is een Groenmarkt Sonsbeek geweest.
- Er zijn voorbereidingen getroffen om in het najaar van 2021 te starten met een Biodiversiteitscampagne, waarin we het verhaal rond biodiversiteit vertellen en waaraan activiteiten worden gekoppeld van het 'groene netwerk' (de leden van het Groenforum), zoals excursies en lezingen.
- Er is een cameraproject afgerond in achtertuinen verspreid over de hele stad waaruit een overzicht is gekomen over de aanwezigheid van zoogdieren en vogels in particuliere tuinen.

Samenwerkende stad: Stimuleren van inwoners om hun eigen terrein en omgeving te vergroenen

Er vinden volop activiteiten plaats die het bewustzijn onder onze inwoners voor groen vergroten, zoals:

- De gemeente en Platform Arnhem Klimaatbestendig deden van 30 maart t/m 30 september 2021 mee aan het NK Tegelwippen, een campagne om inwoners te stimuleren hun tuin te vergroenen.
- In het kader hiervan deden we een pilot Tegelophaalservice, waarbij we gratis tuintegels ophalen bij onze inwoners.
- In de tweede helft van 2021 hebben we weer tuinontwerpsessies aangeboden.
- Er wordt zeer goed gebruik gemaakt van de subsidieregeling klimaatadaptatie.
- Arnhem Zoemt heeft zich samen met bewoners ook dit jaar ingezet voor de wilde bij, onder meer met het programma Adopteer een bij en met het beheer van een bloemrijk grasland in park Klarenbeek.

Aandacht voor dierenwelzijn

Het voorkomen van dierenleed en waar nodig het verbeteren van de leefomstandigheden van zowel huisdieren als in het wild levende dieren

De Visie Dierenwelzijn is op 21 juli 2021 vastgesteld door de gemeenteraad.

De opvang van huisdieren waarvoor niet (meer) wordt gezorgd goed regelen

Van de Arnhemse Minimaregeling Dierenkosten is in 2021 goed gebruik gemaakt. Stichting Dierentehuis Arnhem e.o. heeft een gemeentegarantie nodig voor de lening voor de nieuwbouw. Daarnaast zijn wij verplicht zwerfdierenopvang aan te besteden. Beide processen worden waarschijnlijk in 2022 afgerond.

Dierenwelzijn van op onze grond gehouden dieren bevorderen

De pachters in het buitengebied van Arnhem Noord hebben onder begeleiding van adviesbureaus Eelerwoude en Land&Co in 2020 gewerkt aan zowel een gezamenlijke visie als aan hun individuele bedrijfsplannen met stappen richting meer duurzaamheid, biodiversiteit en natuurinclusieve landbouw. Hun visie en ambities staan omschreven in het rapport 'Naar een duurzaam en biodivers grondgebruik in Arnhem Noord' (december 2020). Inmiddels is ook Stichting Ark hierbij betrokken, die in het gebied inzet op natuurontwikkeling.

De gesprekken met onze pachters hebben vertraging opgelopen als gevolg van onder andere de complexiteit, een nieuw natuurontwikkelingsproces rondom de Kemperheide met stichting ARK en vooral de onduidelijkheid over de wijze waarop de revitalisering van Defensiecluster Schaarsbergen vorm gaat krijgen in het gebied. In de loop van 2022 wordt er meer duidelijkheid verwacht over het ruimtelijke scenario voor deze revitalisering.

In de zuidelijke uiterwaarden zijn we met inwoners bezig om tot een juiste zonerings te komen zodat het natuurgebied (met Konikpaarden en Galloway-koeien) kan worden vergroot en ook het uitlaten van honden een plek behoudt.

Op diervriendelijke wijze voorkomen of bestrijden van schade, overlast en gevaar door dieren

We verminderen overlast op diervriendelijke wijzen, zoals via nestbeheer van ganzen en opvang van duiven. Tevens proberen wij diervriendelijker (preventieve) plaagdierbeheersing in Arnhem mogelijk te maken.

Zoveel mogelijk voorkomen, beperken en bestraffen van door mensen toegebracht dierenleed

De voorlichting over dierenwelzijn op arnhem.nl is sterk verbeterd.

Natuurlijk gedrag van en een gezonde leefomgeving voor in het wild levende dieren bevorderen

We nemen deel aan het project 'Rewilding de Veluwe' met Ark Natuurontwikkeling. Dit gaat over de Kemperheide en het gebied eromheen. Een van de doelen is om versnipperde natuurgebieden op elkaar aan te sluiten en hekken te verwijderen.

Een milieu- en gebruiksvriendelijke afvalinzameling

Minder restafval

In het Afvalbeleidsplan 2012-2020 was de invoering van omgekeerd inzamelen en de implementatie Diftar voorzien. Diftar was een belangrijk instrument om de hoeveelheid restafval per inwoner aanzienlijk terug te dringen en daarmee in de buurt te komen van de landelijke (VANG) -doelstelling van 100 kg per jaar. Dit leek voor Arnhem de goede kant op te gaan.

De raad besloot om op 1 juni 2021 echter te stoppen met Diftar. De resultaten van de tweede helft van 2021 laten weer een stijging van de hoeveelheid restafval per inwoner per jaar zien.

Implementatie Diftar

De uitslag van het referendum en de overname hiervan door de raad heeft geleid tot stopzetting van de implementatie van Diftar.

Diftar is per 1 juni 2021 afgeschaft. Alle inspanningen op het gebied van Diftar zijn gestaakt. De opgebouwde inzamelfaciliteiten blijven echter bestaan. Ook blijven we communiceren om de afvalscheiding te verbeteren. Daarnaast blijft ook handhaving nodig.

In de tweede helft van 2021 is gewerkt aan een nieuwe afvalkoers. Deze ligt nu ter vaststelling voor aan de raad.

[Afhandeling amendementen en moties Begroting 2021](#)

[20M231 Vaste kraakdagen terug](#)

In 2019 zijn 3 pilots uitgevoerd, op basis daarvan is in een document ten behoeve van de onderhandelaars voor de nieuwe coalitie opgesteld en met de raad gedeeld. Op basis daarvan is gekozen om de milieukar vanaf 1 juli 2021 in te voeren.

[20M238 Iedereen moet gewoon grofvuil weg kunnen brengen](#)

Deze motie is afgedaan middels een raadsbrief. Inmiddels ook volledig geïmplementeerd binnen in de brief genoemde inzamelwijze

[20M253 Doelen en middelen voor Arnhem Oost Aanpak](#)

Deze motie als afgedaan met het richtinggevende kader.

[20M254 Levensloopbestendige koopappartementen](#)

Deze motie is afgedaan. Dit is een onderdeel van de visie op wonen en zorg.

[20M260 Diftar PLUS voorstel 1: hoogbouw en groenafval](#)

De plaatsing van GF-containers wordt meegenomen in de overwegingen. Er was en is binnen de huidige begroting geen dekking vanuit de afvalstoffenheffing (begrotingstekort diftar). Met de uitslag van het referendum en de afschaffing van diftar vervalt de overweging aangaande kostenverhoging en andere bezwaren voor inwoners.

De motie wordt afgedaan met de vaststelling van de Afvalkoers 2022-2026 Arnhem Schoner.

[20M264 Diftar PLUS voorstel 5: meer pasjes levert meer op](#)

Deze motie is afgedaan met de afschaffing van diftar per 01-06-2021. Afvalpasjes zijn niet meer nodig voor toegang tot de containers exclusief de GF-containers.

[20M275 Actie voor bijzondere woonvormen](#)

Deze motie is deels afgedaan met de raadsbrief d.d. 24-2-2021. De voortgang van nieuwe woonvormen (hofje en CPO) is ook toegelicht in raadsmemo d.d. 07-06-2021. Wordt vervolgd in de woonzorgvisie.

[20M305 Na referendum trommelgrootte deels aanpassen als diftar blijft.](#)

Deze motie is afgedaan met overname van de uitslag van het referendum per 01-06-2021: diftar eraf, containers open en trommelverkleining verwijderen. De genoemde aanpassingen zijn gerealiseerd.

Wat heeft het gekost

	Rekening		Begroting 2021		Rekening
	2020	Primitief	Definitief	2021	Afwijking
Bedragen x € 1.000					
Middelen					
Lasten	36.268	36.058	37.804	38.256	-453
Baten	39.403	39.814	40.985	40.985	0
Saldo lasten en baten	3.135	3.756	3.182	2.729	-453
Toevoegingen aan reserves	930	371	868	1.856	-987
Onttrekkingen aan reserves	1.257	1.799	2.043	2.026	-17
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	327	1.428	1.175	170	-1.005
Gerealiseerd resultaat	3.462	5.184	4.357	2.899	-1.458

Toelichting financiële afwijkingen

Hieronder worden de grootste afwijkingen tussen de Begroting 2021 en rekening verklaard.

Onderwerp	Totale afwijking (x €1.000)	V/N	Toelichting	C	I/S	AR/BR
Lasten	-151	N				
Openbare ruimte	547	V	Afvalbeheer - corona	J	I	AR
Wonen	510	V	Woondeal Arnhem-Nijmegen	N	I	AR
Groen	475	V	Water: baggerwerkzaamheden	N	I	BR
Groen	217	V	Coronabanen- buurtconciërges	J	I	AR
Groen	-313	N	Bossen en Parken	N	I	AR
Groen	-539	N	Beleidscapaciteit	N	I	AR
Openbare ruimte	-1.048	N	Rioolheffing-voorziening	N	I	AR

Baten	25	V				
Openbare ruimte	492	V	Opbrengsten afvalbeheer	N	I	AR
Groen	224	V	Bossen en Parken	N	I	AR
Groen	164	V	Subsidie coronabanen	J	I	AR
Openbare ruimte	-345	N	Rioolheffing	N	I	AR
Wonen	-510	N	Woondeal Arnhem-Nijmegen	N	I	AR
Toevoegingen aan reserves	-475	N				
Groen	-475	N	Water: baggerwerkzaamheden	N	I	BR
Onttrekkingen aan reserves	0					

Afvalbeheer - corona

In de begroting afval is incidenteel een bedrag van € 0,9 miljoen opgenomen voor extra afvalinzamelings- en afvalverwerkingskosten als gevolg van de coronapandemie. De werkelijke kosten zijn met € 0,4 mln. flink lager uitgevallen.

Woondeal Arnhem - Nijmegen

Voor de Woondeal Arnhem-Nijmegen vervult de gemeente Arnhem de kassiersfunctie. In het kader van de woondeal hebben zowel het Rijk als de provincie Gelderland subsidies ter beschikking gesteld voor de uitvoering van de woondeal. Omdat de voorwaarden van de provinciale subsidie stellen dat het bedrag in 2022 moet zijn uitgegeven, is er in overleg met de Woondealpartners voor gekozen om in 2021 de provinciale subsidie zoveel mogelijk uit te nutten. De rijkssubsidie van € 510.000 is hierdoor nog niet uitgegeven.

Nu de Groene Metropoolregio (GMR) is opgericht, zullen de subsidiebedragen in 2022 door Arnhem aan de GMR worden overgedragen.

Water: baggerwerkzaamheden

Voor de jaren 2022/2023 worden incidentele kosten verwacht ten aanzien van baggerwerkzaamheden van watergangen en vijvers (afvoer- en verwerkingskosten als gevolg van ontvangstplicht). Hier wordt nu alvast een eerste reservering voor opgenomen.

Bossen en Parken

De kosten voor het beheer en onderhoud van de bossen en parken zijn hoger uitgevallen ten gevolge van de toegenomen gebruiksintensiteit. Daartegenover staat dat ook meer opbrengsten zijn gerealiseerd door een ontvangen subsidies voor onderhoud aan monumentale parken vanuit het Nationaal Restauratiefonds.

Beleidscapaciteit

In de afgelopen jaren is een onevenwichtigheid ontstaan tussen de formatieve en daadwerkelijk ingezette capaciteit bij het cluster Strategie, beleid en regie (SBR). Het nadelige verschil is in 2021 tijdelijk opgelost in afwachting van een onderzoek waarbij opgaven en bezetting met elkaar in verband en vergeleken met andere gemeenten worden gezien. De incidentele dekking voor beleidscapaciteit is toegerekend naar de verschillende stads- en wijkprogramma's. Het extra budget dat aldus ter beschikking is gekomen bleek op het programma Wonen en leefomgeving niet toereikend te zijn, waardoor sprake is van een nadeel van € 539.000.

Rioolheffing - voorziening

De kostendekkendheid van de rioolheffing is in 2021 met 107% hoger uitgekomen dan de wettelijke norm van maximaal 100% (zie ook de paragraaf lokale heffingen). Het BBV verplicht om, voor het bedrag dat deze overschrijding te verklaren is doordat een deel van de begrote werkzaamheden en investeringen niet is uitgevoerd, een voorziening te vormen. Voor 2021 betekent dit een toevoeging aan de voorziening van € 1,048 miljoen. De voorziening zal aangewend worden voor toekomstige kosten van het product riolering.

Opbrengsten afvalbeheer

Door gunstige marktprijzen zijn op textiel en oud-papier extra opbrengsten gerealiseerd. Ook werden meer betaalde ophaalmeldingen grof afval uitgevoerd dan vooraf begroot.

Coronabaten en buurtconciërges

In 2021 zijn vanuit het Actieplan Werk middelen beschikbaar gesteld voor de dekking van coronabaten/buurtconciërges. Doordat de subsidieperiode voor coronabaten langer heeft gelopen, zijn meer subsidieopbrengsten ontvangen. Daarnaast zijn de kosten voor deze werkzaamheden lager uitgevallen dan begroot.

Rioolheffing

De gerealiseerde opbrengst uit rioolheffing is € 0,35 miljoen lager dan begroot. Deze mindere opbrengst is te verklaren door leegstand bij voornamelijk niet-woningen en door mindere opbrengsten over voorgaande jaren (2019 en 2020).

Indicatoren

Hieronder zijn de specifieke indicatoren behorend bij de doelstellingen uit dit programma opgenomen. Deze indicatoren zijn overgenomen uit de Begroting 2022.

Indicatoren programma					
Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Woningvoorraad	73640	74416	75632	76737	77839
Eenheid: Aantal woningen					
Bron: CBS					
Toevoegingen aan de woningvoorraad: nieuw gebouwde woningen	8,70	11,10	9,20	11,80	5,50
Eenheid: Eenheid: Het aantal nieuwbouwwoningen per 1000 woningen					
Bron: CBS (verplichte BBV-indicator)					
Toevoegingen aan de woningvoorraad: overige toevoegingen	295	551	561	297	937
Eenheid: Het aantal overig toegevoegde woningen (meestal transformatie)					
Bron: CBS					
Toevoegingen aan de woningvoorraad: aandeel eigendom corporaties nieuwbouwwoningen		6,40	16,30		
Eenheid: % corporatiewoningen van totaal toegevoegde woningen					
Bron: CBS					
Ontwikkeling woningeigendom (bestaande woningvoorraad) - aandeel woningen koop	43	43	44	43	42,90
Eenheid: % koopwoningen van de totale woningvoorraad					
Bron: CBS					
Ontwikkeling woningeigendom (bestaande woningvoorraad) - aandeel woningen corporatiebezit	36	36	36	36	35,20
Eenheid: % corporatiewoningen van de totale woningvoorraad					
Bron: CBS					
Ontwikkeling woningeigendom (bestaande woningvoorraad) - aandeel woningen particuliere huur	19	19	20	20	20
Eenheid: % woningen particuliere verhuur van de totale woningvoorraad					
Bron: CBS					
Afgegeven woningbouwvergunningen (nieuwbouw & verbouw)/ transformatie	1528	1327	1204	872	
Eenheid: Aantal woningbouwvergunningen per jaar					
Bron: ODRA/CBS					
Rapportcijfer woning	7,70		7,70		
Eenheid: Gemiddeld rapportcijfer voor de woning op een schaal van 0-10					
Bron: Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn (tweejaarlijks, cijfers worden rond de zomer 2022 verwacht)					
Leefbaarheid in eigen buurt	7,20		7,20		
Eenheid: Gemiddeld rapportcijfer voor de leefbaarheid in de buurt op een schaal van 0-10					
Bron: Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn (tweejaarlijks, cijfers worden rond de zomer 2022 verwacht)					

Woonomgeving	7,30	7,40
---------------------	-------------	-------------

Eenheid: Gemiddeld rapportcijfer voor de woonomgeving op een schaal van 0-10

Bron: Onderzoek Veiligheid, Leefbaarheid en Welzijn (tweejaarlijks, cijfers worden rond de zomer 2022 verwacht)

Vergroening/ verstening van tuinen

Eenheid: Percentage

Bron: Eigen data; deze indicator wordt vanaf dit jaar voor het eerst gemeten (Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie).

Er zijn indicatoren vanuit het Rijk (Besluit Begroten en Verantwoorden) die verplicht moeten worden opgenomen in de begroting. De verplichte indicatoren zijn hieronder opgenomen. Zie voor meer informatie de website [waarstaatjegemeente](#).

BBV - Indicatoren

Effectindicator	2017	2018	2019	2020	2021
Omvang huishoudelijk afval	203,60	209,50	200,70	165,20	

Eenheid: Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval (kg per inwoner).

Bron: CBS (verplichte BBV-indicator)

Met wie werken we samen

Verbonden partijen

GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Lingezen

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Partners

Wonen

- Woningcorporaties;
- Particuliere verhuurders;
- Beleggers/ontwikkelaars;
- Provincie Gelderland;
- Ministerie van BZK;
- Zorgpartijen.

Arnhem-Oost

Met de Arnhem-Oost-aanpak willen wij de situatie in onze meest kwetsbare wijken langjarig aanpakken en duurzaam verbeteren. In de wijken, mét de wijken en in samenwerking met maatschappelijke partners en andere overheden. Hieronder, zonder uitputtend te zijn, onze belangrijkste partners:

- Ministerie van BZK;
- Provincie Gelderland;
- Partners van de samenwerkingskring Arnhem-Oost;
- Bewoners;
- Woningcorporaties;
- Primair en voorgezet onderwijs;
- Werkgeversorganisaties;
- The Economic Board.

Openbare ruimte

- Wijkteams;
- Schouwgroepen en belangengroepen;
- Waterschappen;
- Grondeigenaren (onder andere woningcorporaties, provincie, Hoge Veluwe, Gelders Landschap, Staatsbosbeheer);
- Groen Forum;
- Klimaatbestendig Arnhem;
- Triple Helix partners.

Subsidies

Er zijn geen partijen die in 2021 meer dan € 100.000 subsidie hebben ontvangen vanuit dit programma.

Het volledige overzicht van de subsidies is te vinden in de [paragraaf Subsidies](#).

Beleidskaders

Wonen

- [Arnhemse woonprincipes \(Woonvisie\)](#);
- [Volkshuisvestelijk kader 2019-2022](#);
- [Huisvestingsverordening](#);
- Plan van aanpak woningbouwontwikkeling;
- [Plan van aanpak Woningsplitsing en Verkamering](#);
- Woondeal Regio Arnhem- Nijmegen.

Openbare ruimte

- [Structuurvisie 2020-2040](#);
- [Groenvisie 2017-2035](#);
- [Bomenplan Arnhem](#);
- [Uitvoeringsagenda Dierenwelzijn 2016-2020](#);
- Nota Ruimte voor de Jeugd (Spellennota) 2010 - 2020;
- [Initiatiefvoorstel Groene Speelplaatsen](#);
- [Aanpak wateroverlast Arnhem Noord 2015](#).
- Visie en Uitvoeringsagenda Dierenwelzijn 2021-2030;
- [Strategie klimaatadaptatie Arnhem 2020 - 2030](#).

Paragrafen

De paragrafen vormen een 'dwarsdoorsnede' van de begroting, gezien vanuit een bepaald perspectief. Een aantal paragrafen is in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht voorgeschreven.

In de paragrafen worden kaderstellende beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten. De paragrafen geven daarmee belangrijke aanvullende informatie over de meerjarige financiële positie van de gemeente. De wijze waarop invulling wordt gegeven aan de paragrafen verschilt per onderwerp.

De volgende paragrafen zijn opgenomen:

1. Lokale heffingen
2. Risicomanagement en weerstandsvermogen
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Investerings
9. Subsidies
10. Integriteit

Lokale heffingen

De gemeente legt heffingen op. Die zijn onder te verdelen in algemene belastingen en retributies. Bij algemene belastingen is sprake van een gedwongen bijdrage, waar geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de overheid tegenover hoeft te staan. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel. Voorbeelden zijn de OZB, parkeerbelasting en toeristenbelasting. Retributies vallen uiteen in bestemmingsheffingen, leges en rechten. Bij bestemmingsheffingen zijn de opbrengsten bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. De riool- en afvalstoffenheffing zijn bestemmingsheffingen. Bij leges en rechten wordt er door de overheid een individuele tegenprestatie tegenover de bijdrage gesteld.

Uitgangspunten van beleid

Afspraken uit het Coalitieakkoord 2018-2022

In het Coalitieakkoord 2018-2022 is afgesproken dat de inkomsten uit OZB met ingang van 2019 niet stijgen. Voor de OZB-tarieven 2021 geldt dat deze (gemiddeld) gelijk waren aan de tarieven 2020.

Voor de OZB geldt daarnaast dat ieder jaar een herwaarderingsjaar is. Dat betekent dat de WOZ-waarden gebaseerd worden op een nieuwe waardepeildatum (voor 2021 was dat 1 januari 2020). Het gemiddelde herwaarderingscijfer leidt tot een tariefaanpassing zodat de herwaardering geen lastenontwikkeling tot gevolg heeft. Om te voorkomen dat de opbrengst OZB te hoog of te laag wordt, wordt de gemiddelde waarde-ontwikkeling gecompenseerd door een tariefswijziging. Uiteraard kan de werkelijke waardestijging per individueel object afwijken van de gemiddelde waardestijging, met als gevolg een andere individuele ontwikkeling van de lasten dan hiervoor genoemd.

In het coalitieakkoord 2018-2022 is tevens opgenomen dat de parkeertarieven en legestarieven niet stijgen. Voor de legestarieven 2021 is van deze afspraak afgeweken. De stijging in kosten die het Rijk ons berekent is doorberekend in de legestarieven en enkele legestarieven zijn meer in lijn gebracht met tarieven elders in de regio.

Uitgangspunten tarieven 2021

Evenwichtige lastenverdeling tussen belastingplichtigen onderling (draagkracht)

De instrumenten die Arnhem hiervoor inzet zijn:

- *De grondslag van de belastingen.*
De OZB en de rioolheffing hebben met de WOZ-waarde een grondslag met een lasten verdelende werking. Zo geldt voor eigenaren van woningen en bedrijfsgebouwen en huurders van bedrijfsgebouwen: 'hoe hoger de waarde van de woning / het gebouw, hoe hoger de te betalen belasting';
- *Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen.*
Inwoners van Arnhem (particulieren en kleine zelfstandigen) komen in aanmerking voor kwijtschelding als onder andere het zogenaamde gecorrigeerde inkomen lager uitvalt dan 100% van het bijstandsniveau.

De gebruiker betaalt

Bij de afvalstoffenheffing wordt een relatie gelegd tussen de mate van gebruik en de belasting die iemand betaalt. Daarom werkt de gemeente bij de afvalstoffenheffing met twee tarieven voor particulieren, één voor eenpersoonshuishoudens en één voor meerpersoonshuishoudens.

Belangrijke ontwikkelingen 2021

Effecten en maatregelen coronacrisis

De financiële effecten van de coronacrisis op de gemeentelijke belastingopbrengsten zijn vooralsnog beperkt. Er is een terugloop in de opbrengsten uit parkeer- en toeristenbelasting ontstaan, maar hiervoor heeft het Rijk volledig gecompenseerd. Het is echter onzeker hoe de coronacrisis zich verder gaat ontwikkelen en hoe het compensatiebeleid van het Rijk eruit blijft/ gaat zien. Ook de lange termijn effecten van corona op leegstand en faillissementen en de impact hiervan op de belastingopbrengsten en de inbaarheid hiervan zullen de komende periode helder worden.

Om ondernemers tijdens de coronacrisis te ondersteunen in hun liquiditeit is aan hen in 2021, evenals in 2020, de mogelijkheid geboden tot uitstel van betaling van gemeentelijke belastingen. Van deze mogelijkheid is in 2021 circa 180 keer gebruikgemaakt. We zien dat een groot gedeelte van de vorderingen waarvoor uitstel wordt verleend, later alsnog betaald wordt.

Afvalstoffenheffing

De keuze voor het instrument Diftar, waarbij inwoners door middel van een prijsprikkel werden gestimuleerd om minder afval aan te bieden, is per 1 juni 2021 gestopt. Huishoudens betalen sindsdien weer een vast tarief voor afvalverwerking, waarbij de hoogte van dit tarief voor eenpersoonshuishoudens lager ligt dan voor meerpersoonshuishoudens.

Bedrijveninvesteringszone

Op 22 december 2021 heeft de raad de verordening Bedrijveninvesteringszone Korenkwartier Arnhem 2022-2026 vastgesteld. Hiermee is het voor ondernemers in het Korenkwartier mogelijk geworden om een bedrijveninvesteringszone (BIZ) op te richten. Een BIZ betreft een afgebakend gebied binnen de gemeente, waarin ondernemers samen zorgen voor een veilige en leefbare bedrijfsomgeving. De gemeente int van de ondernemers in de BIZ een bijdrage en keert deze vervolgens als subsidie uit aan de BIZ als uitvoeringsorganisatie.

De verordening treedt pas in werking bij voldoende draagvlak onder de ondernemers in de BIZ. In de Wet op de Bedrijveninvesteringszones is vastgelegd wanneer er sprake is van voldoende draagvlak. In maart 2022 heeft er onder toezicht van een notaris een draagvlakmeting plaatsgevonden, waarbij ondernemers in de BIZ de mogelijkheid hebben gekregen om hun stem uit te brengen voor of tegen invoering van de BIZ. De uitkomsten van deze draagvlakmeting voldoen niet aan één van de wettelijke eisen aangezien er niet door minimaal de helft van de stemgerechtigden een geldige stem is uitgebracht. De verordening zal dan ook niet in werking treden.

Opbrengsten 2021 van de lokale heffingen

Omschrijving	Realisatie	Begroting	Realisatie	Afwijking
	2020	2021 def	2021	
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Belastingen				
Onroerend Zaakbelasting	56.034	56.126	56.306	179
Parkeerbelasting	6.517	8.192	6.926	-1.266
Toeristenbelasting	550	470	476	6
Subtotaal	63.101	64.788	63.708	-1.081
Heffingen				
Afvalstoffenheffing	16.678	18.482	18.319	-163
Rioolheffing	16.728	17.161	16.815	-345
Subtotaal	33.406	35.643	35.135	-508
Leges				
Algemene dienstverlening				
Leges burgerlijke stand	1.699	2.011	2.316	305
Parkeren	42	94	68	-26
Overig APV	82	97	112	15
Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning				
Leges huisvesting en Wabo	4.036	4.037	4.256	219
Kabels/leidingen	366	352	353	1
Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn				
Drank- en horeca	124	191	100	-91
Evenementen	13	130	17	-113
Prostitutiebedrijven	9	7	0	-7
Winkeltijden	0	0	0	0
Subtotaal	6.371	6.919	7.222	303

Rechten				
Scheepvaartrechten	461	536	512	-24
Reinigingsrechten	36	53	50	-3
Subtotaal	497	589	562	-27
Totaal	103.376	107.939	106.626	-1.313

Parkeerbelasting

Als gevolg van de coronacrisis blijven de parkeerinkomsten achter bij de oorspronkelijke begroting. Gedurende het jaar werd een inkomstenderving van € 1,24 miljoen voorzien. Voor dit bedrag is het kader ook gecorrigeerd in Turap 2021-2. Dat is uiteindelijk € 1,27 miljoen geworden. Via het gemeentefonds (programma Bestuur, dienstverlening en financiën) hebben we in 2021 van het Rijk compensatie ontvangen voor de gedeelde inkomsten uit parkeerbelasting over 2020. De verwachting is dat we in 2022 ook voor 2021 volledig gecompenseerd zullen worden.

Rioolheffing

De gerealiseerde opbrengst uit rioolheffing is € 0,35 miljoen lager dan begroot. Deze minderopbrengst is te verklaren door leegstand bij voornamelijk niet-woningen en door minderopbrengsten over voorgaande jaren (2019 en 2020).

Leges burgerlijke stand

De opbrengsten uit leges burgerzaken zijn in 2021 hoger uitgevallen dan begroot. Dit voordeel wordt met name veroorzaakt door hogere opbrengsten van leges voor paspoorten, huwelijken en naturalisaties. De legesopbrengsten voor paspoorten en huwelijken bleven in 2020 juist achter bij de begroting vanwege de coronacrisis en hebben in 2021 een inhaalslag gemaakt. Daarnaast zijn er meer naturalisatieverzoeken ingediend, met name door inwoners die in 2015-2016 asiel hebben gekregen.

Kwijtschelding

Overzicht kwijtschelding	Realisatie	Begroting	Realisatie	Afwijking
	2020	2021 def	2021	
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Afvalstoffenheffing, rioolheffing en OZB	2.211	2.545	2.022	523
Totaal	2.211	2.545	2.022	523

Inwoners van Arnhem (particulieren en kleine zelfstandigen) komen in aanmerking voor kwijtschelding als onder andere het zogenaamde gecorrigeerde inkomen lager uitvalt dan 100% van het bijstandsniveau. Arnhem kiest met het hanteren van een bovengrens van 100% van het bijstandsniveau voor de maximale invulling van het kwijtscheldingsbeleid die de wet biedt. Kwijtschelding kan worden aangevraagd voor de (on)roerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Met de invoering van Diftar en een kostenstijging van afval is in de begroting rekening gehouden met een toename van de kosten voor kwijtschelding. Van deze stijging blijkt in de praktijk geen sprake.

Kostendekkendheid heffingen

In de gemeentewet (artikel 229b, lid 1) is opgenomen dat de tarieven die worden geheven voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing maximaal kostendekkend mogen zijn. Dit betekent dat de opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de kosten. Zo wordt voorkomen dat de gemeente 'winst' maakt op deze heffingen en met de ontvangen specifieke belastingen ook andere gemeenteactiviteiten financiert.

Het gaat bij de kostendekkendheid om geraamde bedragen, omdat op het moment van het vaststellen van de tarieven alleen nog de verwachtingen bekend zijn.

Hieronder wordt inzicht gegeven in de berekening van de kostendekkendheid van de rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Kosten van overhead

Kosten worden zoveel mogelijk direct toegerekend aan de betreffende activiteit, maar dat gaat niet altijd. Bijvoorbeeld bij de kosten van huisvesting, (algemene) communicatie en bestuursondersteuning. Dit zijn

overheadkosten; alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze definitie van overheadkosten is vastgelegd in het BBV. Welke kosten de gemeenten als overheadkosten moeten zien, is dus in regelgeving vastgelegd. Gemeenten zijn wel vrij in de keuze van de methodiek voor toerekening van overheadkosten aan de lokale heffingen. Bij de gemeente Arnhem rekenen we de kosten van overhead aan de heffingen toe met behulp van een opslag op de ingezette uren.

Rioolheffing

Ten opzichte van de begroting is het kostenniveau € 1,9 miljoen lager uitgevallen, voornamelijk te verklaren door:

- Gewijzigd activeringsbeleid. Met het in werking treden van de "Nota investeren, waarderen en afschrijven" (vastgesteld door de raad op 15 juni 2021) worden project voorbereidingskosten volledig geactiveerd in plaats van deels ten laste van de exploitatie gebracht: effect van € 0,8 miljoen.
- Verlaging van de rekenrente in 2021 heeft geleid tot lagere kapitaallasten: effect van € 0,3 miljoen.
- Grootschalig onderzoek van het transportriool in Arnhem-Zuid is uitgesteld: effect van € 0,5 miljoen.

Het betreffen incidentele kostenafwijkingen. In de berekeningen voor de kostendekkendheid 2022 zijn bovenstaande ontwikkelingen meegenomen.

Ook de gerealiseerde opbrengsten zijn lager dan begroot. Deze minderopbrengst van € 0,35 miljoen is te verklaren door leegstand bij voornamelijk niet-woningen en door minderopbrengsten over voorgaande jaren (2019 en 2020). De afwijking in de opbrengsten is echter relatief beperkt, waardoor het gerealiseerde kostendekkendheidspercentage hoger uitvalt dan geraamd.

De kostendekkendheid van de rioolheffing is in 2021 met 107% hoger uitgekomen dan de wettelijke norm van maximaal 100%. Het BBV verplicht om, voor het bedrag dat deze overschrijding te verklaren is doordat een deel van de begrote werkzaamheden en investeringen niet is uitgevoerd, een voorziening te vormen. Voor 2021 betekent dit een toevoeging aan de voorziening van € 1,048 miljoen. De voorziening zal aangewend worden voor toekomstige kosten van het product riolering.

Berekening kostendekkenheid rioolheffing	Begroting 2021 primitief	Jaarrekening 2021
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Kosten Taakveld(en),incl (omslag) rente	15.120	13.281
Inkomsten taakveld(en), excl.heffingen		
<i>Netto kosten taakvelden</i>	<i>15.120</i>	<i>13.281</i>
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	1.013	1.013
BTW	1.566	1.473
Totale kosten	17.699	15.767
Opbrengst rioolheffing	17.161	16.815
Dekkingspercentage	97%	107%

Afvalstoffenheffing

Met de afschaffing van Diftar gedurende 2021 zijn ten opzichte van de begroting nadelen ontstaan als het gaat om het afvalbeheer, de primitieve begroting was gebaseerd op 12 maanden Diftar. De kosten van afvalbeheer zijn hoger uitgevallen en er zijn minder opbrengsten uit de verschillende afvalstromen gerealiseerd. Een gedeelte van dit kostennadeel is via de afvalstoffenheffing verhaald op de gebruikers, doordat medio 2021 een nieuwe verordening in werking is getreden.

Berekening kostendekkenheid afvalstoffenheffing	Begroting 2021 primitief	Jaarrekening 2021
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Kosten Taakveld(en),incl (omslag) rente	20.486	21.114
Inkomsten taakveld(en), excl.heffingen	-2.949	-2.162
Netto kosten taakvelden	17.537	18.952
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	644	644
BTW	2.775	3.095
Totale kosten	20.956	22.691
Opbrengst afvalstoffenheffing	17.554	18.319
Dekkingspercentage	84%	81%

Risicomanagement en weerstandsvermogen

Het is van belang om inzicht te hebben in de financiële positie (hoe financieel gezond is de gemeente) en de financiële weerbaarheid (welke mogelijkheden zijn er financieel). Met andere woorden hoe financieel robuust is de gemeente Arnhem?

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente Arnhem in staat is om risico's op te vangen.

De financiële positie van Arnhem wordt met een aantal financiële kengetallen (zoals solvabiliteit en schuldquote) in samenhang met het weerstandsvermogen in beeld gebracht en beoordeeld.

Samenvatting financiële positie

In deze paragraaf gaan we, in aansluiting op de toelichting in deel 1 van deze jaarstukken, verder in op de financiële positie van de gemeente Arnhem. Allereerst volgt een samenvatting van de belangrijkste punten uit deze paragraaf. Aansluitend volgt een toelichting op:

- de uitkomsten van de financiële kengetallen;
- de uitgangspunten voor beleid;
- het risicoprofiel en het beschikbare weerstandsvermogen;
- de belangrijkste risico's.

Nadat deze paragraaf was opgesteld en het risicoprofiel was geactualiseerd zal naar verwachting de oorlog in Oekraïne nieuwe risico's met zich mee brengen.

Om op een eenvoudige manier uit te leggen hoe de gemeente naar haar financiële positie kijkt, gebruiken we de metafoor van een privépersoon, die, na afloop van het jaar, terugkijkt op zijn of haar eigen financiële positie: Waren mijn inkomsten en uitgaven in evenwicht? Moest ik mijn spaargelden aanspreken of kon ik extra sparen? Heb ik in de toekomst wat extra middelen achter de hand als mijn wasmachine kapot gaat? Als een privépersoon een goed en zeker inkomen heeft om zijn huur of hypotheek te betalen, verder geen grote schulden heeft en ook nog over een spaarsaldo beschikt, is de conclusie dat zijn of haar financiële positie robuust en solide is.

Zo is het ook bij gemeenten. Had het gemeentelijk huishoudboekje een tekort of een overschot? Heeft de gemeente na het jaar 2021 geen of weinig schulden en een redelijk goed gevulde 'bankrekening' (algemene reserve)? Waren de buffers voor risico's hoger dan de risico's die zich voor hebben gedaan? Waren de baten even hoog of hoger dan de lasten? Als het antwoord op al die vragen positief is dan staat de gemeente Arnhem er in financiële zin goed voor.

Door in samenhang te kijken naar een aantal kengetallen kunnen we beoordelen hoe robuust de financiële positie van een gemeente is. Dat is waar we in deze paragraaf bij stilstaan.

Het jaar 2021 stond in het teken van de onzekerheden over corona en startte met een langdurige lockdown. Aansluitend werden de maatregelen versoepeld, waarna aan het einde van het jaar weer extra maatregelen noodzakelijk waren. Om in 2021 de vinger goed aan de pols te houden voor de mogelijke impact van corona op de economie zijn de ramingen van het Centraal Plan Bureau (CPB) gevolgd. Rode draad in de publicaties van het CPB was dat de grootste onzekerheid steeds in de gevolgen van corona zat. Daarbij was steeds de vraag of er sprake zou zijn van contactbeperkende maatregelen of lockdowns. De voorspellende waarde van de CPB-ramingen is dan ook betrekkelijk gebreken.

Voor onze gemeente zijn de steunpakketten van het Rijk buitengewoon belangrijk geweest. Het Rijk heeft hierdoor de impact van corona op de financiële huishouding van de gemeente Arnhem beperkt gehouden. Dit maakte het mogelijk als gemeente in de stad bij te springen. Zonder deze steunmaatregelen was dit veel minder het geval geweest of hadden de eigen financiële buffers ingezet moeten worden. Daarmee is in 2021 een potentieel groot risico door rijksmaatregelen opgevangen.

Over het jaar 2021 is een positief saldo van inkomsten en uitgaven gerealiseerd en bedraagt het voordelig jaarresultaat € 21,3 mln na mutaties in de reserves. Ook over 2020 was er bij het opmaken van de jaarrekening een positief resultaat. Om die reden hebben we in 2021 de belangrijkste afwijkingen over 2020 ten opzichte van de begroting en het risicoprofiel geanalyseerd. Daaruit bleek dat de voordelen in de loop van het begrotingsjaar grotendeels waren ontstaan op posten waarop de inkomsten van het Rijk worden verantwoord. De informatie van het Rijk daarover kwam pas beschikbaar na de vaststelling van de Begroting en na de tweede tussenrapportage (Turap 2). Ook de positieve resultaten van het grondbedrijf droegen in 2020 bij aan een positief resultaat. In 2021 doet zich een vergelijkbaar beeld voor. In hoofdstuk 1 samenvatting financieel resultaat zijn de voornaamste oorzaken van het positief saldo voor 2021 benoemd.

Het financieel voordelig jaarresultaat heeft positief doorgewerkt op de drie niveaus van robuustheid aan de hand waarvan is te beoordelen hoe de gemeente er voor staat.

1. De robuustheid van de begroting: De begroting 2021 was voldoende robuust. De baten waren hoger dan de lasten wat resulteerde in het voordelige jaarresultaat;
2. De mate van robuustheid om risico's op te vangen: Het risicoprofiel is opnieuw geactualiseerd. Ook het beeld van de beschikbare weerstandscapaciteit is opnieuw bepaald. Bij het opstellen van de begroting werd voor 2021 uitgegaan van een weerstandsfactor van 1,0. De weerstandsfactor bij de jaarrekening is 1,9. Deze hogere weerstandsfactor ontstaat vooral doordat de beschikbare weerstandscapaciteit (de buffers voor risico's) hoger is. Verderop in deze paragraaf wordt dit toegelicht. In 2021 hebben externe experts de wijze waarop het risicoprofiel van Arnhem en de wijze waarop dit tot stand komt wordt als robuust beoordeeld. Onder de uitgangspunten van beleid komen we hier op terug. Een belangrijke kanttekening hierbij is wel dat nieuwe risico's kunnen leiden tot een mogelijke daling van de weerstandsfactor. Daarbij kan gedacht worden aan risico's in relatie tot nieuwe grondexploitaties, zoals Kronenburg en de Spoorzone. Ook de verbouw van het Stadstheater kan risico's met zich mee brengen. In samenhang met de verdere besluitvorming over nieuwe grondexploitaties en het Stadstheater zal meer zicht ontstaan over de mate waarin hiervoor ook het risicoprofiel moet worden aangepast. Daarnaast kunnen economische ontwikkelingen en de gevolgen van de spanningen rond Oekraïne een negatief effect hebben op het risicoprofiel en de daaraan gekoppelde weerstandsfactor.
3. De mate van robuustheid van de balans: Hierbij gaat het onder andere om de omvang van de schulden van de gemeente (netto schuldquote) en de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen (solvabiliteit). De financiële kengetallen hebben zich in 2021 in positieve richting ontwikkeld. De uitkomsten van de financiële kengetallen worden verderop in deze paragraaf toegelicht.

Samenvattend is te zeggen dat de financiële positie van de gemeente in 2021 robuuster is geworden op basis van het beeld uit de drie niveaus van robuustheid.

Uitkomsten financiële kengetallen

Voor de beoordeling van de financiële positie van onze gemeente wordt gebruik gemaakt van de kengetallen, zoals genoemd in art. 11 van de begrotingsvoorschriften (BBV). Ook de weerstandsfactor is uitgedrukt in de vorm van een kengetal:



Een goede toelichting op deze kengetallen en de betekenis daarvan voor de sturing door de raad is opgenomen in de publicatie 'Meerjarig financieel inzicht voor de raad - de samenhang tussen beleid en kengetallen' van de commissie BBV.

De kengetallen volgens art. 11 van de BBV laten over de afgelopen jaren het volgende beeld zien:

1A. Netto schuldquote	rek. 2017	rek. 2018	rek. 2019	rek. 2020	begr. 2021	rek. 2021
	80%	86%	84%	78%	107%	72%
1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	rek. 2017	rek. 2018	rek. 2019	rek. 2020	begr. 2021	rek. 2021
	71%	76%	75%	71%	98%	66%
2. Solvabiliteitsratio	rek. 2017	rek. 2018	rek. 2019	rek. 2020	begr. 2021	rek. 2021
	16%	16%	17%	19%	12%	22%
2A. Weerstandsfactor	rek. 2017	rek. 2018	rek. 2019	rek. 2020	begr. 2021	rek. 2021
	2,1	1,4	1,2	1,0	1,0	1,9
3. Kengetal grondexploitatie	rek. 2017	rek. 2018	rek. 2019	rek. 2020	begr. 2021	rek. 2021
	8%	7%	7%	5%	7%	6%
4. Structurele exploitatieruimte	rek. 2017	rek. 2018	rek. 2019	rek. 2020	begr. 2021	rek. 2021
	-1%	-2%	1%	2%	-3%	8%
5. Woonlasten meerpersoonshuishouden	rek. 2017	rek. 2018	rek. 2019	rek. 2020	begr. 2021	rek. 2021
	103%	100%	104%	102%	98%	102%

Als aanvulling op deze verplichte kengetallen worden in de begroting en jaarrekening in aansluiting op de zogenaamde stresstesten van de 100.000+ gemeenten op vier aandachtsvelden nog een aantal andere kengetallen doorgerekend. Bij elk kengetal wordt door middel van een kleur aangegeven hoe hierop wordt gescoord: rood is kwetsbaar, oranje is punt van aandacht en groen is voldoende.

Aanvullende Arnhemse kengetallen tav schuldquote		rek. 2020	begr. 2021	rek. 2021
a	Netto schuld per inwoner	€ 3.581	€ 4.316	€ 3.272
b	Schuldevolutie	0%	9%	-8%
c	Netto rentelasten/exploitatie	1,53%	1,61%	1,37%
d	Aanwezigheid rentereserve/buffer	ja	ja	ja
e	Zekerheden leningen, garantstellingen en waarborgen	94,23%	94,90%	95,93%
Aanvullende Arnhemse kengetallen tav solvabiliteit		rek. 2020	begr. 2021	rek. 2021
a	Weerstandsfactor	1,0	1,0	1,9
b	Mogelijkheden om weerstandscapaciteit te verbeteren	ja	ja	ja
Aanvullende Arnhemse kengetallen tav grondexploitatie		rek. 2020	begr. 2021	rek. 2021
a	Afhankelijkheid van grondexploitatie voor sluitende begroting	nee	nee	nee
Aanvullende Arnhemse kengetallen tav woonlasten		rek. 2020	begr. 2021	rek. 2021
a	Onbenutte belastingcapaciteit OZB	0,23%	0,21%	0,34%
b	Derving OZB i.v.m. leegstand	2,09%	2,06%	1,73%
c	Kostendekkendheid leges: extra ruimte voor meer baten	0,0002%	0,0003%	0,0003%

Toelichting:

Bij het beoordelen van de bovenstaande kengetallen is het belangrijk de kengetallen in onderlinge samenhang te bezien om uitspraken te kunnen doen over én de robuustheid van de begroting/rekening, én de robuustheid van de risicobuffers én de robuustheid van de balans.

Robuustheid van de begroting:

- De structurele lasten zijn in 2021 gedekt met structurele inkomsten, zoals het kengetal structurele exploitatieruimte laat zien.
- De Arnhemse begroting was minder afhankelijk van de resultaten die op de grondexploitaties worden behaald dan bij de begroting 2021 werd verwacht.
- De begroting 2022, zoals vastgesteld door de raad, laat ook een meerjarig sluitend financieel beeld zien.

Robuustheid van de buffers voor risico's in relatie tot het beschikbare weerstandsvermogen:

- Een belangrijke indicator is de weerstandsfactor die de verhouding uitdrukt tussen de beschikbare buffers (reserves die het weerstandsvermogen van de gemeente vormen) en de benodigde weerstandscapaciteit (het totaal van de berekende mogelijke nadelige financiële gevolgen van de risico's). Dankzij incidentele meevallers is de algemene reserve gegroeid. Hierdoor is de weerstandscapaciteit toegenomen tot 1,9. Dit is ruim boven de ondergrens van 1,0 waarbij de buffers voor risico's moeten worden aangevuld.
- Naast de directe buffers voor risico's zijn in de raad afspraken gemaakt over de toevoegingen aan de bestemmingsreserve Solvabiliteit als extra versteviging van de financiële positie. In 2021 is een bedrag van €4,6 miljoen toegevoegd aan deze reserve.

Robuustheid van de balans:

- De solvabiliteit van onze gemeente komt met 22% voor het eerst in jaren boven de 20% uit. Dit kengetal bevindt zich daarmee niet langer in de meest risicovolle categorie volgens de indeling die de provincie Gelderland hanteert. Zoals ook in het jaarverslag 2020 aangegeven is dit een te positief beeld doordat de jaarlijkse overhevelingen van het ene begrotingsjaar naar het volgende jaar via de bestemmingsreserve taakmutaties het kengetal positief beïnvloeden. Ondanks dat is de conclusie nog steeds dat de solvabiliteit is verbeterd.
- De cijfers van het grondbedrijf zijn relevant voor de beoordeling van de solvabiliteit. De balans van de gemeente Arnhem wordt, in vergelijking met andere gemeenten, minder beïnvloed door de resultaten van het grondbedrijf. Dit komt mede door de verliezen die na de economische crisis van 2008 - 2013 zijn genomen.
- Arnhem heeft haar schuldpositie in 2021 verbeterd. De schuldquote geeft aan hoe groot de schuld is ten opzichte van de omvang van de begroting. In 2021 is het aantal betalingen aan de gemeente gestegen, onder andere voor achterstallige belastinginkomsten en vooruitbetalingen van het Rijk. Hierdoor waren er meer liquide middelen beschikbaar en hoefde er om die reden minder geleend te worden. Deze hogere betalingen aan de gemeenten zijn éénmalig, waardoor de behoefte van de gemeente om te lenen tijdelijk lager was.

Zoals eerder aangegeven is, omdat deze jaarrekening terugblijkt op het jaar 2021 geen rekening gehouden met de mogelijke gevolgen van de oorlog in Oekraïne op de financiële positie van onze gemeente.

In de raadsbrief van 11 mei 2021 hebben we aangegeven de financiële kengetallen te vergelijken met de risico-indeling van de provincie. De provincie hanteert daarbij drie categorieën.

Categorie A is het minst risicovol en categorie C is het meest risicovol. De uitkomsten voor de jaarrekening 2021 zijn onderstaand vermeld. De kolom 'Gelders gemiddelde' is ontleend aan de begrotingsbrief 2022.

Kengetal	Gelders gemiddelde 2022	Waarde Arnhem Jaarrekening 2021	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote	66%	72%	<90%	90-130%	>130%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd	58%	66%	<90%	90-130%	>130%
3. Solvabiliteitsratio	30%	22%	>50%	20-50%	<20%
4. Grondexploitatie	7%	6%	<20%	20-35%	>35%
5a. Structureel exploitatieruimte Begr.	0,93%	8,00%	> 0%	> 0%	< 0%
5b. Structureel exploitatieruimte MJR	0,35%				
6. Belastingcapaciteit	103%	102%	<95%	95-105%	>105%
7. Weerstandsvermogen	2,2	1,9	> 1,0	0,8 - 1,0	< 0,8

Jaartal	Solvabiliteit	
	primitieve begroting	rekening
2016	12%	15%
2017	10%	16%
2018	12%	16%
2019	14%	17%
2020	15%	19%
2021	12%	22%
2022	16%	

Uitgangspunten van beleid

Tijdens deze raadsperiode is, in nauwe samenwerking met de raad, veel aandacht besteed aan de uitgangspunten en spelregels voor risicomanagement en weerstandsvermogen. In 2020 is een nieuwe beleidsnota Risicomanagement en weerstandsvermogen (nota van 12 mei 2020, zaaknummer 466760) uitgebracht. In aansluiting hierop is na overleg met de auditcommissie een raadsbrief uitgebracht over 'Raadsinformatie bij grote risicovolle projecten' (raadsbrief van 5 oktober 2021, zaaknummer 607221). In de raad is een tweetal moties aangenomen over de spelregels voor het weerstandsvermogen in samenhang met de financiële kengetallen (de motie 'Realistischer inschatten en bewuster beleid' (nummer 20M209, zaaknummer 466760) en motie 'Anticyclisch investeren, anticyclisch sparen' (nummer 20M255, zaaknummer 504479). Via het uitvoeren van onderzoek, een technische bijeenkomst met de financiële woordvoerders en een drietal experts op 24 maart 2021 en een aansluitende raadsbrief (11 mei 2021, zaaknummer 566585) heeft het college deze moties uitgevoerd. Onderstaand zijn steeds per onderdeel de belangrijkste punten uit de genoemde documenten opgenomen.

De raad heeft op 16 september 2020 de uitgangspunten voor risicomanagement en spelregels voor weerstandsvermogen vastgesteld. Daarin is onder andere vastgelegd dat:

- bij het werken aan gemeentelijke doelstellingen zijn raad, college en ambtelijke organisatie zich bewust van risico's en kansen en worden deze in beeld gebracht. Vervolgens worden maatregelen getroffen om risico's te beperken. Risicomanagement is een hulpmiddel om als gemeente doelstellingen te bereiken;
- de belangrijkste pijler van een goede risicocultuur daarbij is dat, in het samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie, transparant wordt omgegaan met risico's en maatregelen;
- de realiteit is dat het niet mogelijk is alle risico's op voorhand in te schatten;
- om goed zicht te krijgen op de mogelijkheden om risico's op te vangen, als die zich voordoen, kijkt de raad naar de begroting, het risicoprofiel versus de beschikbare buffers en de balans. De stand van zaken wordt toegelicht in de begroting en het jaarverslag;

- in de nota is een stappenplan opgenomen dat de raad kan helpen afwegingen te maken over risico's en benodigde buffers. De technische uitwerking kan plaatsvinden door gebruik te maken van een aantal knoppen, waaraan kan worden gedraaid;
- het risicoprofiel wordt periodiek bekeken en op basis daarvan wordt door middel van risicosimulaties bepaald wat de omvang van de benodigde risicobuffers is. Vastgelegd is welke onderdelen van de gemeentelijke reserves de buffers zijn om niet begrote tegenvallers op te vangen. De verhouding tussen risico's en buffers wordt uitgedrukt in een zogenaamde weerstandsfactor waarvoor de spelregels vastliggen in de verordening Financieel beleid en beheer 2020;
- voor niet voorspelbare gebeurtenissen heeft de gemeente een extra buffer in de vorm van de bestemmingsreserve solvabiliteit. Ook hiervoor liggen de spelregels vast in de verordening;
- de ontwikkelingen met betrekking tot risico's en buffers worden geëvalueerd door middel van onderzoek. Op basis hiervan kunnen afspraken worden gemaakt.

In de raadsbrief van 5 oktober 2021 over de grote risicovolle projecten is aangegeven:

- dat de raad aanvullende informatie zal ontvangen over grote risicovolle projecten;
- om te bepalen wat een groot risicovol project is, gebruik gemaakt wordt van een aantal criteria (een investeringsbedrag €5 miljoen of meer, grote impact op de samenleving, grote rol van de gemeente, de betrokkenheid van meerdere externe partijen, complexiteit, politieke gevoeligheid);
- het college van B&W en de raad kunnen aangeven of er sprake is van een dergelijk project. Ook de aanvang van een nieuwe raadsperiode is een moment waarop dit kan worden gezien;
- bij de start van zo'n project wordt een onafhankelijke risicoanalyse uitgevoerd die met de raad wordt gedeeld;
- voor dergelijke projecten kunnen start- en discussienota's aan de raad worden voorgelegd, waarin alternatieven en risico's zijn opgenomen;
- er kunnen tussen college en raad aanvullende afspraken worden gemaakt over de wijze waarop de raad wordt geïnformeerd;
- het college zal initiatief nemen om hier verder invulling aan te geven;
- de spelregels zullen worden opgenomen in de verordening Financieel Beleid en Beheer.

Naast bovenstaande uitgangspunten is er ook een aantal onderwerpen in thematische sessies over risicomangement met raadsleden en externe experts aan bod gekomen, zoals:

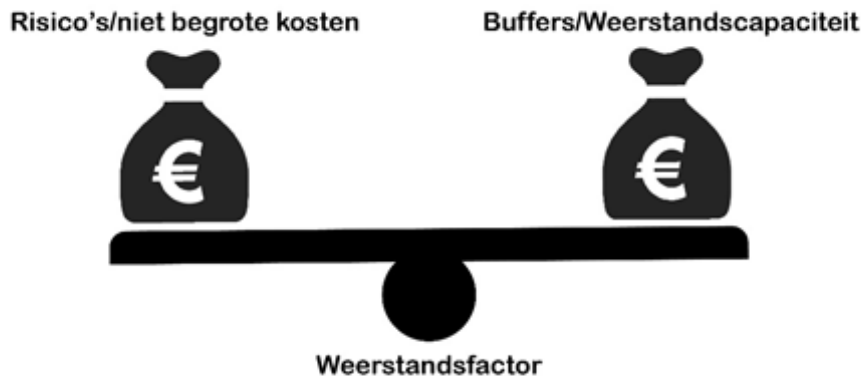
- de uitkomsten van een vergelijkend onderzoek naar weerstandsvermogen en financiële kengetallen zijn beschikbaar. Op basis daarvan is zichtbaar gemaakt welke keuzes er zijn voor de verschillende instellingen van de knoppen voor weerstandsvermogen en spelregels voor solvabiliteit en schuldquote;
- expliciete afwegingen over de mate van bereidheid risico's te nemen worden in de paragraaf Risicomangement en Weerstandsvermogen toegelicht;
- in aansluiting op het advies van de experts is het belangrijk ten aanzien van de spelregels voor de berekening van de benodigde- en beschikbare weerstandscapaciteit te kiezen voor een bestendige gedragslijn;
- uitgaande van de positieve beoordeling van de experts van de kwaliteit van het risicomangement en het hieruit voortvloeiende risicoprofiel in onze gemeente is het niet noodzakelijk risico's op structurele budgetten extra zwaar mee te rekenen;
- gegeven het goede risicoprofiel, voldoende solvabiliteit en mogelijke ondersteuning van het Rijk bij het optreden van zogenaamde 'zwarte zwanen' (grote externe risico's met een zeer incidenteel karakter en met een kleine kans, bijvoorbeeld een aardbeving) is het niet noodzakelijk hiermee rekening te houden in het risicoprofiel;
- aan de knop van de weerstandsfactor zou wel kunnen worden gedraaid. Door het hanteren van een lagere weerstandsfactor dan 1,0, (bijvoorbeeld 0,8), zou incidenteel een bedrag aan de algemene reserve onttrokken kunnen worden. Gelet op de inhoud van de motie, waarbij wordt aangedrongen op herstel van de reserves ligt dit niet voor de hand;
- financiële kengetallen met betrekking tot solvabiliteit en schuldquote in Arnhem zijn ten opzichte van andere gemeenten relatief ongunstig, maar hebben zich wel deze raadsperiode wel in positieve zin ontwikkeld. De gemaakte afspraken voor toevoegingen aan de bestemmingsreserve Solvabiliteit hebben daaraan bijgedragen;
- de beschikbare weerstandscapaciteit maakt het alleen mogelijk om op incidentele basis mogelijke tegenvallers op te vangen. Tegenvallers zullen uiteindelijk in de begroting moeten worden verwerkt. Om die reden is het belangrijk een goed inzicht te hebben in de flexibiliteit/wendbaarheid van de begroting. Ter voorbereiding van de nieuwe raadsperiode zal hiervan een beeld worden gegeven;
- een concrete doelstelling over een minimaal gewenste solvabiliteit en een maximaal gewenste netto-schuldquote ligt niet vast in de huidige financiële spelregels. Wel worden de uitkomsten van deze kengetallen steeds in samenhang met de ontwikkeling van het weerstandsvermogen in de begroting en jaarrekening toegelicht;
- om een goed beeld te geven van financiële kengetallen en de weerstandsfactor worden deze, ingaande de Begroting 2022, gespiegeld aan de risico-indeling van de provincie en de beoordelingstabel die Naris hanteert.

Weerstandsvormogen

In dit deel van de paragraaf is het totaalbeeld opgenomen van de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit: en de daarmee samenhangende weerstandsfactor:

- de gemeentelijke risico's die gevolgen kunnen hebben voor de financiële positie zijn opnieuw beoordeeld, waar nodig aangepast en aangevuld. Op basis van het nieuwe risicoprofiel is met behulp van statistische berekeningen bepaald wat de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit is;
- de omvang is van de reserves, waarvan is afgesproken dat deze de beschikbare weerstandscapaciteit vormen, is bepaald;
- door de beschikbare weerstandscapaciteit (reserves als buffer) te delen door de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) wordt de weerstandsfactor berekend.

Het volgende plaatje illustreert dit:



Hoe hoger de weerstandsfactor is, hoe beter de gemeente in staat is om risico's die zich voordoen op te kunnen vangen. Daalt de weerstandsfactor beneden de 1,0 dan zijn de financiële buffers lager dan het benodigde weerstandsvormogen en kan de gemeente in de financiële problemen komen als de risico's zich voordoen. De afspraken over de hoogte van de weerstandsfactor liggen vast in de verordening Financieel beleid en beheer 2020: 'Voor een robuuste financiële positie mag de weerstandsfactor niet lager zijn dan 1. Indien de weerstandsfactor lager is dan 1 is aanzuivering van de algemene reserve vereist. Indien de factor hoger is dan 1,4 dan kunnen reserves worden aangewend voor (nieuw) beleid (art. 11.3).'

Binnen de gemeente Arnhem kijken we niet alleen naar de weerstandsfactor, maar doen dit in onderlinge samenhang met andere financiële kengetallen. Wanneer er sprake zou zijn van een weerstandsfactor boven de 1,4 en deze ruimte zou worden ingezet voor nieuw beleid heeft dit namelijk ook een ander effect: het eigen vermogen van de gemeente vermindert en de solvabiliteit verslechtert.

Het totaalbeeld bij deze jaarrekening ziet er als volgt uit:

Benodigd versus beschikbare weerstandscapaciteit	Begroting 2021	JV 2020	Begroting 2022	JV 2021
	90%	90%	90%	90%
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Benodigde weerstandscapaciteit				
Gemeentebrede risico's	26.417	40.952	34.146	33.425
Coronarisico's	4.834	4.161	2.987	1.609
1. Gemeentebrede risico's totaal	31.251	45.113	37.133	35.034
2. Risico's grondexploitatie	11.420	13.406	13.406	17.428
Totaal	42.671	58.519	50.539	52.462
Beschikbare weerstandscapaciteit				
1. Algemene reserve	25.139	44.040	51.600	79.591
2. Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	16.445	16.509	16.509	19.171
3. Onvoorzien en strikt onvermijdbaar	1.039	0	1.039	889
Totaal	42.623	60.549	69.148	99.651
Benodigd versus beschikbaar ruimte	-48	2.030	18.609	47.189
Verschil (> factor 1,4)	-17.116	-21.378	-1.606	26.204
Weerstandsfactor	1,0	1,0	1,4	1,9

We vergelijken de weerstandsfactor van onze gemeente ook met de beoordelingstabel van Naris.

Beoordelingstabel weerstandsvermogen		
Ratio weerstandsvermogen	Betekenis	
A	>2	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De weerstandsfactor komt bij dit jaarverslag uit op 1,9 en bevindt zich in categorie B 'ruim voldoende'. Doordat we daarmee volgens onze eigen spelregels in de verordening Financieel beleid en beheer boven de 1,4 zitten, is er geen aanleiding de reserves aan te vullen en zou de ruimte boven de 1,4 in de komende jaren ingezet kunnen worden voor nieuw beleid. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is dat dit alleen mogelijk is zolang de begroting een structureel sluitend beeld laat zien.

Een belangrijke kanttekening hierbij is wel dat naar verwachting het beeld van de weerstandsfactor nog zal wijzigen naar de toekomst toe. Naar verwachting zullen nieuwe risico's in het risicoprofiel zorgen voor een toename van de benodigde weerstandscapaciteit. Gedacht kan worden aan risico's met betrekking tot de verbouw van het Stadstheater (Lauwersgrachtalliantie). Ook zullen risicobuffers opgenomen moeten worden voor nieuwe grondexploitaties, zoals Kronenburg, Nijmeegse weg en Spoorzone Oost. Ook risico's die nu nog niet gekwantificeerd zijn kunnen als hiervoor wel een risico wordt ingeschat een nadelig effect hebben. Ook economische ontwikkelingen, waaronder een stijgende rente kunnen een extra risico vormen. Het hiervoor aanhouden van noodzakelijke risicobuffers zal kunnen leiden tot een lagere weerstandsfactor. Ten slotte kunnen de recente ontwikkelingen rond Oekraïne negatief uitwerken.

De toelichting op de verschillende onderdelen die de weerstandsfactor bepalen, is opgenomen in volgende onderdelen van dit deel van deze paragraaf.

Benodigde weerstandscapaciteit en risicoprofiel

Het risicoprofiel wordt bepaald door te inventariseren welke risico's er bestaan en de financiële effecten in te schatten wanneer ze zich voor doen. Daarbij wordt voor de begrotingsrisico's gebruik gemaakt van de volgende indeling:

Risicoscore				
Klasse	Kans		Klasse	Geldgevolg
1	< of 1 x per 10 jaar	10%	1	< € 50.000
2	1 x per 5-10 jaar	30%	2	€ 50.000 - € 200.000
3	1 x per 2-5 jaar	50%	3	€ 200.000 - € 500.000
4	1 x per 1-2 jaar	70%	4	€ 500.000 - € 1.000.000
5	1 x per jaar of >	90%	5	> € 1.000.000

Op basis van een inschatting voor alle risico's van de kans dat het risico zal optreden en het mogelijk financieel gevolg, wordt met behulp van statistische kansberekeningen het mogelijke financieel gevolg van het risicoprofiel van alle risico's samen doorgerekend. De statische berekeningen, die daarvoor worden gemaakt, zijn een hulpmiddel om te bepalen wat het bedrag is dat we als buffer aan moeten houden om risico's te kunnen afdekken, de zogenaamde benodigde weerstandscapaciteit.

Het grote voordeel van deze rekenmethodiek is dat gebruik gemaakt kan worden van het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijkertijd voor zullen doen. Daardoor is het bedrag aan benodigde weerstandscapaciteit lager dan de optelsom van alle risicobedragen bij elkaar. Deze berekeningen zijn in combinatie met de beschikbare weerstandscapaciteit (de buffers voor risico's) de basis voor de hoogte van de weerstandsfactor.

Bij de bespreking van de begroting is het de gewoonte om grote betekenis toe te kennen aan de hoogte van de weerstandsfactor. Dat is ook logisch, omdat het een belangrijke indicator vormt voor de financiële positie. Hierbij past wel een duidelijke kanttekening. Het inschatten van risico's met daarbij behorende bedragen en kansen is per definitie geen exacte wetenschap. Ook de berekeningen die op basis daarvan plaats vinden zijn dat dus niet. Ze zijn een hulpmiddel om in totaliteit een bedrag te bepalen om als buffer voor risico's aan te houden. Enige relativisering van de waarde van dit gegeven zeker is op zijn plaats. Daarnaast is het van belang om, zoals reeds is aangegeven, de financiële kengetallen in onderlinge samenhang te bezien en niet uit te gaan van één enkel kengetal als de weerstandsfactor.

Ook bij dit jaarverslag zijn de risico's geïventariseerd om op die manier een beeld te krijgen van het risicoprofiel en benodigde buffer. In aanvulling op de gemeentebrede risico's en risico's van het grondbedrijf zijn daaraan de risico's die samenhangen met corona toegevoegd. De volgende tabel laat zien wat het totale beeld van de benodigde weerstandscapaciteit is:

Benodigde weerstandscapaciteit	Begroting 2021	JV 2020	Begroting 2022	JV 2021
	90%	90%	90%	90%

Bedragen x € 1.000

Benodigde weerstandscapaciteit				
Gemeentebrede risico's	26.417	40.952	34.146	33.425
Coronarisiko's	4.834	4.161	2.987	1.609
1. Gemeentebrede risico's totaal	31.251	45.113	37.133	35.034
Conjuncturele (marktrisico) en project specifieke risico's grondexploitatie	9.810	11.763	11.763	15.519
Strategisch bezit (mva)	1.480	1.533	1.533	1.813
Anterieure overeenkomsten	130	110	110	96
2. Risico's grondexploitatie	11.420	13.406	13.406	17.428
Totaal	42.671	58.519	50.539	52.462

Onderstaand worden de onderdelen van het risicoprofiel doorgelopen.

1. Gemeentebrede risico's

De actualisatie van de gemeentebrede risico's voor de jaarrekening 2021 levert in vergelijking met de risico's bij de begroting 2022 het volgende beeld op:

- het totale gemeentebrede risicoprofiel bij de jaarrekening bestaat uit 105 risico's;
- binnen het risicoprofiel voor de jaarrekening zijn 91 gemeentebrede risico's opgenomen terwijl het risicoprofiel bij de begroting 2022 bestond uit 95 risico's; de verschillen zijn daarbij als volgt:
 - er zijn 7 nieuwe risico's;
 - 11 risico's zijn vervallen;
 - 29 risico's zijn gewijzigd.
- binnen het risicoprofiel voor de jaarrekening zijn 14 risico's in relatie tot corona opgenomen, terwijl het risicoprofiel bij de begroting 2022 bestond uit 16 van dergelijke risico's; de verschillen zijn daarbij als volgt:
 - er zijn 3 nieuwe coronarisico's;
 - 5 coronarisico's zijn vervallen;
 - 5 corona risico's zijn gewijzigd.

Met de mogelijke risico's in relatie tot de oorlog in Oekraïne is nog geen rekening gehouden.

Het risicoprofiel voor de totale gemeentebrede risico's is bij deze jaarrekening met €2,1 miljoen afgenomen ten opzichte van de begroting 2022.

De impact van de totale coronarisico's binnen de gemeentebrede risico's bedraagt bij de Jaarrekening €1,6 miljoen en is ten opzichte van de Begroting 2022 afgenomen met €1,4 miljoen.

Deze daling is vooral veroorzaakt door de belangrijkste dalers en stijgers met een grote financiële impact, dit zijn: *Dalers:*

- *Bedrijfsvoering*
dit risico is geactualiseerd naar aanleiding van de jaarrekening 2021 en naar beneden bijgesteld, er blijft nog een maximum risico van €2,5 miljoen, dit was €5,0 miljoen, het risico kan naar beneden worden bijgesteld omdat de in dit risico opgenomen taakstellingen inmiddels zijn gerealiseerd en verwerkt in de begroting en geen onderdeel meer uitmaken van het risico.
- *Aanpassing financiering BUIG door het Rijk onderdeel LKS (Loon Kosten Subsidie)*
dit risico is naar beneden bijgesteld. Er blijft nog een risico van €0,5 miljoen. Dit was €2,5 miljoen. De kans van het risico is aangepast van 90% in 50%. Dit risico is gedaald omdat de gebeurtenis inmiddels heeft plaatsgevonden. Het budget voor Arnhem is aanzienlijk gedaald door de aanpassing van de financiering van LKS. In de toekomst kan het budget nog wijzigen afhankelijk van hoe we relatief scoren op dit onderdeel t.o.v. andere gemeenten. We schatten in dat de omvang van deze mutatie nu beperkter is;
- *Inkomensregelingen (BUIG); maximaal eigen risico*
het risico is doorgerekend op basis van de laatste raadsbrief van 9 november 2021 en is naar beneden bijgesteld. De kans van het risico is op 70% gebleven. Het financieel maximum is verlaagd van €9,1 miljoen, naar €7,3 miljoen;
- *Extra locaties beschermd wonen en maatschappelijke opvang voor inwoners zonder corona*
dit corona risico is vervallen en niet meer van toepassing. Dit ging om het schip voor daklozen, deze opvang is gesloten per oktober. De uitstroom vindt plaats naar andere incidentele en deels structurele plekken;
- *Opbrengst Taskforce jeugd*
het risico vervalt, er zijn voldoende extra middelen vanuit het Rijk. Ondanks dat niet alle maatregelen zijn ingevoerd, is er een besparing tot stand gekomen als gevolg van lagere uitgaven en extra middelen vanuit het Rijk;
- *Overhead-dekking*
risico is vervallen, in de Begroting is een stelpost opgenomen die structureel in de exploitatie leidt tot een nadeel indien de overheaddekking onvoldoende is. Het risico is daarmee overbodig.
- *Aanpassing tarieven Wmo en Jeugdwet*
risico is vervallen, de kans is bijna zeker dat we de tarieven moeten verhogen. Het voorstel is om dit structureel in het financieel beeld mee te nemen, en niet meer in het risicoprofiel;
- *Grotere zorgvraag na crisis*
coronarisico: risico komt te vervallen, er is nog geen stijging in zorgvraag zichtbaar.

Stijgers:

- *Herijking gemeentefonds/nieuw verdeelmodel Beschermd wonen*
bij het nieuwe verdeelmodel krijgen we als regio en Arnhem veel minder geld. Volgens de laatste berekening gaat het om een nadeel van €14,5 mln. De kans is aangepast van 50% naar 90% en het financieel maximum is aangepast van €15 mln. naar €14,5 mln;
- *Benodigde capaciteit beleid van het organisatie-onderdeel Strategie Beleid en Regie (SB&R) niet in lijn met begroting*
het bedrag van het risico is bijgesteld van €1,5 naar €2 miljoen. De kans van het risico is verhoogd van 50% naar 70%. In afwachting van bestuurlijke besluitvorming over het externe onderzoek is het knelpunt nog niet structureel in de begroting verwerkt, maar als risico opgenomen;
- *Scalabor Detacheringsvergoeding*
de ingeschatte kosten zijn bijgesteld, de kans van het risico is omhoog bijgesteld van 50% naar 90%. Dit zal moeten worden opgenomen in de begroting 2023. Het bedrag is verhoogd van €1,5 naar €1,7 miljoen.

Nieuwe risico's zonder geldgevolg

Van de 23 in het risicoprofiel opgenomen risico's zonder geldgevolg zijn er bij dit jaarverslag nieuwe niet gekwantificeerde risico's opgenomen. Bij deze risico's is nog niet duidelijk of en in welke mate ze zich zouden kunnen voordoen. Bij de voorbereiding van de begroting 2023 zal worden nagegaan of het noodzakelijk is om deze te kwantificeren. Het gaat hierbij om de volgende risico's:

- *Proces- en griffiekosten*
we zien een toename in het aantal bezwaren tegen de WOZ-beschikking, waarbij steeds vaker een 'no cure no pay' bureau wordt ingeschakeld. Het toenemend aantal bezwaren heeft niet alleen financiële effecten (meer kosten voor afhandelen van de bezwaren), maar legt ook een steeds groter beslag op de uitvoeringscapaciteit door toename van werklast en complexiteit. De (stijgende) kosten voor het afhandelen van bezwaren worden vooralsnog niet doorberekend in de OZB-tarieven, maar gedekt uit middelen elders binnen de begroting;
- *Specialistische functies*
landelijk is de ontwikkeling zichtbaar dat vacatures op specialistische functies binnen de gemeenten moeilijk ingevuld kunnen worden. Het risico bestaat dat werkzaamheden blijven liggen;
- *Kosten van overhead van de gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)*
het bestuur van VGGM is een evaluatie gestart ten aanzien van de taken die worden gefinancierd uit de gemeentelijke budgetten. Hiervoor is in 2021 een Benchmark uitgevoerd. Met name op het gebied van overhead is een risico te benoemen. Er komen grote uitdagingen op VGGM af waarvoor de organisatie niet is geëquipeerd. Denk hierbij aan maatschappelijke, technologische en wettelijke ontwikkelingen, zoals krapte op de arbeidsmarkt, cyber crime, informatiebeveiliging, toegenomen wet- en regelgeving en behoefte naar moderne communicatie met inwoners, bestuur en medewerkers. Naar verwachting zal dit leiden tot een aanvullende bijdragen voor de betrokken gemeenten aan de VGGM. Hiervoor zal echter nog een rapport opgesteld dienen te worden;
- *BOTOC/VIOS*
zowel voor het projecten BOTOC als Veiligheid in en om school (VIOS) zijn voor het jaar 2022 middelen door het Rijk ter beschikking gesteld. Er is geen zekerheid over de middelen voor deze projecten 2023. Op het moment dat er geen middelen beschikbaar worden gesteld, worden de gestelde maatschappelijke doelen binnen deze projecten niet gerealiseerd;
- *Toename instroom opvanglocaties (coronarisco)*
in het vierde kwartaal 2021 is een toename van de instroom zichtbaar bij de opvanglocaties. Daarbij gaat het met name om jongeren. Dit is mogelijk nog een gevolg van de Covid pandemie. Daarnaast is de uitstroom lager doordat op dit momenten onvoldoende woningen beschikbaar zijn. Mogelijk is de capaciteit van de opvanglocaties ook op termijn te laag. Voorlopig is dit echter incidenteel, een structureel effect op de capaciteit van de opvangvoorzieningen is nog niet te voorspellen;
- *Druk op de buurthuizen (coronarisco)*
een grotere financiële afhankelijkheid van buurthuizen van de Gemeente Arnhem dan is voorzien in de business case voor de oprichting van de buurthuizen. Het gaat hierbij om buurthuizen die net voor het jaar 2020 of kort daarna zijn opgericht. Deze buurthuizen hebben nog niet de kans gehad om alle voorgenomen activiteiten te ontplooiën omdat zij vanaf 2020 geconfronteerd raakten met de beperkingen als gevolg van maatregelen door corona. Hierdoor dreigen buurthuizen niet in aanmerking te komen voor financiële ondersteuning uit coronamiddelen omdat zij geen vergelijkende cijfers hebben van vóór corona;
- *Risico op niet halen gewenste woningbouwontwikkeling en afspraken woondeal onrendabele top*

het risico is dat ruimtelijke plannen niet tot ontwikkeling kunnen worden gebracht vanwege nog ontbrekende middelen, waardoor mogelijk de gemaakte afspraken uit de woondeal niet volledig kunnen worden nagekomen en de door de gemeente gewenste woningbouwontwikkeling niet wordt gerealiseerd.

2. Grondexploitatie risico's

Het risicoprofiel van de grondexploitaties is geactualiseerd bij de opstelling van Financiële Jaarrapportage Projecten (FJP) 2021 die tegelijk met deze jaarrekening is gemaakt. Het geactualiseerde risicoprofiel is meegenomen in dit jaarverslag.

In relatie tot de verplichte tussentijdse winstnemingen wordt in het BBV van 2019 een onderscheid gemaakt in het conjuncturele risico (marktrisico) en project specifieke risico's.

Op basis van dit onderscheid is de opbouw en bepaling van het weerstandsvermogen voor de grondexploitatie berekend. Het conjuncturele risico (marktrisico) is bepaald door een scenario berekening uit te voeren op basis van een "slecht- weer" scenario waarbij onder andere de planning van woningbouw tegenvalt. De project specifieke risico's zijn bepaald door gebruik te maken van een checklist die aansluit bij de landelijke regelgeving van de Commissie BBV en het Handboek van de accountant. De risico's van strategisch bezit (mva) de anterieure overeenkomsten zijn toegevoegd.

De aan te houden buffers voor de risico's in het grondbedrijf zijn €4 miljoen hoger dan vorig jaar.

Voor een uitgebreidere omschrijving en verklaring van de risico's, de financiële positie, de ontwikkeling van de benodigde weerstandscapaciteit en scenario's van het grondbedrijf wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Bij de berekening van de risico's en benodigde buffers voor het grondbedrijf is uitgegaan van de huidige grondexploitaties. De gemeente Arnhem heeft de zogenaamde woondeal met het Rijk gesloten. Met het risico dat de gemeente Arnhem bij de ontwikkeling en uitwerking van plannen zal moeten bijdragen is geen rekening gehouden.

Conclusie risicoprofiel

Zoals toegelicht is het totale risicoprofiel voor de gemeentebrede en grondexploitatierisico's, ten opzichte van eerdere inschattingen bij de begroting 2022, met €1,9 miljoen gestegen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

In dit onderdeel van de paragraaf is een korte toelichting opgenomen op de beschikbare weerstandscapaciteit.

In de volgende tabel is het totale beeld van de beschikbare weerstandscapaciteit opgenomen:

Beschikbare weerstandscapaciteit	Begroting 2021	JV 2020	Begroting 2022	JV 2021
	90%	90%	90%	90%

Bedragen x € 1.000

Beschikbare weerstandscapaciteit				
Stand Algemene reserve per 1-1	27.301	29.878	59.320	44.040
+ Toevoegingen	9.807	16.330	10.780	32.671
- Onttrekkingen	-11.968	-15.181	-18.499	-18.470
- Resultaat boekjaar		13.012		21.349
1. Algemene reserve per 31-12	25.139	44.040	51.600	79.591
BR Grondexploitatie	14.662	14.747	14.747	17.671
BR Strategische posities	1.500	1.500	1.500	1.500
BR Voorstudies	283	262	262	0
2. Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	16.445	16.509	16.509	19.171
3. Onvoorzien en strikt onvermijdbaar	1.039	0	1.039	889
Totaal	42.623	60.549	69.148	99.651

1. Algemene reserve

De algemene reserve per 31-12 is ten opzichte van de vorige stand bij de begroting 2022 toegenomen met € 28 miljoen, en ten opzichte van de stand per 1-1 met € 35,6 miljoen.

In de stand van de algemene reserve per 31-12 is verwerkt:

- de voordelige uitkomst van het jaarresultaat voor 2021 van € 21,3 miljoen;
- de voordelige financiële afwijkingen in Turap 1 van € 11,7 miljoen en Turap 2 van € 6,2 miljoen, deze zijn door middel van begrotingswijzigingen t.g.v. de algemene reserve verwerkt;
- de meerjarige doorwerking van besluitvorming uit vorige begrotingsjaren.

De algemene reserve is in 2021 toegenomen door voornamelijk incidentele meevallers en door de gemeente niet beïnvloedbare afwijkingen bij de algemene uitkering gemeentefonds, de Buig-uitkeringen en door het resultaat op de grondexploitatie.

Grote voordelen (top 10) in 2021 ten gunste van de algemene reserve:

- uitkering gemeentefonds (>€10 mln.);*
- gebundelde uitkeringen BUIG (>€6 mln.);
- beschermd wonen (>€6 mln.);*
- resultaat grondexploitatie (>€5 mln.);*
- werk: compensatie corona via landelijke middelen (verschuiving middelen over de jaren) (>€3mln.);
- compensatie corona gedeelde parkeerinkomsten 2020 (impact corona) (>€2 mln.);
- WSW actualisatie (>€2 mln.);
- WMO begeleiding (>€1 mln.);
- WMO huishoudelijke ondersteuning (>€1 mln.);
- eigen bijdrage CAK oude boekjaren (>€1 mln.).

**toelichting: voor deze voordelen in de jaarrekening wordt verwezen naar het afzonderlijke raadsvoorstel over de resultaatbestemming waarin een voorstel wordt gedaan om op een drietal programma's het voordeel uit 2021 te reserveren voor het opvangen van een knelpunt op deze programma's in de komende periode (dit zou een verlaging van de algemene reserve en de weerstandsfactor betekenen).*

Grote tegenvallers (top 10) in 2021 ten laste van algemene reserve zijn gebracht:

- terugloop parkeerinkomsten garage parkeren (impact corona) (>€3 mln.);
- formatie Strategie, Beleid & Regie (>€2 mln.);
- nog te besteden middelen als gevolg van nieuwe CAO gemeenten (>€1 mln.);
- extra locaties maatschappelijke opvang voor inwoners zonder corona (impact corona) (>€1 mln.);
- meerkostenregeling Jeugdwet en Wmo (>€1 mln.);
- cultuur; extra steun culturele instellingen en kunstenaars (impact corona) (>€1 mln.);
- inzet Sociaal en Mentaal Welzijn en Leefstijl (impact corona) (>€1 mln.);
- stopzetten Diftar (>€1 mln.);
- Gelrepas (>€1 mln.).

Een vergelijking van de nadelen met het risicoprofiel laat zien dat veel tegenvallers als risico in het profiel waren opgenomen. Ook voor een aantal in 2021 ontstane voordelen zoals voor de algemene uitkering gemeentefonds en Buig-uitkeringen is rekening gehouden met een mogelijk risico in het risicoprofiel.

Voor een verdere toelichting op de grootste financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting wordt verwezen naar de Turaps en naar hoofdstuk 1 samenvatting financieel resultaat bij deze jaarrekening.

2. Reserves grondexploitaties

De ontwikkeling van het weerstandsvermogen van het grondbedrijf wordt in de paragraaf Grondbeleid toegelicht. Conform gemeentelijk beleid om robuuste buffers te hebben, wordt een factor 1,1 gehanteerd voor de bestemmingsreserves grondexploitatie. Dit betekent dat de omvang van de bestemmingsreserves Grondexploitatie 10% hoger mag zijn dan de benodigde weerstandscapaciteit voor de risico's van het Grondbedrijf, het bedrag boven deze 10% wordt toegevoegd aan de Algemene reserve.

Het voordelig jaarresultaat voor 2021 op de grondexploitatie is mede tot stand gebracht door de tussentijdse winstnemingen en er wordt een bedrag van € 2,9 miljoen toegevoegd aan de reserves Grondexploitatie. Per saldo valt een deel van het resultaat tot een bedrag van € 5,6 miljoen vrij in de Algemene reserve.

3. Onvoorzien en strikt onvermijdbaar

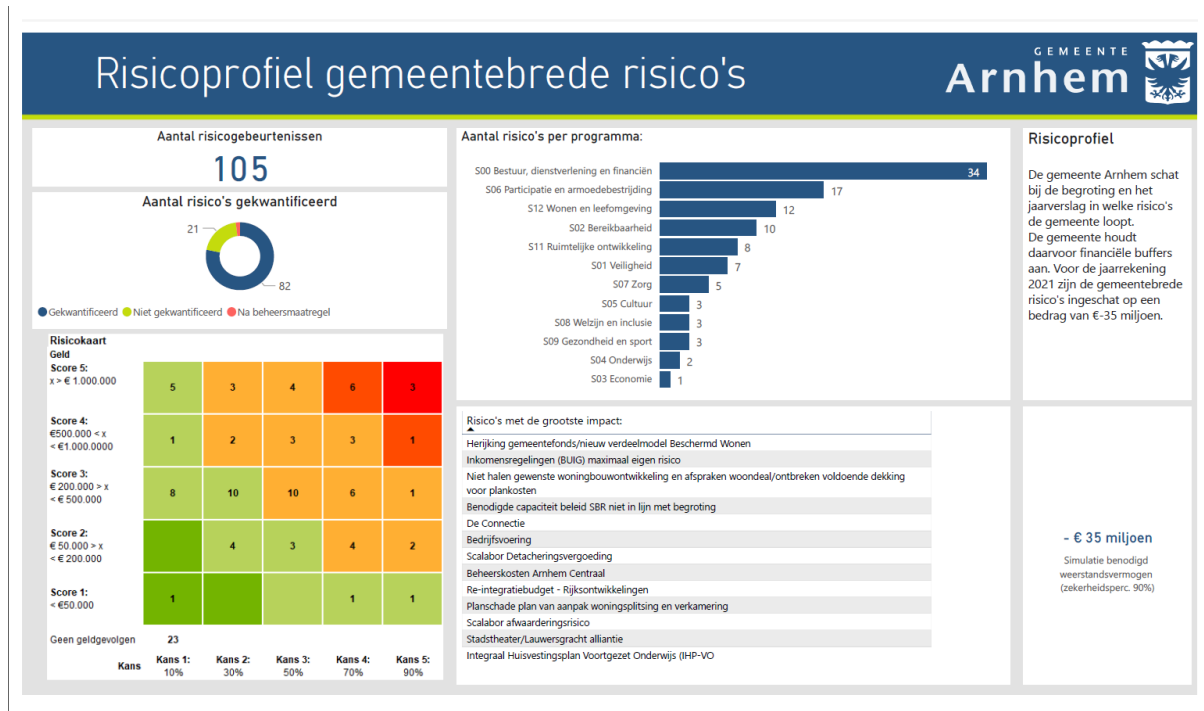
De post onvoorzien en strikt onvermijdbaar is in 2021 voor € 0,9 miljoen ingezet als beschikbare weerstandscapaciteit.

Conclusie beschikbare weerstandscapaciteit

Zoals toegelicht is de totale beschikbare weerstandscapaciteit ten opzichte van de vorige stand bij de begroting 2022 met € 30,5 miljoen gestegen.

Belangrijkste risico's

In onderstaande afbeelding worden de gegevens van het gemeentebrede risicoprofiel samengevat weergegeven:



Hieronder worden de belangrijke gemeentebrede risico's (met hoogste invloed% en risicoscore) in de Top 15 toegelicht, die samen ongeveer 75% uitmaken van de totale omvang van de benodigde weerstandscapaciteit van €35 miljoen voor het risicoprofiel. De coronarisico's bij de jaarrekening hebben een lager invloed percentage en komen niet meer voor in onderstaand overzicht van de Top risico's.

Er wordt een onderverdeling gemaakt van de belangrijke risico's per programma en portefeuilleonderdeel:

Risicogebeurtenis	Kans	Geld	Geld (Max)	Risico score	Involed (%)	Gewijzigd t.o.v. Begroting 2022
S00 Bestuur, dienstverlening en financiën						
WE01 Financiën						
Herijking gemeentefonds/nieuw verdeelmodel Beschermd Wonen						
Naar verwachting wordt met ingang van 2023 de herijking van het gemeentefonds geëffectueerd. Er zijn aparte onderzoeken uitgevoerd op drie onderdelen. De klassieke taken, het sociaal domein (samen de algemene uitkering) en beschermd wonen. De verschillende onderdelen zullen verschillende herverdeeldeffecten kennen, maar omdat alle gemeentefondsmiddelen vrij besteedbaar zijn, is met name het totaaleffect van belang. Het totale proces loopt vertraging op vanwege het kritische advies ROB en de verschillende lobby-trajecten van (nadeel)gemeenten. Het is onzeker of het ingangjaar 2023 gehaald wordt. Volgens de laatste inzichten zal uit het onderzoek naar de verdeling van de algemene uitkering een voordelig herverdeeldeffect volgen. Uit het onderzoek naar de verdeling van beschermd wonen zal een negatief herverdeeldeffect volgen. In het weerstandsvermogen houden we rekening met een maximaal herverdeeldeffect van €14,5 miljoen. Dit is het verwachte nadeel in de begrotingsperiode op Beschermd Wonen, rekening houdend met ingangjaar 2023 en het ingroei pad op Beschermd Wonen. De kans dat dit optreedt wordt ingeschat op 90%.						
	5	5	€ 14.500.000	25	24,4%	Gewijzigd (+)

WF06 Bedrijfsvoering

Benodigde capaciteit beleid SBR niet in lijn met begroting

In de afgelopen jaren is een groeiende onevenwichtigheid ontstaan tussen de formatieve en daadwerkelijk ingezette capaciteit bij het cluster Strategie, beleid en regie (SBR). Er is een extern onderzoek uitgevoerd om de opgaven en de bezetting in verband met elkaar te bezien en af te zetten tegen vergelijkbare gemeenten. Voor de jaren 2021 en 2022 zijn er weinig tot geen sturingsmogelijkheden om de bezetting te beïnvloeden. In die jaren is het als een knelpunt in de begroting meegenomen. Vanaf 2023, als ook de besluitvorming over het onderzoek heeft plaatsgevonden en daarop eventuele vervolgacties zijn opgesteld, zijn de sturingsmogelijkheden groter. In afwachting van besluitvorming over het onderzoek is het knelpunt niet structureel in de begroting verwerkt, maar als risico opgenomen.

4	5	€ 2.000.000	20	4,6%	Gewijzigd (+)
---	---	-------------	----	------	---------------

De Connectie

De begroting van de BVO De Connectie kent een aantal onzekerheden dat een risico vormt:

- Grote projecten zoals de investeringen in de ICT-infrastructuur leiden mogelijk tot meerkosten (maximaal financieel gevolg €300.000);
- Frictie: risico op frictiekosten als gevolg van: boventaligheid; wegvallen dienstverlening aan De Connectie; afbouw formatie door harmonisering. (maximaal financieel gevolg €350.000);
- Outputfinanciering: risico dat de invoering van outputfinanciering een hogere bijdrage voor Arnhem tot gevolg heeft. (niet gekwantificeerd);
- Overige risico's die samenhangen met de Connectie (maximaal financieel gevolg €2.000.000). - De afspraken tussen de gemeente Arnhem en De Connectie voorzien in onvoldoende mate in sturing op en verantwoording over de beheersing van de processen. Dit brengt het risico met zich mee dat tekortkomingen in financiële of kwalitatieve zin onvoldoende (tijdig) aan het licht komen (niet gekwantificeerd).

4	5	€ 2.650.000	20	4,1%	Ongewijzigd
---	---	-------------	----	------	-------------

Bedrijfsvoering

Het risico bestaat dat er op de bedrijfsvoering een financieel tekort ontstaat, bijvoorbeeld als gevolg van afrekeningen/meerwerk van De Connectie.

3	5	€ 2.500.000	15	3,3%	Gewijzigd (-)
---	---	-------------	----	------	---------------

S04 Onderwijs

Onderwijshuisvesting

Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs (IHP-VO)

Er wordt een nieuw Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs (IHP-VO) opgesteld. Voor de op basis van dit plan nog vast te stellen noodzakelijke investeringen ontbreekt nog voldoende dekking. Naast inhoudelijke afwegingen die in het IHP-VO gemaakt zullen worden, moet worden gekeken naar wat financieel haalbaar is en welke prioriteiten gesteld kunnen en mogen worden. Vanwege de bestaande huisvestingssituatie van Guido de Bres is voor deze school in de perspectiefnota reeds een bedrag opgenomen voor nieuwbouw/grootschalige renovatie van €7 miljoen.

Verder wordt in de meerjarenbegroting 2022-2025 voor de jaarschijf 2025 een structureel bedrag van €600.000 opgenomen ter dekking van kapitaallasten. Dit geeft voor de korte termijn een investeringsruimte van naar schatting €12 miljoen. Hiermee kan een eerste aanzet worden gegeven ter dekking van de kosten van het IHP-VO. Het merendeel van de investeringen zal vanaf 2027 plaatsvinden. De investeringsbehoefte op de middellange termijn (2027-2032) bedraagt indicatief circa €94 miljoen. Dekking hiervoor ontbreekt vooralsnog. Een jaarlijkse reservering vanaf 2023 van €3 miljoen structureel geeft naar verwachting voldoende dekking voor de kapitaallasten die met deze investeringen gemeoid zijn.

Eén en ander conform de raadsbrief "Op weg naar een Integraal Huisvestingsplan voor het voortgezet onderwijs in Arnhem" d.d. 21 december 2021. Indien deze reservering van €3 miljoen vanaf 2023 structureel in de begroting wordt opgenomen, kan dit risico komen te vervallen.

2	5	€ 3.000.000	10	1,7%	Gewijzigd (+)
---	---	-------------	----	------	---------------

S05 Cultuur

WC01 Cultuur en erfgoed

Stadstheater/Lauwersgracht alliantie

Er moeten mogelijk extra kosten worden gemaakt voor het onderhoud aan pand en installaties van het Stadstheater om deze langer in de lucht te houden. Zolang nog niet is gestart met de bouw, kunnen er gebreken zijn die acuut moeten worden verholpen. Dit kan zelfs zover gaan dat er voorstellingen moeten worden geannuleerd door (technische) gebreken. Nu de bouw langer op zich laat wachten, waarschijnlijk vijf tot zes jaar, wordt het risico actueler. Technische analyse op zowel het gebouw als de installaties is momenteel in uitvoering, eerste conceptrapport wordt begin 2022 verwacht.

nb. Met mogelijke risico's die verbonden zullen zijn met de verbouwing van het Stadstheater is nog geen rekening gehouden in het risicoprofiel.

4	5	€ 1.500.000	20	2,0%	Ongewijzigd
---	---	-------------	----	------	-------------

S06 Participatie en armoedebestrijding

WD01 Werk en inkomen

Inkomensregelingen (BUIG); maximaal eigen risico

Op BUIG geldt, middels de vangnetregeling, een maximaal eigen risico van 10% (gekoppeld aan de hoogte van het budget). Het maximaal eigen risico bedraagt op basis van het nader voorlopige BUIG 2022 €11,0 mln. Op basis van de begrotingssystematiek BUIG van Arnhem wordt voorgesteld in de exploitatie 2022 rekening te houden met een tekort van €3,7 mln. Het verschil tussen het maximale eigen risico en het tekort in de begroting à €7,3 mln. is opgenomen.

4	5	€ 7.300.000	20	9,6%	Gewijzigd (-)
---	---	-------------	----	------	---------------

Scalabor Detacheringsvergoeding

Gemeenten hebben voor 5 jaar afgesproken dat de SW'ers om niet worden ingezet bij Scalabor. Aan het einde van deze periode (einde 2022) wordt deze afspraak herzien. Het is de verwachting dat er dan per SW'er een bijdrage moet worden bepaald aan Scalabor. Het financieel effect treedt op vanaf 2023 en schatten we op dit moment in op gemiddeld €1,7 miljoen voor Arnhem per jaar voor de periode 2023-2025.

5	5	€ 1.700.000	25	2,9%	Gewijzigd (+)
---	---	-------------	----	------	---------------

Re-integratiebudget - Rijksontwikkelingen

Het re-integratiebudget staat onder druk. Er is geen ruimte voor extra zaken. De participatiemiddelen zijn onder andere nodig om de ambitie in de begroting op het gebied van werk te realiseren. Onder andere vanwege rijksontwikkelingen bestaat het risico dat niet op het juiste moment geld beschikbaar is om in te zetten:

- Mocht het aantal indicaties beschut werk fors gaan toenemen dan is voor het uitvoeren van Beschut Werk geen financiële dekking binnen de huidige middelen. Op basis van de taakstelling 2021 bedraagt het risico circa €2 miljoen.
- Om de doelstellingen rondom de banenafpraak te halen zal het aantal mensen dat in aanmerking komt voor de banenafpraak de komende jaren toenemen. Het risico is dat ook hiervoor geen ruimte is in het re-integratiebudget. Op dit moment is hiervoor nog geen financiële vertaling gemaakt.
- Door de op 1 januari 2020 in werking getreden Wet Arbeidsmarkt in balans (WAB) bestaat de kans dat de financiële ruimte voor de grote opgave van de verschillende doelgroepen uit de participatiewet steeds kleiner wordt.
- Er zijn landelijk ideeën over het toewerken naar een regionaal sociaal werkbedrijf. Dit kan effect hebben op Scalabor en de roep om invloed vanuit de regio kan dan groter worden.

4	5	€ 2.000.000	20	2,6%	Gewijzigd (-)
---	---	-------------	----	------	---------------

Scalabor afwaarderingsrisico

Het risico bestaat dat de gemeente de deelneming Scalabor als gevolg van een toekomstig negatief resultaat zal moeten afwaarderen.

Mogelijke oorzaken:

- onvoldoende verandervermogen binnen het werkbedrijf leidt tot onvoldoende resultaten op het punt van arbeidsontwikkeling, doorstroming naar werk en financiële resultaten;
- onvoldoende benutting SW-werkplekken en onvoldoende rendabel maken van een SW-werkplek;
- onvoldoende inkoop P-wet trajecten (inwoners met een bijstandsuitkering) door gemeenten. Het bedrijfsplan Scalabor biedt arbeidsontwikkelingsdiensten aan voor inwoners die een beroep doen op ondersteuning vanuit de Participatiewet. Dit is noodzakelijk voor een gezond verdienmodel van Scalabor door de afloop van SW;
- onvoldoende aanbod van werk, oorzaken: 1. gemeente koopt groen en schoonmaak liever elders in, 2. mogelijke beperkingen in het aanbestedingsrecht;
- overige gemeenten zouden ervoor kunnen kiezen om het aanwijsbesluit niet te verlengen of op te zeggen.

2	5	€ 3.500.000	10	2,0%	Ongewijzigd
---	---	-------------	----	------	-------------

S12 Wonen en leefomgeving

WE02 Wonen

Niet halen gewenste woningbouwontwikkeling en afspraken woondeal / ontbreken voldoende dekking voor plankosten

De gemeente Arnhem heeft afspraken gemaakt over de realisatie van de woondeal en daarin opgenomen verstedelijkingsopgave. De bouw van woningen vergt voorbereidingskosten.

Op basis van recente projecten in Arnhem en ervaringen bij andere gemeenten kunnen bedragen en aantallen woningen als indicatief worden gezien voor de omvang van voorbereidingskosten door de gemeente tot aan het vaststellen van een grondexploitatie.

Uitgaande van de woningbouwopgave van 16.000 woningen en een gemiddelde van 2.000 euro per woning wordt uitgekomen op ca. €32 miljoen aan voorbereidingskosten. Op basis hiervan zal een budget van €1,5 miljoen per jaar beschikbaar moeten zijn voor organisatiecapaciteit (periode 2020-2040). In de Perspectiefnota was al rekening gehouden met een bedrag aan plankosten voor 2022 en 2023 van €1,0 miljoen. In de begroting 2022 is ingaande 2024 een bedrag van €500.000 ten laste van de algemene middelen opgenomen voor structurele plancapaciteit. Gelet op het feit dat een definitieve onderbouwing nog niet mogelijk is, is rekening gehouden met een risicobedrag voor 2022-2023 van een €0,5 miljoen en voor 2024-2026 met een bedrag van €1 miljoen, en met een kans van 70%.

4	5	€ 3.500.000	20	4,9%	Ongewijzigd
---	---	-------------	----	------	-------------

Planschade plan van aanpak woningsplitsing en verkamering

Op 16 december 2020 is het facetbestemmingsplan woningsplitsing en verkamering onherroepelijk geworden. Dit bestemmingsplan beperkt de bouw- en gebruiksmogelijkheden van eigenaren. Hierdoor bestaat er een risico op planschadeclaims van eigenaren en andere rechthebbenden. Het verzoek om planschade kan tot vijf jaar na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan worden ingediend (tot eind 2025). Het risico op planschadeclaims is aan de orde voor het gebied (Spijkerkwartier e.o) waarvoor per juli 2019 een Voorbereidingsbesluit gold. Omdat voor de rest van de stad geldt dat het college tijdig kenbaar maakte dat een facetbestemmingsplan in voorbereiding was, konden eigenaren anticiperen op het nieuwe beleid, en is het risico voor het grootste deel van de stad gemitigeerd.

3	5	€ 2.700.000	15	2,5%	Ongewijzigd
---	---	-------------	----	------	-------------

WA04 Openbare ruimte

Beheerskosten Arnhem Centraal

Naar aanleiding van de stand van het onderzoek dat wordt uitgevoerd naar alle lekkages op AC is het aannemelijker dat er verregaande herstelmaatregelen noodzakelijk zijn. Het 'slechts' treffen van beheer(s)maatregelen is niet afdoende en kan op de lange termijn naar verwachting ook teveel schade toebrengen aan de levensduur en kwaliteit van het beton. Daarnaast lijken veel herstelmaatregelen noodzakelijk te zijn in het gebied wat wordt toegerekend aan de openbare ruimte en daarmee ook onder de verantwoordelijkheid van de gemeente ondanks dat ProRail en NS-stations ook nadrukkelijk partij zijn in het verhelpen van de lekkages.

3	5	€ 3.000.000	15	2,8%	Ongewijzigd
---	---	-------------	----	------	-------------

Onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen bestaan uit wegen en civiele kunstwerken (bruggen, tunnels en viaducten), de openbare verlichting, de verkeersregelinstallaties en -voorzieningen, de riolering, het water en het groen in de stad alsmede het gemeentelijk vastgoed. Met het onderhoud van deze kapitaalgoederen is een aanzienlijke deel van de begroting gemoeid. De kosten worden deels gedekt uit exploitatiebudgetten en deels uit investeringsbudgetten.

Samenvattend beeld

Deze paragraaf geeft per type kapitaalgoederen inzicht in geldende kaders, ambitieniveau, planning en het in 2021 bereikte resultaat.

Bij het uitvoeren van het onderhoud aan de kapitaalgoederen streven we er naar zo veel mogelijk bij te dragen aan de ambities binnen de gemeente op het gebied van bijvoorbeeld duurzaamheid, klimaatadaptatie en verbinding te zoeken met herstructureringsopgaven. De beheerpannen voor de verschillende onderdelen vormen het vertrekpunt voor de onderhoudsplanning. Met gerichte en integrale programmering van het groot onderhoud en vervanging in de openbare ruimte worden de beschikbare middelen zo goed, duurzaam en efficiënt mogelijk ingezet. Door het sturen op deze samenloop is het soms lastig de uitgaven gelijk te laten lopen met de jaarlijkse begroting. De egalisatiereserve groot onderhoud openbare ruimte maakt het mogelijk deze fluctuaties in besteding van exploitatiebudgetten op te vangen.

Door het organiseren van ontwerp ateliers bij nieuwe ontwikkelingen, waarbij beheerders meedenken over de te realiseren inrichting, komt er op een zo vroeg mogelijk moment zicht op de kosten van het beheer en onderhoud van de (ver)nieuw(d)e openbare ruimte (beheerbewust ontwerpen).

In 2021 waren de uitgaven voor het groot onderhoud aan de kapitaalgoederen die ten laste komen van de exploitatie in lijn met de begroting.

Door vertraagde uitvoering van projecten blijven de investeringen op een aantal punten achter bij de begroting. Dit is vooral aan de orde bij vastgoed, inzamelvoorzieningen voor afval, openbare verlichting en verkeersinstallaties en in mindere mate bij riolering. Het financiële beeld is onderaan deze paragraaf met grafieken weergegeven.

Hieronder wordt per product een nadere toelichting gegeven. Hierbij is de tekst onder de kopjes Actuele kaders, Ambitie en Planning gebaseerd op de tekst uit de MJPB 2021-2024.

Overzicht basisniveaus onderhoudsobjecten

Asset	Centrum	Winkelcentra	Wijken	Bedrijfs terreinen	Bossen Parken	Hoofd infra	Fietspaden
Groen / bomen	A	A	B / C	B / C	A / B	-	-
Speelvoorzieningen	B	B	B	B	B	-	-
Verhardingen*	A	A	C / D*	B	B	B	A / B
Verkeerregelinstallaties	B	B	B	B	B	B	B
Verkeersvoorzieningen	B	B	B	B	B	B	B
Civiltechnische Kunstwerken	B	B	B	B	B	B	B
Beeldende Kunst	B	B	B	B	B	B	B
Openbare Verlichting	B	B	B	B	B	B	B
Stedelijk Waterbeheer	B	B	B	B	B	B	B
Trolley Infrastructuur	A	A	B	-	-	B	-

*parkeervakken op niveau D.

In het bovenstaande overzicht zijn de in Arnhem gehanteerde basisniveaus (CROW) voor de diverse onderhoudsobjecten op hoofdlijnen weergegeven.

Mogelijke consequenties wijksturing

Voor alle onderdelen van de openbare ruimte die in deze paragraaf worden beschreven, geldt dat met de invoering van wijksturing vanaf 1 januari 2017 per wijk met de inwoners afspraken kunnen worden gemaakt over de besteding van de 'wijk gerelateerde budgetten openbare ruimte'. Hierdoor kunnen de onderhoudsniveaus in de

wijken gaan afwijken van de niveaus die in bovenstaande tabel zijn aangegeven; niveaus die tot 1 januari 2017 voor de gehele stad golden. In 2021 was dit echter niet aan de orde.

Wegen

Actuele kaders

- Beleidsnota Wegenonderhoud (raadsbesluit 2008);
- Besluitvorming bezuinigingen (raadsbesluiten 2012, 2013);

Ambitie

De huidige ambities liggen na verschillende bezuinigingen op het volgende niveau:

- niveau A voor vrij liggende fietspaden;
- niveau B voor hoofdwegen (hoofdwegen zijn gedefinieerd in de structuurvisie 2020, doorkijk 2040), fietsstroken die onderdeel uitmaken van de hoofdrijbaan en busbanen;
- niveau C voor wijkwegen, met parkeervakken op niveau D.

Planning

Het beheerplan, dat wordt opgesteld op basis van jaarlijkse weg inspecties, is qua planning bepalend voor het groot onderhoud. Waar mogelijk wordt samenloop gecreëerd met ander groot onderhoud en de uitvoering van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Het onderhoud van wijkwegen gebeurt in samenspraak met de teams Leefomgeving.

Voor 2021 staat onder andere onderhoud op de planning voor: Oude Zevenaarseweg, Velperweg, Westervoortsedijk, Dr. C. Lelyweg. Waar zinvol en (financieel) mogelijk worden kansen voor het beperken van wateroverlast meegenomen in het groot onderhoud.

Resultaat 2021

Het groot onderhoud aan de volgende wegen is aangepakt in 2021: Westervoortsedijk (gereed jun 2022), Th. A Kempislaan, Burg. Matsersingel (gedeeltelijk), Kluizeweg (inclusief snelheidsremmende maatregelen), Bronbeeklaan.

Op industrieterrein 't Broek zijn de P. Calandweg en Leemansweg voorzien van nieuw asfalt.

Voor een aantal wegen is het geplande onderhoud om verschillende redenen opgeschoven naar 2022:

Dr. C Lelyweg (De nutsbedrijven hadden meer tijd nodig voor het omleggen van kabels en leidingen), Groningensingel (er zijn verschillende ontwerpessies gehouden om te verkennen hoe we hier kunnen vergroenen), Hollandweg (ook hier gaan we vergroenen) en de Velperweg (hier wordt het onderhoud onderdeel van de voorgenomen herinrichting van de weg in 2022/23).

Openbare Verlichting

Actuele kaders

Nota uitrol LED-verlichting (2015) - Alle openbare verlichting zal in LED-verlichting worden uitgevoerd (nieuwe aanleg en groot onderhoud).

Ambitie

Met het oog op de sociale veiligheid en verkeersveiligheid voldoet de openbare verlichting in het algemeen aan de verlichtingsklassen van de Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde (NSVV). Voor de kwaliteit van de verlichting in woonwijken gaat het om de laagste verlichtingsklassen van de NSVV, die overeenkomen met het Politiekeurmerk Veilig Wonen).

Uit duurzaamheidsoverwegingen wordt bij vervanging of nieuwe aanleg voor LED-verlichting gekozen. Met behulp van LED-verlichtingsarmaturen wordt gestreefd naar een reductie van 50% op de energiekosten. Hiermee wordt bijgedragen aan de duurzaamheidsambities.

Planning

De planning voor de vervanging van de masten, armaturen en kabels wordt zo mogelijk afgestemd op samenloop met overige werkzaamheden voor groot onderhoud in de openbare ruimte.

Volgens het huidige investeringsschema loopt de uitrol van LED- armaturen nog 10 jaar door. In het kader van anticyclisch investeren is in deze begroting een versnelling hiervan opgenomen. Hierbij is uitgegaan van een uitrol in de komende 3 jaar (2021, 2022 en 2023). Hierdoor worden de huidige armaturen voor het einde van de levensduur vervangen maar kan eerder bespaard worden op energie en onderhoudskosten. De extra kapitaallasten die dit met zich mee brengt zijn in deze begroting verwerkt.

Resultaat 2021

In het kader van anticyclisch investeren zijn we in 2021 begonnen met de versnelling van de uitrol van LED-armaturen als vervanging voor hoog vermogenarmaturen. Hiervan zijn er inmiddels op verschillende plekken in de gemeente al 500 geplaatst (onder andere IJsselsingel, Huissensestraat). Hiermee is voor deze plekken in de gemeente een energiereductie van 60% behaald.

Helaas door omstandigheden rondom corona is het niet gelukt om in 2021 meer armaturen versneld te vervangen door LED-armaturen. Vanwege onder andere het thuiswerken, waardoor voorbereiding langer duurde, maar ook door uitval van personeel en coronamaatregelen bij onze aannemer hebben we helaas een aantal projecten moeten doorschuiven naar 2022. Hierdoor is er aanzienlijk minder besteed dan was begroot.

Vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid, maar ook verduurzaming vanwege de hoog vermogen armaturen, zijn de armaturen in de Willemstunnel (60 stuks) omgebouwd naar LED. Deze armaturen zijn tevens dynamisch gemaakt, zodat het lichtniveau in de Willemstunnel zich aanpast aan het daglicht/nachtlicht niveau buiten de Willemstunnel.

In de reguliere vervanging van masten, armaturen en kabels zijn er in verschillende projecten op wijkniveau (onder andere Zeelandbuurt, de Laar West 2, Elden Zuid) circa 600 armaturen vervangen door LED-armaturen. Hiermee is voor deze delen van de wijken een energiereductie van 50% behaald.

Ook in de reguliere vervanging hebben we helaas door de omstandigheden rondom corona niet alle voorgenomen projecten van 2021 kunnen uitvoeren. Hier is wel de keuze gemaakt om dan in ieder geval de projecten in samenloop wel uit te voeren en een aantal soloprojecten naar 2022 door te schuiven. Ook dit heeft geleid tot een onderbesteding. In de gehele binnenstad (winkelgebied, Korenmarkt) zijn inmiddels 400 slimme LED-armaturen geplaatst. Dit project is op een paar losse eindjes na, compleet en afgerond. Alle OV kasten zijn in 2021 voorzien van een slimme energiemeter, zodat we het energieverbruik van de openbare verlichting steeds beter kunnen monitoren. Uit het afgelopen jaar kunnen we al goed zien dat er een reductie van ca.20% is, ten opzichte van 2020, in het energieverbruik van de openbare verlichting.

Om de openbare verlichting optimaal te laten inschakelen en uitschakelen zijn er op 3 plekken in de gemeente "slimme" lichtcellen geplaatst. Deze "slimme" lichtcellen zorgen ervoor dat de openbare verlichting op het juiste moment in- of uitschakelt. Hiermee voorkomen wij dat de openbare verlichting onnodig lang brandt. Dit zal niet direct leiden tot een forse energiereductie, maar geeft de burger wel het gevoel dat verlichting niet onnodig brandt.

Verkeersinstallaties

Actuele kaders

- Licht op groen'/ over de exploitatie (raadsbesluit 2004);
- 'Het Groen Goed Verdeeld' (collegebesluit 2006).

Ambitie

- Doelmatige inzet en beheer van verkeersregelinstallaties (VRI) en andere verkeersmanagementinstallaties zoals het parkeerverwijssystem en het DBSA (Dynamisch Busstation Systeem Arnhem).
- Een goede technische staat en functionaliteit, vooral gericht op het handhaven van de verkeersveiligheid en doorstroming.
- Bijdrage aan leefbaarheid en bereikbaarheid, met een nadruk op het bevorderen van het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer.

Planning

Bij reguliere vervangingen worden vanaf 2018 altijd verkeersregelautomaten geplaatst die via de landelijke standaard kunnen communiceren met voertuigen en smartphones.

Vooralsnog staan voor 2021 de volgende locaties op het programma:

- Burg. Matsersingel - station Arnhem Zuid;
- Burg. Matsersingel - Hollandweg;
- Burg. Matsersingel - Rotterdamsingel;
- Burg. Matsersingel - Batavierenweg;
- Burg. Matsersingel - Mr. Stickerstraat;
- Burg. Matsersingel - Rijksweg-West;
- Burg. Matsersingel - A325;
- Westervoortsedijk - Driepoortenweg (3 jaar vervroegd afgeschreven in verband met reconstructie Westervoortsedijk);

- Westervoortsedijk - Simon Stevinweg (3 jaar vervroegd afgeschreven in verband met reconstructie Westervoortsedijk).

Resultaat 2021

In 2021 zijn de 7 verkeerslichten op de Burg. Matsersingel vervangen volgens planning. Er volgt dit jaar nog een update waarmee ook de netwerkregeling op dit traject weer functioneert. Door vertraging bij het project op de Zevenaarseweg zijn de verkeerslichten op de Westervoortsedijk niet vervangen. Deze worden in februari 2022 alsnog vervangen. Hierdoor zijn de investeringen in 2021 achtergebleven op de begroting. Naast bovenstaande vervangingen is nieuwe software geplaatst in de verkeerslichten op de centrumring vanaf de Sonsbeekweg tot en met het Roermondsplein. De wijziging bestaat uit een optimalisatie van de groene golf en het dynamisch maken van het in- en uitschakelen van de groene golf op basis van drukte. Vooral de overstekende fietsers en voetgangers, maar ook de bussen van het Willemsplein profiteren van het uitschakelen van de groene golf.

Civieltechnische kunstwerken

Actuele kaders

- Beheerplan civieltechnische kunstwerken 2018-2019;
- Beheerplan beeldende kunstwerken 2017-2021.

Ambitie

Ambitie is de civieltechnische kunstwerken op basisniveau (kwaliteitsniveau B) te brengen en te houden.

Planning

In het najaar 2020 zal worden gestart met de technische inspectie van het gehele areaal. Op basis hiervan zal in 2021 een nieuw beheerplan worden opgesteld. In voorbereiding is groot onderhoud viaduct Cattepoelseweg waarvan de werkzaamheden doorlopen in 2021. Daarnaast staat groot onderhoud aan de Matsertaverse, viaduct Wagnerlaan en wellicht aan de brug over de groene rivier (Eldenseweg) in de planning.

Resultaat 2021

Groot onderhoud aan het viaduct Cattepoelseweg is afgerond, behoudens het aanbrengen van een rode kleur op het fietspad. Dit was niet meer mogelijk door de vochtige weersomstandigheden en staat tweede kwartaal 2022 in de planning.

Onderhoud aan de Matsertaverse en viaduct Wagnerlaan zijn beide afgerond.

Aan de brug over de Groene Rivier hebben we vooralsnog eerst een nader onderzoek uit laten voeren omdat er wat scheuren in de kolommen van de steunpunten zichtbaar waren. Dit moeten we nog gaan herstellen en tevens zullen de voegovergangen vervangen moeten worden

In aanvulling op de geplande werkzaamheden is er groot onderhoud aan de Willemstunnel uitgevoerd.

Riolering

Actuele kaders

- Het in de MJPB 2018-2022 verlengde Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP5) 2014-2018 en aanpak wateroverlast Arnhem-Noord (raadsbesluit 2015).
- Strategie Klimaatadaptatie 2020-2030.

Ambitie

De kwaliteit van het rioolstelsel wordt bepaald aan de hand van rioolinspecties. Jaarlijks wordt een deel van het riool geïnspecteerd.

Het herstel- en vervangingsprogramma is er op gericht de risico's van bezwijkende riolen te minimaliseren. Alleen riolen met een levensduur van minder dan vijf jaar worden vervangen. Riolen met een levensduur minder dan 10 jaar worden alleen vervangen als ze in een projectgebied liggen.

Naar aanleiding van de wateroverlast in de zomer van 2014 is de aanpak wateroverlast Arnhem-Noord opgesteld en door de raad vastgesteld (2015). De aanpak van wateroverlast maakt ook onderdeel uit van de strategie Klimaatadaptatie 2020-2030. De aanpak is nadrukkelijk een gedeelde verantwoordelijkheid van de overheid (gemeente en waterschap) en de particulieren (bewoners, bedrijven, instellingen). Daarbij geldt als uitgangspunt dat de opgave ten aanzien van wateroverlast in de openbare ruimte en op particulier terrein moet worden opgelost en niet in het rioolstelsel. Binnen het in de begroting beschikbare budget zijn middelen beschikbaar voor het optimaal mee koppelen van klimaatadaptatie bij het uitvoeren van groot onderhoud en het concreet verminderen van de gevolgen van extreme wateroverlast.

Planning

In 2021 t/m 2023 loopt de grootschalige rioolvervangingsproject in de Geitenkamp en het Spijkerkwartier nog door. Daarnaast zal een start gemaakt worden met de rioolvervangingsproject in Sterrenberg en de Kroonsewal. Verder worden op verschillende plekken in de stad kleine rioolrenovaties uitgevoerd.

Resultaat 2021

De rioolvervangingsopgaven zijn bijna allemaal uitgevoerd zoals gepland. De rioolvervangingsproject in Sterrenberg loopt enigszins achter op het schema, waardoor de bestedingen hier in 2021 een paar ton lager zijn uitgevallen dan begroot. Deze werkzaamheden schuiven door naar 2022.

Water

Actuele kaders

- Aanpak Wateroverlast Arnhem-Noord (2015);
- Fonteinenvisie;
- Gemeentelijke Rioleringsplan 2014-2018 (in 2018 verlengd);
- Waterbeheerplannen van beide Waterschappen.

Ambitie

Het beleidsveld 'Water' omvat onder meer beheer en onderhoud van afkoppelvoorzieningen (deze voorzieningen zorgen er voor dat regenwater niet in het riool terecht komt maar in de bodem zakt), ecozones, moerassen, sloten, paddenpoelen én oppervlaktewater(bodems) zoals de Immerlooplas, Nieuwe haven, Defensiehaven, haven van Coers, Rijnkade, Nieuwe kade en de dijkdoorbraakkolken. Ook het onderhoud aan civieltechnische watergerelateerde werken, zoals beekriolen, duikers, beschoeiingen en fonteinenvisies hoort in deze categorie. De ambitie is:

- het watersysteem op orde brengen en houden;
- met de (water)partners de watergerelateerde opgaven oplossen door zoveel mogelijk voor ruimtelijke oplossingen te kiezen waarbij het water tegelijk een rol kan spelen in het vergroenen en verkoelen van de stad.

Planning

In de periode 2021-2022 zullen alle nog niet gebaggerde havens uitgebaggerd worden.

Het baggeren van Onderlangs wat voor 2020 op de planning stond heeft vertraging opgelopen en zal doorschuiven naar 2021. Vervolgens zullen in 2021/2022 de Praets en Rosandapolder worden aangepakt. Bij de uitvoering van de baggerwerkzaamheden in de Praets zal aansluiting gezocht worden bij de te graven nevengeul als gevolg van werkzaamheden inzake de ontwikkeling van Meinerswijk.

Het benodigde onderhoud zoals hierboven omschreven wordt gefinancierd uit het exploitatiebudget.

Na deze baggerwerkzaamheden zijn de havens weer op orde voor de komende 20 jaar en kan het jaarlijks baggeronderhoud worden gerealiseerd uit het regulier beschikbare jaarlijkse budget.

Resultaat 2021

De Defensiehaven is uitgebaggerd en de baggerwerkzaamheden zone Nieuwe kade, Rijnkade en Nieuwe haven zijn opgenomen in het nautisch bestek van Rijkswaterstaat.

De aanbesteding voor renovatie fontein Roermondsplein is afgerond en de voorbereidingen voor de uitvoeringswerkzaamheden zijn in 2021 gestart.

De infiltratievoorzieningen / afkoppelvoorzieningen in de wijk Sterrenberg en enkele in de wijk Hoogkamp zijn gelijktijdig met de rioolwerkzaamheden vervangen.

Circa 20 duikers onder de hoofdstructuur zijn gereinigd en geïnspecteerd. Reparaties zijn direct uitgevoerd.

Inmiddels is 90% van alle duikers onder de hoofdstructuur gecontroleerd en indien nodig hersteld.

Wijkgroen

Actuele kaders

- Groenvisie 2017-2035 (raadsbesluit 2018);
- Bomenplan;
- Stadslandbouw.

Ambitie

De Groenvisie bevat een visie op ontwikkeling, inrichting en beheer van al het grote groen in en om de stad en geeft kaders mee voor het groen in en om Arnhem.

Wijkgroenbeheer is gericht op instandhouding van de gewenste streefbeelden en de gebruiksfunctie van een groengebied. Op de ene plaats leidt dit tot natuurlijk groen en op een andere tot meer cultureel groen. De onderhoudsniveaus zijn als volgt:

- wijkgroen: technisch beheer (snoeien e.d.) op B niveau en onkruidbeheersing op minimaal C-niveau, er kan lokaal hiervan afgeweken worden als dit bijdraagt aan de verbetering van de leefbaarheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit;
- groen in de binnenstad en winkelcentra: A-niveau.

Daarnaast streven we er naar het areaal reuzenbalsemien, reuzenbereklaauw en Japanse duizendknoop terug te dringen conform het plan van aanpak Bestrijding invasieve exoten 2019 - 2021.

Planning

- Dagelijks onderhoud wordt uitgevoerd op het vastgestelde onderhoudsniveau.
- Vervangingen: er staan enkele kleinschalige vervangingen in verschillende wijken op de planning. Waar mogelijk worden deze integraal opgepakt met andere projecten. Vervangingen worden in overleg met de teams Leefomgeving uitgevoerd.
- Invasieve exoten: doelstelling is om deze zeer terug te dringen. Op basis van het bestrijdingsplan wordt in 2021 de bestrijding voortgezet.

Resultaat 2021

- Het dagelijks onderhoud is uitgevoerd op het vastgestelde onderhoudsniveau.
- Diverse kleinschalige vervangingen en groene buurtinitiatieven zijn uitgevoerd.
- Bestrijding invasieve exoten loopt volgens planning.

Speelvoorzieningen

Actuele kaders

- Nota Ruimte voor de Jeugd (Spellennota) 2010-2020 (raadsbesluit 2009);
- Initiatiefvoorstel Groene Speelplaatsen (raadsbesluit 2013);
- Speelvoorzieningen in de (semi-) openbare ruimte moeten voldoen aan de normen van het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS).

Ambitie

De ambitie die binnen de huidige kaders nagestreefd wordt is:

- behoud van de 10% (groene) veilige gebruiksruiimte;
- waar mogelijk grote natuurlijke speel- en ontmoetingsruimtes voor alle leeftijden in de wijken;
- de onderhoudsambitie voor speelvoorzieningen is niveau B.

Planning

- Versleten speeltoestellen en speeltoestellen die niet meer veilig bespeelbaar zijn worden verwijderd.
- Vervangen of plaatsen van speeltoestellen wordt afgestemd met de teams Leefomgeving.
- Dagelijks onderhoud en inspectie worden uitgevoerd op vastgesteld onderhoudsniveau.
- In 2021 zal een grote natuurlijke speel- en ontmoetingsplek worden ingericht in de Laar-West in samenwerking met teams Leefomgeving en de buurt.

Resultaat 2021

Versleten speeltoestellen zijn conform planning verwijderd. In overleg met de teams Leefomgeving zijn op diverse speelplekken speeltoestellen vervangen en/of geplaatst.

Het dagelijks onderhoud, de inspecties en de daaruit voortvloeiende maatregelen zijn volgens planning uitgevoerd.

Teams Leefomgeving Noord-West en de Laar-Elden hebben in 2021 plannen voorbereid om in 2022 twee grote natuurlijke speel- en ontmoetingsplekken in te richten, hierbij is ook aandacht voor inclusief spelen.

Bomen

Actuele kaders

- Groenvisie 2017-2035 (raadsbesluit 2018);
- Bomenplan 2019 (raadsbesluit februari 2020).

Ambitie

Beheer- en onderhoudsmaatregelen zijn gericht op duurzame instandhouding van een gezond bomenbestand en bomenstructuur. We willen meer bomen en meer groenmassa in onze stad, daarvoor moeten de bomen

voldoende plek hebben om te kunnen groeien. Samen met goed beheer en onderhoud kunnen de bomen uitgroeien tot volwassen bomen. De oude bomen krijgen extra aandacht in beheer en onderhoud zodat ze langer kunnen blijven staan. Bijzondere bomen worden waar nodig extra beschermd. Vervanging van bomen in lanen is maatwerk. In 2021 zal een lijst met lanen die in aanmerking komen voor vervanging worden opgesteld samen met het Boom Kwaliteitsteam Arnhem. Het ambitieniveau voor het onderhoud aan vrijstaande (straat)bomen is B.

Planning

Dagelijks onderhoud van de vrijstaande bomen wordt op het vastgestelde onderhoudsniveau uitgevoerd. De visuele boomcontrole en de daaruit voortvloeiende maatregelen worden uitgevoerd. Dode en zieke bomen zijn waar nodig verwijderd en vervangen. Ziektes en plagen zijn bestreden.

In 2021 krijgen een aantal bijzondere bomen extra bescherming en krijgen een aantal oude bomen extra aandacht in beheer en onderhoud (levensduur verlengend onderhoud). In de periode tot en met 2021 wordt samen met het Boom Kwaliteitsteam Arnhem de vervangingslijst met lanen opgesteld.

Resultaat 2021

Op Boomfeestdag (november 2021) zijn er met scholen in Arnhem op verschillende plekken bomen aangeplant (park Immerloo, voormalig voetbalveld in Presikhaaf, schoolpleinen in Schyutgraaf) en is er in Bos Schaarsbergen jonge opslag van bomen en struiken uit de grond gehaald om elders weer in te planten.

In 2021 is een digitaal dashboard ontwikkeld waarop te zien is waar en hoeveel bomen er geplant zijn. Dit dashboard is voor bewoners in te zien via de [website](#)

In 2021 zijn bij benadering 300 individuele bomen geplant en 8100 bomen in bosplantsoen.

Het dagelijks onderhoud, de visuele boomcontroles en de daaruit voortvloeiende maatregelen zijn volgens planning uitgevoerd. 275 dode en zieke bomen zijn verwijderd en 268 bomen zijn geplant conform de boombeheerlijst.

Iepziekte is volgens planning bestreden, 24 iepen zijn gerooid. Als gevolg van de kastanjabloedingsziekte zijn 15 kastanjes gerooid, 22,5% van de kastanjes in Arnhem zijn aangetast door deze ziekte. Beheersing van de eikenprocessierups is volgens planning uitgevoerd.

Er zijn bij 81 buitengewone bomen beheermaatregelen in de bodem uitgevoerd om de levensverwachting van deze bomen te bevorderen.

In 2021 is een deel van de bomen aan de Cattepoelseweg en in Gaardenhage vervangen volgens de plannen van 2020. Boomvervangings- en boomplantprojecten aan Jansplein, Janssingels, Zypendaalseweg, Johan de Wittlaan zijn in 2021 voorbereid en zullen begin 2022 in uitvoering gaan.

In 2021 is er geen sprake geweest van kap van bomen met een waarde op de balans, afboeken van bomen is derhalve niet aan de orde.

Parken en bossen

Actuele kaders

- Bomenplan 2019 (raadsbesluit 2020);
- Groenvisie 2018-2035(raadsbesluit 2018);
- Beheervisie uiterwaarden Neder Rijn Arnhem 2019- 2029/2039;
- Gebiedsvisie Moscowa 2007-2030 (raadsbesluit 2007);
- Beheervisie Park Angerenstein 2006 -2016 (2005);
- Beheervisie Park Klarenbeek, Braamberg en 't Hazegrietje 2007-2017 (2007);
- Beheervisie Sonsbeek, Zijpendaal en Gulden Bodem 2008-2018(2008);
- Beheervisie Park Sacre Coeur 2008-2018 (2008);
- Beheervisie Park Presikhaaf 2010-2019 (2010);
- Beheervisie Polderlinten (dijken, oude lintwegen en zeegen) 2011-2020 (2012);
- Beheervisie Park Immerloo- De Wheme 2014 -2023 (2013);
- Beheervisie Arnhem Veluwe 2015-2024 (2015).

Ambitie

Wij streven er naar om:

- voor alle parken een actuele beheervisie te hebben;
- ruimte te bieden voor recreatie, sport en samenleven in combinatie met de instandhouding en verbetering van erfgoed en ecologische systemen. Dit is onder meer aan de orde bij de instandhouding van de rijksmonumenten Moscowa, Sonsbeek, Zijpendaal en Gulden Bodem;

- onderhoud gebeurt tenminste op B-kwaliteitsniveau.

Daarnaast streven we er naar het areaal reuzenbalsemien, reuzenbereklaauw en Japanse duizendknoop terug te dringen conform het plan van aanpak Bestrijding invasieve exoten 2019 - 2021.

Planning

- De actualisering van de beheervisie Sonsbeek/ Zijpendaal en Gulden Bodem. Bij het beheer van de parken wordt ieder jaar een aantal parken systematisch op alle beheeronderdelen beoordeeld en uitvoering binnen de beschikbare middelen aangepakt.
- De bestrijding invasieve exoten voortzetten.
- Verbinden grote eenheden natuur van Meinerswijk met de Bakenhof: fase 2 verbinden natuurgebied Meinerswijk met de natuurgebied van de Groene Rivier in 2021 (fase 1 beheer Groene Rivier en de Bakenhof omzetten naar jaarrond begrazing is gereed).
- Uitvoeren onderzoek om de weerbaarheid van de bossen en parken op de huidige veranderingen te vergroten en maatregelen te formuleren om de negatieve effecten van klimaat en verzuring tegen te gaan.
- Migratieroutes voor het wild vergroten.

Resultaat 2021

- In 2021 is gestart met de actualisatie van de beheervisie Sonsbeek, Zijpendaal en Gulden Bodem. Planning is dat deze voor de zomer 2022 gereed is.
- Er zijn in de parken Klarenbeek, Sonsbeek, Angerenstein, Presikhaaf en Immerloo beheermaatregelen uitgevoerd zoals nieuwe aanplant bomen en struiken, dunningen in bos en het opknappen van paden en hekken.
- Bestrijding invasieve exoten loopt volgens planning.
- De verbinding van het natuurgebied Meinerswijk met De Bakenhof is 'on hold' gezet in afwachting van de resultaten uit het participatieproces met bewoners. We verwachten deze gesprekken begin 2022 af te ronden en dan een besluit te nemen over het vervolg.
- Onderzoek naar maatregelen voor natuurherstel in bossen en andere natuur op de Arnhemse Veluwe (Natura 2000) is uitgevoerd in het kader van de stikstof problematiek. Daarin zijn onder andere maatregelen voor revitalisering bos opgenomen. Nader onderzoek naar de bodemkwaliteit en advies over verbetering wordt in 2022 uitgevoerd. In 2022 wordt gestart met de revitalisering van bosgebieden op de Veluwe.
- Op enkele plekken op de Arnhemse Veluwe zijn verbindingen gemaakt voor wild, waaronder het verlagen van wildrasters en het ecologisch passeerbaar maken van viaducten onder A12 ter hoogte van Deelsenseweg en Kemperbergerweg.

Inzamelvoorzieningen voor afval- en grondstoffen

Actuele kaders

- Afvalplan 2012-2020 (raadsbesluit 2012);
- Uitrol omgekeerd inzamelen (raadsbesluit juni 2015);
- Overeenkomst voor het Ondergronds Afval Transportsysteem bij Arnhem Centraal (OAT);
- Raadsbesluit invoering van Diftar (systeem met gedifferentieerde tarieven, waarbij de hoogte van de afvalstoffenheffing is gekoppeld aan de hoeveelheid aangeboden restafval) en aangenomen amendement 'Kaders voor uitwerking van Diftar' (september 2017);
- Raadsbesluit "Begrotingswijziging Diftar 1-7-2020" (november 2019);
- Raadsbesluit "Verordening afvalstoffenheffing 2020" (november 2019).

Ambitie

In het Afvalplan is de ambitie opgenomen om in 2020 te komen tot meer hergebruik van het huishoudelijk afval. Arnhem heeft daarvoor de systeemkeuze van Omgekeerd Inzamelen gemaakt in 2015. Om een extra impuls aan afvalscheiding te geven is besloten om door middel van een heffingssysteem van gedifferentieerde tarieven, ook een prijsprikkel te gaan geven.

Met betrekking tot de inzamelvoorzieningen geldt:

- Zorg voor een geborgde functionaliteit (geen storingen aan de voorzieningen).
- Te allen tijde een veilige situatie bij de inzamelvoorzieningen voor gebruikers en passanten.
- Hoogwaardige infrastructuur van inzamelmiddelen, collectief en individueel, waarmee afvalscheiding op elke locatie in Arnhem mogelijk is.

Planning

- Jaarlijkse beoordeling op basis van de controles of de onderhoudsovereenkomst nog voldoende actueel is of aangevuld moet worden.
- Noodzakelijk onderhoud aan het OAT zijn voorzien in de exploitatie en worden in 2021 opnieuw beoordeeld.
- Noodzakelijke infrastructurele aanpassingen op de afvalbrengstations in Noord en Zuid worden in 2021 opnieuw beoordeeld.

Resultaat 2021

Het op 1 juli 2020 ingevoerde systeem van gedifferentieerde tarieven (Diftar) is op 1 juni 2021 weer afgeschaft nadat de gemeenteraad de uitslag van het in maart 2021 gehouden Diftar-referendum heeft overgenomen. Met de afschaffing van Diftar zijn de ondergrondse containers voor restafval en Plastic Verpakkingen, Blik en Drankkartons (PBD) weer zonder afvalpas te openen. Ook zijn de bij de start van Diftar ingebouwde trommelverkleiningen van de restafvalcontainers verwijderd en is het weer mogelijk een afvalzak van 60 liter in de container te werpen in plaats van een zak van maximaal 30 liter. Dit heeft in 2021 geleid tot een versnelde afschrijving van investeringen.

De toegangscontrole op de GFT-verzamelcontainers is blijven bestaan omdat deze containers geplaatst worden op aanvraag van inwoners en het de bedoeling is dat die containers ook alleen gebruikt worden door de aanvragers.

Het aantal storingen aan containers is op een zeer acceptabel niveau. 2021 zijn er 341 meldingen van storingen bij onze containers geregistreerd op een aantal van ongeveer 1600 containers met toegangscontrole voor de stromen restafval, PBD en GFT. Bij de (jaarlijkse) inspectie van de (ondergrondse) containers zijn deze als veilig beoordeeld.

Op 1 juli 2021 is een nieuwe overeenkomst met PreZero (voorheen SUEZ), voor de inzameling van huishoudelijk afval, van kracht geworden. PreZero exploiteert binnen deze overeenkomst de afvalbrengstations Noord en Zuid. In 2021 zijn de eerste gesprekken opgestart over aanpassingen en modernisering van de afvalbrengstations.

In 2021 is € 1,5 miljoen minder geïnvesteerd dan begroot in afwachting van beleidskeuzes na stoppen met diftar. Deze kredieten voor plaatsing GFT-voorzieningen en vervanging en revisie ondergrondse containers zullen in 2022 alsnog worden besteed.

In 2021 is regulier onderhoud gepleegd aan het Ondergronds Afval Transportsysteem (OAT). De hiervoor opgenomen raming in de begroting 2021 dekt de gerealiseerde onderhoudskosten.

Vastgoed

Actuele kaders

- Het uitvoeringsbeleid vastgoedbedrijf.
- Voor alle panden in permanent beheer zijn er 40-jarige onderhoudsplannen die jaarlijks worden geactualiseerd en opgenomen in de meerjarenprogrammabegroting.

Bij het vastgoed gelden als deelportefeuilles onderwijsgebouwen, culturele-, erfgoed- en sportvoorzieningen, welzijnsvoorzieningen, gemeentelijke huisvesting, bijzonder vastgoed en vastgoed in de openbare ruimte.

Ambitie

De ambitie met betrekking tot de technische staat van het vastgoed is een NEN2767-conditie score van 3 of beter. NEN 2767 is een methode voor het objectief en uniform meten van de fysieke kwaliteit van bouw- en installatiedelen van gebouwen en/of infrastructuur. De score loopt van 1 tot 6, daarbij is 1 zeer goed en 6 zeer slecht. Conditie score 3 staat gelijk aan een redelijke conditie. Het door de gemeente aangekochte vastgoed voor stedelijke ontwikkelingsprojecten wordt niet op een conditiegerichte manier onderhouden, omdat deze panden tijdelijk in beheer zijn.

Het gemeentelijk vastgoed wordt fasegewijs verduurzaamd met de Trias Energetica (eerst energie besparen, restbehoefte zoveel mogelijk duurzaam invullen) als kompas.

Planning

Lasten en baten voor beheer en onderhoud van het permanente vastgoed maken onderdeel uit van diverse programma's in de gemeentebegroting.

In de periode 2021-2024 gemiddeld € 6,1 miljoen geraamd voor planmatig en storingsonderhoud in de exploitatie.

Voor 2021 tot 2024 wordt er gemiddeld € 3,1 miljoen geïnvesteerd in vervangingsonderhoud. Daarnaast is er een jaarlijks investeringskrediet voor duurzaamheidsmaatregelen in de MJPB opgenomen ter grootte van € 800.000. Deze investeringen moeten deels worden terugverdiend via een besparing op de energielasten.

Resultaat 2021

Exploitatie

In 2021 bedroegen de kosten van het vastgoed over alle programma's heen € 40,2 miljoen, waarvan ruim € 20,4 miljoen aan kapitaallasten en € 19,8 miljoen aan overige kosten. De grootste kostenpost hierbinnen is huur: deze bedroeg ruim € 4,7 miljoen. De (verhuur) inkomsten bedroegen € 18,4 miljoen.

Onderhoud

De onderhoudskosten voor het vastgoed bedroegen in 2021 € 5,5 miljoen (exclusief onderhoudsinvesteringen) tegen een raming van € 6,8. De grootste afwijking ten opzichte van de begroting betreffen planmatig onderhoud werkzaamheden welke worden doorgeschoven naar 2021. Bijvoorbeeld:

- Onderhoud aan het Stadhuis/Duivelshuis in afwachting van te maken keuzes rond eigen huisvesting.
- Onderhoud Willemstunnel parkeergarage AC en parkeergarage Langstraat 10.
- En in mindere mate enkele MFC's als Omnibus, Klarendal, Presikhaven. En MFC De Malburcht en het onderwijspand aan de Pythagorasstraat 9 waar werkzaamheden in 2021 gestart zijn en in 2022 worden afgerond.

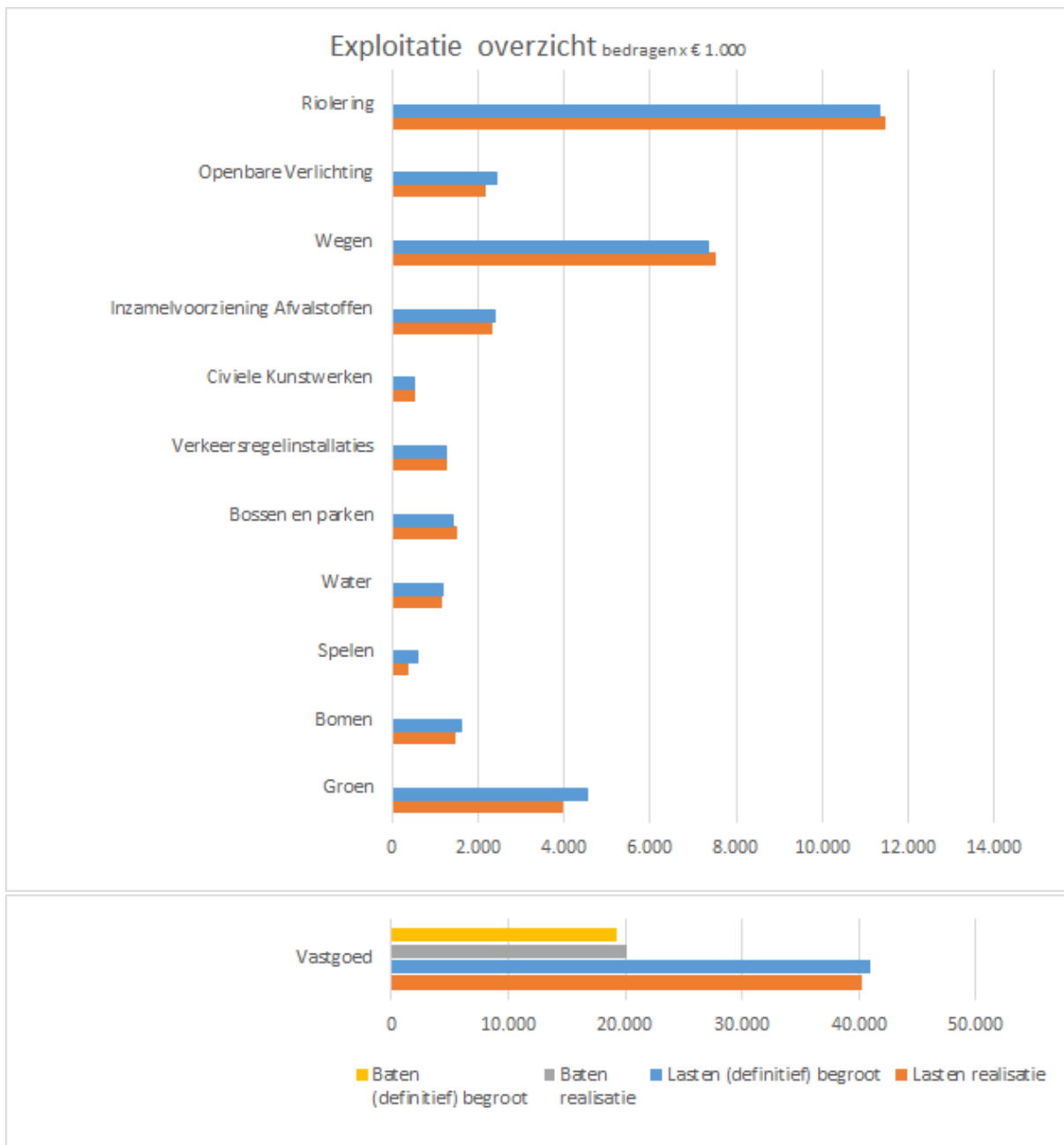
Investeringen

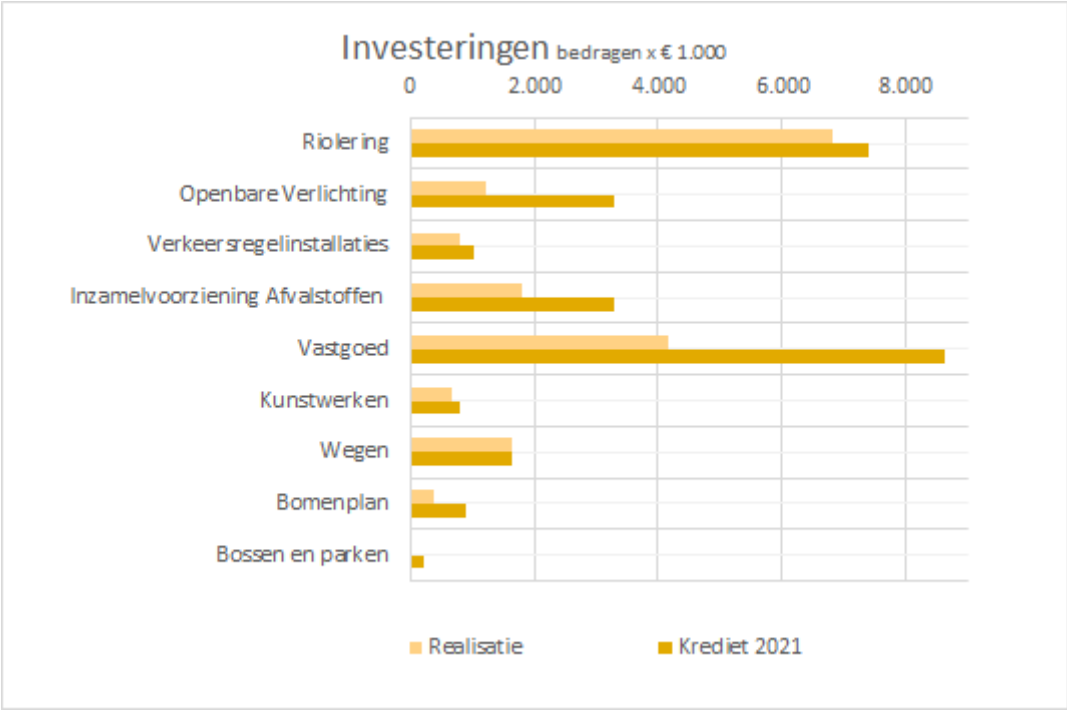
Voor 2021 was een krediet geraamd van € 8,6 miljoen. Er is voor € 3,9 miljoen aan investeringen gerealiseerd.

De belangrijkste investering betrof de parkeergarage Willemstunnel Arnhem Centraal.

Van het totaal geraamde krediet wordt € 3,8 miljoen doorgeschoven naar 2022. Daarvan zijn een aantal werkzaamheden reeds gestart. Een deel van het begrote krediet kan vervallen omdat de geraamde werkzaamheden niet meer nodig zijn of anders zijn gerealiseerd. Het gaat hier om een bedrag van circa € 1 miljoen.

Overzicht onderhoudskosten en investeringen kapitaalgoederen





Financiering

In deze paragraaf financiering worden enerzijds het gevoerde beleid in de financieringsfunctie en anderzijds het resultaat daarvan in 2021 toegelicht. De werkzaamheden zijn alle binnen de kaders van het treasury statuut uitgevoerd.

Financieringsvolume

Jaarlijks, bij de vaststelling van de Begroting, neemt de gemeenteraad een besluit over het financieringsvolume in het begrotingsjaar. Hierin stelt de gemeenteraad het maximale niveau vast waarvoor door het college van burgemeester en wethouders nieuwe langlopende leningen mogen worden aangetrokken.

Voor de langlopende financiering is door de raad voor het jaar 2021 een bovengrens vastgesteld van € 250 miljoen. In 2021 zijn geen nieuwe vaste leningen aangetrokken. De vastgestelde bovengrens is vanzelfsprekend niet overschreden.

Voor de maximaal aan te trekken kortlopende financiering wordt door de gemeenteraad geen plafond vastgesteld, hiervoor is de kasgeldlimiet (zie hierna) bepalend.

Financiering met vast geld in het jaar 2021

Voor de financiering van de investeringen en projecten wordt, naast aangetrokken leningen, gebruik gemaakt van de interne mogelijkheden om reserves en voorzieningen in te zetten als financieringsmiddel. Het volume van de voor dit doel aangewende reserves en voorzieningen bedroeg per 1 januari 2021 respectievelijk € 163,028 miljoen en € 73,230 miljoen:

Reserves en voorzieningen als financieringsbron	Volume	Rente
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Voorzieningen:		
- Voorzieningen: 0%	8.966	0
- Voorzieningen: 2%	64.264	1.285
Subtotaal voorzieningen	73.230	1.285
Reserves:		
- Rente : 0%	140.381	0
- Rente : 1,7 %	22.647	385
Subtotaal reserves	163.028	385
Totaal	236.258	1.670

Volumes en mutaties leningenportefeuille 2021

Nadat de eigen middelen (reserves en voorzieningen, zie hierboven) volledig zijn aangewend moet de gemeente voor de financiering van activa op de balans op zoek naar vreemd vermogen, van andere partijen aangetrokken leningen.

In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste volume- en stroomgegevens met betrekking tot de vaste financiering en de door de gemeente aan derden verstrekte financiering opgenomen:

Leningen portefeuille	Stand		Aflossing	Stand
	01.01.2021	Vermeerdering		31.12.2021
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Leningen Opgenomen / Gelden (O/G)				
Vaste financiering	670.438		-48.892	621.546
Totaal leningen O/G	670.438	0	-48.892	621.546
Leningen Uitgaande / Gelden (U/G)				
Vaste leningen uitstaand	50.216	118	-7.586	42.748
Lening aan woningcorporatie:				
- Woningstichting Omnia	10		0	10
Totaal leningen U/G	50.226	118	-7.586	42.758

Kortlopende financiering

Bij de kortlopende financiering gaat het om het lenen van geld voor een periode van maximaal één jaar. De gemeente trekt actief kasgeld aan op de geldmarkt, deels via geldmakelaars en deels rechtstreeks bij banken, ten behoeve van de financiering van de dagelijkse activiteiten. Een belangrijke rol is daarbij weggelegd voor de liquiditeitsprognose, de verwachting van de ontwikkelingen in inkomende en uitgaande kasstromen van de gemeente.

Daarnaast mag de gemeente bij de huisbank BNG, indien nodig, altijd nog rood staan, al is dat als gevolg van eisen van de Europese Centrale Bank wel aanzienlijk duurder dan kasgeldleningen. De aanwezigheid van deze achtervang geeft wel de zekerheid dat de gemeente altijd kan beschikken over voldoende kasgeld en aan de dagelijkse betalingsverplichtingen kan voldoen.

In 2021 heeft de gemeente Arnhem geen gebruik gemaakt van financiering met kasgeldleningen. De gemeente heeft het hele jaar over ruim voldoende liquide middelen beschikt.

Kasgeldlimiet

De wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) geeft concrete richtlijnen voor het beheersen van de renterisico's. De kasgeldlimiet is een wettelijke norm (plafond) voor de netto vlottende financiering (kortlopende financiering) van de gemeente. De bovengrens voor op te nemen kortlopende financieringsmiddelen is bij ministeriële regeling voor het jaar 2021 vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Het begrotingstotaal voor 2021 bedroeg bij vaststelling van de MJPB 2021 - 2024 door de gemeenteraad € 733 miljoen. De kasgeldlimiet voor het jaar 2021 bedroeg dus € 62,3 miljoen.

De kasgeldlimiet wordt als gemiddelde per kwartaal berekend. De gemeente Arnhem heeft het hele jaar 2021 over voldoende liquide beschikt en heeft dus in geen enkel kwartaal de kasgeldlimiet overschreden.

Schatkistbankieren

Sinds het najaar van 2013 zijn gemeenten en andere decentrale overheden verplicht tijdelijk overtollige middelen, die een vooraf bepaalde drempelwaarde te boven gaan, af te storten naar een rekening-courant bij het ministerie van Financiën, het schatkistbankieren. Halverwege 2021, per 1 juli, is de drempelwaarde verhoogd op aandringen van gemeenten en de VNG.

Voor de gemeente Arnhem bedroeg de drempelwaarde tot 1 juli 2021 € 4,2 miljoen en daarna € 10,5 miljoen.

Deze verhoging, die betekent dat de gemeente een hoger banksaldo mag aanhouden, is in de praktijk door de banken teniet gedaan door hun besluit om over hoge positieve banksaldi de negatieve rente, die de ECB bij hen in rekening brengt, door te gaan berekenen aan rekeninghouders. De rente bij het schatkistbankieren is namelijk vastgelegd op 0%, dus is bij een negatieve rente schatkistbankieren voordeliger voor de gemeente.

De drempel wordt afgezet tegen het gemiddelde van de banksaldi van de gemeente in een kwartaal. Het banksaldo hoeft dus niet continu beneden de drempelwaarde te blijven. Een banksaldo boven de drempelwaarde kan binnen het kwartaal worden gecompenseerd met banksaldi, die lager zijn dan de drempelwaarde.

Gezien de genoemde ruime liquiditeit van de gemeente Arnhem gedurende het hele jaar 2021, heeft de gemeente in 2021 actief gebankierd bij de schatkist. De genoemde drempelwaarden voor schatkistbankieren zijn in 2021 in geen van de kwartalen overschreden.

Renterisiconorm

In de wet FIDO is een norm vastgesteld voor de risicobeoordeling van de rente op de langlopende financiering, de zogenaamde renterisiconorm. Deze norm geeft feitelijk aan voor welk deel van het begrotingstotaal de gemeente een zogenaamd renterisico mag lopen. Dit renterisico bestaat eruit dat bij een tussentijdse herziening van de rente of bij de noodzaak om een herfinanciering toe te passen de actuele marktrente kan zijn gestegen waardoor op de begroting hogere lasten moeten worden opgenomen. Voor 2021 was de renterisiconorm vastgesteld op 20% van het lastentotaal van de gemeentelijke begroting bij aanvang van het jaar.

In 2021 heeft de gemeente op de bestaande leningenportefeuille een bedrag van € 48,9 miljoen afgelost en is door partijen die een lening hebben van de gemeente € 10,2 miljoen afgelost. Per saldo heeft de gemeente voor een bedrag van € 38,7 miljoen schulden afgelost. Hier tegenover zijn geen nieuwe leningen aangetrokken en is voor € 118.000 een deelneming omgezet in een langlopende lening. Voor de berekening van de renterisiconorm wordt gekeken naar de laagste van of de benodigde herfinanciering van de bestaande portefeuille of de nieuw aangetrokken financiering gecorrigeerd voor nieuwe uitzettingen, wanneer die lager is.

Het gerealiseerde renterisico bedroeg +/- € 118.000, de omzetting van een deelneming in een lening.

De toegestane renterisiconorm was 20% van € 733 miljoen: € 146,7 miljoen. Het werkelijk gelopen renterisico is negatief, +/- 0 % van € 733 miljoen. De gemeente Arnhem is dus ook met betrekking tot de renterisiconorm ruim onder de wettelijke limiet gebleven.

Risicomanagement financiering

Voor wat betreft het risicomanagement financiering wordt onderscheid gemaakt tussen:

- de eigen gemeentelijke financieringsbehoefte;
- de financiering van de sociale woningbouw;
- de financiering van aan de gemeente gelieerde instellingen;
- overige risico's.

Eigen gemeentelijke financieringsbehoefte

Bij de eigen gemeentelijke financieringsbehoefte gaat het om de financiering van alle investeringen die worden gedaan door de gemeente Arnhem. Deze financiering vindt plaats door middel van eigen en vreemd vermogen. Als eigen financieringsmiddel worden de reserves en voorzieningen ingezet. Vreemd vermogen wordt aangetrokken in de vorm van langlopende leningen, zowel onderhands (bijvoorbeeld van banken) als in de vorm van MTN's (Medium Term Notes, een soort obligaties). De rentekosten van financiering van gemeentelijke investeringen en projecten worden doorberekend in de vorm van een zogenaamde omslagrente: een gemiddelde van de rentes van aangetrokken geldleningen en andere kosten van de treasuryfunctie. In 2021 bedroeg de omslagrente 1,7%.

De rente op de kapitaalmarkt is de afgelopen jaren sterk gedaald, maar heeft in 2022 weer een stijgende lijn ingezet. Desondanks is de rentestand nog steeds erg laag, wat betekent dat de omslagrente in de komende jaren verder verlaagd moet worden doordat relatief dure leningen (rente tot 3,2%) zullen worden afgelost en met goedkope leningen worden geherfinancierd. Voor de treasuryfunctie is het een uitdaging ervoor te zorgen dat door de juiste financieringsbeslissingen te nemen de gemeente kan blijven rekenen met een meerjarig stabiele omslagrente ondanks de krappe marges waarbinnen deze vastgesteld moet worden.

Het risico van rentefluctuaties is opgenomen in het gemeentelijke risicoprofiel, dat wordt gedekt door de weerstandscapaciteit. De gemeente Arnhem beschouwt rentefluctuaties als een normaal bedrijfsvoeringsrisico, dat geen speciale positie vraagt.

Financiering van de sociale woningbouw

Op het gebied van de financiering van de sociale woningbouw speelt de gemeente al jaren geen actieve rol meer. Deze rol is overgenomen door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW), dat goedkope leningen door corporaties garandeert.

Per 31/12/2021 bedraagt de schuld van één corporatie aan de gemeente Arnhem nog maar € 8.800. Vergeleken met de stand van € 248 miljoen per 1/1/2010 mag gesteld worden dat het risico uit hoofde van leningen voor sociale woningbouw volledig is verdwenen.

De gemeente is achtervang voor door het WSW gewaarborgde leningen, maar dit risico is veel kleiner dan wanneer de gemeente zelf borg staat voor de leningen of deze zelf heeft verstrekt.

Wanneer het WSW de achtervang aanspreekt (wat overigens nog nooit is gebeurd) moet de gemeente een renteloze lening ter beschikking stellen. Die lening wordt terugbetaald, zoals normaal is bij leningen. Het risico betreft dus alleen de rente over een dergelijke lening, die de gemeente natuurlijk wel zelf moet betalen aan de verstrekker van het geld. Voor de hoofdsom zal de gemeente niet worden aangesproken.

Financiering van aan de gemeente gelieerde instellingen

Bij de financiering van aan de gemeente gelieerde instellingen en derden gaat het om activiteiten die passen binnen het beleid van de gemeente Arnhem. De gemeente heeft hierbij gekozen voor een terughoudend beleid. Slechts in bijzondere gevallen en soms als voortzetting van een bestaande relatie verstrekt de gemeente leningen aan derde partijen.

Het risico is aanwezig dat een instelling niet aan de contractuele verplichting van betaling van rente en/of aflossing kan voldoen. Dit probleem wordt in eerste instantie ('aan de voorkant') beheerst door financiering te bieden die het best past bij de financiële mogelijkheden van de instelling. Voor het geval er toch problemen mochten ontstaan eist de gemeente garanties en/of waarborgen, bijvoorbeeld het recht van 1e hypotheek of pandrecht. Ook wordt bij leningen aan instellingen/derden een risico-opslag van (als regel) 0,1% op de te betalen rente gehanteerd. De risico's zelf zijn, net als de risico's van rentefluctuaties, ondergebracht in het gemeentelijk risicoprofiel.

Overige risico's

Conform de wettelijke voorschriften en de kaderstelling vanuit het treasurystatuut trekt de gemeente alleen leningen aan in euro's. Beleggen van middelen is niet aan de orde vanwege de verplichting om overtollige middelen aan te houden in de schatkist van het Ministerie van Financiën (schatkistbankieren). Er is binnen de gemeente Arnhem dus geen sprake van valutarisico of koersrisico.

Resultaten van de activiteit treasury

De primaire doelstelling van de treasury is een goede financiering van de gemeentelijke organisatie tegen zo laag mogelijke kosten, waarbij rekening moet worden gehouden met wettelijke voorschriften en beperkingen. Tevens is het van belang rekening te houden met gevolgen in de toekomst van financieringsbeslissingen. Dit vereist alert reageren op ontwikkelingen in de financiële markten in het kader van een meerjarig financieringsbeleid.

Het resultaat 2021 op de financieringsfunctie is als volgt opgebouwd:

Programma	Financiering	Bedrag	V/N
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
S00	Vaste en vlottende financiering	2.035	V
S00	Financiering woningbouw en volkshuisvesting	0	
S00	Dividend BNG en verkoop aandelen Facility Point	1.163	V
Totaal Resultaat		3.198	V

Afgezet tegen het begrote resultaat in de MJPB voor 2021 van € 2,108 miljoen is sprake van een voordelig resultaat van € 1,091 miljoen. Dit resultaat wordt als volgt verklaard:

Programma	Financiering	Bedrag	V/N
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	Resultaat ten opzichte van de MJPB		
S00	Vaste en vlottende financiering	1.091	V
S00	Financiering woningbouw en volkshuisvesting		
S00	Dividend BNG en verkoop aandelen Facility Point	0	V
Totaal Resultaat		1.091	V

Het resultaat op de financiering wordt voor € 498.000 verklaard door de vlottende financiering. Zoals hiervoor aangegeven heeft de gemeente Arnhem in 2021 geen gebruik gemaakt van vlottende financiering, waardoor de hiervoor begrote kosten niet gemaakt zijn.

In de vaste financiering is een voordeel gerealiseerd ten opzichte van de begroting van € 592.000 omdat geen nieuwe leningen zijn aangetrokken. Er zijn dus minder rentekosten gemaakt dan begroot.

De economie en ontwikkelingen in de rente

In 2021 is de economie wereldwijd opgeveerd na de forse knauw als gevolg van de beperkende maatregelen van overheden om covid-19 het hoofd te bieden. Het aantrekken van de economie heeft niet geleid tot stijgende rentes op de kapitaalmarkt, wat eigenlijk wel verwacht mocht worden volgens gangbare economische theorieën. Redenen daarvoor waren de grote hoeveelheid beschikbaar kapitaal onder andere als gevolg van opgebouwde pensioenreserves en de opkoopprogramma's van vooral staatsobligaties door de ECB en de FED. Toch is aan het eind van 2021 en in het begin van 2022 de rente gestegen als reactie op de ineens ongekend hoge inflatie, veroorzaakt door hoge energieprijzen en oplopende vrachtkosten wereldwijd.

Verwacht mag worden dat de rente voorlopig niet zal dalen. De verwachtingen zijn dat de inflatie zal afzwakken, maar door een afbouw van de opkoopprogramma's van obligaties door de centrale banken zal de toestroom van nieuw kapitaal naar de kapitaalmarkt geleidelijk afnemen (wat zal leiden tot hogere prijzen, dus rente). Tegelijkertijd zullen beleggers een rendement verlangen waarin de inflatie is verwerkt, een inflatie die zich jarenlang rond de 0% heeft begeven en nu op een hoog niveau ligt en voorlopig niet meer zal dalen naar het oude niveau.

In jaarverslag 2020 schreven we nog: "De rente ligt inmiddels op een hoger niveau dan we in heel 2020 gewend waren en zal uiteindelijk nog wel naar hogere niveaus stijgen, maar het moment waarop de rente daadwerkelijk hoger wordt kan niemand voorspellen." Eind 2021, begin 2022 heeft de rente een kleine sprong gemaakt en we mogen stellen dat het niet te voorspellen moment zich heeft voorgedaan.

Voor de financieringsfunctie is het zaak om alert te blijven op verdere ontwikkelingen. De gemeente is erbij gebaat activiteiten zo goedkoop mogelijk en toch veilig te kunnen financieren, wat betekent dat we de huidige (nog steeds lage) rente lang in de boeken willen houden door leningen met lange looptijden af te sluiten. Daarnaast is het zaak om een open oog te houden voor de economische en financiële ontwikkelingen. Met een verdere geleidelijke stijging van de rente is in meerjarig kader rekening gehouden. De uitdaging van een eventuele snelle stijging van de rente kan het hoofd geboden worden door bij nieuwe leningen te kiezen voor

kortere looptijden (waar een lagere rente bij hoort), waar dan wel een hoger risico aan hangt omdat leningen met een kortere looptijd eerder moeten worden afgelost en geherfinancierd moeten worden met nieuwe leningen tegen het dan geldende rentepercentage, een percentage dat we nu nog niet kennen.

Bedrijfsvoering

We zijn een organisatie die midden in de samenleving staat, in verbinding is met de stad en een afspiegeling van de stad wil zijn. De gemeentelijke bedrijfsvoering verandert mee met de eisen die worden gesteld door de samenleving, het bestuur, de raad en onze eigen professionaliteit.

Corona

We werken thuis....deze ingrijpende verandering vond plaats op 16 maart 2020. Vanaf dat moment was het devies om vooral thuis te werken; letterlijk van de één op de andere dag moest dit in praktijk worden gebracht. Op een honderdtal medewerkers binnen de kritische processen na, werden thuiswerkplekken ingericht, ICT-middelen beschikbaar gesteld, telefonische bereikbaarheid georganiseerd, kinderen thuis opgevangen (en les gegeven), aangepaste werkafspraken gemaakt en burgers geïnformeerd. De eerste "intelligente lockdown" was een feit. Inmiddels zijn wij bijna twee jaar verder en gaan we langzaam over naar een nieuwe situatie. De maatregelen zijn versoepeld en iets van het oude normaal wordt merk- en voelbaar.

Toch is de vanzelfsprekendheid dat we altijd 'naar kantoor komen om te werken' voltooid verleden tijd. Het kantoor wordt meer een ontmoetingsplek voor veel van de medewerkers en je werkt daar waar je dat het beste kunt doen. Het gedachtegoed van hybride werken.

Door corona zijn veel fysieke activiteiten uitgesteld of online georganiseerd. In de zomerperiode waren er mogelijkheden om toch evenementen fysiek te kunnen organiseren. Belangrijke evenementen dit jaar waren de Diversity week en de week van het hybride werken. Beide evenementen kende een hybride aanbod. Beide evenementen kenden ook een zeer goede opkomst.

Gemeentelijke huisvesting

Er zijn onderzoeken gedaan naar mogelijke en noodzakelijke veranderingen in de huisvesting van de gemeente Arnhem. Zo zijn bijvoorbeeld studies gedaan naar uitbreiding van het stadhuis, met als oogmerk om de ambtelijke organisatie daar te concentreren en de huur van het stadskantoor te kunnen beëindigen of beperken. Uiteindelijk is besloten om die optie niet verder uit werken en een plan B te ontwikkelen. Dat plan B krijgt een bredere scope, omdat we daarin actuele ontwikkelingen rond hybride werken en samen werken in de wijken mee willen nemen.

Personeel en organisatie

Inclusief Arnhem

In de bestuursopdracht 2021-2026 is uitgesproken dat Arnhem een inclusieve werkgever wil zijn. Arnhem heeft behoefte aan verschillende perspectieven, achtergronden en inzichten om onze doe- en denkkracht te kunnen vergroten. Hierdoor kunnen we de opgaven van de stad beter aan, kunnen we effectiever onze diensten verlenen en zijn we meer toekomstbestendig. We willen dat alle inwoners zich herkennen in de gemeente en zich als klant, burger en partner welkom voelen bij de organisatie en het bestuur.

Daarnaast willen we door potentiële werknemers als aantrekkelijke werkgever worden gezien. Dit is nog meer van belang gezien de huidige krappe arbeidsmarkt. Ook willen we toewerken naar een inclusieve cultuur als norm. Inclusie is een manier van met elkaar omgaan die noodzakelijk is om tot de beste resultaten te komen. In een inclusieve werkomgeving komen alle (toekomstige) werknemers tot hun recht. We willen een organisatie zijn waar we respect voor elkaar hebben en ruimte bieden aan eenieder zodat je mag zijn wie je bent. Een organisatie waar je de ruimte hebt om je te uiten en ideeën in te brengen. Dit vraagt om een cultuur waar onze medewerkers zich in een veilige omgeving openstellen voor elkaar en ruimte is voor verschillen. Een cultuur waarin gelijkwaardigheid het uitgangspunt is. Dit vraagt bewustwording en gedragsverandering van iedereen in de dagelijkse omgang.

Hiertoe is in 2021 een kwartiermaker Diversiteit en Inclusie aangetrokken, is een actieplan opgesteld, is de Diversity week georganiseerd en zetten wij sterk in op inclusief werven. De training 'selecteren zonder vooroordelen' is belangrijk om inclusief te werven. Een groot gedeelte van de leidinggevenden heeft deze training inmiddels gevolgd.

Arnhem maakt gebruik van de Barometer Culturele Diversiteit van het CBS en van de Nederlandse Inclusiviteitsmonitor, hiermee heeft de organisatie zicht op de ontwikkelingen. Middels de raadsbrief van 21 december 2021 (zaaknummer 626648) is de raad geïnformeerd over de meest actuele ontwikkelingen.

Verzuim en vitaliteit

Het ziekteverzuim is in 2021 beïnvloed door de coronapandemie. Door het (verplicht) thuiswerken is in algemene zin een daling te zien in het verzuimpercentage. Over heel 2021 is het verzuim binnen de Gemeente Arnhem

uitgekomen op 5,73 % en is daarmee ondanks de coronapandemie niet veel gewijzigd ten opzichte van het jaar ervoor. In het laatste kwartaal van 2021 was een stijging te zien van het verzuim – overigens een landelijke trend – welke is te linken is aan COVID-19; enerzijds door het toegenomen aantal besmettingen, maar anderzijds ook door toegenomen klachten als gevolg van het langdurig thuiswerken. Denk hierbij aan minder verbinding, sociaal isolement en intensief beeldschermwerk.

De meldingsfrequentie binnen de gemeente Arnhem is gemiddeld erg laag. Dit is niet nieuw: het verzuim wordt voor het grootste gedeelte verklaard door het (zeer) lange verzuim. Om dit te verlagen is triage - uitgevoerd door de arbodienstverlener - ingevoerd om het risico op langdurige uitval eerder in beeld te krijgen en tijdig effectieve interventies in te kunnen zetten. Ook zal de functie van casemanager/re-integratieadviseur worden ingevoerd ter ondersteuning. Het brede doel is om hiermee te voorkomen dat verzuim langer duurt dan nodig en om ervoor te zorgen dat voldaan wordt aan de eisen van Wet Verbetering Poortwachter. Gedurende 2021 is hier al een start mee gemaakt en zijn bijvoorbeeld ook de SMT's (periodiek overleg met de bedrijfsarts) geïntroduceerd.

Kerngegevens personeel

In onderstaand overzicht is de ontwikkeling van het aantal fte's bestuurlijk en ambtelijk opgenomen. De begrote formatie is gestegen naar 992 fte in 2021.

Totaal aantal FTE Arnhem	Realisatie	Realisatie	Begroting	Realisatie
	Bezetting	Bezetting	Formatie	Bezetting
	2019	2020	2021	2021
Bestuur	49	46	46	46
Aantal FTE Raad	42	39	39	39
Aantal FTE College B&W	7	7	7	7
Personeel	908	949	992	997
Aantal FTE ambtelijke organisatie formatie	908	949	992	997
Totaal aantal FTE gemeente Arnhem	957	995	1.038	1.043

Zowel in de formatie als in de begrote personeelslasten is in 2021 rekening gehouden met de incidentele dekking voor de ontstane scheefgroei tussen formatie en bezetting binnen het cluster Strategie, Beleid en Regie (SBR). Dit verklaart in belangrijke mate de stijging van de formatie naar 992 fte in 2021.

Genoemde evenwichtigheid tussen formatie en bezetting binnen SBR heeft ertoe geleid dat een externe doorlichting is uitgevoerd. Daarbij zijn opgaven en bezetting in onderlinge verhouding beoordeeld en, daar waar mogelijk, vergeleken met andere gemeenten. De doorlichting is inmiddels afgerond; de uitkomsten moeten worden vertaald naar keuzes die betrekking hebben op opgaven, ambities en noodzakelijke beleids capaciteit. Het uiteindelijke resultaat op de totale personele lasten en baten is € 380.000 negatief. In dit resultaat zijn betrokken de afwijkingen op de loonsom, de inhuur, de kosten voor voormalige medewerkers rekening houdend met reeds gevormde voorzieningen, de emolumenten en de opbrengsten voor personeel. De opbrengsten uit personeel worden gerealiseerd vanuit externe partijen.

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021	Afwijking
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Aantal FTE ambtelijke organisatie	949	992	997	-5
Personeel	72.806	80.981	78.170	2.811
Inhuur gedekt uit loonsom	3.374	3.972	4.014	-42
Totaal loonsom	76.180	84.954	82.184	2.770
Inhuur gedekt uit overige middelen	11.590	15.851	18.917	-3.067
Totaal inhuur uit overige middelen	11.590	15.851	18.917	-3.067
Voormalig personeel	1.177	778	897	-119
Dekking uit voorziening	-885	-311	-347	35
Totaal voormalig personeel	292	467	550	-84
Saldo personeelsbudget	88.061	101.271	101.651	-380

De totale inhuur over 2021 bedraagt € 22,9 miljoen. De kosten voor inhuur laten de afgelopen jaren een stijgende lijn zien. De belangrijkste redenen hiervoor zijn:

- Als gevolg van de krappe arbeidsmarkt zien wij dat vacatures langer open staan. Om de continuïteit te kunnen waarborgen wordt tijdelijk ingehuurd. Dit zien wij niet alleen bij IT- of financefuncties, maar inmiddels veel breder.
- Een tweede oorzaak zijn de vaak incidentele versnellingsmiddelen om doelen en / of projecten te realiseren. Deze versnellingsgelden onder andere als gevolg van de coronapandemie (Arnhemse herstelagenda), maar ook vanuit de Rijksoverheid zijn veelal incidenteel van aard. Het is niet logisch om hiervoor vaste medewerkers aan te trekken en derhalve worden hiervoor extern ingehuurd.

Inhuur externen	2018	2019	2020	2021
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Begroot	9.033	11.409	11.320	19.823
Realisatie	10.388	14.303	14.963	22.931
Afwijking	-1.355	-2.894	-3.644	-3.108

Informatie en automatisering

Uitbreiding digitale dienstverlening

Er is verder gewerkt aan het verbeteren van processen om de dienstverlening aan inwoners te verbeteren. Ook is een begin gemaakt aan het beschikbaar maken van meer onlinediensten, onder andere bij Werk en Inkomen. Om beter inzicht te hebben in de beleving van de inwoners en beter te kunnen sturen op de kwaliteit van de dienstverlening is gestart met een continu klanttevredenheidsonderzoek. Dit zal continue verbetering en jaarlijkse rapportage aan de raad hierover mogelijk maken. Er is op alle onderwerpen veel samengewerkt met De Connectie.

De Omgevingswet is opnieuw uitgesteld. De voorbereiding van het Digitaal Stelsel Omgevingswet kent nog de nodige knelpunten, Arnhem is hier continu nauw op aangesloten. Zodra de Omgevingswet in werking treedt, kan Arnhem volgens de op dat moment geldende normen aansluiten.

Wat betreft het op orde brengen van de informatievoorziening op het gebied van het archief en informatiebeheer zijn er in 2021 minder stappen gezet dan gehoopt, onder andere door veel wisselingen in bemensing en gebrek aan expertises. Er wordt op dit moment een meerjarig verbeterplan voorbereid, de raad zal hier via de toezichtsverslagen van het Gelders Archief van op de hoogte worden gehouden. Afgezien van een aantal kleine restpunten, is de digitale dienstverlening rondom Diftar afgebouwd. De voorbereidingen van een online makelpunt

voor sociaal maatschappelijk vastgoed zijn gedaan, dit komt in het eerste kwartaal 2022 live voor inwoners en ondernemers. In dat kwartaal wordt ook een website opgeleverd waarop alle kunstwerken in de openbare ruimte te vinden zijn.

Informatiegestuurde organisatie

Om informatiegestuurd werken duurzaam te borgen in de organisatie zijn analyseteams ingericht en is een team van data-ontwikkelaars opgezet. Daarnaast is de monitor op Zorg Dichterbij verder doorontwikkeld, is er voor Doorbraak naar werk een monitor vormgegeven en is er voor wijkveiligheid en dienstverlening een start gemaakt voor een monitor. Ook is er met het programma Mobiliteit een proces doorlopen om te komen tot meetbare doelen. Met de HAN is een convenant gesloten om samen te werken op data-analyse, mixed reality en 3D en inclusie en diversiteit, om met meer continuïteit van samenwerking kennis te delen en ontwikkelen.

In 2021 is veel tijd gestoken in het verbeteren van het proces rondom de WOB en het actief openbaar maken van de data. Dit heeft ertoe geleid dat er minder datasets zijn gepubliceerd dan gepland maar het biedt mogelijkheden dit beter te gaan doen. Hierover is de raad in december 2021 met een raadsbrief geïnformeerd. Arnhem participeert in de VNG-werkgroep rondom de nieuwe Wet Open Overheid (WOO) om goed voorbereid te zijn op de nieuwe wet.

Modernisering werkplek

Alle medewerkers van de gemeente hebben een laptop en bijna alle medewerkers hebben een smartphone van de gemeente. We nemen afscheid van de vaste desktops op de bureaus; de laptop is met een docking station op kantoor te gebruiken met een beeldscherm, toetsenbord en muis. Dit betekent dat alle medewerkers op een veilige manier plaatsonafhankelijk kunnen werken, ook de medewerkers die vanwege de zwaarte van applicaties met speciale zwaardere apparatuur alleen op kantoor konden werken. De mogelijkheden om online samen te werken zijn uitgebreid en meer uitbreiding is in voorbereiding voor de eerste helft van 2022. Samen met ICT De Connectie zijn de werkplekken van Arnhem, Renkum, Rheden en De Connectie geharmoniseerd. Dit project vraagt ook capaciteit van gemeente Arnhem en loopt nog in 2022 door: alle applicaties worden gemigreerd van de oude naar de nieuwe omgeving. Dit zal ervoor zorgen dat ICT efficiënter kan werken, wat ruimte biedt voor focus op kwaliteit en innovatie. Het legt de basis om in de regio verder te harmoniseren en als regio de doelen van De Connectie te behalen. Het nieuwe intranet is opgeleverd, waarop meer ruimte is voor interactie, kennisdeling en samenwerking.

Er zijn meer ruimtes ingericht voor hybride vergaderen en er wordt in 2022 gekeken naar verdere uitbreiding hiervan. Het faciliteren met ICT-middelen van werknemers thuis is in voorbereiding. Dit zijn een beeldscherm, toetsenbord, muis en kabels om de laptop met het beeldscherm te verbinden, zodat mensen op maat hun werkplek kunnen inrichten, waarmee de werkplek thuis zoveel mogelijk gelijkwaardig kan zijn aan die op kantoor.

Informatieveiligheid, privacy & auditing

In 2021 zijn verdere stappen gezet om de informatieveiligheid en privacybescherming in de organisatie te verhogen. Op gebied van bewustwording is er in de gemeente een grootschalig medewerkersonderzoek gedaan naar de mate van bewustzijn op gebied van informatieveiligheid en privacy. Er is een start gemaakt om de resultaten en aanbevelingen uit dit onderzoek verder te verwerken. Dit zal in 2022 doorlopen. Tevens is er gestart met de voorbereidingen voor Europese aanbestedingen voor een ISMS systeem (information security management system) en middelen om bewustzijn te vergroten (bijvoorbeeld e-learnings en phishing testen). Deze aanbestedingen worden samen met de regio opgepakt.

De rol van CISO (chief information security officer) is door personele wijzigingen niet het gehele jaar vervuld geweest. Dit heeft geleid tot vertraging in onder andere de implementatie van de Baseline Informatieveiligheid Overheid. Sinds september is er weer een CISO in dienst en worden stappen gezet om de basis op orde te maken. In de jaarlijkse ENSIA (eenduidige normatiek single information audit) zelfevaluatie blijkt dat er binnen Arnhem verbetering nodig is. Naast de benodigde verbetering, is ook gekeken naar welke ambities Arnhem heeft op gebied van informatieveiligheid en privacy. Gezien de importantie van dit onderwerp zal over 2022 richting de raad een uitgebreidere verantwoording rondom informatieveiligheid en privacy volgen.

Financiën en control

De afdeling Financiën en Control werkt aan de hand van een Visiedocument dat in het voorjaar van 2020 is opgesteld. In relatie tot dat visiedocument zijn op verschillende terreinen verbeteringen gerealiseerd. Zo is succesvol invulling gegeven aan de noodzakelijke inhaalslag in het financieel beleidskader. Op diverse terreinen is beleid geactualiseerd of (opnieuw) geformuleerd. Daarnaast zijn we op fiscaal gebied beter in control. Een langspevend loonheffingsonderzoek is afgerond. Het onderzoek heeft tot een naheffing geleid, maar zorgde ook voor verbetering doordat bevindingen direct werden vertaald naar aanpassingen in processen.

Ook zijn in samenwerking met Informatie opnieuw stappen gezet op het gebied van informatievoorziening, met name in de vorm van het ontwikkelen van nieuwe dashboards en rapportages. De beheersbaarheid van onze financiële administratie en processen is vergroot, bijvoorbeeld door verdere stappen in soft closure (het tussentijds afsluiten van onze administratie zodat deze actueel is, afwijkingen eerder zichtbaar worden en hierop kan worden bijgestuurd) en het verbeteren van het inkoop- en betaalproces door het terugbrengen van het aantal medewerkers dat belast is met het coderen van facturen.

De boardletter 2021 van onze accountant gaf een positief beeld: een aantal bevindingen vanuit het verleden is (gedeeltelijk) opgelost terwijl de interimcontrole niet heeft geleid tot nieuwe bevindingen.

Op het gebied van innovatie is in 2021 een pilot op het gebied van Robot Process Automation (RPA) afgerond. In deze pilot is een drietal robots ontwikkeld die routinematige, veelal administratieve handelingen overnemen. Hoewel dit initiatief positieve bevindingen en energie opleverde, is na een evaluatie besloten om vooralsnog een pas op de plaats te maken. De verhouding tussen investeringen en opbrengsten is nog (te) mager. Door eerst processen te verbeteren en deze vervolgens mogelijk in nieuwe RPA initiatieven te vertalen, wordt deze verhouding positiever, zo is de verwachting.

Auditing en risicomanagement

De paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen is de belangrijkste plek waarin op de ontwikkelingen rond risicomanagement wordt ingegaan. Ter aanvulling hierop in deze paragraaf het volgende. In 2020 zijn na overleg met de auditcommissie in de raadsbrief van 5 oktober afspraken vastgelegd over grote risicovolle projecten. De raad wordt over dit soort projecten aanvullend geïnformeerd. Daarnaast wordt voor deze projecten een onafhankelijke risicoanalyse uitgevoerd. Binnen de ambtelijke organisatie is verder gewerkt om de uitvoering van deze afspraken mogelijk te maken. Zo zijn de spelregels voor projectmatig werken binnen de gemeente geïnventariseerd. Ook is een uitvraag gedaan voor welke projecten deze spelregels van toepassing zijn. Aan de verdere ontwikkeling en verbetering van de kwaliteit van risicomanagement binnen de gemeente Arnhem is verder gewerkt op basis van een intern werkplan. Bij de opstelling van dit werkplan is ook gebruik gemaakt van de expertise die door risicomangers van een aantal grote steden onderling wordt gedeeld.

Als onderdeel van het gemeentelijke risicomanagement is de vinger aan de pols gehouden rondom de gevolgen van corona en verschenen de zogenaamde impactanalyses. In het gemeentelijk risicoprofiel is rekening gehouden met de mogelijke onzekerheden ten aanzien van corona.

Corona heeft wel het geven van trainingen over de risicomanagement binnen de gemeentelijke organisatie bemoeilijkt. Live trainingen konden in beperkte mate worden gegeven. Sommige trainingen zijn verschoven naar 2022.

Naar aanleiding van vragen van de raad verscheen de raadsbrief over 'Aanpak artikel 213a onderzoeken, zero based opbouwen programma's en onderzoek volgens methode Duisenberg'. Hierin is uitgelegd hoe het college voornemens is om met onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid op basis van artikel 213a van de gemeentewet om te gaan. In de raadsbrief is aangegeven dat het college voornemens is om in deze paragraaf bij de begroting dit soort onderzoeken aan te kondigen en in het jaarverslag hierop terug te blikken. Aangekondigd is de afspraken hierover in de verordening Financieel beleid en beheer op te nemen.

Rechtmatigheid en financial audits

De financial audits worden in het kader van de jaarrekening uitgevoerd door de externe accountant. Ter ondersteuning hiervan voert de gemeente interne controles (IC) uit zoals opgenomen in het IC-plan. In het IC-plan wordt rekening gehouden met het toekomstig invoeren van de rechtmatigheidsverklaring die het college van B&W gaat afgeven. Hiervoor worden de werkwijzen aangescherpt in afstemming met de externe accountant.

In 2021 is 'proefgedraaid' met de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat de interne audits zijn uitgevoerd alsof in 2021 al een rechtmatigheidsverantwoording door het college afgegeven had moeten worden. Op deze wijze zijn leerpunten aan de orde gekomen die in komende jaren - wanneer de rechtmatigheidsverantwoording mogelijk wel daadwerkelijk afgegeven moet worden door het college - opgelost kunnen worden.

Uit de uitgevoerde audits in 2021 zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd boven de gestelde rapportagegrenzen, met uitzondering van onzekerheden in het sociaal domein als gevolg van de verstrekte gelden voor het persoonsgebonden budget, welke ook onderdeel zijn van het oordeel van de accountant.

Juridische zaken

De afgelopen jaren is de aandacht en inzet op het beleidsterrein openbare orde en veiligheid enorm toegenomen. Dat hangt samen met maatschappelijke ontwikkelingen en met keuzes zoals die bijvoorbeeld naar aanleiding van het rekenkamerrapport 'De wet van de stimulerende achterstand' zijn gemaakt. Dit beleidsterrein vraagt onverminderd veel inzet en capaciteit van de afdeling juridische zaken, niet in de laatste plaats vanwege de voorbereidingen voor de deelname aan het Experiment gesloten coffeeshopketen (wietexperiment) waar mogelijk in 2022 een begin mee wordt gemaakt.

Opnieuw is de invoering van de Omgevingswet uitgesteld, maar in het afgelopen jaar zijn in samenwerking met de betrokken beleidsafdelingen en met ICT stappen gezet om, wanneer de wet in werking treedt, goed voorbereid te zijn. Ook de energietransitie en ondersteuning van wijkinitiatieven hebben de nodige aandacht gevraagd en gekregen.

Juridische zaken heeft de organisatie en het bestuur ook op andere, diverse terreinen van advies voorzien. Daarbij is vaak sprake van directe samenwerking met andere onderdelen van de organisatie, om zo het bestuur zoveel als mogelijk integraal te kunnen adviseren. In de communicatie zet juridische zaken steeds meer in op de inzet van Heldere Taal, waarbij het taalgebruik wordt afgestemd op de ontvanger.

Lokaal, sociaal, duurzaam en circulair inkopen en aanbesteden

Er vindt momenteel een project plaats omtrent de doorontwikkeling van het inkoopproces. Doel hiervan is om een geaccepteerde en hanteerbare werkwijze te ontwikkelen die er toe bijdraagt dat de resultaten op lokaal, sociaal en circulair/duurzaam inkopen geoptimaliseerd worden. We willen meer circulariteit en energie- en klimaatneutraliteit in onze inkoop en aanbestedingen. We willen lokale ondernemers een eerlijke kans geven om diensten en producten te leveren. En we stimuleren opdrachtnemers om meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen, door resultaten op dit gebied op te nemen in het aanbestedingscontract. Daarmee wordt bijgedragen aan de gestelde maatschappelijke ambities van de gemeente. Ook ontstaat eerder inzicht in toekomstige inkooptrajecten; zodoende kan er gestuurd worden op de maatschappelijke thema's. Dit heeft als bijkomend voordeel dat door dit eerdere inzicht ook (financiële) rechtmatigheidsrisico's eerder in beeld komen en beperkt kunnen worden.

Communicatie

Als gemeente willen we dat onze communicatie toegankelijk, begrijpelijk en inclusief is. We investeren daarin langs drie lijnen: Schrijven in begrijpelijke taal, toegankelijke gemeentelijke websites en communicatie waarin Arnhemmers met een migratieachtergrond, een LHBTIQ+ identiteit of een beperking zich herkennen en erkend voelen.

Begrijpelijke taal

In februari ondertekenden we de 'Direct Duidelijk Deal' met het ministerie van Binnenlandse Zaken. Daarna zijn we begonnen met het trainen van onze medewerkers in schrijven op B1-niveau (90 personen in 2021) en het coachen daarin (18 personen). Brieven zijn herschreven en er is een lezerspanel opgezet. Daarin zitten 130 Arnhemmers die feedback geven op onze teksten.

Toegankelijke websites

Sinds 2020 moeten overheidswebsites en -apps voldoen aan wettelijke toegankelijkheidseisen. In 2021 inventariseerden we onze sites en apps en troffen we voorbereidingen om de toegankelijkheid te verbeteren. Het betreft hier deels eigen websites, deels websites van verbonden partijen en soms ook van contractpartijen waaraan wij werkzaamheden hebben uitbesteed. Richting verbonden partijen en contractpartijen kan de gemeente sturen op basis van af te sluiten contracten. Op de eigen websites heeft de gemeente directe invloed. De gemeentelijke website is als voorloper onderzocht en aan de verbetervoorstellen die daaruit voortkwamen, hebben we het afgelopen jaar gewerkt. Voor de overige gemeentelijke websites is er een project gestart om ook daar de toegankelijkheid op het juiste niveau te brengen. Het project loopt tot 2022/2023.

Herkennen en erkend voelen

We willen weten of en in hoeverre Arnhemmers met een migratieachtergrond, een LHBTIQ+ identiteit of een beperking zich herkennen en erkend voelen in onze communicatie. Wat doen we goed? Wat kan beter of moet anders? We gaven Instituut Verwey-Jonker opdracht om ons, op basis van wetenschappelijke kennis én gesprekken met Arnhemmers, inzicht en aanknopingspunten te bieden. Het onderzoek is najaar 2021 gestart en in mei 2022 verwachten we de uitkomsten.

Verbonden partijen

De gemeente neemt deel in diverse rechtsvormen zowel publiek als privaat. Wanneer de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft in een andere partij, is dat voor de gemeente een verbonden partij. Samenwerking met andere partijen is een manier om publieke taken uit te voeren, die bijdragen aan het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen. Deelnemingen in andere partijen brengen risico's met zich mee zowel bestuurlijk, maatschappelijk als financieel.

Verbonden partijen twee gemeentelijke rollen

De gemeente vervult twee rollen richting de verbonden partijen: de rol van eigenaar en de rol van opdrachtgever. Tussen beide rollen en de belangen die daaruit voortvloeien, kan een spanningsveld bestaan.

In de eigenaarsrol beslist de gemeente over de oprichting, de missie, de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verbonden partij. Het gemeentebestuur is mede eigenaar van de verbonden partij en draagt bestuurlijke verantwoordelijkheid (de gemeente neemt deel aan het bestuur). De eigenaarsrol richt zich vooral op de continuïteit en de levensvatbaarheid van de (samenwerkings)organisatie.

De gemeente is ook opdrachtgever van de verbonden partij. De verbonden partij levert diensten of producten of is uitvoerder van gemeentelijk beleid. Veelal in de vorm van een basispakket dat door alle deelnemers in de samenwerking wordt afgenomen, met daarnaast een aanvullend pakket dat voor afzonderlijke deelnemers op maat wordt afgesproken.

Het financieel belang is gekoppeld aan beide rollen. Als opdrachtgever heeft de gemeente belang bij een zo goed mogelijke prijs-/kwaliteitsverhouding voor de afgesproken dienstverlening en deze moet passen binnen de kaders van de gemeentebegroting. Als eigenaar draagt de gemeente het 'ondernemersrisico' van de samenwerking. Als de financiële resultaten tegenvallen, zal de gemeente de tekorten moeten aanvullen.

Actuele kaders

Kadernota verbonden partijen gemeente Arnhem

In 2016 is de visie van de gemeente Arnhem op de verbonden partijen vastgelegd in de kadernota verbonden partijen 2016 gemeente Arnhem, met daarin uitvoeringsrichtlijnen over de wijze van sturen en beheersen. Uitgangspunt is om hierbij uit te gaan van een risicogerichte aanpak, onder andere door het instellen van een governance code en het toepassen van een 'risicokompas'.

BBV-Notitie verbonden partijen

Ook de Notitie verbonden partijen van de Commissie BBV uit oktober 2016 geeft verplichte en aanbevolen kaders ten aanzien van verbonden partijen. In deze notitie wordt uiteengezet wanneer sprake is van een financieel en bestuurlijk belang. Van een financieel belang is sprake als de gemeente de middelen zoals vermogen of leningen, die aan een partij ter beschikking zijn gesteld, niet terugkrijgt bij faillissement van die partij of indien financiële problemen bij de derde partij kunnen worden verhaald bij de gemeente. Bij een bestuurlijk belang gaat het om het hebben van zeggenschap van de gemeente in een derde partij, hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat ze via aandelen mee kan stemmen.

Wet gemeenschappelijke regeling

Een ander extern kader betreft de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr). In 2020 is door de minister van Binnenlandse zaken een voorstel tot wijziging van deze wet ingediend die erop gericht is de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad bij taken die in gemeenschappelijke regelingen worden uitgevoerd te versterken. In juni 2021 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel aangenomen; in december 2021 heeft ook de Eerste Kamer met het wetsvoorstel ingestemd. Naar verwachting treden de wijzigingen op 1 juli 2022 in werking. De komende tijd wordt bezien of de gewijzigde Wgr gevolgen heeft voor de kadernota en de inbedding van de verbonden partijen in de P&C-cyclus.

Diversiteit en inclusiviteit

Binnen de gemeentelijke organisatie worden stappen gezet om te komen tot een diverse en inclusieve organisatie. We vinden het belangrijk dat ook onze verbonden partijen het onderwerp diversiteit en inclusie als speerpunt van beleid hebben. Tijdens het raadsdebat op 14 juli 2021 heeft wethouder Jan van Dellen daarvoor een toezegging gedaan. Najaar 2021 en het eerste kwartaal van 2022 hebben we gebruikt om vast te stellen hoe we daar invulling aan gaan/kunnen geven. Het streven is om in gesprek te gaan met de verbonden partijen en die gesprekken zoveel als mogelijk voor de zomer van 2022 te voeren. Het gesprek zal gaan over het belang van de

gezamenlijke inzet op diversiteit en inclusiviteit, wat de partijen al doen en wat hun plannen zijn en het over en weer delen van kennis en ervaringen.

Mede naar aanleiding van de toezegging zijn in de gewijzigde Algemene subsidieverordening definities van diversiteit en inclusie opgenomen. Zodat subsidieontvangers, een van de partijen waar we als gemeente mee samenwerken, verplicht kunnen worden om hier invulling aan te geven. Voor een verdere toelichting op de wijziging van de Algemene subsidieverordening wordt verwezen naar de paragraaf Subsidies.

Ontwikkelingen risicovolle verbonden partijen

Niet alle verbonden partijen vragen om even veel betrokkenheid. Om de aandacht te geven aan die verbonden partijen die voor de gemeente van het grootste belang zijn, dan wel een belangrijk risico vormen (beleidsmatig of financieel) wordt jaarlijks in aanloop naar de begroting het risicokompas geactualiseerd. Het risicokompas is een risicoanalyse die bestaat uit de beoordeling op acht maatstaven. Deze acht maatstaven geven vorm aan de bestuurlijke en financiële verbondenheid met de partij. Door alle verbonden partijen op dezelfde wijze te beoordelen, is het mogelijk de verbonden partijen onderling te vergelijken en te bepalen welke verbonden partijen in verhouding tot elkaar een hoog risicoprofiel hebben.

In het hierna volgend overzicht wordt aangegeven in welke verbonden partijen de gemeente Arnhem deelneemt en aan welke programma's hiermee een bijdrage wordt geleverd. Per verbonden partij wordt een terugblik gegeven op de belangrijkste ontwikkelingen in 2021. Voor de partijen die bij de begroting 2021 als meest risicovol zijn aangemerkt wordt tevens de voortgang van de beheersstrategie toegelicht.

Relatie met de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen

De risico's die samenhangen met de verbonden partijen zijn meegewogen in de bepaling van de gewenste weerstandscapaciteit (zie paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing).

Overzicht Verbonden partijen

Hierna wordt per verbonden partij een aantal gegevens weergegeven. Naast stamgegevens zijn dit het bestuurlijke en financiële belang, financiële gegevens over het vermogen en resultaat (indien beschikbaar), actuele ontwikkelingen en de beheersstrategie (indien van toepassing).

Aanvullend op de hierna weergegeven verbonden partijen neemt de gemeente Arnhem tevens deel in twee Verenigingen van Eigenaars (VVE's). Het betreft de volgende VVE's:

- Vereniging van Eigenaars Varkensstraat 46 en 47 te Arnhem.
- Vereniging van Eigenaars Varkensstraat 27, 28-1 en 28-2 te Arnhem.

De gemeente heeft als eigenaar van een gedeelte van de panden zitting in het bestuur van de VVE's en heeft tevens een (gering) financieel belang. Het risicoprofiel is als laag aan te merken.

In de Begroting 2021 is de verbonden partij Facility Point opgenomen. Het college heeft in mei 2021 besloten de aandelen in deze onderneming te verkopen aan de overige zittende aandeelhouders. De gemeenteraad is hierover op 18 mei 2021 met een brief geïnformeerd en op 15 juli 2021 zijn de aandelen daadwerkelijk verkocht. Het voordelig resultaat uit de verkoop is in dit jaarverslag verwerkt.

Scalabor B.V.**Scalabor B.V.**

Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap		
Programma	S06 Participatie en armoedebestrijding		
Doel verbonden partij	Scalabor B.V. is een arbeidsontwikkelbedrijf dat inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt uit de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland ondersteunt bij het overbruggen van die afstand. Scalabor begeleidt inwoners die dat nodig hebben - in opdracht van gemeenten - naar passend en zo regulier mogelijk werk. Scalabor richt zich op het ontdekken en ontwikkelen van talenten van mensen in een werksituatie. Een belangrijke dienstverlening is het begeleiden van SW-medewerkers van de modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR), module Werkgeverschap SW (WGSW).		
Deelnemers in samenwerking	Gemeente Arnhem is 100% aandeelhouder van Scalabor B.V. De gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR), module Werkgeverschap SW (WGSW) detacheert SW-medewerkers, in opdracht van de deelnemende gemeenten, bij Scalabor B.V. Daarnaast koopt gemeente Arnhem (als klant) ook ontwikkeltrajecten in bij Scalabor B.V. voor inwoners die een beroep doen op ondersteuning vanuit de Participatiewet.		
Bestuurlijk belang	De conerndirecteur van gemeente Arnhem is gemachtigd om namens de gemeente Arnhem stemrecht uit te oefenen in de vergadering van aandeelhouders. Deze taak wordt tijdelijk waargenomen door de conerndirecteur.		
Financieel belang	100%		
Eigen vermogen	Per 01-01-2021	€	8.138.780
	Per 31-12-2021	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2021	€	3.603.913
	Per 31-12-2021	€	
Financieel resultaat	Resultaat 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Resultaat 2021	€	
Ontwikkelingen	<p>Voor 2021 zagen wij:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een snelle terugloop van het aantal SW-medewerkers (door pensionering e.d.); - Een ouder wordende SW-populatie die minder belastbaar is en meer begeleiding nodig heeft; - Dat door ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en het ontbreken van benodigde vaardigheden van medewerkers het steeds lastiger voor SW-medewerkers wordt om door te stromen naar externe werkgevers; - Landelijke ontwikkelingen rondom sociale ontwikkelbedrijven (SW 2.0) een rol gaan spelen qua positionering; - De invoering van de nieuwe cao Aan de slag gevolgen heeft als het gaat om het beleggen van risico's van werkgeverschap. <p>In 2022 en verder vragen deze ontwikkelingen ook onze aandacht. In 2021 maakten wij in de rol van opdrachtgever ook nieuwe (financiële) afspraken voor de uitvoering van de Wsw taken. De termijn van het huidige aanwijfsbesluit gaat vanaf 2023 voor onbepaalde tijd in en de nieuwe (financiële) afspraken voor de komende drie jaar zijn opgenomen in de Regeling uitvoering Wsw door Scalabor B.V. 2023-2025. Tot slot zien wij voor 2022 en verder dat voor de inkoop van diensten en producten (uitgezonderd de SW) vanaf 2023 waarschijnlijk een aanbestedingsprocedure wordt opgestart.</p>		
Risicoprofiel	Middel		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

Sportbedrijf Arnhem

Sportbedrijf Arnhem

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Programma	S09 Gezondheid en sport
Doel verbonden partij	Het Sportbedrijf voert het sportbeleid uit. Arnhem stimuleert en faciliteert bewegen en sporten en Arnhem benut de kracht van beide, voor een beter welzijn van de stad.
Deelnemers in samenwerking	Gemeente Arnhem
Bestuurlijk belang	De gemeente Arnhem is 100% aandeelhouder van de BV Sportbedrijf Arnhem. Als aandeelhouder is de gemeente Arnhem lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Het mandaat om als aandeelhouder op te treden is door het college neergelegd bij de concerndirecteur. Deze taak wordt tijdelijk waargenomen door de concerncontroller.
Financieel belang	De gemeente Arnhem heeft het volledige eigendom.
Eigen vermogen	Per 01-01-2021 € 1.626.000 Per 31-12-2021 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2021 € 21.500.000 Per 31-12-2021 €
Financieel resultaat	Resultaat 2021 €
Bijdrage Arnhem	Resultaat 2021 € 17.657.855
Ontwikkelingen	De opdracht aan het sportbedrijf krijgt meer focus op gezondheid en bewegen en de inzet van de openbare ruimte ten behoeve van sport.
Risicoprofiel	Middel
Beheersstrategie	<p>Sturing</p> <p>Het Sportbedrijf is de grootste uitvoerder van het sportbeleid van de gemeente Arnhem. Bij de verzelfstandiging van het Sportbedrijf, zijn vanuit de gemeente als opdrachtgever en eigenaar van het Sportbedrijf, afspraken gemaakt over de informatie- en stuurmogelijkheden voor de gemeente. Om de verwachtingen over en weer beter in beeld te hebben voeren de gemeente als eigenaar en opdrachtgever en het sportbedrijf gezamenlijk, buiten de kwartaalgesprekken om, gedurende 2022, regelmatig overleg.</p> <p>De organisatie van het Sportbedrijf en de samenwerking met de gemeente Arnhem moet de komende jaren nog verder professionaliseren. In navolging van 2021 waar we stappen hebben gezet in werkwijze en gezamenlijk opdrachtgeverschap wordt hier in 2022 vervolg aan gegeven. De afstemming tussen de teams Leefomgeving en het Sportbedrijf komt op gang, waarmee beter invulling wordt gegeven aan het uitgangspunt van 'van wijken weten'. Het opdrachtgeverschap wordt meer gestroomlijnd.</p> <p>De informatievoorziening van het Sportbedrijf aan de gemeente Arnhem als opdrachtgever, is in ontwikkeling. Het betreft hier een samenspel van vraagstelling in combinatie met beantwoording van de vragen. Het Sportbedrijf heeft in de kwartaalrapportages steeds conform afgesproken format gerapporteerd. Over de kwaliteit en met name over de (on)mogelijkheden van rapportage over effectiviteit en efficiëntie van interventies in de stad wordt nog met elkaar gesproken, alsmede wensen voor de toekomst op wijkniveau. Dit is een doorlopend proces, waarin we in 2021 duidelijk stappen hebben gezet en waarmee we verder gaan in 2022.</p> <p>Het inzicht in de kostprijs van de activiteiten is door de jaren heen verbeterd. In 2021 is gewerkt aan inhoudelijk logische product/dienstgroepen met bijhorende activiteiten en daaraan gekoppelde financieel inzicht, ter verbetering van de sturing door de opdrachtgever. Dit heeft geresulteerd in een eerste versie van een activiteitenbegroting ten behoeve van 2022. Het verbeteren van inzicht in maatschappelijke meerwaarde tegenover kosten, door middel van het jaarlijks verbeteren van de activiteitenbegroting, is een doorlopend proces. Sportbedrijf en gemeente blijven samenwerken om dit inzicht en de sturing te verbeteren. In 2021 is ook een duidelijkere scheiding gemaakt tussen inkomsten uit (sport)subsidie en overige inkomsten.</p> <p>Financieel</p> <p>De financiële ratio's van het Sportbedrijf, gebaseerd op de jaarrekeningen waren onvoldoende tot 2020. In 2020 is de algemene reserve van het Sportbedrijf vergroot tot het afgesproken en gewenste niveau (€ 1,8 miljoen). Tegelijkertijd heeft corona impact gehad op het (beperkte) resultaat van het Sportbedrijf in 2020. Het eigen vermogen is daardoor afgenomen naar € 1,6 miljoen. Dit wordt nog steeds ruim voldoende geacht.</p>

Sportbedrijf heeft 2020 afgesloten met een negatief resultaat van bijna € 0,2 miljoen. Dit valt mee, gezien de omstandigheden (sterk teruggelopen inkomsten in verband met corona). Dit is mede te danken aan kostenbesparing, uitgestelde investeringen en compensatieregelingen vanuit het Rijk. Het beperkte negatieve resultaat kan opgevangen worden door het verhoogde eigen vermogen.

Voor 2021 laten de laatste prognoses zien dat het Sportbedrijf naar verwachting een positief resultaat behaalt van tussen de €0,2 en €0,3 miljoen. Door de begroting te versoberen en door steun vanuit het Rijk is dit positief resultaat behaald ondanks de corona beperkingen. Het ligt voor de hand om dit resultaat te gebruiken om het verlies van 2020 te compenseren door het EV aan te vullen. Besluitvorming hierover moet nog plaatsvinden. Voor 2021 wordt tegelijkertijd voldaan aan de taakstelling van € 0,5 miljoen op subsidie Sportbedrijf. Voor 2022 is er een taakstelling van € 0,75 miljoen. Op dit moment heeft het Sportbedrijf een begroting ingediend voor 2022 die nagenoeg sluitend is en uitgaat van een klein negatief resultaat (€75.000,-). De taakstelling van €0,75 miljoen in combinatie met corona beperkingen heeft Sportbedrijf genoodzaakt een uiterst sobere begroting in te dienen en creatief de eigen inkomsten te verhogen.

Samenwerking

In 2021 is de verzelfstandiging geëvalueerd door Hiemstra en de Vries. Zij concluderen dat, zoals bij elke verzelfstandiging, de nieuwe manier van samenwerken, veranderde rollen, verantwoordelijkheden etc. tijd nodig heeft gehad. In de eerste jaren van verzelfstandiging lag de nadruk voornamelijk op bedrijfsmatige aspecten en de ontvlechting van de gemeente. Het inhoudelijke gesprek over de maatschappelijke invulling van de opdracht en bijdrage aan gemeentelijke doelstellingen kreeg daardoor minder aandacht. Dit werd bemoeilijkt door het wennen aan nieuwe verhoudingen, 'losse eindjes' van de verzelfstandiging en een verschillende interpretatie van bepaalde begrippen. In de afgelopen jaren is de situatie significant verbeterd en is helderheid gekomen in bovengenoemde zaken. Nu het Sportbedrijf na vier jaar stabiel staat, is er weer meer ruimte gekomen om de focus te verleggen naar het gesprek op inhoud en gezamenlijke belangen. Het afgelopen jaar is de samenwerking tussen gemeente en Sportbedrijf sterk verbeterd. De samenwerking blijft een onderwerp waarin continu geïnvesteerd wordt, ook in 2022 e.v.

We verwachten deze ontwikkeling met het nieuwe MT van het Sportbedrijf in 2022 voort te kunnen zetten. Deze verbeterde verstandhouding zorgt ervoor dat het risicoprofiel van het Sportbedrijf als verbonden partij lager ingeschat wordt.

Bank Nederlandse Gemeenten

NV Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën
Doel verbonden partij	De BNG is de 'bankier ten dienste van overheden', waaronder voor gemeenten.
Deelnemers in samenwerking	De gemeente heeft minder dan 1% van de aandelen. De andere aandeelhouders zijn de Staat der Nederlanden (50%), provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	De concerttreasurer is gemachtigde voor de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	De gemeente Arnhem heeft 496.470 aandelen van de BNG in bezit (bijna 1%) en is daarmee een van de grootste gemeentelijke aandeelhouders van de BNG
Eigen vermogen	Per 01-01-2021 € 5.097.000
	Per 31-12-2021 € 5.062.000
Vreemd vermogen	Per 01-01-2021 € 155.262.000
	Per 31-12-2021 € 143.995.000
Financieel resultaat	Resultaat 2021 € 236.000
Bijdrage Arnhem	Resultaat 2021 € -1.132
Ontwikkelingen	Niet van toepassing.
Risicoprofiel	Laag
Beheersstrategie	Niet van toepassing.

DataLand

DataLand

Vestigingsplaats	Gouda
Rechtsvorm	Stichting
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën
Doel verbonden partij	Het ontzorgen, ondersteunen en faciliteren van gemeenten op het gebied van geo-, WOZ- en vastgoedinformatie, oftewel objectinformatie. Deze worden in de komende tijd ondergebracht bij andere overheidsinstellingen zoals kadaster en KOOP.
Deelnemers in samenwerking	Vrijwel alle Nederlandse gemeenten.
Bestuurlijk belang	Certificaathouders participeren in DataLand en hebben invloed op het beleid van DataLand via het bestuur. Het afdelingshoofd van de afdeling Informatie is gemachtigd voor deze rol.
Financieel belang	De gemeente heeft certificaten van aandelen DataLand B.V. Deze inkomsten worden door DataLand gebruikt om de kerntaken uit te voeren: ontzorgen, ondersteunen en faciliteren van gemeenten. De financiële gegevens over het vermogen en resultaat vanaf 2020 zijn niet beschikbaar vanwege de (opheffings)fase waarin de organisatie zich bevindt.
Eigen vermogen	Per 01-01-2021 € Per 31-12-2021 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2021 € Per 31-12-2021 €
Financieel resultaat	Resultaat 2021 €
Bijdrage Arnhem	Resultaat 2021 €
Ontwikkelingen	DataLand heeft per 1 januari 2022 haar activiteiten beëindigd. Het Kadaster draagt er zorg voor dat de landelijke set van WOZ-detailgegevens toegankelijk en beschikbaar blijft. De liquidatie van DataLand wordt per 31 maart 2022 een feit; daarna vindt vereffening plaats met de certificaathouders. De verwachting is dat de gemeente een groot gedeelte van haar inleg (circa € 10.000,-) na de liquidatie uitgekeerd krijgt.
Risicoprofiel	Laag
Beheersstrategie	Niet van toepassing.

Economic Board regio Arnhem-Nijmegen

Economic Board regio Arnhem-Nijmegen

Vestigingsplaats	Nijmegen
Rechtsvorm	Stichting
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën; S03 Economie
Doel verbonden partij	Het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden op de groeisectoren health, energy en food en de cross-overs daartussen, om daarmee de economische slagkracht van de regio Arnhem-Nijmegen verder te ontwikkelen en regionale groeikansen te benutten met alle voor dat doel dienstige middelen.
Deelnemers in samenwerking	The Economic Board wordt gevormd door achttien leden vanuit de kennisinstellingen, het bedrijfsleven en de overheden.
Bestuurlijk belang	Burgemeester A. Marcouch (voorzitter) en de wethouder economische zaken hebben zitting in de board.
Financieel belang	De gemeente Arnhem heeft geen rechtstreekse financiële relatie met The Economic Board. Van onze bijdrage aan de regio wordt 1 euro per inwoner door het GR doorgegeven aan The Economic Board.
Eigen vermogen	Per 01-01-2021 € 142.850 Per 31-12-2021 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2021 € 133.981 Per 31-12-2021 €
Financieel resultaat	Resultaat 2021 €
Bijdrage Arnhem	Resultaat 2021 € 162.000
Ontwikkelingen	<p>The Economic Board heeft zich in 2021 op diverse manieren ingezet voor economische ontwikkeling, innovatie en werkgelegenheid in de regio. In 2021 heeft de Economic Board samen met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en de Provincie Gelderland gewerkt aan een regionale Human Capital Agenda. Deze agenda moet bijdragen aan een betere aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Bedrijven en organisaties willen voldoende en goed gekwalificeerd personeel. En de samenleving is erbij gebaat dat mensen de juiste opleidingen doen en straks aan het werk komen en kunnen meedoen. Aan de Human Capital agenda is via interactieve sessies gewerkt met experts vanuit de IT-, zorg-, techniek- en energiesector. Ook de onderwijsinstellingen spelen hierbij een belangrijke rol. De Human Capital agenda wordt begin 2022 gepresenteerd.</p> <p>Samen met de provincies Gelderland en Overijssel, de regio's en Economic Boards in Oost-Nederland heeft de Economic Board de lobby richting Den Haag en het nieuwe kabinet mede inhoud gegeven. Onder de titel 'Nederland Slim benutten' zijn de kwaliteiten van Oost-Nederland voor het voetlicht gebracht en de bijdragen die onze regio kan leveren aan maatschappelijke vraagstukken, bijvoorbeeld de energietransitie en goede bereikbaarheid.</p> <p>In 2021 is doorgewerkt aan de versterking van de clusters duurzaamheid, energy, health en food. The Economic Board heeft in 2021 bijgedragen aan de verdere realisatie van Connect. Er zijn ook nieuwe projecten en programma's uitgedacht en in gang gezet. Onder andere Lifeport Circular Lab. In dit programma werken studenten, onderzoekers, bedrijven en overheden samen aan vraagstukken en projecten op het gebied van circulaire bouw, klimaatadaptieve leefomgeving. Onder andere klimaatadaptatie in het centrum van Arnhem.</p> <p>The Economic Board is een van de partners in de nieuwe regionale investeringsagenda met de provincie en de Groene metropoolregio, waarvoor in 2021 de eerste stappen zijn gezet. De Economic Board ontwikkelde zich verder als netwerk in de regio. Kennis, kunde en ervaring vanuit de regiogemeenten, kennisinstellingen en bedrijfsleven werden steeds meer gedeeld en ingezet voor belangrijke maatschappelijke opgaven.</p>
Risicoprofiel	Laag
Beheersstrategie	Niet van toepassing.

BVO De Connectie

BVO De Connectie

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën
Doel verbonden partij	De Connectie is een gemeenschappelijke regeling met de gemeenten Rheden en Renkum op het gebied van bedrijfsvoering.
Deelnemers in samenwerking	Gemeente Arnhem, gemeente Renkum en gemeente Rheden
Bestuurlijk belang	Opdrachtgever is de conerndirecteur, wethouder Jan van Dellen is lid van het bestuur.
Financieel belang	Het Arnheems aandeel in De Connectie bedraagt 72%.
Eigen vermogen	Per 01-01-2021 € -352.000 Per 31-12-2021 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2021 € 14.213.000 Per 31-12-2021 €
Financieel resultaat	Resultaat 2021 €
Bijdrage Arnhem	Resultaat 2021 € 30.557.000
Ontwikkelingen	<p>Uit onderzoek blijkt dat bij een samenwerking binnen de gemeentelijke context het 3 tot 5 jaar kost (afhankelijk van de beginsituatie) om weer op het startniveau te komen in termen van opbrengsten, klanttevredenheid, organisatie-volwassenheid en medewerkertevredenheid. Bij de start van De Connectie is onvoldoende rekening gehouden met deze zogenaamde 'servicedip'. Hoewel in de afgelopen jaren op een aantal terreinen progressie is gemaakt, is tegelijkertijd op een aantal terreinen sprake van noodzaak tot verbetering.</p> <p>Deze noodzaak is door het bestuur van De Connectie vertaald naar een herijking van de bestuursopdracht. Daarbij gaat het om nieuwe afspraken met betrekking tot de wijze van organiseren van de samenwerking (governance), een duidelijke toekomstvisie omtrent de positie van De Connectie op langere termijn (groeiambitie) en het financieel perspectief van De Connectie in relatie tot de financiële positie van de eigenaar-gemeenten. De uitkomsten moeten leiden tot een nieuw ontwikkelperspectief waar de balans tussen financiële haalbaarheid en inhoudelijke noodzakelijkheid opnieuw is vastgesteld en deze een plek krijgt in een nieuw beleidsplan en MJPB.</p>
Risicoprofiel	Middel
Beheersstrategie	<p>De Connectie is een organisatie in die volop in ontwikkeling is en waar de komende jaren veel moet gebeuren. Het is evident dat beheersing en control hierin belangrijk zijn. De beheersing is vooral gericht op het actief verbinden van de gemeentelijke belangen met de belangen van een goede bedrijfsvoeringsorganisatie. Op verschillende niveaus en vanuit verschillende perspectieven wordt er actief samengewerkt. Het bestuur, het OGO (opdrachtgeversoverleg) en de demandorganisatie zijn hierin belangrijke gremia waarin sturing en beheersing nadrukkelijk terugkomen. Het controllersoverleg vervult hierin een belangrijke adviesrol ten aanzien van de P&C-producten van de Connectie.</p> <p>Er wordt in de begroting van de Connectie een aantal risico's beschreven die significant zijn in financiële termen, maar ook voor de dienstverlening. De Connectie onderschrijft de principes van het risico gestuurd werken. Dit houdt in dat risico's gekoppeld worden aan de doelstellingen en dat maatregelen worden genomen om de risico's te beheersen. Afgelopen jaar heeft De Connectie belangrijke stappen gezet ten aanzien van de invulling van het risicomanagement. Zo heeft er een uitgebreide risico-inventarisatie plaatsgevonden, zowel vanuit het perspectief van de organisatiedoelstellingen als vanuit het perspectief van business continuïteit. Waar nodig zijn aanvullende beheersmaatregelen genomen. De komende jaren gaat De Connectie verder met het door ontwikkelen van het risicomanagement door te investeren in het risicobewustzijn binnen de organisatie en het cyclisch en systematisch borgen van het risicomanagement.</p> <p>Enerzijds is ten aanzien van de ontwikkelingen de verwachting dat de afhankelijkheid van ICT de komende jaren steeds groter wordt. Anderzijds nemen de risico's op het gebied van informatieveiligheid en security verder toe. Dit vraagt om een continu proces van risicobeheersing en investeringen.</p>

BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen

BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S07 Zorg
Doel verbonden partij	In april 2016 is de Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen opgericht ten behoeve van het aanvullend vervoer Arnhem Nijmegen (Avan). Het is een gemeenschappelijke regeling, gebaseerd op een bedrijfsvoeringsorganisatie. Eén van de taken van deze Vervoersorganisatie is het regelen van het doelgroepenvervoer, waarbij sprake is van een bundeling van het doelgroepenvervoer (Wmo-vervoer, leerlingenvoer en instellingsvervoer). Gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers.
Deelnemers in samenwerking	Regio Arnhem en regio Nijmegen
Bestuurlijk belang	Wethouder R. van der Zee is lid van het bestuur
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt volgens een verdeelsleutel bij aan de exploitatie. De kosten van de bedrijfsvoeringsorganisatie worden bepaald op basis van het inwoneraantal. De vervoerskosten op basis van rekeneenheden van het vervoer. De vervoersorganisatie heeft geen weerstandscapaciteit; tekorten komen voor rekening van de deelnemende gemeenten.
Eigen vermogen	Per 01-01-2021 €
	Per 31-12-2021 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2021 € 13.002.611
	Per 31-12-2021 €
Financieel resultaat	Resultaat 2021 €
Bijdrage Arnhem	Resultaat 2021 € 5.997.061
Ontwikkelingen	<p>In 2020 zijn er beleidsregels Wmo en Jeugdwet op- en vastgesteld. Ook is er een nieuwe Verordening Leerlingenvoer aangenomen. Daarnaast lijkt de nieuwe aanbesteding positiever uit te werken dan in eerste instantie verwacht. Deze dragen bij aan het beheersen van kosten op het gebied van Doelgroepenvervoer.</p> <p>Daarnaast heeft Corona in 2021 effect gehad op het routegebonden en vraagafhankelijk vervoer. Dit alles samen maakt dat voor 2021 de jaarcijfers doelgroepenvervoer met een positief resultaat afgesloten zijn. Voor 2022 verwachten we een vergelijkbaar scenario. In de begroting voor 2023 zullen de effecten van corona op het doelgroepenvervoer worden meegenomen.</p>
Risicoprofiel	Middel
Beheersstrategie	<p>De risico's waarmee BVO DRAN te maken heeft zijn een veranderende relatie met de Provincie, een zeer dynamische omgeving, kwetsbare burgers en daarmee politieke gevoeligheid.</p> <p>De risicoklasse is, bij het bepalen van de begroting 2022, van hoog naar middel gezakt. Het in 2018 verschenen knoppenplan heeft ertoe geleid dat de kostenbesparingen die mogelijk waren in regionaal verband inmiddels zijn doorgevoerd en een aantal zaken zijn meegenomen in de inmiddels afgeronde aanbesteding. Aan een aantal knoppen binnen het vraagafhankelijk vervoer zal vanaf 2021 een verder vervolg worden gegeven. Een aantal knoppen kunnen enkel door de gemeente zelf beleidsmatig worden opgepakt.</p> <p>De gemeente Arnhem heeft in 2020 aan een aantal van deze knoppen gedraaid door zowel beleidsregels Wmo als ook beleidsregels Leerlingenvoer op- en vast te stellen. Dit om te kunnen blijven doen wat nodig is, maar ook een gemeentelijk kader als vertrekpunt te kunnen nemen. We hebben de eerste effecten van deze aanpassing in 2021 gezien. Deze zal zich voortzetten in 2022.</p> <p>De inrichting van het doelgroepenvervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Hierom is de sturingsinformatie frequenter en gericht op continue monitoring. Structureel ontvangen we van de BVO DRAN managementinformatie en zogenaamde rittenbakken. Er is ongeveer tien keer per jaar ambtelijk en 6 keer per jaar bestuurlijk overleg. In 2022 zal informatie omtrent doelgroepenvervoer worden verwerkt in PowerBI waardoor dit onderdeel uit zal gaan maken van de komende bestuursrapportages.</p>

Euregio Rijn-Waal

Euregio Rijn-Waal

Vestigingsplaats	Kleve (D)		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam naar Duits recht		
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën; S03 Economie		
Doel verbonden partij	<p>De Euregio Rijn-Waal is een Nederlands-Duits openbaar lichaam waarbij ca 55 gemeenten en regionale overheden en Kamer van Koophandels uit de grensregio zijn aangesloten. De bevordering van de integratie van Europa en het slechten van nationale grenzen zijn centrale doelen van deze samenwerking (sinds 1 november 1993). De Euregio Rijn-Waal zet in op verbetering en intensiveren van grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij. In het werkgebied van de Euregio bestaan veel mogelijkheden voor een sterke economische en maatschappelijke ontwikkeling. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten. De Euregio verzorgt het programmamanagement voor het EU-programma INTERREG Duitsland-Nederland. De Euregio is geen verbonden partij in de zin van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De Euregio is een openbaar lichaam gebaseerd op het Verdrag van Anholt. In overeenstemming met artikel 3 lid 3 van dit verdrag is voor de Euregio het Duitse recht van toepassing. Dit betekent dat voor de Euregio niet dezelfde plichten gelden ten aanzien van bijvoorbeeld de verzending van de begroting aan deelnemende gemeenten. In de statuten van de Euregio is vastgelegd dat de begroting een maand voor het begin van het nieuwe begrotingsjaar een begroting wordt opgeleverd. De vergaderstukken van de Euregioraad worden door de Euregio aan de gemeenteraad verzonden.</p>		
Deelnemers in samenwerking	55 leden, te weten 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten, 3 regionale instanties en 2 Kamers van Koophandel		
Bestuurlijk belang	In de Euregio Raad zitten namens de gemeente Arnhem burgemeester A. Marcouch en raadsleden V. Bouma, mw. K. Kalthoff, Y. Usta en M. Venhoek.		
Financieel belang	Beperkt. De leden betalen een (inwoneraantal gerelateerde) contributie.		
Eigen vermogen	Per 01-01-2021	€	1.762.724
	Per 31-12-2021	€	
Vreemd vermogen	Per 01-01-2021	€	3.395.350
	Per 31-12-2021	€	
Financieel resultaat	Resultaat 2021	€	
Bijdrage Arnhem	Resultaat 2021	€	28.000
Ontwikkelingen	<p>De Euregio geeft uitvoering aan de Strategische Agenda 2025+ die de Euregioraad in november 2020 heeft vastgesteld. Daarin zijn vier grensuitdagingen geformuleerd: economie en klimaat, arbeidsmarkt en opleiding, leefbaarheid alsmede Euregionale identiteit. Het Europees Interreg-programma VI 2021-2027 vormt de belangrijkste financieringsbron voor de projecten die hieruit voortkomen. In 2022 worden de eerste projectvoorstellen goedgekeurd, waarmee uitvoering wordt gegeven aan deze Strategische Agenda.</p> <p>In samenwerking met de Groene Metropoolregio en het 100.000+ stedennetwerk worden nieuwe projectmogelijkheden met Nederlandse en Duitse projectpartners onderzocht. Zo is in 2021 gestart met de ontwikkeling van een Euregionaal Mobiliteitsplan, waaruit projecten zullen rollen.</p> <p>De Nederlandse regering en de regering van de Noordrijn-Westfalen zijn steeds meer betrokken bij de grensoverschrijdende samenwerking. Op de derde Grenslandconferentie is door de Nederlandse en NRW-bestuurders een gezamenlijke verklaring over Corona in het grensgebied gepresenteerd. De verschillende coronamaatregelen aan beide zijden van de grens leiden tot een groot aantal informatievragen van o.a. grenspendelaars en studenten die door het GrensInfoPunt in Kleef worden beantwoord.</p>		
Risicoprofiel	Laag		
Beheersstrategie	Niet van toepassing.		

GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S00 Bestuur, dienstverlening en financiën; S02 Bereikbaarheid; S03 Economie; S10 Klimaat en energie; S12 Wonen en leefomgeving
Doel verbonden partij	De Groene Metropoolregio is er op gericht de brede welvaart voor de inwoners van de regio verder te versterken. De Groene Metropoolregio werkt aan maatschappelijke opgaven op het gebied van werken, wonen, duurzaamheid, bereikbaarheid en leefbaarheid. De regio staat voor kwalitatieve groei en dus voor balans tussen groei en leefbaarheid. De ambitie is om de omvangrijke groeiopgave (huisvesting, werk en bereikbaarheid) te faciliteren en de groene leefomgeving en ontspannen leefkwaliteit in de regio te behouden en te versterken. De regio wil zich sterker profileren naar het rijk en Europa als groene, circulaire metropoolregio. De regionale agenda is hierop gericht.
Deelnemers in samenwerking	Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar
Bestuurlijk belang	Burgemeester Marcouch is lid van het Algemeen Bestuur van de Groene Metropoolregio, met wethouder Van Dellen als plaatsvervanger. De wethouders Van Dellen en Van der Zee waren in 2021 voorzitter van de respectievelijke bestuurlijke teams Productieve Regio en Verbonden regio. De wethouders Bouwkamp en Roelofs namen in 2021 deel aan respectievelijk de bestuurlijke teams Groene Groeiregio en Ontspannen regio. NB. Na de bestuurswisseling in 2022 worden de bestuurlijke rollen in de regio opnieuw verdeeld.
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt naar rato van inwonertal bij aan de uitvoering van de gemeenschappelijke regeling. Dit betreft de basiskosten. Daar komen vanaf 2022 jaarlijks de middelen bij voor de uitvoering van de regionale agenda.
Eigen vermogen	Per 01-01-2021 € Per 31-12-2021 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2021 € Per 31-12-2021 €
Financieel resultaat	Resultaat 2021 €
Bijdrage Arnhem	Resultaat 2021 € 280.303
Ontwikkelingen	<p>De Groene Metropoolregio is 1 januari 2021 als Gemeenschappelijke Regeling gestart en is de opvolger van het Gemeenschappelijk Orgaan regio Arnhem-Nijmegen. Begin 2021 is de regio aan het werk gegaan met vijf opgaven die vanuit deze ambities zijn geformuleerd: Verbonden regio, Productieve regio, Circulaire regio, Ontspannen regio en Groene groeiregio. Veel projecten en activiteiten op het gebied van mobiliteit, economie en duurzaamheid vanuit de oude samenwerking (Gemeenschappelijk Orgaan) zijn voortgezet, en er zijn nieuwe domeinen toegevoegd: onder andere cultuur en erfgoed en de ruimtelijke opgaven op het gebied van wonen en natuur in combinatie met de opgaven op het gebied van bereikbaarheid, duurzaamheid en economie.</p> <p>2021 is ook het jaar geweest waarin het faciliterend regiobureau is opgestart en gewerkt is aan een verdere uitwerking van de agenda. De agenda van de regio is concreter en inzichtelijker gemaakt. Belangrijke missie daarbij was ook om deze van de benodigde middelen te voorzien vanuit de regiogemeenten, volgens het principe 'intekenen op de opgaven'.</p> <p>Arnhem heeft in 2021 een bijdrage geleverd aan de basiskosten voor de Groene Metropoolregio à €2,50 per inwoner. In 2021 en 2022 zijn deze kosten gedempt naar €1,73 per inwoner door een bijdrage van de provincie Gelderland aan de Groene Metropoolregio. Voor 2022 is een extra bedrag nodig van €157.842,-. Dit inclusief de bijdrage Economie Board à €1,- per inwoner. Deze meerkosten zijn in november 2021 van dekking voorzien in de begroting 2022.</p> <p>De kosten voor de uitvoering van de regionale agenda worden naar rato van inwonertal verdeeld over de regiogemeenten. Arnhem heeft eind 2021 op alle vijf de opgaven ingetekend en daarvoor vanuit de Algemene Reserve een aanvullende bedrag vrijgemaakt van €412.000,- voor 2022. Het totale bedrag voor 2022 is €687.262,-. Van dit bedrag was reeds €275.000,- begroot. Van de achttien gemeenten hebben er zestien op alle opgaven ingetekend, een tweetal gemeenten doet niet aan alle opgaven mee.</p>
Risicoprofiel	Middel

Beheersstrategie

De begroting van de GMR en de bijbehorende regionale agenda wordt vanaf 2023 meerjarig gepresenteerd, met naar verwachting vergelijkbare bedragen. Hiervoor moet nog structureel dekking worden gevonden. Vanaf 2023 zijn de totale kosten voor de regionale agenda €564.788,- per jaar. Dit bedrag is nog geen structureel onderdeel van de begroting.

Lingezege

Lingezege

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S12 Wonen en leefomgeving
Doel verbonden partij	De realisatie en coördinatie van het beheer van Park Lingezege op basis van het Masterplan, Intergemeentelijke structuurvisie, het Uitvoeringsprogramma en het AB-besluit 2015-004 over de Afronding van de basisuitrusting en de doorontwikkeling (AB, 04 12 2015).
Deelnemers in samenwerking	Provincie Gelderland, Waterschap Rivierenland, gemeenten Lingewaard, Overbetuwe, Nijmegen en Arnhem.
Bestuurlijk belang	Wethouder R. Paping is lid van het Dagelijks bestuur, Wethouder R. van der Zee is lid van het Algemeen bestuur.
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt voor 25% bij aan de gemeenschappelijke regeling.
Eigen vermogen	Per 01-01-2021 € 4.409.000 Per 31-12-2021 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2021 € 236.000 Per 31-12-2021 €
Financieel resultaat	Resultaat 2021 €
Bijdrage Arnhem	Resultaat 2021 € 247.833
Ontwikkelingen	<p>De realisatie van de basisuitrusting van het park is afgerond. De bodemopbouw van het evenementterrein is hersteld en Waterrijk, een moerasgebied aan de rand van Arnhem, is aangelegd. De beheervisie voor het park is geactualiseerd. Het evenement Colorfields was ondanks de coronamaatregelen een groot succes.</p> <p>De parkorganisatie gaat haar identiteit in 2022 verder versterken en zich ontwikkelen tot een herkenbaar 'merk' Park Lingezege. Ze bouwen verder aan een sterk, betrokken en actief netwerk en haken aan bij de duurzaamheids- en energieopgave. De samenwerking is gericht op de regionale stakeholders zoals de deelnemende gemeenten, provincie en de Groene Metropoolregio.</p>
Risicoprofiel	Middel
Beheersstrategie	Niet van toepassing.

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S04 Onderwijs; S06 Participatie en armoedebestrijding; S07 Zorg
Doel verbonden partij	De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Regio Centraal Gelderland is in 2017 opgericht voor de uitvoering van taken op het terrein van het sociaal domein. De MGR bestaat uit vier modules: 'Inkoop van specialistische zorg' (aanbesteding, contractmanagement m.b.t. Jeugdzorg en WMO), Werkgeversservicepunt, Onderwijszaken en Werkgeverschap SW met daarboven een kleine beheerorganisatie.
Deelnemers in samenwerking	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar (niet alle gemeenten doen aan alle modules mee) alsmede het UWV (Werkgeversservicepunt).
Bestuurlijk belang	Wethouder R. Paping is lid van het bestuur. In de bestuurscommissies zitten wethouders mw. M. Louwers (Werkgeversservicepunt en Werkgeverschap SW), R. van der Zee (Inkoop zorg) en B. Roelofs (Onderwijszaken).
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt bij aan de exploitatie van de gemeenschappelijke regeling. Over de wijze waarop de bijdrage over de deelnemende gemeenten worden verdeeld zijn per module specifieke afspraken vastgelegd. Bij de onderwijsmodule geldt bijvoorbeeld het criterium 'leerlingaantallen en VsV-cijfers van de afgelopen 3 jaren' en bij de module WgSW het aantal inwoners met een SW-verband.
Eigen vermogen	Per 01-01-2021 € 724.000 Per 31-12-2021 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2021 € 7.288.000 Per 31-12-2021 €
Financieel resultaat	Resultaat 2021 €
Bijdrage Arnhem	Resultaat 2021 € 31.670.499
Ontwikkelingen	Ondanks de COVID-crisis heeft de MGR goede resultaten geboekt die binnen de begroting zijn gerealiseerd. In opdracht van de deelnemende gemeenten levert de MGR-organisatie een belangrijke bijdrage aan het versterken van de regionale samenwerking, meer integraliteit en ketenoptimalisering in het sociaal domein. De MGR is gevraagd alert te zijn op ontwikkelingen en opgaven die hieraan verder kunnen bijdragen. In dit kader is de MGR gevraagd om per 1 januari 2022 te starten met de nieuwe opdracht contractmanagement inburgeringstrajecten. In 2022 zijn geen beleidswijzigingen met een betekenisvolle financiële impact voorzien. De MGR zet de afgesproken werkzaamheden conform haar meerjarig uitvoeringsprogramma voort. Mogelijke samenwerking op het gebied van beschermd wonen wordt onderzocht.
Risicoprofiel	Laag
Beheersstrategie	Niet van toepassing.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S11 Ruimtelijke ontwikkeling
Doel verbonden partij	Goede en efficiënte vergunningverlening en handhaving op het gebied van milieu, bouwen, natuur en water.
Deelnemers in samenwerking	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Zevenaar en provincie Gelderland.
Bestuurlijk belang	Wethouder Bouwkamp is lid van dagelijks bestuur en algemeen bestuur.
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt bij aan de exploitatiebegroting van deze gemeenschappelijke regeling. De jaarlijkse bijdrage is afhankelijk van het afgesproken werkprogramma.
Eigen vermogen	Per 01-01-2021 € 932.400 Per 31-12-2021 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2021 € 4.838.500 Per 31-12-2021 €
Financieel resultaat	Resultaat 2021 €
Bijdrage Arnhem	Resultaat 2021 €
Ontwikkelingen	Landelijke ontwikkelingen: invoering omgevingswet, invoering particulier bouwtoezicht. Vervanging zaakstelsel in 2021. Fysieke verhuizing kantoor ODRA (verwacht 2022). Maatregelen naar aanleiding van rapportage commissie Van Aartsen, waaronder mogelijke fusie met andere omgevingsdiensten. Krapte op de arbeidsmarkt.
Risicoprofiel	Middel
Beheersstrategie	<p>Landelijke ontwikkelingen in wet- en regelgeving kunnen grote invloed hebben op de taakomvang en -inhoud van de omgevingsdienst ODRA. De impact van de Omgevingswet is nog steeds moeilijk in te schatten, maar deze heeft waarschijnlijk een groot effect op het takenpakket ODRA. De Wet kwaliteitsborging bouwen (WKB) zal invloed hebben op de werkzaamheden die met bouw hebben te maken. Deze wet heeft een gefaseerde invoering. ODRA is samen met de deelnemende gemeenten actief bezig met de invoering van de Omgevingswet en WKB en rapporteert hier geregeld over. Door actief met komende ontwikkelingen bezig te zijn kan beter geanticipeerd worden op eventuele grote consequenties voor het personeelsbestand van ODRA.</p> <p>In 2022 zal gestart worden met de implementatie van de aanbevelingen uit het in 2021 verschenen rapport 'Om de leefomgeving' van de commissie Van Aartsen. De meeste initiatieven zullen vanuit het rijk worden geïnitieerd. Een van de mogelijke uitwerkingen kan zijn dat omgevingsdiensten moeten gaan fuseren.</p> <p>ODRA heeft voor een aantal vakgebieden last van krapte op de arbeidsmarkt. Daarom is in 2021 begonnen met het aannemen van starters die met behulp van interne scholing en begeleiding de werkplekken bezetten waarvoor moeilijk ervaren specialisten te vinden zijn. De omvang van het takenpakket van ODRA op het gebied van bouw, vergunningverlening en toezicht is direct afhankelijk van initiatieven van particulieren en bedrijven in de stad. Er kunnen grote verschillen zitten tussen jaren. Om hierop te anticiperen houdt ODRA een flexibele schil met personeel aan. Met de systematiek van outputfinanciering en een prognose van de gemeente op de bouwontwikkelingen wordt het beter mogelijk om de kosten voor de gemeente vooraf in te schatten.</p> <p>De bij omgevingsdienst ODRA onderkende risico's voor gemeente Arnhem worden op de volgende wijzen beheerst. Allereerst is er maandelijks werkoverleg tussen de accounthouders van beide partijen. Relevante ontwikkelingen kunnen daar als eerste gesignaleerd worden. Actuele zaken worden op dagelijkse basis besproken. ODRA levert maandelijks productiecijfers en urenoverzichten. De cijfers worden met deze frequentie ook in het accountoverleg besproken. Realisatie van producten en uren kan zo getoetst worden aan planning en budget, zo nodig kan worden bijgestuurd en zullen relevante ontwikkelingen gemeld worden in de financiële cyclus van de gemeente.</p> <p>De portefeuillehouder heeft zitting in het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur van ODRA. Meerdere keren per jaar worden financiële tussenrapportages van ODRA in de vorm van een financieel dashboard in de bestuursvergaderingen besproken. De business controller Arnhem adviseert de portefeuillehouder op deze rapportages en kan risico's vroegtijdig signaleren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan oplopende personeelskosten door schaarste op de arbeidsmarkt of bevindingen van de accountant.</p>

Regionaal Historisch Centrum Gelders Archief

Regionaal Historisch Centrum Gelders Archief

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S05 Cultuur
Doel verbonden partij	Het gezamenlijk vorm en inhoud geven aan het Gelders Archief, een samenwerking van de gemeentelijke archieven van Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal, Provincie en het Rijksarchief Gelderland. Aanvullend zijn taken afgesproken op het terrein van het beheer, het behoud, de presentatie en informatieverstrekking van de historie van de stad Arnhem en de omgeving daarvan.
Deelnemers in samenwerking	De gemeenten Renkum, Rheden en Rozendaal en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Met de Provincie Gelderland vinden onderhandelingen plaats over toetreding tot de Gemeenschappelijke Regeling.
Bestuurlijk belang	Wethouders J. van Dellen en B. Roelofs maken deel uit van het bestuur
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage.
Eigen vermogen	Per 01-01-2021 € 368.453 Per 31-12-2021 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2021 € 20.140.960 Per 31-12-2021 €
Financieel resultaat	Resultaat 2021 €
Bijdrage Arnhem	Resultaat 2021 € 1.099.346
Ontwikkelingen	De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen heeft aangegeven op termijn (voorzien op 1 januari 2024) uit te willen treden uit de Gemeenschappelijke Regelingen ten behoeve van de Regionale Historische Centra (RHC's), waaronder het Gelders Archief. Het Rijk wil wel de financiering op niveau houden voor het behoud en beheer van de fysieke rijksarchieven binnen de RHC's. De digitale rijksarchieven gaan volledig naar het e-depot van het Nationaal Archief. Daarnaast heeft het Ministerie van OCW eind 2020 aangegeven niet te willen dat de RHC's gebruik blijven maken van het e-depot van het Nationaal Archief, maar dat zij hiervoor een eigen voorziening dienen op te richten. Wel wil het Ministerie hiervoor middelen beschikbaar stellen aan de RHC's. De onderhandelingen hierover lopen nog.
Risicoprofiel	Middel
Beheersstrategie	Niet van toepassing.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S01 Veiligheid; S07 Zorg; S09 Gezondheid en sport
Doel verbonden partij	In deze regeling participeren (inclusief Arnhem) 15 gemeenten. Het betreft hier een wettelijk aangewezen organisatie met taken op het terrein van de brandweer (hulpverlening), volksgezondheid en rampenbestrijding. Veiligheid en gezondheid zijn in de regio de kerntaken.
Deelnemers in samenwerking	15 gemeenten (inclusief Arnhem) participeren in de gemeenschappelijke regeling.
Bestuurlijk belang	Burgemeester A. Marcouch en wethouder R. van der Zee maken deel uit van het (dagelijks) bestuur.
Financieel belang	De gemeente Arnhem draagt bij aan de exploitatie van de gemeenschappelijke regeling. Over de wijze waarop de bijdrage over de deelnemende gemeenten is verdeeld zijn per onderdeel specifieke afspraken gemaakt en vastgelegd.
Eigen vermogen	Per 01-01-2021 € 9.884.000 Per 31-12-2021 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2021 € 49.663.000 Per 31-12-2021 €
Financieel resultaat	Resultaat 2021 €
Bijdrage Arnhem	Resultaat 2021 € 16.729.000
Ontwikkelingen	Volksgezondheid

Corona

GGD Gelderland Midden heeft ook in 2021 een centrale rol gehad in de bestrijding van de coronapandemie. Na de zomer leek de bestrijding van deze pandemie over het hoogtepunt heen. Grote groepen inwoners waren gevaccineerd, de verspreiding van het virus was beperkt en maatregelen in de samenleving konden worden versoepeld. Helaas is in het najaar van 2021 een nieuwe besmettingsgolf ontstaan. Op de drempel naar 2022 heeft de zeer besmettelijke omikron variant van het virus zijn intrede gedaan. Capaciteit voor testen en traceren is daarmee opnieuw maximaal opgeschaald. Daarnaast worden volop vaccinaties gezet, zowel fijnmazig in de wijk als voor grotere groepen (boosteractie). De bestrijding van het coronavirus heeft forse financiële gevolgen voor VGGM. Ook in 2021 compenseert het Rijk de extra kosten die door GGD'en en Veiligheidsregio's worden gemaakt. De opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) voor het testen, traceren, vaccineren en voorlichting wordt in de eerste helft van 2022 voortgezet. Hierbij zal VWS niet meer de gedeferde inkomsten binnen andere onderdelen van GGD, zoals misgelopen klanten voor een reizigersvaccinatie, vergoeden. Hiermee loopt de GGD komend jaar een risico op een achterblijvende opbrengst. De aanpak van de coronapandemie zal, zo voorziet het bestuur, meerjarige effecten hebben op de dienstverlening van VGGM. Uitdagingen voor de komende jaren zijn gelegen o.a. in het versterken van de infectieziektenbestrijding en de preventie en gezondheidsbevordering van kwetsbare groepen.

Publieke gezondheid

Met aanpassingen in de werkwijze (contacten niet altijd face-to-face maar ook telefonisch of via beeldbellen) blijft de reguliere zorg zoveel mogelijk gehandhaafd. Speciale aandacht is daarbij gericht op het voorkomen van situaties waarin kinderen ernstig ziek kunnen worden of in een onveilige situatie terecht kunnen komen. Het Rijksvaccinatieprogramma wordt conform opzet uitgevoerd. In 2021 is de regionale visie op publieke gezondheid geactualiseerd, op basis van de kaders van onder meer de landelijke nota gezondheidsbeleid, de Volksgezondheid Toekomstverkenning (VTV) en het Nationaal Programma Preventie. Deze regionale visie is richtinggevend voor de inzet van VGGM in 2022 en volgende jaren.

TBC

In 2021 zijn de eerste stappen gezet om te komen tot een toekomstbestendige TBC-zorg in Nederland. Dit betreft zowel samenwerking tussen de acht GGD-en van het Regionaal Expertisecentrum Noord-Oost Nederland als intensivering van de samenwerking tussen de drie Gelderse GGD-en. Financiële en organisatorische consequenties voor 2022 en 2023 zijn nog niet bekend.

Publieke Gezondheid Asielzoekers (PGA)

De hoofdovereenkomst JGZ/PGA tussen het COA en GGD GHOR Nederland heeft een looptijd van 1 oktober 2020 tot 1 oktober 2022, plus een optie tot verlenging van tweemaal een periode van 24 maanden. Naar verwachting zal het COA begin 2022 een openbare aanbesteding uitschrijven. Voor 2022 wordt een toename in de instroom verwacht dit in de vorm van noodlocaties en een verhoogde taakstelling voor gemeenten. Dit vergt ook voor de GGD, GGD-breed extra inzet op de publieke gezondheidszorg asielzoekers.

Brandweer / Crisisbeheersing

Op 4 december 2020 verscheen het eindrapport Evaluatie Wet veiligheidsregio's en op 3 februari 2021 heeft het Kabinet hierop een standpunt ingenomen. De verwachting is dat het nieuwe Kabinet in het voorjaar meer duidelijkheid geeft over veranderingen op het gebied van de crisisbeheersing. De VGGM probeert zoveel mogelijk te anticiperen op deze veranderingen. Op het vlak van brandweer en crisisbeheersing zijn, vanwege de coronapandemie, de ambities vanuit 2020 en 2021 doorgeschoven naar 2022. Informatievoorziening en informatiegestuurd werken om beter beleid te kunnen maken, beter te kunnen managen, meer risico's te kunnen voorspellen en veiliger en efficiënter te kunnen werken, vormt een centraal thema binnen de VGGM. Het Programma Informatievoorziening 2020-2025, dat in 2020 is vastgesteld door het veiligheidsberaad, is daarbij leidend.

Op 20 januari 2021 heeft het Algemeen Bestuur de verdeelsleutel Gemeentefonds Cluster Openbare Orde en Veiligheid sub cluster brandweer gekozen als nieuwe verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdragen brandweer. Deze verdeelsleutel voldoet aan de criteria die zijn gesteld, namelijk eerlijk, robuust en solidair.

De nieuwe verdeelsleutel en het overgangsmodel leiden tot herverdeeleffecten. Sommige gemeenten hebben nadeel van deze nieuwe verdeelsleutel, anderen weer voordeel. Voor Arnhem leidt deze nieuwe verdeelsleutel niet tot een hogere bijdrage in 2022.

De financiële gevolgen van deze verdeelsleutel en het daarbij gekozen overgangsmodel zijn verwerkt in de begroting 2022.

Het Algemeen Bestuur heeft de wens uitgesproken de huisvestingskosten van de brandweerkazernes ook te regionaliseren. Het betreft hier een complex vraagstuk wat de nodige tijd en aandacht zal vragen. Komende periode wordt nader onderzocht wanneer en op welke wijze gekomen kan worden tot een beleidsmatig en financieel huisvestingskader, inclusief mogelijke overgangsmoedellen. Ook moet helder worden wat dit nieuwe huisvestingskader voor ons eigen huisvestingskader gaat betekenen.

In 2021 heeft Berenschot een benchmark onderzoek uitgevoerd. Samenvattend concludeert Berenschot dat Gelderland Midden beschikt over een gemiddelde brandweertzorg tegen een goede prijs.

Het benchmark onderzoek leidt niet tot het inzicht dat activiteiten te ruim of inefficiënt zijn ingericht. Eventuele besparingen zijn te realiseren door keuzes in de omvang van de taakuitvoering. In 2023 zal de directie de bestuurlijke uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de omvang van de taakuitvoering met het bestuur gaan spreken.

Ten aanzien van de overhead concludeert Berenschot dat deze "knap maar krap" is ingericht. Deze krappe invulling is gerealiseerd door focus en standaardisatie aan te brengen op de dagelijkse taken. De controlerende en adviserende rollen zijn minimaal ingeregeld.

De directie van VGGM is van mening dat deze situatie niet lang houdbaar is. Bij veranderende omstandigheden ontstaan risico's in een adequate ondersteuning van de primaire processen.

De directie werkt een versterkingsplan uit en zal in de (meerjaren)begroting voor 2023 voorstellen doen om de overhead meer solide in te richten.

Voor de periode 2020-2023 wil Brandweer Gelderland-Midden zorgen voor een toekomstbestendige, slagvaardige organisatie met een sterke risicogerichte informatiepositie die anticipeert op maatschappelijke ontwikkelingen.

In het kader van de inwerkingtreding van de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren is landelijk onderzoek gedaan naar de toekomstbestendigheid van het huidige stelsel van de vrijwillige brandweer. Rode draad hierbij was in hoeverre het nodig was om te komen tot taakdifferentiatie tussen beroeps en vrijwillig brandweerpersoneel. De resultaten van het laatste onderzoek zijn enkele maanden geleden naar de Tweede Kamer gestuurd. In 2022 zal nadere uitwerking worden gegeven aan de noodzakelijke maatregelen, maar deze zullen naar verwachting voor onze regio beperkt zijn. In essentie komt het erop neer dat de inzet van vrijwilligers ook écht vrijwillig is en dat geen sprake mag zijn van kazernering en pikettering van vrijwilligers.

De realisatie van de nieuwe meldkamer is uitgesteld en wordt nu naar verwachting in maart 2023 operationeel. Dit uitstel maakt het steeds moeilijker om de huidige meldkamer in Arnhem in stand te houden. De financiële gevolgen van dit uitstel zijn geadresseerd bij het ministerie van Justitie en Veiligheid

Risicoprofiel

Middel

Beheersstrategie

De veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden is een wettelijk aangewezen regeling waarin wordt samengewerkt met vijftien verschillende gemeenten. De taken zijn onderverdeeld in een vijftal programma's (crisisbeheersing, brandweezorg, GGD, ambulancezorg en bedrijfsvoering). VGGM wijst in haar begroting 2022 op de volgende risico's:

- Meerjarig effect van het COVID19 virus; preventie ten aanzien van kwetsbare groepen, advisering van hygiënemaatregelen, versterking infectieziektebestrijding, terug op niveau van reguliere diensten voor derden zoals reizigersvaccinaties en binden van medewerkers en vrijwilligers aan de organisatie;
- Naar aanleiding van de implementatie van de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA) is een complexiteit met betrekking tot de positie van de vrijwilligers ontstaan. Op basis van de huidige wet- en regelgeving is het onderscheid tussen een brandweervrijwilliger en een brandweeredwerker nauwelijks te maken. Hiermee heeft de invoering van WNRA een groot financieel risico op de betaalbaarheid van het huidige brandweemodel. Landelijk heeft een Denktank een oplossing voor deze ontstane situatie bedacht in de vorm van taakdifferentiatie. De financiële consequenties van de taakdifferentiatie worden nog nader geanalyseerd;
- Verdeelsleutel huisvestingskosten brandweer. De gemeentelijke bijdragen aan de brandweer zijn op basis van een nieuwe verdeelsleutel vastgesteld. De (regionale) huisvestingskosten van de kazernes en andere brandweeronderdelen zijn daarvan vooralsnog uitgezonderd;
- Arbeidsontwikkelingen, waaronder functiewaardering van verpleegkundigen. Vergelijkbare organisaties hebben verpleegkundigen hoger ingeschaald. Een aanpassing van de functiewaardering heeft grote consequenties op het budget of op de dienstverlening van de Jeugdgezondheidszorg en Algemene gezondheidszorg. Hiervoor is in de gemeentelijke begroting een extra budget opgenomen. Dat geldt ook voor de ICT-lasten;
- Toenemende ICT-lasten als gevolg van verdere digitalisering en plaats onafhankelijk werken. Meerdere (verouderde) systemen dienen op korte termijn vernieuwd te worden gebracht en toenemende gebruikerswensen gebaseerd op maatschappelijke Ontwikkelingen zijn niet passend binnen de huidige ICT-budgetten.
- De grote druk op (gemeentelijke)financiën en bij andere opdrachtgevers leidt tot continuïteitsrisico's van niet door gemeentelijke bijdrage gefinancierde activiteiten.

De beheersing van bovenstaande risico's is vooral gericht op het actief verbinden van de gemeentelijke belangen. Het regionaal controllersoverleg en de Financiële Commissie die regelmatig bijeen komen vervullen hierin een belangrijke adviesrol, ook ten aanzien van de P&C-producten van de VGGM. Daarnaast wordt er actief samengewerkt bij bestuurlijke opdrachten. Per programma is door de VGGM een doelenboom opgesteld waarbij tevens de belangrijkste risicofactoren en mitiganten zijn genoemd.

Aan de hand van de zogenaamde "kans x effect"-methode wordt jaarlijks door VGGM een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke risico's en een kwantificering daarvan. Bij benadering wordt er een indicatie gegeven van het voor de organisatie benodigde weerstandsvermogen. Dit weerstandsvermogen wordt gevormd door de totale impact van de gekwantificeerde risico's te relateren aan de weerstands-capaciteit (zijnde het beschikbare eigen vermogen).

Daarnaast ontvangen de deelnemende gemeenten gedurende het jaar tussenrapportages van VGGM waarin wordt stilgestaan bij de actuele ontwikkelingen en de verwachtingen m.b.t. de risico's worden beschreven.

Zowel de burgemeester als de wethouder publieke gezondheid zijn lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur van VGGM. Het dagelijks bestuur en algemeen bestuur komen afzonderlijk van elkaar jaarlijks vijf keer bij elkaar. Onderwerp van gesprek is onder andere de P&C cyclus. Begrotingen en jaarrekeningen worden daar vastgesteld. Ook inhoudelijke ontwikkelingen/ risico's worden daar gedeeld.

Ondersteunende ambtenaren adviseren de burgemeester en wethouder als het gaat om de inhoud van de agenda. Deze ondersteunende ambtenaren zijn ook aangesloten op het controllersoverleg zoals eerder genoemd.

De raad krijgt de mogelijkheid om een zienswijze uit te brengen ten aanzien van de begroting en de jaarrekening van VGGM. De raad houdt waar nodig rekening met eventuele financiële risico's in de eigen begroting.

In de afgelopen jaren is gebleken dat deze beheersstrategie volstaat. De VGGM is al jaren een betrouwbare en stabiele partner.

Recreatieschap Overbetuwe

Recreatieschap Overbetuwe

Vestigingsplaats	Kerk - Avezaath
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Programma	S03 Economie
Doel verbonden partij	Het Recreatieschap heeft tot taak de gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openluchtrecreatie en het toerisme in het rivierengebied. Samen met het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied en het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal wordt deelgenomen in de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied (handelsnaam Uiterwaarde). Uiterwaarde ontwikkelt de recreatiegebieden en land- en routegebonden voorzieningen in het rivierengebied en houdt ze in stand.
Deelnemers in samenwerking	Samen met de gemeenten Lingewaard en Overbetuwe heeft de gemeente Arnhem zitting in het bestuur van het Recreatieschap Overbetuwe. Het recreatieschap Overbetuwe is aandeelhouder van de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied.
Bestuurlijk belang	Vanuit de gemeente Arnhem participeren wethouder Van Dellen en raadslid Manders in het algemeen bestuur van Recreatieschap Overbetuwe.
Financieel belang	Eigen vermogen en vreemd vermogen liggen bij de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierenland. Het Recreatieschap Overbetuwe beschikt niet over vermogen.
Eigen vermogen	Per 01-01-2021 € Per 31-12-2021 €
Vreemd vermogen	Per 01-01-2021 € Per 31-12-2021 €
Financieel resultaat	Resultaat 2021 €
Bijdrage Arnhem	Resultaat 2021 €
Ontwikkelingen	Er wordt gewerkt aan de komst van een Eco-recreatiepark bij Rijkerswoerdse Plassen. De beoogde locatie is Overbetuws grondgebied, maar vanwege de nabijheid van Arnhemse woonwijken heeft Arnhem ook een belang. In 2021 heeft de gemeente Overbetuwe zienswijzen gevraagd op het nieuwe bestemmingsplan. Verwachting is dat dit traject in 2022 afgerond is.
Risicoprofiel	Laag
Beheersstrategie	Niet van toepassing.

Grondbeleid

In de paragraaf Grondbeleid geven we aan hoe het grondbeleid wordt ingezet om de bestuurlijke doelstellingen te realiseren. het grondbeleid houdt rekening met de te bereiken doelen voor de stad, afgezet tegen de (financiële) risico's die dat met zich meebrengt. Maatwerk per locatie wordt geboden.

Algemeen

De coronacrisis heeft voor de vastgoedmarkt (nog) geen grote gevolgen gehad en daarmee ook niet voor het grondbedrijf. Grote effecten of veranderingen hebben daarom afgelopen jaar dan ook niet plaatsgevonden. Dit is dan ook terug te zien in de financiële resultaten van het grondbedrijf. Niet alleen de goede vastgoedmarkt zorgt voor een stabiel resultaat, maar ook de afnemende ontwikkelportefeuille van het grondbedrijf zorgt daarvoor. Immers een project in de voorfase van een ontwikkeling kent grotere onzekerheden, en daarmee risico's, dan projecten die al meer in de eindfase zitten. Daar zijn bijvoorbeeld al verkoopcontracten gesloten en zijn veel civiele werkzaamheden al uitgevoerd.

Deze stabiliteit heeft het afgelopen jaar dan ook wederom tot een positief resultaat geleid van ruim € 9,4 miljoen (vóór resultaatsbestemming). Net als voorgaande jaren hebben de (verplichte) tussentijdse winstnemingen en, in iets minder mate het onderdeel erfpacht, in belangrijke mate bijgedragen aan het positieve resultaat over 2021. Het grondbedrijf heeft voldoende buffers om de huidige risico's binnen de (grondexploitatie) projecten zelf te dragen.

Die stabiliteit heeft wel een keerzijde, namelijk dat Arnhem nog maar weinig eigen (grond)posities heeft om zelf sturing te geven aan ruimtelijke en programmatische (bijvoorbeeld extra woningbouw) vraagstukken. Door middel van ontwikkelingsperspectieven wordt nu wel voor diverse delen van de stad, bijvoorbeeld Kronenburg en de oostelijke zijde van de stad (Presikhaaf en Spoorzone), nagegaan hoe programmatische, duurzaamheids- en sociale vraagstukken ruimtelijk vertaald moeten worden. Ingrepen in de bestaande stad zullen daarbij altijd kostbaarder en ingewikkelder zijn dan wanneer dat kan plaatsvinden in een uitbreidingswijk. Hoe verder uitvoering wordt gegeven aan de ontwikkelingsperspectieven zal de komende tijd verder uitgewerkt gaan worden. Een combinatie van zowel actief als facilitair grondbeleid lijkt hierbij het meest realistische scenario.

Grondbeleid

Het beleidsmatige kader voor het grondbeleid is verwoord in de nota Zicht op Gegronde Keuzes. Bij toekomstige aanpassingen van dit (uitvoerings)beleid zal aansluiting worden gezocht bij de nieuwe omgevingsvisie die in de gemeente Arnhem wordt opgesteld. Op dit moment is het uitgangspunt nog steeds situationeel grondbeleid. Per locatie wordt maatwerk verricht. Het genoemde maatwerk komt tot uitdrukking bij de vaststelling van bestemmingsplannen of bestemmingsplanwijzigingen, waarbij de raad via de achterliggende (deels geheime) exploitaties deelgenoot wordt gemaakt van mogelijke financiële implicaties.

Strategische aankopen

Bij een situationeel grondbeleid is het nog steeds mogelijk strategische gronden aan te kopen. Er kunnen zich ruimtelijke kansen voordoen, waarvoor het wenselijk is om voorafgaand aan het vaststellen van een grondexploitatie aankopen te doen. Een belangrijk onderdeel bij strategische aankopen is de afweging van financiële risico's die met de aankoop gemoeid zijn. Door vooraf een budget ter beschikking te stellen, kan snel worden gehandeld. De totale waarde aan strategisch bezit mag maximaal € 50 miljoen bedragen. Dit bedrag is niet gewijzigd ten opzichte van het afgelopen jaar. Totale boekwaarde van het strategisch bezit bedraagt per 31-12-2021: € 18,1 miljoen.

Ontwikkelingen vastgoedmarkt

Waar vorig jaar nog sprake was van enige onzekerheid vanwege de coronacrisis, kunnen we concluderen dat de impact van de coronacrisis op de woningmarkt beperkt is gebleven. De krapte op de woningmarkt is zowel in Nederland als in de gemeente Arnhem alleen maar toegenomen, wat resulteert in ongekend sterke prijsstijgingen. De stijging van de gemiddelde verkoopprijs in de regio Arnhem is sterker dan het landelijke gemiddelde. In het derde kwartaal van 2021 zijn de woningprijzen in de regio Arnhem namelijk toegenomen met 22,1% ten opzichte van een jaar eerder.

Ondanks dat er meer woningen worden gebouwd dan gepland, blijft de bouw van nieuwe woningen achter op nog sneller ontwikkelende vraag naar woningen. Het (bestaande) woningaanbod is het afgelopen jaar verder opgedroogd en dit zorgt dat het aantal transacties afneemt, verkooptijden afnemen en het prijsniveau verder stijgt. In de regio Arnhem/Nijmegen stonden in het derde kwartaal van 2021 slechts 681 woningen te koop aangeboden. Dit was een afname van 42,8% in vergelijking met een jaar eerder. De Arnhemse woningmarkt is

een echte verkopersmarkt, waar sprake is van een krappe markt met een laag beschikbaar woningaanbod. Dit vertaalt zich onder andere in een groot tekort op de Arnhemse nieuwbouwmkt. Het is dan ook van groot belang dat in Arnhem de woningvoorraad wordt aangevuld met nieuwe woningbouwprojecten en bestaande woningbouwprojecten versneld worden gerealiseerd.

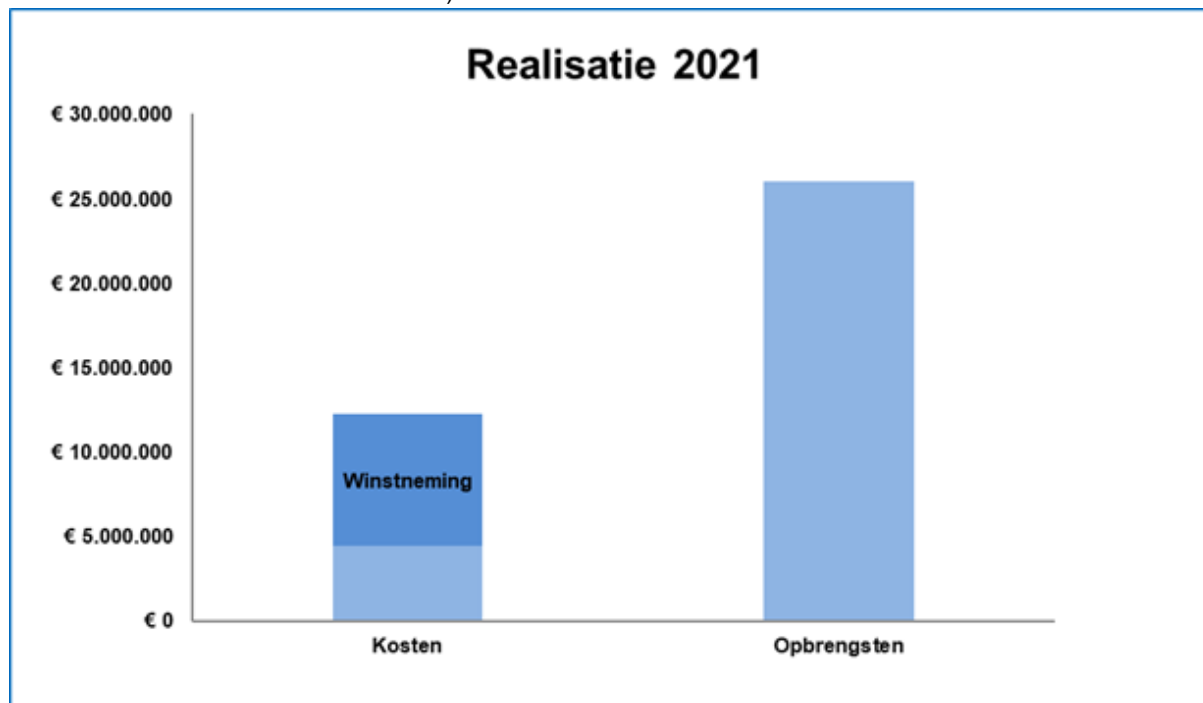
De commerciële vastgoedmarkt kent een onzekerdere toekomst. Voor goede kantoorruimte op goede locaties en (logistieke) bedrijfsruimte zijn de verwachtingen nog wel positief. Voor detailhandel en horeca zijn de vooruitzichten minder optimistisch. Het grondbedrijf heeft overigens zelf relatief weinig projecten in portefeuille die vallen onder commercieel vastgoed.

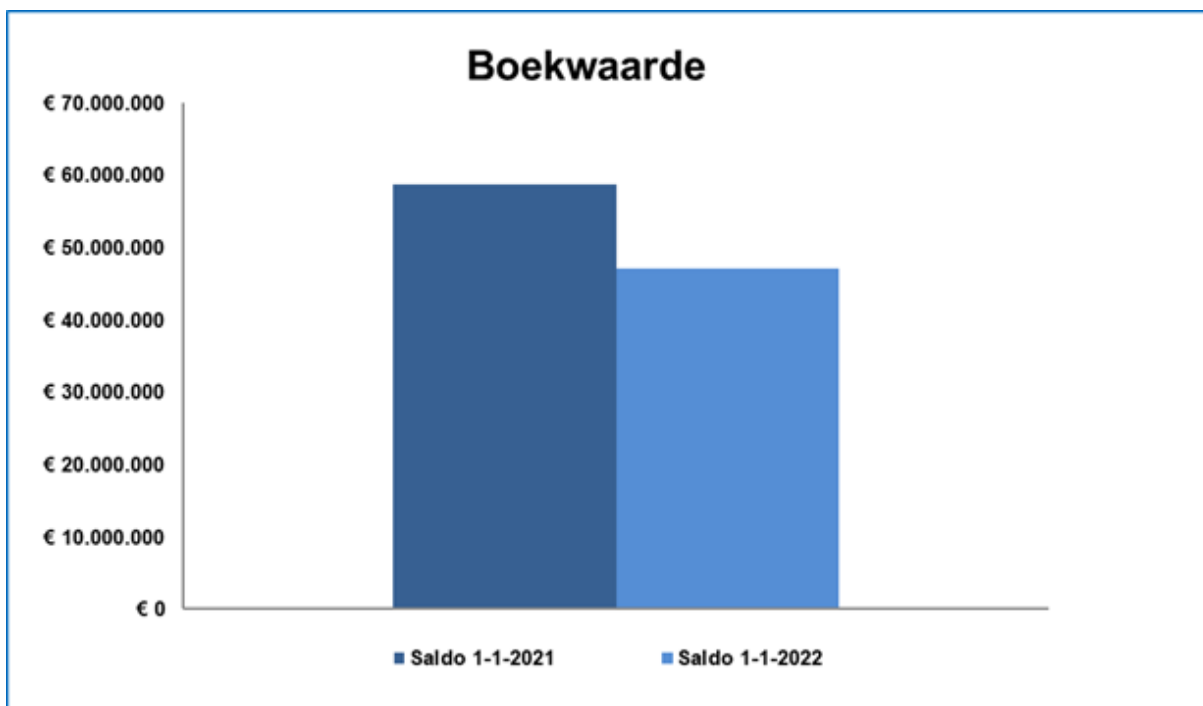
Ontwikkeling grondbedrijf afgelopen jaar en vooruitblik komende jaren

Het grondbedrijf heeft over 2021 een positief resultaat behaald van € 9,4 miljoen (vóór resultaatsbestemming). Het resultaat wordt veroorzaakt door met name een tussentijdse winstneming van circa € 7,2 miljoen door project Schuytgraaf. Daarnaast door het resultaat erfpacht van € 2,4 miljoen. De totale mutatie van de voorzieningen is beperkt, namelijk een onttrekking van circa € 0,27 miljoen. Op basis van de huidige risico inschattingen, kan het grondbedrijf zelf haar risico's nog steeds dragen. Wel is dit jaar uit het positieve resultaat van het grondbedrijf een extra bedrag gedoteerd aan de bestemmingsreserve Weerstandsvermogen grondexploitatie van € 2,9 miljoen.

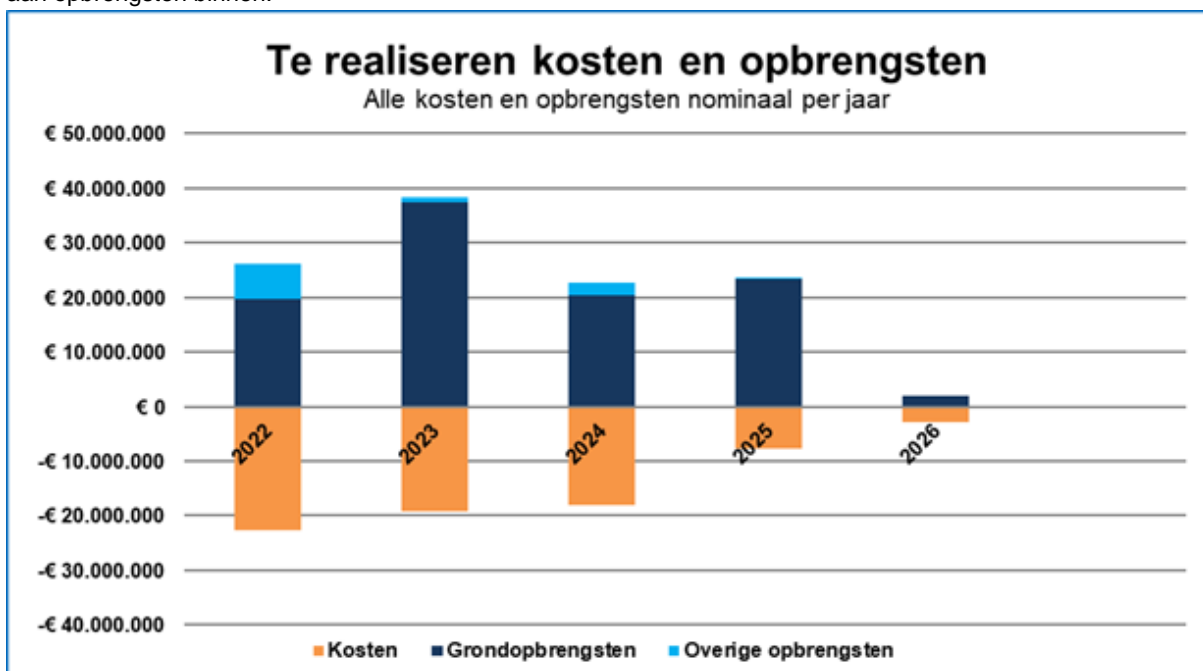
Gebiedsontwikkeling is vrijwel altijd binnenstedelijk en is derhalve complexer geworden. Verder staat de betaalbaarheid van woningen onder druk. Dit vraagt steeds meer om (gemeentelijke) financiële bijdragen. Op het ogenblik zijn er geen gemeentelijke middelen beschikbaar om tekorten binnen een nieuwe gebiedsontwikkeling op te vangen. Om toch ruimtelijke ontwikkeling in de toekomst mogelijk te maken is het raadzaam om te onderzoeken of er middelen beschikbaar kunnen worden gesteld.

Uit onderstaande grafieken (volume ontwikkeling portefeuille grondbedrijf 2021) komt naar voren dat in 2021 duidelijk meer (grond)opbrengsten binnen zijn gekomen in het grondbedrijf dan er aan kosten zijn gemaakt. In totaal is er voor circa € 12,2 miljoen aan kosten gemaakt, terwijl er voor circa € 26,0 miljoen aan opbrengsten binnen zijn gekomen. De boekwaarde van de portefeuille van het grondbedrijf volgt ook dit jaar de dalende trend die in de voorgaande jaren is ingezet (NB. de weergegeven boekwaarde betreft de boekwaarde grondexploitaties en de boekwaarde materiële vaste activa).





In onderstaande grafiek zijn de te verwachten kosten en opbrengsten (een optelling van grondopbrengsten en overige opbrengsten / subsidies) weergegeven. Per saldo wordt er in totaal nog voor circa € 70 miljoen geïnvesteerd in de lopende grondexploitaties en investeringsprojecten en komt er nog voor circa € 112 miljoen aan opbrengsten binnen.



De grondexploitatie

Algemeen

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de grondexploitaties op hoofdlijnen doorgenomen. In een geheime bijlage (Financiële Jaarrapportage Projecten 2021) wordt per project nader ingegaan op de wijzigingen. Het resultaat van de grondexploitaties komt tot stand door de projecten te actualiseren/herzien op het gebied van kostenramingen, opbrengstenramingen en de fasering.

In de Najaarsrapportage is al aangegeven met welke parameters, die extern getoetst zijn, de herzieningen van de grondexploitaties uitgevoerd worden. De parameters voor de kosten- en opbrengstenstijgingen zijn beperkt gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Voor de grondwaarde van woningbouw in de vrije sector wordt uitgegaan van een stijging van 3% in 2022 en 2,5% in 2023 en 2024. Voor de overige opbrengstcategorieën worden lagere percentages aangehouden, variërend van 0% voor winkels en sociale woningbouw tot 2% voor bedrijventerreinen. Bij de kostenstijgingen liggen de percentages tot en met 2024 tussen de 2% en 4%. Vanaf 2025 worden geen verschillen tussen de kosten- en opbrengstenstijging verwacht (beide 2%).

De rente is bij de herzieningen dit jaar wel aangepast ten opzichte van vorig jaar. De gemeente moet namelijk verplicht uitgaan van een gewogen markrente. Op basis daarvan is in de gemeentebegroting de rekenrente voor het grondbedrijf bepaald op 1,4%. Voor Schuytgraaf is in het verleden een aparte projectfinanciering opgezet, hiervoor geldt 2%.

Jaarresultaat grondbedrijf 2021

Over 2021 is er een positief resultaat voor het grondbedrijf Arnhem van circa € 9,4 miljoen. Dit wordt als volgt gespecificeerd.

Resultaat grondbedrijf 2021			
Bedragen * € 1.000,=	Lasten	Baten	Totaal
Afgesloten projecten	-539	580	41
Winstnemingen projecten	0	7.210	7.210
Vastgestelde grondexploitaties	-2.100	2.373	274
Strategisch bezit (MVA)	-301	420	119
Voorstudies	-412	25	-387
Overige kosten & opbrengsten	-207	1	-206
Erfpachten	-384	2.746	2.362
Totaal resultaat Grondbedrijf voor bestemming	-3.942	13.356	9.413

De belangrijkste kosten- en opbrengstenposten worden hierna op hoofdlijnen nader toegelicht.

- Afgesloten projecten

In 2021 zijn er vier projecten afgesloten, namelijk Leidenweg, Saksen Weimar, Merwedestraat en Wassenaarweg. Op alle projecten zat een positief saldo. In totaal levert dit circa € 41.000 aan voordelig resultaat op voor het grondbedrijf.

- Tussentijdse winstneming vastgestelde grondexploitaties

Conform de BBV-spelregels en de daarop gebaseerde winstnemingsnotitie van de gemeente Arnhem vinden er over 2021 wederom een aantal winstnemingen in projecten plaats. Dit jaar vindt de grootste winstneming plaats bij Schuytgraaf. Vervolgens zorgt Centrum Zuid het Olympus kwadrant voor een kleine winstneming. De totale tussentijdse winstneming bedraagt € 7,2 miljoen.

- Vastgestelde grondexploitaties - voorzieningen

Grondexploitaties waarop een verwacht financieel tekort zit, dienen vooraf te worden afgedekt. Dit wordt aangeduid als het voorzichtigheidsprincipe. Wanneer een grondexploitatie niet sluitend is, wordt voor het voorziene tekort een voorziening getroffen om de tekorten af te dekken. Ten opzichte van vorig jaar zijn de totale voorzieningen met ruim € 880.000 toegenomen. De wijzigingen in de voorzieningen zijn vooral het resultaat van het verschil tussen de berekende rente over de kosten en de voorzieningen. De voorzieningen van RIJC West, Arnhem Centraal en Oude Veerweg/Kleefse Waard is afgenomen als gevolg van renteopbrengsten (deze zijn hoger dan de kostentoeename). Hierdoor kan er een vrijval van de voorziening plaats vinden.

- Strategisch bezit

De beheerslasten voor het strategisch bezit worden zoveel mogelijk gedekt door het tijdelijke bezit zo optimaal mogelijk te exploiteren.

- Voorstudies en algemene kosten grondexploitatie

In 2021 betrof het resultaat voor deze categorieën ruim € 593.000, waarvan Voorstudies verantwoordelijk was voor een resultaat van ruim € 387.000. Dit zijn kosten die gemaakt worden voordat er een vastgestelde grondexploitatie is en die jaarlijks afgeboekt worden. Deze kosten worden weer geactiveerd als de

grondexploitatie vastgesteld is. Afgelopen jaar zijn voor onder andere Nijmeegseweg, Station Zuid, Groningensingel en de Hobbit voorstudie kosten gemaakt.

- Erfpachten

Het netto erfpachtresultaat heeft ook in 2021 wederom duidelijk bijgedragen aan het positieve resultaat van het grondbedrijf. Dit komt vooral door opbrengsten erfpachtcanon en (eenmalige) afkopen. Het resultaat is € 2,4 miljoen positief.

Grondexploitatie en Weerstandsvermogen

Grondexploitatie

Hiervoor is beschreven hoe het jaarresultaat grondbedrijf per ultimo 2021 is opgebouwd. Hierin zijn voor alle projecten de laatste (financiële) effecten meegenomen. Echter zegt dit nog niets over de totale omvang van alle investeringen en opbrengsten en de risico's die daarbij voor de toekomst aanwezig zijn. Deze paragraaf gaat eerst in op de totalen van de grondexploitatie en de effecten daarvan op het weerstandsvermogen voor het grondbedrijf.

Grondexploitaties in voorbereiding / strategisch bezit

Dit zijn locaties waar nog geen (financiële) ontwikkelkaders voor zijn vastgesteld. Per ultimo 2021 bedroeg de totale boekwaarde van het strategisch bezit € 18,1 miljoen, ten opzichte van € 15,9 miljoen in 2020. Dit is het resultaat van het afsluiten van de grondexploitatie Merwedeterrein en het onderbrengen hiervan in het strategisch bezit. De boekwaarde bestaat uit de volgende elementen:

Voor een bedrag van circa € 4,3 miljoen betreft het bebouwde gronden. De panden zijn aangekocht met het oog op mogelijke toekomstige ontwikkelingen, maar worden in principe verkocht als inzichten daarover veranderen. Naast de gebouwen heeft de gemeente ook nog voor circa € 13,8 miljoen aan onbebouwde terreinen als strategisch bezit.

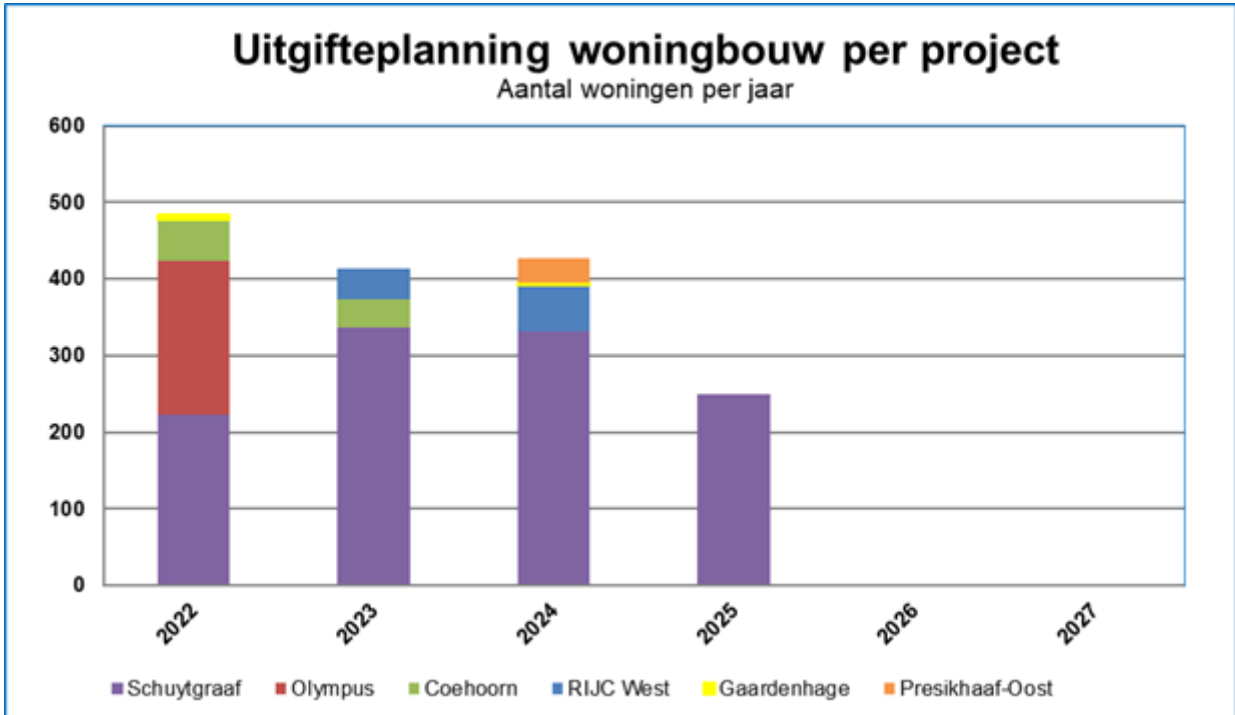
Vastgestelde grondexploitaties

In de onderstaande tabel is het totaal van alle grondexploitaties weergegeven. In 2021 zijn er vier grondexploitaties afgesloten en is er geen grondexploitatie geopend. Totaal bedraagt de boekwaarde per 1-1-2022 circa € 95 miljoen (in 2019 € 105 miljoen). Ondanks dat de winstneming steeds als "kostenpost" wordt opgenomen, loopt de boekwaarde afgelopen jaren terug. Dit is het gevolg van aflopende projecten. De reeds getroffen voorzieningen voor diverse projecten in het grondbedrijf is circa € 65 miljoen. Deze is niet als opbrengst in de boekwaarde opgenomen, maar wordt apart weergegeven. Daarnaast moeten er nog voor circa € 60,4 miljoen aan investeringen plaatsvinden (in 2020 € 64 miljoen) en voor circa € 99 miljoen aan totale opbrengsten (in 2020 € 114 miljoen) gerealiseerd worden. De totale winstpotentie, oftewel het ingeschatte eindresultaat van de projecten, per 1-1-2022 bedraagt voor de grondexploitaties nog circa € 8,2 miljoen.

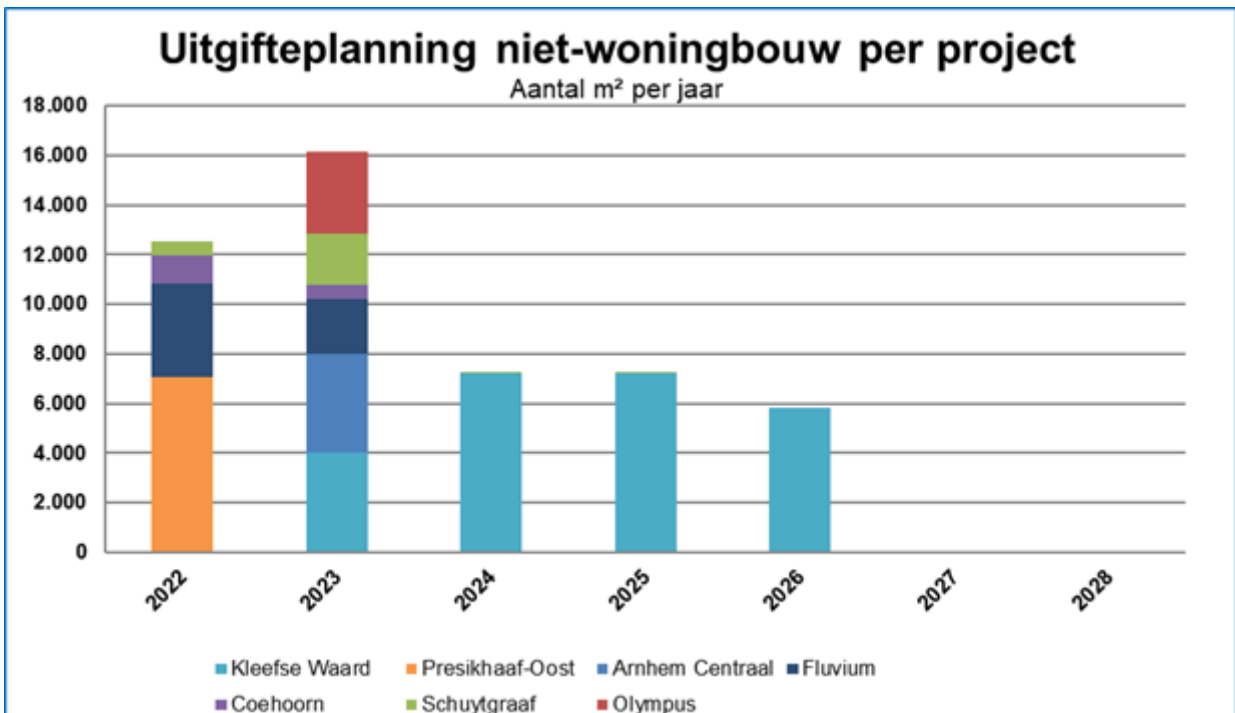
Vastgestelde grondexploitaties			
Bedragen * € 1.000.000,=			
	Boekwaarde	Nog te realiseren	Totaal
Kosten			
Verwervingen	204	2	206
Civiele kosten	160	38	198
Overige kosten	30	6	37
Plankosten en VTU	140	14	154
Winstneming	31	0	31
Totaal kosten	565	60	625
Opbrengsten			
Grondopbrengsten	363	95	457
Subsidies / bijdragen	152	5	157
Totaal opbrengsten	515	99	614
Rente / Kosten- en opbrengstenstijging	45	4	49
Resultaat (op eindwaarde)	-95		-60
Resultaat op cw per 01-01-2021			-57
Reeds getroffen voorziening per 1-1-2021			65
Winstpotentie cw per 01-01-2021			8

Onderstaande grafieken geven het programma aan van woningbouw en niet-woningbouw die opgenomen is in de vastgestelde grondexploitaties.

Voor de korte termijn zijn op verschillende plekken in de stad nog enkele woningbouwontwikkelingen. Voor de middellangere termijn heeft de gemeente nog Schuytgraaf, Gaardenhage, Nijmeegseweg, Oostlocatie (gebiedsvisie station Zuid) en Kronenburg in voorbereiding. Voor de langere termijn wordt er gewerkt aan Spoorzone om hier woningbouw mogelijk te maken.



Voor bedrijven, kantoren en ander commercieel programma geldt ook dat na 2023, met uitzondering van uitgifte voor bedrijven op Oude Veerweg, er verder geen gemeentelijke gronden meer beschikbaar zijn in de huidige projecten.



Reserves en begroting

Het grondbedrijf is alweer een aantal jaren volledig in staat om zelf haar eigen risico's te dragen. De bestemmingsreserve kan bij eventuele financiële tegenvallers in de toekomst deze eerst zelf opvangen, voordat een beroep gedaan wordt op de Algemene Reserve. Naast de reserves is er ook nog een winstpotentie van circa € 8 miljoen in de grondexploitaties. De winstpotentie is ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van vorig jaar omdat ook dit jaar een belangrijk deel van die winstpotentie mee is genomen in het positieve resultaat van het grondbedrijf. De winstpotentie binnen de projecten wordt overigens niet meegenomen in de beschikbare weerstandscapaciteit van het grondbedrijf. Deze middelen zijn namelijk nog niet vrijgevallen en komen daarmee ook pas in de toekomst tot onze beschikking. Vanuit het voorzichtigheidsprincipe worden die daarom niet ingezet als dekking voor de weerstandscapaciteit. Wel draagt de winstpotentie bij aan het vermogen om risico's binnen de grondexploitaties zelf op te kunnen vangen.

Ontwikkeling bestemmingsreserves grondbedrijf		
Bedragen * € 1.000,=	Saldo per 31-12-2020	Saldo per 31-12-2021
Bestemmingreserve grondexploitaties	14.747	17.671
Bestemmingreserve voorstudies	262	0
Bestemmingreserve strategische posities	1.500	1.500
Totaal bestemmingsreserves grondbedrijf	16.509	19.171

In bovenstaande tabel staat aangegeven hoe de verschillende bestemmingsreserves zich over het afgelopen jaar hebben ontwikkeld. De bestemmingsreserve grondexploitaties is dit jaar opgehoogd van € 14,7 miljoen naar € 17,6 miljoen. Dit is met name het gevolg op de stijging van de grondprijzen en het risico op daling hiervan.

De totale hoogte van de bestemmingsreserve in de FJP 2021 wordt bepaald door de weerstandscapaciteit voor het grondbedrijf plus een marge van 10%. De jaarlijkse maximale bestemmingsreserve grondexploitaties kan hiermee dus fluctueren, afhankelijk van de risico's binnen het grondbedrijf.

In 2021 zijn meer kosten gemaakt dan begroot voor de Voorstudies. De hogere kosten worden gedekt door een deel van de bestemmingsreserve Voorstudies hiervoor in te zetten. De bestemmingsreserve Voorstudies daalt hierdoor met ruim € 262.000. Het saldo van de bestemmingsreserve voorstudies bedraagt nog € 0. Deze ontwikkeling, onvoldoende budget ten behoeve van voorstudies, doet zich voor doordat er diverse projecten in voorbereiding zijn maar nog niet concreet een exploitatie is als gevolg van de verstedelijkingsopgave. De bestemmingsreserve Strategische posities is maximaal gevuld, conform het beleid en kent in 2020 geen mutaties.

In onderstaande tabel is de begroting van het Grondbedrijf voor 2021 weergegeven. Hier werd reeds rekening gehouden met een positief resultaat voor het Grondbedrijf van circa € 2,84 miljoen.

Grondexploitatie en begroting 2021		
Bedragen * € 1.000,=		
Totaal begroot resultaat grondexploitatie (incl erfpacht)	2.842	V
Totaal werkelijk jaarresultaat Grondbedrijf	9.414	V
Afwijking werkelijk resultaat t.o.v. begroting	6.572	V
In begroting reeds geraamde dotatie aan BR grex	1.709	V
Totaal te bestemmen resultaat	8.281	V

Het verschil tussen het werkelijke resultaat Grondbedrijf (€ 9,41 miljoen) en de begroting is circa € 6,57 miljoen. In het totale begrote bedrag van € 2,84 miljoen was al € 1,7 miljoen bestemd (een begrote winst uitname en af te sluiten projecten) voor het grondexploitatie resultaat. Daarmee komt het totale bedrag om te bestemmen naar de diverse reserves uit op € 8,28 miljoen. Hiervan wordt € 0,262 onttrokken aan bestemmingsreserve voorstudie en gaat € 2,92 miljoen naar bestemmingsreserve grex. Dit resulteert in een resultaat grondbedrijf van € 5,6 miljoen na bestemming.

Weerstandsvermogen

Jaarlijks worden de ramingen van de nog te realiseren inkomsten en uitgaven van de (grondexploitatie)projecten geactualiseerd om een solide basis voor de projectbegrotingen te verkrijgen. Maar projecten verlopen soms anders dan wat op enig moment als meest waarschijnlijke scenario wordt geacht. De risico's die zich bij grondexploitatieprojecten kunnen aandienen zijn verschillend van aard. Zo zijn er project specifieke risico's,

programma risico's maar ook systeemrisico's, zoals economische ontwikkelingen, die door de gemeente niet of nauwelijks te beïnvloeden zijn.

In het BBV wordt een onderscheid gemaakt in het conjuncturele risico (marktrisico) en project specifieke risico's. Ook zijn de regels omtrent tussentijdse winst uitname aangescherpt vooral met betrekking tot het inrekenen van risico's.

Het bepalen van het risico op de projecten valt dus uiteen in twee onderdelen:

1. Het conjuncturele risico (marktrisico) is bepaald door een scenario berekening uit te voeren op basis van een "slechtweer" scenario. Dit scenario gaat uit van:

- 3 jaar vertraging van het project door vraagtuitval.
- een waarde daling van 10% van de grondopbrengsten binnen de looptijd van de projecten,
- 10% lagere kosten i.v.m. marktontwikkeling en bijstellen randvoorwaarden

Afgelopen jaar zijn de grondprijzen in één jaar tijd met gemiddeld 10% gestegen. Gezien de huidige grilligheid op de (vastgoed) markt is dit jaar rekening gehouden met 20% waardedaling. Vorig jaar was dit 10% waardedaling. Een extra risico van 10% bij de opbrengsten is daarmee reëel om voor dit jaar op te nemen en te kijken hoe de (vastgoed) markt zich het komende jaar ontwikkelt.

2. De project specifieke risico's zijn bepaald door gebruik te maken van een check list van mogelijke projectrisico's aan de hand van de genoemde notitie van de Commissie BBV en het 'Handboek Grondbeleid voor gemeenten' van Deloitte. Hierbij zijn ook opgenomen risico's die samenhangen met mogelijke toekomstige (programmatische) aanpassingen waarover nog moet worden besloten.

Op basis van een inventarisatie per project en een waardering van de risico's middels kans en impact zijn de project specifieke risico's bepaald. Vervolgens is met Naris de omvang van het risico bepaald.

De risico's van het strategisch bezit (MVA) en de anterieure overeenkomsten zijn toegevoegd o.b.v. 10% van de boekwaarde c.q. 10% van de gemaakte kosten uit 2020.

Het risico en daarmee het benodigde weerstandsvermogen van het grondbedrijf komt daarmee op:

Weerstandscapaciteit grondbedrijf		
Bedragen * € 1.000,=	FJP 2020	FJP 2021
Conjuncturele risico's (marktrisico)	5.140	14.810
Project specifieke risico's	13.000	8.339
Strategisch bezit (mva)	1.533	1.813
Anterieure overeenkomsten	110	96
Totaal risico's	19.783	25.058
Af: zelfdragend risico's vermogen pos. grex.	-6.377	-7.630
Benodigd weerstandscapaciteit grondbedrijf	13.406	17.428
BR grondexploitatie (=110% van weerst.capaciteit)	14.747	19.171

Overigens zal het weerstandsvermogen pas worden ingezet als beheersmaatregelen (bijvoorbeeld bezuinigingen) in de projecten zelf niet afdoende werken.

De benodigde weerstandscapaciteit in de FJP van 2021 komt uit op € 17,4 miljoen, een stijging van ruim € 4 miljoen ten opzichte van het jaarverslag 2020. Dit komt vooral doordat door de stijging van de opbrengsten het risico hoger wordt voor het daadwerkelijk realiseren van deze stijging. Ook door tussentijdse winst name in Schuytgraaf is het risico verhoogd. Daarnaast wordt, conform gemeentelijk beleid om robuuste buffers te hebben, een factor 1,1 gehanteerd bij de benodigde weerstandscapaciteit voor de bestemmingsreserve (BR) grondexploitatie. Deze komt daarmee uit op € 19,2 miljoen in de FJP 2021.

Om de uitkomsten van de risicoprofielen, en het gewenste weerstandsvermogen van € 17,4 miljoen, betekenis te geven en de noodzaak te onderstrepen van een weerstandsvermogen dat aansluit op het risicoprofiel van de gehele portefeuille schetsen we hieronder enkele extreme scenario's.

In onderstaande tabel zijn de scenario's weergegeven en afgezet tegen het resultaat op netto contante waarde van de vastgestelde grondexploitaties per 1 januari 2021, inclusief de reeds getroffen voorzieningen bedraagt deze afgerond € 4,3 miljoen positief (= toekomstige winstpotentie).

Scenario's grondbedrijf

Bedragen * € 1.000.000,=

Scenario	Omschrijving	Effect op resultaat	Resultaat grex
FJP 2020	Basis	0,0	4,3
Scenario 1	Drie jaar vertraging	-1,9	2,4
Scenario 2	Grondopbrengsten 10% lager	-10,3	-6,0
Scenario 3	Ontwikkeling staken	-38,1	-33,8

- Scenario 1 geeft het effect weer als de geraamde opbrengsten met een vertraging van drie jaar gerealiseerd worden en de overige uitgangspunten gelijk blijven. Dit houdt in dat er drie jaar extra rentekosten (2,0%/jaar) worden berekend over de huidige boekwaarde;
- Scenario 2 geeft weer wat het effect op het basisresultaat grondexploitatie is van toekomstige grondopbrengsten als die 10% lager liggen dan nu aangenomen;
- Scenario 3 geeft weer welk financieel resultaat er volgt uit het staken van alle ontwikkelingen van de grondexploitatie projecten. Uitgangspunt voor dit scenario is dat de huidige boekwaarde van de grondexploitaties bij het staken van de ontwikkeling als verlies wordt genomen

Investeringsen

In de verordening financieel beleid en beheer van de gemeente Arnhem is opgenomen dat de raad de investeringsruimte autoriseert tegelijk met het vaststellen van de meerjarenprogrammabegroting.

Investeringsen vragen, anders dan reguliere begrotingsposten, meerjarig budgetruimte.

De kortste afschrijvingstermijn, die de gemeente Arnhem hanteert, is vijf jaar en dat betekent dat iedere investering minimaal vijf jaar budgettaire gevolgen heeft voor de begroting en realisatie in de vorm van kapitaallasten (rente en afschrijving).

Daarnaast is het zo dat veel grote investeringsprojecten (denk bv. aan nieuw- en/of verbouw) niet binnen één kalenderjaar afgerond kunnen worden. Ook de uitvoering van investeringen kan meerjarig een beslag leggen op beschikbare budgetten.

Beide aspecten van investeringen zijn voldoende reden om de realisatie van investering afzonderlijk te presenteren in het jaarverslag.

Activering/ onderhanden activa

Nr.	Prog. Omsch.	Inv.omsch.	Ec./ mtsch. nut	Act. begr.2021	Onderh. act. 2020	Best. 2021	Act. 2021 totaal	Over/ onder-schrijving	Onderh. act.2021
<i>Bedragen x € 1.000</i>									
S00	Bestuur, dienstverlening en financiën	Publieke dienstverlening	E	0	28	19	0	0	47
		Overige Huisvesting en facilitaire zaken	E	2.588	133	427	524	2.064	36
		Overige ICT	E	1.000	514	53	220	780	347
				3.588	675	499	744	2.844	430
S01	Veiligheid	Openbare orde en veiligheid	E	220	0	0	0	220	0
		Overige Brandbestrijding	E	9	0	0	0	9	0
				229	0	0	0	229	0
S02	Bereikbaarheid	Wegen en verkeer ontwikkeling	M	2.310	1.948	-262	1.353	957	334
		Verkeersregelinstallaties	M	1.017	0	793	793	224	0
		Overige Mobiliteit & OR beheer	M	430	181	597	239	191	538
		Wegen beheer en groot onderhoud	M	1.639	0	1.648	1.646	-7	2
		Openbare verlichting	M	3.300	28	1.284	1.220	2.080	92
		Overige Kunstwerken	M	800	0	1.350	682	118	668
		Parkeerexploitatie	E	3.870	329	2.830	2.507	1.363	652
		Overige Oppervlaktewater en Havenbeheer	M	550	48	149	0	550	197
				13.916	2.534	8.389	8.440	5.476	2.483
S03	Economie	Aantrekkelijke stad	E	250	0	83	0	250	83
S04	Onderwijs	Overige huisvesting onderwijs	E	3.955	0	144	144	3.811	0
		Huisvesting Primair onderwijs	E	761	32	245	0	761	277

		Huisvesting Speciaal onderwijs	E	12.883	12.066	11.539	6.100	6.783	17.505
		Natuur milieu educatie	E	10	0	0	0	10	0
				17.609	12.098	11.928	6.244	11.365	17.782
S05	Cultuur	Culturele basisvoorzieningen en activiteiten	E	235	0	49	18	217	30
		Museum Arnhem	E	22.502	12.567	10.033	22.600	-98	0
		Erfgoed en welstand	E	197	0	197	197	0	0
		Erfgoed archeologische beeldkwaliteit	E	98	0	48	8	91	40
		Stadstheater	E	0	759	-92	0	0	667
				23.032	13.326	10.234	22.822	210	738
S09	Gezondheid en sport	Overige Binnensport en huisvesting	E	1.511	295	429	707	804	17
		Overige algemene publieke gezondheidszrg	E	468	0	120	0	468	120
		Overige Buitensport	E	314	0	582	495	-181	87
		Zwembad Valkenhuizen	E	12.693	9.261	2.489	11.435	1.258	314
				14.986	9.556	3.620	12.638	2.348	538
S12	Wonen en leefomgeving	Parken & bossen	E	330	0	0	0	330	0
		Overige Afval	E	1.350	936	188	1.115	235	9
		Afvalbeheer	E	1.925	0	-120	-143	2.068	23
		GRP	E	7.400	-139	7.093	6.831	569	123
		Regionale samenwerking wonen	E	0	0	11	0	0	11
		Energy Made in Arnhem (EMIA) - Luchtagenda	E	431	139	15	0	431	154
		Bomenplan	E	890	0	400	382	508	18
		Vastgoed stedelijk groen	E	50	0	0	0	50	0
				12.376	936	7.587	8.186	4.190	337
Totaal				85.986	39.125	42.341	59.074	26.912	22.392

Uit de tabel blijkt dat van de investeringen waarvoor kredieten ter hoogte van € 86 miljoen beschikbaar waren gesteld, in 2021 € 59,1 miljoen is geactiveerd, 69% (Ter vergelijking, in 2020 67%). De projecten zijn gereed en/of de investeringen zijn in gebruik genomen. De resulterende zogeheten onderuitputting van € 26,9 miljoen wordt met name verklaard door achterblijven van investeringen in de programma's S00 Bestuur, dienstverlening en financiën (€ 2,8 miljoen), S02 Bereikbaarheid (€ 5,5 miljoen), S04 Onderwijs (€ 11,4 miljoen), S09 Gezondheid en sport (€ 2,3 miljoen) en S12 Wonen en leefomgeving (€ 4,2 miljoen).

Dit achterblijven betekent niet dat de begrote investeringen nog helemaal niet gedaan zijn. Veel bestedingen hebben al plaatsgevonden, maar de projecten zijn nog niet volledig afgerond. Voor een bedrag € 22,4 miljoen worden in 2021 gemaakte kosten als Onderhanden Activa (OHA) doorgeschoven naar latere jaren. Dit is, zoals eerder gesteld, een normaal verschijnsel bij grote, infrastructurele projecten.

Van Museum Arnhem en zwembad Valkenhuizen zijn OHA uit 2020 van € 12,6 miljoen en € 9,3 miljoen samen met de bestedingen in 2021 geactiveerd ten laste van het door de gemeenteraad beschikbaar gestelde krediet. Daar tegenover staat dat voor huisvesting van Speciaal Onderwijs reeds gepleegde investeringen ter hoogte van € 17,5 miljoen als OHA worden doorgeschoven naar 2022. Deze investeringen zullen deels geactiveerd worden ten laste van het voor 2021 nog beschikbare budget (€ 6,8 miljoen) en verder is vooruit gelopen op de grote investeringsgolf in 2022 en 2023 van € 24,1 en € 31,1 miljoen.

De onderuitputting in genoemde programma's kunnen we toeschrijven aan een aantal grote "achterblijvers":

1. S00 Bestuur, dienstverlening en financiën

Krediet	€ 3.588.000
Activering	€ 744.000
Onderschrijving	€ 2.844.000

De onderuitputting wordt verklaard door:

- Voor een bedrag van € 2,1 miljoen zijn investeringen in Huisvesting en Facilitaire zaken (voornamelijk stadhuis en stadskantoor) niet uitgevoerd en doorgeschoven naar 2022.
- Verder zijn voor € 0,8 miljoen investeringen in hardware en bedrijfsapplicaties niet gerealiseerd en doorgeschoven naar 2022.

2. S02 Bereikbaarheid

Krediet	€ 13.916.000
Activering	€ 8.440.000
Onderschrijving	€ 5.476.000

Deze onderuitputting wordt vooral verklaard door drie aandachtsgebieden:

- Van de geraamde investering in wegen (ontwikkeling en onderhoud) van € 2,3 miljoen is € 0,9 miljoen niet besteed. Slechts € 34.000 wordt als OHA doorgeschoven naar 2022.
- Van de € 3,3 miljoen voor openbare verlichting wordt € 1,2 miljoen geactiveerd. De niet bestede budgetten schuiven door naar 2022.
- Van de kredieten voor de parkeerexploitatie (straat en garage) van € 3,9 miljoen wordt € 2,5 miljoen geactiveerd en schuift € 1,4 miljoen door naar 2022, waarvan € 0,65 miljoen al besteed is en verantwoord wordt als OHA.

3. S04 Onderwijs

Krediet	€ 17.609.000
Activering	€ 6.244.000
Onderschrijving	€ 11.365.000

De investeringen en activeringen betreffen voornamelijk nieuwbouw van scholen voor speciaal onderwijs. De onderuitputting van € 11,4 miljoen zal (conform planning) in 2022 en/of 2023 worden geactiveerd. Ten laste van deze onderuitputting en van het MIP 2022 en 2023 komen de reeds gemaakte en als OHA verantwoorde kosten van € 17,5 miljoen.

4. S09 Gezondheid en sport

Krediet	€ 14.986.000
Activering	€ 12.638.000
Onderschrijving	€ 2.348.000

Deze onderuitputting komt voor € 1,3 miljoen op het conto van Sporthal Valkenhuizen. De nog niet gepleegde investeringen in overige binnensport (€ 0,8 miljoen) zullen plaatsvinden in 2022 en later, wanneer in het MIP is voorzien in minder kredieten voor binnensport.

5. S12 Wonen en leefomgeving

Krediet	€ 12.376.000
Activering	€ 8.186.000
Onderschrijving	€ 4.190.000

Deze onderuitputting wordt voor € 2,1 miljoen verklaard door achterblijvende investeringen in afvalbeheer als gevolg van het stopzetten van Diftar. De investeringen zullen worden ingehaald wanneer de benodigde nieuwe planvorming rond de inzameling en verwerking van afval resulteert in concrete uitvoeringen. Van de beschikbare € 7,4 miljoen voor het GRP is € 6,8 miljoen geactiveerd. De onderschrijving van € 0,6 miljoen zal in de komende jaren worden geïnvesteerd, het door de gemeenteraad vastgestelde GRP wordt conform planning uitgevoerd.

Onderuitputting kapitaallasten

Als gevolg van het (nog) niet activeren van al wel gepleegde investeringen (onderhanden activa) of nog niet realiseren van investeringen, waarvoor krediet beschikbaar is, zal in 2022 een onderuitputting optreden van de begrote kapitaallasten. Conform besluit van de gemeenteraad terzake zal deze onderuitputting worden toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Uitzondering op deze regel vormen kapitaallasten voor investeringen in het onderwijs. Deze worden verrekend met de bestemmingsreserve "kapitaallasten onderwijs": realisaties worden daaruit gedekt en onderuitputtingen worden aan de reserve toegevoegd.

De verwerking in begroting 2022 zal plaatsvinden in een verzamelbesluit, dat ter vaststelling aan de gemeenteraad zal worden voorgelegd.

Gerealiseerde, in het oog springende grote investeringen

Zwembad Valkenhuizen

In 2021 is fase 1 van het zwembad Valkenhuizen (nieuwbouw) afgerond, opgeleverd en geactiveerd. In 2022 zal fase 2 afgerond worden, deze fase bestaat uit het slopen van het oude bad en het herstellen van het buitenterrein. Ten opzichte van het oorspronkelijke plan ligt er een wezenlijke wijziging ten aanzien van het sloopplan, de ondergrondse delen van het oude bad worden hergebruikt als depot waarin regenwater van het sportcomplex wordt opgeslagen t.b.v. de beregening van de sportvelden. Daarmee staan nu achtereenvolgens gepland, de gedeeltelijke sloop van het oude bad, de ombouw van de ondergrondse delen tot een waterdepot en aansluitend de aanleg van het oorspronkelijk beoogde parkeerterrein. Het waterdepot bevindt zich onder het parkeerterrein.

De nieuwbouw van het zwembad (fase 1) is binnen de beschikbaar gestelde budgetten afgerond. Het eerder aan de post 'onvoorzien' toegevoegde budget als gevolg van het voordeel van de lagere kapitaallasten doordat de activering van het zwembad een jaar is opgeschoven, is ook nog volledig beschikbaar. De verwachting is dat de resterende budgetten voldoende zijn voor de sloop van het oude zwembad en het aanleggen van de bijbehorende buitenruimte/parkeerterrein. De realisatie van het regenwaterdepot wordt gefinancierd vanuit het Klimaatfonds en externe subsidie. Naar verwachting zal fase 2 eind 2022 afgerond zijn waarna het gehele project ten einde komt.

Museum Arnhem

Eind 2021 is de verbouwing van Museum Arnhem afgerond en geactiveerd op de balans. De verwachting is dat in het voorjaar van 2022, nadat de inrichting van het museum is afgerond, het museum open gaat voor publiek. Zoals eerder gemeld in de Najaarsrapportage Grondexploitatie en Investeringsprojecten gebouwen 2021 zijn de financiën onder druk komen te staan. Inmiddels is duidelijk dat de post onvoorzien zal worden overschreden door met name hogere kosten voor de beveiligingsinstallatie en eerder gemelde onvoorziene kosten vernieuwing van het monumentale pand. Wij verwachten op dit moment een overschrijding van circa € 300.000 (ca. 1% van het budget) waarvan 1/3 reeds is geactiveerd. De verwachte overschrijding zal resulteren in extra kapitaallasten van jaarlijks circa € 14.000. Het concrete bedrag is in deze fase niet goed te bepalen. De afronding van de werkzaamheden in combinatie met de coronapandemie maakt een inschatting complex. We hebben te maken met de gevolgen van uitval van personeel, krapte op de arbeidsmarkt, langere levertijden en sterk stijgende bouwkosten.

Subsidies

De gemeente Arnhem heeft per programma haar doelstellingen met de daarbij behorende beoogde effecten en resultaten geformuleerd. Deze doelen kunnen op verschillende manieren worden bereikt. Een van deze manieren is het verlenen van subsidies. Subsidies zijn financiële bijdragen aan burgers en/of organisaties voor activiteiten die bijdragen aan de realisatie van de door de gemeenteraad vastgestelde beleidsdoelen van de gemeente. In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de verleende subsidies in 2021.

Overzicht

Subsidies kunnen op verschillende manieren worden verleend:

1. Subsidies op basis van subsidieregelingen

Volgens de Algemene wet bestuursrecht mag een bestuursorgaan alleen subsidie voor activiteiten verstrekken op grond van een wettelijk voorschrift. Dat kan een rijksregeling, provinciale regeling of een gemeentelijke (subsidie)verordening zijn. Op basis van de Algemene subsidieverordening Arnhem 2016 zijn in Arnhem verschillende subsidieregelingen vastgesteld. Hiermee is een wettelijke en rechtmatige grondslag gecreëerd voor de subsidieverstrekking. Aan de hand van vooraf bepaalde criteria worden de subsidies verdeeld en toegewezen aan de betrokken instellingen.

2. Begrotingssubsidies

Het is niet altijd zinvol om een aparte regeling op te zetten voor het verstrekken van een subsidie. Bijvoorbeeld wanneer er maar één instelling is die een bepaalde gesubsidieerde activiteit kan uitvoeren. Voor die gevallen is in de Algemene wet bestuursrecht een uitzondering gemaakt. Wanneer in de begroting een subsidieontvanger vermeld staat én het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, is geen nader wettelijk voorschrift nodig. Met name de subsidies aan grote organisaties worden op deze wijze verstrekt.

Als het bij onvoorziene omstandigheden wenselijk is om een subsidie te verstrekken, maar zowel een subsidieregeling als een begrotingssubsidie behoren niet tot de mogelijkheden, biedt de wet daarnaast onder andere de mogelijkheid om op incidentele basis subsidie te verstrekken.

	Begroting	Rekening	Afwijking
	Definitief		
	2021	2021	2021
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Subsidieregeling	10.173	9.259	914
Begroting	77.206	76.165	1.041
Incidenteel	6.689	9.607	-2.918
Afwikkeling voorgaande jaren	80	-51	131
Gerealiseerd resultaat	94.148	94.980	-832

In bovenstaande tabel is de subsidieverstrekking 2021 per grondslag weergegeven.

In Arnhem wordt het grootste deel van de subsidies verleend op basis van begrotingssubsidies. In 2021 is in totaal voor € 95 miljoen aan subsidies verstrekt, waarvan ruim € 76 miljoen begrotingssubsidies betreft.

Bij de incidentele subsidieverstrekking is het budget met bijna € 3 miljoen overschreden. Dit betekent niet dat er voor de subsidieverstrekking geen dekking was. Gezien de aard (onvoorziene omstandigheden) geldt voor incidentele subsidies dat deze vooraf lastig te begroten zijn. Enkel in die gevallen waarbij de subsidie meerjarig (voor een beperkt aantal jaar) wordt toegekend, is vooraf duidelijk dat deze verstrekt gaat worden. Incidentele subsidies die gedurende het jaar worden verstrekt worden veelal gedekt uit regulier programmabudget; de begroting wordt hierbij niet altijd omgezet van programmabudget naar subsidiebudget. Bij de realisatie (kolom 'rekening') zijn de verstrekte bedragen terecht als subsidie aangemerkt.

Voor een toelichting op de verstrekte subsidies met de grondslag subsidieregeling en begroting, wordt verwezen naar de volgende onderdelen in deze paragraaf.

Voor een volledig overzicht van de verstrekte subsidies (op het niveau van subsidieontvanger) wordt verwezen naar de bijlage Subsidies van dit jaarverslag. Tevens is er op het open data portaal van de gemeente, te bereiken via www.opendata arnhem.nl een subsidieregister beschikbaar met een ruwe dump van de data over de subsidieverstrekking 2021. Deze data zijn een verbijzondering van de gegevens zoals opgenomen in de jaarstukken.

Subsidieregelingen

Op grond van de Algemene subsidieverordening Arnhem 2016 zijn er in Arnhem verschillende subsidieregelingen vastgesteld.

In onderstaande tabel zijn de regelingen opgenomen waarvoor in 2021 subsidie aan te vragen was. Voor een aantal regelingen is geen begroting opgenomen. Voor deze regelingen geldt dat het beschikbare budget in de begroting niet is aangemerkt als subsidiebudget. De middelen waren echter wel beschikbaar als regulier programmabudget, of zijn onttrokken aan de daartoe ingestelde bestemmingsreserves.

	Begroting	Rekening	Afwijking
	Definitief		
	2021	2021	2021
Bedragen x € 1.000			
Middelen			
Reg Aanjaagfonds	200	49	151
Reg Aanpak voortijdig schoolverlaten	817	740	77
Reg Amateurkunstregeling	156	155	1
Reg Burgerkracht	240	140	99
Reg Creatieve Bedrijfsverzamelgebouwen	30	20	10
Reg Culturele festivals en publiekevenementen – Covid-19	100	49	51
Reg Demontage diesel bestelauto's	0	3	-3
Reg Duurzame projecten	210	73	137
Reg Eetbare stad	25	13	12
Reg Energiescan Bedrijven	48	0	48
Reg Gelderland Herdenkt Airborne	57	0	57
Reg Gelderland Herdenkt Veluwe Remembers	378	0	378
Reg Initiatieven klimaatadaptatie	268	272	-4
Reg Klimaatfonds Duurz. Terrasverwarming	35	18	17
Reg Non Formele Educatie regio Midden-Gelderland	310	214	96
Reg Particuliere culturele organisaties - Covid 19	140	71	69
Reg Pioniersbijdrage afsluitkosten aardgas	0	22	-22
Reg Publieks Evenement Ronde 1	284	195	89
Reg Publieks Evenement Ronde 2	200	200	0
Reg Publieks Evenement Ronde 3	700	693	7
Reg Sport	37	13	23
Reg Stimuleringsregeling inzet conciërges basisscholen	343	312	30
Reg Transitie Cultuur Arnhem	875	287	588
Reg Voorschools aanbod	4.264	4.238	26
Reg Vrijwillig Jeugdwerk	0	28	-28
Reg Werkinvesteringsfonds	435	290	145
Reg Wijkinitiatieven	22	1.160	-1.139
Gerealiseerd resultaat	10.173	9.259	914

Begrotingssubsidies

Wanneer in de begroting een subsidieontvanger vermeld staat met het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, is een grondslag voor subsidieverstrekking verkregen. Binnen het maximale bedrag mag het college (programmamanager in mandaat) besluiten over het verstrekken van begrotingssubsidie.

Bij het opstellen van de primitieve begroting is niet altijd al bekend door welke organisaties en voor welk bedrag er begrotingssubsidie aangevraagd en toegekend gaat worden. En ook na de initiële subsidiebeschikking worden soms extra taken of activiteiten van een organisatie gevraagd. Als ophogen van het maximale bedrag aan begrotingssubsidie wenselijk is, wordt dit gedurende het jaar bij een verzamelbesluit aan de raad voorgelegd.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verwachte en gerealiseerde begrotingssubsidies over 2021. In de lijst is ook de ontvanger 'Subsidies alg' opgenomen. Deze fictieve ontvanger wordt in de financiële administratie gebruikt voor budget dat nog niet voor een specifieke organisatie bestemd is.

Begrotingssubsidies	Begroting primitief 2021	Begroting definitief 2021	Rekening 2021	Afwijking
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Subsidieontvanger				
Arnh Platf Chronisch zieken Gehand	124	124	123	1
Arnhems Fed van Muziekgezelschappen	6	6	6	0
Arnhemse Sport Federatie	0	22	22	0
B.S. Cosmicus Arnhem	2	0	0	0
Bijzonder in Arnhem	0	2	2	0
BS de Madelief	2	0	0	0
Buurtvereniging Plattenburg	0	0	2	-2
Centrum voor Activerend Werk	128	310	310	0
De Helling Exp.Werkplaats	91	91	91	0
De Nieuwe Oost	82	83	83	0
De Onderwijsspecialisten	0	122	122	0
De Opgroeiwinkel	11	0	0	0
Diverzo, COC Midden-Gelderland	11	11	11	0
Expertise Centrum Samenleving	0	20	20	0
Gelders Archief	1.073	0	0	0
GGNet Voortgezette Behandeling	19	0	0	0
Groepspraktijk van Verloskundigen	0	18	18	0
Indigo	125	133	120	13
IVIO-Opleidingen	175	179	179	0
Kinderopvang SKAR	1.498	74	79	-5
Kinderopvang Twins	113	0	0	0
Kluppluz BV	215	289	345	-56
Kunstwerk! Cultur voorz. de Liemers	19	0	0	0
Leger des Heils Gelderland	128	490	490	0
LeukOmteLeren Weekendschool Arnhem	24	35	25	10
Mantelzorg en Vrijwillige Thuishulp	372	411	412	-1
MEE Gelderse Poort	139	139	137	2
Nederlandse Vereniging voor Autisme	8	0	0	0

Pactum	1.841	1.800	1.774	26
Partou BV	77	0	0	0
Pro Persona Arnhem	31	47	45	2
Radboud Universiteit Nijmegen	3	3	3	0
Recreatieve Vereniging Craneveer	0	3	3	0
Reg Opleids.centra Graafschap Colleg	41	41	39	2
RIBW. Arnhem & Veluwe Vallei	264	273	258	15
Rijn IJssel Roc	1.153	965	965	0
Rooms Kathol Parochie St. Eusebius	31	11	11	0
Scalabor	279	0	0	0
SIMON scholen	0	74	74	0
Slachtofferhulp Nederland, Reg Oost	33	33	33	0
Sportbedrijf Arnhem BV	15.937	16.554	16.500	54
St Basis	139	0	0	0
St Bibliotheek Veluwezoom	41	0	0	0
St Fluvius	76	0	0	0
St Jonge Alleenstaande moeders	0	0	0	0
St Mikado	19	0	0	0
St Peuterspeelzaal Klein Duimpje	20	0	0	0
St TaalOase	23	0	0	0
ST Toneelgroep Oostpool	68	68	68	0
St WALHALLAb Nederland	25	0	0	0
St Welzijn Lingewaard	37	0	0	0
St. 2GetThere Arnhem	366	0	0	0
St. Airborne Herdenkingen	7	7	0	7
St. Airborne Museum	249	249	249	0
St. Airborne Region	0	73	73	0
St. Arnh Stadsprijs v. Vrijwilliger	10	10	0	10
St. BBA	102	102	100	2
St. Beheer Wijk Sportac Vredenburch	52	50	50	0
St. Bewonersplatform Rijkerswoerd	0	0	6	-6
St. Bezoekerscent Sonsbeek-Molenpl	-138	0	0	0
St. Bouwspelplaats De Leuke Linde	148	148	166	-18
St. Bridge to Liberation	0	305	305	0
St. Buddy to Buddy Nederland	0	55	41	14
St. CASA	20	21	20	1
St. Catharina	38	1	0	1
St. Citymarketing Arnhem	0	325	325	0
St. Culturele Evenementen Arnhem	36	36	33	3
St. De Innovatiefabriek Arnhem	50	50	50	0
St. De Instap	44	50	50	0
St. De Klup	16	16	16	0

St. Delta Kath. - en prot onderwijs	101	419	395	24
St. Die Blide Incomst Sinterniclaes	3	0	0	0
St. Eusebius	210	335	334	1
St. Fashion Festival Arnhem	50	50	35	15
St. Flores Onderwijs	0	732	731	1
St. Focus Filmtheater	688	636	636	0
St. Gym & Turnen Arnhem	90	122	122	0
St. Halt, team Gelderland	20	21	21	0
St. Het Droombankje	0	58	0	58
St. Het Gelderse Orkest	68	0	0	0
St. Het Huis van Puck	213	215	215	0
St. Het Omgangshuis Arnhem	0	128	128	0
St. Humanitas	51	51	12	39
St. Inloophuis Sint Marten Klarenda	0	29	29	0
St. Introdans	117	118	116	2
St. IrisZorg	4.697	4.663	4.663	0
St. Jacobiberg	223	225	211	14
St. Jeugdland	66	68	68	0
St. Jumelage Arnhem	5	5	0	5
St. KAB Posttheater	198	200	200	0
St. Kruispunt	208	232	232	0
St. Leergeld Arnhem	239	320	315	5
St. Luxor Live	409	412	412	0
St. Moviera	3.275	3.409	3.409	0
St. Museum Arnhem	3.513	3.033	3.033	0
St. Muis en Stadstheater	7.093	7.152	7.152	0
St. Natuurcentrum Arnhem	2.021	1.961	1.953	8
St. Omars Gym	22	22	20	2
St. Ome Joop's Tour	22	22	22	0
St. Ondernemersfonds Arnhem	380	380	380	0
St. Ontwerp Platform Arnhem	0	20	20	0
St. Pas	2.683	2.156	2.019	137
St. Peutercentra Arnhem	1.923	297	297	0
St. Phion	0	69	69	0
St. Platform Binnenstad Arnhem	52	52	50	2
St. PRAGO	89	101	101	0
St. Present	0	21	21	0
St. Productiehuis Plaatsmaken	182	190	190	0
St. Rijnstad	6.869	7.382	7.382	0
St. Rijnstate Ziekenhuis	16	53	53	0
St. Rozet	8.728	8.825	8.792	33
St. RTV Arnhem	127	0	0	0

St. School's cool Arnhem	31	0	0	0
St. Sinterklaasintocht Arnhem	0	3	3	0
St. SLAK	201	203	203	0
St. Sonsbeek & State of Fashion	422	427	427	0
St. Sportcentrum Rijkerswoerd	502	516	516	0
St. Stoelenproject De Duif	225	227	227	0
St. Streekomroep Middel Gelderland	0	129	129	0
St. VanHarte	80	9	0	9
St. Veilig Thuis Gelderland Midden	2.353	2.922	2.838	84
St. Viering Nat Feest en Gedenkdage	19	19	8	11
St. Vitale Verbindingen	177	177	177	0
St. Vitesse Betrokken	59	59	59	0
St. Vluchtelingenwerk Oost-Ned	287	518	518	0
St. Vrijwillige Terminale Zorg Arnh	2	2	2	0
St. Welzijn Ouderen Arnhem	2.211	2.299	2.294	5
St. Zwembad Klarenbeek	326	303	300	3
Stichting Het Huurdershuis	44	52	49	3
Stichting Schakel025	0	124	124	0
Subsidies Alg	2.903	248	0	248
Toerisme veluwe arnhem nijmegen	351	351	342	9
Verloskundig centr Puur Vroedvrouwe	0	20	20	0
VGGM	126	0	0	0
VMBO 'T Venster	24	70	70	0
Voedselbank Arnhem	0	30	0	30
Vrijwilligersgala On Ganse	0	18	13	5
Wijkv. Penseelstreek Hoogkamp	0	5	5	0
Wijkvereniging Angerenstein	0	2	2	0
Wijkvereniging Burgemeesterskwartie	0	3	3	0
Wijkvereniging De Oostelaar	0	6	6	0
Wijkvereniging Elderveld	16	16	13	3
Wijkvereniging Molenbeke	0	2	2	0
Wijkvereniging Paasberg Wellenstein	0	2	2	0
Wijkvereniging Schuytgraaf	16	16	0	16
Wijkvereniging Transvaal	0	1	1	0
Youth for Christ Nederland	84	84	84	0
Zorgbelang Inclusief	230	233	35	198
Totaal	80.842	77.206	76.165	1.041

Ontwikkelingen

Effecten corona

Al vanaf het begin van de coronacrisis is scherp in het oog gehouden dat er veel Arnhemse organisaties zijn, die een maatschappelijke bijdrage leveren. Zij zijn van belang om doelen op het gebied van zorg, een sterke samenleving en een sterke economie in de stad te realiseren. Per sector is steeds verkend wat de risico's zijn. In maart 2021 is een hernieuwd afwegingskader opgesteld, bestaande uit twee onderdelen: een kader voor organisaties en instellingen waarmee de gemeente Arnhem een bestuursrechtelijke (subsidie)relatie heeft en een kader voor partijen waarmee de gemeente een privaatrechtelijke relatie heeft. Dit hernieuwde afwegingskader had een looptijd tot 31 december 2021.

In 2022 bij de subsidievaststellingen hebben we een totaal beeld van de effecten. Bepaalde maatschappelijke effecten zullen ook pas op de langere termijn zichtbaar zijn. We willen coulant omgaan met subsidieverstrekking en ervoor zorgen dat Arnhemse organisaties hun werk zo goed mogelijk kunnen blijven doen ten behoeve van de stad en de inwoners.

Algemene subsidieverordening Arnhem

In 2021 is gestart met het traject voor aanpassen van de Algemene subsidieverordening (ASV). In deze verordening zijn algemene regels opgenomen die in Arnhem gelden voor het aanvragen en toekennen van subsidie. Een aantal beleidsinhoudelijke ontwikkelingen omtrent onder meer inclusie en diversiteit, wijkgericht werken, duurzaamheid en een gezonde leefomgeving waren nog niet geregeld in de ASV. Met de gewijzigde ASV krijgt het college de mogelijkheid om aan deze aspecten voorwaarden te stellen bij subsidieverstrekking voor activiteiten. Ook wordt met de gewijzigde ASV tegemoetgekomen aan de wens vanuit de uitvoeringspraktijk om de regellast voor de verantwoording te verminderen, door het bedrag waarboven een controleverklaring van de accountant verplicht is te verhogen. De gewijzigde ASV is op 17 februari 2022 door de gemeenteraad vastgesteld.

Integriteit

Het Arnhemse Integriteitsbeleid gaat uit van gedragscodes voor zowel bestuurders, raads- en commissieleden als voor het ambtelijk apparaat om misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie te voorkomen.

Ambtenaren

Actuele kaders

Ambtenarenwet

In de wet is de verplichting tot het voeren en handhaven van integriteitsbeleid opgenomen. Het college moet een integriteitsbeleid voeren dat is gericht op het bevorderen van goed ambtelijk handelen en dat in ieder geval aandacht besteedt aan het bevorderen van integriteitsbewustzijn en aan het voorkomen van misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie.

Terugblik ambtelijke integriteit 2021

Eigenaarschap

Actualisatie van het integriteitsbeleid is een doorlopend en essentieel proces. De organisatie is meer zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van de ambtenaren gaan vragen ('eigenaarschap'), om te doen wat nodig is in een specifiek geval, en niet te schuilen achter bureaucratische uitvoeringsregels (geen 'afvinkgedrag' meer, maar van geval tot geval een individuele afweging maken). Dit werken in een meer regelluwe omgeving vraagt van de ambtenaren een hoge mate van professionaliteit en zelfstandigheid, en de vaardigheid om verantwoording af te kunnen leggen over de keuzes die gemaakt zijn.

Integriteit: structuur en cultuur bepalen samen het succes

Het gehalte van integriteit in een organisatie wordt bepaald door een samenwerking van maatregelen op structuur- en op cultuurniveau. Bij structuur ('hard controls') gaat het om wetten, verplichte procedures en protocollen die gedrag van medewerkers sturen om integriteitsschendingen te voorkomen. Denk bijvoorbeeld aan de inrichting van het financiële systeem ('vier ogen-principe') dat fraude zoveel als mogelijk uitsluit, het afsluiten van kasten met persoonsgevoelige informatie, een overlegvorm waarin tegenspraak georganiseerd is, autorisatie via digitale toegangsrechten, of de begrenzing van bevoegdheden in een mandaatbesluit.

Cultuurmaatregelen ('soft controls') richten zich op de kennis, overtuiging en beleving van de medewerkers, op het overbrengen van de gewenste collectieve organisatienormen en - waarden in 'the hearts and minds' van elke ambtenaar. Hier gaat het in de eerste plaats om het genoemde integriteitsbewustzijn. 'Hoe wordt hier gewerkt, en waarom?'

Voorbeelden van cultuurmaatregelen zijn de gedragscode, een introductieprogramma met daaraan gekoppeld de ambtseed voor nieuwe ambtenaren, kennisbijeenkomsten, besprekingen in werkoverleggen, intervisie, of een medewerkersonderzoek. Het gaat om bewustwording, communicatie en dialoog.

Werkgroep Ambtelijke integriteit

Er is een werkgroep 'ambtelijke integriteit' bestaande uit onder andere vertegenwoordigers vanuit P&O, informatiebeveiliging, Veiligheid en juridische control. Deze werkgroep beziet incidenten vanuit een brede blik en bespreekt of, en zo ja, welke actie in voorkomende gevallen nodig is. De werkgroep heeft een adviserende rol naar de gemeentesecretaris, ontwikkelt integriteitsbeleid en bevordert bewustwording rond integriteit.

Introductie nieuwe medewerkers & Ambtseedbijeenkomst

Nieuwe medewerkers nemen deel aan een introductiebijeenkomst, waar nader kennis gemaakt wordt met de stad, de gemeentelijke organisatie en haar werkwijze. Sinds 2019 is daar een tijdsblok over het thema integriteitsbewustzijn aan toegevoegd. Dit wordt door de directeur of gemeentesecretaris ingeleid als opstap naar de ambtseedbijeenkomst.

Het afleggen van de ambtseed of -belofte is een wettelijke verplichting voor ambtenaren. Voor de ceremonie bij het afleggen hiervan is gekozen voor een mix van plechtigheid in vorm, serieusheid op de inhoud en luchtigheid in de uitvoering. Binnen de muren van de Schepen zaal van het Maarten van Rossumhuis, en in aanwezigheid van burgemeester en gemeentesecretaris.

In een ceremonie van twee uur worden medewerkers, met een theatergezelschap, door een programma over het thema integriteit in relatie tot het ambtenaarschap geleid.

Door corona, is dit format in 2020 aangepast naar een coronaproof livestream-event vanuit de Raadszaal, waarbij gebruikt wordt gemaakt van digitale mogelijkheden om kennis te delen (Mentimeter). Ook deze bijeenkomsten

worden bijgewoond door de gemeentesecretaris en burgemeester. De medewerkers nemen deel via Teams. In 2021 hebben zes van deze bijeenkomsten plaatsgevonden.

Bewustwording Integriteit "van sollicitatie tot exitgesprek"

Vanaf 2019 zijn stappen gezet om de bewustwording met betrekking tot Integriteit 'van sollicitatie- tot exitgesprek' meer in te bedden. In 2021 is er, door prioritering van de werkzaamheden in verband met corona en de doorontwikkeling van afdeling P&O en Recruitment, geen ruimte geweest hier aanvullende stappen in te zetten. Dit wordt in 2022 verder invulling gegeven.

Safe & Sound

In 2017 is gestart met de gemeentebrede campagne 'Safe & Sound' om het 'beveiligingsbewustzijn' (met name gericht op informatiebescherming) van de medewerkers te vergroten. Dit is net als in 2018, 2019 en 2020 ook in 2021, met enkele beperkingen door corona, voortgezet. Hierbij worden informatieveiligheid-, privacy- en integriteitsissues aangesneden. Deze campagne, waaraan ook samenwerkende partners kunnen deelnemen, is van belang om de gedeelde normen en waarden binnen de gemeentelijke organisatie kenbaarder te maken.

Online personeelsbijeenkomst

In een online-personeelsbijeenkomst op 24 juni 2021 is, in aanwezigheid van de gemeentesecretaris en concurdirecteur, stilgestaan bij het thema integriteit, het bestaan van de Regeling melden vermoeden misstand en de rol van de huidige twee 'vertrouwenspersonen integriteit'. We werken eraan dat op herhaalde momenten aandacht wordt besteed aan de Regeling melden vermoeden misstand, en aan het bredere thema integriteit, binnen de ambtelijke organisatie. Na vaststelling van de aangepaste 'Regeling melden vermoeden misstand gemeente Arnhem 2020' is op intranet specifiek bij dat feit en bij het belang van die Regeling stilgestaan.

Omgaan met vermoedens van Integriteitsschendingen

Vermoedens van een integriteitsschending door een ambtenaar kunnen op verschillende manieren boven tafel komen. Zo kan een klacht van een inwoner een dergelijk vermoeden inhouden en kunnen ambtenaren en oud-ambtenaren een vermoeden van een misstand op een vertrouwelijke manier melden bij een leidinggevende of vertrouwenspersoon (regeling melden misstand). Ook kan bijvoorbeeld een onderzoek door de accountant de verdenking van een integriteitsschending opleveren.

De gemeente kent twee vertrouwenspersonen integriteit, bij wie medewerkers terecht kunnen als zij in vertrouwelijkheid een (mogelijk) integriteitsissue willen bespreken. Het is belangrijk dat deze vragen en signalen over mogelijke integriteitsschendingen gesteld worden en in vertrouwelijkheid besproken kunnen worden. De vertrouwenspersoon heeft namelijk ook een voorlichtende rol over integriteit.

In 2021 zijn er geen meldingen door medewerkers gedaan, maar wel gesprekken gevoerd met medewerkers over het thema integriteit met de vertrouwenspersonen Integriteit.

Als er sprake is van een redelijk vermoeden van gedrag (of het nalaten daarvan) dat in strijd is met de binnen de organisatie te volgen normen en waarden, moet dit zorgvuldig en via een transparante procedure worden onderzocht. Hiervoor is er een onderzoeksprotocol opgesteld, zijnde een interne procesbeschrijving over hoe te handelen bij een vermoeden van integriteitsschending binnen de gemeentelijke organisatie.

Deze Regeling melden vermoeden misstand is in 2021 aangevuld en gepubliceerd op overheid.nl (de 'wettenbank'). Ook op de gemeentelijke website is een verwijzing naar, en een korte uitleg over deze regeling opgenomen (onder 'Organisatie', 'Visie op personeel').

In het verslagjaar 2021 is in twee gevallen sprake geweest van integriteitsschending. In één geval is de arbeidsovereenkomst beëindigd en in het andere geval zijn formele schriftelijke berispingen uitgedeeld in combinatie met het toespreken van de betrokkenen door de clustermanager.

Onderzoek bureau Governance & Integrity

Eind 2020 is, op verzoek van het management, door het Bureau Governance & Integrity een start gemaakt met een systeemanalyse van het integriteitsbeleid van gemeente Arnhem (ambtelijke organisatie). Doel is het integriteitssysteem van gemeente Arnhem te versterken. Deze analyse bestaat uit twee fases: een deskreview, waarbij bestaande gedragscodes, beleidsstukken en procedures binnen de gemeentelijke organisatie worden

beoordeeld. Aanvullend vinden een aantal gesprekken plaats om een vollediger beeld te krijgen hoe met integriteitsvraagstukken wordt omgegaan. Deze analyse wordt in het eerste kwartaal 2022 afgerond.

Aanpassing Regeling melden vermoeden misstand

Om een veilig werkklimaat te kunnen borgen is het van belang dat medewerkers die vermoeden dat er sprake is van een misstand binnen de organisatie, vertrouwelijk advies kunnen inwinnen en van hun vermoeden op een veilige en desgewenst volstrekt vertrouwelijke wijze melding kunnen doen.

De Wet Huis voor klokkenluiders (2016) verplicht werkgevers daarom om een procedure vast te stellen voor het omgaan met het melden van een vermoeden van een misstand binnen de organisatie.

Tijdens het debat op 24 februari 2021, over de gang van zaken rond het inclusiviteitsrapport, heeft de raad de motie 'De klokkenluiders horen luiden' (21M12) aangenomen. Met deze motie riep de raad het college op om de gemeentelijke Regeling melden vermoeden misstand ('Klokkenluidersregeling'), vastgesteld op 3 december 2019, op enige punten aan te vullen. Naar aanleiding van de motie is de regeling op enkele punten aangepast en vastgelegd in de procedure 'Regeling melden vermoeden misstand gemeente Arnhem 2020'.

Bestuurlijk

Bestuurlijke integriteit houdt in dat de verantwoordelijkheid die met de bestuurlijke functie samenhangt wordt aanvaard en dat er de bereidheid is om daarover verantwoording af te leggen. Verantwoording wordt intern afgelegd aan de gemeenteraad, maar ook extern aan organisaties en burgers voor wie bestuurders hun functie vervullen.

Actuele kaders

- Gedragscode integriteit raads- en commissieleden gemeente Arnhem;
- Gedragscode integriteit burgemeester en wethouders gemeente Arnhem.

Beide gedragscodes bevatten bepalingen over onder meer belangenverstrengeling, opgave van financiële belangen en nevenfuncties, geheimhouding, geschenken, giften en gunsten.

- Naleving van de Gedragscode integriteit raads- en commissieleden gemeente Arnhem;
- Naleving van Gedragscode integriteit burgemeester en wethouders gemeente Arnhem.

College van burgemeester en wethouders / Gemeenteraad

- De leden van het college hadden in totaal 52 nevenfuncties, waarvan 41 ambtshalve. Voor 1 van de niet-ambtshalve nevenfuncties wordt een onkostenvergoeding ontvangen;
- Er zijn door het college in 2021 geen geschenken, giften of gunsten aangenomen vallend binnen het meldingsbereik van de gedragscode.

De opgave van nevenfuncties van leden van het college van burgemeester en wethouders, van raadsleden en van fractievolgers is openbaar en te raadplegen op de website van de gemeente Arnhem.

Deel 3 Jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting
2. Balans en de toelichting
3. Bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld
4. Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa tabel)
5. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Omschrijving	Begroot 2021 Prim			Begroot 2021 Def			Rekening 2021				
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Afw	
Lasten/baten											
<i>Bedragen x € 1.000.000</i>											
S00	Bestuur, dienstverlening en financiën	85,6	482,7	397,1	89,7	526,0	436,4	96,9	533,0	436,1	-0,3
S01	Veiligheid	16,5	1,7	-14,8	20,6	5,1	-15,5	20,3	4,4	-15,9	-0,4
S02	Bereikbaarheid	21,9	7,7	-14,2	21,9	5,8	-16,1	20,8	6,3	-14,4	1,7
S03	Economie	6,6	0,9	-5,6	8,1	1,7	-6,4	6,6	1,0	-5,6	0,9
S04	Onderwijs	18,9	2,4	-16,5	19,7	2,7	-17,1	19,8	2,8	-16,9	0,2
S05	Cultuur	32,7	6,4	-26,3	35,6	6,0	-29,6	34,5	6,5	-28,0	1,5
S06	Participatie en armoedebestrijding	173,4	112,3	-61,1	180,6	125,4	-55,3	184,8	130,6	-54,2	1,1
S07	Zorg	49,8	4,9	-44,9	63,8	1,7	-62,1	59,4	5,8	-53,6	8,5
S08	Welzijn en inclusie	19,9	0,8	-19,1	26,9	1,5	-25,4	23,7	1,4	-22,2	3,2
S09	Gezondheid en sport	20,2	2,7	-17,5	24,8	6,3	-18,5	23,2	5,3	-17,9	0,6
S10	Klimaat, energie en milieu	5,5	0,5	-5,0	7,5	1,4	-6,1	4,5	1,7	-2,8	3,3
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	37,6	36,7	-0,9	40,1	37,6	-2,5	44,0	46,5	2,5	5,0
S12	Wonen en leefomgeving	36,1	39,8	3,8	37,8	41,0	3,2	38,3	41,0	2,7	-0,5
Subtotaal Stedelijke programma's		524,4	699,5	175,1	577,2	762,0	184,8	576,7	786,4	209,7	24,9
GEB1	CSA	29,8	9,6	-20,3	26,2	8,4	-17,8	25,1	8,5	-16,6	1,1
GEB2	Noordwest	28,7	1,8	-27,0	29,2	1,9	-27,3	28,4	1,9	-26,5	0,9
GEB3	Noordoost	23,5	1,6	-21,8	23,1	1,7	-21,4	21,4	1,6	-19,8	1,6
GEB4	Presikhaaf	23,8	2,0	-21,8	22,9	2,1	-20,8	21,1	2,3	-18,9	1,9
GEB5	Malburgen	35,6	3,9	-31,7	31,7	4,1	-27,6	30,5	3,9	-26,6	1,0
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	25,6	2,5	-23,0	24,4	2,6	-21,7	23,2	2,8	-20,4	1,4
GEB7	De Laar/Elden	16,9	1,2	-15,7	16,4	1,3	-15,1	16,3	1,4	-14,9	0,2
GEB8	RKV	24,9	1,1	-23,8	24,9	1,2	-23,7	23,3	1,2	-22,1	1,7
Subtotaal Wijk programma's		208,8	23,6	-185,2	198,7	23,3	-175,4	189,2	23,5	-165,6	9,8
Toevoeging/onttrekking aan reserves											
<i>Bedragen x € 1.000.000</i>											
S00	Bestuur, dienstverlening en financiën	13,5	20,5	7,1	38,5	28,1	-10,5	42,2	28,0	-14,2	-3,7
S01	Veiligheid	0,1	0,3	0,3	0,4	0,7	0,3	0,2	0,7	0,6	0,3
S02	Bereikbaarheid	6,9	7,9	1,0	6,7	8,5	1,9	7,4	7,7	0,3	-1,6
S03	Economie	0,0	0,1	0,1	1,0	0,4	-0,6	1,4	0,2	-1,2	-0,6
S04	Onderwijs	8,0	6,9	-1,1	8,5	7,3	-1,2	8,7	7,6	-1,1	0,0
S05	Cultuur	1,2	0,8	-0,4	3,4	1,9	-1,5	4,8	1,9	-2,9	-1,4
S06	Participatie en armoedebestrijding	0,6	1,3	0,8	5,0	10,1	5,2	4,3	10,1	5,8	0,7
S07	Zorg	0,6	1,5	0,9	6,1	2,4	-3,8	6,3	2,6	-3,7	0,1
S08	Welzijn en inclusie	0,0	0,2	0,2	1,9	0,8	-1,1	4,2	0,8	-3,4	-2,3
S09	Gezondheid en sport	0,4	0,3	-0,1	0,6	0,4	-0,2	0,5	0,5	-0,1	0,1
S10	Klimaat, energie en milieu	0,0	3,2	3,2	0,1	3,2	3,1	0,6	0,5	-0,1	-3,2
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	2,8	0,0	-2,8	11,6	8,4	-3,2	8,8	5,9	-2,9	0,4
S12	Wonen en leefomgeving	0,4	1,8	1,4	0,9	2,0	1,2	1,9	2,0	0,2	-1,0
Subtotaal Stedelijke programma's		34,4	45,0	10,6	84,7	74,3	-10,4	91,2	68,5	-22,7	-12,3
GEB1	CSA	0,0	0,0	0,0	1,1	0,5	-0,5	1,5	0,6	-0,9	-0,4
GEB2	Noordwest	0,1	0,0	-0,1	0,1	0,3	0,2	0,2	0,5	0,3	0,1
GEB3	Noordoost	0,1	0,0	0,0	0,1	0,4	0,2	0,2	0,6	0,4	0,2
GEB4	Presikhaaf	0,1	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1	0,4	0,2	-0,2	-0,3
GEB5	Malburgen	0,2	0,1	-0,1	0,3	0,4	0,1	0,4	0,3	-0,1	-0,1
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	0,2	0,1	-0,1	0,6	0,8	0,2	0,7	0,7	0,0	-0,2
GEB7	De Laar/Elden	0,1	0,0	0,0	0,1	0,3	0,2	0,1	0,3	0,2	-0,1
GEB8	RKV	0,1	0,0	0,0	0,2	0,6	0,3	0,3	0,5	0,1	-0,2
Subtotaal Wijk programma's		0,8	0,3	-0,5	2,6	3,5	0,9	3,8	3,7	-0,1	-1,0
Totaal		768,4	768,5	0,0	863,2	863,1	0,0	860,9	882,2	21,3	21,2

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Nr.	Omschrijving	Begroot 2021 start			Begroot 2021 definitief			Rekening 2021			Afw
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
<i>Bedragen x € 1.000.000</i>											
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen:											
S00	Lokale heffingen	4,1	56,4	52,3	4,1	56,1	52,0	5,1	56,3	51,2	-0,8
S00	Algemene uitkeringen	0,0	415,3	415,3	-0,1	455,4	455,5	0,0	460,2	460,2	4,7
S00	Dividend	0,0	1,3	1,3	0,0	0,9	0,9	0,0	0,9	0,9	0,0
S00	Financieringsfunctie	-1,4	1,2	2,6	0,4	1,6	1,2	-0,9	1,4	2,3	1,1
S00	Overige algemene dekkingsmiddelen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
S00 Subtotaal algemene dekkingsmiddelen		2,7	474,2	471,5	4,4	514,0	509,6	4,2	518,8	514,6	5,0
S00	Gerealiseerde kosten overhead	65,9	4,1	-61,8	67,4	5,4	-62,0	70,1	4,9	-71,9	-9,9
S00	Vennootschapsbelasting	0,6	0,0	-0,6	0,6	0,0	-0,6	0,5	0,0	-0,5	0,1
S00	Overig	16,4	4,3	-12,1	17,3	6,5	-10,8	22,1	9,3	-12,8	-2,0
Totaal Bestuur, dienstverlening en financiën (S00)		85,6	482,6	397,0	89,7	525,9	436,2	96,9	533,0	429,4	-6,8

Toelichting overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

In 2021 is een voordelig saldo van baten en lasten gerealiseerd van € 44,0 miljoen. Per saldo is er in 2021 al € 14,1 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve. Daarnaast is er per saldo € 8,6 miljoen toegevoegd aan diverse bestemmingsreserves voor door de raad bestemde uitgaven die in toekomstige jaren nog volgen. Door deze mutaties die al in het jaar gedaan zijn, komt het positieve financieel resultaat na mutaties in de reserves in 2021 uit op € 21,3 miljoen.

Overzicht van baten en lasten

Omschrijving	2021	2020
<i>Bedragen x € 1.000.000</i>		
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	44,0	19,8
Begroot totaal saldo van baten en lasten	9,4	-5,6
Begrotingsafwijking saldo van baten en lasten	34,6	25,4
Gerealiseerde mutaties reserves	-22,8	-2,9
Begrote mutaties reserves	-9,5	5,6
Begrotingsafwijking mutaties reserves	-13,3	-8,5
Gerealiseerd resultaat	21,3	16,9

Specificatie voor- en nadelen

Voor de gedetailleerde toelichting op de onderstaande voor- en nadelen wordt verwezen naar de afzonderlijke programmateksten in het jaarverslag. Bij elk programma staan de financiën vermeld in het onderdeel 'Wat heeft het gekost'.

Omschrijving	Begroot 2021 Def			Rekening 2021			Begroting afwijking			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Lasten/baten										
<i>Bedragen x € 1.000.000</i>										
S00	Bestuur, dienstverlening en financiën	89,7	526,0	436,4	96,9	533,0	436,1	-7,2	6,9	-0,3
S01	Veiligheid	20,6	5,1	-15,5	20,3	4,4	-15,9	0,4	-0,7	-0,4
S02	Bereikbaarheid	21,9	5,8	-16,1	20,8	6,3	-14,4	1,1	0,6	1,7
S03	Economie	8,1	1,7	-6,4	6,6	1,0	-5,6	1,5	-0,6	0,9
S04	Onderwijs	19,7	2,7	-17,1	19,8	2,8	-16,9	0,0	0,2	0,2
S05	Cultuur	35,6	6,0	-29,6	34,5	6,5	-28,0	1,1	0,5	1,5
S06	Participatie en armoedebestrijding	180,6	125,4	-55,3	184,8	130,6	-54,2	-4,2	5,3	1,1
S07	Zorg	63,8	1,7	-62,1	59,4	5,8	-53,6	4,4	4,2	8,5
S08	Welzijn en inclusie	26,9	1,5	-25,4	23,7	1,4	-22,2	3,2	0,0	3,2
S09	Gezondheid en sport	24,8	6,3	-18,5	23,2	5,3	-17,9	1,7	-1,0	0,6
S10	Klimaat, energie en milieu	7,5	1,4	-6,1	4,5	1,7	-2,8	2,9	0,3	3,3
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	40,1	37,6	-2,5	44,0	46,5	2,5	-3,9	8,9	5,0
S12	Wonen en leefomgeving	37,8	41,0	3,2	38,3	41,0	2,7	-0,5	0,0	-0,5
Subtotaal Stedelijke programma's		577,2	762,0	184,8	576,7	786,4	209,7	0,4	24,4	24,9
GEB1	CSA	26,2	8,4	-17,8	25,1	8,5	-16,6	1,1	0,0	1,1
GEB2	Noordwest	29,2	1,9	-27,3	28,4	1,9	-26,5	0,8	0,1	0,9
GEB3	Noordoost	23,1	1,7	-21,4	21,4	1,6	-19,8	1,7	-0,1	1,6
GEB4	Presikhaaf	22,9	2,1	-20,8	21,1	2,3	-18,9	1,8	0,1	1,9
GEB5	Malburgen	31,7	4,1	-27,6	30,5	3,9	-26,6	1,2	-0,2	1,0
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	24,4	2,6	-21,7	23,2	2,8	-20,4	1,2	0,2	1,4
GEB7	De Laar/Elden	16,4	1,3	-15,1	16,3	1,4	-14,9	0,1	0,1	0,2
GEB8	RKV	24,9	1,2	-23,7	23,3	1,2	-22,1	1,6	0,1	1,7
Subtotaal Wijk programma's		198,7	23,3	-175,4	189,2	23,5	-165,6	9,5	0,2	9,8
Toevoeging/onttrekking aan reserves										
<i>Bedragen x € 1.000.000</i>										
S00	Bestuur, dienstverlening en financiën	38,5	28,1	-10,5	42,2	28,0	-14,2	-3,6	-0,1	-3,7
S01	Veiligheid	0,4	0,7	0,3	0,2	0,7	0,6	0,3	0,0	0,3
S02	Bereikbaarheid	6,7	8,5	1,9	7,4	7,7	0,3	-0,7	-0,8	-1,6
S03	Economie	1,0	0,4	-0,6	1,4	0,2	-1,2	-0,4	-0,2	-0,6
S04	Onderwijs	8,5	7,3	-1,2	8,7	7,6	-1,1	-0,2	0,3	0,0
S05	Cultuur	3,4	1,9	-1,5	4,8	1,9	-2,9	-1,3	-0,1	-1,4
S06	Participatie en armoedebestrijding	5,0	10,1	5,2	4,3	10,1	5,8	0,7	0,0	0,7
S07	Zorg	6,1	2,4	-3,8	6,3	2,6	-3,7	-0,2	0,3	0,1
S08	Welzijn en inclusie	1,9	0,8	-1,1	4,2	0,8	-3,4	-2,3	0,1	-2,3
S09	Gezondheid en sport	0,6	0,4	-0,2	0,5	0,5	-0,1	0,1	0,0	0,1
S10	Klimaat, energie en milieu	0,1	3,2	3,1	0,6	0,5	-0,1	-0,6	-2,7	-3,2
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	11,6	8,4	-3,2	8,8	5,9	-2,9	2,9	-2,5	0,4
S12	Wonen en leefomgeving	0,9	2,0	1,2	1,9	2,0	0,2	-1,0	0,0	-1,0
Subtotaal Stedelijke programma's		84,7	74,3	-10,4	91,2	68,5	-22,7	-6,5	-5,8	-12,3
GEB1	CSA	1,1	0,5	-0,5	1,1	0,6	-0,9	-0,4	0,1	-0,4
GEB2	Noordwest	0,1	0,3	0,2	0,1	0,5	0,3	-0,1	0,2	0,1
GEB3	Noordoost	0,1	0,4	0,2	0,1	0,6	0,4	-0,1	0,3	0,2
GEB4	Presikhaaf	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	-0,2	-0,3	0,0	-0,3
GEB5	Malburgen	0,3	0,4	0,1	0,3	0,3	-0,1	-0,1	0,0	-0,1
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	0,6	0,8	0,2	0,6	0,7	0,0	-0,1	-0,1	-0,2
GEB7	De Laar/Elden	0,1	0,3	0,2	0,1	0,3	0,2	-0,1	0,0	-0,1
GEB8	RKV	0,2	0,6	0,3	0,2	0,5	0,1	-0,1	-0,1	-0,2
Subtotaal Wijk programma's		2,6	3,5	0,9	2,6	3,7	-0,1	-1,2	0,2	-1,0
Totaal		863,2	863,1	0,0	860,9	882,2	21,3	2,2	19,1	21,2

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Nr.	Omschrijving	Begroot 2021			Rekening 2021			Begroting afwijking		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Bedragen x € 1.000.000</i>										
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen:										
S00	Algemene uitkeringen	4,1	56,1	52,0	5,1	56,3	51,2	1,0	0,2	-0,8
S00	Dividend	-0,1	455,4	455,5	0,0	460,2	460,2	0,1	4,8	4,7
S00	Financieringsfunctie	0,0	0,9	0,9	0,0	0,9	0,9	0,0	0,0	0,0
S00	Overige algemene dekkingsmiddelen	0,4	1,6	1,2	-0,9	1,4	2,3	-1,3	-0,2	1,1
S00	Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
S00	Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	4,4	514,0	509,6	4,2	518,8	514,6	-0,2	4,8	5,0
S00	Gerealiseerde kosten overhead	67,4	5,4	-62,0	70,1	4,9	-65,2	2,7	-0,5	-3,2
S00	Vennootschapsbelasting	0,6	0,0	-0,6	0,5	0,0	-0,5	-0,1	0,0	0,1
S00	Overig	17,3	6,5	-10,8	22,1	9,3	-12,8	4,8	2,8	-2,0
Totaal Bestuur, dienstverlening en financiën (S00)		89,7	525,9	436,2	96,9	533,0	436,1	7,2	7,1	-0,1

Incidentele baten en lasten

In de begroting 2021 zijn de volgende posten als incidenteel aangemerkt.

Progr.	Omschrijving	Begroot 2021		Rekening 2021	Afwijking
		Geamendeerd	Definitief		
Incidentele lasten					
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Div.	Algemene reserve	9.826	32.606	32.671	-66
Div.	Gemeentefonds	-	15.765	18.239	-2.474
Div.	Bedrijfsvoering	1.316	1.316	1.834	-518
S00	Friciekosten en organisatie ontwikkeling	406	406	233	173
S00	Solvabiliteit	2.535	4.583	1.831	2.752
S00	Post onvoorzien	272	122	-	122
S02	Bereikbaarheid	6.232	6.373	6.910	-537
S02/S12	Groot onderhoud en openbare ruimte	194	277	2.208	-1.931
S04	Onderwijs	7.918	8.264	8.505	-241
S05	Cultureel vastgoed	232	232	732	-500
S07	WMO en jeugdzorg	200	5.685	5.685	-
S07	Transformatiebudget zorg	428	428	595	-167
S08	Beschermd en weerbaar	-	-	1.199	-1.199
S10	Klimaat en energie	-	-	580	-580
S11	Grondexploitatie	2.758	4.225	2.924	1.301
Div.	Vastgoed	3.037	3.553	3.690	-137
Totaal incidentele lasten		35.354	83.837	87.836	-3.999

Progr.	Omschrijving	Begroot 2021		Rekening 2021	Afwijking
		Geamendeerd	Definitief		
Incidentele baten					
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Div.	Algemene reserve	11.777	18.469	18.469	-
Div.	Gemeentefonds	-	16.768	16.654	-114
Div.	Bedrijfsvoering	2.179	4.238	4.396	158
S02	Bereikbaarheid	6.291	6.867	6.545	-322
S02/S12	Groot onderhoud en openbare ruimte	1.394	904	1.551	647
S02	Buitengewoon beter	1.050	146	146	-
S04	Onderwijs	6.875	6.875	7.229	354
S05	Cultureel vastgoed	5.244	5.244	5.244	0
S06	Noodfonds	799	799	799	-
S07	WMO en jeugdzorg	1.238	750	750	-
S07	Transformatiebudget zorg	475	475	335	-140
S10	Klimaat en energie	151	151	17	-133
S10	Duurzaam Arnhem	3.040	3.290	763	-2.527
S11	Grondexploitatie	-	2.516	262	-2.254
Div.	Vastgoed	1.933	4.995	3.952	-1.043
Totaal incidentele baten		42.444	72.486	67.112	-5.374

Progr.	Omschrijving	Begroting 2021		Rekening 2021	Afwijking
		Geamendeerd	Definitief		
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Totaal incidentele lasten		35.354	83.837	87.836	-3.999
Totaal incidentele baten		42.444	72.486	67.112	-5.374
Per saldo hogere incidentele baten (+), hogere incidentele lasten (-)		7.090	-11.351	-20.724	-9.373

Onvoorzien / strikt onvermijdbaar

In de begroting is in het stedelijk programma S00 Bestuur, dienstverlening en financiën een bedrag opgenomen voor zowel incidentele als structurele onvoorziene lasten. Voor de incidentele onvoorziene lasten (= onvoorzien) wordt jaarlijks een bedrag opgenomen van € 272.000. Voor de post voor structurele onvoorziene lasten (= strikt onvermijdbaar) wordt jaarlijks een bedrag van € 767.000 gereserveerd.

Omschrijving	Begroot 2021		Rekening 2021	Afwijking	V / N
	Primitief	Definitief			
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Onvoorzien	272	122	0	122	V
Strikt onvermijdbaar	767	767	0	767	V
Totaal	1.039	889	0	889	V

Begrotingsanalyse

Hieronder volgt een overzicht van alle door de raad vastgestelde begrotingswijzigingen in 2021 vanaf de vaststelling van de Begroting 2021.

Begr. wijz.nr.	Raadsvergadering	Onderwerp	Exploitatie 2021			Reserves 2021		Saldo
			Lasten	Baten	Saldo	Toevoegingen	Onttrekkingen	
	11-11-2020	Ontwerp Begroting 2021	-733.338	723.220	-10.118	35.226	-45.344	-
Geamendeerde MJPB 2021-2024			-733.338	723.220	-10.118	35.226	-45.344	-
21-000	Div.	Meerjarige effecten besluitvorming na gereedkoming boekwerk Begroting 2021	-16.465	209	-16.256	1.016	-17.272	-
20-014	15-3-2021	Invoering Scanparkeren	-63	600	537	537	-	-
21-001	16-12-2020	Kapschuur Hoogstambrigade Schuytgraaf	-	-	-	-	-	-
21-002	24-11-2021	Ontwikkeling Gele Rijdersplein	-	-	-	-	-	-
21-003	26-5-2021	Afvalstoffenheffing tgv stoppen Diftar	-1.345	1.345	-	-	-	-
21-004	30-6-2021	Turap-1 2021	-3.382	16.998	13.616	14.352	-736	-
21-005	30-6-2021	Mutatie BR Zuidelijk Binnenstad	-	-	-	2.000	-2.000	-
21-006	30-6-2021	Resultaatbestemming 2020	-3.924	-	-3.924	-	-3.924	-
21-007	21-7-2021	Fietsenstalling Rozet	-	-	-	-	-	-
21-008	30-9-2020	Herinrichting Bergstraat en Coehoornstraat	-723	1.446	723	723	-	-
21-009	10-11-2021	Turap-2 2021	-6.759	17.497	10.738	15.189	-4.451	-
21-010	14-4-2021	Verzamelbesluit-1 2021	-3.881	3.959	78	243	-165	-
21-013	22-12-2021	Budgetoverheveling 2021-2022	15.765	-	15.765	15.765	-	-
21-020	21-7-2021	Verzamelbesluit-2 2021	-14.171	10.758	-3.413	1.968	-5.381	-
21-030	22-12-2021	Verzamelbesluit-3 2021	-7.632	9.357	1.725	308	1.417	-
Begroot 2021 Definitief			-775.918	785.389	9.471	87.327	-77.856	-

Bedragen x € 1.000, positieve bedragen betreft voordeel, negatieve bedragen betreft nadeel

Begrotingsrechtmatigheid

Het budgetrecht is een recht dat de raad toekomt. Het budgetrecht van de raad houdt in dat het college in principe alleen uitgaven kan doen en verplichtingen kan aangaan na toestemming ofwel autorisatie van de raad. Met de vaststelling van de begroting geeft de raad het college deze toestemming. Begrotingsrechtmatigheid houdt in dat de financiële beheershandelingen bij de gemeente binnen de begroting dienen te passen. Begrotingsoverschrijdingen die niet bij de raad bekend zijn, beschouwt de accountant als onrechtmatig. Derhalve legt het college aan de raad deze overschrijdingen voor. Formeel is het voldoende alleen de overschrijdingen aan de lastenkant te laten vaststellen om deze alsnog als rechtmatig te laten beschouwen. Na instemming van de raad met deze overschrijdingen is formeel geen sprake meer van "overschrijdingen" en geen begrotingsonrechtmatigheid in het kader van de controleverklaring. Hieraan zijn twee voorwaarden verbonden, conform het Besluit controle accountantscontrole decentrale overheid (Bado):

1. het gaat om overschrijdingen waarbij het college bij het doen van de uitgaven, binnen het door de raad uitgezette beleid is gebleven en die nog dienen te worden geautoriseerd;
2. de overschrijdingen worden goed herkenbaar in de jaarrekening opgenomen, passend binnen de aanbevelingen in de Kadernota Begrotingsrechtmatigheid van de Commissie BBV. Daarin worden de overschrijdingen in enkele categorieën ingedeeld, die ondanks de overschrijding gewoon als rechtmatig bestempeld, mits goed toegelicht in de jaarrekening. Dat gaat om:
 1. compensatie door direct gerelateerde opbrengsten;
 2. passend binnen bestaand beleid;
 3. open einde regeling;
 4. overig.

De onderstaande tabel omvat een overzicht van alle afwijkingen in de lasten tussen de definitieve Begroting 2021 en de rekening 2021.

Omschrijving		Begroot 2021 Def	Rekening 2021	Afwijking
		Lasten	Lasten	
Lasten/baten				
<i>Bedragen x € 1.000.000</i>				
S00	Bestuur, dienstverlening en financiën	89,7	96,9	7,2
S01	Veiligheid	20,6	20,3	-0,4
S02	Bereikbaarheid	21,9	20,8	-1,1
S03	Economie	8,1	6,6	-1,5
S04	Onderwijs	19,7	19,8	0,0
S05	Cultuur	35,6	34,5	-1,1
S06	Participatie en armoedebestrijding	180,6	184,8	4,2
S07	Zorg	63,8	59,4	-4,4
S08	Welzijn en inclusie	26,9	23,7	-3,2
S09	Gezondheid en sport	24,8	23,2	-1,7
S10	Klimaat, energie en milieu	7,5	4,5	-2,9
S11	Ruimtelijke ontwikkeling	40,1	44,0	3,9
S12	Wonen en leefomgeving	37,8	38,3	0,5
Subtotaal Stedelijke programma's		577,2	576,7	-0,4
GEB1	CSA	26,2	25,1	-1,1
GEB2	Noordwest	29,2	28,4	-0,8
GEB3	Noordoost	23,1	21,4	-1,7
GEB4	Presikhaaf	22,9	21,1	-1,8
GEB5	Malburgen	31,7	30,5	-1,2
GEB6	Schuytgraaf/Elderveld	24,4	23,2	-1,2
GEB7	De Laar/Elden	16,4	16,3	-0,1
GEB8	RKV	24,9	23,3	-1,6
Subtotaal Wijk programma's		198,7	189,2	-9,5
Totaal		775,9	765,9	-10,0

Hieronder wordt in het kort ingegaan op de aard van de overschrijding. Voor de verdere toelichting wordt verwezen naar het onderdeel 'Wat heeft het gekost' dat in het jaarverslag voor elk programma is opgenomen.

De nadelige afwijkingen per programma worden in de volgende categorieën geplaatst.

1. Compensatie door direct gerelateerde opbrengsten

- S00: de hogere lasten worden deels gecompenseerd door hogere baten op onderdeel bedrijfsvoering
- S06: de hogere lasten worden meer dan gecompenseerd door hogere baten op dezelfde beleidsonderdelen, voornamelijk de Gebundelde uitkering (BUIG) en de afwikkeling van de ESF-subsidie Actieve Inclusie
- S11: de hogere lasten worden meer dan gecompenseerd door hogere baten op dezelfde beleidsonderdelen, voornamelijk het resultaat grondexploitatie 2021 en de fasering in de voortgang van de projecten bouwgronden in exploitatie
- S12: de hogere lasten worden deels gecompenseerd door hogere baten op het onderdeel Bossen en Parken

2. Passend binnen bestaand beleid

- S00: De hogere lasten hebben betrekking op de gesloten maat- en meerwerkovereenkomsten, met De Connectie en de extra te besteden middelen als gevolg van de nieuwe CAO's gemeenten
- S12: De hogere lasten hebben betrekking voornamelijk twee onderdelen. Enerzijds op de onevenwichtigheid die is ontstaan tussen de formatieve en daadwerkelijk ingezette capaciteit op Wonen en leefomgeving bij het cluster Strategie, beleid en regie (SBR). En anderzijds door de voorziening rioolheffing die conform de BBV moest worden gevormd, omdat de kostendekkendheid van de rioolheffing in 2021 met 107% hoger is uitgekomen dan de wettelijke norm van maximaal 100%.

3. Open einde regeling

- NVT

4. Overig

- NVT

Wet Normering Topinkomens

WNT-verantwoording 2021 Gemeente Arnhem

De WNT is van toepassing op Gemeente Arnhem. Het voor Gemeente Arnhem toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 209.000,- (het algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2021			
bedragen x € 1	R.J.M. van Wuijtswinkel	P.J. Altena	J.G.M. Kersten
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 – 31/7	25/1 – 31/7	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	94.446	75.407	117.619
Beloningen betaalbaar op termijn	13.157	11.152	21.543
Subtotaal	107.603	86.560	139.162
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	121.392	107.649	209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	107.603	86.560	139.162
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2020			
bedragen x € 1	R.J.M. van Wuijtswinkel	N.v.t.	J.G.M. Kersten
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	N.v.t.	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1 – 31/12	N.v.t.	1/1 – 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	N.v.t.	1
Dienstbetrekking?	ja	N.v.t.	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	140.572	N.v.t.	112.753
Beloningen betaalbaar op termijn	21.096	N.v.t.	19.927
Subtotaal	161.668	N.v.t.	132.680

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000	N.v.t.	201.000
Bezoldiging	161.668	N.v.t.	132.680

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

bedragen x € 1	J.H. de Baas
Functiegegevens	Gemeentesecretaris
Kalenderjaar	2021
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	15/6 – 31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	7
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	744
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 199
Maxima op basis van de normbedragen per maand	187.200
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	148.056
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)	
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?1	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	111.600
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12 1	111.600
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	111.600
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2021	
bedragen x € 1	R.J.M. van Wuijtswinkel
Functiegegevens	
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	Gemeentesecretaris
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2021
Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	20.000
Individueel toepasselijk maximum	75.000
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	20.000
Waarvan betaald in 2021	20.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2021 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Balans en de toelichting

Activa	31-12-2021	31-12-2020	Passiva	31-12-2021	31-12-2020
Vaste activa			Vaste passiva		
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Immateriële vaste activa	10.522	10.637	Eigen vermogen	224.554	180.420
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	10.522	10.637	Algemene Reserve	58.242	31.028
			Bestemmingsreserves	144.963	132.456
			Gerealiseerd resultaat boekjaar	21.349	16.936
Materiële vaste activa	727.983	709.830	Voorzieningen	9.486	8.966
Investerings met een economisch nut	472.776	456.417	Voorzieningen ter egalisering van kosten	1.048	0
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	166.804	167.323	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	8.438	8.966
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	73.372	71.139			
In erfpacht	15.031	14.951			
Financiële vaste activa	61.425	70.819	Schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar	625.025	674.064
Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen	4.742	4.742	Obligo's	433	601
Leningen aan woningbouwcorporaties	10	10	Onderhandse leningen van:		
Overige langlopende leningen	47.823	56.891	- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	556.546	605.439
Nog te ontvangen erfpacht canon	8.850	9.176	- buitenlandse instellingen, fondsen, banken e.d.	65.000	65.000
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	0	0	Waarborgsommen	203	126
			Vooruitontvangen afkoopsommen erfpacht	2.843	2.898
Totaal vaste activa	799.930	791.286	Totaal vaste passiva	859.065	863.450

Activa	31-12-2021	31-12-2020	Passiva	31-12-2021	31-12-2020
Vlottende activa			Vlottende passiva		
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Vorraden	23.697	35.121	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	19.181	16.667
Grond- en hulpstoffen	0	0	Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	0	0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	23.371	34.795	Overige kasgeldleningen	3.275	2.000
Gereed product en handelsgoederen	326	326	Banksaldi (schuld)	257	257
			Overige schulden	15.649	14.410
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	97.595	44.302	Overlopende passiva	126.458	80.168
Vorderingen op openbare lichamen	499	2.284	Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	14.816	9.590
Overige verstrekte kasgeldleningen	0	0	Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	44.307	54.981
Rekening-courantverhouding met het Rijk	74.222	16.800	De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen	67.335	15.597
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	0	0			
Overige vorderingen	22.874	25.218			
Liquide middelen	327	1.221			
Banksaldi	228	1.164			
Kassaldi	99	57			
Overlopende activa	83.155	88.355			
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkering met een specifiek bestedingsdoel	15.659	13.495			
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	67.496	74.860			
Totaal vlottende activa	204.774	168.999	Totaal vlottende passiva	145.639	96.835
Totaal generaal	1.004.704	960.285	Totaal generaal	1.004.704	960.285

Toelichting balans

Waarderingsgrondslagen

BBV

Voor gemeenten is de regelgeving voor de jaarlijkse begrotings- en verantwoordingsstukken vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen of schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende verlofaanspraken en dergelijke. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenprogrammabegroting, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) wordt wel een verplichting opgenomen.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV het volgende: Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

Het rijk heeft voor gemeenten een pakket aan financiële maatregelen getroffen ter (gedeeltelijke) dekking van de coronakosten/-effecten die gemeenten ondervinden. In de decembercirculaire 2020 is een totaaloverzicht van het "compensatiepakket coronacrisis mede-overheden" opgenomen. Voor enkele maatregelen is alleen het landelijk plafond vermeld, en is de concrete verdeelsleutel nog niet bekend en/of is de verdeling afhankelijk van de werkelijke cijfers over 2020. Het betreft de volgende landelijke maatregelen/onderdelen en bedragen: compensatie inkomstendering na 1 juni (€ 100 mln.), extra beschikbaar voor inkomstendering (€ 150 mln.), afvalinzameling (€ 32 mln.), zwembaden en ijsbanen (€ 100 mln.) en verlenging steun sportverenigingen (1 okt t/m 31 dec) (€ 60 mln.). Het ontbreken van een exacte verdeling/verdeelsleutel van de compensatie per gemeente betekent dat wij voor onze gemeente geen voldoende nauwkeurige en betrouwbare schatting/berekening kunnen maken van het bedrag waarop onze gemeente over 2020 aanspraak kan maken. In overeenstemming met de uitspraak van de commissie BBV verwerken wij het financiële effect van deze onderdelen/maatregelen uit het aanvullende compensatiepakket in de jaarrekening 2021.

Balans

Algemeen

De waardering van de activa en passiva vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Immateriële vaste activa

De bijdragen aan activa in eigendom van derden worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven op basis van de afschrijvingstermijnen van de materiële vaste activa.

Materiële vaste activa

De waardering is tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht voor zover die de voorlopige kosten van de investering niet overstijgen.

Investerings kunnen bestaan uit meerdere delen (componenten), waarvoor verschillende afschrijvingstermijnen gelden. In dat geval wordt de zogenoemde componentenmethode gebruikt. Deze houdt in dat verschillende samenstellende delen van het bewuste materieel vast actief afzonderlijk worden geactiveerd en de verschillende delen worden afgeschreven op basis van de bij die componenten horende afschrijvingstermijn.

Slijtende investeringen worden vanaf het eerste boekjaar na het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur. Op grondbezit met economisch nut wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen in jaren zijn hieronder opgenomen.

Activasoort	Afschrijvingstermijn in jaren
Gronden en terreinen	
Grond	0
Bedrijfsgebouwen en woonruimten	
Parkeergarages	50
Permanente gebouwen & Verbouwingen, renovaties en restauraties*	40
Installaties, leidingen en voorzieningen	20
Semi – permanente gebouwen	20
Dak en/of dakbedekking	15
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Bruggen en viaducten (verkeerstechnische kunstwerken)	75
Lage Kade	60
Bomen	50
Rioleringen	40
Verkeersinfrastructuur	30
Openbare verlichting: kabels	25
Bouwkundige voorzieningen	20
Herinrichting wijken (niet meer in gebruik vanaf 01.01.2011)	20
Kunstgrasvelden – onderlaag	20
Verkeersvoorzieningen & Verkeersregelingen	20
Openbare verlichting: masten & LED-armaturen	15
Sport grasvelden	15
Beschoeiingen & Voorzieningen in bossen en parken / hekwerk	10
Kunstgrasvelden – bovenlaag	10
Openbare verlichting: LED-behuizingen	10
Parkeermaatregelen	10
Vervoermiddelen	
Tractoren - landbouwvoertuigen	10
Fietsen en scooters	5
Personenauto's	5
Vrachtauto's	5

Machines, apparaten en installaties	
Zonnepanelen	25
Machines en installaties (niet vast aan/in gebouwen)	10
Parkeerapparatuur	10
Telecommunicatie voorzieningen & Glasvezelbekabeling	10
Datacommunicatie voorzieningen & Hard- en software	5
Gereedschappen	5
Overige materiële vaste activa	
Ondergronds afvaltransportsysteem	30
Inrichting van gebouwen en inventaris	15
(ondergrondse) Afvalcontainers	10
Invalidentoiletten	10
Speelvoorziening	10

* Voor een beperkte categorie oudere schoolgebouwen wordt een afwijkende (langere) afschrijvingstermijn gebruikt. Dit betreft schoolgebouwen die eind jaren '70 zijn overgegaan van het Rijk naar de gemeente; destijds zijn de afschrijvingstermijnen die het Rijk hanteerde overgenomen.

Onder de materiële vaste activa zijn onderhanden activa (activa in uitvoering) opgenomen. Het betreft vooruitbetaalde termijnen en gemaakte kosten (inkopen en personeelskosten) op investeringen in kapitaalwerken die nog niet zijn opgeleverd. Na gereedmelding worden deze activa ondergebracht in één van de bovengenoemde rubrieken.

Voor de waarde van de in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde.

Financiële vaste activa

De post financiële vaste activa omvat voornamelijk deelnemingen in een aantal vennootschappen, langlopende leningen u/g en nog te ontvangen erfpacht canon.

Het aandelenbezit is gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. De leningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. De jaarlijks ontvangen canon bij eeuwigdurend in erfpacht uitgegeven gronden zijn opgenomen tegen contante waarde. Het uitgangspunt daarbij is de interne rekenrente bij uitgifte, die gedurende de duur van de overeenkomst ongewijzigd blijft.

Voorraden

De als onderhanden werken opgenomen grondexploitatieprojecten en overige onderhanden werken zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend overeenkomstig de kostensoortenlijst van het Besluit ruimtelijke ordening (zoals grondaankopen en kosten bouw- en woonrijp maken). Daarnaast omvat de vervaardigingsprijs de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen.

Voor winsten uit de grondexploitatieprojecten en overige onderhanden werken geldt vanuit de BBV notitie grondexploitatie de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Indien uit de prognoses blijkt, dat de boekwaarde niet kan worden gecompenseerd met verwachte toekomstige opbrengsten, wordt voor het tekort een voorziening getroffen.

De vooruit ontvangen bijdragen voor het onderhanden werk worden in mindering gebracht op de vervaardigingskosten.

Gereed product wordt gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verkrijgingsprijs van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

De overige grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Ten aanzien van de waardering van de grondexploitatie bestaat een schattingsonzekerheid. Hoewel de op dit moment meest waarschijnlijke inschatting is opgenomen in de jaarrekening, kan de realisatie in de toekomst afwijken van deze schatting. Deze schattingsonzekerheid ontstaat door de omvang en de lange looptijd van met name project Schuytgraaf.

Uitzettingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht.

Liquide middelen

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. De algemene reserve is vrij besteedbaar. Bestemmingsreserves zijn reserves die de gemeenteraad voor specifieke doelen heeft ingesteld of die dienen om schommelingen op te vangen in aan derden in rekening te brengen tarieven.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorzieningen voor pensioenen wethouders zijn op contante waarde gewaardeerd.

Schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

Van de langlopende schulden is de oorspronkelijke looptijd een jaar of langer. Deze schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

De vooruitontvangen afkoopsommen bij tijdelijk in erfpacht uitgegeven gronden vallen vrij ten gunste van het resultaat naar gelang de looptijd van het erfpachtcontract.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Van de netto-vlottende schulden is de oorspronkelijke looptijd een jaar of korter. Deze schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

De onder de noemer overlopende passiva gepresenteerde schulden en vooruit ontvangen bedragen hebben betrekking op een resterende looptijd van minder dan een jaar en zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De ontvangen bijdragen die de voorlopige kosten van investeringen en faciliterende grondexploitatieplannen overstijgen, worden gepresenteerd als overige vooruit ontvangen bedragen (die ten bate van volgende begrotingsjaren komen).

Daarnaast worden de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen (voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren) uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van: Europese overheidslichamen, Het Rijk & Overige Nederlandse overheidslichamen.

Overig

Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

In de bijlage bij de jaarrekening is het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld opgenomen. Hierbij wordt de indeling en het verdelingsprincipe gehanteerd conform de begroting. De vergelijkende cijfers van de begroting zijn, waar nodig, qua rubricering voor vergelijkingsdoeleinden tussen de taken aangepast.

Bedragen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn X € 1.000, tenzij anders aangegeven.

Immateriële vaste activa

Verloopstaat immateriële vaste activa

Omschrijving	31-12-2020	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijving	Bijdragen van derden	31-12-2021
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	10.637	197	0	-312	0	10.522
Totaal	10.637	197	0	-312	0	10.522

De activering in 2021 betreft een aan de Stichting Eusebius Arnhem verstrekte investeringssubsidie voor restauratie van de Eusebiuskerk (raadsbesluit 19 december 2016).

Materiële vaste activa

Specificatie materiële vaste activa

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Investerings met een economisch nut	472.776	456.417
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	166.804	167.323
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	73.372	71.139
In erfpacht	15.031	14.951
Totaal	727.983	709.830

Investerings met een economisch nut

Verloopstaat Investerings met een economisch nut: geen heffing

Omschrijving	31-12-2020	Verloop					Bijdragen en subsidies	Afwaard. duurzame waardevermindering	31-12-2021
		Herubr.	Investerings	Desinvesterings	Afschrijving				
<i>Bedragen x € 1.000</i>									
Gronden en terreinen	66.547	2.800	0	0	0	0	0	69.347	
Bedrijfsgebouwen	369.917	0	25.690	0	-13.568	-1.041	0	380.998	
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.798	0	2.399	0	-216	0	0	4.980	
Machines, apparaten en installaties	6.026	0	613	-367	-1.327	0	0	4.945	
Vervoersmiddelen	357	0	138	0	-112	0	0	383	
Overige materiële vaste activa	10.772	0	3.076	-456	-1.269	0	0	12.123	
Totaal	456.417	2.800	31.916	-823	-16.492	-1.041	0	472.776	

De belangrijkste activeringen in 2021 betreffen :

- Investerings in de onderwijshuisvesting, waaronder:
- Museum Arnhem (€ 22,6 miljoen),
- Zwembad Valkenhuizen (€ 11,4 miljoen),
- Renovatie/nieuwbouw Briant (€ 3,9 miljoen).

De belangrijkste onderhanden activa ultimo 2020 betreffen het Museum Arnhem (€ 12,6 miljoen) en Zwembad Valkenhuizen (€ 9,3 miljoen), welke in 2021 zijn opgeleverd en geactiveerd..

De belangrijkste onderhanden activa naar de stand van 31-12-2021 betreffen vooral lopende investeringen in het Speciaal Onderwijs ter waarde van € 17,5 miljoen, waaronder de nieuwbouw van het Prisma college (€ 7,6 miljoen) en overige onderwijshuisvesting.

Investerings economisch nut met heffing

Verloopstaat investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten wel heffing kan worden geheven

Omschrijving	31-12-2020	Verloop					Bijdragen en subsidies	Afwaard. duurzame waardevermindering	31-12-2021
		Herubr.	Investerings	Desinvesterings	Afschrijving				
<i>Bedragen x € 1.000</i>									
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	159.715	0	6.070	0	-5.344	-66	0	160.375	
Overige materiële vaste activa	7.608	0	0	0	-1.179	0	0	6.429	
Totaal	167.323	0	6.070	0	-6.523	-66	0	166.804	

De belangrijkste activeringen in 2021 betreffen investeringen in de gemeentelijke riolering (in totaal € 6,8 miljoen inclusief reeds onderhanden activa vanuit de beginbalans).

Investerings met een maatschappelijk nut

Verloopstaat investeringen met een maatschappelijk nut

Omschrijving	31-12-2020	Verloop				Afschrijving	Bijdragen en subsidies	31-12-2021
		Her-rubr.	Inves-teringen	Desinves-teringen				
<i>Bedragen x € 1.000</i>								
Maatschappelijk nut vóór 2017								
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	48.197	0	0	0	-2.869	0	45.328	
Maatschappelijk nut na 2017								
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	22.943	0	6.145	0	-985	-59	28.044	
Totaal	71.140	0	6.145	0	-3.854	-59	73.372	

De materiële activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken. De spelregels hiervoor zijn vanaf het begrotingsjaar 2017 gelijk aan die met economisch nut. Voor 2017 was er geen verplichting om alle investeringen in maatschappelijk nut te activeren.

De belangrijkste activeringen in 2021 betreffen investeringen in:

- Infrastructuur en bewegwijzering (€ 3,8 miljoen),
- Openbare verlichting (€ 1,2 miljoen),
- Civiele kunstwerken (€ 0,6 miljoen),
- Bomenplan (€ 0,4 miljoen).

In erfpacht

Omschrijving	31-12-2020	Verloop					Bijdragen en subsidies	Afwaard. duurzame waardevermindering	31-12-2021
		Her-rubr.	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrij-ving				
<i>Bedragen x € 1.000</i>									
in erfpacht uitgegeven gronden	14.951	0	144	-64	0	0	0	15.031	
Totaal	14.951	0	144	-64	0	0	0	15.031	

Financiële vaste activa

Verloopstaat financiële vaste activa

Omschrijving	31-12-2020	Verloop		31-12-2021
		Verhoging	Aflossing	
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	4.742	0	0	4.742
Leningen aan woningbouwcorporaties	10	0	0	10
Overige langlopende leningen	56.891	2.013	-11.081	47.823
Nog te ontvangen erfpacht canon	9.176	0	-326	8.850
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	0	0	0	0
Totaal	70.819	2.013	-11.407	61.425

Specificatie kapitaalverstrekkingen deelnemingen

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Scalabor B.V.	3.500	3.500
Bank Nederlandse Gemeenten	1.241	1.241
Sportbedrijf Arnhem B.V.	1	1
Totaal	4.742	4.742

Specificatie leningen woningbouwcorporaties

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Woningstichting Omnia	10	10
Totaal	10	10

Specificatie overige leningen u/g

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn)	11.197	10.023
Sportbedrijf Arnhem	8.939	10.260
Stichting MSA	5.209	6.149
Stichting DrieGasthuizenGroep	3.180	6.563
Gelderse Hogeschool	2.534	3.762
OK 72	2.014	2.014
Moscowa	1.956	2.104
Stichting Oostpool	1.621	1.714
Kunstbedrijf	1.488	1.899
Stichting Eusebius	1.363	1.432
Focus	607	638
Kredietbank Nederland	500	500
Luxor	485	555
Rozet	405	483
Zwembad Klarenbeek	312	349
Stichting Behouden Steden	0	2.035
Overige instellingen	938	1.046
Leenbijstand BUIG	6.344	6.594
Voorziening leenbijstand BUIG	-1.269	-1.228
Totaal	47.823	56.891

Specificatie overige uitzettingen

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Vangnetuitkering	0	0
Regelingen werknemers (fiets)	0	0
Totaal	0	0

Voorraden

Specificatie voorraad

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Grond- en hulpstoffen	0	0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	23.371	34.795
Gereed product en handelsgoederen	326	326
Totaal	23.697	35.121

Specificatie onderhanden werk

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Grondexploitatieprojecten	95.070	105.692
Vorzieningen verliezen grondexploitatie	-65.249	-64.264
Overig onderhanden werk	-6.450	-6.633
Vorzieningen verliezen overig onderhanden werk	0	0
Totaal	23.371	34.795

Verloop grondexploitatie

Omschrijving	31-12-2020	Verloop				31-12-2021
		Herrubr.	Kosten	Opbrengsten	Afwaardering duurzame waardevermindering	
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Grondexploitatieprojecten	105.692	-1.767	18.808	-27.662	0	95.070
Overig onderhanden werk	-6.633	-171	626	-273	0	-6.450
Totaal	99.059	-1.938	19.434	-27.935	0	88.620

Verklaring saldo grondexploitatie

Omschrijving	31-12-2020			Verloop			31-12-2021
		Herrubr.	Winst-neming	Gemaakte kosten	Gerealiseerde opbrengsten	Bijdragen van derden	
<i>Bedragen x € 1.000</i>							
Schuytgraaf	35.561	0	7.150	6.981	22.744	0	26.948
Arnhem Centraal	54.321	0	0	1.287	136	0	55.472
Koningspley	1.829	0	0	105	11	0	1.923
Presikhaaf	6.827	0	0	197	0	0	7.023
Merwedestraat	3.346	-3.340	0	15	21	0	0
De Maten	6.974	971	0	386	1.939	0	6.392
Saksen Weimar	-237	146	0	91	0	0	0
Centrum Zuid	-134	0	60	784	413	0	299
Wassenaarweg	-236	210	0	26	0	0	0
Oostelijk Centrum Gebied	558	0	0	592	422	0	728
Zuidelijke binnenstad fase 1	-3.983	0	0	529	1.908	0	-5.361
ZB Coehoorn Noord	1.131	0	0	585	70	0	1.646
Leidenweg	-266	247	0	20	0	0	0
Totaal	105.692	-1.767	7.210	11.598	27.663	0	95.070

Verklaring saldo overig onderhanden werk

Omschrijving	31-12-2020			Verloop			31-12-2021
		Herrubr.	Gemaakte kosten	Gerealiseerde opbrengsten	Bijdragen van derden		
<i>Bedragen x € 1.000</i>							
Arnhem Centraal	800	0	141	141	0	0	799
Malburgen	-6.403	0	545	173	0	0	-6.032
Zuidelijke binnenstad	-1	0	114		0	0	113
Presikhaaf	-172	0	123	-210	0	0	161
Korenkwartier	-1.629	0	145	29	0	0	-1.513
Overig	772	-171	-441	138	0	0	22
Totaal	-6.633	-171	626	273	0	0	-6.450

Nadelige resultaten

Jaarlijks worden de resultaten van alle projecten doorgerekend. Indien deze doorrekening tot een nadelig resultaat leidt en er geen andere compenserende maatregelen in het project getroffen kunnen worden, wordt daartoe een voorziening ingesteld of de bestaande voorziening verhoogd. Verliezen bij afsluiting van projecten, naast reeds getroffen voorzieningen, komen ten laste van het resultaat van het boekjaar.

Omschrijving	Boekwaarde	Nog te realiseren	Totaal
Kosten			
<i>Bedragen x € 1.000.000</i>			
Verwervingen	203.900	2.100	206.000
Civiele kosten	159.500	38.400	197.900
Overige kosten	30.300	6.300	36.600
Plankosten en VTU	140.100	13.700	153.800
Totaal kosten	533.800	60.500	594.300
Opbrengsten			
Grondopbrengsten	362900	94600	457.500
Overige opbrengsten	0	0	-
Subsidies / bijdragen	152200	4500	156.700
Voorziening Grondbedrijf			65.100
Totaal opbrengsten	515.100	99.100	679.300
Rente / Kosten- en opbrengstenstijging	45200	1600	65.100
Resultaat (op eindwaarde)	41	-46	60
Resultaat op contante waarde per 01-01-2022			55

Specificatie gereed product en handelsgoederen

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Bovenleiding materiaal trolley	326	326
Totaal	326	326

Verklaring saldo gereed product en handelsgoederen

Omschrijving	31-12-2020	Verloop			31-12-2021
		Herrubr.	Aankopen	Verkopen	
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Bovenleiding materiaal Trolley	326	0	0	0	326
Totaal	326	0	0	0	326

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Specificatie uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	499	2.284
Overige verstrekte kasgeldleningen	0	0
Rekening-courantverhouding met het Rijk	74.222	16.800
Overige vorderingen	22.874	25.218
Totaal	97.595	44.302

Specificatie vorderingen op openbare lichamen

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Debiteuren publiekrechtelijk	499	2.284
Totaal	499	2.284

Specificatie overige verstrekte kasgeldleningen

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Sonsbeek State of Fashion	0	0
Totaal	0	0

Specificatie rekening-courantverhouding met het Rijk

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Rc-verhouding Ministerie van financiën: schatkistbankieren	74.222	16.800
Totaal	74.222	16.800

Specificatie overige vorderingen

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Vorderingen m.b.t. lokale heffingen	9.440	12.086
Voorziening oninbaarheid m.b.t. lokale heffingen	-411	-384
Vorderingen m.b.t. sociale zekerheid	10.077	10.505
Voorziening oninbaarheid m.b.t. sociale zekerheid	-4.564	-5.077
Debiteuren privaatrechtelijk	8.111	8.510
Voorziening oninbaarheid m.b.t. debiteuren privaatrechtelijk	-1.128	-1.462
Overige vorderingen	1.349	1.040
Totaal	22.874	25.218

Liquide middelen

Specificatie liquide middelen

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Banksaldi	228	1.164
Kassaldi	99	57
Totaal	327	1.221

Gemiddeld saldo banken per kwartaal 2021

Kwartaal	Drempelbedrag 2021	Realisatie 2021	Over- / onderschrijding 2021
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
1e kwartaal	4.217	1.420	-2.797
2e kwartaal	4.217	1.214	-3.002
3e kwartaal	10.467	463	-10.003
4e kwartaal	10.467	553	-9.914

Overlopende activa

Specificatie overlopende activa

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkering met een specifiek bestedingsdoel	15.659	13.495
Vooruitbetaalde bedragen	28.353	32.741
Nog te ontvangen bedragen	3.175	6.771
BCF	34.988	34.442
Vooruitbetaalde faciliterende grondexploitatieplannen	980	906
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	67.496	74.860
Totaal	83.155	74.860

Verloopstaat Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen

Omschrijving	31-12-2020	Verloop			31-12-2021
		Herrubricering	Toevoegingen	Verminderingen	
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Vooruitbetaalde bedragen	32.741	0	96.854	-101.242	28.353
Nog te ontvangen bedragen	6.771	0	14.731	-18.327	3.175
BCF	34.442	0	71.386	-70.840	34.988
Vooruitbetaalde faciliterende grondexploitatieplannen	906	0	980	-906	980
Totaal	74.860	0	183.951	-191.315	67.496

Verloopoverzicht de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkering met een specifiek bestedingsdoel

Omschrijving	31-12-2020	Verloop			31-12-2021
		Herrubricering	Toevoegingen	Verminderingen	
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Europese overheidslichamen	35	0	725	-564	196
Het Rijk	8.055	0	9.945	-8.094	9.906
Overige Nederlandse overheidslichamen	5.405	0	6.494	-6.342	5.557
Totaal	13.495	0	17.164	-15.000	15.659

Eigen vermogen

Specificatie eigen vermogen

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Algemene reserve	58.242	31.028
Bestemmingsreserves	144.963	132.456
Gerealiseerd resultaat boekjaar	21.349	16.936
Totaal	224.554	180.420
Mutatie t.o.v. vorige jaar	44.134	19.817
Solvabiliteit	22,35%	18,79%

In de mutaties van de algemene reserve zijn alle begrote dotaties en onttrekkingen verwerkt. De afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn meegenomen in het gerealiseerd resultaat.

Verloopstaat eigen vermogen

Omschrijving	Algemene reserve	Bestemmingsreserves	Totaal
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Saldo 01-01-2020	29.879	130.724	160.602
Gerealiseerde toevoegingen	16.330	46.395	62.726
Gerealiseerde onttrekkingen	15.181	44.663	59.844
Saldo 31-12-2020	31.028	132.456	163.483
Gerealiseerd resultaat voorgaand boekjaar	13.012	3.924	16.936
Saldo 01-01-2021	44.040	136.380	180.419
Gerealiseerde toevoegingen	32.671	62.415	95.086
Gerealiseerde onttrekkingen	-18.470	-53.830	-72.300
Saldo 31-12-2021	58.242	144.964	203.206
Gerealiseerd resultaat boekjaar	21.349		21.349
Saldo 01-01-2022	79.591	144.964	224.555
Mutaties 2021	14.201	8.584	22.785

Bestemmingsreserves (BR)

Verloopstaat bestemmingsreserves

Voor de tekstuele toelichting op de doelstellingen per reserve en de belangrijkste financiële reservemutaties wordt verwezen naar de programmaonderdelen 'Wat heeft het gekost' in het jaarverslag.

Voor de volgende bestemmingsreserve worden onttrekkingen aangewend voor afschrijvingen:

- Bereikbaarheid;
- Onderwijs;
- Cultureel vastgoed;
- GRP-dekking kapitaallasten;
- ICT;
- Kapitaallasten.

Prog.	Omschrijving	31-12-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12-2021
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
S00	Onderzoek Rekenkamer	271	0	-58	213
S00	Raad	12	0	0	12
S00	Fractie-ondersteuning	21	0	0	21
S02	Buitengewoon Beter	1.781	20	-146	1.655
S02	Bereikbaarheid	4.364	6.910	-6.545	4.729
S02	Groot onderhoud en vervanging Openbare Ruimte	4.866	2.208	-1.551	5.524
S03	Sociaal Economisch Fonds	455	271	-108	618
S03	Evenementen	408	336	0	744
S04	Onderwijs	24.103	8.505	-7.229	25.379
S05	Beeldbepalende culturele manifestaties	368	0	-368	0
S05	Beeldende en Monumentale Kunst	95	9	-104	0
S05	Cultureel Vastgoed	12.196	732	-5.244	7.685
S12	Groenfondsen	710	277	-330	657
S06	Participatie	380	0	-341	39
S08	Maatschappelijke opvang	179	0	-179	0
Div.	Wijkfondsen	359	71	-86	344
S08	Beschermde en Weerbaar	2.163	1.199	0	3.362
S07	Burgerinitiatieven sociaal Domein	365	376	-455	286
S06	Jongerenperspectiefonds	1.246	0	-1.246	0
S06	Werk-Investeringsfonds	1.912	0	-813	1.099
S08	Inburgering, integratie en asiel	1.169	1.024	0	2.193
S07	WMO, Jeugdzorg	1.480	5.685	-750	6.415
S07	Transformatie Zorgbudget	388	595	-335	648
S07	Noodfondsen	799	0	-799	0
S09	Toezicht peuterspeelzalen en gastouderopvang	100	0	-100	0
S11	Klimaat en energie	1.282	580	-17	1.844
S11	Duurzaamheidsleningen	363	55	-13	405
S11	Revolverend fonds (duurzaam)	680	0	0	680
S11	Duurzaam Arnhem	9.736	0	-763	8.973
S11	Omgevingslawaaier	412	0	-6	406
S11	Risicobeheer Arnhem Centraal	3.469	0	0	3.469
S11	Grondexploitatie	14.747	2.924	0	17.671
S11	Voorstudies	262	0	-262	0
S11	Strategische posities	1.500	0	0	1.500
S08	Herstructurering OGGz	456	0	-456	0
S11	Zuidelijke Binnenstad	4.405	2.000	0	6.405

S12	Volkshuisvesting	511	43	-1	553
S12	Stimulering woningbouw	132	0	-132	0
S12	Startersleningen	1.526	99	-50	1.575
S1	Vastgoed	3.273	3.690	-3.952	3.011
Div	Taakmutaties Gemeentefonds-Overloop	12.845	22.163	-16.654	18.354
S00	Frictiekosten en Organisatie-ontwikkeling	233	-233	0	0
S00	Bedrijfsvoering	4.112	1.835	-4.396	1.551
S00	Solvabiliteit	2.949	4.583	0	7.532
S00	ICT	70	0	-55	15
S00	Kapitaallasten	9.303	100	-208	9.195
Div	Burgerparticipatie	0	282	-80	202
Totaal Bestemmingsreserves (BR)		132.456	66.339	-53.831	144.963
Algemene reserve		31.028	45.683	-18.469	58.242
Totaal Algemene Reserve (AR)		31.028	45.683	-18.469	58.242
Totaal Reserves (AR en BR)		163.484	112.022	-72.300	203.206

Het totaalsaldo van de BR solvabiliteit bestaat uit een optelling van de BR Solvabiliteit en de BR Kapitaallasten en is daarom per 31-12-2021 € 16,7 miljoen.

Doelstelling per bestemmingsreserve.

Naam BR Frictiekosten en Organisatie-ontwikkeling (S00)

Doel Deze bestemmingreserve dient ter egalisatie van de frictiekosten als gevolg van de reorganisatie in 2012.

Naam BR Onderzoek Rekenkamer (S00)

Doel In het jaarbudget van de Rekenkamer is ruimte voor het uitvoeren van ongeveer twee grote onderzoeken per jaar. Echter de rekenkamer is de afgelopen jaren, mede door een actieve gemeenteraad, op ad-hoc basis verzocht aanvullende onderzoeken uit te voeren. Het karakter van dit soort onderzoeken in combinatie met de gewenste korte doorlooptijd noodzakelijk inhuur van externen. Toevoeging van onderbestedingen op het reguliere onderzoeksbudget en eventueel positief saldo op het product Rekenkamer geven Raad en Rekenkamer iets meer ruimte om snel en adequaat onderzoeken op te pakken, zonder zich eerst over de "Wie-betaalt- waarvan" vraag te hoeven buigen.

Naam BR Raad (S00)

Doel Ervaringen in den lande wijzen uit dat de kosten voor het uitvoeren van een raadsonderzoek / enquête een veelvoud bedragen van het budget dat de Griffie jaarlijks hiervoor te besteden heeft van € 15.000. Zodoende wordt dit budget, voor zover het niet wordt aangewend, jaarlijks toegevoegd aan de bestemmingsreserve totdat het plafond (ingesteld op € 75.000) hiervoor is bereikt. Als er zich dan in enig jaar een raadsonderzoek wordt uitgevoerd, dan kan deze reserve hiervoor aangewend worden.

Naam BR Taakmutaties gemeentefonds-overloop (S00)

Doel Conform de spelregels gemeentefonds wordt bij elke toevoeging van nieuwe middelen (taakmutaties, decentralisatie- en integratie-uitkeringen) aan de raad voorgelegd of deze middelen ingezet mogen worden voor een onderliggend beleidsdoel of dat de middelen deel uitmaken van de algemene middelen in het gemeentefonds. In deze bestemmingsreserve worden nieuwe toegevoegde middelen aan het Gemeentefonds gereserveerd die gedurende het jaar niet aan de raad voorgelegd kunnen worden. Vooral van de nieuwe toevoegingen die bekend gemaakt zijn in de septembercirculaire en in de november/decembercirculaire is het niet altijd mogelijk om voor het einde van het jaar een raadsvoorstel met begrotingswijziging aan de raad voor te leggen. In het daarop volgende jaar doen de betreffende beleidsvelden een beroep op deze middelen via een raadsvoorstel en een begrotingswijziging, waarbij voorgesteld wordt de middelen aan de bestemmingsreserve Taakmutaties gemeentefonds te onttrekken. Middelen die na een jaar nog niet via een raadsvoorstel geclaimd zijn voor uitvoering van een bepaald beleid, vallen vrij ten gunste van de Algemene Reserve. (Raadsbesluit 8 februari 2010). In 2010 is het doel van deze bestemmingsreserve uitgebreid ten behoeve van niet bestede budgetten die gereserveerd moeten blijven om bestaand beleid uit te voeren in volgende jaren (raadsbesluit 13 december 2010).

Naam	BR Bedrijfsvoering (S00)
Doel	In de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering kunnen voor- en nadelen op de totale bedrijfsvoering worden verwerkt. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan resultaten op de formatie en bezetting, de inhuur en frictiekosten voor afbouw formatie. De verzelfstandigingen van MSSA, het Natuurcentrum, het Sportbedrijf, het Parkeerbedrijf, het budgetadviescentrum, de intergemeentelijke uitvoeringsorganisatie en de sociale wijkteams leiden er toe dat er binnen de organisatie een afbouw van overhead moet plaatsvinden. Het is onvermijdelijk dat er hierbij frictiekosten zullen ontstaan. Voorgesteld wordt om specifiek voor deze kosten in 2016 een bestemmingsreserve in te stellen, waaruit de toekomstige kosten vervolgens gedekt kunnen worden.
Naam	BR Solvabiliteit (S00)
Doel	Een belangrijke doelstelling is naast een robuuste begroting en buffers voor risico's ook het streven naar een robuustere financiële positie. Hiervoor wordt structureel gespaard in de bestemmingsreserve Solvabiliteit. Naast de algemene reserve die direct meetelt in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit, vormt de BR Solvabiliteit een belangrijke bijdrage in de vergroting van het eigen vermogen.
Naam	BR Fractie-ondersteuning (S00)
Doel	Deze bestemmingsreserve wordt gebruikt ter dekking van de extra kosten die worden veroorzaakt door de afsplitsing van een fractie. Deze extra kosten worden voor 50% betaald uit de bestemmingsreserve en voor 50% uit een korting op de ondersteuning van de af te splitsen fractie en de oorspronkelijke fractie. Hierbij wordt voorkomen dat bij afsplitsingen de financiële gevolgen volledig bij de fracties worden neergelegd.
Naam	BR ICT (S00)
Doel	Deze Br dient om de ICT-omgeving up-to-date en stabiel te houden. Er worden twee centrale ambities onderkend: 1. Betrouwbare IT (basis op orde) Snel, Safe & Simpel IT voorziening. Door werken onder Architectuur wordt gewerkt aan een belangrijke voorwaarde voor vereenvoudiging en vergroting van de flexibiliteit van de IT, een volwassen IT-organisatie en veilige informatievoorziening door voortvarende maatregelen te nemen. Om deze ambitie te realiseren is gebleken dat een investeringsimpuls nodig is op de deels verouderde hardware. Eern deel van de reserve zal dan gebruikt worden om toekomstige kapitaallasten van deze investering te dekken. (afloop 2019). 2. Klant centraal (inwoner, ondernemer en medewerker) Versterking samenwerking, ruimte op innovatie en oriëntatie op klant. Er is een strategie ontwikkeld langs deze ambitie met een focus op een beperkt aantal projecten. Deze worden verdeeld in 4 prioriteitsgroepen. Voor ieder project wordt een business gemaakt. De belangrijkste projecten zijn: • Zaakgericht werken, • Ondersteuning van samenwerking, • Informatieveiligheid, • Informatievoorziening van regionale samenwerking (regionale belastingsamenwerking, ICT-diensten, digitale dienstverlening aan inwoners/ ondernemers).
Naam	BR Kapitaallasten (S00)
Doel	Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van diverse kapitaallasten. Het bedrag van de dotatie is gelijk aan het bedrag van de investering. Het bedrag van de onttrekkingen is gelijk aan het bedrag van de afschrijvingen. Om ook de rentelasten te kunnen dekken wordt de reserve aangemerkt als een rentedragende reserve.
Naam	AR Algemene reserve (S00)
Doel	
Naam	BR Buitengewoon Beter (S02)
Doel	De middelen uit deze bestemmingsreserve waren bedoeld ter financiering van de incidentele component van het Buiten Gewoon Beter Programma (€ 19,4 miljoen) voor de periode 2009-2016. Tevens is de bestemmingsreserve ontstaan om tempoverschillen in de uitvoering op te kunnen vangen. Het programma bestaat uit een scala aan meerjarige projecten. Bij een jaarovergang bleven op deze wijze de middelen beschikbaar voor het programma Buitengewoon Beter.
Naam	BR Bereikbaarheidsfonds (S02)
Doel	Deze bestemmingsreserve is ingesteld ten behoeve van het verhogen van de bereikbaarheid van de binnenstad, het ontwikkelen van parkeervoorzieningen en het onderhoud van de hoofdwegen die betrekking hebben op de bereikbaarheid van het stadscentrum (Besluit MJPB 2009-2012).

Naam	BR Groot onderhoud en vervanging openbare ruimte (S02)
Doel	Op 28 oktober 2013 heeft de Raad besloten een egaliseringsreserve in te stellen voor het flexibeler inzetten van exploitatiebudgetten voor groot onderhoud en vervanging in de openbare ruimte. Door minder gebonden te zijn aan vaste en gelabelde budgetten kan beter worden geanticipeerd op de onderhoudsbehoefte in de stad. De flexibiliteit wordt verkregen door de schotten tussen onderwerpen (Riolering, Buitengewoon Beter, Wegen, Groen, Spelen, Bomen, Verkeersregelinstallaties, Civieltechnische Kunstwerken, Openbare Verlichting, Water) en jaren weg te halen. Daarnaast is ultimo 2013 de BR Fietspaden voormalig recreatieschap Veluwe (€ 183.000) binnen deze bestemmingsreserve geïntegreerd. De gemeente Arnhem heeft namelijk van de Recreatiegemeenschap Veluwe 8,9 km fietspad overgenomen (raadsbesluit 27-9-2010). De reserve diende voor het op niveau brengen en gedurende een aantal jaren houden van de betreffende fietspaden.
Naam	BR Evenementen (S03)
Doel	In de begroting is een budget van € 0,6 miljoen beschikbaar gesteld voor bijdragen in evenementen. De uitgaven worden gebruikt voor evenementen waarvan een groot deel al vastligt. Het overige deel is voor bijdragen welke op ad-hoc basis beschikbaar worden gesteld. Verschillen tussen werkelijkheid en budget worden met deze reserve verrekend.
Naam	BR Sociaal Economisch Fonds (S03)
Doel	Deze reserve is bestemd voor uitgaven in het kader van het faciliteren van economische stimuleringsprojecten. Verschillen tussen het jaarlijkse budget en werkelijke kosten worden met de reserve verrekend.
Naam	BR Onderwijs (S04)
Doel	In het Raadsbesluit van 30 september 2013 heeft de raad ingestemd met het doteren van de onder uitputting kapitaallasten onderwijs en overige onderwijshuisvestingsbudgetten aan de bestemmingsreserve speciaal onderwijs. Deze dotaties zijn daar de uitvoering van. Huur en pacht speciaal onderwijs betreft de huurbudgetten die voorheen voor (V)SO de Radar (tegenwoordig Briant college) gereserveerd waren. De bestemmingsreserve zal ingezet worden ter dekking van de kapitaallasten voor de nieuwbouwprojecten basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs. Per 1 januari 2015 is de bestemmingsreserve "Kapitaallasten onderwijs" samengevoegd met de bestemmingsreserve "Onderwijs", tot één Bestemmingsreserve "Onderwijs". Dit geeft flexibiliteit. Vrijvallende onderwijsmiddelen kunnen dan bijvoorbeeld in deze reserve worden geboekt en het wordt mogelijk om gelden voor het speciaal onderwijs die in de betreffende jaarschijf nog niet nodig zijn voor bovengenoemde projecten, eventueel in te zetten voor bijvoorbeeld het primair onderwijs. Onderwijsprojecten kunnen hierdoor de komende jaren worden gerealiseerd zonder dat het extra geld kost. Verder moet rekening worden gehouden dat met ingang van 2017 kapitaallasten structureel worden overgedragen aan de schoolbesturen, onder voorbehoud van hun medewerking. Deze overdracht zal dan gefinancierd worden vanuit deze nieuwe bestemmingsreserve.
Naam	BR Cultureel Vastgoed (S05)
Doel	Onder de BR Cultureel Vastgoed (voorheen BR Cultuur in Rijnboog) worden 4 projecten verstaan: een filmtheater in de Zuidelijke binnenstad: Focus Filmhuis Arnhem (1), uitbreiding van het museum aan de Utrechtseweg: Museum Arnhem (2), onderhoud schouwburg Arnhem (3) en verbouw en uitbreiding Musis Sacrum (4). Het doel van deze bestemmingsreserve is om deze gebouwen gedurende een periode van 40 jaar te beheren en exploiteren. Om dit te kunnen realiseren worden eenmalige bijdragen, opbrengsten vertreklocaties en onderbesteding kapitaallasten gedoteerd aan de reserve. De voeding van de reserve wordt ingezet ter dekking van de exploitatietekorten van de projecten die onderdeel uitmaken van Cultureel Vastgoed.
Naam	BR Participatie (S06)
Doel	De bestemmingreserve is gevormd om diverse risico's op te kunnen vangen die samenhangen met de uitvoering van de WWB en het bereiken van de doelstellingen. De risico's die afgedekt worden door de reserve zijn: A. In 2015 wordt nieuwe wetgeving ingevoerd, waarbij de doelgroep die door de gemeente gereïntegreerd moet worden, wordt uitgebreid (Wajong en WSW). Met de invoering van de nieuwe wet zijn in de jaren 2014 en 2015 waarschijnlijk invoeringskosten gemoeid, die niet uit het Participatiebudget kunnen worden gedekt. B. De door het Rijk verstrekte budgetten voor reïntegratie zijn de afgelopen jaren sterk teruggelopen. Tegelijkertijd blijft verhoogde inzet op participatie en re-integratie nodig om de doelstellingen te realiseren. Dit belang wordt versterkt door de recessie. C. niet nominatief te verantwoorden kosten m.b.t. re-integratie: Bij besteding van het Participatiebudget is een groot knelpunt dat niet direct tot personen te herleiden kosten hieruit niet mogen worden betaald. Deze kosten komen ten laste van de reserve. D. risicobeheersing: Voor de declaratie van het Participatiebudget geldt een foutmarge van 0%. Niet te declareren kosten van reïntegratie komen ten laste van de gemeente. Dekking is mogelijk binnen deze reserve. De omvang van het mogelijke risico is moeilijk in te schatten.

Naam	BR Werk-Investeringsfonds (S06)
Doel	Afspraak 1.1 coalitieakkoord 2018-2022: Om een goede match te maken zorgt de gemeente voor goede contacten met werkgevers en gaat de gemeente mensen met een bijstandsuitkering intensiever begeleiden. Maatwerk is daarbij het uitgangspunt. De gemeente wil de landelijke trend qua uitstroom gaan volgen en daarnaast wil de gemeente gedurende een periode van 4 jaar (2019-2022) nog 500 Arnhemmers extra aan het werk helpen. Gemeente Arnhem richt een Werk-Investeringsfonds in van € 2,5 miljoen om deze mensen naar werk toe te begeleiden. de resultaten van deze investering worden jaarlijks geëvalueerd.
Naam	BR Jongerenperspectieffonds (S06)
Doel	Uit dit Revolverend Fonds reserve wordt voor jongvolwassenen met schulden de oninbaarheid en een deel van de uitvoeringskosten van externe partijen betaald.
Naam	BR Transformatie Zorg (S07)
Doel	Ingesteld door coalitiepartijen bij de MJPB 2020-2023 om extra middelen voor de zorg beschikbaar te maken.
Naam	BR Pakketmaatregelen Wmo (S07)
Doel	Tot nu toe ontbreken (op lokaal niveau) de middelen om de verdere invoeringsopgaven (transitie / transformatie) van de jeugdzorg en de wmo te begeleiden. Het betreft hier dan de dekking van de extra kosten zoals projecten, extern advies, pilots en dergelijke. In lijn met eerdere besluitvorming door de Raad wordt voorgesteld het (restant)saldo van deze reserve hiervoor aan te wenden en beschikbaar te stellen.
Naam	BR Burgerinitiatieven Sociaal Domein (S07)
Doel	De Raad heeft conform de uitwerking van het coalitieakkoord (afsprake Z2) op 3 november 2014 ingestemd met de vorming van een Sociaal Noodfonds. Met het raadsbesluit van 15 december 2014 heeft de raad ingestemd met de nadere uitwerking van de afspraken inzake de toegang tot het Noodfonds. Het Noodfonds is opgesplitst in twee aparte reserves: één voor de realisatie van het zorgniveau (BR Noodfonds) en één voor de burgerinitiatieven (BR Burgerinitiatieven sociaal domein). De BR Burgerinitiatieven sociaal domein is bedoeld voor het stimuleren en organiseren van activiteiten door inwoners/en of organisaties die zich richten op het versterken van de zelfredzaamheid van de inwoners van Arnhem.
Naam	BR Wmo en Jeugdzorg (S07)
Doel	De zorgmaatregelen zoals voorgesteld in de Perspectiefnota 20-23 kennen een inherent risico eventuele nadelen op de voorgestelde zorgmaatregelen kunnen verrekend worden met deze reserve.
Naam	BR Noodfonds (S07)
Doel	De Raad heeft conform de uitwerking van het coalitieakkoord op 3 november 2014 ingestemd met de vorming van een Sociaal Noodfonds. Met het raadsbesluit van 15 december 2014 heeft de Raad ingestemd met de nadere uitwerking van de afspraken inzake de toegang tot het Noodfonds. De Noodfonds is opgesplitst in twee aparte reserves: één voor de realisatie van het zorgniveau (BR Noodfonds) en één voor de burgerinitiatieven (BR Burgerinitiatieven sociaal domein). De BR Noodfonds is bedoeld voor het handhaven van het zorgniveau met betrekking tot Jeugd en Wmo. Het primaire doel is daarmee het borgen van de zorg(continuïteit) van klanttrajecten. Het is niet bedoeld voor correcties op tarieven of om problemen met betrekking tot de bedrijfsvoering van organisaties op te lossen.
Naam	BR Beschermd en Weerbaar (S08)
Doel	De bestemmingsreserve betreft regionale middelen (regio Arnhem en Achterhoek) voor de voorbereiding en uitvoering van de wet code huiselijk geweld en kindermishandeling in het kader van het Rijksprogramma Beschermd en Weerbaar (wettelijke taak) en voor de voorgenomen activiteiten op het gebied van voorkoming en bestrijding van geweld in de privésfeer, ook in het kader van het Rijksprogramma Beschermd en Weerbaar. In de Regiovisie Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, die in de tweede helft van 2014 door de 19 gemeenteraden is vastgesteld, is afgesproken dat Arnhem de besteding van de regiomiddelen op hoofdlijnen aan de regiogemeenten voorlegt. Tussen 2015 en 2018 wordt gefaseerd een nieuw landelijk verdeelmodel voor de Decentralisatie-Uitkering (DU) Vrouwenopvang ingevoerd. Dit houdt voor de regio Arnhem/Achterhoek een afname in van de DU. Arnhem is als centrumgemeente ontvanger van de DU. Arnhem wil de bestemmingsreserve reserveren voor het afdekken van de risico's die de taakstelling in verband met de afname van de DU met zich meebrengt.

Naam	BR Herstructurering OGGz (S08)
Doel	Deze bestemmingsreserve is ingesteld per 31-12-2010 en dient ter dekking voor de in het Masterplan Herstructurering MO/OGGZ/VZ nader te specificeren acties en maatregelen voor de realisatie van een structurele bezuiniging op dit beleidsveld vanaf 2012. Deze bestemmingsreserve wordt aangehouden vanwege de opdracht van de Raad dat geen gezinnen (met kinderen) op straat komen staan ook al hebben ze op basis van de bestaande afspraken geen toegang tot de reguliere maatschappelijke opvang en ontbreekt het perspectief op reguliere huisvesting in het kader van de woningwet. Om in incidentele gevallen te kunnen voorzien in maatwerkoplossingen of investering in tijdelijke voorzieningen is de instandhouding en inzet van deze bestemmingsreserve noodzakelijk.
Naam	BR Inburgering, integratie en asiel (S08)
Doel	Vooruitlopend op de nieuwe wet Inburgering die in 2021 wordt voorzien, is de reserve ingesteld om het restant c.q. het niet-bestede deel van diverse nieuwe en bestaande geldmiddelen en budgetten die samenhangen met de opvang en integratie van asielzoekers en statushouders, te verzamelen en daarmee beschikbaar te hebben en te houden ten behoeve de integratie en inburgering van de huidige doelgroep. De reserve is bedoeld beschikbaar te blijven tot één jaar na de invoering van de nieuwe wet Inburgering.
Naam	BR Toezicht peuterspeelzalen en gastouderopvang (S09)
Doel	Deze reserve is nodig om komende jaren de kwaliteit van toezicht en handhaving in de kinderopvang te kunnen continueren en waar nodig ook op een andere wijze te gaan organiseren.
Naam	BR Risicobeheer Arnhem Centraal (S11)
Doel	Deze bestemmingsreserve dient voor de beheerkosten van de transferhal, de kosten van het 2e deel van het ondergronds afvaltransportsysteem, dekking risico's met financiële tegenvallers en andere onverwachte ontwikkelingen binnen het project Arnhem Centraal.
Naam	BR Strategische Posities (S11)
Doel	Deze reserve dient ter financiering van de verwachte kosten voor het beheren en onderhouden van een eigendomssituatie in een gebied (vooruitlopend op beslissingen om te gaan ontwikkelen) op te vangen. In de begroting is hiervoor een bedrag geraamd. Afwijkingen t.o.v. dat budget worden verrekend met deze reserve.
Naam	BR Grondexploitatie (S11)
Doel	De reserve grondexploitatie is de beschikbare weerstandscapaciteit van het grondbedrijf. Deze bestemmingsreserve is conform raadsbesluit 30 juni 2014 niet opgeheven, maar zal blijven bestaan om toekomstige schommelingen in de grondexploitatie op te vangen (voor zover er weer sprake is van een positief saldo).
Naam	BR Voorstudies (S11)
Doel	De reserve is bedoeld om uitgaven te dekken uit voorstudies voordat een initiatief tot een project is verheven. Op het moment dat het project daadwerkelijk tot uitvoering komt vloeit de bijdrage die vanuit deze reserve is gedaan terug in de reserve. In de begroting is een bedrag geraamd voor kosten van voorstudies. Afwijkingen ten opzichte van de raming worden verrekend met deze reserve.
Naam	BR Zuidelijke Binnenstad (S11)
Doel	Deze reserve dient ter dekking van de boekwaarde van het projecten in de zuidelijke binnenstad vanaf 2017 totdat de projecten gereed zijn.
Naam	BR Omgevingslawaai (S11)
Doel	De gemeente Arnhem heeft deze middelen van het ministerie van Infrastructuur & Milieu (I&M) ontvangen en ze worden ingezet voor maatregelen om het omgevingslawaai terug te dringen, zoals door geluidarm asfalt op de hoofdinvalswegen van Arnhem (zoals Velperweg en Huissensestraat), investeringen in geluidsschermen langs het spoor en andere bronmaatregelen.
Naam	BR Duurzaamheidsleningen (S11)
Doel	De duurzaamheidslening wordt verstrekt voor maatregelen op het gebied van energiebesparing en duurzame opwekking bij particuliere woningen. Uit de bestemmingsreserve worden de jaarlijkse beheerskosten en rentelasten van de duurzaamheidsleningen gedekt.

Naam	BR Klimaat en Energie (S11)
Doel	De bestemmingsreserve dient ter dekking van het bereiken van de doelen van New energy made in Arnhem 2015-2020 en het dekken van fluctuaties in het uitgavenpatroon die voortvloeien uit de veranderingopgave Klimaat en Energie.
Naam	BR Revolverendfonds (Duurzaam) (S11)
Doel	Uit deze Revolverendfonds reserve worden duurzaamheidsleningen verstrekt volgens de al geldende 'Nadere regels duurzaamheidsleningen Arnhem 2016'. De leningen worden ten laste gebracht van de reserve en de aflossingen vloeien weer terug.
Naam	BR Duurzaam Arnhem (S11)
Doel	Het ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal, aardgasvrij en klimaat adaptief Arnhem. Met deze BR worden onder meer de doelstellingen van NEMiA ondersteund.
Naam	BR Groenfonds (S12)
Doel	Deze reserve is bij raadsbesluit op 28 juni 2004 ingesteld. De reserve wordt ingezet om investeringen mogelijk te maken in gebieden, die dringend aan een impuls toe zijn, maar waarvoor geen middelen beschikbaar zijn. Tevens geldt voor particulieren met een perceel > 1500 M2 een herplantingsplicht voor bomen, die gekapt worden. Wanneer herplanting niet mogelijk of wenselijk is, dient de waarde van de bomen gestort te worden in het Groenfonds. In het groenplan zijn een groot aantal projecten benoemd, die voor uitvoering in aanmerking komen. Wanneer er subsidies beschikbaar komen moeten er ook eigen middelen beschikbaar zijn (cofinanciering).
Naam	BR Huishoudelijk afval (S12)
Doel	Deze reserve is ingesteld om niet begrote prijsontwikkelingen op te kunnen vangen en de kosten van specifieke projecten op het gebied van afvalstoffen af te dekken. Op dit moment loopt het project "omgekeerde afvalinzameling". De eerste jaren veroorzaakt dit project een exploitatietekort van € 700.000. Dit tekort wordt conform raadsbesluit (Rb 30-05-2012) gedekt uit de BR Huishoudelijk afval.
Naam	BR Stimulering woningbouw (S12)
Doel	De kredietcrisis heeft geleid tot een forse economische recessie, met grote gevolgen voor de vastgoedmarkt. Om de bouw-productie door te laten gaan op het gewenste niveau stimuleringsmaatregelen voorzien. Voor de dekking daarvan is deze reserve gevormd. De bedragen zijn vooral bedoeld voor projecten met prioriteit voor de gemeente alsmede die van groot belang zijn voor de stedelijke ontwikkeling en grootschalige herstructurering.
Naam	BR Startersleningen (S12)
Doel	De starterslening is bedoeld voor starters op de woningmarkt. Uit de reserve worden jaarlijkse beheerskosten en rentelasten van de startersleningen gedekt.
Naam	BR Volkshuisvesting (S12)
Doel	Deze reserve is het uitvoeringsinstrument van de Nota Wonen. Overeenkomstig besluit van de raad d.d. 30 juni 2014, wordt deze reserve deels ingezet om een redelijke compensatie te bieden voor de gedupeerden van de WOS-fraude. De reserve wordt jaarlijks gevoed met het renteresultaat dat wordt behaald op de uit te zetten Startersleningen.
Naam	BR Burgerparticipatie (W1;W2;W3;W4;W5;W6;W7;W8)
Doel	Dekking van de afspraken uit het addendum op het coalitieakkoord <ul style="list-style-type: none"> - Uitbreiding van de griffie met een communicatiemedewerker (2021-2022) - Verlenging bewonersondersteuning (2022) - pilot digitaal wijkpanel (2021)
Naam	BR Wijkfondsen (W1;W2;W3;W4;W5;W6;W7;W8)
Doel	In uitzondering op reguliere begrotingsuitgangspunten is budgetoverheveling voor de wijkbudgetten naar een volgend jaar toegestaan. Jaarlijks wordt het surplus of tekort op de wijkbudgetten gestort respectievelijk onttrokken aan de reserve.

Naam	BR Vastgoed (xR8)
Doel	Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van onvoorziene uitgaven bij onderhoud vastgoed. Bijvoorbeeld bij calamiteiten. Voeding van de bestemmingsreserve kan de komende jaren door toevoeging uit verkoopopbrengsten en eventuele positieve resultaten op het onderhoudsbudget als gevolg van gunstige aanbestedingen. De reserve is ingesteld bij Rb. 19 december 2011 en mag een maximum van € 900.000 gaan bedragen.

Voorzieningen

Verloopstaat voorzieningen

Omschrijving	31-12-2020	Verloop		31-12-2021
		Vermeerderingen	Verminderingen	
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Voorzieningen ter egalisering van kosten:				
Rioolheffing	0	1.048	0	1.048
Verloopstaat voorzieningen voor verliezen, verplichtingen en risico's:				
Pensioen wethouders	7.946	362	-669	7.639
Personele risico's	388	189	-227	350
Kunstbedrijf	317	63	-187	193
Spaarverlof	315	0	-59	256
Totaal	8.966	1.662	-1.142	9.486

Voorziening pensioen wethouders

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitbetaling van ouderdoms- en nabestaandenpensioen voor zittende en ex-wethouders op grond van de wet Appa. Deze voorziening dient voor de toekomstige verplichtingen.

Voorziening personele risico's

Deze voorzieningen zijn gevormd ten behoeve van getroffen afvloeiingsregelingen met personeelsleden en reorganisaties.

Voorziening kunstbedrijf

Deze voorziening is gevormd ten behoeve van uitvoering van het reorganisatieplan Stichting Kunstbedrijf Arnhem die van toepassing is op de door de gemeente bij de stichting gedetacheerde werknemers.

Voorziening spaarverlof

Dit betreft een voorziening ter dekking van de kosten die samenhangen met de mogelijkheid voor werknemers om verlof te sparen voor nader omschreven doelen. Zodra het opgespaarde verlof wordt opgenomen ontstaat een capaciteitstekort dat opgevangen wordt door de hiertoe gevormde voorziening.

Voorziening rioolheffing

De kostendekkendheid van de rioolheffing is in 2021 met 107% hoger uitgekomen dan de wettelijke norm van maximaal 100% (zie ook de paragraaf lokale heffingen). Hierdoor is het conform BBV artikel 44 lid 2 noodzakelijk om voor het bedrag dat de opbrengsten de kosten overschrijden een voorziening te vormen. Voor 2021 betekent dit een toevoeging aan de voorziening van € 1,048 miljoen. De voorziening zal aangewend worden voor toekomstige kosten van het product riolering.

Schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

Specificatie schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Obligo's aan het Rijk	433	601
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	556.546	605.439
Buitenlandse instellingen	65.000	65.000
Onderhandse leningen	621.546	670.439
Waarborgsommen	203	126
Vooruitontvangen afkoopsommen erfpacht	2.843	2.898
Totaal	625.025	674.064

Specificatie onderhandse leningen binnenlandse banken en overige financiële instellingen

Omschrijving	31-12-2020	Verloop		31-12-2021
		Vermeerderingen	Aflossingen	
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
BNG	379.475	0	-48.737	330.738
Nederlandse Waterschapsbank	46.606	0	-48	46.559
Provincie Noord-Brabant	120.000	0	0	120.000
Triodos Bank	30.000	0	0	30.000
Provincie Limburg	10.000	0	0	10.000
AFS	16.500	0	0	16.500
Overig	2.857	0	-108	2.749
Totaal	605.439	0	-48.893	556.546

Specificatie onderhandse leningen buitenlandse banken en overige financiële instellingen

Omschrijving	31-12-2020	Verloop		31-12-2021
		Vermeerderingen	Aflossingen	
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Deutsche Bank	65.000	0	0	65.000
Totaal	65.000	0	0	65.000

De totale rentelast voor het jaar 2021 met betrekking tot de langlopende leningen bedraagt € 11,6 miljoen (2020: € 12,8 miljoen).

Schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Specificatie schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Kasgeldleningen aangaan bij openbare lichamen	0	0
Overige kasgeldleningen	3.275	2.000
Banksaldi (schuld)	257	257
Schulden aan publiekrechtelijke lichamen	8.819	9.825
Schulden aan derden	6.830	4.532
Overige schulden	15.649	14.410
Totaal	19.181	16.667

Specificatie banksaldi (schuld)

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Rekening-courant Voorzieningsfonds	257	257
Rekening-courant Milieu Samenwerking MRA	0	0
Totaal	257	257

Specificatie overige schulden aan publiekrechtelijke lichamen

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Sociale lasten salarissen en uitkeringen	3.376	4.568
Loonheffing salarissen	5.316	5.130
Vennootschapsbelasting	127	127
Totaal	8.819	9.825

Specificatie overige schulden aan derden

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Crediteuren	3.861	130
Diverse schulden	2.969	4.402
Totaal	6.830	4.532

Overlopende passiva

Specificatie overlopende passiva

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	14.816	9.590
Verplichtingen	44.307	54.981
Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen:		
Europese overheidslichamen	0	156
Het Rijk	66.533	15.274
Overige Nederlandse overheidslichamen	802	167
Totaal	126.458	80.168

Specificatie vooruitontvangen bedragen (die ten bate van volgende begrotingsjaren komen)

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Vooruitontvangen faciliterende grondexploitatieplannen	5.116	4.632
Vooruitontvangen onderhanden materiële vaste activa	7.320	4.018
Overige vooruitontvangen bedragen	2.380	940
Totaal	14.816	9.590

Specificatie verplichtingen (die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume)

Totaal	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Nog te betalen zorgkosten	15.565	19.387
Rente leningen	7.489	7.997
Nog te betalen aan De Connectie	1.351	2.598
BTW verplichtingen	566	1.711
Nog te betalen subsidies	2.082	1.291
Nog te betalen aan Scalabor B.V.	173	0
Diversen	17.081	21.997
Totaal	44.307	54.981

Verloopoverzicht specifiek ontvangen voorschotten Rijk en Provincie (voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van: Europese overheidslichamen, Het Rijk & Overige Nederlandse overheidslichamen)

Omschrijving	31-12-2020	Verloop		31-12-2021
		Ontvangen subsidies	Uitgaven	
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Europese overheidslichamen	156	0	-156	0
Het Rijk	15.274	64.938	-13.679	66.533
Overige Nederlandse overheidslichamen	167	681	-46	802
Totaal	15.597	65.619	-13.881	67.335

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Specificatie totaal niet in de balans opgenomen verplichtingen

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Toekomstige verplichtingen		
Verplichtingen personeel	5.674	5.160
Verplichtingen huurovereenkomsten	12.576	18.431
Verplichtingen lopende inkoopovereenkomsten en aanbestedingen	62.135	71.638
Totaal toekomstige verplichtingen	80.385	95.229

Specificatie verplichtingen personeel

Omschrijving	31-12-2021		31-12-2020	
<i>Uren x 1.000, Bedragen x € 1.000</i>				
	<i>uren</i>	<i>€</i>	<i>uren</i>	<i>€</i>
Verloftegoeden personeel	128	5.674	116	5.154
Wachtgeldverplichting per maand voormalige wethouders		0		6

Specificatie waarde resterende contractbedragen huurovereenkomsten

Gehuurd item	Gehuurd van	Startdatum contract	Einddatum contract	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Eusebiusbuitensingel 53 (incl parkeerplaatsen)	EusebiusBS (Arnhem)	1-7-2020	30-6-2025	5.418	7.798
Eusebiusbuitensingel 49-51 (incl parkeerplaatsen)	60E Sachwert Rendite Fonds	1-7-2020	30-6-2025	5.000	7.702
Mr. E.N. van Kleffenstraat 12	Project De Wing	1-4-2021	31-3-2026	559	0
Johnny van Doornplein 8/Velperbinnensingel	IEF Berlage Arnhem BV	15-4-2016	14-4-2026	432	684
Olympus 11/Zeegsingel 2	Stichting Quadraam	1-1-1997	31-12-2026	300	370
Boulevard Heuvelink 2, Eusebiusveste	HSA BV	1-4-2011	30-4-2022	273	1.173
Rijnkade 150	Louk Heimans Beheer BV	1-4-2015	31-3-2024	197	278
Bovenbeekstraat 21	Vereniging Hendrick de Keyser	1-4-1995	31-3-2025	94	121
Middelgraafaan 8	A.E. Siebbeles	1-10-2021	30-9-2026	70	0
Kronenburggalerij 3	Wereldhave NV	1-4-2008	31-3-2023	51	91
Hazenkamp 66	Brassa B.V.	1-2-2015	31-7-2022	32	54
Koningsweg 13C	Rijksgebouwendienst	1-1-2014	31-12-2022	31	30
De Wiltstraat 6	Stichting Rijnstad	1-6-2020	31-12-2022	27	27
Batavierenweg 25	BV Exploitiemaatschappij Gelredome	8-3-2007	onbepaald	25	25
Leemansweg 27C	Fabevo	1-10-2019	30-9-2022	12	12
Van Kinsbergenstraat 32	Portaal	21-1-2009	onbepaald	10	10
Keizershof 17	W.K. Boekschoten	1-9-2019	31-8-2022	8	10
Riethorsterstraat 44	VHV	13-11-2008	onbepaald	7	7
Wijde Slag 6	Stichting Volkshuisvesting Arnhem	27-2-2018	onbepaald	7	7
Schuttersbergweg 27	Stichting Volkshuisvesting Arnhem	1-3-2016	onbepaald	6	6
Karel Doormanstraat 100	Vivare	4-11-2011	onbepaald	6	6

Gelderse Rooslaan 5-1	Stichting Volkshuisvesting Arnhem	24-9-2012	onbepaald	5	5
Gelderse Rooslaan 33-3	Stichting Volkshuisvesting Arnhem	15-10-2012	onbepaald	5	5
Marasingel 19	Stichting Siza	6-2-2019	5-2-2022	1	6
Zeelandsingel 40		1-1-2017	31-12-2021	0	4
Totaal				12.576	18.431

Specificatie toekomstige verplichtingen lopende inkoopovereenkomsten en aanbestedingen

Naam	Contract	Startdatum	Einddatum	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
SUEZ Recycling and Recovery Netherlands	Afvalinzameling en -verwerking	diverse	juli-27	32.450	37.800
Attero BV	Afvalverwerking	januari-20	december-24	12.600	16.800
P1 Holding B.V.	Parkeergarages en straatparkeren	januari-17	december-24	9.059	5.950
Dostal Wegenbouw	Wegenbouw	juli-20	december-24	4.750	1.550
NTP BV	Wegenbouw	jul-21	jul-22	3.276	0
Van der Horst aannemers	Valkenhuizen	augustus-19	december-21	0	1.413
Rots Bouw BV	Museum Arnhem	november-19	december-21	0	8.125
Totaal				62.135	71.638

Garantiestellingen

Garantiestellingen	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Garanties uit geldleningen	897.081	872.573
Garanties uit borgstellingen	26.656	27.650
Totaal garantiestellingen	923.737	900.223

Specificatie garantiebedragen geldleningen

Instelling	Garantie afgegeven voor	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
St. Waarborgfonds Sociale Woningbouw	Geldleningen coöporaties	897.081	872.479
St. Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	Geldleningen organisaties en personen	45	94
Totaal		897.126	872.573

Naast bovengenoemde garantiebedragen geldleningen staat de gemeente garant voor hypothecaire leningen en leningen voor woningverbeteringen. Sinds de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming geven de banken geen informatie meer aan de gemeente over de omvang. Het risico voor de gemeente hier is effectief beperkt door de grote stijging van de woningprijzen.

Specificatie garantiebedragen uit borgstellingen

Instelling	Datum collegebesluit	Oorspronkelijk bedrag	% Borgstelling	31-12-2021	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
St. Quadraam	23-5-2017	13.350	100	12.683	13.016
Sportcentrum Papendal	20-9-2016	15.000	100	12.500	13.000
HCM Arnhem	14-5-2019	935	100	866	893
St. Sportpark Molenbeke	26-5-2020	250	100	250	250
Zeven B.V.	12-5-2015	75	100	75	75
Koningswerkplaats/ Omlab	12-5-2015	70	100	70	70
Spijkers en Spijkers B.V.	12-5-2015	75	100	52	60
Stichting Zwembad Klarenbeek	23-3-2010	180	50	50	54
VV Eldenia	17-12-2013	200	50	47	53
St.Sportpark de Hoogkamp	8-11-2011	195	50	28	34
De Voorwerkers	12-5-2020	25	100	25	25
RKVV VDZ	10-7-2012	190	50	10	20
ABC Taxus	23-5-2006	68	50	0	0
Scalabor	31-10-2017	4.000	100	0	0
Mondkapjesfabriek B.V.	23-4-2020	100	100	0	100
Totaal				26.656	27.650

Overige Niet uit balans blijvende verplichtingen

Bekend is dat in het station Arnhem Centraal het dak op bepaalde plekken lekt. Een definitief schaderapport hierover is nog niet ontvangen, waardoor de gevolgen van de lekkage op dit moment nog niet bekend zijn. Een mogelijke uitkomst van het rapport kan zijn dat de betonconstructie mogelijk sneller aan vervanging toe is en daarmee sneller moet worden afgeschreven. Voor het verhelpen van de lekkages zelf lijken de kosten beperkt te zijn.

Omdat de omvang van de kosten nog niet betrouwbaar te schatten is, is het nog niet mogelijk om de financiële impact in de jaarcijfers te verwerken.

Gebeurtenissen na balansdatum

De recente inval van Rusland in Oekraïne heeft geleid tot een oorlog met veel slachtoffers en veel menselijk leed. De vrede en veiligheid in Europa zijn geschonden. Dit heeft inmiddels al grote gevolgen. Het verdere verloop van de oorlog en de daaruit voortvloeiende ontwikkelingen zijn onzeker.

De gebeurtenissen zijn begonnen na balansdatum, maar voor afronding van de jaarrekening en de behandeling van de jaarstukken in het college en de gemeenteraad. Dit is aanleiding om in deze paragraaf melding te maken van de gebeurtenissen en de onzekerheden die dit voor de inwoners van Arnhem en de gemeente met zich mee zal kunnen brengen. Het beeld van de jaarrekening 2021 wordt door deze ontwikkelingen niet wezenlijk beïnvloed.

Wat dit betekent voor zowel de burgers en bedrijven in onze stad, als de gemeente is op dit moment nog onbekend. Wel is de verwachting dat deze impact in de komende periode steeds meer zichtbaar zal worden. Denk hierbij aan het opvangen van vluchtelingen ook in onze stad, gevolgen voor relaties of contracten met Russische bedrijven, eventuele hulp aan Oekraïense gemeenten en zorgen vanuit de samenleving. De economische destabilisatie kan gevolgen hebben voor onze inwoners. Stijgende energieprijzen en inflatie raken burgers in hun portemonnee. Dit kan leiden tot meer inwoners die in financiële problemen komen en een beroep moeten doen op armoederegelingen. Ook kan er sprake zijn van een financiële impact op de gemeente door lagere uitkeringen van het Rijk. Bijvoorbeeld door aanpassingen in de rijksbegroting en de afspraken die gemaakt zijn over de koppeling tussen de uitgaven van het rijk en de doorwerking daarvan in de hoogte van de uitkeringen uit het gemeentefonds (de zogenaamde trap-op-trap-af systematiek). Met deze onzekerheden kon, omdat de gebeurtenissen van zo recente datum en zo ongewis zijn, in het gemeentelijk risicoprofiel nog geen rekening worden gehouden.

Net als bij de coronacrisis zullen de gevolgen voor onze gemeente gevolgd worden en zal, als daartoe aanleiding is, de raad daarover geïnformeerd worden.

Bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Omschrijving	Begroot 2021 Prim			Begroot 2021 Def			Rekening 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Bedragen x € 1.000</i>									
T73 Afval	11.661	20.640	8.979	13.687	20.155	6.469	12.939	20.644	7.704
T07 Alg uitk en ov uitk gemeentefonds	0	415.275	415.275	-75	455.435	455.510	0	460.208	460.208
T65 Arbeidsparticipatie	8.039	0	-8.039	10.021	1.048	-8.973	12.064	2.695	-9.368
T33 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	78	59	-19	448	44	-404	296	26	-270
T64 Begeleide participatie	31.379	0	-31.379	31.541	1.025	-30.517	31.544	793	-30.751
T75 Begraafplaatsen en crematoria	48	16	-32	48	16	-32	54	39	-15
T03 Beheer overige gebouwen en gronden	1.924	250	-1.674	1.799	794	-1.005	1.551	594	-957
T064 Belastingen overig	5	381	376	5	381	376	0	104	104
T01 Bestuur	6.993	1.555	-5.439	7.502	1.777	-5.725	8.119	3.047	-5.072
T02 Burgerzaken	6.152	2.112	-4.040	6.633	2.024	-4.609	6.995	2.353	-4.641
T11 Crisisbeheersing en brandweer	13.093	1.234	-11.860	13.298	1.572	-11.726	12.929	1.601	-11.328
T55 Cultureel erfgoed	1.399	546	-853	1.694	558	-1.136	1.629	635	-994
T53 Cultuurpresentatie, -prod en -part	17.791	5.717	-12.074	20.777	5.186	-15.591	19.705	5.572	-14.133
T24 Economische havens en waterwegen	641	474	-167	1.050	913	-137	920	834	-86
T31 Economische ontwikkeling	3.994	137	-3.857	4.260	199	-4.061	3.759	132	-3.627
T34 Economische promotie (Arnhem promo)	2.484	739	-1.745	3.379	1.410	-1.969	2.561	875	-1.686
T682 Geëscaleerde zorg jeugd	1.519	0	-1.519	1.953	0	-1.953	2.208	248	-1.960
T681 Geëscaleerde zorg volwassenen	34.279	1.612	-32.667	40.487	2.508	-37.979	36.107	2.827	-33.280
T82 Grondexpl (niet-bedrijventerreinen)	29.050	32.565	3.515	28.605	31.189	2.584	32.204	41.684	9.480
T63 Inkomensregelingen	129.312	112.314	-16.998	137.068	123.185	-13.883	137.889	126.284	-11.605
T672 Maatwerkdienstverlening jeugd	5.470	7	-5.463	5.291	7	-5.284	6.559	516	-6.042
T671 Maatwerkdienstverlening volwassenen	8.145	3.985	-4.160	15.691	131	-15.561	15.311	3.992	-11.319
T66 Maatwerkvoorziening WMO	-1.874	50	1.924	787	50	-737	855	27	-828
T56 Media	8.724	0	-8.724	8.647	0	-8.647	8.647	0	-8.647
T74 Milieubeheer	8.234	494	-7.740	10.520	2.459	-8.060	7.197	1.787	-5.409
T54 Musea	4.756	118	-4.638	4.461	273	-4.188	4.528	278	-4.250
T43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	5.297	1.714	-3.584	6.660	1.868	-4.792	6.361	1.881	-4.481
T42 Onderwijshuisvesting	13.597	682	-12.916	13.087	815	-12.272	13.396	966	-12.430
T57 Openb groen en (openlucht) recreatie	7.898	692	-7.206	8.219	998	-7.221	8.400	980	-7.420
T25 Openbaar vervoer	879	1.292	413	902	1.314	413	631	921	290
T12 Openbare orde en veiligheid	3.384	461	-2.923	7.320	3.528	-3.792	7.324	2.766	-4.558
T04 Overhead	65.931	4.121	-61.810	67.390	5.424	-61.966	70.102	4.875	-65.227
T08 Overige baten en lasten	1.279	0	-1.279	577	1.530	953	4.892	3.142	-1.750
T062 OZB Niet-Woningen	0	28.706	28.706	0	28.706	28.706	2.219	29.446	27.228
T061 OZB Woningen	4.085	27.739	23.655	4.085	27.421	23.336	2.874	26.859	23.985
T22 Parkeren	7.166	6.355	-811	7.695	4.401	-3.294	6.278	4.931	-1.346
T72 Riolering	13.336	17.161	3.824	11.609	17.161	5.551	12.870	16.815	3.945
T81 Ruimtelijke ordening	1.510	0	-1.510	4.488	261	-4.227	4.584	87	-4.497
T61 Samenkracht en burgerparticipatie	10.264	60	-10.204	12.164	542	-11.622	9.089	528	-8.561
T52 Sportaccommodaties	2.029	2.509	480	2.486	2.746	260	3.308	3.022	-287
T51 Sportbeleid en activering	11.794	0	-11.794	15.762	3.101	-12.661	13.719	1.930	-11.789
T05 Treasury	-1.449	2.537	3.986	414	2.521	2.108	-861	2.337	3.198
T09 Vennootschapsbelasting VpB	600	0	-600	600	0	-600	543	0	-543
T21 Verkeer en vervoer	15.187	530	-14.657	14.139	560	-13.579	15.102	1.545	-13.557
T71 Volksgezondheid	6.286	149	-6.137	6.546	445	-6.101	6.108	305	-5.802
T62 Wijkteams	16.517	0	-16.517	17.028	0	-17.028	16.775	0	-16.775
T83 Wonen en bouwen	5.515	4.515	-1.000	6.429	6.339	-90	6.440	5.305	-1.136
Subtotaal Stedelijke programma's	524.403	699.499	175.096	577.176	762.018	184.842	576.723	786.439	209.715

Omschrijving	Begroot 2021 Prim			Begroot 2021 Def			Rekening 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Bedragen x € 1.000</i>									
T73 Afval	6.248	0	-6.248	6.732	0	-6.732	6.732	0	-6.732
T65 Arbeidsparticipatie	8.825	0	-8.825	9.717	0	-9.718	9.582	74	-9.508
T33 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0	0	3	1	-2
T64 Begeleide participatie	7.201	0	-7.201	4.559	0	-4.559	4.680	0	-4.680
T03 Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T01 Bestuur	0	0	0	0	0	0	2	0	-2
T11 Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0	0	7	7	0
T55 Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0	1	0	-1
T53 Cultuurpresentatie, -prod en -part	156	0	-156	156	0	-156	190	0	-190
T682 Geëscaleerde zorg jeugd	3.745	0	-3.745	3.415	0	-3.415	3.086	0	-3.086
T681 Geëscaleerde zorg volwassenen	21.349	0	-21.349	16.464	0	-16.464	12.682	0	-12.682
T63 Inkomensregelingen	12.846	459	-12.386	13.689	459	-13.230	13.068	549	-12.518
T672 Maatwerkdienstverlening jeugd	44.601	0	-44.601	46.577	0	-46.577	46.405	0	-46.405
T671 Maatwerkdienstverlening volwassenen	41.840	0	-41.840	33.150	63	-33.088	30.448	12	-30.437
T66 Maatwerkvoorziening WMO	7.135	0	-7.135	4.654	0	-4.654	4.613	0	-4.613
T56 Media	362	0	-362	503	0	-503	542	0	-542
T74 Milieubeheer	393	1.459	1.066	369	1.445	1.076	403	1.440	1.037
T43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	11.764	7.585	-4.179	12.147	8.242	-3.906	11.445	8.067	-3.378
T42 Onderwijshuisvesting	5.857	3.577	-2.280	5.874	3.603	-2.271	6.032	3.758	-2.274
T57 Openb groen en (openlucht) recreatie	4.128	0	-4.128	4.809	0	-4.809	4.212	18	-4.194
T12 Openbare orde en veiligheid	1.673	40	-1.632	1.550	0	-1.550	1.684	0	-1.684
T04 Overhead	38	0	-38	2.158	0	-2.158	1.760	0	-1.760
T22 Parkeren	3.093	8.280	5.188	3.153	7.040	3.887	2.975	7.002	4.027
T61 Samenkracht en burgerparticipatie	7.835	0	-7.835	9.328	162	-9.166	8.497	254	-8.242
T52 Sportaccommodaties	1.374	1.783	409	1.575	1.822	248	1.781	1.974	193
T51 Sportbeleid en activering	5.314	0	-5.314	5.227	0	-5.227	5.193	0	-5.193
T21 Verkeer en vervoer	8.376	56	-8.320	7.970	35	-7.935	8.193	54	-8.140
T71 Volksgezondheid	533	464	-69	721	482	-238	419	413	-5
T62 Wijkteams	4.248	18	-4.231	4.247	18	-4.229	4.583	17	-4.567
Subtotaal Wijk programma's	208.935	23.721	-185.213	198.742	23.371	-175.371	189.219	23.639	-165.580
Totaal	733.338	723.220	-10.118	775.918	785.389	9.471	765.943	810.078	44.135

Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa tabel)



SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-2-2022

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A5	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme Gemeenten	Naam hoofdcategorie	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie.	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 06 verplicht	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A5/01</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: A5/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: A5/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: A5/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A5/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A5/06</i>
			1 Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering en extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering en	Ja	€ 0	€ 0	Ja	Conform wijziging subsidiebesluit door Ministerie op 22 december 2021
			2 Persoonsgerichte aanpak van geradicaliseerde personen;	Ja	€ 232.327	€ 232.327	Ja	Conform wijziging subsidiebesluit door Ministerie op 22 december 2021
			3 Opbouwen, behouden en faciliteren van een netwerk van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Ja	€ 62.494	€ 62.494	Ja	Conform wijziging subsidiebesluit door Ministerie op 22 december 2021
4 Deskundigheidsbevordering en voorlichting van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Ja	€ 0	€ 0	Ja	Conform wijziging subsidiebesluit door Ministerie op 22 december 2021			

			6 Evalueren van de activiteiten die zijn verricht in het kader van het tegengaan van radicalisering, extremisme en	Ja	€ 0	€ 0	Conform wijziging subsidiebesluit door Ministerie op 22 december 2021
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: A5/07	Aard controle n.v.t. Indicator: A5/08			
			Nee	Ja			
JenV	A6	Specifieke Uitkering Preventieve Aanpak tegen Ondernijning (onderdeel BOTOC)	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Totale cofinanciering (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: A6/01	Aard controle n.v.t. Indicator: A6/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A6/03	Aard controle n.v.t. Indicator: A6/04	
			€ 952.110	€ 952.110	€ 0	Nee	
			Projectnaam/nummer	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project aangeven	Toelichting op niet-afgeronde projecten en afwijking t.o.v. de toekenning – Bij afwijkingen is afstemming met ministerie verlicht		
			Aard controle n.v.t. Indicator: A6/05	Aard controle n.v.t. Indicator: A6/06	Aard controle n.v.t. Indicator: A6/07		
			1 Jeugd en Jongerenwerk 3.0	Nee	Projecten lopen conform toekenning door t/m 2022		
			2 Stichting Arnhemse Straatcoaches	Nee	Projecten lopen conform toekenning door t/m 2022		
			3 Preventief Interventie Team	Nee	Projecten lopen conform toekenning door t/m 2022		
			4 Prospect4Cash	Nee	Projecten lopen conform toekenning door t/m 2022		
			5 Informatieknooppunt Risicojeugd	Nee	Projecten lopen conform toekenning door t/m 2022		
			6 Ingrijpen en Aanpakken	Nee	Projecten lopen conform toekenning door t/m 2022		

JenV	A7	Regeling specifieke uitkering tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving Gemeenten	Besteding (jaar T-1, 15-31 december 2020)	Besteding (jaar T, 1 januari-30 september 2021)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld			
			<i>Aard controle R Indicator: A7/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: A7/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A7/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A7/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A7/05</i>			
			€ 0	€ 358.094	Ja		Ja			
JenV	A9	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2021 Gemeenten	Naam hoofdcategorie	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 06 verplicht	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A9/01</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: A9/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: A9/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: A9/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A9/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A9/06</i>		
			1 Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering en extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering en	Ja		€ 5.938	€ 5.938		Nee	
			2 Persoonsgerichte aanpak van geradicaliseerde personen;	Ja		€ 232.500	€ 232.500		Nee	
			3 Opbouwen, behouden en faciliteren van een netwerk van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Ja		€ 85.500	€ 85.500		Nee	
			4 Deskundigheidsbevordering en voorlichting van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Ja		€ 63.633	€ 63.633		Nee	
			5 Preventie-activiteiten gericht op specifieke kwetsbare doelgroepen;	Ja		€ 150.000	€ 150.000		Nee	
			6 Evalueren van de activiteiten die zijn verricht in het kader van het tegengaan van radicalisering, extremisme en	Nee		€ 0	€ 0		Nee	
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)						
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A9/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A9/08</i>									
		Nee	Ja							

JenV	A10	Regeling financiële impuls huisvesting grote gezinnen Gemeenten	Besteding aan beleidsdoelstelling (jaar T)?	Cumulatieve besteding aan beleidsdoelstelling (t/m jaar T)	Huisvesting gerealiseerd in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting als bij één van de vorige indicatoren "nee" is ingevuld	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R Indicator: A10/01</i> € 0	<i>Aard controle R Indicator: A10/02</i> € 0	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A10/03</i> Nee	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A10/04</i> Vertraging op akkoord voor uitbreiding woning gezin	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A10/05</i> Nee	
JenV	A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoedieningsbewijzen Veiligheidsregio's	Naam veiligheidsregio	Besteding (jaar T)	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: A12B/02</i> € 97.816	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/03</i> Ja	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/04</i> € 97.816	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/05</i> Ja	
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Besteding (T-1) - betreft nog niet verantwoorde bedragen over 2020	Aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen c (artikel 3)	
			<i>Aard controle R Indicator: B2/01</i> € 475.469	<i>Aard controle R Indicator: B2/02</i> 630	<i>Aard controle R Indicator: B2/03</i> 630	<i>Aard controle R Indicator: B2/04</i> € 583.396	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05</i> € 1.049.187	
			Normbedragen voor a, b en d (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedrag voor e (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: indicator B2/13 en B2/14 / Ja: indicator B2/21 en B2/22	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06</i> Nee	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07</i> Nee	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08</i> Nee			
			Reeks 1 Aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (jaar T) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle D2 Indicator: B2/09</i> 328	Reeks 1 Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (t/m jaar T) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/10</i> 328	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b en d (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/11</i> € 338.761	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b en d (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/12</i> € 347.814		

		Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen e (artikel 3)			
		Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten			
		<i>Aard controle R Indicator: B2/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/14</i>			
		€ 99.512	€ 100.137			
		Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
		Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden cumulatief (t/m jaar T)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten
		Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen
		<i>Aard controle R Indicator: B2/15</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/17</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/19</i>
		Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opoeven (jaar T)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opoeven (t/m jaar T)			
		Keuze normbedragen	Keuze normbedragen			
		<i>Aard controle R Indicator: B2/21</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/22</i>			

BZK	C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik Gemeenten	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Aantal woningen dat bereikt is met het project (t/m jaar T)	Aantal woningen waar energiebesparende maatregelen plaatsvinden (t/m	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C1/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C1/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C1/03</i>	
			Ja	5.769	3.440	
			Projectnaam/nummer per project	Besteding (jaar T) per project	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) aan afwijkingen Alleen invullen bij akkoord ministerie
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C1/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: C1/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C1/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: C1/07</i>
			1 RRE Arnhem	€ 286.423	Ja	
			Kopie projectnaam/nummer	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	Toelichting op afwijkingen	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C1/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C1/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C1/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C1/11</i>
			1 RRE Arnhem	€ 477.000	Vanwege Covid is coaching deels vervangen door maatregelen achter de voordeur en digitaal	Ja

BZK	C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls Tranche 1 t/m 3 Gemeenten	Projectnaamnummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Aantal woningen cumulatief (t/m jaar T) gerealiseerd	Realisatie maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 08 verplicht	Totale besteding (jaar T)	Bestedingen in (jaar T) komen overeen met aanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 08 verplicht
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: C9/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/06</i>
			1 Woningbouwimpuls	Ja	0	Ja		
			Kopie projectnaam/ nummer	Toelichting besteding (jaar T) volgens projectplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Realisatie afwijkingen in (jaar T)	Cumulatieve realisatie afwijkingen in (t/m jaar T)	Cumulatieve opbrengsten uit grondverkoop en/of kostenverhaal tot en met (jaar T) conform projectaanvraag Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: C9/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: C9/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: C9/12</i>
			1 Woningbouwimpuls		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie projectnaam/ nummer	Actualisatie financieel tekort project	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Prijzen woningen komen overeen met projectplan (Ja/Nee)	Percentage gebouwde betaalbare woningen ten opzichte van het totaal aantal oebouwde woningen (t/m jaar)	Project afgerond (ja/nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: C9/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: C9/15</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/16</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/17</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/18</i>
			1 Woningbouwimpuls		€ 0	Ja	0	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/19</i>								
Nee								
BZK	C10	Tijdelijk besluit specifieke uitkering verbetering digitale dienstverlening Gemeente en Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) vanaf verantwoordingsjaar 2020 tot	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige	Toelichting op niet-afgeronde projecten	
			<i>Aard controle R Indicator: C10/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C10/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C10/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C10/05</i>	
1	€ 409.819	€ 461.733	Nee	Ja	project loopt door in 2022 wegens COVID			

BZK	C11	Regeling procesgeld woondeal regio Arnhem-Nijmegen Gemeente Arnhem	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle R Indicator: C11/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C11/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C11/03</i>			
			€ 0	€ 110.890	Nee			
BZK	C30	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde Gemeenten	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere oebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere oebouwen in de wijk	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld
			<i>Aard controle R Indicator: C30/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C30/02</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: C30/03</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: C30/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C30/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C30/06</i>
			€ 55.577	€ 55.577	0	0	Ja	N.v.t. nog niet in uitvoering
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C30/07</i>					
			Nee					
BZK	C31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R Indicator: C31/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C31/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C31/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C31/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C31/05</i>	
			€ 71.381	€ 71.381	€ 0		Nee	

BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen Gemeenten	Beschikkingnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C32/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: C32/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06</i>
			1 SUVIS21-00905013	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			2 SUVIS21-01084667	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			3 SUVIS21-01084655	€ 4.098	€ 4.098	Ja		Nee
			4 SUVIS21-00904254	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			5 SUVIS21-00903693	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			6 SUVIS21-00904515	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			7 SUVIS21-00904523	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			8 SUVIS21-01058158	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			9 SUVIS21-01006240	€ 97.724	€ 97.724	Ja		Nee
			10 SUVIS21-01038143	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			11 SUVIS21-00903705	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			12 SUVIS21-01139208	€ 599	€ 599	Ja		Nee
			13 SUVIS21-01139674	€ 599	€ 599	Ja		Nee
			14 SUVIS21-01139689	€ 599	€ 599	Ja		Nee
			15 SUVIS21-01139767	€ 599	€ 599	Ja		Nee
			16 SUVIS21-01139776	€ 599	€ 599	Ja		Nee
			17 SUVIS21-01139781	€ 599	€ 599	Ja		Nee
			18 SUVIS21-01139943	€ 599	€ 599	Ja		Nee
			19 SUVIS21-01139966	€ 599	€ 599	Ja		Nee
			20 SUVIS21-01140037	€ 599	€ 599	Ja		Nee
			21 SUVIS21-01140053	€ 599	€ 599	Ja		Nee
			22 SUVIS21-01140124	€ 3.255	€ 3.255	Ja		Nee
			23 SUVIS21-01140132	€ 3.255	€ 3.255	Ja		Nee
			24 SUVIS21-01187525	€ 599	€ 599	Ja		Nee
			25 SUVIS21-01187533	€ 599	€ 599	Ja		Nee
			26 SUVIS21-01187539	€ 599	€ 599	Ja		Nee
			27 SUVIS21-01187545	€ 599	€ 599	Ja		Nee
			28 SUVIS21-01188970	€ 599	€ 599	Ja		Nee
			29 SUVIS21-01188978	€ 599	€ 599	Ja		Nee
			30 SUVIS21-01188984	€ 599	€ 599	Ja		Nee

BZK	C41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/01</i>	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise <i>Aard controle R Indicator: C41B/02</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/03</i>	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) <i>Aard controle R Indicator: C41B/04</i>	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/05</i>	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/06</i>
			1 030005 Provincie Gelderland	€ 0	€ 0	€ 0	0	0
			Kopie provinciecode <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/07</i>	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/08</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/09</i>			
1 030005 Provincie Gelderland	0	Nee						
BZK	C43	Regeling reductie energiegebruik woningen Gemeenten	Beschikingsnummer/naam <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/01</i>	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: C43/02</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/03</i>	Aantal bereikte woningen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/04</i>	Toelichting <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/05</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/06</i>
			RREW2020-00452328/ C43	€ 325.194	€ 325.194	3.313	3313 huishoudens hebben de Arnhem Aan bon verzilverd (2035), hebben een Arnhem Aan tas ontvangen (850) en/of doen mee aan één van de acties van de woningcorporaties (428)	Nee

BZK	C47	Volkshuisvesting Gemeenten	Deelplannaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) - per deelplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C47/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C47/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C47/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C47/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: C47/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: C47/06</i>
			1 Volkshuisvestingsfonds Arnhem-Oost	0	0	0	€ 57.972	€ 57.972
			10 Kopie deelplannaam	Totale opbrengsten (jaar T) per deelplan	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C47/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: C47/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: C47/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: C47/10</i>		
			1 Volkshuisvestingsfonds Arnhem-Oost	€ 0	€ 0	€ 0		
			10 Zelfstandige uitvoering	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C47/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C47/12</i>				
			Ja	Nee				
BZK	C56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	Beschikingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C56/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C56/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: C56/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: C56/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C56/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C56/06</i>
			1 RHA2021-02276353	Flexwonen Arnhem	€ 0	€ 0	0	0
			2 RHA2021-02276361	Uitbreiding Woonwagenlocaties Arnhem	€ 0	€ 0	0	0

			Kopie Projectnaam	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C56/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: C56/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C56/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C56/10</i>
			1 <i>Flexwonen Arnhem</i>	Ja	Ja	Ja
			2 <i>Uitbreiding Woonwagenlocaties Arnhem</i>	Ja	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C56/11</i>			
			Nee			
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toelagenaffaire	Aantal gedupeerden (artikel 1, lid 2)	Berekening bedrag uitvoeringskosten	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R Indicator: C62/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C62/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: C62/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04</i>
			381	€ 57.150	€ 44.374	Nee

OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en neutersneelzalen (conform	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
			<i>Aard controle R Indicator: D8/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/04</i>
			€ 3.988.728	€ 2.122.538	€ 495.305	€ 950.804
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/08</i>		
	1					
	100					
OCW	D10	Volwasseneneducatie	Verstrekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling)	Besteding (jaar T) van educatie	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1)
			<i>Aard controle R Indicator: D10/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D10/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D10/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: D10/04</i>
			€ 1.570.147	€ 1.558.568	€ 104.519	€ 0
OCW	D11	Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie	Besteding (jaar T) contact gemeente	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R Indicator: D11/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D11/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D11/03</i>	
			€ 0	€ 0	Nee	

OCW	D12	Regionale meld- en coördinatiefunctie Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regelino vsv voor de iaren Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: D12/01 € 796.939	Aard controle R Indicator: D12/02 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: D12/03 Nee		
OCW	D12A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regelino vsv voor de iaren Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente	Besteding aan contactschool (jaar T)	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle R Indicator: D12A/01 € 371.000	Aard controle R Indicator: D12A/02 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: D12A/03 € 371.000	Aard controle R Indicator: D12A/04 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: D12A/05 Nee
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R Indicator: D14/01 € 0	Aard controle R Indicator: D14/02 € 0	Aard controle R Indicator: D14/03 € 0	Aard controle R Indicator: D14/04 € 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/05	Aard controle R Indicator: D14/06	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07	Aard controle R Indicator: D14/08	

lenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (War)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/06</i>
			1 lenW/BSK-2021/14778	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2					
			100					
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12</i>
			1 lenW/BSK-2021/14778	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			2					
			100					
lenW	E13	Slimme laadpleinen Toekenningsbeschikking Gemeenten en provincies	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Project afgerond in (jaar T) (Ja/Nee)?	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige	Toelichting op niet-afgeronde projecten	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E13/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E13/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E13/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E13/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E13/05</i>	
			1 Slimme laadpleinen project locatie Gildemeesterplein Arnhem	€ 54.473	Ja	Ja		
			2					
100								

lenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R Indicator: E20/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E20/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04</i>
			€ 892.496	€ 892.496	€ 446.248	Nee
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks. meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08</i>
		1	115 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom aantal in st	Ja	2	
		2	109 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden aantal in st	Nee	0	Nog niet uitgevoerd
		3	110 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraat GOV naar 30 km/uur-zone aantal in st	Nee	0	Nog niet uitgevoerd
		4	112 Inrichten van een schoolzone door snelheidsbeïnvloedende maatregelen aantal in st	Nee	0	Nog niet uitgevoerd
		5	113 Saneren van langsparkeren of parkeerstroken langs de	Nee	0	Nog niet uitgevoerd
		6	207 Aanleg van een vrijliggend fiets-/bromfietspad op een 50 km/uur weg of een 80 km/uur weg aantal in	Nee	0	Nog niet uitgevoerd
		7	215 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom aantal in st	Nee	0	Nog niet uitgevoerd

IenW	E50	Bodemsanering Grondwal Bethaniënstraat Arnhem	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle R Indicator: E50/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E50/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E50/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E50/04</i>				
			€ 0	€ 0	Nee	Nee				
IenW	E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Beschikkingnummer / naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj)	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj)	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E53/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/06</i>		
			1 SPUKSLA-21-01876674	€ 0	€ 0	1-8-2021	1-10-2023	Nee		
			2 SPUKSLA-21-02261480	€ 0	€ 0	1-1-2021	1-9-2022	Nee		
			Kopie beschikkingnummer /naam	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan						
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/08</i>						
			1 SPUKSLA-21-01876674	2022						
2 SPUKSLA-21-02261480	2022									
			Eindverantwoording (Ja/Nee)							
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/09</i>							
			Nee							

lenW	E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1)	Project afgerond (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E58/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E58/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E58/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E58/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E58/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E58/06</i>
			1 5000005023	€ 0	€ 0	Ja	€ 0	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E58/07</i>					
			Nee					
EZK	F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting	
			<i>Aard controle R Indicator: F9/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: F9/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F9/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F9/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F9/05</i>	
			1 Transitievisie warmte; Gasloze wijk; beschikking: EAW-20-00602728	€ 20.660	€ 20.660	Ja		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F9/06</i>					
			Ja					

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeente deel 2021 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Onenbaar lichaam	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/01</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/02</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2/03</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2/04</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2/05</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2/06</i>
			€ 106.702.061	€ 1.785.926	€ 5.211.068	€ 67.799	€ 260.457	€ 683
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/07</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/08</i>	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicator: G2/09</i>	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/10</i>	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/11</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/12</i>
			€ 865.528	€ 41.380	€ 30.910	€ 1.801.284	€ 0	€ 862.673
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden oebundelde uitkering Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2 Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14</i>				
€ 482.436	Ja							

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) omeented Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking <i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	Besteding (jaar T) Bob <i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) <i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
			€ 52.773	€ 5.703	€ 162.655	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) <i>Aard controle R Indicator: G3/07</i>	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) <i>Aard controle R Indicator: G3/08</i>	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in <i>Aard controle R Indicator: G3/09</i>	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: G3/10</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11</i>	
			€ 123.870	€ 172.536	€ 0	€ 0	Ja	

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam ongericht op grond van de WvR	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 26.119	€ 0	€ 178.021	€ 0	€ 110
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 17.975	€ 0	€ 107.654	€ 36.616	€ 1.684
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 5.620.230	€ 289.272	€ 174.278	€ 16.614	€ 33
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 2.827.317	€ 51.628	€ 21.711	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 1.811.244	€ 39.965	€ 5.278	€ 200	€ 0
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	721	100	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	911	28	Ja		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	593	21	Ja		

			Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: G4/11</i>	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud <i>Aard controle D2 Indicator: G4/12</i>	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>		
			€ 12.819	€ 2.761	0		
			Kopie regeling <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/14</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) <i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht). aflossing 4 <i>Aard controle R Indicator: G4/16</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht). overig <i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) <i>Aard controle R Indicator: G4/18</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Onenbaar lichaam	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: G12/01</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: G12/02</i>	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03</i>		
			€ 140.607	€ 0	381		

VWS	H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling Gemeenten	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T) Afspraak	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T) Realisatie	Besteding (jaar T)			
			<i>Aard controle D1 Indicator: H1/01</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: H1/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H1/03</i>			
			24	23	€ 673.535			
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
			<i>Aard controle R Indicator: H4/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02</i>				
			€ 3.919.422	€ 2.623.479				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08</i>
			1 Exploitatie Vastgoed Sport	€ 318.207	€ 0	€ 318.207	€ 0	
			2 Exploitatie Sportbedrijf	€ 1.087.278	€ 0	€ 0	€ 1.087.278	
			3 Investerings Sportbedrijf	€ 406.641	€ 0	€ 0	€ 406.641	
			4 Exploitatie Overhead (Bedrijfsvoering)	€ 607.426	€ 0	€ 0	€ 607.426	
5 Investerings SBR-Sport	€ 16.210	€ 16.210	€ 0	€ 0				
6 Investerings Vastgoed-Sport	€ 142.401	€ 142.401	€ 0	€ 0				
7 Investerings SBR-Sporthallen	€ 45.316	€ 45.316	€ 0	€ 0				
VWS	H7	Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling Gemeenten	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	Project is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Toelichting	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H7/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H7/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H7/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H7/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H7/05</i>	

			1	SPUK GHNT MDA++ 2.0 Regio Arnhem 2020 - 2021 / 330820	€ 49.210	€ 49.210	Ja	Einddatum project gewijzigd naar 1-1-2023 (besluit DUO 23-12-2021)	
				Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Projectwerkzaamheden afgerond? (Ja/Nee)				
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H7/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H7/07</i>				
				Ja	Nee				
VWS	H7B	Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling		Projectnaam/nummer	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Toelichting
		SISa tussen medeoverheden		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H7B/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H7B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H7B/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H7B/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H7B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H7B/06</i>
			1	SPUK GHNT Versterken lokale teams en samenwerking Veilig Thuis 2020 - 2021 / 330836	060200 Gemeente Apeldoorn	€ 0	€ 0	Ja	
				Projectwerkzaamheden afgerond? (Ja/Nee)					
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H7B/07</i>					
				Ja					

VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02</i>	<i>Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/03</i>	<i>Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/04</i>	<i>Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05</i>	<i>Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06</i>
			1 1016907	€ 80.000	€ 0	€ 80.000	€ 0	€ 80.000
			2 1034127	€ 340.569	€ 0	€ 97.119	€ 0	€ 97.119
			3					
			4					
			Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08</i>				
			1 1016907	Ja				
			2 1034127	Nee				
			3					
			4					
VWS	H10	Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2020	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Toelichting (indien bij indicatoren 01, 02 en 03 Nee is ingevuld is toelichting verplicht)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: H10/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/06</i>
			Ja	Ja	Nee	Vastgoedplan wordt nog opgesteld. Vanuit het rijk is uitstel voor de aanlevering van het vastgoedplan	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d)
			<i>Aard controle R Indicator: H10/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: H10/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: H10/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/12</i>
			€ 127.879	€ 147.529	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e) <i>Aard controle R Indicator: H10/13</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/14</i>	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f) <i>Aard controle R Indicator: H10/15</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/16</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/17</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: H12/01</i>	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02</i>	Eindverantwoording? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03</i>			
			€ 0	Nee	Nee			
VWS	H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden	Betreft jaar <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H16/01</i>	Beschikingsnummer / naam <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H16/02</i>	Totale besteding <i>Aard controle R Indicator: H16/03</i>			
			1 2020	SPUKIJZ21105	€ 206.127			
			2 2021	SPUKIJZ21R2163	€ 309.766			
			Naam locatie <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H16/04</i>	Totale toezegging per locatie <i>Aard controle R Indicator: H16/05</i>	Besteding per locatie <i>Aard controle R Indicator: H16/06</i>	Verschil toezegging vs. Besteding per locatie (automatisch berekend) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H16/07</i>	Betreft jaar? <i>Aard controle R Indicator: H16/08</i>	
			1 Sportbedrijf Arnhem	€ 172.000	€ 172.000	€ 0	2020	
			2 Openlucht Zwembad Klarenbeek	€ 34.127	€ 34.127	€ 0	2020	
			3 Sportbedrijf Arnhem	€ 231.428	€ 231.428	€ 0	2021	
			4 Openlucht Zwembad Klarenbeek	€ 78.338	€ 78.338	€ 0	2021	

VWS	H20	Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie residentiële jeugdhulp 2021	Betreft naam onderdeel	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Toelichting (indien bij indicatoren 02, 03 en 04 Nee is ingevuld is toelichting verplicht)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd art. 5
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/06</i>
			1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	Ja	Nee	Nee	Eind 2021 zijn de projectleiders gestart en hebben een start gemaakt met het opstellen van het	€ 0
			2 Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			Kopie naam onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/12</i>
			1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0	€ 17.803	€ 17.803		
			2 Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			Kopie naam onderdeel	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (art.4 lid 2 sub d)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (art. 4 lid 2 sub d)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/15</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/16</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/17</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/18</i>
			1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen					
			2 Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

	Kopie naam onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f)	Activiteit Ombouw separeerruimten gerealiseerd (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee)	Activiteit Ontwikkeling relationele beveiliging als de instelling niet meer beschikt over een separeerruimte (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee)	Besteding realisatie activiteit ombouw separeerruimten in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b)	Cumulatie besteding (t/m jaar T) ombouw separeerruimte (art. 4 lid 1 sub b)
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/19</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/20</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/21</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/22</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/23</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/24</i>
1	Vastgoedtransitie open driemilieuvoorzieningen	€ 0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	Nee	Nee	€ 0	€ 0
	Kopie naam onderdeel	Besteding realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b)	Cumulatie besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging (art. 4 lid 1 sub b)	Optionele toelichting		
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/25</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/26</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/27</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/28</i>		
1	Vastgoedtransitie open driemilieuvoorzieningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		
2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	€ 0	€ 0			
	Eindverantwoording (Ja/nee)					
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/29</i>					
	Nee					

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Deel 4 Bijlagen

De volgende bijlagen zijn opgenomen:

Bijlage 1: Afkortingenlijst

Bijlage 2: Begrippenlijst

Afkortingenlijst

A.

Apcg – Arnhems platform chronisch zieken en gehandicapten
APV – Algemene Plaatselijke Verordening
AR – Algemene Reserve
AST - Arnhemse standaard voor toegankelijkheid
ASV – Algemene Subsidieverordening Arnhem
AVG - Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWB – Algemene Wet bestuursrecht

B.

B&W – Burgemeester & Wethouders
BBV – Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ - Bijstandsbesluit Zelfstandigen
BEVI - Besluit externe veiligheid inrichtingen
BNG – Bank Nederlandse Gemeenten
BOTOE - Breed offensief tegen ondermijnende criminaliteit
BR – Bestemmingsreserve
BUIG – Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BV – Besloten Vennootschap
BVO - Bedrijfsvoeringsorganisatie

C.

CAO – Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS – Centraal Bureau voor de Statistiek
CmK - Cultuureducatie met Kwaliteit
COELO – Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPI - Consumentenprijsindex
CSA – Centrum, Spijkerkwartier en het Arnhemse Broek

D.

DB – Dagelijks Bestuur
DU - Decentralisatie Uitkering
DSO – Digitaal Stelsel Omgevingswet
DVO – Dienstverleningsovereenkomst

E.

EV – Eigen Vermogen
EN – Europese Norm
EMU – Economische en Monetaire Unie

F.

FDFA - Fashion + Design Festival Arnhem
FIDO – Financiering Decentrale Overheden
FJP – Financiële Jaarrapportage Projecten
FTE – fulltime-equivalent (formatieplaats)

G.

GGZ - Geestelijke gezondheidszorg
GO – Georganiseerd Overleg
GR – Gemeenschappelijke Regeling
GRP – Gemeentelijk Rioleringsplan
G40 - Netwerk van 40 (middel)grote steden

H.

HAN - Hogeschool Arnhem Nijmegen
HCA – Human Capital Agenda
HOV - Hoogwaardig Openbaar Vervoer

I.

ICT – Informatie- en communicatietechnologie

IHP - Integraal Huisvestingsplan

J.

JGZ – Jeugdgezondheidszorg

JOGG – Jongeren Op Gezond Gewicht

JOP - Jongeren Ontmoetingsplek

M.

MBO – Middelbaar beroepsonderwijs

MFC – Multi Functioneel Centrum

MIP – Meerjareninvesteringsplanning

MJPB – Meerjarenprogrammabegroting

MKB - Midden- en Kleinbedrijf

N.

NEN – Nederlandse Norm

NV – Naamloze Vennootschap

O.

OAB - Onderwijsachterstandenbeleid

OAT – Ondergronds Afval Transport

ODRA – Omgevingsdienst Regio Arnhem

OCW – Ministerie Onderwijs Cultuur en Wetenschap

OGGz – Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

OKA - OndernemersKontakt Arnhem

OM - Openbaar Ministerie

OR – Openbare Ruimte

OV – Openbaar Vervoer

OZB – Onroerend Zaak Belasting

OZO - Overlast en Zorg Overleggen

P.

PAS - Programma Aanpak Stikstof

P&O – Personeel & Organisatie

PBA - Platform Binnenstad Arnhem

PGB - Persoonsgebondenbudget

PMD - Plastic-, metaalverpakkingen en drankenkartons

PO – Primair onderwijs

POH – Praktijkondersteuner jeugd

PvE - Programma van eisen

R.

RBL - Regionaal Bureau Leerlingzaken

RES – Regionale energiestrategie

RKV – Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg

RMC – Regionaal Meld- en Coördinatiepunt

ROB - Raad voor het Openbaar Bestuur

ROC – Regionaal opleidingscentrum

S.

SBR- Strategie, Beleid en Regie

SO – speciaal onderwijs

StAB - Stichting Arnhemse Bedrijventerreinen

SVO – Stedelijk Verhuur Overleg

SW – Sociale Werkvoorziening

SWT - Sociale wijkteams
SWOA – Stichting Welzijn Ouderen Arnhem
SZW – Sociale Zaken en Werkgelegenheid

T.

TEB – The Economic Board
TLO - teams Leefomgeving

U.

UWV – Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen

V.

VGGM – Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland Midden
VMBO – Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
Vpb - Vennootschapsbelasting
VNG – Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO – Voortgezet Onderwijs
VRI – Verkeersregeling installatie
VSO – Voortgezet Speciaal Onderwijs
Vsv – Voortijdig schoolverlaten
VV - Vreemd vermogen
VVE – Voor- en vroegschoolse educatie
VWO – Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
VWS – Volksgezondheid welzijn en sport

W.

Wabo – Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WAW – Wet Aanpak Woonoverlast
Wet hof – Wet houdbare overheidsfinanciën
WGR – Wet gemeenschappelijke regelingen
Wlz - Wet langdurige zorg
Wmo – Wet maatschappelijke ondersteuning
WOZ – Wet waardering onroerende zaken
Wsp - Werkgeversservicepunt
Wsw – Wet sociale werkvoorziening
WSW - Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wvggz - Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg

Z.

Zzp - Zelfstandige zonder personeel

Begrippenlijst

A.

Accress

Groei/daling van het gemeentefonds (zie ook trap-op-trap-afmethodiek).

Activa (vaste)

Bezittingen die langer dan één jaar meegaan en die in meerdere jaren worden afgeschreven (bijvoorbeeld gebouwen). Activa staan op de balans.

Afvalstoffenheffing

Betreft een heffing voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen. De heffing wordt via een aanslag opgelegd aan iedereen die op 1 januari van het belastingjaar gebruiker is van een woning (waarvoor een verplichting tot inzamelen geldt). De grondslag voor de heffing is het aantal inwoners (betreft twee categorieën: eenpersoons- of meerpersoonshuishouden). De heffing is een tijdvak-belasting en komt in aanmerking voor de ontheffingsregeling. Bij verhuizing naar een woning binnen of buiten Arnhem wordt ontheffing verleend voor de resterende volle maanden, dat de inwoner verhuisd is. Zodra er nieuwe bewoners ingeschreven worden, ontvangen deze bewoners een aanslag afvalstoffenheffing voor de resterende maanden.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel. De gemeente kan deze vrij besteden. Het gaat om de uitkeringen vanuit het Gemeentefonds, om bepaalde gemeentelijke belastingen (zoals OZB-belasting) en deelnemingen/dividend.

Algemene uitkering

Uitkering uit het gemeentefonds van het Rijk dat de gemeente geheel vrij mag besteden.

Algemene reserve

Het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. Dit vormt een buffer voor financiële tegenvallers.

Auditing

Het controleren van een organisatie.

B.

Balans

De balans toont een overzicht van de bezittingen, schulden en eigen vermogen van de gemeente op een bepaald moment.

Baten

Baten zijn zonder teken (positief) weergegeven in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten te ontvangen in het betreffende jaar.

Baten en lasten (stelsel van)

Gemeenten werken met een stelsel van baten en lasten. Dit betekent dat inkomsten en uitgaven moeten worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben (dat wil zeggen het jaar waarin de prestatie geleverd is).

Bedrijfsvoering

De beheersing van, het toezicht op en de verantwoording over de bedrijfsprocessen binnen de gemeentelijke organisatie op basis van een bedrijfsvoeringsfilosofie.

Begroting

Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee gemoeid zijn en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn.

Begrotingsresultaat

Financieel verschil tussen het bedrag dat volgens de begroting is toegestaan en het te verwachten bestede bedrag.

Begrotingstekort

Een begrotingstekort treedt op wanneer de lasten hoger zijn dan de baten.

Beheersmaatregel

Een activiteit die zich richt op het elimineren, vermijden of verkleinen van de oorzaak of het gevolg van een ongewenste gebeurtenis.

Belastingcapaciteit

De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval de landelijk gemiddelde tarieven. Voor gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).

Benodigde weerstandscapaciteit

Het bedrag dat benodigd is om alle risico's in de begroting waarvoor geen maatregelen zijn getroffen, in financiële zin af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen.

Bestaand beleid

Beleid waarover al besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Bestemmingsreserve

Naast de Algemene reserve zijn er buffers gevormd die niet worden meegerekend tot de weerstandscapaciteit. Het gaat hier om de bestemmingsreserves. Bestemmingsreserves zijn voor specifieke doeleinden gevormd op basis van een raadsbesluit. Bestemmingsreserves zijn gebonden aan de bestemmingen die door de raad zijn vastgesteld. Wanneer de nood echt hoog is kan er door de raad aan de betreffende bestemmingsreserve een andere bestemming worden gegeven. Aan een deel van de bestemmingsreserves hangen verplichtingen tot bestedingen waarbij er beperkte sprake is sprake is van beleidsvrijheid.

Besluit begroting en verantwoording (BBV)

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) beschrijft de regels waaraan onder andere begroting van een gemeente aan moet voldoen.

Bestuurlijk belang

Een gemeente kan een bestuurlijk belang hebben in een verbonden partij doordat zij in het bestuur is vertegenwoordigd. De gemeente kan het ook hebben doordat zij stemrecht heeft in de verbonden partij.

BTW-compensatiefonds

Rijksfonds waaruit gemeenten een bepaald deel van de door hen betaalde BTW kunnen terugvorderen.

C.

Circulaire

Een circulaire informeert de gemeenten over de omvang en de verdeling van de algemene uitkering, de integratie-uitkeringen - inclusief die voor het sociaal domein - en de decentralisatie-uitkeringen uit het gemeentefonds.

Compabiliteitsvoorschriften

Dit zijn de wettelijke voorschriften voor de inrichting van de gemeentelijke begroting en rekening. Sinds 2004 zijn de nieuwe voorschriften volgens het Besluit Begroting en Verantwoording van kracht.

D.*Deelneming*

Participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.

Dividend

Een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders.

Doeluitkering

Uitkering door het Rijk aan een lagere overheid voor een nauw omschreven wettelijk vastgesteld doel of taak. De gelden zijn niet vrij besteedbaar.

E.*EMU-saldo*

Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven van een gemeente. Dit bedrag wordt berekend op transactiebasis en volgens Europese voorschriften.

F.*Financieel belang*

Van financieel belang is sprake als de gemeente de middelen die ze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij (een derde rechtspersoon) en/ of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Financiële kengetallen

Getallen waarmee inzicht verkregen kan worden in de financiële positie van de gemeente.

Financieringsmiddelen

Kort- of langlopende geldmiddelen die nodig zijn om de kosten van uitgaven te betalen.

G.*Gemeenschappelijke regeling*

Is het publiekrechtelijk juridisch kader waarbinnen twee of meer gemeentebesturen kunnen samenwerken.

Gemeentefonds

Uitkering van het Rijk die de gemeenten in principe vrij mogen besteden.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

K.*Kans*

De mogelijkheid dat een gebeurtenis zich voordoet uitgedrukt in een waarde tussen 0 en 1.

Kapitaalgoederen

Spullen die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij levert aan inwoners te kunnen produceren. Daarbij gaat het om grotere zaken zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Kapitaallasten

Afschrijvingen en toegerekende rente op activa. De afschrijvingen betreffen de jaarlijkse waardevermindering van de investering. Door middel van de afschrijving worden lasten van de investering uitgespreid over de jaren dat er van de investering gebruik wordt gemaakt. De rente betreft het eigen of geleende geld dat besteed wordt om de investering te financieren.

L.

Lasten

De lasten zijn weergegeven met een minteken (negatief) in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten uit te geven in het betreffende jaar.

Leges

Leges zijn vergoedingen voor het genot van diensten of producten, die de gemeente levert. Dat zijn bijvoorbeeld paspoorten, uittreksels uit registers, vergunningen e.d. Daarbij geldt dat de totale opbrengst van de leges niet hoger mogen zijn dan de kosten die de gemeente voor het geheel van de legesplichtige diensten of producten maakt. De leges worden in rekening gebracht bij de aanvrager van de dienst of het product. Voor sommige leges geldt een wettelijk maximum tarief (bijvoorbeeld voor paspoorten).

Lokale heffingen

Een type gemeentelijke belasting. Voorbeelden van heffingen zijn de rioolheffing of de afvalstoffenheffing. Het geldt dat gemeenten met heffingen ophalen, moeten gebruikt worden om de kosten te dekken van datgene waarvoor ze in rekening worden gebracht.

M.

Meerjareninvesteringsplanning (MIP)

In de meerjareninvesteringsplanning wordt de planning van de investeringen voor de komende jaren inzichtelijk gemaakt.

Meerjarenraming

Een prognose van de voor meerdere jaren, na het begrotingsjaar, te verwachten baten en lasten alsmede mutaties in reserves.

N.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

O.

Onroerende zaakbelasting

Betreft een belasting voor het in eigendom hebben van onroerende zaken in de gemeente Arnhem. De grondslag van de belasting is de WOZ-waarde van de woning of niet-woning. Het geldende tarief voor eigenaars van woningen of eigenaars en gebruikers van niet-woningen is gebaseerd op een percentage van de WOZ-waarde. De belasting wordt via een aanslag opgelegd aan iedereen die op 1 januari van het belastingjaar eigenaar of gebruiker is van een onroerende zaak.

Overhead

De kosten van de werkzaamheden of faciliteiten die slechts een indirecte relatie vertonen met de prestaties (bijvoorbeeld leidinggeven, afdelingsadministratie of huisvesting).

Overzicht lasten en baten

Lasten: De lasten zijn weergegeven met een minteken (negatief) in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten uit te geven in het betreffende jaar.

Baten: Baten zijn zonder teken (positief) weergegeven in de begroting. Hiermee laten we zien hoeveel middelen we verwachten te ontvangen in het betreffende jaar.

Toevoeging aan reserve: toevoegingen aan een reserve zijn weergegeven met een minteken (negatief). Hiermee laten we zien met hoeveel middelen we in het betreffende jaar aan deze reserve laten stijgen.

Onttrekkingen aan reserve: onttrekkingen aan een reserve zijn zonder teken (positief) weergegeven. Hiermee laten we zien met hoeveel middelen we in het betreffende jaar aan deze reserve laten dalen.

Saldo toevoegingen en onttrekkingen: Bij negatief saldo verwachten we een verhoging van de reserve binnen dit programma. Bij een positief saldo verwachten we een verlaging van de reserve binnen het programma.

P.

Paragrafen

Geven volgens het BBV een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de beleidsbegroting als het jaarverslag.

Parkeerbelasting

Betreft een belasting voor het parkeren van een voertuig op een plaats waar volgens de belastingverordening parkeerbelasting verschuldigd is. De grondslag is de duur van het parkeren. De parkeertijd maal het tarief bepaalt de hoogte van het bedrag. De belasting wordt geheven door in te loggen op een centrale computer via een GSM, het kopen van een parkeerticket of een parkeervergunning.

Planning- en controlcyclus

De jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken, bijstellen en verifiëren van budgetten.

Prestatie-indicator

Kwantitatieve en kwalitatieve gegevens die inzicht geven in de resultaten van het gevoerde beleid van de gemeente.

Programma

Is een samenhangende verzameling van activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten.

Programmabegroting

Dit is de typering voor de begroting waarin de programma's centraal staan. Een gemeente is vrij in de keuze van de programma's en het aantal.

R.

Reserve

Bedrag dat is gereserveerd voor toekomstige uitgaven, zonder dat de aard en de omvang van deze uitgaven al bekend zijn. Reserves worden onderverdeeld in algemene reserves en reserves met een specifieke bestemming (bestemmingsreserves).

Restrisico

De inschatting van het risico met medeneming van de effecten van beheersmaatregelen. Risico dat overblijft na risicobeheersing. (netto risico)

Risico

Gebeurtenis die zich al dan niet kan voordoen en die kan leiden tot schade met een financieel gevolg of afwijking van een te behalen beleidsdoel.

Risicobeheersing

Zijn activiteiten (beheersmaatregelen) die de kans op het optreden van risico's dan wel de gevolgen van risico's beïnvloeden (voorkomen of reduceren)

Risico-eigenaar

De persoon of het organisatieonderdeel aan wie het risico gealloceerd is.

Risico in relatie tot weerstandsvermogen

De kans op een gebeurtenis die leidt tot een directe financiële tegenvaller van materiële betekenis, die niet is afgedekt in de begroting.

Risicokaart

De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg.

Risicomangement

Het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met en beheersen van risico's.

Risicoparagraaf

Is een door het college verstrekt overzicht van alle bekende risico's tot het moment van aanbieden van de begroting.

Risicoprofiel

Overzicht van het geheel aan risico's van het betreffende proces, project, programma of beleidstraject.

Risicoscore

Per risico te bepalen score op basis van kans op voorkomen en gevolg.

Roerende zaakbelasting

Betreft een belasting voor het in eigendom van roerende zaken, zoals woonboten in de gemeente Arnhem. De grondslag van de belasting is een percentage van de RZB- waarde. De belasting wordt via een aanslag opgelegd aan iedereen die op 1 januari van het belastingjaar eigenaar of gebruiker is van de roerende zaak.

S.

Solvabiliteit

Is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een gemeente.

Stelpost

Schatting van uitgaven, opgenomen in de begroting terwijl de werkelijke kosten nog niet exact bepaald kunnen worden.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

T.

Taakmutatie

Extra geld uit het gemeentefonds voor de uitvoering van nieuwe en/of bestaande taken.

Taakveld

Eenheid waarin de programma's zijn onderverdeeld.

Trap-op-trap-af systematiek/ accresmethode

Om het totaal beschikbare bedrag te bepalen dat aan de gemeenten wordt uitgekeerd, gebruikt het Rijk de accresmethode, ook wel de 'trap-op-trap-af systematiek' genoemd. Het accres is gekoppeld aan de ontwikkeling van rijksuitgaven (niet van alle uitgaven). Stijgen de uitgaven dan stijgt het accres, dalen de uitgaven dan daalt het accres.

Treasury

Is het geheel van activiteiten in verband met het beheren van de geldstromen.

V.

Verbonden partij

Is een partij waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij een financieel belang heeft.

Voorziening

Dit is een reservering (geormerkte gelden) met als doel het bedrag aan te wenden in de toekomst waar de voorziening oorspronkelijk voor is gecreëerd.

W.

Weerstandsfactor

= Beschikbare weerstandscapaciteit : Benodigde weerstandscapaciteit. Bij een lagere factor dan 1 is aanzuivering van de algemene reserve vereist. Indien de factor uitkomt boven de 1,4 dan kunnen reserves worden aangewend voor nieuw beleid.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen, zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is de verhouding (ratio) tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit.

Z.

Zekerheidspercentage

Voor het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen moet met behulp van de risicosimulatie een keuze worden gemaakt met welke mate van zekerheid de geïdentificeerde risico's worden afgedekt. We noemen dit ook wel het zekerheidspercentage.